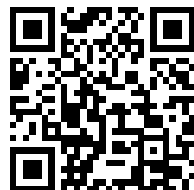

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Flavel

/Fountain of Life. Urdu/

Flavel's Fountain of Life.

P.T. 250 **CHASHMA I ZINDAGÍ**

.F. 66

1259

2.1

Sam

Y A N E,

MASÍH KÁ ZUHÚR,

US KE ZÁTÍ AUR MANSABÍ JALÁL MEN.

PÁDRÍ JOHN FLAVEL KÍ TASNÍF.

DUSEÍ BĀR NAZAR I SĀNÍ KARKE TABĀ HÚÍ.

ALLAHABAD:

PRINTED AT THE ALLAHABAD MISSION PRESS.

1869.

D Í B Á J A .

Is umda kitáb ke musannif ne use tasníf karke san 1671 Íswí meñ chhap-wáyá; aur apne dibáje meñ likhá,—ki “Mujhe zarúr hai, ki apne Kḥudá kí mihrbání ká, balki us kí mihrbání kí daulat ká bayán karún; ki us ne karam karke Ísá Masíh ko apní hí god se hamáre liye diyá; aur ham se apne Rúh-ul-Quds, aur zawábit, aur kḥádimoñ ko nahín roká, jin ke wasíle se ham us kí pahchán hásil kárte haiñ, aur ham se us ká wasl kiyá játá hai. Us ne mere dil ko targíb dí, ki is nalís mazmún meñ mash-gúl rahún—ek mazmún, jise firishte daryáft karne cháhte haiñ. Us ne aḡab tarah se hamári panáh kí, un mushkil ke dinon meñ, jab yih báteñ tumháre kánon meñ sunái játí thín, aur jab tum us ke sáye meñ baḡe shauq se baiṡhe the, aur us kí mahabbat ká jhandá tum par sáya afgan thá.”

Aur is kitáb ká mutarajjim bhí cháhtá hai, ki Kḥudá ke hazáron shukr kare, is liye ki us ne apní Injíl ki kḥush-kḥabarí mulk í Hindustán meñ phailái hai; aur apne kḥádimoñ ko bhejke apní jamáat ke zawábit, apne logon kí taraqqí ke wáste, yahán muqurrar kiye; apne logon kí panáh kí, aur unheñ táqat aur fazl baḡhshá, kí dín í haqq kí taraqqí aur istiḡámat ke wáste bahut sí tadbíreñ nikáleñ, aur unheñ anjám í kḥair tak bhí pahuncháen.

Un tadbíron meñ is kitáb ká tarjuma is miskín ká goyá kḥáss hissa hai. Aur ab, is ke musannif ke taur par, main iqrár kartá hún, ki Kḥudá kí taríf karní cháhiye, is liye ki us ne mujhe zinda rahne diyá, aur ise tamám karne diyá. Jab us ne mujhe is mulk meñ bhejá, aur apne kalám ko mere wasíle se sunáyá, aur mere wasíle se is Kitáb ke kḥazáne ko Hind kí jamáaton ke liye khulwáyá, tab us ne mujhe aísí niḡmat baḡhshí, jo tamám dunyá kí daulat o izzat se barí hai; kyúnki merí ummed hai, ki zamánon tak Masíh kí bḥereñ is charáḡáh meñ chará karengí, aur yahún se táqat hásil karengí, táki “abr aur táríkí ke dín” apne Achchhe Charwáhe ko na chḥoreñ.

Tis par bhí main is tarjuma par faḡhr nahín kartá hún. Us kí íbárat meñ nuqs honge. Main ne use bahut aur kámon ke dariniyán, waqt ba waqt thoṡí sí fursat leke, tín baras ke arse meñ tamám kiyá; aur agar is sabab se is kí íbárat meñ kuchh námud-wáfiqat záhir húi ho, to kyá taajjub? Merí ummed hai, ki agar jítá rahún, to jab darkár ho, tab is kí nazar í sání karún; yá mere baḡd koí, jo mujh se ziyáda ilm rakhtá ho, Masíhion par yihí mihrbání kare.

Ai ímándáro, sachchí dánish, yañe, Masíh kí pahchán ke kḥán meñ khodo. Agar is kitáb se tum pák kitábon ke samajhne meñ madad hásil karoge; agar is kí madad se tum Masíh ke fazl kí daulat, aur naját kí tadbír kí kḥubí daryáft karke, use ziyáda pyár karoge, us kí ziyáda kḥidmat karoge, aur us ká nám ziyáda sunáoge, to yih merí mihnát ká jaláli ajr hogá.

Masíh meñ tumhárá kḥádím aur kḥair-kḥwáh,

JOS. WARREN.

F i b r i s t .

Safha.

DYBAJA,	iii
I. Mazmún kí k̄húbí,	1
II. Masíh apne zátí aur aslí jalál men,	5
III. Naját bakhshne ká ahd, jo Báp aur Beṭe ke darmiyán huá, ...	9
IV. K̄hudá kí aḡib mahabbat, jo us ne apne Beṭe ko hamáre liye dene se zāhir kí,	12
V. Masíh kí aḡib zát,	16
VI. Masíh ká iqtidár apní Miyánjigari men,	20
VII. Darmiyání ká niyáz kiyá jáná,	24
VIII. Masíh kí Miyánjigari kí k̄hāssiyat,	28
IX. Masíh kí nabúwat ká pahlá hissa.—K̄hudá kí marzí ko zāhir karná,	32
X. Masíh kí nabúwat ká dúsra hissa.—Aql ko roshan karná, ...	36
XI. Masíh kí kahánat kí qism aur zarúrat,	40
XII. Hamáre sardár káhin kí qurbání kí k̄húbí.—Us kí kahánat ká pahlá hissa,	44
XIII. Masíh kí sifárish karní.—Us kí kahánat ká dúsra hissa, ...	47
XIV. Masíh ká hamáre liye badlá dená.—Us kí kahánat ká pahlá hásil	52
XV. Masíh kí qurbání se k̄harídí húi mírás.—Us kí kahánat ká dúsra hásil	56
XVI. Masíh ká bádsháhi mansab.—	

Safha.

Us kí rúhání tásirát insán ke dil par,	60
XVII. Masíh ká bádsháhi mansab.—Us ká intizám o parwardigári barguzidón ke wáste,	64
XVIII. Masíh kí pasthálí.—Us ke mujassam hone men,	69
XIX. Masíh kí pasthálí.—Us kí zindagí men,	73
XX. Masíh kí pasthálí maut tak.—Us ká apní maut kí taiyári ke liye pahlá kám,	78
XXI. Masíh kí pasthálí maut tak.—Us ká apní maut kí taiyári ke liye dúsra kám,	83
XXII. Masíh kí pasthálí maut tak.—Us ká apní maut kí taiyári ke liye tísra kám.—Us kí jánkaní bāg men,	88
XXIII. Masíh kí maut kí taiyári ká pahlá kám.—Us ke dushmanón kí taraf se Yahúdáh kí namakharámí,	91
XXIV. Masíh kí maut kí taiyári ká dúsra aur tísra kám.—Us ke dushmanón kí taraf se. Us kí náravā ādālat aur ilzám, ...	97
XXV. Masíh ká kalám.—Jo us ne Yarúsalam kí aṭratón se kahá,	100
XXVI. Masíh kí maut kí qism, ...	106
XXVII. Us kitāba ká bayán, jo Masíh kí salíb par likhá gayá,	109
XXVIII. Masíh kí tanháí maut men,	114
XXIX. Masíh ká sabr maut men,	117
XXX. Masíh kí umda báten salíb	

Safha.

par.—Pahlí bát.—Ai báp, un ko muáf kar,	121
XXXI. Masíh kí dúsrí umda bát salíb par.—Apní má ko dekh,	126
XXXII. Masíh kí umda bát sa- lib par.—Tísrí bát, jo us ne táib chor se kahí,	130
XXXIII. Masíh kí umda bát sa- lib par.—Chauthí bát, tú ne kyún mujhe chhor diyá, ...	136
XXXIV. Masíh kí páncchwín bát salíb par.—Main pyásá hún,	140
XXXV. Masíh kí chhatwín bát sa- lib par.—Púrā húa,	144
XXXVI. Masíh kí sātwin bát salíb	

Safha.

par.—Main apní rúh tere háth men somptá hún.	150
XXXVII. Masíh kí tadfín,	156
XXXVIII. Masíh kí pasthálí ke chár maqsad i garán,	162
XXXIX. Masíh ká jí uṭhná, ...	169
XL. Masíh ká urúj karná,	175
XLI. Masíh ká Kḥudá ke dahní taraf baiṭhná,	180
XLII. Masíh ká adálat karne ko áná,	185
TITAMMA.—Natíje ke taur par, Masíh ke liye zindagí basar karní,	190

CHASHMA I ZINDAGÍ.

Flavel's Fountain of Life.

I.

MAZMUN KI KHUBI.

Kyúinki main ne yih tháná, ki Ísá Masih aur us ke maslúb hone ke siwá, aur kuchh tumháre darmiyán na jánún.—1 Kar. 2 : 2.

Is báb kí pahlí áyat men Púlús apne waz kí sádagí aur ikhtisár ká uzr kartá hai: yane, wuh “kalám aur hikmat kí fazílat ke sáth nahín áyá;” us ne un kí ráz-jói ko, khush-ilhání se, aur failsúfí kí bárík báton se, ser karne kí koshish na kí; “kyúunki (wuh kahtá hai) Main ne yih tháná, ki Ísá Masih ke, aur us ke maslúb hone ke siwá, aur kisi bát ko na jánún.”

“Main ne yih tháná, ki na jánún.” Is ká matlab yih nahín hai, ki us ne aur sab ilmón ko haqír jáná; balki jo ilm Masih kí pahchán se fauqiyat rakhtá ho, yá us ke khiláf ho, use us ne náchíz jáná. Yih aísá hai, ki goyá wuh kahtá hai, ki “Merá yih sahíh khyál hai,—jo na jaldí se kiyá gayá, na be-soch,—balki khúb tasanwar karke main ne dil men aísá hí tháná hai. Jab ki main yih bát achchhí tarah se daryáft kar chuká, to use har taraf se dekh bhálke, sab fáidon aur nuqsánon se muqábala karke, use, sári báton ke sáth, jo us se taalluq rakhtí hain, gaur kar chuká, to yih merí daryáft o ázmáish

ká anjám hai, ki aur sab ilm, kaise hí fáidamand aur dil-pazír kyún na hon, is láiq nahín hain, ki Masih kí pahchán ke muqábale men un ke nám ká zikr kiyá jae. Chúnki ilm záhir karná aur khush-ilhání ke sáth bolná is ko báham nahín pahunchá saktá, balki roktá hai, is liye main ne use qataon chhorke apní talím o waz ká khulása aur matlab, sáda aur ámí aur sahal muhawara men jo dil men asar kare, aur tamíz ko jagáe, cháhe kán ko khush malúm ho, yá na ho, ikhtiyár kiyá.

“Main ne yih tháná, ki aur kisi bát ko na jánún,—na kuchh síkhún, na kuchh síkhláún, magar Ísá Masih kí nisbat. Main apní khidmatguzári men har waqt Masih kí taraf táktá rahúngá. Main ne apní nasihatón aur khatton men aur bahut báton ká zikr kiyá hai, lekin sab Masih ko záhir karne ke liye. Sab mazmún se yihí latíf hai. Agar bihisht ke is taraf koi mazmún hamárá mihnát o mashaqqat ke láiq hai, to wuh yihí hai.” Is tarah se wuh apní talím kí, us ke mazmún kí khúbí se, baráí kartá hai; aur is ke banisbat aur sab talím ko hawá kí mánind halká aur náchíz samajhtá hai.

“Ísá Masih aur us ká maslúb honá.” Us ne isí mazmún ko, aur sab sacháion se, jo Masih men hain, chun liyá, ki jis

ke áshkára karne men apná sárá zor kharch kare, yañe, *Masíh i maslúb*: aur us ne yih kháss isí wáste kiyá, ki aksar logon ne Masíh ko salíb ke sabab se haqír jáná: us ne is tahqír ko radd kiyá; kyúнки Masíh maslúb “Yahúdíon ke liye thokar khilánewálá patthar, aur Yúnáníon ke liye himáqat” thá. Aur yih mazmún logon ko Masíh ke pás láne ke liye bahut fáidamand hai: jaisá Masíh aur sabhon se bará hai, waisá hí *Masíh i maslúb* ká mazmún, aur Masíhí báton se bihtar hai.

Aur bayán karná cháhiye, ki us ne kyúnkar is álí mazmún ká zikr kiyá. Us ne na sirf sahúliyat se Masíh i maslúb kí manádi kí, balki mihnát aur mukhtasar báton se, us men diqqat utháí. Us ne bárhá yih manádi kí; aur hamesha is khúbí ke sáth, ki goyá wuh áp Masíh ke sáth maslúb húa thá. Hásil i kalám yih hai, ki Púlús kí rúh is mazmún men jánfishání kartí thí, goyá wuh aur kuchh na jántá, aur na aur kisi ká zikr karne cháhtá thá. Us kí sab nasíhaton Masíh ke hálát se aisí pur thín, ki goyá wuh aur kisi mazmún se wáqif na thá. Is ká natíja yih hai, ki

Masíh aur us ke maslúb hone se koi talím achchhí nahín, aur na kisi bát ká síkhná aur síkháná us se ziyáda zarúr hai.

Banisbat is ke aur sab úlúm dunyá men kitne hí námwar kyún na hon, behaqíqat jánná cháhiye, Fil. 3: 8. Kyúnki us men hikmat aur marifat ke sáre khazáné chhipe haiñ.—Kal. 2: 3. Qudmá men se ek ádmí áftáb ke jalál par aisá farefta húa, ki khiyál kiyá, ki Main sirf isí ke dekhne ko paidá húa hún; isí tarah se, balki is se ziyáda, Masíhí ko munásib hai, ki samjhe, ki Main Ísá Masíh ko dekhne, aur us ke jalál se khush hone ke liye paidá húa hún.

I. To pahle ham is bát par gaur karen, ki *Masíh kí pahchán kaisí khúb* hai.

1. Wuh pák nawishton ká magz aur

gúda hai. Tauret aur Injíl donon Masíh se mamúr haiñ,—aur usí se Puráne aur Nae Áhd-náme mutaalliq haiñ; aur Púlús ke us khatt ká, jo us ne Ibráníon ko likhá, matlab yih hai, ki is mel ká zikr kare;—is wáste ham us khatt ko agle aur pichhle Pák Nawishton ká milánewálá kah sakte haiñ. Is se is talím kí khúbí záhir hotí hai; kyúnki wuh, jo misl kunjí ke hai, jis se sáre ilhám ke ráz khulte haiñ, asl hai. Jaisá aur kisi ilm ke samajhne ke liye, aslí báton daryáft karná zarúr hai, waisá hí Pák Nawishton ke liye bhí; aur jab wuh asl bát, jo sab kí bunyád hai, malúm ho, to sab sahaj hogá. Is tarah se Masíh i maslúb kí pahchán se Pák Kitáb ke aksar bhed khul játe haiñ.

2. Masíh kí marifat aur sab marifaton kí bunyád hai; aur aur bunyádon ká bhí hásil karná, agarchi wuh poshída hon, zarúr hai.

Yih pahchán *díndári men* zarúr hai; fazl ke sáre zuhúr usí se shurú hote haiñ. Naí insániyat irfán men naí bantí hai,—Kal. 3: 10. Jaisí dunyá kí paidáish, waisí hí ádmí kí naí paidáish, roshní se shurú hotí hai; ánkhon ko khol dená Rúh Pák ká auwal kám hai. Aur jaisá fazl ká shurú, waisá us ká barhna isí barhnewáli pahchán se hotá hai, jaisá likhá hai, ki “Hamáre Khudáwand aur Bachánewále Ísá Masíh ke fazl aur pahchán men barhte jáo,” 2 Pat. 3: 18. Dekho, yih donon báton, yañe, fazl aur pahchán, Masíhí ádmí ke dil men, barábar hote játe haiñ; jis qadr pahle ko usí qadr dúse ko bhí taraqqí hotí játi hai.

Wuh *farzon ko adá karne ke wáste* bhí zarúr hai. Wuh fazl kí bhí, aur farzon kí bhí bunyád hai. Kyá Masíhí ko ímán láná cháhiye? háñ; kyúnki bagair Masíh kí pahchán ke yih kabhí nahín ho saktá. Ímán is pahchán se aisí nisbat rakhtá hai, ki us ke nám se ímán hí maqsúd hai. “Apní marifat se merá banda, wuh sádiq,

bahuton kī tasdīq karegā,” Yas. 53 : 11 ; aur isī sabab se, Yūh. 6 : 40, meṇ dekhne aur imān lāne kā ek hī matlab hai. Kyā koī shaḡhs Ḳhudā kā ummaidwār ho saktā hai? Nahīn ; kyūnki Masīh kī pahchān ke bagair wuh ummed nahīn rakh saktā ; kyūnki wuhī us ummaid kā bānī, 1 Pat. 1 : 3 ; aur us kā sambhālne-wālā aur bunyād hai, 1br. 6 : 19 ; Kal. 1 : 27. Aur bagair is ke kisī kī duḡ maqbūl nahīn ho saktī. Ham Ḳhudā se, duḡ meṇ, mulāqāt nahīn kar sakte, aur us se ḡhush nahīn ho sakte, magar Darmiyānī ke wasīle se. To Masīh kī pahchān un sabhon ke liye, jo Ḳhudā kī ḡhidmat meṇ, kisī farz ke wasīle se, hāzir hūā chāhte haiṅ, kaisī zarūr hai !

Sab tasallīon ke liye yih pahchān zarūr hai. Imāndāron kī sārī tasallīān isī chashme kī dhāreṅ haiṅ. Masīh imāndār kī shādmānī kī garaz hai ; ham “ Isā Masīh par fakhr karte haiṅ,” Fil. 3 : 3. Agar Masīh kī pahchān na hotī, to Masīhī sab ādmīon se ziyāda ḡamgīn hote ; lekin agar Masīh āp ko un par zāhir kartā, aur un kī rūhon ko roshan kartā, to wuh ḡhurramī se āḡ ke shuālōṅ meṇ aisā ḡā sakte, aur maut ke dard meṇ tarannum kar sakte, jaisā wuh, jo lūṭ bāṅṭte haiṅ.

Yih pahchān *hayāt i abadī ke liye* zarūr hai. “ Aur hamesha kī zindagī yih hai, kī wuh tujh ko akelā sachchā Ḳhudā, aur Isā Masīh ko jise tū ne bhejā hai, jāneṅ,” Yūh. 17 : 3. Masīh bihisht kī kunjī hai ; aur Masīh kī pahchān, Masīh kī kunjī hai.

3. Masīh kī pahchān *barā ḡlm* hai. Aur sab ḡlm sāye kī mānind haiṅ ; par wuh ḡlm ek behadd aur athāh samundar ke mānind hai. Kaun us kī chaurān, aur lambān, aur ḡahrāo, aur unchān ko daryāft kar saktā hai, jo daryāft se bāhar hai? Afs. 3 : 18, 19. Masīh kī maṛifat aisī hai, jaisā nae mulk ko ābād karnā ; pahle ādmī us ke kināron par baste ; baḡd us ke

rafta rafta bhītar kī taraf jāte haiṅ. Ah ! jo ham meṇ barā dīndār hai, wuh hanoz sirf is barī zamīn ke kanāre hī par hai. Aur agarchi ham rafta rafta is pahchān meṇ baṛhte jāeṅ, tau bhī hayāt i abadī kāfī na hogī, kī use bilkull samajh leṅ.

4. Masīh kī maṛifat aisī wasī hai, kī us ke hāsīl karne ke liye zindagī kāfī nahīn hotī. Firishte mushtāq haiṅ, kī is meṇ ḡaur kareṅ, 1 Pat. 1 : 12. Kyūnki jo sachchān Masīh meṇ pāī jātī haiṅ, wuh rāz haiṅ, aur wuh wuhī haiṅ, jo azal se Ḳhudā kī māhiyat meṇ maujūd thīn, Afs. 3 : 8, 9. Masīh meṇ Ḳhudā kī mahabbat ādmīon ke dekhne ke liye, huwaidā hai, Yūh. 1 : 18. Is sabab se Injīl jalālwalī hai, kyūnki Masīh jalāl ke sāth us meṇ zāhir kiya gayā hai, 2 Kar. 3 : 9 ; aur Injīl meṇ Masīh kī kaifiyat ko daryāft karne se rūh par jalālwalī sūrat chhāpī jātī hai.

5. Yih pahchān dil ko halāwat aur dilāsa denewālī hai. Masīh kī maṛifat kā ḡlm hāsīl karnā goyā tasallī ke chashmon ke bīch khodnā hai ; aur jitnā tum khodoge, utnā hī yih chashme tum par bah niklenge. Jis dil meṇ fazl hai, us ko Masīh kī pahchān se kaisī ḡhushī aur ḡhurramī hotī hai ! aur wuh mahabbat se kaisā narm-dil ho jātā hai !

II. *Ab ham is ḡlm ko aur ḡlmon ke sāth muḡābala kareṅ.*

1. Aur sab ḡlm zamīnī haiṅ ; *yih āsmānī*. “ Koī Beṭe ko nahīn pahchāntā, magar Bāp ; aur koī Bāp ko nahīn pahchāntā, magar Beṭā, aur wuh, jis par Beṭā zāhir kiya chāhtā hai.” Mat. 11 : 27. Is se maḡlūm hai, kī sab se nādān sachchā Masīhī is dunyā ke sab se baṛe ḡlim se fāziltar hai.

2. *Bahut log aur ḡlm hāsīl nahīn kar sakte haiṅ.* Bahut Masīhī haiṅ, jo ḡlm aur zabāneṅ mutlaq sīkh nahīn sakte haiṅ ; sirf fahmwāle in bāton meṇ sabqat le

játe hai; lekin Masíh kí pahchán ke bhed aur khúbíán aísí hai, ki bhole aur kam-aql bhí un meñ daḡhl pá sakte hai; balki álim aur tez-fahm unheñ dekh nahín sakte;—“Ai Báp, ásmán aur zamín ke málík, main terá shukr kartá hún, ki tú ne in báton ko álimon aur fázilon se chhipáyá, aur larḡon par kholá,” Mat. 11 : 25. “Ai bháío, tum un par, jo buláe gae hai, nigáh karo; ki un meñ bahut se dunyawí dáná, aur bahut amír, aur bahut sharíf nahín hai; balki Khudá ne dunyá ke nádánon ko barguzída kiyá, táki dánáon ko sharminda kare,” 1 Kar. 1 : 26, 27.

3. Agar ham aur ilmon ke sab se bare darje tak pahunchen, tau bhí *us se bihisht húsil nahín kar sakte*. Kyún? Is liye ki asl jauhar, yañe, Masíh kí pahchán, un meñ nahín hai. Aur ilm apní khássiyaat meñ nákámil hai; aur likhá bhí hai, ki álim but-parast apne khiyálon meñ behúda ho gae, Róm. 1 : 21; aur un ke ilm un ke dilon par asar nahín kar sakte; un kí shahwatan un kí roshní se qawítar hai, Róm. 1 : 18. Barkhiláf is ke, Masíh kí pahchán dil par az-hadd asar karnewálí hai, aur use apní súrat meñ badal dáltí hai, 2 Kar 3 : 18; aur is tarah se hayát bakhshnewálí pahchán t̤bahartí hai, 1 Tim. 2 : 4.

Ab ham un do chár báton ká jo is umda mazmún se hásil hotí hai, zikr karenge:

1. Masíh kí pahchán *naját ke liye káfí hai*. Púlús ne aur kisé ilm ke daryáft karne kí khwáhish na kí; aur is ke siwá aur kisé dúsrí bát ká daryáft karná bahut zurúr bhí nahín hai. Thorí sí Masíh kí pahchán agar dil par asar kare, to aísá fáida karegí, ki jo aur sab ilmon se, jin par ádmí fakhr karte hai, nahín ho saktá. Ai garíb imándár, gangín mat ho, ki bahut ádmí ilm meñ tujh se saḡqat le játe hai; agar tú Masíh ko pahcháne, to tujhe itná ilm

hai, ki tú dilása aur naját páe. Bahut se álim jahannam meñ hai, aur bahutere beilm Masíhí bihisht meñ.

2. Agar Masíh kí pahchán meñ aísí khúbí hai, to *ham sab ko furotan banná zarúr hai*, ki ham is meñ mahz nádán hai, agarchi bár bár síkh sakte hai. Ai tum, jo beimán ho, main tum se kah saktá hún, ki “Kitnon meñ Khudá-shinási nahín hai; main is liye yún kahtá hún, ki tum sharminda ho,” 1 Kar. 15 : 34. Afsos ki yih tumhárá ilzám hai. Aur tum, jo ki Masíh kí pahchán rakhte ho, wuh kitní thorí hai! Kyá sharm kí bát hai, ki tum hanoz muhtáj ho, ki koí tumheñ síkháwe, munásib thá, ki tum is waqt ke muállim hote Ibr. 5 : 12—14. Afsos kí bát hai, ki “Main tum se yún na bol saká, jaise rúháníon se, balki jaise jismáníon se, jaise un se, jo Masíh meñ larḡe hai,” 1 Kar. 3 : 1, 2. Afsos! kitná waqt fuzúl báton ke parḡne meñ, aur bátíl bátchít meñ, aur dunyawí khiyálon meñ kátá játá hai, aur kitná thorá Masíh kí talásh aur us kí marífat meñ.

3. *Un kí húlát kaisí gamnák hai*, jo Masíh ko pahchánte hai, lekin yih pahchán aise log rakhte hai, ki agar na hotí, to un ke liye bihtar hotá! Bahut ádmí sirf ílmí pahchán se qanáat karte hai; aur un ká zikr is tarah se hai, ki “Rástí kí ráh na jánná un ke liye us se bihtar thá, ki jánke us muqaddas hukm se, jo unheñ sompá gayá, phir jáen,” 2 Pat. 2 : 21, yá jánke na máneñ. Is pahchán se un ke gunáh ziyáda ho játe hai, aur un kí musíbat ákhir ko utní hí ziyáda hogí. Un kí shahwatan is pahchán se thorí sí roki játí, lekin itní nahín, ki un kí naját ho; so wuh ise na mánke ziyáda gunahgár ho játe hai.

4. Is pahchán se *talím ko*, aur *talím denewálon ko pahchán sakte hai*. Wuh sab se achchhá wáz kahnewálá hai, jo sab se bihtar tarah se Masíh aur us ká maslúb

honá zāhir kar saktá hai; aur wuh sab se achchhá waz hai, jo Masíh se bhará hai, na k̄hush-ilhání se.

5. Munásib hai, ki sab, jo dín kí izzat, yá apní rúhon kí salámatí aur tasallí chāhte haiñ, *is ke síkhne men mashgúl hon*. Ham aur báton kí talásh men yún rāhen, jab ki sári k̄húbíāñ is men miltí haiñ? Yih pahchán har waqt aur har hál men k̄hud tasallí hai. Masíh hayát ká darākhṭ hai, jo bárah phal lātá hai, har ek mahíne men ek phal, Mush. 22: 2. Kásh ki ham Masíh kí marifat kí pahchán ko hásil karen, aur apne taín, aur apne mál, aur apní táqat, aur apní fursat us ke piyár ke mazbih par guzráñen!

6. To k̄habardár, ki ham is pahchán ko,—is zindagí kí raushní ko,—*radd na karen*. Radd karne se kyá murád hai? Us se gáfil rahná, use radd karná hai. Apná kám karo, ai Masíhíó, aur karte raho. Hál ká darja káfi na samjho, par kamáliyat ká pichhá karo. K̄hudá-shinásí kí pairawí karo, Hús. 6: 3.

II.

MASÍH APNE ZYTI AUR ASLÍ JALÁL MEN.

Us waqt main us ke pás sána thí, aur main roz roz us kí k̄hushnúdí thí, aur har waqt us ke huzúr shádi kartí thí,—Ams. 8: 32.

Yih báten dānish kí us taríf men haiñ, jin ká bayán Sulaimán apne Amsál kí Kitáb men kartá hai, jis se do báten murád haiñ, pabli bát fazl yá quddúsí se, Ams. 4: 7; aur dusrí bát, Ísá Masíh se jo fazl aur quddúsí ká chashma hai. Is maqám men Masíh kí us mubárakbádí ká zikr, jo wuh apne Báp ke sáth, apne mujassam hone se pahile, rakhtá thá, hotá hai. Masíh Báp kí hikmat, is maqám men, kahlátá hai. Wuh azl se us ke sáth thá. “Us waqt,” wg. Wuh behadd zindagí, jo paidáish se pahile thí, kamál

k̄hushí se basar hotí thí. Báp aur Beṭá ek dúsre se shádmán the, aur aur kisí ko sharík na karte the; kyúñki us waqt koí makhlúq na thá, magar K̄hudá ke iráde men.

“Main us ke pás sána thí:” us kí god hí men. Iklautá Beṭá Báp kí god men thá, Yúh. 1: 18; jis se mahabbat aur suhbat murád hai; goyá wuh Báp kí jáñ se mulabbas húa.

“Main roz roz us kí k̄hushnúdí thí, aur har waqt us ke buzúr shádi kartí thí.” Báp aur Beṭe kí yih k̄hushí kabhí ek dam bhar na mauqúf hotí na kam hotí thí. Is tarah se yih Kabbání shakhs ek dúsre ke dil ko k̄hushí pahuncháthe the; aur jaise wuh áp behadd aur hamáre k̄hiyál se baland haiñ, waise hí un kí shádmání insán nahín pahchán saktá hai. Is se ham yih natíja nikálte haiñ, ki

Masíh ke mujassam hone se peshtar us kí hálát sab se álá aur aisí k̄hushí kí thí, jo bayán se búhar hai.

Wuh Báp kí god men thá, Yúh. 1: 18; aur god men rahne ke kyá mane hai? wuh us ká az hadd azíz thá; kyúñki K̄hudá kí god ká yá us ke kisí aur azá ká zikr yahán sirf misál ke taur par hai. Phir Báp use apná barguzída, jis se us ká jī rázi hai, kahtá hai, Yas. 42: 1; aur us kí bábat farmáyá gayá hai, ki us hálát men wuh daulatmand, 2 Kar. 8: 9, aur Báp kí súrat, aur K̄hudá ke barábur, Fil. 2: 6; yāne, wuh K̄hudá ke jalál aur shaukat ke sáre nishāñon men sharík thá; aur wuh daulat, jis ká zikr Púlús kartá hai, Báp hí kí thí, jaisá likhá hai, ki sab kuchh, jo Báp ká hai, merá hai, Yúh. 16: 15; aur jo kuchh wuh abhí, apní sarfarází men rakhtá hai, so wuhí hai, jo us ke past hone se pahile us kí thí, Yúh. 17: 5. Ab ham hat-t-al maqdúr Masíh kí us aslí hálát kí shádmání ká bayán karenge.

I. Us ká bál us *pastí o gam* se, jo us ke mujassam hone men us par parí, *k̄hálí thá*.

1. Wuh us waqt aisá past nahín húa

thá, ki *makhlúq* ho; ki yih us keliye barí garibí thí, chunáñchi ek hawárí ne kahá bhí hai, ki Us ne ap ko haqír, Fil. 2 : 8; aur ap ko apne jalál se khálí kiyá. Kḥudá ká insání jism lená aisí hiqárat hai, ki koí us ká sahíh bayán nahín kar saktá hai; aur is ke aláwa jism i khátí kí súrat meñ, Róm. 8 : 3 zuhúr farmáná, yih kaisí bepáyáñ pasthálí hai !

2. Masih us waqt *shari'at ke tábi meñ na thá*. Jab Ádam bequsúr thá, to us kí izzat aur firishton ká jalál shari'at ke tahat meñ áne se kam nahín ho gayá; lekin jab sabhon ká Málík shari'at ká tábjidár húa, to us kí izzat niháyat hí kam ho gaí. Wuh is bejjzatí se mubarra thá; aur na faqat is se, lekin shari'at kí lanat se bhí, Gal. 4 : 4.

3. Us hálát meñ wuh gam se bilkull barí thá, agarchi bád us ke, jab wuh mujassam húa, tab dard ká hámil húa. Agarchi bád us ke wuh mard i alam aur áshná i ázár baná, Yas. 53 : 3, tau bhí us ke azlí hál meñ gam aur áh márná us se dúr thá. Jab tak ki Báp kí god meñ rahá, tab tak us ne garibí aur hájatmandí kabhí malúm na kí; lekin bád us ke use yih kahná pará, ki “Lomrion ke liye mándeñ haiñ, aur ásmán kí chiriyon ke liye ghonse haiñ; par Ibn i Ádam ko sir rakhne kí jagah nahín,” Mat. 8 : 20. Áh ! mubáarak Ísá ! tujhe sir rakhne kí ihtiyáj na hotí, agar tú *hamáre liye* Báp kí god na chhortá. Us god meñ use hiqárat kabhí na hui, agarchi us ke bád ádmion ne use haqír kiyá, Yas. 35 : 3; Us ká Báp use jalál o izzat bañhshtá thá; aur har waqt us par, mahabbat o khushí ke sáth, nigáh kartá rahá. Jab tak ki wuh us ke piyár kí god meñ thá, tab tak nápak rúhon se mahfúz aur imtihán se barí thá. Bád us ke Shaitán ne use bayábán meñ áznáyá, Mat. 4 : 1, táki hamáre liye dardmand sardár káhin ho, Ibr. 2 : 17. Us hál meñ wuh jism kí aziyat aur dukh na jántá thá.

Yahowáh azal se us se bagalgír thá, aur kabhí use zañhmí na kiyá, jab tak ki wuh hamárá qáim maqám na húa. Jab tak ki us ne us god ko na chhortá, tab tak Kḥudá ke chinre kí tajallí us se kabhí poshida na rahí. Us ká yih kahke pukárná, ki “Ái mere Kḥudá, ai mere Kḥudá, tú ne kyún mujhe chhort diyá,” yih naí bát thí; us kí aslí hálát meñ aisá májará kabhí na húa thá; us ke Báp ne us waqt se peshtar kabhí aisá karwá piyála use na diyá thá, Mat. 26 : 39. Us god meñ wuh marne ke qábil na thá. In sab ázabon se Masih us waqt tak barí thá, jab tak ki hamárá khátir us ne un ká bojh na utháyá.

II. Phir ham gaur karen, ki Masih ke azlí hál meñ *kaisá jalál thá*.

1. Beshakk us hálát meñ aisí *khushí* thí, ki jis ke barábar aur koí khushí nahín ho saktí; kyúñki wuh Kḥudá ke sáth thá, Yúh. 1 : 1; aur Kḥudá khushí aur khurramí ká chashma aur samundar hai, Zab. 16 : 11. Aur is liye ki wuh us waqt sári khushí ke samundar meñ gota mártá thá, to zarúr wuh aisí khushí hogí, jo bayán se báhar aur ádmion ke kḥiyál meñ nahín á saktí hai.

2. *Un bare shakhsion kí suhbat aur yaktái* par gaur karo. Mahabbat meñ jitní nazdikí hotí, utní hí suhbat shírin hotí. Ab sochá cháhiye ki Ísá Masih Kḥudá ká sirf áziz aur mahbúb hí na thá, balki wuh us ká juz bhí thá, Yúh. 10 : 30; asl, aur áhwáhish, aur marzí, aur piyár, aur khushí meñ us ke sáth ek thá. Doston meñ mahabbat se ek tarah kí yaktái hotí hai, lekin Báp aur Beṭe kí yaktái aslí thí. Na koí bachecha apne báp ke sáth, na koí shauhar apní hamkanár jorú ke sáth, na koí dost apne rafiq ke sáth, na koí ján apne badan ke sáth, Masih aur Báp kí sí yaktái rakhtí hai. Wáh ! aisí mubáarak yaktái se kaisí bepáyáñ shádmání aur khushwaqtí hotí hai.

3. Phir jo khushí Báp aur Beṭe kí

yaktái men thí, so *nirí aur khális thí*. Is dunyá kí sab se umda khushi kharábi-on aur dukh se álúda hai; agar un men kuchh mazadári aur shiríní ho, tau bhí ásúdagí ke sáth nágawár hai. Jahán tak koí khushi pákíza hai, tahn tak wuh khúb hai; aur shaffáf sote kí koí nahr, aur áftáb kí koí jot aisi pák nahín hai, jaisí Báp aur Beṭe kí mahabbat thí.

4. Phir is khushwaqtí kí *páedará* par gaur karen. Wuh azl se thí, (23 áyat); aur ek dam bhar munqata nahí. Khudá kí khushi ká sotá har waqt jári thá, aur Masíh us meṭ bar waqt sharik.

III. Phir ham us hálat kí khushwaqtí ko *aur khushi ke sáth muqábala karke* gaur karen. Tí tarah kí khushi hai; yane, pahlí, jo ek ádmí दूसरे से पता है; aur दूसरी, jo ádmí Khudá ko piyár karne se hásil kartá hai; aur tísrí, jo Khudá ádmí ko barkateṭ dene meṭ kartá hai. Us khushi ko, jo Báp aur Beṭe ke darmiyán thí, in meṭ se kisi ke sáth muqábala karne se maḷúm hogá, kí wuh un se beniháyat barí hai.

1. Kabhí kabhí wuh khushi, jo ek ádmí दूसरे से hásil kartá hai, bahut umda hotí hai; Yaqúb kí khushi us ke beṭe Binyámín meṭ aisi hí thí; kyúinki likhá hai, kí “us kí zindagí us jawán kí zindagí se wábasta” thí; aur Yúnatan kí khushi Dáúd meṭ aisi hí thí; kyúinki likhá hai, kí “Yúnatan ká jí Dáúd ke jí se mil gayá, aur Yúnatan ne use apní ján ke barábar dost rakhá.” Ek dost kí khushi दूसरे से aisi hí hai; hán, dost ádmí ke liye goyá us kí ján hai; lekin yih sirf maḅhlúqí khushi hai, aur kisi bát meṭ Báp aur Beṭe kí khushi ke barábar nahín hai; kyúinki maḅhlúq kí, har bát meṭ, hadden bandhí hai; aur Khudá kí, kisi bát meṭ hadd nahín. Yih khushi kabhí be-ámezish ke nahín hai; magar wuh khális o pák hai.

2. Farz kiyá, kí maḅhlúqát meṭ se

koí koí Khudá aur Masíh meṭ barí umda khushi karte hai, jaisá likhá hai, kí “Ásmán par kaun hai, jo merá hai, magar tú? aur zamín par koí nahí, jis ká main mushtáq hún, magar tú,” Zab. 73: 25. Lekin be-shakk yih khushi us ke barábar nahín, jo Báp Beṭe ke sáth kartá hai; kyúinki hamárá mahabbat, kitní hí ziyáda kyúin na ho, ná-kámil hai; aur isí ná-kámil khushi par aksar sachehe Ísáí royá karte hai; lekin Masíh kí khushi Báp meṭ kámil hai. Ísáí-on kí khushi kam o besh hotí hai; lekin Masíh kí páedár. Garaz, Masíh kí khushi, Báp ke sáth, jab kí wuh mujassam na húa thá, kámil thí, aur us ká jalál behadd.

3. Khudá apne muqaddason se khush hai. Saf. 3: 17; Yas. 62: 5. Lekin wuh khushi jo wuh maḅhlúqát meṭ kartá hai, us khushi se, jo wuh Masíh meṭ kartá hai, bará farq hai; kyúinki muqaddason meṭ us kí khushi doyam, aur Masíh ke sabab se hai; lekin Masíh meṭ us kí khushi auwal aur usí ke basabab hai. Ham us mabhúb meṭ maqbúl hai, Afs. 1: 6; lekin wuh apní khúbí ke sabab se mabhúb o maqbúl hai.

HÁSIL I KALÁM.—Pahlá yih hai, kí wuh kaisí ájib mahabbat thí, jis ke sabab se Báp ne apne dilí ázíz ko, apní god hí meṭ se, muflis gunahgáron ke liye de diyá! Koí zabán is ká bayán nahí kar saktí hai. “Khudá ne dunyá ko aisé piyár kiyá, kí apná iklautá Beṭá diyá.” Aisé piyár kiyá: kaisá? Yahán ádmí-on kí, balki firishton kí zabán bhí gúngí hai. Kyá ham meṭ se koí apne piyáre bachche ko is dunyá kí sab se barí mírás ke liye maut ke supurd kar saktá hai? Jab kí Hájirah kí samajh meṭ Ismaíl ká khátima nazdík thá, to wuh dúr jáke baith gaí, kí us kí maut na dekhe, Paid. 21: 16. Agarchi yih máon meṭ afzal na thí, na wuh bachchon meṭ nek, tau

bhí use kaisá ranj thá ! Dáúd ke nauhe par gaur karo, jab ki wuh apne kharáb beṭe Abisalún ke liye chillátá thá, Kásh ki main teri jwaz men martá ! Agar us ká beṭá nek hotá, to kitná ziyáda us ká gam hotá ! Aur abhí kitne maujúd haiñ, jin ke dil larḱon kí maut ke sabab se chhid gae haiñ, aur is dunyá men kabhí kámil tasallí na páenge ! Pas, beshakk koí larḱá kabhí apne wálidain ke dil ke aisá nazdík na húa, jaisá Masíh Báp ke dil ke nazdík thá ; tis par bhí wuh rází húa, ki apná iklautá—apná azíz beṭá chhoṛ de, ki wuh maut, balki beizzatí kí maut, gunahgáron ke liye, páe ! Wáh, Kḥudá kí ajíb mahabbat ! Wáh, mahabbat i lásání ! Wáh, mahabbat i bepáyán ! Garaz ki sab muqaddas log naját ke liye, Báp aur Beṭe ki barábar tazím karen, Yúh. 5 : 23. Agar Báp hamen piyár na kartá, to aise Beṭe se judá na hotá.

2. Ab is ajíb bát ko chhoṛke dúsrí kí taraf mutawajjih hoy, aur hamesha Masíh kí mahabbat se, jo muflis gunahgáron kí taraf thí, taajjub karen, ki wuh aisí god aur kḥushí ko ham kíre makorou ke liye ehhortá hai ! Aisí mahabbat kí kyá hí únchái, aur gahrái, aur lambái, aur chau-ṛái hai ! Ai ímándáro, jaisá ki Báp ne use piyár kiyá, waisá hí us ne tumhen bhí piyár kiyá. Kaisí mahabbat ! Masíh ke mánind kis ne piyár kiyá ? Ham men se kis ne Masíh ke wáste apní kḥushí ká inkár kabhí aisá kiyá, jaisá Masíh ne hamáre liye kiyá ?

3. Jo koí bihisht cháhtá hai, wuh *Masíh men mías dḥúndhe*. Bihisht men Masíh sab se azíz o mahbúb hai ; aur jo us men ziyáda mías páte, so waháñ ziyáda himmat aur kḥushí páte haiñ. Agar us kí súrat tumbáre dil men, aur us ká nám tumbári duá men ho, to donon maqbúl honge.

Masíh hamári mahabbat ke láiq hai. Jab ki Báp ne use aisá piyár kiyá, to ham kyún use piyár na karen ? Kásh ki tum sab is mahbúb Masíh ko dekhte. Tum kyún adní ehizon ko apná dil doge ? Kḥudá hamen fazl de, ki ham apne dil Masíh ko den.

Agar Masíh Kḥudá Báp ke jí ká piyára hai, to wuh kyún bardásht karegá, ki gunahgár us kí tahqír karen ? Is ká jawáb us tamsíl men hai, jo Matí 21 : 33—41 men likhí hai. Beshakk wuh buron ko burí tarah se halák karegá. Aur kaisí baulnák bát hai, “Agar koí Kḥudáwánd Ísá Masíh ko piyár nahíñ kartá, to wuh malaún ho : Marán átá !” Ai gunahgáro, wuh waqt átá hai, jab ki tum is gunáh kí kharábí ko jánoge. Masíh kí mahabbat ke sabab sab se saḱhtdil pighal játe haiñ. Kásh ki tum bhí áj ke din us ke mushtáq hote ! Agar tum apne dil ko bechte, to koí Masíh ke barábar us ká badlá na de saktá.

Masíh ne tumháre wáste sab kuchh chhoṛ diyá : tum bhí us ke wáste sab kuchh chhoṛne ko taiyár ho jáo. Aur mat ḍaro : beshakk tum mahbúb ke wasíle maqbúl hoge. Ai Ísáío, mat ḍaro. Jo kuchh Masíh mángegá, Báp kabhí us ká inkár na karegá. Báp us kí hamesha suntá hai ; agarchi tum náláiq ho, tau bhí wuh láiq hai, aur wuh hamesha zinda hai, ki tumbári sífárish kare, Ibr. 7 : 25.

Ai gunahgáro, Kḥudá kí god ke Beṭe ko qabúl karo. Ai tum jo merí sí gunáh kí tabíat rakhte ho, Masíh Injíl men be rok tok tumhen diyá játa hai : use qubúl karo, aur jó. Lekin agar tum use haqír jánoge, aur us se dúr rahoge, to kaisá haulták gazab tumbáre sir par paṛnewálá hai ! Kásh ki tum, jin ke sámhne Masíh ká jalál is tarah se bayán kiyá gayá hai, us men panáh leke is ánewále gazab se bachte !

III.

NAJĀT BAKHSHNE KĀ AHD, JO BĀP
AUR BETE KE DARMIYĀN HUĀ.

Is liye main use buzurgon men hissa dūngā, aur wuh azimōn men ganimat ko bānt degā, ki us ne apnī jān maut ke liye sipurd kī, aur wuh gunahgāron ke darmiyān shumār kiyā gayā, aur us ne bahuton ke gunāh uṭhā liye, aur gunahgāron kī shafaāt kī.—Yash. 53 : 12.

YASHAIYĀH Nabī ke tirpanwen bāb men Injil kā kḥulāsa hai. Us kā mazmūn Masīh kī maut, aur us kā jalālī anjām hai. Us ke parhne se kḥwājāsará, Aām. 8 : 26—35, aur bahut se Yahūdī Masīh par imān lāe hai. Is bāb men Masīh kā haqīqatan aur nisbatan bayān hai : haqīqatan, nawīn āyat men us kā gunāh se mubarra honā sáf zāhir kiyā gayā hai, kyūnki “us ne zulm na kiyā, aur us ke munh men hargiz chhal na thā.” Aur us kā bayān nisbatan, chhaṭwīn āyat men hai; ki “Yahowāh ne ham sabhon kī badkārī us par lādī;” jis kā matlab yih hai, ki wuh hamārā zāmin huā. Agar-chi us ne bahut dukh sabā, tau bhī wuh dukh us ke gunāhon ke sabab se na thā. Daswīn, gyārahwīn aur bārahwīn āyaton men mazkūr hai, ki wuh kyūnkar hamārā zāmin huā, yāne, ahd o paimān se, jo us ne dunyā kī binā dālne se peshtar Bāp ke sāth kiyā thā.

Bārahwīn āyat men yih mazmūn hai : yāne, 1.—Us kā kām, jo haqīqat men bhārī aur mushkil thā; yāne, “apnī jān ko maut ke liye sipurd karnā;” aur yih aur bhī is sabab se mushkil huā, ki wuh gunahgāron ke darmiyān shumār kiyā gayā, aur ki us ne bahuton ke gunāh uṭhā liye. Aur us ke kām kī sifat is se bhī maḥlūm hotī hai, ki us ne use farotanī ke sāth, aur qusūr-wāron ke liye, minnat karte hue, uṭhā liyā. Yih us kā kām thā. 2.—Us kām kā *phal*, jis kā wāda us se kiyā gayā thā, yāne, “Is liye main use buzurgon men hissa dūngā, aur wuh lūṭ kā māl zor-

āwaron ke sāth bānt legā;” is men un logon se misāl lī gāī hai, jo laṛāī men fathmand hote hai, aur jin men sab se achchhī lūṭ, aur sab se afzal qaidī bānte jāte hai, ki un kī shān o shaukat ziyāda ho. 3.—Us kām aur is fath aur jalāl kī nisbat. Bāze samajhte hai, ki yih jalāl us kām se zarūrī hotā hai, jaisā ki koī natīja us hī ke kḥāss sabab se hotā hai; aur bāze kahte hai, ki yih us kām ke sabab se, badle ke taur par, diyā jāta hai. Lekin hamen sáf maḥlūm hotā aur upar kī sanad se sābit hotā hai, ki Bāp ne ahd o paimān kiyā, ki Bete ko barguzīdon ke liye de, tāki wuh un ke liye fidā hoke un kā kafāra baue. Aur is kā natīja yih hai : ki

Azal se, Bāp aur Bete ke darmiyān, ādmī kī najāt kī tadbīr ahd ke taur par hūī.

I. Ham un *shakhson* kī nisbat, jo yih ahd karte hai, gaur karen. Aur beshakk wuh ālā hai, yāne, Kḥudā Bāp, aur Kḥudā Betā, ek bataur i qarz-kḥwāh ke, aur dūsrā zāmin ke taur par hai. Bāp insāf se gunāhon kā badlā chāhtā hai, aur Betā dene kahtā hai.

II. Phir, *us kām par* gaur karo, jo un ke darmiyān huā; aur wuh Kḥudā ke sūre logon ke liye kafāra karke un ke bachāne kī tadbīr karne kā kām thā. Agar-chi insān us waqt maujūd na the, tau bhī wuh peshbīnī se hamen lāchār gunahgār dekhke hamārī hamesha kī bḥalāī ke liye tadbīr karte the; aur chāhiye thā, ki yih tadbīr aisī ho, ki jo Kḥudā kī izzat, aur ādil, aur sachāī ke barḥkilāf na ho. Yih us waqt kā azīm kām thā.

III. Is kām kā *taur* kaisā thā? Yih ahd thā; jaisā ki do shakhs āpas men wāda karte hai, waisā hī Kḥudā Bāp aur Bete ne āpas men ahd bāndhā; aur donon hamārī najāt men apnā apnā hissa adā karte hai.

IV. Phir, us ahd kí mutafarriq báton par gaur karo, yane, K̤hudá Báp Beṭe se, aur Beṭá Báp *se kyá wāda karte haiṅ*. Kai báton se K̤hudá ká piyár, jo hamári taraf thá, áshkára hotá hai, yane, un báton se, jin ká wāda us ne Beṭe se kiyá, is shart par ki wuh hamará kafára ho.

1. K̤hudá ne Masíh se wāda kiyá, ki main tujhe tīn uḥde dúngá. Matlab yih hai, ki Báp ne Beṭe se, jab us ne mujasam honá qabúl kiyá, wāda kiyá, ki main tujhe Nabí, aur Káhin, aur Bádsháh karúngá. Masíh yih tīn uḥde is wáste rakhtá hai, ki ham logon ko is kí aisi hí zarúrat hai. Insán gunáh kí asíri meṅ hai; is wáste zarúr hai, ki koí, jo is par qádir ho, use chhuráe;—so us ká bachánewálá Bádsháh hai. Insán sharárat aur jahálat ke andhere meṅ hai; is liye zarúr hai, ki koí use sikháe;—so us ká naját-dihanda Nabí, yá talím denewálá hai. Insán niháyat qusúrwár hai; is liye koí kafára karnewálá zarúr hai, ki wuh álam ke Bádsháh kí dargáh meṅ áe;—is wáste hamará bachánewálá Káhin hai, ki hamáre wáste kafára kare. Is wáste K̤hudá ne use yih uḥde diye. Agar Masíh áp apne úpar yih kám aur uḥda letá, to hamen us se kuchh fáida na hotá; kyúunki agar K̤hudá Báp na bhejtá, to wuh us ke kám se kyún rázi hotá? “Masíh sardár káhin hone kí izzat par áp se qábiz na húa, balki jis ne use kahá, ki Tú merá Beṭá hai, main ne áj tujhe jáná, use yih diyá,” Ibr. 5: 5. Isí sabab se K̤hudá se ijázat lená zarúr thá, aur Báp ne wāde ke sáth us ke wáste yih uḥde muhr kiye.

Wuh is ahd meṅ use ek abadí aur bádsháhi kahánat baḥshlne kahtá hai; “K̤hudáwand ne qasam khái hai, aur wuh na pachhtáegá: tú Malik i Sidq kí saff meṅ abad tak káhin hai,” Zab. 110: 4. Yih Malik i Sidq bádsháhi kahánat rakhtá thá; aur is wáste ki us

ne apní kahánat apne Báp se na pái thí, aur na wuh káhinon ke kisi silsile meṅ se thá, is sabab se us kí kahánat meṅ hameshagí ká goyá sáya thá, aur is tarah se wuh Hárún kí kahánat kí banisbat Masíh kí kahánat se ziyáda muwáfaqat rakhtí thí, Ibr. 7: 17, 24, 25.

Wuh is meṅ wāda kartá hai, ki use Nabí bhí kare, balki nabion meṅ afzal—charwáhon meṅ afzal—jaisá ki áftáb sitáron meṅ afzal hai; chunánci likhá hai, ki “Main qaumon ke núr ke liye tujhe dúngá,” wg., Yash. 42: 6, 7.

Aur sirf yih nabín, lekin wuh use Bádsháh karne ká, aur use sáre álam kí bádsháhat dene ká wāda kartá hai:—“Mujh se máng, ki main tujhe ummaton ká wáris karúngá, aur zamín sarásar tere qabze meṅ kar dúngá,” Zab. 2: 8. Is tarah Báp Beṭe se, in tīnon uḥdon ke wasíle, us ke kám ke liye kámil árástagi ká wāda kartá hai.

2. Wuh yih wāda bhí kartá hai, ki *us ke kám ká hásil zarúr hogá, aur anjám i nek tak pahunchegá*: “Jab us kí ján gunáh ke liye guzrání jáe, to wuh apní nasl ko dekhegá; aur us kí umr daráz hogí, aur K̤hudá kí marzí us ke háth ke wasíle bar áegi,” Yash. 53: 10. Aisá na hogá, ki wuh shurú karke tamám na kar sake; wuh apná beshqímat lahubí shakk ke sáth na baháegá; balki apní mashaqqat aur dukh ká umda phal dekhegá; jaisá ki farkhunda aurat apne dard farámosh kartí hai, jab ki zinda bachche ko god meṅ le letí hai.

3. Báp ne wāda kiyá, ki *use us ke kám meṅ qabúl kare*; Beṭá kahtá hai, ki “Yaquí-nau merá kám mere K̤hudá ke pás hai,” Yash. 49: 4. Aur yih, ki “Main K̤hudáwand kí nazar meṅ mukarram hoúngá,” 5 áyat. Is meṅ Masíh kí tawaqqú usí ahd par hai. Aur Báp isí ahd ko púra karke kahtá hai, ki “Yih merá piyára Beṭá hai, jis se main rázi húp: tum us

kí suno!" Matí 17: 5; aur 2 Pat. 1: 17.

4. Báp ne use us ke *kám ká azím badlá* dene kahá. Is wáste us ne wáda kiyá, ki jab wuh yih kám kar chukegá, to use benazír sarfarází aur jalál degá. Is kí bábat ham Pák Kalám men yih páte haiñ, ki "Main hukm ko záhír karúngá, ki Kḥudáwand ne mere haqq men farmáyá hai, ki Tú merá Beṭá hai, main ne áj ke din tujhe janá," Zab. 2: 7. Yih us ke jí uthue kí bábat kahá gayá hai, kyúñki is kí tafsír Aamál ke 13 báb kí 32, 33 áyaton men yún hotí hai; kyúñki us waqt Kḥudá ne use salíb kí maut kí be-izzatí se riháí dí; goyá kahtá hai, ki áj ke din tú ne apná jalál phir páyá, aur yih tujhe nae janam ká sá din húa.

Yihí wuh phal aur badle haiñ, jin ká Báp ne Beṭe se wáda kiyá. Yihí wuh surúr thá, jo us ke sámhne thá, Ibr. 12: 2, jis ke sabab se us ne salíb ká dukh kḥushí se sahá.

Aur isí tarah se Masíh ne Báp se wáda kiyá, ki main is ajr ke liye mujassam hoúngá, aur apne taín apne jalál se kḥalí karúngá, aur shariát ká tábídar aur lanatí ho jáúngá, aur kisi áziyat ko, jo Báp ko pasand áegí radd na karúngá. Yih Yash. 50: 5, 6 ká matlab hogá: "Kḥudáwand ne mere kán khole haiñ, aur main bági na hotá thá, aur na bargashta bantá thá. Main ne apní píth márnewálon ko dí, aur apne rukhsáre bál nochnewálon ko; main ne apná munh ruswái aur thúk se na chhipáyá. Aur Kḥudáwand merí himáyat karegá; is liye main sharminda na hoúngá, aur isí liye main ne chaqmáq ke patthar kí mánind apná munh rakh diyá; aur mujhe vaqín hai, ki pashemán na hoúngá." Aur is ká matlab aur ek maqám kí íbárat men kḥúb khultá hai, ki "Tab main ne kahá, Dekh, main áta hún; main terí razámandí bajá láne par kḥush hún,"

wg. Zab. 40: 6—10. Dekho, ki Masíh ne kaisí kámil razámandí ke sáth is kám ko aur Báp ke wádon ko qabúl kiyá! Tíñ tarah se qabúl kartá hai, yane "Main áta hún." "Main terí razámandí bajá láne par kḥush hún." "Terí shariát mere dil men hai."

V. Ab daryáft karná cháhiye, ki *yih wáde kyúñkar púre kiye gae*. Wuh har ek bát men, kámil tarah se púre hue.

1. Beṭe ne yih kám qabúl karke *apne taín* is ke bajá láne ké wáste *taiyár kiyá*. Wuh mujassam hoke sáurí sadáqat bajá láyá. Ákḥir ko us ne apní ján ko gunáh ke liye qurbán kiyá. Us ne sab kuchh, jo zarúr thá, kiyá, yahán tak ki wuh kah saká, ki "Ai Báp, main ne zamín par terá jalál záhír kiyá hai: jo kám tú ne mujhe karne ko diyá, us ko main tamám kar chuká,—Yúh. 17: 4. Us ne bardásht karne kí tábídarí ko púra kiyá, aur kafára karne kí har ek bát men wafádár baná.

2. Báp ne aisí hí wafádárí ke sáth apne wádon ko púra kiyá. Ek wáda thá, ki "Main terá háth pakrúngá," Yas. 42: 6; aur bág men us ke pás ek firishte ne házir hokar us ko zor diyá. Ek wáda thá, ki wuh apne kám men maqbúl hogá, aur Kḥudá kí nazar men jalwagar; aur Báp ne is wáde kí sachái záhír kí, jab ki ásmán se yih áwáz áí, ki "Tú merá piyára Beṭá hai; main tujh se rází hún;" aur is se ziyáda, jab ki wuh jí uthke ásmán par chadh gayá. Báp ne wáda kiyá thá, ki "Wuh apní nasl ko dekhegá,"—Yash. 53: 10; aur aisá húa; kyúñki wuh paidá hote hí logon ko muríd karne lagá; aur tab hí se us ká lahu dunyá men nibáyat phaldár hone lagá. Aur is wáde men beshakk nasl se shágird murád haiñ. Báp ne wáda kiyá, ki use jalálí taur se sarfaráz kare, aur badlá de; aur aisá hí kiyá; kyúñki us ne use aisá nám, jo har nám ke úpar hai, bakhshá hai,—Fil.

2: 9—11. Is tarah is ahd kī bāteṃ pūrī hūin.

VI. *Yih ahd kab Bāp aur Beṭe ke darmiyān hūā?* Jawāb yih hai, ki us kī tāriḳh azal se hai. Jab zamīn kī binā na ḍālī gai thī, Ams. 8: 26, aur jab ādmī na the, tab Masīh kī ḳhushī banī Ādam ke sāth thī, Ams. 8: 31; yaṇe, pesh-bīnī aur pesh-irāde se wuh banī Ādam ke sāth ḳhushī kartā thā; jaisā likhā hai, 2 Tim. 1: 9,—ki apnī taqdīr i ḳhāss se, aur us niāmat se, jo Masīh Īsā ke tufail se azal meṃ hamen dī gai.

HĀSIL I KALĀM.—1. Is se maḷūm hotā hai, ki Ḳhudā ke bande salāmat haiṃ; un kī najāt zarūr hai, kyūnki ahd i faẓl Ḳhudā aur imāndāron ke darmiyān hūā hai, aur ahd i kafāra Masīh aur Bāp ke darmiyān. Ḳhudā jhūṭh nahīṃ boltā, aur ham us ke har ek waḍe par kāmīl bharosā rakh sakte haiṃ; aur jab do ahd hote haiṃ, to nihāyat mazbūt tawakkul hotā hai.

2. Ham is se yih bhī jānte haiṃ, ki Masīh kī sifārish, jo wuh imāndāron ke liye kiyā kartā hai, Ībr. 7: 25, kabhī befāida na hogī; kyūnki wuh unhīṃ chīzon ko māngtā hai, jin kā wādā Bāp ne azal se kiyā thā. Wuh apnī mihnat kī ṭhabrāī hūī mazdūrī māngtā hai; aur Bāp sādiq hai, aur apnī bāt se kabhī na ṭalegā.

3. Is se yih maḷūm hotā hai, ki hamen faẓl baḳhshnā, aur az rāh i insāf Masīh se badlā leuā, donoṃ āpas meṃ muwāfiq haiṃ. “Us ne hamen bachāyā apnī taqdīr i ḳhāss se, jo azl meṃ hamen dī gai thī, 2 Tim. 1: 9; yaṇe, wuh ahd i faẓl ke muwāfiq hamen bachātā hai; tau bhī wuh Masīh se hamāre gunāhon kā badlā letā hai. Is tarah Masīh ko us kī mazdūrī denā, aur hamen faẓl baḳhshnā, ek hī bāt hai. “So wuh Masīh Īsā ke fidā hone ke wasīle se muft meṃ sādiq gine jāte haiṃ,” Róm. 8: 24.

4. Ab socho, ki kaisā munāsib hai, ki imāndār har bāt meṃ, agarchi mushkil ho, tau bhī Masīh kī farmānbardārī karen, is wāste ki us ne un ke liye aisī saḳhtī qabūl ki. To jab ham yād karen, ki wuh hamāre wāste garīb aur past ho gayā, aur burī tarah kī maut sahī, tab ham apnī kāhilī aur nāshukrī se sharmāen. Kyā Masīh is lāiq hai, ki ham sustī aur bedilī se us kī ḳhidmat karen? Kyā ham us kī ḳhidmat meṃ kurḳurāen, aur kaben, ki yih saḳht aur mushkil hai? Agar wuh hamāre liye saḳhtī na uṭhātā, to ham jahannam meṃ kaisī saḳhtī uṭhāte!

5. Sab se baṛī bāt yih hai, ki ham us ahd i faẓl meṃ hissa pāen. Lekin shāyad koī pūchhe, ki Ham kis tarah se jān sakte haiṃ, ki ham barguzīda haiṃ, yā nahīṃ? To jawāb yih hai;—Agar tum us par sachchā imān lāte ho, to tum barguzīda ho; kyūnki Bāp ne azl se aisou ko Masīh ko diyā. Phir agar tum use pahchānte aur piyār karte ho; kyūnki Bāp ne aisou ko use diyā. Phir agar tumbhārī ḳhwāhishen is dunyā kī taraf nahīṃ haiṃ, to Bāp ne tumbhen use diyā hai. Agar tum us ke hukmon ko hitz karte ho, aur us kī pairawī karte ho, aur us ke piyār se apne gunāhon ko maglūb karte ho, to mat ḍaro; Bāp ne sabhon ko, jo yih kiyā karte haiṃ, aur aise haiṃ, azl se Beṭe kī mazdūrī meṃ diyā hai. Barguzīdagī kī bāt se ṭhokar na ḳhāo, balki faẓl ḳhūndho; kyūnki jo ḳhūndhtā hai, so pātā hai.

IV.

ḲHUDĀ KĪ AJĪB MAHABBAT, JO US NE APNE BEṬE KO HAMARE LIYE DENE SE ZAHIR KI.

Kyūnki Ḳhudā ne jahān ko aisā piyār kiyā hai, ki us ne apnā iklautā Beṭā baḳhshā, tāki jo koī us par imān lāe, halāk na ho, balki hamesha kī zindagī pāe.—Yūh. 3: 16.

Is sanad se ham in bāton par gaur karen; ki—

1. Hamáří sab se asehí níamaton ká chashma, Kḥudá kī mahabbat hai.

2. Wuh mihrbání, jo is chashme se járí hotí hai, Masíh hai, chunánci us ke haqq meṇ Lúká kī injíl, 1 báb 72wín áyat meṇ káhá gayá hai;—yane, sab níamaton ká magz aur kḥásiyat yih hai, ki Us ne apná iklautá Beṭá diyá.

3. Is mahabbat kī murád, is dunyá ke logon se jin ke liye kī Masíh baḥshá gayá thá, talluq rakhtí hai. Beshakk wuh kḥáss barguzídon ke wáste diyá gayá thá; lekin us ká bayán is áyat meṇ is tarah se kiyá gayá hai, “ki jo koi us par ímán láe, halák na ho.” Jo cháhe, aur ímán láe, so us ke sabab hayát i abadí pá saktá hai. Admi us kī mahabbat kī murád haiṇ, na firishte.

4. Yih mahabbat bakasrat aur azkḥud thí. Báp ne *diyá*—bechá nahín—aur dareg ke sáth na diyá. Aur na sirf Báp ne use diyá, balki Beṭe ne áp ko diyá: “Us ne ham se mahabbat kī, aur áp ko hamáre badle diyá,” Gal. 2 : 20. Is se yih natíja nikaltá hai: ki—

Masíh ko hamáre badle meṇ dená Kḥudá kī mahabbat ká, jo us ne gunahgáron se kī, sab se aẓím o aẓíb zuhúr hai, jo azl se kubhí na húa.

Kḥndá kī is baḥshish yá fazl ká bayán 1 Yúbanná ke Kḥatt ke 4 : 10wín áyat meṇ wázih taur se kiyá gayá hai, ki “Mahabbat is meṇ hai, ki us ne ham se mahabbat rakhí, aur apne Beṭe ko bhejá, ki hamáre gunáhon ká kafára ho;” goyá aur kisú wáqi meṇ mahabbat ke ásár dikháí nahín dete. Kyá hamáre paidáish meṇ piyár maḥlúm nahín hotá? Kyá hamenṇ maut aur kḥatroṇ ke bích bacháná mahabbat nahín hai? Kyá kḥurák o poshák, chain aur árám, dost áshná, mahabbat kī gawáhi nahín haiṇ? Beshakk. Lekin jaisá kī súraj kī roshní meṇ chirág nazar nahín áte, waisá hí wuh baḥí mahabbat in chízon kī banisbat behald hai. Aur is mahabbat

ká kḥulása aur kḥáss zuhúr yih hai, ki “Kḥudá ne apní mahabbat ko hamáre sáth us taur se áshkára kiyá, ki jab ham gunáh karte chale játe the, Masíh hamáre wáste muá.”

Is dilshád mazmún ke bayán meṇ pahle ham yih záhír karenge: ki—

I. Báp ne Masíh ko kis tarah diyá, aur is se *kyá báton mutaqlíq haiṇ*.

1. Jab kī wuh hamáre wáste diyá gayá thá, to *us kī maut thahráí gáí thí*; jaisá likhá hai, ki “Wuh Kḥudá kī qazá i mubram aur ílm i qadím se hawála kiyá gayá,” Aam. 2 : 23. Jaisá shariát ke taht meṇ barra galle se judá kiyá jáke qurbání ke liye maḥsús hotá thá; (aur agarchi hanoz zinda, tau bhí iráde aur mansúbe se Kḥudá ke liye pák kiyá gayá;) waisá hí Ísá Masíh, Kḥudá kī qazá i mubram aur ílm i qadím se, is hí kḥidmat ke liye isí tarah se maḥsús kiyá gayá thá: is wáste wuh Kḥudá ká barguzída kahlátá hai, Yash. 42 : 1.

2. Jab Báp ne Masíh ko diyá, to *use apne se judá kiyá*. Jab Masíh mujassam huá, to ek taur par wuh Báp se dúr huá: “Main Báp se niklá hún, aur dunyá meṇ áyá hún; phir main dunyá se widá hotá hún aur Báp ke pás játá hún,” Yúh. 16 : 28. Yih dúr rahná basabab us kī past-hálí aur mujassam hone ke, kḥáss karke us kī insániyát se nisbat rakhtá thá; kyúnci us kī insániyát us jalál se, jis meṇ wuh abhí hai, dúr thí. Lekin jab kī Báp ne us se apní razámandí ká zuhúr roká, to yih us se ek tarah ká dúr rahná thá; aur isí se us kī ján aisí chhid gáí thí, ki us ne yih nála kiyá, ki “Iláhi, Iláhi, tú ne mujhe kyún chhoṛ diyá? tú merí naját se aur mere karáhne kī báton se kyún dúr húa? Ai mere Kḥudá, main din ko duá mángtá hún, par tú nahín suntá; aur rát ko mujh ko kuchh qarár nahín,” Zab 22 : 1, 2.

3. Kḥudá ke Masíh ko dene se yih bhí

mutaalliq hai, ki us ne use, aur jo kuchh us ne apne lahú se kharídá, *hamári mirás thahráyá*. “Merá Báp tum ko ásmán se wuh sachchí roṭí detá hai; kyúinki Kḥudá kī roṭí wuh hai, jo ásmán se utrí, aur dunyá ko zindagí baḥshṭí hai,” Yúh. 6: 32, 33. Kḥudá ne use ham bhúkhon ko bajáe roṭí ke diyá, ki ham kháke jien. Aur usí ne Sámari aurat ko isí tarah se sikháyá, ki “Agar tú Kḥudá kī baḥshish ko, aur us ko, jo tujh se kahtá hai, ki Mujhe píne ko de, jántí, ki wuh kaun hai, to tú us se mángtí, aur wuh tujhe jítá pání detá,” Yúh. 4: 10. Roṭí aur pání jism kī zindagí ko bahál rakhne ke liye zarúr hai; aur Kḥudá ne Masíh ko, hamári rúhání zindagí ke liye kḥurák aur áb i hayát thahráyá.

II. Phir Masíh ko is tarah dená *Kḥudá ke piyár ká sab se bará aur azím zuhúr hai*.

1. Gaur karo, ki *Masíh Báp ke kaisá nazdík thá*: wuh us ká Beṭá thá—us ká iklautá Beṭá—us ká mahbúb—balki us ke sáth ek; us ke jálál kī raunaq, aur us kī kunh ká naqsh. Kahte hai, ki ek waqt kál pará, aur ek garíb ke ghar meṅ niháyat tangí húi. So shauhar ne jorú se kahá, ki Ham ek larke ko bech dálen, táki apne aur apne báqí bál bachchon ke liye roṭí hásil karen. Us kī jorú rázī húi. Tab wuh saláh karne lage, ki cháron meṅ se kis ko bechen? Aur jab unhon ne bare ká zikr kiyá, to donon ne kahá, ki Use na bechná chahiye, kyúinki wuh hamará pahlauṭhá, aur hamári táqat ká awwal hai. Phir dúsre ká zikr áyá, má ne kahá, ki Main us se judá nahín ho saktí hún, kyúinki wuh apne Báp kī súrat aur naql hai. Tab tísre ká zikr húa; lekin báp use bech na saká, kyúinki wuh apní má kī shabíh par thá. Aur jab unhon ne chhoṭe ká zikr kiyá, tab donon ne use bechne ká inkár kiyá, kyúinki wuh un kī bapí umr ká larhá—un ká Binyámín—thá; so unhon ne thahráyá, ki kál se mar jáná

bihtar hai, us se pahle, ki apne bál bachchon meṅ se kisú ko bechen. Aur kyá taajjub? kyúinki farzand kyá hai, magar wálidain ká ek hissa dúsre chamṛe meṅ mulabbas kiyá húa? ‘Tau bhí hamará sab se azíz beṭá, banisbat us rishte ke, jo Báp aur Masíh se hai, hamáre nazdík ajnabí aur pardesí hai. Aur yih, ki wuh apne piyáre beṭe se judá húa, mahabbat ká aisá zuhúr hai, ki abad-ul-ábád ajib o garíb rahegá. Phir—

2. Gaur karo, ki us ne use *kis liye diyá*, yaṇe, marne, balki salíbí maut ke liye; ki wuh hamáre liye lanatí ho; ki ádmion se haqír kiyá jáe; aur aisá behadd tasdíq uṭháe, ki kisi ne kabhí na uṭhayá ho. Jab ham larcon ko maut kī ízá meṅ dekhte hai, to hamáre dil chhid játe hai; lekin Kḥudá ne apne Beṭe ko aisá dukh uṭháte dekhá, ki koí us kī púrí haqíqat se wáqif nahín ho saktá. Us ne use zamín par girte, aur kḥák meṅ loṭte, aur lahú ko pasijte dekhá; aur us kī dilchhednewálí áwáz suní, ki “Ai Báp, agar tú cháhe, to yih piyálá mujh se ṭal jae.” Behadd Kḥudá ke beniháyat gazab ko Masíh sompá gayá—balki apne hí Báp ke háth se sompá gayá thá. To haqíqatan wuh piyár behadd aur bebayán thá, jis se rahmaton ke Báp ne apne iklaute ko, hamáre liye, aise tasdíq aur dukh ko somp diyá.

3. Kḥudá ká piyár, Masíh ke dene meṅ, is kḥiyál se kḥáss karke záhír hotá hai, ki jab us ne use diyá, tab apne kḥazáne ká sab se beshqímat jawáhir diyá—ek baḥshish i garán bahá. Bihisht kḥud Masíh ke barábar qímatí nahín hai: “Tere siwáe bihisht meṅ hamará kaun hai?” Ai kḥushnumá aur iklaute! Masíh kaisá kḥúb aur azíz hai! Agar lákhon firdaus hote, aur har ek bág i Ádan ke muwáfq, aur sabhon kī kḥúbíyán ek meṅ jamá hotín,—agar sáre kḥushnumá darakht, aur sab phúl, aur rang, aur maze, aur kḥushí, aur shíríní, aur husn,

aur k̥húbsúratí, us meṇ házir bote,—tau bhí wuh us k̥húb aur mahbúb Masíh ke muqábale meṇ aisá hotá, jaisá ek bánd pání sáre chashmon, aur jhilon, aur nahron, aur samundaron ke muqábale meṇ, aur jaise ek rattí mittí lákhon dunyá ke muqábale meṇ. Ab socho, wuh kaisá piyár thá, ki jis se K̥hudá ne muflis gunahgáron ko aisí baḥshish dí.

4. Yád karná cháhiye, ki K̥hudá ne *kin logon ke liye* apne Beṭe ko diyá : kyá firishton ke liye? Nahín; par ádmíon ke liye. Kyá ádmíon ke liye, jo us ke dost the? Nahín; ádmí tau aise na the, par us ne use apne dushmanon ke wáste diyá. Yihí mahabbat hai; aur Hawáris bāt ko duhráte, tihérate hain, aur garān bahá kahte hain. “K̥hudá ne apní mahabbat ko hamáre sáth is taur se áshkára kiyá, ki jab ham gunáh karte chale játe the, Masíh hamáre waste muá. K̥hudá ne ham se, jis waqt ki ham dushman the, apne Beṭe kí maut ke sabab, mel kiyá,” Róm. 5 : 8, 10. Kaun shaḥhs apne áziz doston ke liye apne beṭe kí maut qabúl karegá? lekin K̥hudá ne apne dushmanon ke liye apne Beṭe ko maut ke sipurd kiyá! Ah, mahabbat i bepáyán o bebáyán!

5. Gaur karná cháhiye, ki yih baḥshish *kaisí saḥhawat se* dí gai thí. Ham ne K̥hudá ke háth se taqáza karke use nahín páyá; kyúunki jaise ham us ke náláiq the, waise hí us kí k̥hwáhish bhí na rakhte the. Ajíb, azalí o abadí, k̥hud-ikhtiyár, mahabbat ne use hamen diyá. “Us ne hamen pahle piyár kiyá,” 1 Yúl. 4 : 19. Jab ham koí baṛí bháris chíz taulne cháhen, aur tarázú meṇ ser par ser, aur panserí par panserí rakhen, yahán tak ki dandí tūt jáe; waisá hí Pák Nawishton meṇ, is mahabbat ke bayán meṇ, suḥhan par suḥhan, aur k̥hiyál par k̥hiyál jama kie gae hain, táki hamáre saḥht dilon par gálib áen, aur ham mutaajjib hoke pukár uṭhen ki, “Dekho, K̥hudá ne

ham se aisí mahabbat kí!” Is tarah se main ne tum ko batláyá, ki K̥hudá ká Masíh ko dená kyá hai, aur kaisá anokhá piyár is lásání baḥshish meṇ hai.

HÁSIL I KALÁM.—1. Is mazmún se ham *ádmíon kí rúhon* ká beshqímat honá jante hain. Jab K̥hudá ne apne ikloute aur piyáre Beṭe ko apní god se un ke fidá ke liye diyá, tab malúm huá, ki us ke nazdíkanaját kí qímat kaisí hai. Haqíqatan naját kí qadr is se malúm hotí hai; tamám dunyá insán ká kafára nahín ho saktí; rúpá aur soná unhen mol nahín le saktá; “Tum ne kuchh fání chizon ke, yane, rúpe sone ke sabab se nahín, balki Masíh ke beshqímat lahú ke sabab se najat pái hai, 1 Pat. 1 : 18, 19. K̥hudá ne tumháris rúhon ko aisá beshqímat samajhá, ki peshtar us se, ki wuh halák hon, wuh rázī thá, ki us ká wuh Áziz, ádmí, balki lanatí ban jáe. To kásh ki tum apní rúhon kí qadr daryáft karte : unhen sastí mat samajhiyo, jinhen K̥hudá ne is qadr mahangí ṭhahráyá hai. “Ádmí apní ján ke badle meṇ kyá degá?”

2. Agar K̥hudá ne apne Beṭe ko dunyá ke liye diyá hai, to zarúr hai, ki wuh *fání aur jismání barkaten* bhí degá. Púlús ne aisá hí samajhá, jab kahá, ki “Jis ne apne Beṭe hí ko dareg na kiyá, aur ham sab ke badle diyá, to wuh us ke sáth sab chizen hamen kyúnkar na degá?” Róm. 8 : 32. To us par tawakkul karo; wuh unhen na chhoregá, jin ke liye wuh aisí qímat de chuká hai.

3. Jitní mihrbání aur shafaqat kisí ke sáth kí jáe, utní hí us kí shukrguzáris aur mahabbat, us ke badle meṇ karná cháhiye; agar sab se baṛá piyár Masíh ko dene meṇ záhir huá, to *Masíh ko haqír jánná aur radd karná sab se baṛá gunáh hogá*. K̥hudá kí ámi baḥshishon aur mihrbáníon kí tahqír karná bahut hí burá hai; to us ká yih k̥háas zuhúr haqír jánná niháyat hí k̥haráb hai. K̥hajil ho, ai ásmáno; aur mutaajjib ho, ai zamín!

hain, shiddat se dāro ! kyūnki koī burāī is ke barābar nahīn hai. Lekin kyā aise ādmī hain, jo is baḥshish kī tahqīr karne kī jurat rakhte hain ? Nahīn ! Haqīqat mein agar un kī bāton kā iṭibār kiyā jāe, to aise kam hain ; lekin un ke chāl chalan se, sābit hai, ki Ṣaī is gunāh se barī nahīn hain. Dekho, kaisī sustī aur gaffat hotī hai ! aur injīl se kitne beḥhabar rakhte hain ! Dekho, aksar, jo Ṣaī kahlāte, hain, Khudā ke nām, aur āīn, aur logon se kyā hī zidd rakhte hain ! Aur in sab kāmōn kā kyā anjām hai, magar yih, ki aise kāmōn ke karnewāle Masīh ko haqīr jānte hain !

Ab main chāhtā hūn, ki az rāh i mahabbat, un nāshukron se, jo Masīh kā lahū pāon ke nīche pāmāl karte hain. kuchh hujjat karūn. Wuh rahmat kyā hai, jis kī tum tahqīr karte ho ? Kyā tumhārī samajh mein wuh aīsī halkī bāt hai, jaisā tumbāre chalan se maḥlūm hotā hai ? Haqīqat mein tum āge ko aīsā na ḥayāl karoge ! Jab maut ā jāegī, aur insāf ke dīn kā ḥauf tumheḡ gher legā, tab tum najāt ko haqīr na jānoge ! aur Masīh kā piyār halkī bāt na samjhoge ! Us waqt, agar ho sake, tum lākhon dunyā Masīh ke wāste dete ! Jo imān lāte hain, un ke nazdīk Masīh azīz aur izzatdār hai ; bihišt mein sab kaisī ṭarīf ke sāth Masīh kī buzurgī karte hain ; aur jahannam mein gunahgār apne taīn koste, aur apnī bewaḳūfī se āh mārte hain, ki unhon ne is dunyā kī zindagī mein us kī rahmat qabūl na kī ; aur agar wuh phir Masīh ke pās āne pāte, to kaisī ḥushī aur ishtiyāq ke sāth āte ! So tumbāre siwāe koī nahīn hai, jo Masīh ko haqīr jāntā hai.

Taajjub kī bāt hai, ki tum aīsī rahmat ko halkā samajhte ho, jo tumhārī hī rūh kī bihtarī se ṭalluq rakhtī hai. Agar tum aur kisī kī rūh, yā badan, yā māl bachā sakte, to un kī bihtarī ke liye ko-shish karṇā bahut munāsib hotā ;—to

kitnā ziyāda, tumheḡ apnī hī beshqīmat rūh kī bhalāī ko ḡhūndhṇā munāsib hai. Aur agar tum use balāik karoge, to tum haiwān hoge ! balki haiwān se badtar ; kyūnki wuh hamesha apnī bhalāī ḡhūndhte hain. Ah ! gunāh dīl par kaisī ḡharābī kartā hai, ki ādmī aīsā bholā aur ahmaq ho jātā hai.

Agar koī kahe, ki Shāyad āqibat kī aīsī chīzen na hongī ; to jawāb yih hai, ki Beshakk ham tumheḡ yih chīzen dīkhā nahīn sakte hain ; lekin tum unheḡ dekhoge, jab ki koī madadgār na hogā, aur bhalāī ḡhūndhne kā iḡhtiyār na rahēgā. Phir shāyad tum kaho, ki wuh nazdīk nahīn hain. Ai bhaṭke hūo, tum āp ko fareb dene mein kaise hoshyār ho ! Kyā jāne tumheḡ kuchh muḥlat milegī, ki nahīn ? Tumhārā qiyās derī kī bābat bahut bātīl hai. Shāyad us kā ek bis-wān hissa pūrā na hogā.

Aur agar tum bīs yā chālīs baras jīo, tau bhī is muddat kī āqibat ke banisbat kyā haqīqat hai ? Jāo, thore se aur dīn ganwāo ; thorī sī aur rāteḡ nīnd mein kāto ; tab āqibat kī haqīqaton aur jahannam ke shuḡlon ke bīch jāgo, aur jāno, ki tum ne kyā kho diyā, aur kyā haqīr jānā !

Ai derī karnewālo, apnī hī qabr par mat khelo ! Tum jahannam ke kanāre par nāchte gāte jāte ho !—ḡhabardār, mabādā ki wuh apnā munh phailāe, aur tumheḡ nigal jāe ! Masīh ko radd mat karo ! kyūnki us se koī ṡnda baḥshish tumheḡ āqibat ke anjām tak na mil sakegī.

V.

MASIH KĪ AJIB ZAT.

Aur Kalām mujassam hūā, aur wuh fazl aur rāstī se bharpūr hoke hamāre darmiyān rahā, aur ham ne us kā aīsā jalāl dekhā, jaisā Bāp ke ek-laute kā jalāl.—Yūban. 1 : 14.

Tum log najāt baḥshne kā aḡd, yā aḡd i kafāra kā bayān sun chuke ho. Us

ká púrā karnā kisi maḥblūq ke iḥtiyār meṇ nahīn hai. Zurūr hai, ki wuh, jo apnī tābīdārī se, insān ke gunāh kī bābat, Ḳhudā ko rāzī karne ke kām meṇ hāth lagāe, so āp Ḳhudā ho; aur wuh, jo hamāre iḥwaz meṇ yih kāmīl tābīdārī kare, so insān ho. Zurūr hai, ki yih donoṅ zāt ek meṇ muttāfiq hoṅ; nahīn, to wuh Ḳhudā aur ādmīoṅ ke darmiyān miyānji ká kām nahīn kar saktā. In do zātoṅ ká, hamāre Immánúíl meṇ, milnā, yá muttāfiq honā, najāt ká wuh rāz i āzīm hai, jis ko firishte daryāft karne chāhte haiṅ; aur wuh rāz is sanad meṇ hai, ki “Kalām mujassam huá, aur wuh fazl o rástī se bharpúr hoke hamāre darmiyān rahā.”

Is meṇ yih báteṅ haiṅ :—

1. *Ulúhiyat ká wuh fard, jis ne insāniyat ko le liyá, yane, Kalām.* Wuh Kalām kahlátā hai, is wāste, ki wuh sab waḍoṅ aur peshḡhabríṅ ke kalām ká ḡhulāsa aur matlab hai; yá is wāste, ki wuhí Ḳhudā kī marzī aur murád insān par zāhir kartā hai, jaisá ki 18wīn áyat meṇ likhá hai: ki “Iklaute Beṭe ne, jo Bāp kī god meṇ hai, usí ne use zāhir kiya.”

2. *Zāt, jo lí gaí thí, yane, jism, yá insāniyat, jis se insānī rúh aur badan murád haiṅ.* Ibrání aur Yúnání zabānoṅ meṇ, tauret aur injíl ke darmiyān, mahāwara hai, ki ādmī ko jism, yá gosht kahēṅ, jaisá ki Paid. 6: 12 meṇ likhá hai, jis ká tarjuma Urdú meṇ bashar hai; aur phir Róm. 3: 20wīn meṇ aisá hí hai. Is muhāware ká matlab yih hai, ki insān kī kamzorí ko batlāe, aur Masíh ká piyār, aur us ká hamāre wāste pastí qabúl karnā zāhir kare. Is tarah se insān kī sārī zāt ká ek hissa, yane, bashar ke lafz se bayán hotá hai.

3. *Masíh ká insāniyat ko qubúl karnā.* Us ne use iḥtiyār kiya. Bāze kahte haiṅ, ki is sanad ká thík tarjuma yih hai, ki Kalām jism thá; par yih sach

nahīn hai; aur un logoṅ kī garaz faqat yih hai, ki Masíh ká azl se honā radd karen. Thík tarjuma yih hai, ki Kalām mujassam huá, yá jism, yane, insān banāyá gayá;—us ne apnī Ulúhiyat meṇ insāniyat ko le liyá, yá shāmil kiya; aur is tarah se har bāt meṇ haqíqí insān ban gayá. Yih ḡhayál na karnā chāhiye ki Ulúhiyat insāniyat ho gaí; us ká mujassam honā us kī haqíqat ke bādalne se nahīn, balki gair zāt ko, us kī haqíqat ke síwá, le lene se huá;—jaisá ki injíl meṇ jab kahá gayá hai, ki Wuh gunāh ṡhahráyá gayá, 2 Kar. 5: 21, aur maurid i lan huá, Gal. 3: 13, tau yih matlab nahīn hai, ki wuh āp gunāh yá lanat thá, balki hamāre badle aisá ṡhahrá; waisá hí jab kahá gayá, ki wuh mujassam huá, tab matlab nahīn hai, ki Ulúhiyat badalke jism ho gaí, aur apnī ḡhāsiyat ko kho diyá.

Yih qaul, ki “Kalām mujassam huá,” is se mazbút kiya jātá hai, ki “wuh hamāre darmiyān rahá;” yane, ham ne dekhá—use pahcháná—us ke kāmōṅ ko tajwíz kiya—is meṇ kuchh bhúl yá máyá na thí. Asl meṇ is maḡám ká matlab yih hai, ki “Us ne hamāre darmiyān derá kiya.” Jaisá Yúhanná apne 1 Maktúb ke 1 bāb kī 1 áyat meṇ kahtá hai, “Jo ibtidá se thá, jise ham ne suná wg., ham ḡhabar dete haiṅ.” Is se yih natija hai: ki

Isá Masíh ne haqíqatan Ulúhiyat ke mel meṇ suchchí aur kāmīl insāniyat ko le liyá; aur haqíqí Ḳhudá, aur haqíqí ādmí, ek hí shakhś meṇ hamesha baná rahtá hai.

Yih to rāz i āzīm hai. Is ke bayán karne meṇ baṛí iḥtiyāt ke sáth bátoṅ ko istiḡmál kiya chāhiye. Agar kisi bāt ke bayán karne meṇ firishtoṅ ká ilm aur un kī zabān darkár ho, to isí bāt meṇ hai. Ham is meṇ ḡhatre ke karāre par chalte haiṅ. Agar ham ek qadam báhar rakhēṅ, to bhúlke daldal meṇ phans jáenge.

Is liye munásib hai, ki ham barí hoshyá-rí se sochke in báton ko daryáft karen. Masíh ne haqíqí insání jism iḡhtiyár ki-yá, ki yih Fil. 2 : 7, 8, wg., Ibr. 2 : 14, 16 men sáf kahá gayá hai. Aur us ne haqíqí insání rúh ko bhí iḡhtiyár ki-yá. ki yih us kí sárfi harkaton se, aur ḡháss karke us kí maut se sábit huá hai. Aur yih donon ḡhássiyaton, yá zátan, ek hí shakhs men shámil thín, jaisá ki Rúm. 1 : 3, 4 se záhir hai; aur waisá hí Rúm. 9 : 5,—“Aur báp dáde unhn men ke hain, aur jism kí nisbat Masíh bhí unhn men se huá; jo sab ká ḡhudá hamesha mubáarak hai.” To ham is jism ke iḡhtiyár karne kí *ḡhássiyat*; aur *hásil*; aur *sabab* par gaur karenge.

I. Is mel kí *ḡhássiyat*, yane, Ulúhiyat ke mujassam hone kí *ḡhássiyat*. Is mel se insániyat Ulúhiyat ke dúsre fard men rabtí hai, lekin bagair nuqsán,—yih donon zát, ek insán, yane, Immánúíl (ḡhudá hamáre sáth) men shámil hain.

Pas agarchi ham kabte hain, ki Masíh men do zát maḡhlút hain, tau bhí us men do zát nahín hain; kyúнки Masíh kí insániyat Ulúhiyat se judá jaisá ki aur ádmíon kí insániyat hotí hai, kabhí nahín huí; balki haml ke waqt hí se Ulúhiyat ke dúsre fard se mil gáí.

Is ráz ko áshkára karne ke liye ham gaur karen :

1. Insániyat Dúsre Fard ke sáth *qáib taur par wábastá huí*; kyúнки wuh kun-wári ke rihm men. ḡhudá Taḡlá kí qudrat ke sáe se, paidá huí, Lúká 1 : 34, 35. Yih zurúr thá, ki us kí insániyat Ádam ke gunáh kí álúdagí aur ḡharábí se pák ho; aur wuh gunáh ke dág se bilkull sáf thí; kyúнки Masíh ne use ámí taur par, ki jis se ádmí kí ḡharábí phail játi hai, nahín páyá. Aur yih ḡhális pákízagí us kí insániyat ko ki wuh Ulúhiyat ke sáth jorí jae, aur hamará badlá ho jae,

zurúr thí. Agar ek zarí sí ḡharábí Masíh kí insániyat men hotí, to Ulúhiyat us men mujassam na ho saktí; kyúнки ḡhudá se aur gunáh se kuchh mel nahín ho saktá hai. Is wáste Ibr. 7 : 26 áyat men likhá hai, “Ki aisá Sardár Káhin hamáre láiq thá, jo pák aur be-bad aur be-ḡaib, gunahgáron se judá thá.”

2. Masíh ne *kámil insániyat*, yane, badan aur rúh ko le liyá, jis men sáre ázá aur ḡhwáhishen, jo us se taḡlluq rakhtí hain, manjúd thín. Aur yih zurúr thá, ki wuh ádmíon ko un kí sár tabíat kí kamzorí aur korh se changá kare; jaisá ki ek ne kahá hai, ki “Us ne sab le liyá, ki sab ko pák kare.” Us ká iráda thá, ki ham ko badan, aur rúh, aur ján men pákízagí baḡhshe.

3. Jaisá ki us kí insániyat men sárfi ḡhwáhishen aur táqaten thín, waisá hí *us men us kí sárfi beḡaib kamzoríán thín*. Jaisá Ibr. 4 : 15wín áyat men likhá hai, “Kyúнки hamará aisá Sardár Káhin nahín, jo hamárfi sustíon men hamárfi hamdard na ho sake, balki sárfi báton men gunáh ke siwá barábar ázmáyá gayá.” Aur phir, Ibr. 2 : 17wín áyat men marqúm hai, ki “Zurúr thá, ki wuh sárfi báton men apne bháíon ke barábar ho jae.” Lekin is men ek tafríq kí bát yád karní cháhiye. Do tarah kí kamzoríán hain, ḡháss o ámm. ḡháss kamzoríán wuh hain, jo thore ádmíon men hotí hain, jaisá nábináf, korh, lang, wagaira. Ámm kamzoríán wuh hain, jo sabhon men hain, jaisá bhúkh, piyás, mándagí, dard, wg. Yih kamzoríán gunáh nahín hain; tau bhí ham unhen gunáh ke dág kah sakte hain. Is wáste likhá hai, ki Masíh jism kí ḡhátí kí súrat men áyá, Rúm. 8 : 3. Masíh kí rahmat is se ba-ḡhúbí záhir hotí hai, ki jab wuh insán kí tabíat gunáh ke sáth, basabab apní pákízagí ke, na le saktá thá, tau bhí use us ke sáre nuqsán ke sáth, jo gunáh ne us men ki-yá thá, le liyá.

4. Ulúhiyat aur insániyat Masíh men aise mel ke sáth hai, ki ek ek kí khashsiyat alaihidá aur judí hai, tau yih tafriq un ke mel se nest nahín ho saktí hai.

II. Phir, is ajíb muwáfaqat ke *hásil* par liház karen :

1. Yih do tabiáton ek hí shakhs men shámil hún; aur is sabab se *donon kí khashsiyaten* us shakhs kí bábat *mazkúr hai*. Is tarah se kah sakte hai, ki K̤hudáwand i hashmat maslúb huá, 1 Kar. 2 : 8; aur kalísyá K̤hudá ke lahú se kharídí gaí hai, Aqamál 20 : 28; aur Masíh ek hí waqt men ásmán par aur zamín par bhí thá, Yúh. 3 : 13. Tau bhí na kahá cháhiye, ki Ulúhiyat mar gaí, yá lahú luhán ho gaí; aur na samjhá cháhiye, ki insániyat álam ul gaib yá qádir i mutlaq hai. Is ráz ko baqhubí sochná cháhiye; kyúнки is bát ko yád karne ke sabab bahut mushkil maqám ásání se hall ho játe hai.

2. Aur ek hásil yih hai, ki *insániyat ko izzat aur niháyat buzurgí miltí hai*. Ulúhiyat ke mel se us ko aise fazl kí bhar-púrí milí, ki wuh, yane, us kí insániyat aur sáre makhlúq se sabqat le gaí. Dekho, Zab. 15 : 7; aur Aqamál 7 : 59.

3. Ek khash hásil yih hai. *ki donon tabiáton kafára karne men shámil hún*; kyúнки Masíh ne us men donon tabiáton kí ráh se kafára kiyá. Us kí insániyat ko ranj, aur maut húi; aur us kí Ulúhiyat ne us maut ko niháyat qímatí kar diyá; aur is tarah se donon kafára karne men apná apná kám ek hí sáth kartí thin.

III. Ab zara sá k̤hiyál karen; ki *kis sabab se* Masíh ne insániyat ko liyá. Yih use zurúr na thá; us ne yih azún kám apní k̤hushí se kiyá. Wuh lácharí se mujassam nahín huá, lekin rahmat i firáwání se. Us ko insániyat zurúr na thí, ki wuh kámil ho; lekin usí ne use kamáliyat baqshí, táki wuh, yane, in-

sániyat, hamáre wáste Nabí, aur Káhin, aur Bádsháh hone ke liye taiyár ho; aur wuh K̤hudá ke pás hamará miyánjí ho.

Wuh K̤hudá hai,—aur K̤hudá kí mar-zí jántá hai; aur ádmí hoke hamen use sikhlá saktá hai. Káhin ke uhde men, agar wuh ádmí na hotá, to hamáre wáste lahú bahá na saktá; aur agar K̤hudá na hotá, to wuh lahú beshqímat na hotá. Aur Bádsháh ke uhde men, agar ádmí na hotá, to hamáre sardár hone ke láiq na hotá; aur agar K̤hudá na hotá, to use apní kalísyá kí hifázat ke liye táqat na hotí.

HÁSIL I KATÁM.—1. Hamen cháhiye, ki *is ráz ko achchhi tarah se daryáft karen aur samjhen*. Is ko daryáft na karne se Masíhí kalísyá men bahut sí galatíún húi hai. Musalmán is ko nahín samajhte hai. Aksar log Masíh kí insániyat ko duhrá samajhte hai, aur yih bhúl hai; kitne us kí do tabiáton ko bemaufa milá dete hai, aur yih bhí bhúl hai. Par Masíh is tarah se nahín hai. Wuh (1.) sachchá K̤hudá; (2.) Sachchá ádmí; (3.) Yih donon tabiáton ek hí shakhs men hai; aur (4.) Agarchi donon ek hí shakhs men hai, tau bhí alaihidá hai. Yih hamáre imán kí bunyád hai. Tum is ká ek patthar hilne na do.

2. Báp aur Bete kí *mahabbat kí taríf karo*, jinhon ne tumbáरी rúhon ke liye naját, aise bare dām se kharídí.

Báp kí mahabbat is men záhir hotí hai, ki wuh hamáरी naját ká aisá k̤hwá-hán thá, ki apne Bete ko aisí pashtháli ke sipurd kiyá.

Bete kí mahabbat ajíb o garíb hai; kyúнки wuh hamen nikálne ko aise gahráo men dúb gayá. Kásh ki hamáre dilon par aisí mahabbat k̤húb asar kar saktí! Jis ádmí ne apne mulk aur qaum kí k̤hidmat men maut páí, us kí barí taríf hotí hai; lekin kis ne, Masíh ke

barábar, kabhí apne ko *khudgarazí* se *kbhálí* kiyá hai?

3. Is mazmún se *Masíhí mazhab kí khúbí* zahir hotí hai; kyúnci is men gunah-garon ke liye, jo apne gunahon ke sabab se *qarte* aur *kámpte* haiñ, tasallí aur ummed kí *achchhí* aur *mazbút* bunyád hai. Aur koí *mazhab nahín* hai, ki jis men aisi tasallí hai. Aise *bachánewále* kí *khabar* aur *kahín nahín* miltí hai. Aur na *cháhiye* ki ham apne *kámon* par *bharosá* rakheñ; kyúnci agar hamáre *kám kuchh fáidamand* hote, to *Masíh ká insániyat* ko lená *kyá zurúr thá?* Aur koí na kahe, ki Ham kyúncar *Khudá* ke *pás áen?* kyúnci *Masíh* ne hamáre *tabíat*, *yañe*, *insániyat* ko liyá hai, aur wuhí *insániyat* hamáre *sifárish kartí* hai. Na *cháhiye* ki koí *Khudá* ko *qurbán* guzráne; kyúnci *kámil qurbání* ho *chukí* hai. Idhar udhar *phirná*, aur *rihái* kí *talásh* karná, *kuchh zurúr nahín* hai; kyúnci *Masíh maujúd* hai, ki *sabhon* ko *rihái* de. Usí men *adl o rahmat* bos o kanár *kartí* haiñ.

4. *Masíh* hamáre *insániyat* men *sharík* húa hai; *lekin sirf is sabab se koí nahín bachegá*. Agar ham *imán* ke *wasíle* se us se *mel* na kareñ, to us ká *insániyat* ko lená hamen *kuchh fáida* na *pahuncháegá*. Hán, agar ham us par *imán* láne se *naját* na *páen*, to hamára *gunáh* *bahut ziyáda* ho *jáegá*. Wuhí *mujassam* húa hai; aur *kyá* un ká *gunáh ziyáda* na *hogá*, jo use *haqír jánte* haiñ? *Shaitánon* ne *kabhí* apne ham-jins *bachánewále* ko *radd nahín kiyá* hai. Un ke *gunáhon* ke *shumár* men *yih gunáh nahín áegá*; lekin un *ádmíon* ke *hisáb* men *likhá jáegá*, jo *Masíh* ko *piyár nahín* karte haiñ.

5. Jab ki *Masíh* ne hamáre *tabíat* ko liyá, tab *hamára hamdard húa*. Is men *barí* tasallí hai. Wuh hamáre sab *dukhon* ko *jántá* hai; aur wuh *qádir* hai,

ki hamen un se *chhuáe*; aur wuh hamen *piyár kartá* hai; to *jahán* tak hamára *fáida hogá*, waháñ tak wuh hamen un se *chhuáegá*.

6. Dekho, *ádmíon kí kaisí izzat hai!* *Khudá* *mujassam húa!* *Imándáron* ko isí se *kaisí balandí* aur *buzurgí* kí *ummaid* hotí hai! *Munásib* hai, ki ham apne *sardár* ke *muwáfíq* ho *jáen*: kyúnci usí ke *mánind* hone se hamáre *sab se barí izzat hogí*. Aur jab ki us ne hamáre *wáste* aisé *bahut kuchh kiyá* hai, agar use *piyár* na kareñ, aur us ke *namúne* ke *bamújib* na *chalen*, to ham us par *kyá* *ummed* *rakh* sakte haiñ, aur ham se us se *kyá wásta?*

VI.

MASÍH KA IQTIDAR APNI MIYANJIGARI MEN.

Kyúnci Báp ne jo *Khudá* hai, us par *muhr* kar dí hai.—Yúh 6: 27.

Yih *sanad* us *jawáb* men se hai, jo *Masíh* ne *ek jamáat* ko jo *dunyawí* *garaz* se us kí *pairaui kartí* thí, *diyá*. Unhon ne *Masíh* men na *kuchh khúbí* *dekhí*, aur na *daryáft kiyá*, ki us se *kuchh ruhání fáida* *hásil hogá*; lekin wuh *peñ* ke *wáste* us ká *piehhá karte* the. Us kí *marzí* *bajá láná* un ká *kháná* aur *píná* na *thá*; lekin *kháne* *píne* ke *wáste* wuh us ke *piehhe* ho *lie*. *Khud-garazí* *sab se* *achhe* *dilon* aur *kámon* men *kabhí kabhí* *ghus* *saktí* hai, lekin *kabhí* *bilkull* *gálib nahín áti*, *magar makkáron* men. Un *logon* ne *Masíh* ko *bahut jagahon* men *qhundhá* thá; aur jab *páyá*, tab *púchhá*, ki “*Tú yahán kab áyá?*” *Masíh* ke *jawáb* men *malámat* aur *talím* *donon* haiñ. Wuh unhen *targíb* *detá* hai, ki *haqíqí* *chíz* ke *iwaz* men *tumhen* *behaqíqat* kí *talásh* na karní *cháhiye*, balki *fání* aur *chhotí* *garazon* kí *iwaz* men *barí* aur *gair-fání* *garaz* ko *qhundhná* *cháhiye!*

yāne, na chāhiye ki tum jism kī bihtarī ke liye rūh ki bhalāī se ziyāda ārzūmand aur fikrmand bano, aur isī liye us ne un se yih kahā ki “Tum fānī k̄hurāk ke liye mihnāt mat karo.” Is kā matlab yih nahīn hai, ki wuh apne apne pesha aur mihnāt ko chhoṛ deṅ; par yih ki wuh unheṅ sab par fauqiyat na deṅ. Wuh unheṅ nasīhat kartā hai, ki dīn ke hile se peṭ na pālo. “Balki hayāt i abadī tak ṭhaharnewālī k̄hurāk ke liye mihnāt karo;” yāne, apnī rūhon kī bihtarī tajwīz karo. Aur un ke dilāsa aur rahnumāī ke liye wuh unheṅ sikhātā hai, ki “Jo insān kā Beṭā hai, wuh unheṅ rūhānī k̄hurāk degā.” Aur tāki wuh baḥbūbī yaqīn karen, ki wuh unheṅ yih āsmānī roṭī de saktā hai, wuh unheṅ jatātā hai, ki “Bāp ne, jo K̄hudā hai, us par muhr kar dī hai.” In bāton se tīn tarah ke natīje nikalte haiṅ :

1. *Kis ne* Masīh par muhr kar dī hai; yāne, us ko iqtidār diyā hai? Bāp ne, jo K̄hudā hai. Agarchi Ulūhiyat ke tīnon fard asl, aur buzurgī, aur iqtidār meṅ barābar haiṅ, tau bhī un ke kām meṅ ek tarah kī k̄hususīyat pāī jātī hai: Bāp Beṭe ko bhejtā hai, aur wuh donoṅ Rūh ul Quds ko.

2. Jis ko Bāp yih iqtidār detā hai, wuh, yāne, *insān kā beṭā* hai. Bāp ne us par aisī muhr kar dī thī, ki pahle kisī par na hūī thī, aur na baḍ is ke hogī. “Kisī dūsre se najāt nahīn,” Aāmāl 4 : 12. “Saltanat kā iqbal” use diyā gayā hai, Yash. 9 : 6.

3. Bāp kā use iqtidār *dene kā taur*, yāne us par muhr kar denā. Is jumle meṅ nishān kā lafz kisī k̄hāss chīz ke iṅwaz meṅ mazkūr hai. Muhr karne se iqtidār diyā jātā hai. So muhr iqtidār kā nishān hai. Is se yih natīja nikāltā hai: ki

Masīh ne āp se āp hamāre liye kafāra karne ko hāth na lagāyā; lekin K̄hudā

Bāp ne bā-wiqār us par is kām ke iqtidār kī muhr kar dī.

Jab ham kahte haiṅ, ki Us ne āp se āp is kām meṅ hāth na lagāyā, tab yih matlab nahīn hai, ki wuh is se nārāz thā; balki Bāp kī tarah wuh bhī yihī chāhtā thā, jaisā ki 40 Zab. 7, 8 meṅ likhā hai, “Dekho, main ātā hūṅ: main terī razā-mandī bajā lāne par k̄hush hūṅ.” Lekin matlab yih hai, ki bagair bulāe aur be-iqtidār wuh Bāp ki taraf se na āyā. Aur yih is sanad kā matlab hai, yāne, “Main K̄hudā se niklā, aur āyā hūṅ; kyūnki main āp se nahīn āyā, balki us ne mujhe bhejā,” Yūh. 8 : 42. Aur Hawārī ne yihī bāt sāf kahī hai, ki “Insān apne iḥtiyār se us izzat ke tāj ko nahīn pātā hai, balki Hārūn ke mānind wuhī pātā hai, jise K̄hudā ne talab kiyā hai. Isī tarah Masīh bhī Sardār Kāhin hone kī izzat par āp se qābiz nahīn hūā, balki jis ne use kahā, ki Tū merā Beṭā hai, main ne āj tujhe janā, us ne yih diyā,” Įbr. 5 : 4, 5. Aur is bulāhaṭ aur muhr ke sabab se, jo us ne Bāp se pāī, wuh “hamārā Rasūl aur Sardār Kāhin,” Įbr. 1 : 3, kahlātā hai; yāne, ek, jo Bāp ke iḥtiyār aur iqtidār se bulāyā aur bhejā gayā hai. To is waqt ham Masīh ke muḥtār-nāme par jis par ki Bāp kī muhr hai, aur jis ke sabab se wuh qāim aur mazbūt hai, gaur karen :

I. Wuh *kyā kām* thā, jis ke liye Bāp ne us par muhr kī thī? Is kā umūm jawāb yih hai, ki wuh kām jis ke liye ki us par muhr kī gāī thī, yih thā, ki wuh hamāre liye kafāra i kāmīl kare; aur un sab ko bachā le, jinheṅ Bāp ne use diyā thā; aur hameṅ K̄hudā ke pās pahunchāe, 1 Pat. 3 : 18. Lekin is kā mufassal jawāb yih hai, ki us par Nabī, aur Kāhin, aur Bādshāh ke uḥde kī muhr kī gāī thī, ki wuh yih tīnon kām bajā lāe.

1. K̄hudā ne us ko muḥtār-nāma diyā, ki *wuh najāt kī k̄hushk̄habarī gunahgāron ko de*. Masīh ne yih muḥtār-nāma

kholke logon ke sámhne parhá:—" Aur Yashaiyáh Nabí kí kitáb us ko dí gaí; aur kitáb kholkar wuh maqám páyá, jahán yih likhá thá, ki Kḥudá kí Rūh mujh meṇ hai; us ne is liye mujhe Masíh kiyá, ki garíbon ko kḥushkḥabarí dúṇ; mujh ko bhejá, ki dil-shikaston ko dilásá dúṇ, aur qaidon ko ehlúṭne, aur andhon ko dekhne kí kḥabar sunáúṇ aur jo beríon se gháíl haiṇ, unheṇ chhuráúṇ! aur Kḥudáwánd ke sál i maqbúl kí manadí karúṇ. Aur kitáb band karke, aur kḥidmat karnewále ko deke wuh baith gayá aur sabhon kí ánkheṇ jo íbádatkḥáne meṇ the, us par lagí thín. Tab wuh unheṇ kahne lagá, ki Áj wuh nawishta jo tum ne suná purá húa," Lúka 4: 17—21.

2. Báp ne us ko Kahánat ke *muḥtár-náma* par muhr karke diyá; aur iqtidár bhí diyá, ki wuh kahánat ke donon hisson kí takmíl kare, yaṇe, ki wuh kafára bhí, kare aur miyánjí bhí bane. Us ne use muqarrar kiyá, ki wuh apní ján hamáre wáste de; jaisá likhá hai:—" Ki apní ján ká dená mere íkhtiyár meṇ hai, aur us ká phir lená mere íkhtiyár meṇ hai: yih hukm main ne apne Báp se páyá," Yúh. 10: 18. Aur isí sabab se Hawári us ká apná lahú guzránná tábídarí kahtá hai:—" Wuh salíbi maut tak farmánbardár rahá," Fil. 2: 8. Kḥudá ne use hamará Shafí ṭhabráyá:—" Wuh to bagair qasam kḥáne ke muqarrar hote haiṇ; par yih sáth qasam kḥáne ke usí se káhin baná, jis ne us se kahá, ki Kḥudáwánd ne qasam kḥáí, aur tabdííl na karegá, Tú Malik i Sidq kí saff meṇ abad tak káhin hai. Wuh kahánat i lázawál ká málík hai; aur is liye wuh unheṇ, jo us ke wasíle se Kḥudá ke pás áte haiṇ, intihá tak bachá saktá hai," Ibr. 7: 21, 24, 25.

3. Us ne use *Bádsháh* hone ke liye muqarrar kiyá; wuh us muḥtár-náma ke wasíle se iqtidár ke sab se baland taḥt par bitháyá gayá hai:—" Ásmán aur zamín par sára íkhtiyár mujhe diyá ga-

yá hai," Matí 28: 18. Yih tínon iqtidár Masíh ko Báp se diye gae, aur un par muhr kí gaí.

II. *Báp ke Masíh par is kám ke liye muhr karne se kyá murád hai? yaṇe, is se ham kyá natíje nikál sakte haiṇ?*

1. Yih, ki jo kám ki wuh apní miyán-jigari meṇ kartá hai, so *qúm aur durust* hai, aur kabhí láhásil na hogá. Agar use iqtidár na miltá, yá us iqtidár kí muhr na hotí, to us ká kám láhásil hotá; lekin hamen kḥúb yaqín hai; kyúñki Báp ke muhr karne se us ká iqtidár kámil hai.

2. Yih, ki *Masíh ko yih kám purá karná zurúr hai*. Yih use sipurd kiyá gayá thá, aur us ke kalám se kḥud us kí zurúrat záhir hotí hai, chunáñchi us ne kḥud farmáyá hai, ki:—" Zurúr hai, ki main apne bhejnewále ke kámon ko karúṇ," Yúh. 9: 4. "Main apní marzí nahín, balki Báp kí marzí ko, jis ne mujh ko bhejá hai, cháhtá hún," Yúh. 5: 30.

3. Aur is kám se yih bhí ek natíja hásil hotá hai, ki *Masíh hamáre bacháne ke liye taiyár hai*; yaṇe, jo táqat o liyáqat is kám meṇ zurúr hai, so us meṇ maujúd hai. Wuh farmánbardár thá, naukár ke taur par nahín, balki Beṭe ke taur par, Ibr. 3: 6. Wuh gairatmand thá, yahán tak ki bhúkh o piyás se beḥabar rahá, Yúh. 4: 32. Dánish meṇ us ke barábar koí nahín hai, Yash. 52: 13. Us ke barábar koí be-garaz nahín hai; us ne apná jalál nahín, balki apne bhejnewále ká jalál cháhá, Yúh. 8: 50. Agar wuh is tarah se farmánbardár, aur gairatmand, aur dánishmand, aur beparwá na hotá, to Kḥudá use is bare kám par na bhejtá.

4. Is se ham ko yih bhí talím miltí hai, ki *us ke siwá kalisyá meṇ koí iqtidár nahín rakhtá hai*, ki hukm kare. Kḥudá ne aur kisi par muhr nahín kar dí hai.

To agar koī hamen aur kuchh sikhlāe, yā aur koī hukm kare, jo Pāk nawishton men nahīn hai, tau use na mānnā chāhiye, balki use mukhalīf i Masīh samajhnā chāhiye.

III. Ab daryāft karnā hai, ki *Khudā Bāp ne Isā Masīh par is kām ke liye kis tarah se muhr kar dī?*

1. Us ne is kām ke liye use *chun liyā*. Is wāste Yashayāh Nabī use *Khudā* kā barguzīda kahtā hai, Yash. 42 : 1 ; aur Patras Hawārī bhī use isī barguzīdagī ke lafz se mulaqqab kartā hai, 1 Pat. 2 : 4.

2. Us ke alaihida kie jāne aur muqaddas kie jāne se bhī us par muhr kī gai thī. *Khudā* ne use Rūh-ul-Quds bakasrat diyā, jaisā likhā hai, Yash. 61 : 1-3, aur Lūkā, 4 : 1, aur Zab. 45 : 7 ; *Imāndār* us ke sāth is rūh men sharik hain ; lekin farq yih hai, ki us men wuh bakasrat rahī, aur *imāndāron* men kam miltī hai. Aur unhen yih rūh sirf usī ke sabab se miltī hai. Har fazl kī manūrī us men thī, aur is sabab se us ke pairaon ko fazl miltā hai. Gumān gālib hai, ki wuh tel, ki jis se Yahūd ke bādshāh aur kāhin masah kie jāte the, us Rūh kā nishān thā, jis se Masīh apne kām ke liye muqaddas kiyā gayā thā, yā jo us kī muhr thī.

3. Masīh par *Bāp kī gawāhī* se muhr kī gai, jo āsmān kī taraf se aī. *Khudā* ne do dafa yih ajīb gawāhī dī : ek dafa ab ki Masīh apne ko zāhir karne lagā ; aur dūsri, jab ki wuh jān dene ko thā. Matī, 3 : 17, aur 17 : 5. Is tarah se *Khudā* ne use qubūl kiyā, aur us par goyā muhr kī.

4. *Muajize dikhāne kī tāqat* se Masīh par muhr kī gai thī. Is se *Bāp* ne kāmīl gawāhī us ke haqq men, dī. *Muajizon* se dunyā par khūb sābit hūā, ki wuh *Khudā* kī taraf se bhejā gayā, aur us kī talīm sachchī hai. “Wuh kām, jo *Bāp* ne mujh ko diē, jo main kartā hūn, mere

liye gawāhī dete hain,” Yūh. 5 : 36. Is tarah wuh hamesha shakk karnewālon ko apne muajize, jo *Khudā* kī qudrat se kie gae the, dikhātā rahā, Matī, 9 : 3-5.

IV. Phir is ko bhī daryāft karnā lazīm hai, ki *kyūn zurūr thā*, ki Masīh par is kām ke liye muhr kī jāe ?

1. Is wāste, zurūr thā, ki wuh *un nishānon ke muwājiq*, jo agle zamānon men us ke haqq men peshkhabarī ke taur par kahe gae the, ho ! aur zurūr thā, ki yih sab us men pūre hon. Shariāt ke taht men kāhinon ko zurūr thā, ki *Khudā* ke farman ke mutābiq wuh kahānat ke uhdē ke liye muqaddas, yā alaihida kie jāen ; aur yih Masīh par muhr karne kā ishāra thā : is wāste likhā hai, *Ibr.* 5 : 4, 5, ki Hārūn ne apne ikhtiyār se kahānat nahīn pāī ; aur isī tarah se Masīh bhī us par āp se qābiz na hūā, balki *Bāp* ne diyā.

2. Is se *Imāndār log Bāp ko ziyāda piyār karte hain* ; kyūnki zāhir hūā, ki wuh unhen piyār kartā hai, aur un kī najāt ke liye kāmīl bandobast kiyā hai. Is wāste sabhon ko munāsib hai, ki *Bāp* aur *Bete* ko barābar piyār karen.

3. Masīh ne chāhā, ki *hamāre liye imān kī mazbūt bunyād ho* ; is wāste us par muhr hūī. Agar wuh apnā mukhtār-nāma aur us kī muhr na dikhātā, to hamen kyūnkar malūm hotā, ki yihī sachchā Masīh hai ? Agar yih bāt sirf Masīh kī hotī, aur us ke sāth *Khudā* kī āwāz, aur mujizon kī tāqat, aur us kī pākīzagi kī gawāhī na hotī to kaun us par imān lā saktā, aur iatimād kar saktā thā ? Ab us kī sadāqat par yih sab gawāhī dete hain ; aur yih gawāhī yaqīnī hai.

HĀSIL I KALĀM.—1. *Jānā chāhiye*, ki wuh log jo Masīh kā inkār karte hain, apne liye koī maqūl uzr pesh nahīn kar sakte hain ; kyūnki us ne apnā mukhtār-nāma, aur apne *Bāp* kā dastkhatt aur

muhr dikhāyā hai : tau bhī usī ke logon ne use qubūl na kiyā,—Yūh. 1 : 11. Agarchi aksar ādmī use qubūl karte haiṅ, tau bhī bare taajjub kī bāt hai, kī sab us par imān nahīṅ lāte; kyūnki us par imān lānā aur us kī gawāhī denā ek aisi musbit hai, kī radd karnā imān lāne se āsāntar hai. Aur yih bhī bare taajjub kī bāt hai, kī insān kaisī jaldī se jhūṭhon ko qubūl karte haiṅ. Muhammad ke liye ek bhī gawāh na thā—faqat usī kī bāt; aur dekho, us kā imān kahāṅ tak phailā. Hindūon ke deoton ke liye faqat Shāstar haiṅ, jin kī bābat koī kuchh nahīṅ jāntā hai, kī kab aur kahāṅ likhe gae; aur Hindū log nihāyat āsānī se mānte haiṅ. Hāṅ, jab kī Brāhman Shāstron ke barkhilāf sikhlāte haiṅ, to wuh un ke kahne se har ek kām karenge, balki agar āpas meṅ muttafiq bhī na hon tau bhī sabhon ko mānte haiṅ. Yih Masīh ke kalām ke muwāfiq hai, kī “Main Bāp ke nām se āyā hūṅ, par tum mujhe qubūl nahīṅ karte: agar dusrā apne hī nām se āe, tum use qubūl karoge,” Yūh. 5 : 43.

2. Agar Masīh par Bāp kī taraf se is kām ke liye muhr kī guī hai, to *un kā gunāh*, jo khud use aur un logon ko jo us kī taraf se bheje gae haiṅ, kī us kā nām leke logon kī dawat karen qubūl nahīṅ karte, *kaisā burā hai!* Jaisā kī Bāp ne use bhejā, waisā hī us ne apne khādimon ko bhejā hai, jaisā Yūh. 17 : 18 meṅ, aur 20 : 21 meṅ likhā hai. Shāyad tum Injil sikhānewāle ko radd karnā aur haqir jānnā halkī bāt samajhte ho; par yih sach jāno, kī jab tum yih karte ho, tab tum Bāp aur Bete ko bhī haqir jānke radd karte ho.

3. *Be bulāe jāne se khidmat i dīn meṅ ghus jānā, yane, Waz ho jānā, kaisā burā hai.* Masīh āp se is par ḡābiz nahīṅ hūā. Bahut log is khidmat ko izzat kā wasīla samajh is ko iḡhtiyār kar lete haiṅ!

lekin haqīqat meṅ aisā karne se Masīh kī khidmat meṅ aisi beadabī hotī hai, kī jis kī wuh bardāshht nahīṅ kar saktā hai. Sirf Khudā ke jalāl ke liye is khidmat kī khwāhish karnī chāhiye.

4. Jab kī Bāp ne tumhāre liye Masīh par muhr kī, to tumheṅ munāsib hai, kī jab tak *tum par us kī taraf se muhr na kī jāe*, tab tak tum koshish karte raho.

Masīh par bharosā rakhā chāhiye, is wāste, kī Khudā ne us par muhr kī. Wuh apnī muhr kā inkār na karegā.

Tumhārā jo hissa Masīh meṅ hai, us par Rūh i Pāk se muhr karāo; nahīṅ to tum ko Masīh se kuchh faida na hogā. Rūh imāndāron meṅ pākīzagi aur piyār, aur har tarah kā fazl paidā kartī hai, aur yih hamārī muhr hai; aur Rūh kī yih tāsīr duā karne se miltī hai. Jab kī imāndār ke dil par yih muhr kī jātī hai, tab us ko kāmīl tasallī miltī hai. Kāsh kī ham sab par yih muhr kī jātī!

VII.

DARMIYANI KĀ NIYAZ KIYĀ JANĀ.

Aur un ke wāste main apnī taqdis kartā hūṅ, tākī wuh bhī sachāī se muqaddas hon.—Yūh 17 : 19.

Isā Masīh mujassam hoke, aur Bāp se mukhtār-nāma pāke ab apne kām ke liye āp ko niyāz kartā hai. Wuh āp ko muqaddas kartā hai. Yahāṅ do ek bāten qābil gaur ke haiṅ; yane.

1. *Masīh kā apne taīṅ muqaddas karnā.* Is meṅ lafz “muqaddas karne” se samajhnā na chāhiye, kī us ne apne taīṅ kisi gunāh yā ālūdagi se sāf pāk kiyā; kyūnki wuh kabhī nāpāk na thā; lekin murād yih hai, kī us ne āp ko qurbānī kī tarah alag kiyā, yā chaṛhāwā ṭhahrayā, jaisā kī shariāt ke āmal meṅ bahut si chīzeṅ Khudā kī khidmat meṅ guzrānī

jáne ke liye alag kí játí thín; aur un chizon ko alag karná, yá is kám ke liye thahráná, unhen muqaddas karná kahlátá thá.

2. Us ke is tarah se apne taín muqaddas karne ká *sabab*:—"un ke, yane, imándáron ke liye," ki wuh muqaddas kie jáen. Is se zahir hai, ki Masih kí mant sirf hamáre liye thí: wuh apne liye, aur káhinon ke mánind, qurbán nahín guzrántá thá, lekin hamáre liye, ki ham pák kie jáen. Masih taqdis ká aisá khwáhán thá, ki use hamáre liye apne lahú se mol liyá. Pas, natíja yih hai:—

Ki Isá Masih ne miyánj ká kám karne ke liye sirf barguzidón ke wáste, apne taín bilkull alag aur muqaddas kiyá.

Yih mazmún dúrbín kí mánind hai, ki jis ke wasíle imán kí ánk h Isá Masih ko, hamáre liye qurbán hone aur mar jáne ko, apne taín taiyár karte dekh saktí hai. Ab hamen yahán do báton par gaur karná cháhíye:—

I. Is jumle ká matlab kyá hai, ki "*Main ap ko muqaddas kartá hún?*"—aur us se kyá *mutaalliq* hai?

1. Is se us kí ajíb zát, yane, *do khássi-gaten ek hí shakhs men*, taalluq rakhtí hain; kyúнки wuh yahán apní insániyat ká jo qurbání ke liye muqaddas kí gai thí, zikr kartá hai. Aur is kalám ke mutábíq, ki "Us ne apne taín beibí ke sáth Ráh i abadí ke wasíle se Khudá ke áge qurbání kiyá," Masih khud thá, Ibr. 9: 14. Is tarah hamáre sí us insániyat ko jis ko Masih ne apne úpar ikhtiyár kiyá darja i ilá jo imándáron ke liye tasallí kí bunyád hai, milá.

2. Masih ke ap ko qurbání ke liye alag karne se malúm hotá hai, ki *gunáh ne ham ko Khudá se kilná dúr kar diyá hai*. Koí chhotá qurbán is nuqsán ká iláj nahín ho saktá. Faqat Masih ká qurbán

honá is ke liye káfí huá. Dawá kí qadr se zakhm ko jáncho. Agar ham tamám dunyá ki, aur har zamáne kí barsát ke barábar ánsú bahá sakte, tau bhí hamáre gunáhou ko hamári tauba mitá na saktí. Lekin Khudá Masih men thá, aur dunyá ko ap se miláyá. Agar us ne Masih ko is ke liye muqaddas na kiyá hotá, to apní taqdis kí khátir ham ko abad tak halák kiyá kartá.

3. Masih ke ap ko is ke liye muqaddas karne se sábit hotá hai, ki *us ne apní khushi se is kám ko ikhtiyár kiyá*. Wuh kahtá hai, ki "*Main ap ko un ke liye muqaddas kartá hún.*" "*Main apní ján ap se detá hún,*" Yúh. 10: 18. Agarohi Báp ne use bhejá, tau bhí wuh apní khushi se áyá.

4. Is se yih blí malúm hotá hai, ki *wuh bilkull muqaddas thá*: us men aib na thá. Jo jánwar shariát ke amal men us ke nishán the, so beaib the; aur dágí aur bímár us ke liye rawá na hote the. Waisá hí, balki ziyáda munásib thá, ki Masih beaib ho. "*Aisá sardár káhin hamáre sháyán thá, ki wuh pák, betaqsir, námulaawas, gunahgáron se judá, aur ásmánon se balá hai,*" Ibr. 7: 26. Aur jaisá us ko honá munásib thá, waisá hí wuh thá. Is wáste ek Hawári qurbánion ke barron se nisbat karke use beaib aur bedág barra kahtá hai, 1 Pat. 1: 19. Har ek ádmí par do dág rahte hain; ek dilí dág, aur dúsrá amalí dág—aslí aur amalí gunáh ke dág. Masih in donon se pák thá.

5. Us ke apne taín muqaddas karne se us ke dil ke *piyar kí kasrat aur barái* malúm hotí hai. Jo kuchh us ne kiyá, sab hamáre liye kiyá. Jab ki hamáre wáste muqaddas huá, tab na ek dam kí fursat páí, na ek kám kiyá, na ek bát kahí, jo us ke bare matlab, yane, hamári naját se mutaalliq nahín thí. Us ká mujassam honá ham se taalluq rakhtá hai; "*Hamáre liye ek farzand tawallud*

hotá," Yash. 9: 5. Wuh ibn i Ádam baná, ki ham farzand i Iláhí banen. Wuh insán kí sūrat meṇ áyá, ki insán Kḥudá kí sūrat meṇ phir paidá hoṇ. Us ke sab muṇjize hamáre imán kí mazbūtí ke liye kie gae. Jab ki lanatí darakht par laṭká rahá, tab hamará iṇwazí thá; kyúnci hamáre badle meṇ lanatí húá, Gal. 3: 13. Qabr meṇ leṭ gayá, ki use hamáre liye raushan kare; aur hamári tasdīq ke liye phirke jiláyá gayá, Róm. 4: 25. Úpar chaṛḥ gayá, ki hamáre liye jagah taiyār kare, Yúh. 14: 2; aur hamári shafáat ke liye hamesha jítá hai, Ibr. 7: 25. Aur jab phir áegá, tab hamen jamá aur apne jalál meṇ sharík karne ko áegá.

6. Is se us ká hamará jánishín honá sábit hotá hai. Us kí maut hamáre gunáhoṇ kí sazá ke iṇwaz hai, Jab káhin jánwar ko qurbán ke liye muqaddas kartá thá, tab wuh logon ke liye alag kiyá játá thá. Jab káhin bakrí ke bachche ke úpar logon ke gunáhoṇ ká iqrár kartá, aur use bayá-bán meṇ bhej detá, Aḥbár, 16: 21, tab wuh bachcha is kám ke liye alag yá muqaddas kiyá játá thá; aur is meṇ wuh jánwar Masíh ká nishán hotá thá; aur jis tarah wuh bakrí bataur i misál gunáh ká bojḥ uṭhá le gaí, usí tarah se haqiqatan hamáre gunáh Masíh par rakhe gae, aur wuhí unheṇ le gayá.

II. Ab ham is bát par ki hamári sanad ká jumla ham se kyá taalluq rakhtá hai, gaur karenge! kyúnci pák nawishte har maqám meṇ us nisbat ká bayán jo ham se taalluq rakhtá hai, karte haiṇ. Jaisá ki 1 Kar. 6: 7 meṇ likhá hai, ki "Hamará fasah Masíh hamáre liye qurbán kiyá gayá hai." Aur phir Afs. 5: 25, ki "Masíh ne kalísyá ko cháhá, aur apne taín us ke badle hawála kar diyá."

1. Yád karná cháhíye, ki wuh apne gunáhoṇ ke liye Kḥudá ke kuzúr qurbán nahín kiyá gagá; kyúnci us kí taqdís beniháyat thí; us meṇ kuchḥ kḥarábí nahín thí. Shariát ke waqt káhin apne

liye qurbáníán guzárte the us se pable ki logon ke liye guzrán sake; lekin Masíh ko is kí kuchḥ hájat na thí, jaisá likhá hai, Ibr. 7: 26. Aur agar gunahgár hotá, to áp qurbání ká muhtáj hotá, aur auron ke badle meṇ kuchḥ nahín kar saktá. Ab agar Masíh ne, niháyat pák aur betaqsíir hoke, maut aur bahut musibat pái to us kí maut yá to beinsáfi se húí, yá auron ke iṇwaz meṇ; kyúnci agar hamáre gunáh usí ke na gíne játe, to Báp ke háth se musibat kabhí na pátá. "Wuh hamáre gunáhoṇ ke liye gháyal kiyá gayá," Yash. 53: 5. "Us ne us ko, jo gunáh se wáqif na thá, hamáre badle gunáh ṭhahráyá," 2 Kar. 5: 21.

2. Yáhán farámosh na karná cháhíye, ki pák nawishton ke ká maqám meṇ Masíh kí maut qímat kahlátí hai—1 Kar. 6: 20, qímat; aur Matí, 20: 28, fidiya. Agar fidiya yá qímat hotí, to un se taalluq rakhtí, jo asírí aur gulámí meṇ haiṇ. Lekin Masíh gulámí meṇ na thá; balki Báp kí god meṇ; aur ham gunáh aur Shaitán ke bas meṇ the; is wáste sirf ham hí ko us kí maut ke muḥásil milte haiṇ.

3. Zurúr hai, ki Masíh kí maut imán-dáron se nisbat rakhtí ho; nahín to wuh ábas múá. Jo firishte apní aslí pákízagí meṇ qáim rahe, so qurbání ke muhtáj nahín haiṇ; aur jo qásir húe, so Masíh kí qurbání meṇ sharík nahín; wuh un ke liye miyánjí nahín hai. Aur ádmíon meṇ jo beímán haiṇ use radd karke us meṇ sharík nahín haiṇ. Pas, agar wuh na apne liye, na firishton, na beímánon ke liye múá, to zurúr, us ká laḥú imán-dáron ke liye baháyá gayá, yá ábas phenká gayá, jo kḥayál i kufr hai. Aur ab ham kah sakte haiṇ, ki "Yá Kḥudá-wand, tú mulzim ṭhahrá, ki ham sádiq ṭhahren; tú mihnatkash húá, ki ham fathmand hoṇ; koṛe tujḥ par pare, ki ham change ho jáen; sirká aur pitt tujhe mile, ki shahad aur shíríní hamári

hon; lanat tujh par parí, ki ham bar-katen páen; kánton ká táj terá thá, ki jalál ká táj hamará ho; maut tujhe mili, aur usí se hamári zindagí hui; tú ne qímat dí, aur ham ne mírás páí."

HÁSIL I KAZÁM.—1. Jab Ísá Masíh ne áp ko hamáre liye muqaddas kiyá, tab munásib húa, ki *ham apne taín us ke liye muqaddas karen*. Wuh hamáre liye sab kuchh hai; aur kyá ham us ke liye kuchh na hon? Jo kuchh us ne kiyá, so hamáre wáste kiyá; jo sahá, hamáre wáste sahá. Kásh ki "Tum apne badanon ko KHUDÁ ke nazar karo, táki ek zinda qurbáni muqaddas o pasandída ho, ki yih tumhári aqlí íbádat hai," Róm. 12: 1. Har ek ko, jo Masíh ke pás áta hai, munásib hai, ki wuh ímán ká yih iqrár kare, ki "Agar ham jíte hain, to KHUDÁ-wand ke liye jíte hain; aur agar marte hain, to KHUDÁ-wand ke wáste marte hain; is liye ham jíte marte KHUDÁ-wand hí ke hain," Róm. 14; 8. Yih haqíqí Ísáí honá hai. Ísáí sirf wuh shakhs hai, jo KHUDÁ-wand ke liye muqaddas kiyá gayá hai; yane, dunyá aur gunáh se alag kiyá gayá. Jab apne ko Masíh ke liye alag karoge, tab sábit hogá, ki wuh tumháre hí wáste alag húa.

Khabardár, ki jis tarah Masíh ne áp ko tumháre wáste diyá hai, usí tarah tum bhí apne taín use do. Us ne na apne liye zindagí basar kí, aur na maut páí, balki tumháre liye. Kásh ki tum usí tarah se apní kHUDSARÍ ko giráke Masíh ko us kí jagah dete! Afsos, afsos! bahuteron ká Masíhí nám le lená faqat ek ár hai, ki koí dunyáwí fáida yá kHUD-garazí hásil karen; aur is tarah se Masíh ko apne matlab baham pahuncháne ke liye us ká iqrár karte hain. Yih aísá hai, jaisá tanúr ko sháhí libás se garam karná. Zurúr hai, ki ádmí apní nafsáníyat ko dabáen aur Masíh ko apne dil men báland aur ázím jánen, aur kahen, 'Na main, balki Masíh; na merí marzí, balki

us kí; na merá árám, na merá nafs, na merí neknámí, balki Masíh, Masíh!' Jaisá zurúr hai, ki ham Shaitán se chhú-ten, waisá hí apne nafs se panáh lená cháhíye.

Wuh sab se achchhí aur ázím khushtí, balki Báp kí god kí khushtí, chhorke tumháre wáste maut ke qabze men áyá. Kyá tum dunyá kí khushtí chhorke us kí khidmat men házir hone ko taiyár ho? Agar us kí khidmat ke liye má báp, bháf, jorú, laрке bále, ghar darwáze, mál asbáb chhorne ko taiyár na ho, to us ke láiq nahín ho, Matí, 10: 37. Mahabbat ke sabab se tumháre liye kHÚN-álúda honá, áh khínchná use achchhá málúm húa. Kyá tum, Músá ke muwáfíq, "us lan tan kí sarwat ko, jo Masíhí hone se hai, Misr ke kHázánon se bará jante ho? Íbr. 11: 26. Wuh tumháre kám men mash-gúl thá, yahán tak ki us ne rotí kháná farámosh kiyá. Kyá tumháre nazdík us kí khidmat kháne píne se achchhí lagtí hai? Ek waqt aísá húa, ki butparaston men yih masal mashhúr hui, ki 'yih kám aísá mushkil hai, jaisá Ísáí ko Ísá se alag karáná;' muhál hai. Kásh ki ham Masíh ke liye aise jánfishán hote!

2. Jab ki Masíh ne apne ko hamáre liye muqaddas kiyá, to *us ká lahú ámm taur par aur gair-muqaddas samajhndá* kaisá kharáb hai! Tau bhí baze baze aísá karte hain; jaisá ki Íbr. 10: 29 men likhá hai. Us men kahá gayá hai, ki jo dín se tal jate hain, so KHUDÁ ke Bete ko páemál karte, aur áhd ká lahú beqadr jante hain. Par un par wáwailá! Un ká anjám mabrúm hoke mar jáne se badtar hogá.

Aur jaisá yih Masíh ke inkár karne-wále ká gunáh hai, waisá hí un ká bhí gunáh hai, jo bagair ímán ke KHUDÁ-wand kí mez ke nazdík áke use ámí aur beqadr kar dete, aur KHUDÁ-wand ke badan ká liház na karke apní sazá kháte píte hain,

1 Kar. 11 : 29. Masih ká badan aisá muqaddas kiyá gayá, jaisá ki Kḥudá ne aur kisú chíz ko muqaddas nahín kiyá hai; is wáste Karintíon ká bará gunáh thá, ki unhon ne us ká liház na kiyá, aur us ke nishán uṭháte hī us kī beizzatī kī. Pas jab ham Ashá i Rabbání men us ke nazdík áen, tab hoshyári aur fikr ke sáth us ke rúhání liház karne kī koshish karen. Aur jo log Masih ke iqrár men apná háth uṭhá chuke haiñ, so khabardár rahen, ki apná páñw us ke kḥiláf na uṭháen. Aise log Kḥudá ke piyáre Bete ko páemál karte haiñ; aur Kḥudá is ke badle men unhen páon ke niche latáregá. “Tú ne un sab ko páemál kiyá hai, jinhon ne terí sunnaton ko chhor diyá hai, Zab. 119 : 118.

3. Is men *hamáre liye achchhá namúna hai*. Jo jo Masih men haiñ, us ke namúne par chalne ko buláe gae haiñ. Jis tarah wuh Masihíon ko piyár kartá hai, usí tarah hamen unhen piyár karná cháhiye; jaisá likhá hai, ki “Ham ne is se mahabbat ko pahcháná, ki us ne hamáre wáste apní ján fidá kī: lázim hai, ki ham bhí bháíon ke wáste apní ján den.” 1 Yúh. 3 : 16. Agle zamáne men baze shakhs is namúne ke mutábiq chale; Priskillá aur Áqilá ne Púlús kī jan ke badle men apná sir dhar diyá, Róm. 16 : 4, 5; yáne, us ke liye apní ján ká khatra qubúl kiyá; aur Púlús kḥush ho saktá thá, agar un kī ímání qurbání aur hadiya par tapáyá jáe, Fil. 2 : 17. Aur Masihí dín ke dushman is májare se niháyat hai-rán hoke kahte the, ki “Dekho, yih Ísái ek dústre ko kaisá piyár karte, ki ek dústre ke wáste marne ko taiyár haiñ!”

Par afsos! áj kal yih bát bahut kam ho gai hai: ján dene ke iwaz men aksar Ísái ek dústre ke liye ek habba bhí nahín dene cháhte haiñ. Thoré log bhí us ká púra ímán nahín rakhte, aur baḥhubí us bát ke matlab ko jo Matí 5 : 44 men hai, samajhte bhí nahín haiñ, ki “Apne

dushmanon se mahabbat rakho; aur jo tum par lanat karen, un ke liye barakat cháho; jo tum se ádáwat karen, un se neki karo; aur jo tum ko dukh den aur satáen, un ke liye दुष्ट karo.” Kásh ki sab is bát ká khayál karte, ki jo kuchh wuh Masih ke pairau ke liye karte haiñ, so goyá kḥud Masih ke liye karte haiñ!

4. Masih ne áp ko muqaddas kiyá, táki *ham bhí muqaddas hon*. Sirf wuh hī, jo muqaddas hote játe haiñ, kuchh gawáhi rakhte haiñ, ki Masih un ke liye muqaddas kiyá gayá. “Tum, jis tarah tumhárá bulánewálá pák hai, apne sab shuglon men pák raho,” 1 Pat. 1 : 15.

Kḥudá muqaddas hai; aur Masih men qudsí ká kámil namúna dikhátá hai. Isí tarah se hamen bhí munásib hai, ki apne sáre aros paros ke liye pák namúna banen. “Tumhárá raushní ádmíon ke sámhne waisí hī chamke, táki wuh tumháre achche kámon ko dekhen, aur tumháre Báp kī, jo ásmán par hai, sitáish karen,” Matí, 5 : 16. Jaisá kḥaráb ádmí auron ko kḥaráb karte haiñ, waisá hī ham auron ko neki karne kī targíb den; aur kḥáss karke apne gharon men ásmání kḥú khaslat dikháke sabhon ko us kī taraf rujú karáen.

Kḥudá sirf taqaddus se kḥush hai. Usí tarah se tum bhí muqaddason men kḥush hoo. Tumhen dunyá ke logon se kyá kám? Un se ziyáda dostí karo, jo Masih se ziyáda dostí rakhte, aur us ke mánind ziyáda hote játe haiñ.

VIII.

MASIH KI MIYANJIGARI KI KḤASSI-YAT.

Ki Kḥudá ek hai, aur Kḥudá aur ádmíon ke bich ek ádmí darmiyání hai, wuh Masih Yisú hai.—1 Tim. 2 : 5.

JAB kisí kám ke liye bahut dinon se baḥi taiyárá hotí hai, tab usse wuh kám bará aur

azím ma'lúm hotá hai. Agar koí shakhs soná chándí aur sab asbáb, jo Dáúd ne haikal banáne ke liye jamá kiyá thá, dekh-tá, to betámmul ma'lúm kartá, ki yih barí imárat hogí. Aur dekho, yahán K̄hudá ke ek iráda ká zikr hai, jo us haikal ke iráda se aisá azímtar hai, jaisá ásmán zamín se; kyúнки haqíqatan wuh haikal faqat Masíh ká ek nishán thí; aur us rúhání aur zinda haikal kí, jo wuh banáne ko thá, peshkhabarí. Us haikal men K̄hudá ká zuhúr thá; is men Qádir i Mutlaq Alláh bastá hai. Us haikal kí taiyári men bárah baras guzre; is kí taiyári azal se hotí rahí. Aur jaisá dunyá kí paidáish se peshtar is kí taiyári hone lagí; waisá hí jab dunyá nest o nábud ho jáegi, tab bhí abad tak yih hamd o taajjub ká sabab baqí rahégá. Upar kí sanad se ma'lúm hotá hai, ki yih jalálí kám kyá hai; yane, K̄hudá aur insán ke darmiyán miyánjigari; aur yahán Ísá miyánjī ká bayán hai.

1. Us ká bayán us ke kám se hotá hai. Wuh ek wásita, yá darmiyání hai.

2. Us ke zikr men wahdáníyat mazkúr hai. Wuh ek miyánjī hai; aur koí dúsrá nahín hai. Jaisá ek K̄hudá hai, waisá hí ek miyánjī hai.

3. Us ke is zikr men us kí ek khássi-yat maḡsús kí gai hai. *Insán* kahlátá hai. Yih is maqám men is wáste hai, ki us ne insáníyat men kafára kiyá. Aur is se yih fáida bhí hotá hai, ki gunahgár use aisá sardár káhin jánen, jo hamará hamdard hai, aur hamará ranj jántá hai; táki us kí taraf khínche jáen, aur imán láen.

4. Wuh *apne námon* se mazkúr hai, yane, Masíh aur Ísá. *Ísá* se naját-dihinda murád hai; aur *Masíh* se us ká qurbán honá. Pas, natíja yih hai, ki:—

Ísá Masíh akelá sachchá miyánjī K̄hudá aur insán ke darmiyán hai.

Wuh miyánjī yá darmiyání kahlátá hai, Ibr. 9: 15, aur 12: 24. Pas, ab gaur karná cháhiye, ki

I. Miyanjī ká matlab kyá hai?

II. Yih lafz jab Masíh se nisbat rakhtá hai, to us se kyá murád hai?

III. Kis tarah sábit hotá hai, ki wuhí akelá miyánjī hai?

IV. Kyá wuh insán hoke miyánjigari kartá hai, aur us men Ulúhiyat sharík nahín?

I. *Miyánjī ke matlab kí bábat.* Aslí Yúnání lafz ká matlab darmiyání, hai; yane, ek shakhs, jo do shakhsen ke bích áke sulh karátá hai. Masíh apní zát, aur kám men aisá hí hai: *zát* men; is tarah se, ki wuh K̄hudá kí aur ádmí kí zát men sharík hai: aur *kám* men; ki wuh K̄hudá aur hamáre bích sulh karátá hai. Aslí lafz ke kaí mane hai; yane, munsif, aur qásid, aur mutarajjim, aur sulh karánewálá. Masíh yih sab uhde rakhtá, aur yih sab kám kartá hai.

II. Yih lafz jab *Masíh se nisbat rakhtá hai, to us se kyá murád hai? yá Masíh ke miyánjī hone se kaun kaun bát nisbat rakhtí hai?*

1. Is se yih bát nisbat rakhtí hai, ki *K̄hudá aur hamáre darmiyán niháyat bará bigár hai*; nahín, to miyánjī kí kuchh zurúrat na hotí. Ek waqt K̄hudá se aur insán se niháyat mel thá; lekin basabab gunáh ke jaldí se judáí ho gai; K̄hudá insán se niháyat náráz húa, Zab. 5: 5; aur insán K̄hudá se ájab tarah kí dushmaní rakhne lagá, Róm. 1: 18, 32.

Koí na kahe, ki ek hí gunáh se, jo chhotá ma'lúm hotá hai, aisá bará bigár nahín ho saktá hai; aur K̄hudá aise adná sabab se apne hí háth ke kám se náráz na hogá? Ádam ká gunáh chhotá na thá. Wuh kámil aur rást thá; us kí aql men kuchh kamí na thí; kyúнки wuh khud-mukhtár aur ázád thá; wuh imtíhán ká sámhná kar saktá thá; us kí tamíz álúda na thí, aur wuh jántá thá, ki us kí aulád ká hál usí ke kám ke muwáfíq hogá.

Wuh achchhí hálát meñ thá : us ko kisi tarah kí hájat na thí, ki jis se imtihán use maglúb kare, wuh rahmaton se ghirá thá, aur K̄hudá se muláqát kiyá kartá thá : aur wuh aisi hálát meñ gunáh karne lagá. Jab aisi hálát thí, to saríh náfarmánbardári aur qdúl hukmí ká kyá uzr ho saktá hai ?

2. Is se mañlúm hotá hai, ki *K̄hudá ká insáf zurúr badlá legá*. Masíh kí miyánjigari ká nirá matlab yihí hai, ki insáf ko púra badlá deke sulh karáe. Beshakk ham K̄hudá kí rahmat ke sabab se bachte hain; lekin yih rahmat Ísá Masíh ke wasíle se hotí hai, Afs. 1 : 3—5; Aamál 4 : 12; Yúh. 6 : 40. K̄hudá kí mashbiyat meñ rahm ne jumbish kí; aur wuh Masíh ke dil ke lahú ke wasíle se bah niklá. Ek buzurg ne achchhí tarah se kahá hai, ki “K̄hudá ne na apne insáf kí sakhtí rahm kí muláimí meñ, aur na rahm kí muláimí insáf kí sakhtí meñ, maglúb kí.” Agar ho saktá, ki K̄hudá aur koí tadbír insán kí naját ke liye nikále, tau bhí bagair Masíh ke kisi ko ummed na ho saktí thí; kyúнки wuh yihí ráh muqarrar kar chuká thá. Pas, agar koí k̄hayál kare, ki main aur kisi tarah se K̄hudá ke sáth sulh kar saktá hún, to yih kaisí bewaqufí hogí. Kyá K̄hudá kí dánái aur tadbír har ek insán kí k̄hwháish aur aql ke muwáfíq badlegi ? Jahán shariát hotí hai, wahán sazá zurúr hai; aur jahán sazá ká hukm hai, to us se kyá fáida hogá, agar hukm kabhí kám meñ na áe ? Pas, mañlúm húa, ki Masíh kí miyánjigari dunyá kí sári ummaid hai.

3. Masíh ke miyánjii hone se us ke lahú kí beniháyat qímat mañlúm hotí hai; kyúнки wuhí akelá qádir thá, ki K̄hudá ke insáf ko roke, aur K̄hudá ko un se, jo áge dushman the, rází karé; jaisá likhá hai, Kal. 1 : 21, 22, “Aur tum ko, jo badkirdáron ke sabab ajnabí, aur batin meñ makrúh the, us ne ab wujúd i jismání meñ mar jáne ke sabab se phiráyá, táki wuh tumheñ apní nazzr meñ muqaddas, aur beaib, aur bejurm thahrae.”

Beshakk wuh niháyat mufid aur latíf chíz hai, jis se K̄hudá i quddús, jab ki wuh insáf ke sáth gunahgáron se náráz húa, apne gazab ko dhímá kare, aur apní god meñ apne dushman ko le, aur us ke sáth abadí sulh ká áhd bándhe, aur us ke úpar gít ke sáth shádmání kare, Safaniyáh 3 : 17.

4. Masíh ke miyánjii hone se *us ká behadd piyár láckár* gunahgáron kí taraf zahir hotá hai. Agar wuh hamáre wáste sirf minnat kartá, to us ká piyár o rahm sábit hotá; par siwáe is ke wuh hamará zámín ho gayá, aur hamáre qarz adá karne ko áyá. Jab ki us ne insáf ke háth ko, hamen halák karne ke liye uthá húa dekhá, tab us ke dil meñ piyár ne aisi jumbish kí, ki us ne áp talwár kí zarb ko bardásht kiyá, agarchi jántá thá, ki us ke sahne se qabr meñ parná hogá.

III. Kis tarah sábit hotá hai, ki *wuhí akelá miyánjii hai ?*

1. Kyúнки wuhí, aur sirf wuhí K̄hudá se zahir kiyá gayá hai. Agar K̄hudá ne sirf usí ko zahir kiyá hai, to hamen use, na aur kisi ko, qubúl karná cháhiye. Pák nawishton ke do maqámon par gaur karná cháhiye: 1 Kar. 8 : 5, ki butparast “bahutere K̄hudá, aur bahutere K̄hudáwand” mánte hain. Is ká matlab yih hai, ki butparast log babut k̄hudáon ko pújte the, aur bahut baháduron aur darmiyáni k̄hudáwandon ko mánte the: “Par (hawári kahtá hai,) hamará ek K̄hudá hai, jo Báp hai, jis se sári chízen hún, aur hamári báz-gasht us kí taraf hai;” yane, ek hí chashma i barkát o niāmát: “aur ek K̄hudáwand hai, jo Ísá Masíh hai, jis ke sabab se sári chízen hún, aur ham us ke wasíle se jíte hain;” yane, wuhí akelá hamará darmiyáni hai, jis ke wasíle se Báp kí taraf se hamen sári niāmaten miltí, aur hamári sári minnaten Báp ke huzúr meñ kí játi hain. Waisá hí Aamál 4 : 12 meñ, “Aur kisi dúsre se naját nahín: kyúнки ásmán ke

tale ádmíon ko dúsrá nám nahín baqshá gayá, jis se ham naját pá saken." Is men nám se shakhs murád hai—aur koí shakhs nahín muqarrar kiyá gayá hai, jis ke wasíle se naját ho saktí hai. Ásmán ke tale se yih murád nahín hai, ki sháyad ásmán ke úpar aur koí miyáují hai; kyúunki ásmán aur zamín par sára íkhti-yár usí ko diyá gayá hai, aur wahí akelá naját-dihanda hai. Yih faqat ek muháwara hai, jis ká matlab yih hai, ki siwáe us ke aur koí mutlaq nahín hai. Ek áftáb sári dunyá ke liye káfi hai; aur ek darmiyání tamám álam ke liye.

2. Kyúunki wuhí akelá *is qhde ke láiq aur is kám par qádir hai. Us ke siwáe*, jo Rabbání aur insání hai, kaun is ke láiq hai? Kḥudá ke siwá kaun Kḥudá ke insáf ko badlá de saktá hai? Aur koí shakhs, kaisá hí zoráwar aur buzurg kyún na ho, agar gharí bhar Masíh ke us bojh ko, jo bág men us par thá, sambháltá, to wuh aisá nest ho játá, jaisá parwána, mashál ke shuqle men.

3. Kyúunki us ká lahú har zamáne aur har ádmí ke liye káfi hai. Us ke kafáre ká fáida Ádam ke waqt se leke dunyá kí intihá tak jári hai. Wuh is men súraaj ke mánind hai, jis kí roshní átí hai, aur din us ke tulú hone se pahle hotá hai, aur us ke gurúb hone ke bád bhí rahtá hai: waisá hí Masíh ke kafáre se har zamáne ko roshní miltí hai. Wuh áj aur kal, aur tá abad eksán hai. Pas, us ko chhorke koí dúsrá muqarrar nahín kiyá gayá; koí dúsrá is kám ke qábil nahín hai; koí dúsrá darkár nahín hai.

IV. Pichhlí bát yihí hai, ki *Kyá wuh insán hoke miyánjigarí kartá hai, aur us men Ulúhiyat sharík nahín?* Ham yaqín karte hai, ki wuh donon kḥássiyat men, Kḥudá-insán hoke, miyánjigarí kartá hai. Rúmí kalísyá ke pairau yih kahte hai, ki wuh apní Rabbání kḥássiyat ke mutá-

biq yih kám nahín kartá hai; lekin is kahne se wuh us kí miyánjigarí ko kamzor o bejzzat ṭhahráte hai: kyúunki us kí jzzat o qudr sirf us kí Rabbání kḥássiyat se hotí hai. Wuh kahte hai, ki Púlús hawári is sanad me, ki ek Kḥudá aur ek wásita hai, Darmiyání aur Kḥudá ke bích tafriq kartá hai; aur ham jawáb dete hai, ki wuhí hawári Masíh aur insán ke bích tafriq, Gal. 1 : 1 men, kartá hai, ki Na ádmí se, balki Ísá Masíh ke farmúde se. Kyá is se murád hai, ki Ísá haqíqatan insán nahín hai? yá ki us ne sirf apní Rabbání kḥássiyat men Púlús ko buláiyá? Kabhí nahín. Matlab hai, ki Masíh ne, jo Kḥudá-insán hai, use buláiyá. Masíh na sirf ádmí hai, na sirf Kḥudá hai; lekin Kḥudá-insán hai. Par is bát par derí kará kyá zurúr hai? Kyá Masíh, miyánjígí hoke, apní ján par, aur Rúh-ul-quds par, aur sári rúhání niámaton par, iqtidár o íkhti-yár nahín rakhtá thá? Kyá qiyámat usí se na hogí? To yih kám sirf us kí insániyat hí se nahín ho sakte hai; aur agar sirf Ulúhiyat se húa hote, to káhe ko Kḥudá akele ko mansúb na hote? Sach to yih hai, ki Masíh, Kḥudá-insán yih sab kám kartá hai.

HÁSIL I KALÁM.—1. *Ísá Masíh ko*, jo akelá Kḥudá aur insán ke bích wásita hai, *radá karná kḥatarnák kám hai*. Af-sos tujh par! kyúunki aur koí tujhe abadí shuqalon se bachá nahín saktá hai. "Jite Kḥudá ke háthon men giriftár honá haibatnák hai" Aur tú us ke háthon men giriftár hogá, agar Masíh men panáh na leke mar jáegá! Elí kí báten, jo 1 Sam. 2 : 25 men likhí hai, yahan yád átí hai. Jab ki us ke beton kí badchálí se Isráíli log qurbáníon se nafrat karne lage, tab us ne unhen kahá, "Agar insán insán ká gunáh kare, to qází us ká insáf kartá hai; lekin agar insán Kḥudá-wand ká gunáh kare, to us kí shafáat kaun kar saktá hai?" Jab unhon ne qurbáníon kí

bábat gunáh kiyá, aur un ke gunáh ke sabab log haikal meñ bandagi karne se nafrat karne lage, to un ke gunáh bahut bare ho gae. Yih qurbáníñ Masíh kí nisháníñ thín; aur jab unhoñ ne un kí tahqír kí, to Masíh kí tahqír kí. Pas, un ke báp Elí kí báton ká matlab yih hai, ki agar koí is tarah se Naját-dihanda i maúð kí nisháníñ haqír jáne, to us ke liye shafáat báqí nahín hai. Aur agar un ká gunáh aísá bhárá húa, to kyá un ká gunáh halká hai, jo Masíh ko abhí haqír jánte haiñ?—Beshakk jaisá ki Elí ke bete halák húa, waisá hí Masíh ke dushman aur farámosh halákat i abadí meñ mátam karenge. Bagair wásita ke koí Kḥudá ke huzúr nahín á saktá hai. Shaitán aur us ke pairau kyún nahín bach játe haiñ? Kyúñki un ká koí wási-ta nahín hai. Kyá tum apne taín un kí hálát meñ dál doge?

2. Is bát ko yaqín jáno, ki *Masíh ke sáth aur kisi ko miyánjí samajhná niháyat bará gunáh hai*. Yaqín jáno, ki jab Rúmi Kátolik Maryam ko miyánjí ṭhahráte haiñ, to bará gunáh karte haiñ. Yá ki aur buzurgoñ aur hawárióñ, aur muqad-dason, aur frishton, ko is tarah se mánná aísá hí hai. Wuh hamárá sun nahín sakte haiñ; aur unhoñ ne aísá kuchh nahín kiyá hai, ki jis se wuh hamárá madad kar saken. Aur jab ki Masíh hamáre wáste kámil shaff hai, to is kám meñ auroñ ko us ke madadgár samajhná us kí bejzzatí karní hai.

3. Agar Masíh akelá miyánjí hai, to munásib hai, ki ham sárá niámaten o barkaten us ke wasíle se mángeñ; aur us ke wasíle se shukr adá karen; aur un ke liye us ko piyár karen; aur us kí khidmat meñ mashgúl rahen. Hamesha yád rakhá cháhíye, ki har ek barkat ke liye Kḥudá báp kí mihrbání ká, aur Kḥudá Bete kí shafáat ká shukr karen.

Jab Ádam ne gunáh kiyá, tab fauran

rahm ká darwáza band ho gayá; aur agar Masíh use na kholtá, to hamen áram, balki us kí ummed bhí na hotí. Abhí rahm us ke tope húa jism ke darwáza se ham gunahgáron tak átá hai, Ibr. 10 : 20. Pas, dilí mahabbat se us kí yád karní cháhíye. Kásh ki tum apne Kḥudáwánd Ísá ká, apní hál kí tasallí aur bihiisht kí ummed ke liye hamesha shukr karo!

4. Un ká hál kaisí salámatí ká hai, jo aise miyánjí par bharosá rakhte haiñ! Kḥudá rázÍ ho chuká hai. Hamen us ko rázÍ karná nahín partá hai; aur jo ham Masíb ke wasíle se us ke sáth sulh karen, to us meñ khatá nahín ho saktí hai. Aur wuh ásmán meñ iqtidár rakhtá hai, ki is sulh ko qáim aur abadí rakhe, Ibr. 9 : 24.

5. Ísá ne hamáre liye Kḥudá ke insáf kí már sahí; apne ko hamárá sipar kiyá; aur kyá ham us ke liye khatra aur bad-námí qubúl na karen? Cháhíye ki ham us kí izzat ke liye pukár ũthen, aur us kí nisbat meñ apní izzat náchíz jáncen, aur apne taín bhí sipar ṭhahráen, táki us ke nám ká jalál aur us kí bádsáhbat ká nuqsán na ho. Hazár ádmíon ke nám, us ke nám kí banisbat hech haiñ. Kisí ne us kí izzat ke liye nuqsán qubúl na kiyá, jis ne niháyat bará ajr na páyá.

IX.

MASÍH KÍ NABUWAT KÁ PAHLÁ HISSA.

KḤUDÁ KÍ MAẒÍ KO ZÁHIR KARNÁ.

Kḥudáwánd, jo tumhárá Kḥudá hai, tumháre bháíon meñ se tumháre liye ek nabí merí mánind ũtháegá; jo kuchh wuh tumheñ kahe, us kí sab suno.—Aámál 3 : 22.

KḤUDÁ BÁP aur Bete ne yih ũmda irá-da kiyá, ki hamáre wáste Masíh kí maq-búl miyánjigárá ke wasíle se naját kí ráh khol de. Ham us kí miyánjigárá kí

khassiyaton aur sifaton ká hayán kar chuke hai. Ab yih bayán karná hai, ki Masíh kis tarah apní miyáñjigarí, apní nabúwat, aur kahánat, aur bádsháhat ke uhdon men, kartá hai.

Us ke mansab i nabúwat, ke do hisse hai; ek *záhiri*, *yane*, *insán par Kḥudá kī marzī ká sachchā aur pūrā zahūr karnā*; jaisá ki Yúh. 17 : 6 men likhá hai;—*dúsrá bdtiní*, *yane*, *aql ko raushan karnā, aur dil ko Ildhī marzī o tarbiyat ke daḥhl páne ke wáste kholná*. Yih pahlá hissa hamárá sanad men hai, ki “Kḥudáwand tumbhárá Kḥudá,” wg.

Yih Músá kī bátan hai, jo Istisná, 13 : 15 men likhí gai hai; aur Patras Hawárá ne, beímán Yahúdíon ko yih yaqín diláne ke liye, ki Ísá hī akelá sachchā Masíh hai, apne us waz men unhen mundarj kiyá jo Aamál 3 báb men mazkúr hai; aur unhen Masíh se mansúb kiyá. Us ne Yahúdíon ko is tarah se sikháya, ki Ísá kalisyá ká wuh bará Nabí hai, jis ke kalám kī tahqír karní bahut khatarnák hai. Agarchi wuh kalám past aur miskín hawáráon kī marifat kahá gayá, tau bhí us ko qabúl na karná bará gunáh hai.

1. Is sanad men *Masíh ke mansab i Nabúwat ká bayán hai*; “Ek Nabí uṭháegá,” wg., Nabí ká kám Kḥudá kī marzī záhir karná; aur shariát ká matlab batlána, aur peshkhabarí dená hai. Dekho Yúh. 1 : 18; Matí 5 : 21, wg.; 1 Pat. 1 : 11.

Ek Nabí *Músá ke mánind*, jo Masíh ká pesh-nishán thá. Sháyad koí kahégá, ki Istisná 34 : 10 men likhá hai, ki “Ab tak Baní Isráíl men Músá ke mánind koí nabí qáim nahín huá, jis se Kḥudáwand ámne sámhne muláqát kartá;” aur púchhegá, ki Masíh kis kis bát men Músá ke mánind huá. Músá Masíh kī banisbat aisá hai, jaisá ek sitára súra ke muqábale men : tau bhí kaí ek bát men

un men muwáfaqat hai; *yane*, Músá Kḥudá aur logon ke darmiyán áyá jáyá kartá thá, aur Kḥudá kī marzī unhen sikháí, aur un kī khwáhish Kḥudá ke huzúr men záhir kí, kyúñki wuh Kḥudá kī áwáz, khauf ke sabab se, nahín sun sakte the, Ist. 18 : 16. Phir Músá imándár aur wafádár nabí thá, aur har bát men, balki áhd ke khíme kī meḥh bhí banáne men farmánbardár thá, Ibr. 3 : 5, 6. Músá ne apní talím ko muajizon se, jinhen munkiron ke sámhne dikhláya, yahán tak ki wuh qáil hue, sábit kiyá. Phir Músá ne Kḥudá ke Isráíl ko dunyawí Misr se chhuráya, aur gulámí ke ghar se nikál láya. In sab bátan men Masíh us ke mánind hai, balki us se álá : wuh darmiyání hai : wuh maut tak farmánbardár huá : us ne aise muajize dikhláe ki jin se apne taíf Qádir i mutlaq záhir kiyá; aur imándáron ko, jo haqíqí Isráíl hai, Shaitán kī tasallut se, aur gunáh kī gulámí se, jis ká Misr kī gulámí sirf nishán thí, chhurá liyá.

Phir is men *wuh ash*, jis se ki Masíh paidá; *yane*, huá hai, mazkúr hai;—“Tumháre bhaíon men se,” Róm. 9 : 5; Ibr. 7 : 14. Mahammadí is sanad kī bábat dāwa karte hai, ki yih Mahammad kī pesh-khabarí hai; aur kahte hai, ki “Tumháre bhaíon men se” Arab, murád hai, jo Isráílon ke bhaí hai, lekin Ísáíon ke liye kuchh zarúr nahín hai, ki is bát kī námuwáfaqat záhir karen. Faqat yih kahná cháhiye, ki pesh-khabarí aur us kī tafsír donon ek hī tarah se mánná cháhiye. Agar kitáb barhaqq hai, ki jis se pesh-khabarí ko sach jáuná ham par farz ho, to usí se us kī tafsír ko bhí sach jánná zarúr hai. Agar Mahammadí hamárá kitáb se ek bát kī bábat dalíl láenge, to na cháhiye ki ham unhen aur bátan ko jo usí kitáb men hai, galat ṭhabráne den. Agar wuh kitáb ko galat ṭhabráne, to bhalá, wuh us se kuchh madad nahín pá sakte hai; aur agar

galat na ṭhahraēn, to pesh-khabarī us kī tafsīr se ālāhida na karnā chāhiye.

2. Is sanad meṇ sáf hukm hai, ki Tum sab báton ke, jo wuh tum se kahe, shinawá ho. Shinawá hone se tábjídár honá murád hai. Yih tábjídárī sirf isī Nabí ká haqq hai; aur sabhon ko us ke tábjídár honá munásib hai; aur náfarmánbardarī par barī dhamkíān kī gāi haiṇ. Us ke hukmon ke tábjí honá chāhiye; aur un kī bábat hujjat na chāhiye. Daryáft karná lázim hai, ki us kī marzī kyá hai, Rúm. 12 : 2; lekin jab us kī marzī maḷúm hūí, tab hamará iḡhtiyár nahín hai, ki us se gáfíl rahēn, yá kīsī farz ko, kitná hī mushkíl kyúñ na ho, ṭál den; yá kīsī gunáh ko, kitná hī ázíz kyúñ na ho, karen. Aur is bát par ek barī dhamkí yih hai, ki Jo na sunegá, main us se mutálaba karúngá. Aur jab Ḳhudá gunáh ká mutálaba karegá, to us ke huzúr kaun khará rah sakegá? Natíja is ká yih hai : ki

Isá Masih Ḳhudá kī taraf se muqarrar kiyá gayá hai ki kalísyá ká bará Nabí aur ustád ho : aur isī liye wuh

Ḳhushkhabarī detá hai, Yas. 61 : 1.

Báp ko zāhir kartá hai, Matí. 11 : 27.

Wuh áftáb i sadáqat hai, Mal. 4 : 2; Yúh. 1 : 9.

I. Ab daryáft karná chāhiye, ki *Masíh ke kalísyá ke Nabí hone se kyá kyú báten nisbat rakhlí haiṇ.*

1. Is se maḷúm hotá hai, ki *insán asl se Ḳhudá kī bábat nádání aur táríkí meṇ haiṇ.* Jab ki Ádam gunáh meṇ giriftár na húa thá, tab wuh Ḳhudá ko pahchántá thá; lekin ab us maṛifat kī roshní tárík ho gāi hai, aur insán rúhání báton ko qabúl nahín kar sakte, balki unheṇ nahín ján sakte haiṇ. Fazl, aur Masíh kī ṭalím, aur Rúh i Pák kī tásir o tarbiyat zarúr haiṇ, ki ádmí Ḳhudá ká jalál dekhen, aur us kī bábat koí wájibí ḵhayál karen.

2. Is se maḷúm hotá hai, ki *Masíh meṇ haqíqatan Ulúhiyat hai;* kyúñki aur koí Ḳhudá ká bhed nahíṇ batá saktá. “Ik-laute Beṭe ne, jo Báp kī god meṇ hai, usí ne us ko zāhir kiyá,” Yúh. 1 : 18. “Tum-háre ábá kahān? aur ambiyá, kyá wuh sadá jíte haiṇ?” Zak. 1 : 5. Par Masíh qáim aur abadí áftab hai; kyúñki wuh áj, aur kal, aur abad ul ábád eksán hai. Us ke dushmanon ne us ke kámon ko dekhke qabúl kiyá ki insán ne us ke mánind kabhí ṭalím na dí, Yúh. 7 : 46.

3. Masíh *us sab raushní ká solá hai,* jo insán ke wasíle se dí játi hai. Ḳhádím i dín faqat saiyáre haiṇ, jo usí áftab i sadáqat kī dí hūí raushní se chamakte haiṇ. Unheṇ, jo ádmíon ko síkháte haiṇ, zarúr hai, ki pahle Masíh se síkheṇ. Jo Pulús ne páyá, so hī us ne kalísyá ko diyá, 1 Kar. 11 : 23. Isá Masíh afzal Charwáhá hai, aur sab charwáhe usí se iḡhtiyár páte haiṇ.

II. Phir bayán karná chāhiye, ki *wuh kīs tarah se apní nabúwwat ke uḥde ko anjám detá hai,* aur ádmíon ko kyúñkar Ḳhudá kī marzī síkhlátá hai?

1. Hamará buzurg Nabí *tarah tarah se* Báp kī marzī ko batlátá hai, Jbr. 1 : 1. Kabhí kabhí wuhí áp zāhir hoke síkhlátá thá, Yúh. 18 : 20. Kabhí kabhí apne ḵhádímon ke wasíle se; jaisá likhá hai, ki “Us ne Núh ke wasíle se un rúhon ko, jo nazarband thíṇ, jáse waz kahá,” yaṇe, un ko jo túlín se peshtar the, 1 Pat. 3 : 19. Aur Masíh bayábán meṇ Isráíliyon ko Hárún aur Músá ke maṛifat se síkhlátá rahá, Aqmál 7 : 37, 38; aur isí tarah se us ne apne logon ko, apne ásmán par urúṇ farmáne ke bad síkhláyá hai; aur isí wáste ḵhádímon ko kalísyá meṇ muqarrar kiyá hai, Afs. 4 : 11, 12.

2. Us ne apní kalísyá ko apní mubáarak raushní *rafta rafta* baḵshí hai. Agle zamáne meṇ wáde kie; phir pesh-ḵhaba-

ráñ, jo rafta rafta sáf se sáftar ho gañ ; aur ákhir ko apne hí zubúr se kámil dín ká jalál. Koí nahín kah saktá hai, ki pahle hí se sab kuchh kyúñ zánir nahín kiyá ; lekin ham ko munásib hai, ki us ke shákir hon ki ham is manauwar zamáne mein haiñ.

3. Us kí talím sáf aur salís hai. Us ko naját ke liye samajhne mein barí aql aur ilm zarúr nahín hai. Agar zarúr hotá, to aksar ádmí naját na pá sakte. Aur jab ki Pák Nawishton ke mazmún aise ála haiñ ki bare bare firishte muta-ajjib hoke us kí gahráí ko daryáft karte haiñ, ki kyá hai lekin miskín aur beilm us mein nahín bhúlte ; aur jo us ke nishán dhúndhte haiñ, láhásil na rahenge.

4. Wuh qudrat ke sáth kalám kartá hai. Us ká kalám zinda aur do-dhúrí talwár se teztar hai, Ibr. 4 : 12. Pák Kalám un sab gunahgároñ ko, jo tauba nahín karte qarátá hai ; is se us kí qudrat záhir hotí hai. Aur jab wuh apní Rúh ke wasíle se sikhlatá hai, to gunahgár us ke mah-kúm bo játe haiñ ; balki dushman us ke niche dab játe haiñ. Us ke tír us ke dushmanon ke dil mein chubhte haiñ.

5. Is nabí ne logon ko mahabbat ke sáth, aur muláim taur par, KHUDÁ kí marzí sikháí : us kí báten dilsoz thín, Lúká, 24 : 32. Us kí bábat pesh-khabarí húi, ki Wuh na chilláegá, aur apní sadá buland na karegá, aur apní áwáz bázáron mein na sunáegá : wuh masle húc senþhe ko na toregá, aur san ko, jis se dhúán uthatá hai, na bujháegá, jab tak kí rástí ko aman ke sáth záhir na kar le, Yash. 42 : 2, 3. Wuh jántá thá, kí waqt par us ko, jo ázurda khátir hai, kyá kahá cháhiye, 50 : 4. Wuh baron ko apne háth se faráham kartá hai, aur apní god mein utháke le chaltá hai, 40 : 11. Us kí báten pighalte húc dílon par kaisí þapkin ! us ne mahabbat kí rassíon se unhen khínchá : jo log us ke pás áne

cháhte the, us ne unhen na dhamkáyá, na náummaidí mein phansáyá : balki us ke dushmanon ne us par yih tana kiyá, ki Wuh gunahgároñ par mihrbání kartá hai ! Wuh apne logon par yahín tak mihrbán hai, kí kalísyá us kí jorú kah-látí hai, Mush. 19 : 7.

6. Us ne *púra kalám* kiyá—naját ke liye aur kuchh darkár nahín hai. Sab kuchh jo main ne apne Báp se suná, main ne tumhen batláyá, Yúh. 15 : 15.

HÁSIL I KALÁM.—1. Agar Masíh hamárú bará ustád hai, to sáf malúm hotá hai kí un kí sunná cháhiye, jo us ká nám leke áte haiñ. Kyúñki wuh áp ham ko abhí nahín sikhátá hai, jis tarah kí apne shágirdon ko sikháyá. Us ne apne shágirdon ko is liye muqarrar kiyá hai, kí har zamáne mein us kí marzí záhir karen. Waz karnewálon ká haqq nahín hai kí koí naí bát níkalén yá sikháén. Aur tum ko cháhiye, kí jo bát suno, use kalám i iláhí se parkho. Lekin us kalám ko kholne aur bayán karne ke liye álim aur ustád zarúr haiñ ; aur jo koí un kí, jab wuh Pák Nawishton ke muwáfíq bolte haiñ, nahín suntá hai, so Masíh ká kalám radd kartá hai.

2. Agar Masíh kalísyá ká bará ustád hai, to sab se miskín aur nádán ímándár ko darna aur apní nádání se hairán honá kuchh zarúr nahín hai ; kyúñki us ke kalám mein, aur us kí Rúh kí talím mein sab kuchh aisá salís hai, kí ahmaq ko bhí bhúlná aur bhaþakná zarúr nahín hai. Aur Masíh magrúr nstád nahín hai, jo kamtarín ko haqír jáne.

3. Agar Masíh hamára sikhlanewála hai, to duá ke wasíle se us kí talím dhúndhní cháhiye. Wuh ásmán par gayá hai, aur ham zamín par haiñ ; aur agar ham na mángen, to kyúnkar milegí ?

4. Cháhiye kí khádim i dín usí ke mánind hon ; kí wuh us ke mánind jánfishání se apne kárm mein mashgúl

rahen, garíbon ko dhúndhen, miskínon ko tasallí den, aur nit koshish karen, ki Masíh ke galle ko táza charágáh aur sáf pání ke soton ke pás le jáey.

Masíh Ísá narm-dil o rahím thá : aur zarúr hai ki khádím us ke muwáfíq is bát men hon. Wuh bhejá gayá, táki shikasta-dilon ko tasallí de, Yash. 61 : 1. Us ne ádmíon kí sakht-dilí par afsos kiyá, Markas 3 : 5. Sarkash Yarúsalam par mátam kiyá, Matí 23 : 37. Kásh ki yih narmí sab men hotí ! Khádím i dín men sakht-dilí aur rúhon kí halákat se bepar-wái kaisí náláiq aur námúnásib hai !

Masíh niháyat mihnát-kash thá ; kabhí sust aur káhil na húa. Agar sab munádi karnewále is men us ke mánind hote, to kaise fáide hote !

Wuh apní mihnát ke phal se bahut khush thá : apne Báp kí marzí bajá láná us kí khurák thí : aur jab dekhá, ki koi ráh par áyá, tab us ko bahut piyár kiyá, aur us par niháyat shádmán húa, is liye ki muríd bhí Khudá kí marzí ko bajá látá hai. Aur munásib hai ki khádím i dín apne kám se bahut khush hon, aur us kám ke muhásil, yane, nau murídon aur murídon kí dindári aur pákízagí ko khazána aur mál samajhke aisi shádmání karen, jaisí koi kisi dunyawí fáide ke liye nahí kartá.

X.

MASÍH KI NABUWAT KÁ DUSRÁ HISSA— AQL KO RAUSHAN KARNÁ.

Tab un ke zihnon ko kholá, ki kitábon ko sam-jhey.—Lúká 24 : 45.

Rúhání báton kí pahchán do tarah kí hai—ek bátíní aur dúsrí záhírí;—pahlí ká maqám sirf aql hai—aur dúsrí ká dil. Is dúsrí kí bábat ulama kahte hai, ki wuh kháss karke muqaddason men páí

játi hai ; aur Pulús Hawarí us ko, “Masíh kí pahchán kí khúbí” kahtá hai, Fil. 3 : 8. Aur haqíqat men wuh sab báten jo zabán se nikaltí hai, jab tak ki wuh insán ke tamíz aur us kí khwáhishon ko Masíh kí tabídarí men ek tásír-bakhsh kashish se na khínch láen un men kuchh fáida nahí hai. Dil kí bihishtí aur shírín kashishon se pahle aql men raushní honá zarúr hai : kyúnci sachái kí raushní se ádmí jitná dúr rahtá hai, utnáhi wuh sachchí íbádat, aur dilí khid-mat aur mahabbat se bhí dúr rahtá hai. Jab áftáb i sadáqat aql ko sachái ká núr bakhshítá hai, tab rúh men ásmání khayál o mahabbat paidá hote hai ; tau bhí agarchi injíl kí sári raushní aql men chamaktí rahe, wuh kabhí dil ko ohangá na kar sakegí, agar Masíh wuh kám na kare, jis ká bayán hamárá sanad men hai ; yane, aql ko kholná, táki ham kitábon ko samjhen.

In báton ká matlab yih hai : ki

1. Masíh insán kí aql ko raushan kartá hai : wuh aql ko kholtá hai. Aql se yahan sirf samajh hí murád nahí hai : balki sáre ásár jo dil se taalluq rakhte hai, murád hai. Aql dil ká darwáza hai : jo dil men átá hai, so aql kí ráh se átá hai. Kabhí kabhí sachái darwáze hí par rahtí hai, aur dil tak nahí pahunch-tí ; lekin jab kabá gayá, ki Masíh aql ko kholtá hai, to beshakk yih murád hai, ki sachái dil men jagah patí hai.

Mufasssír is sanad ko us ke muwáfíq samajhte hai, jo Aamál 16 : 14 men hai : yane, “Khudáwand ne Ludiya ke dil ko kholá.” Pák kitábon ká matlab kholná yá un kí tafsír karná, jaisá ki Pulús ne kiyá, Aamál 28 : 23 men, aur bát hai ; aur aql yá dil ko kholná aur bát hai. Ek álim ne achchhi tarah se kabá hai, ki Rúh ke do darwáze hai, jo Masíh kí zidd men band kiye gae hai ; yane, aqlí-darwáza, nádání se band kiyá húa

hai; aur dilī-darwāza, saḡhtī se : in donoṃ ko Masīh kholā hai. Pahlā injīl kī manādī ke wasīle se kholā jāta hai; dūsrā Rūh-ul-Quds kī bātinī hidāyat o tāsīr se. Pahlā Masīh kī nabūwat ke pahile hisse se, jo is se pahle waz meṃ bayān huā hai, nisbat rakhtā hai; dūsrā nabūwat ke us bātinī hisse se, jo is waz kā mazmūn hai, nisbat rakhtā hai.

Zāhir hai kī un kī aql kholnā, sirf un kī samajh ko raushan karnā hī na thā; balki un ke dil par asar karnā blī thā; kyūnki 52 aur 53 āyatōṃ meṃ likhā hai, “Aur wuh us kī parastish karke barī ḡhushī se Yarūsalam ko phire; aur hamesha haikal meṃ Ḳhudā kī sitāish aur sanā karte rahe.” Farz kiyā gayā hai, kī us waqt se pahle Masīh ne un ke dil ko nai paidāish ke wasīle se kholā thā; aur yih kholnā, jo sanad meṃ mazkūr hai, un ḡhāss haqīqatōṃ se nisbat rakhtā hai, jinheṃ wuh us waqt tak na jānte the, aur isī sabab se un ke dil par un se haqīqī āsar zuhūr meṃ na āe the. Wuh Masīh kī mant aur jī ūṭhne kī bābat andhiyāre meṃ the; aur is sabab se wuh us waqt ke wāqīat se bahut gamgīn ho gae the. Lekin jab us ne Pāk Nawishtoṃ kā rāz, aur un kī samajh donoṃ ko kholā, tab un ke nazdīk sab bātoṃ kī aur hī sūrat ho gaī, aur wuh Ḳhudā kā shukr o ṭarīf karte hue laṭe.

2. Phir gaur karnā chāhiye, kī is kām kā irāda kyā thā, yih kī wuh “kitāboṃ ko samjheṃ.” Is se maḡlūm hotā hai, kī jab Masīh kī Rūh ādmīōṃ ko ṭalīm kartī hai, to us kā yih irāda nahīn hai, kī wuh pāk kitāb ko paṛhne se bāz āeṃ; aur agar koī aisā ḡhayāl kare, to barī ḡalatī karegā. Pāk Nawishtoṃ ko paṛhnā, sochnā, hān, un meṃ barī mihnāt se taftīsh karnā nihāyat zarūr hai; aur wuh bidāṭī aur jāhil hain, jo unheṃ haqīr jānte hain, aur wuh ahmaq hain, jo apne taīn un kā muhtāj nahīn jānte hain. Pas, maḡlūm huā kī

Dil aur zihn ko kholnā, kī Rabbānī sachāī us meṃ ḡhūb dāḡhil hoke tāsīr kare, faqat Masīh kā kām hai.

Gunahḡār insān kī musībatoṃ meṃ rūhānī nābīnāī sab musībatoṃ se ziyāda hai. Faqat Masīh bīnāī kā surma de saktā hai, Mush. 3 : 18. Jin ko Rūh i Quds ne yih īnām diyā hai, wuh kah sakte hain, kī “Ham jānte hain, kī Ḳhudā kā Beṭā āyā, aur hameṃ yih fahmīd baḡhshī, kī us ko, jo haqq hai, jāneṃ; ham to us meṃ, jo sach hai, rahte hain, yaṇe, Īsā Masīh meṃ, jo us kā Beṭā hai. Ḳhudā i haqīqī aur hayāt i abadī yih hai,” 1 Yūh. 5 : 20.

Insān ko rūhānī taur par raushan karne ke liye kāfī nahīn hai, kī use ilhām kī bāteṃ sikhāeṃ yā us kī aql durust ho; balki zarūr hai kī Rūh i Quds use sikhāe, aur us kā dil kholke mulānn kare, aur use rūhānī bātoṃ kā maza chakhāe, aur un kī ḡhwāhish dil meṃ paidā karāe.

Masīh kī nabūwat ke is hisse ke bayān karne meṃ ham bayān karenge kī un kā zihn kholnā kyā hai; aur Masīh kis tarah se yih kām kartā hai.

I. Insān ke zihn ko kholne meṃ kaun kaun bāteṃ pāī jūtī hain ?

1. Is se maḡlūm hotā hai, kī rūhānī bāteṃ sab chīzoṃ se afzal hain, aur insānī aql kī tāqat se nihāyat ālā aur dūr. Agar Īsā Masīh apnī Rūh ke wasīle se ādmīōṃ kā zihn na kholā, to wuh kabhī aisā bhed na samajhte. Bāze ādmī baṛe tez-fahm hain, aur ḡhilqat ke bhed achchhī tarah se daryāft karte hain. Kaun Yūnānī failsūfoṃ se ziyādatar aqlmand hai ? Tau bhī un ke nazdīk injīl himāqat thī, 1 Kar. 1 : 18. Āḡastīn ek nāmwar buzurg ne iqrār kiyā, kī jab maiṃ Īsāī na huā thā, tab maiṃ injīl kī barī tahqīr kartā thā, aur kaī bār kahā, kī Maiṃ phir laṛkā na banūngā. Hān, mumkin hai, kī ālim

Pák Nawishton ko parhte parhte, aur síkhte síkhte, un ká matlab bayán karne men aisá hoshyár ho. Jáe, ki aur logon ko raushan karne ká wasíla t̤ahre, jaisá ki (Matí 7 : 22) Kátib aur Farísí Tauret se k̤húb wáqif the; tau bhí Masíh unhen andhe rahnumá kahtá hai, Matí 23 : 16. “Nafsání ádmí K̤hudá kí Rúh kí báton ko qabúl nahín kartá, ki wuh us ke ágo himáqaten haiñ; aur na wuh un ko ján saktá hai, kyúнки wuh rúhání taur par daryáft kí játí haiñ. Par wuh, jo rúhání hai, sab kuchh daryáft kartá hai,” 1 Kar. 2 : 14, 15.

2. Jab zarúr hai, ki Masíh insán ke zihn ko khole, to małúm hotá hai, ki *manádi, aur aur sab záhiri báten is kám ke liye káfi nahín haiñ*. Jab Masíh dil ko khol detá hai, tab díní záhiri barkaten aur rasúnát fáidamand hotí haiñ. Yash-aiyáh Nabí kahtá hai, ki “Hamárá k̤habar par kaun imán láyá, aur K̤hudá-wand ká háth kis par záhír húa?” Yash. 53 : 1. Yaramiyáh kahtá hai, ki “Wuh sab ke sab niháyat sarkash haiñ,” Yar. 6 : 28. In áyaton se małúm hotá hai, ki agarchi wuh nabí the, aur logon ko achchhí tarah se síkhláyá, tau bhí un kí qaum men bahut thore imán láe. Aur dekho, Masíh ke jíte jí, aur Hawáríon ke dinon men kitne Yahúdí beíman rahe.

Is ká sabab yihí hai, ki K̤hudá ká kalám aur díní rasún maujúdát ke wasílon kí mánuind nahín haiñ. Jab maujúdát men koí sabab hotá hai, tab us ke hásil ko, agar koí aur ehíz báhar se rok na le tau píchhe zarúr záhír hotá hai; lekin rúhání báton men sab wasílon ke hásil K̤hudá kí Rúh i Quds kí tásír par mauqúf haiñ. Jaisá súra j maujúdát men hai, waisá hí Rúh i Quds rúhání báton men hai. Agarchi zamín men bíj dālá jáe, aur kisán sawere se rát tak us kí k̤habar le, aur sab kuchh taiyár ho, magar súra us par na chamke, to na ugegá; isí tarah se agar Masíh, jo áttáb i

sadáqat hai, dil par na chamke, to kalám ká bíj, jo dil men boyá jáe, zarúr be-phal rahegá.

3. Is se małúm hotá hai, ki *insán láchár hai*. Wuh apne taín Shaitání k̤ho k̤haslat se phirá nahín saktá. Jab ki K̤hudá kahtá hai ki Ujjiyálá ho! to ho játá hai. Gunahgár insán apná dil, bagair Iláhí madad ke, khol nahín saktá hai, aur na rúhání báten ján saktá hai, 1 Kar 2 : 14; na imán lá saktá, Yúh. 6 : 44; na tábjdári kar saktá, Rúm. 8 : 7; na ek nek kám kar saktá, Yúh. 15 : 5; na ek durust bát bol saktá, Matí 12 : 34; na ek nek k̤hayál kar saktá hai, 2 Kar. 3 : 5. Is wáste phiráyá jáná, yañe, dil ká khul jáná, yá sachchá Ísúí ho jáná, náí paidá-ish, Yúh. 3 : 3; aur hashr, Afs. 2 : 5; aur fath, 2 Kar. 10 : 5, kahlátá hai.

4. Jab ki Masíh ko insán ke dil ke kholne ká íkhtiyár hai, to is se us kí iláhí qudrat áshkára hotí hai. K̤hudá ke siwá kaun dil ko jántá hai? Us ke siwá kaun use apní marzí ke mutábíq khol aur band kar saktá hai? Na ádmí, na frishte is kám ke qábil haiñ. Agar ham ádmí ke dil ke darwáze par k̤hare hoke k̤haṭṭáñen yahán tak ki hamáre dil ranjída ho jáen, tau bhí na khulegá, jab tak ki Masíh use na khole. Agar dil ko qufí ke muwáfiq samjhen, aur wuh nafsání k̤hwá-hish, aur bad-parhezí, aur kufr, aur shek̤hí, aur sarkashí se band ho tau bhí Masíh use ásuní se khol saktá hai.

II. Phir daryáft karná cháhiye, ki Masíh *kis tarah* se dil ko khol detá hai.

1. Apne *kalám* se. Pulús is wáste bhejá gayá thá ki waz ke wasíle se ádmíon kí ánkhen khol de, Aamál 26 : 18. K̤hudá-wand yih kám bagair wasíle ke kar saktá hai; lekin yih us ká dastúr nahín hai. Jab Ludiya ko bacháne cháhtá thá, to us ká dil khol diyá, ki imán láe. Jab ki Karnilius ko bacháne cháhtá thá, to

hukm kiyā, ki ek rasūl ko bulāe, aur us kī sune. K̄hudā use bagair Patrus ke wasīle ke bachā saktā thā; lekin Patras ko bulānā parā. Agar K̄hudā chāhe tau ibtidā i k̄hilqat ke muwāfiq zamīn se, be bij boe, sab qism ke mewe aur anāj ugā saktā hai; lekin bonā partā hai: aur jo fasl kī ummaid be boe rakhtā hai, aur jo najāt kī ummaid be-wasīlon ke istīāmāl kie rakhtā hai donon ek hī tarah kī jihālat aur bewaqūfī karte hain.

2. Lekin kalām aur wasīle akele yih kām nahīn kar sakte hain. *Rūh i Pāk zarūr hai.* Jab us kī tāsīr hotī hai, to ādmī kī k̄hud-garazī aur shek̄hī tūt jātī, aur wuh k̄hushī se Masīh ko qabūl kartā hai. Jab yih bāt hotī hai, tab dil khul jātā hai, aur rūh K̄hudā se raushan hotī hai.

HASIL I KALĀM.—1. Is se *un kī bad hālat* maḷūm hotī hai, jin kā zihn Masīh ne nahīn kholā hai. Dekho injīl un kī hālat kā kaisā k̄haufnāk zikr kartī hai: “Aur hamārī k̄hush-k̄habarī agar kisī par poshīda ho, to unhīn par, jo halāk hote hain, poshīda hai: ki is jahān ke maḷūd ne un ke fahmon ko, jo beīmān hain andherā kar diyā hai, tā na ho, ki k̄hush-k̄habarī kī raushnī un par pare,” 2 Kar. 4: 3, 4. Jab yih kisī insān ke haqq meḡ hūā, to wuh kabhī injīl ko qabūl nahīn kar saktā. To us kī kaisī hālat hai? Abadī halākat kī muhr us par kī gūī hai. Wuh goyā andhiyāre meḡ hai, aur ānkh nahīn rakhtā hai, ki jis se raushnī ko maḷūm kare. Yih burī hālat beīmānī aur injīl ko haqīr jānne se hotī hai. To bhāio, k̄habardār! mabādā na ho ki tumhāre fahm rūhānī bāton meḡ tārīk ho jāen, aur tum mabrūm ho jāo.

2 Jab ki Masīh kalīsyā kā k̄hāss aur buzurg Nabī hai, to wuh be-shubha apnī kalīsyā aur us ke charwāhon kī k̄habargīrī karegā; nahīn to us ke irāde faut, aur us ke wasīle nākāre, aur us kā yih jalālī mansab ābas hotā hai. Is wāste likhā

hai, ki wuh sone ke charāgdānon ke bīch chaltā hai, Mush. 1: 13: aur sitāre apne dahne hāth meḡ rakhtā hai, 2: 1;—yāne, wuh apne k̄hādimon ko, jinheḡ us ne apne galle ko charāne ke wāste muqarrar kiyā hai, jo yahān charāgdānon aur sitāron se murād hain, k̄hāss tarbiyat o hidāyat kartā hai. Masīh injīl kī manādi ke wasīle se insān ke zihn ko khol detā hai; aur jab tak ki ek hī dil ko phirānā bāqī ho, yā kisī muqaddas ko ziyāda raushan karnā darkār ho, tab tak wasīlon aur sāmān kī kuchh kamṭī na hogī.

3. Is se tum, jo ab tak andhiyāre meḡ ho, daryāft kar sakte ho, ki *nājat-wāle ilm ko kis se māngnā chāhiye*. Sirf Masīh tumheḡ binā kar saktā hai; aur kāsh ki tum us ke pās āke dark̄hwāst karte, ki ai K̄hudāwand, hamārī ānkhheḡ khol! yahān tīn bāteḡ tumhāre gaur ke qābil hain:

1. K̄hudā ne use yih mansab baḡhshā, tāki wuh *aison ko sihat baḡhshē, jaise tum ho*. Us ne use qaumon kā nūr thah-rāyā. To tum apnī nādānī aur andhiyāre kā iqrār karke dnā karo, ki Ai K̄hudā, kyā tū ne [sā ko andhī ānkhheḡ kholne kā hukm na kiyā? To mujh andhe ko dekh, aur use merī raushnī kar!

2. Masīh ne bahut lāchār *andhon kī ānkhheḡ kholī hain*. Us ne bachchon aur bejimon ko raushan kiyā hai. Us kī shariāt kāmīl hai, aur sāda ko dānā karti hai, Zab. 19: 7.

3. Us ne tumheḡ abhī tak *raushnī ke wasīle baḡhshē*. Agar K̄hudā tum par rahīm na hotā, to injīl kī raushnī tum se dūr rakhtā? Pas, dilgīr mat ho; lekin wasīlon kā istīāmāl karte hūe us ke rahm kī rāh dekho, tāki tum change ho jāo.

Agar pūchho, ki Kyā karen, tāki Rūh hamen manauwar kare? to jawāb yih hai:

Injīl kī manādi hamesha suno; kabhī gāfil na ho; kyā jāne kis waqt tumhāre

dil kholne ke liye rahm ká mausim hogá. Aur soch aur tasauwar ke sáth suno; fursat ke waqt K̤hudá kī báton par taám-mul karo. Tumhári aql is se bará káfi nahín kar saktí hai. Sach hai, ki nafsání dil ko yih kám saḡht mushkil hai; lekin zarúr hai; kyúinki bagair is ke K̤hudá-wand tum par kabhí rahm na karegá.

4. Phir kaisá munásib hai, ki wuh, jinhen Masíh ne apní naját-baḡhsh pah-chán dí hai, *us kī tábjidári aur jalál karen.* Kásh ki tum háth aur dil uḡháke Masíh ke fazl i kasír kī ṭaríf karté! tumháre chároṇ taraf kitne haiṇ, jin kī ánkhen bekár aur dil band haiṇ! Kitne bahut andhiyáre men haiṇ, aur us men rahá karenge jab tak ki jahannam kī abadí tárikí kī siyáhi un par chhá jáe. Agar tum Masíh kī raushní dil o rúh se dekhte ho to mubáarak ho. Jaisí ḡhushí jism ko súrāj kī raushní se hotí hai,—jaisí tandurustí us kī raushní se tamám dunyá ko hotí hai,—waisí hí ḡhushí aur bhalái ádmi kī rúh ko Masíh kī raushní aur pahcháṇ se hotí hai.

To ziyáda raushní cháho, aur ḡhúndho. Raushní se tábjidári paidá hotí, aur tábjidári se raushní bhí barṭti hai.

XI.

MASÍH KÍ KAHÁNAT KÍ QISM AUR ZARÚRAT.

Pas zarúr thá, ki ásmání chízon ke namúne yún pák kiye jáen; magar ḡhud ásmání chízen in se bihtar qurbánion se pák kī jáen.—Ibr. 9 : 23.

Masíh Nabí hoke naját ko záhir kartá, aur káhin hoke use taiyár karátá, aur bádsáh hoke use detá hai. Us ke záhir kie jáne ká taur úpar mazkúr ho chuká hai; aur ab ham Masíh kī, jis ne hamará káhin hoke hamáre wáste naját ḡharidí

hai, kahánat ká zikr karenge. Sirf Masíh ke is uḡda aur kám se wuh dil, jo gunáh se ranjída hai, maḡhlási pátá hai. Jab ki aur sab tadbíren bekár hotí haiṇ, to is káhin ke laḡú ke chhírkáo se dil ká buḡhár miṭ játá hai. Is wáste, ki is uḡde ke kám par aisí bhári bát mauqúf hai, Pulús is ḡhatt, aur ḡháss karke us ke 9wen báḡ men, barí ḡhabardári se us ká zikr aur ṭaríf kartá hai; aur záhir kartá hai, ki kis tarah se dunyá ko us kī pesh-ḡhabarí, qurbánion se kī gai thí; aur ap sári qurbánion se kaisá afzal hai; aur un qurbánion se sirf ásmání chízon ke namúne pák kie játe the, par is se ásmání chízen ap, jo namúnon se áshkára haiṇ pák kī jatí haiṇ.

In báton men Masíh kī is barí qurbání kī zarúrat ek dalíl hai, yaṇe, ásmání chízon aur un ke namúnon kī nisbat. Agar íbádatḡáh, aur rahmat ke takht, aur íbádatḡáh ke sáre asbáb ko laḡú se muqaddas karná zarúr thá, to kitná zarúr hai, ki ásmání chízen, jin ká yih chízen faqat sáya thín, us se afzal laḡú se muqaddas kī jáen.

Pas, is men do báten yád karní cháhiye; yaṇe, (1.) Masíh kī mant aur tasdíq kī ḡhássiyat, jo qurbání kī ḡhássiyat aur matlab hai; aur (2.) Us ko guzráne kī zarúrat. Wuh zarúr thá, táki puráne aḡhd ke nishánon aur sáyon se mel kare; aur ḡháss karke zarúr thá, taki gunáh ká kafára ho, aur K̤hudá rázi ho jáe, aur hamáre wáste us ke pás jáne kī ráh khul jáe. Pas

Hamáre bare káhin, yaṇe, Masíh kī qurbání bahut mufíd, aur hamári naját ke liye niháyat zarúr hai.

Merá iráda hai, ki Masíh kī kahánat kī qism ká bayán karún; aur sábit karún, ki wuh har tarah se zarúr hai, táki ham apní hálát i ranjídaḡí o gunáh se ḡhalási páen.

I. Ham daryáft karen ki *Masíh kī qurbání se kaun kaun sí báten zāhir hotī hai?*

1. Masíh kī qurbání se maḷúm hotá hai, ki *insán Kḥudá se sarkashī karke apne ruthe se gir gayá.* Agar yih hál na hotá, to kafára kuchh zarúr na thá. Jab ek sab ke wáste muá, to sab murda ṭhahre, 2 Kar. 5 : 14,—shariát kī rú se murda ṭhahre, aur abadī maut ká hukm un par guzar chuká thá. Ádam ke aḥd se leke Masíh ke waqt tak jitní qurbáníñ guzrá-ní gáí thín, sab kī sab yihí talím detí thín, ki Kḥudá aur insán ke darmiyán judái hūí hai; aur is wáste insáf hamará kḥún cháhtá hai. Aur mazbah kī ág us gazab ká nishán thí, jo mukḥálifon ko káh letá hai. Kḥáss karke jab Masíh qurbán húa, tab ham ko sab se sáf raushní milí, jis men ham apne gunáhon kī badí aur Kḥudá kī nárázī aur ádmí kī judái, jo gunáh ke sabab hūí, baḥhúbí dekh sakte haiñ.

2. Masíh kī kahánat se maḷúm hotá hai, ki *Kḥudá ká iráda i betabdil yih hai, ki gunáh ká intiqám le.* Main nahín kah saktá ki Kḥudá kaun sí tadbír kar saktá hai; ki jis ke wasíle se wuh gunahgáron ko aur kisé tarah se bachá sake; lekin aglab hai, ki gunahgár hí se yá us ke zámín se intiqám lene se. Jo dalíl karte haiñ, ki Kḥudá mahabbat se muáf kar saktá hai, so us ká insáf yád nahín karte. Beshakk Kḥudá kī kḥássiyaat aur sachái ke sabab us ko gunáh ká intiqám lená zarúr hai. Kḥássiyaat us kī is bát se maḷúm hotí hai, ki “Terí ánkhen pák haiñ, ki tú badí ko dekh nahín saktá,” Hab. 1 : 13; aur aláwa is ke us ke muḡh se fatwá nikal chuká hai, ki gunahgár mar jáegá.

3. Masíh kī kahánat se maḷúm hotá hai, ki *ádmí bilkul láchár hai,* aur Kḥudá ko na apne kám se, na apne tasdíq se, kabhí rázī kar saktá hai. Beshakk agar hamári maḥblasí aur kisé tarah se ho saktí, to Kḥudá kabhí mujassam hoke hamáre

liye qurbán na bantá; aur kisé tarah se ádmí ko bachána aur Kḥudá ko rázī kar-ná mumkin na thá.

4. Masíh kī káhánat se maḷúm hotá hai, ki *us ká Kḥudá-insán honá zarúr thá.* Us ká insán honá zarúr thá, ki wuh tasdíq pá sake, aur us kī sadáqat aur pákízagí ham ko mahsúb ho. Agar wuh ádmí na hotá, to na qurbán ho saktá, aur na us ká badan, na us kī rúh hotí jis men tasdíq ho sake; kyúnci Ulúhiyaat gair-fání hai, aur aise tasdíq aur dukhon se, jaise Masíh ne hamáre liye sahe, niháyat dúr hai. Tau bhí zarúr thá. ki hamará Sardár káhin Kḥudá ho : kyúnci isí se us ke qurbán kī qadr aur zor hotá hai.

5. Is kahánat se sábit hai, ki *Kḥudá ká iráda rahm karná hai.* Jis gunáh ke liye qurbán muqarrar na húa, so niháyat burá gunáh hai, aur gunahgár kī hálát ummaid se kḥálí hai; lekin jab Kḥudá ne aisá qurbán taiyár kiyá, to beshakk us ká iráda thá, ki rahm kare.

Masíh káhin hoke hamará qáim mu-qám húa, aur Kḥudá ke huzúr apne taín qurbán karke hamáre liye kafára kiyá; aur apní sífárish se hamesha us qurbán ke faide un ko, jin ke liye wuh qurbán kiyá gayá thá, dilátá hai. Yih sab Ibr. 10 : 7—14 se murád hai. Bad is ke us kī kahánat ke hisson aur phalon ká zikr karenge; so yahán kuchh zarúr nahín hai, ki bayán túl karen.

II. *Masíh ká káhin honá zarúr thá.* Pák Nawishton se maḷúm hotá hai, ki aisá káhin honá zarúr hai, jo aisá qurbán kar-ke hamáre liye Kḥudá ke huzúr men dáḥhil ho. Yih bát do wajhon se sábit hai; yañe, Kḥudá kī kḥássiyaat se zāhir hai, ki wuh gunáh ká purá intiqám lene-wálá hai; aur gunahgár insán Kḥudá ko gunáh ke badle men kuchh nahín de saktá hai : is wáste agar Masíh se rihái na hotí, to ham zarúr halák ho játe.

1. *Khudá gunáh ká púrā badlá letá hai*, aur bagair us ke gunáh nahīṇ baḡhsh-tá. Yih bāt gunáh kī ḡhāssiyat, aur *Khudá kī sachái* aur dānái se sábit hotí hai.

Gunáh kī ḡhāssiyat aisí hai, ki sazá wájib hai. Kyúṇki aziyat kī shiddat ká sharárat kī badí ke sáth honá lázim hai.

Khudá kī sachái se munásib hai, ki gunáh, be badlá lie, muáf na kiyá jáe. Us ke munḡ se yih bāt niklí hai, “Jis dīn tú us se *kháegá*, to zarúr maregá,” Paid. 2 :

17. Usí dam se insán jismání aur rúhání maut ke qabze meṇ pará. Shariát se wuh, jo us ke sáre hukmon ko har waqt nahīṇ mántá hai, lanatí hai, Gal. 3 : 10. *Ádmīon* kī dhamkiáṇ aksar bátil aur haqír haiṇ ; lekin *Khudá kī kabhí* nahīṇ : na ek shosha, na ek nuqta shariát se ṭal jáegá, jab tak ki sab púrí na kī jáe, Matí 5 :

18. Agar beshumár *ádmí* halák hon, tau bhí *Khudá* apní báton meṇ sádiq rahégá.

Khudá kī hikmat, jis se dunyá ká inti-zám hotá hai, *ádmí kī hikmat* se ziyáda hai ; aur sab *ádmí* jánte haiṇ, ki na dhamkiṇ, na qánún se kuchh fáida hogá, agar yih sachái se *ḡhálí* hon. To *Khudá kī dhamkiáṇ* haqíqí haiṇ.

Sháyad koí kahegá, ki agar *Khudá* bagair badlá lie gunáh muáf nahīṇ kartá, to us ká fazl kaháṇ ? Aur hamen is talīm se maḡlúm hotá hai, ki *Khudá* baḡhshne meṇ ázád nahīṇ hai ; kyúṇki wuh be inti-qám lie qusúr ko muáf nahīṇ kar saktá hai, jaise ki *ádmí* kar sakte haiṇ. Jawáb yih hai, ki hamen, biná badlá die muáf karná, aur *Ísá Masíh* se hamáre liye púrā badlá lená, yih donoṇ báten ápás meṇ mel kartí haiṇ. Aur *ádmí ádmí* ke barábar hai ; is wáste *ádmí* se *ádmí ká aisá qusúr* nahīṇ ho saktá hai, jaisá *ádmí Khudá ká* kar saktá hai. *Ádmí ká nuqsán* karná, aur *Khudá ká gunáh* karná niháyat farq hai. *Aláwa* is ke *ádmí* sirf aisá qusúr muáf kar saktá hai, ki jis se faqat us hí ká nuq-

sán huá hai ; aur jab wuh hákím yá munsif hotá hai, to cháhiye ki púrā insáf kare. Agar munsif kisi ke qarzdár ko muáf kartá, to kaisá tamásha hotá ! aur agar chor yá *ḡhúṇí* ko muáf kartá, to mulk ke intizám meṇ kaisá fasád hotá ! To kyá *Khudá* munsif hoke bemunsifi karegá ?

2. *Ádmí* bizátiḡ *Khudá* ko apne qusúron ká koí badlá na fil se na bardásht se de saktá hai.—

Na fil se : kyúṇki sáf záhir hai, ki hamáre sab se umda kám najis haiṇ :—“Hamári sári sadáqat gandí dhajjí sí hai,” Yash. 64 : 6. Baré taajjub kī bāt hai, ki koí shakhs yih gumán kare, ki ek gunáh se दूसरे gunáh ká kafára mumkin hai. Aur jo hamáre kámon meṇ bihtar se bihtar hai, so *Khudá ká haqq* hai ; aur jab ham kisi bāt meṇ *Khudá ká haqq* adá karte haiṇ, to aur báton kī kamtí us ke sabab se kyúṇkar adá ho saktí hai ? Ham har tarah se *Khudá* ke qarzdár haiṇ ; aur jab ek bāt meṇ chúk karen, aur दूसरी ko adá karen, to pahlí kī chúk us se kyúṇkar muáf ho saktí hai ? Yaqín hai, ki Pulús ham sab se pák o muqaddas thá ; lekin us ne kahá, ki Merá nafs kisi bāt meṇ mujhe malámat nahīṇ kartá ; par main us se kuchh sádiq nahīṇ ṭhahartá, 1 Kar. 4 : 4. Kyún ? Is waste ki wuh jántá thá, ki merí sadáqat aisí nahīṇ hai, ki us meṇ koí aib na payá jáe.

Ádmí apne gunáhon kī sazá *sahne* se *Khudá* ko rází nahīṇ kar saktá ; kyúṇki *Khudá* gunahgár kī taklíf se rází nahīṇ ho saktá, jab tak ki dukh qusúr ke barábar na ho. Jab yih hál hai, to maḡlúm hotá hai, ki gunáh kī sazá behadd hogí ; kyúṇki gunáh behadd sharárat hai. *Khudá* behadd hai ; gunáh behadd badí hai, is wáste ki us behadd Málik kī náfarmání hai ; aur sazá us kī behadd hogí. Sazá kyúṇkar behadd ho saktí hai ? Do tarah se ; ek to yih, ki niháyat saḡht ho—sab

hisáb aur andáz se báhar—K̤hudá kí behadd táqat ke barábar—us ká behadd gussa aur qahr sahná;—aur dúsrí yih, kí sazá waqt kí bábat beintihá ho—kabhlí tamám na ho. Pahlí tarah se koí maḡhlúq nahín sah saktá hai—táqat nahín hai. Dúsrí tarah se jahannamí sahte haiñ—aur jab kí un kí sazá kabhlí tamám nahín hogí, to wuh K̤hudá ko us se rází kyúnkar kar sakege? Pas, na amal se, na bardásh̤t se K̤hudá ko rází kar sakte haiñ. Is se Masíh kí kahánat kí zarúrat sáf záhir o raushan hotí hai.

HÁSIL I KALÁM.—1. Is mazmún se *Ma-síhí mazhab* kí *khúbi o fuzílat záhir* hotí hai. Jo aur sab mazhab talab karte haiñ, so Masíhí mazhab páke záhir kartá hai, yañe, dilí áram aur tamíz kí sachehí bunyád. Jab Yahúdí shariát ke kámon se aur Musalmán apne sawáb se, aur Hindú apní pújá páṭ se aur Rúmí Kátúlik apne aur buzurgoñ ke sawáb se, yihí dhúndhte haiñ, tab ímándár Masíh ke ḡhún se páte haiñ; aur sirf yihí ḡhún bárbardáron ko riháí de saktá hai. Tamíz hamesha púchhti hai, Kyá K̤hudá rází hai, kí nahín? Aur jab ḡhúb bharosá ho, kí K̤hudá rází hai, tab tamíz bhí rází hai: aur jis chíz se K̤hudá rází nahín hai, us se tamíz bhí sabhí rází na hogí. K̤haufnáḡ hai us ká hál, jis ke dil ko tamíz ká kírá khátá játá hai, aur jise kámil riháí kí bunyád nazar nahín áti; goyá us ke dil meñ K̤hudá ká niháyat gazab asar kartá hai, aur koí iláj nahín, jis se us kí jalan miṭ jáe. Suno, tum, jo aisi báton ko ḡhayálí aur udási samajhke fikr nahín karte ho. Agar tum faqat ek din gunáh kí badí pahchánke is dilí bímárí ko maḡlúm karte—agar wuh sharm, aur ḡar, aur ḡhabráhaṭ, aur ná-ummaidí, jo gunáh kí pahchán se hotí hai, pahchán̤te, to kaisí ḡhushí aur ḡhurramí se riháí kí ḡkhabar sunte! To jáno, kí riháí sirf is hí ḡhún se hotí hai.

2. Is se *ímán kí zarúrat* zahir hotí hai. Masíh ká ḡhún ham ko kuchh faida nahín

pahunchá saktá hai, jab tak kí wuh ham par chhírká na jáe: aur yih ímán se hotá hai. Yahúdíon ke áhd meñ, jab koí shaḡbs qurbán látá, to apná háth jánwar ke sir par rakhtá thá, jis se wuh usí ká qurbán ṭhaharke us ke kafára karne ke liye maḡbúl hotá thá, aur us ke gunáh goyá jánwar par utarke mazbah kí áḡ se jaláe játe the. Isí tarah se tum bhí ímán ká háth Masíh ke sir par rakho, aur use apná hí qurbán ṭhahráo; tab tumháre gunáh us ke sabab tumheñ mahsúb na honge.

Tamám injíl yihí sikhátí hai: yañe, ham Masíh aur us ke ḡhún ko apní dilí bímárí ká iláj banáen. “Jis tarah Músá ne bayá-bán meñ sámp ko baland kiyá, usí tarah zarúr hai, kí Insán ká Beṭá baland kiyá jáe, táki jo koí us par ímán láe, halák na ho, balki hayát i abadí páe,” Yúh. 3: 14, 15. Is meñ káṭnewále sámpon ke dánton se gunáh murád hai, aur birinjí sámp se Masíh. Músá ne birinjí sámp ko balandí par rakhá, kí jo koí us par nigáh kare, wuh sámpon ke zahr se na mare; aur usí tarah se jab ham Masíh par ímán ke wa-síle nigáh karte haiñ, to hamárí rúhon kí bímárí jái riháí hai. Jo koí us sámp ko na dekhtá, zarúr mar játá; aur jo koí Masíh ko na dekhe, so abadí balákat meñ paṛegá. Kásh kí tum shariát ká ḡank maḡlúm karte! Kásh kí tumháre dílon meñ ranj kí rát aur gam ká din gunáh ke sabab guzartá; tab tum zarúr is baṛe iláj kí hamesha talásh karte.

3. Munásib hai, kí tum *apní kamzori aur láchári ká igrár* karo. Agar Masíh ká ḡhún zarúr hai, to beshakk tum bilkull láchár ho. Aur jab is láchári ko farotani ke sáth qabúl karoge, aur Masíh ko apní naját kí súrí taríf o jalál doge, tab tumhárá dil us ke nazdíḡ áne ko taiyár hogá.

4. Phir, main bahut cháh̤tá hún, kí tum sab is *baṛe káhin kí zarúrat se wáḡif ho jáo*. Tum meñ se sab se achchhá jo

hai, so ek tabíyat, jo gunáh se zahrdár hai, rakhtá hai; aur is tabíyat ko yih qurbání zarúr hai; agar is khún se tum sáf o muáf kie na jáo, to hamesha mulzim rahoge. Agar tum is khún se pák na kie jáo, to bihtar thá ki tum haiwán paidá hote. Haiwán kí tabíyat past hai, lekin tumhári tabíyat ke muwáfiq gunáh se álúda nahín.

Aláwa is ke is burí tabíyat ke sabab se tum ne bahut se gunáh kie, jinhen tum kisi tarah se mitá nahín sakte. Pas, zarúr hai, ki tum us ke pás áo. Apne taín bímár samajhke us se shifá mángo. Apne taín murda jánke us se jíne kí táqat talab karo. Agar tumháre gunáh utáre na jáen, to tumháre liye Kḥudá bhasam karnewáli ág ṭhahregá, jis kí bardásht tum na kar sakoge.

XII.

HAMÁRE SARDÁR KÁHIN KI QURBÁNÍ KI KḤUBÍ.

US KÍ KAHÁNAT KÁ PAHLÁ HISSA.

Kyúinki us ne ek hí nazr guzráne se muqaddason ko hamesha ke liye kámil kiyá.—Ibr. 10 : 14.

MASÍH kí kahánat ke uḥde ke báb men ṭhorá sá daryáft ho chuká hai; ab ham un báton par jo us se taḡalluq rakhtí hain, gaur karenge. Us se do báten mutállíq hain; yane, qurbání, aur sífárish. Jis tarah kí sardár káhin haikal men qurbání karke logon ke liye sífárish kartá thá, usí tarah se Masíh ne hamáre wáste kí hai; aur sardár káhin ke sáre kám Masíh ke kám ke nishán the.

Is waqt hamen Masíh kí qurbání par gaur karná hai. Muqaddas Kitáb ke us maqám men, jis se yih sanad lí gai hai, is kí kámiliyat aur fazílat sáf ayán hai; kháss karke us kí khúbí is qaul se, yane, ek hí nazr guzráne se, záhir hotí hai. Wuh ek hí qurbán hai; ek hí bár guz-

ráná gayá; aur kabhí nahín duhráya jáegá; kyúinki maut Masíh par phir musallit na hogí, Róm. 6 : 9. Us kí kámiliyat kí ṭaríf bhí is men hotí hai: yane, us ne kámil kiyá—ímándáron ke liye kámil sadáqat taiyár kí—káfára kámil kiyá, yahán tak kí kuchh báqí nahín hai—kámil naját kharidí. Aláwa is ke, us kí ṭaríf men yih báb bhí hai, ki wuh sirf ṭhoré logon ke liye nahín, balki tamám dunyá aur har zamáne ke ímándáron ke liye káfí hai. Phir, us kí ṭaríf men yih bhí hai, ki wuh abad tak rahégá—us ká phal aur tásír zamánon ke guzarne se na ghaṭenge. In báton se yih latíf natíja nikaltá hai, ki

Masíh kí qurbání niháyat beshqímat hai, aur un sabhon ko jo dunyá lí intihá tak muqaddas kie jáenge, kámil karne ko qádir hai.

Is chashma se sári barkatey, jo ímán-dár rakhte hain, aur jin ke ummaidwár hain, bahtí hain. Agar yih na hotá, to na sádiq giná jáná, na lepálak honá, na naját, na Kḥudá ke sáth miláp, na jalál kí ummaid, na gunáh kí muáfí, aur na Kḥudá ke nazdík maqbúl honá, hotá. Hamáre is Káhin ká, apní qurbání leke, hamáre liye Kḥudá ke áge házir honá, wuhí kám hai, jo hamáre gunáh aur ḍar ko mitátá hai. “Wuh záhir huá, táki apní qurbání se gunáh ko nest kare,” Ibr. 9 : 26. Jab yih báb aísí bhári hai, to cháhiye kí ham achchhí tarah se is unda káhin ko, jo Kḥudá ke áge hamáre liye átá hai; aur us ká qurbán; aur us ko, jis ke hazúr men wuh use guzrántá hai; aur un ko, jin ke liye guzrántá hai; aur us ke guzráne ke iráde par gaur karen.

I. *Wuh káhin, jo Kḥudá ke áge hamáre liye hadiya guzrántá hai, Isá Masíh hai—Kḥudá-insán; jis kí fazílat se us kí qurbání kí qadr beniháyat hotí hai. Aur káhinon ko zarúr thá, kí pable apne hí gunáhon ke liye, tab logon ke liye, hadiya láen, Ibr. 5 : 3—lekin wuh “pák betaq-*

sír námulaawas aur gunahgáron se judá thá," [Ibr. 7: 26. Wuh, jaisá ki beaib barra, K̄hudá ke insáf ke áge khará ho saktá thá, khará huá. Yahúdíon ke káhin marnewále insán the, [Ibr. 7: 23; par Masíh abad tak káhin hai, Zab. 110: 4.

II. *Us ká qurbán haiwán ká lahú na thá, balki usí ká lahú,* [Ibr. 9: 12. Aur is men wuh aur káhinon se afzal thá ki us ne apná hí qurbán guzráná. Aur káhin K̄hudá ke mál se leke qurbáníán guzránte the; magar us ne gunáh na karke apne badan ko iḡhtiyár kiyá, aur us ko, [Ibr. 10: 10,) balki apní ján ko, (Yash. 53: 10,) gunáh ke liye qurbán kiyá. Ham gunáh ke sabab se ázád na the; so agar qurbání men guzráne játe, tau bhí us qurbání se kuchh fáida na hotá. Jab Masíh hamará káhin huá, tab hamará iwazí bhí huá, aur ázád hoke ham gulámon ke badle men apne taín diyá. Is wáste yih hadiya

1. *Niháyat beshqímat hai.* Ek hawári kahtá hai, ki Tum ne Masíh ke beshqímat lahú se, jo bedág aur beaib barre kí mánind hai, naját pái, 1 Pat. 1: 18, 19. Yih lahú aisá beshqímat thá, ki

2. *Us ká qurbání honá un sabhon ke gunáhon ke liye, jin ke wáste wuh guzráná gayá thá, kámil kafára ho saktá hai.* Wuh ímándár, jo us ke mujassam hone se peshtar jíte the: wuh, jo usí waqt us par ímán láe; aur wuh, jo roz i bashar tak ímán láenge, sab ke sab, basabab us kí maut ke, maut ke band se chhút gae haiñ. Yih bát [Ibr. 11: 40 se murád hai—Ki K̄hudá ne peshbíni karke ham par fazl i ḡhás kiyá, táki wuh hamáre bagair mukammal na hon. Is ká matlab yih hai: ki 'K̄hudá ne Masíh ká áná piehhe zamáne men muqarrar kiyá, ki wuh, jo Masíh ke waqt se peshtar the, mukammal na hon, yane, sádiq kie aur bacháe na jáen, kisi kám se, jo unhín ke áhd men huá, balki hamáre zamáne kí taraf rujú láne se, yane, ánewále kámil kafára kí

taraf; jis kafára se wuh aur ham mukammal hote haiñ.'

Is abadí qurbání kí táqat o tásír deri ke báis nahín ghaṭṭí hai,—wuh kabhí zaḡf nahín hone kí. Jaisá ki wuh guzránne ke waqt táza, qúwatwar, aur kárgar thí, waisá hí ab tak hai. Aur agarchi Masíh use nahín duhrátá hai, tau bhí wuh ásmán men sifárish karne se us kí táqat bahál rakhtá hai; kyúнки wuh abhí tak káhin hai. Is ke mutábíq ham dekhte haiñ, ki jab wuh, apne maslúb hone ke sáṭh baras bad, Yuhanná Rasúl par názil huá, tab wuh "ek pairáhan páon tak pahine hué, aur sone ká sínaband sína par bándhe hué," nazar áyá, Mush. 1: 13. Yih poshák agle zamáne ke káhinon kí poshák ke máuind thí; aur aglab hai, ki is ke wásíle se wuh apní kahánat ká ishára kartá thá.

Aur jaisá ki is qurbání ká asar pahle zamáne se piehhe zamáne tak jári hai, waisá hí wuh ímándáron ke sáre gunáhon par qádir hai. Un kí sári ḡhatáon ke liye yih kafára huá; aur wuh sabhon se pák kie gae haiñ. Aur koí qurbáníán yih kám nahín kar saktí thín. Wuh haqíqí kafára na ho saktí thín; par sírf gunáhon ke iqrár, aur ánewále haqíqí kafára ke nisbán thín, [Ibr. 9: 9, 12; 10: 3. Un kí sári ḡhúbí aur fáida sírf is bát men thá, ki is baḡí qurbání se nisbat rakhtí thín, Gal. 3: 23; [Ibr. 9: 10. Us se aláhida hoke bilkull nátawán, befáida, aur náchíz thín, [Ibr. 7: 18. Lekin yih lahú sáre gunáhon se maḡhlasí baḡhshtá hai, 1 Yuh. 1: 7. Wuh sabhon ko maḡhlasí baḡhshtí hai,—kuchh dareg nahín,—ek ko bhí nahín chhoṛtá; aur us kí baḡhshtish betabdíl hai. Pas, us ke hamáre liye gunáh banne se, ham na sírf sádiq ṭhaharte haiñ, par ham "usí men K̄hudá kí sadáqat" ho játe haiñ, 2 Kar. 5: 21.

3. Jab yih qurbán aisá beshqímat hai, aur gunáh ke miṭáne ke liye aisá kárgar,

hai, to zarúr wuh *Khudá ke nazdík bahut kī pasandída hai*. Aur likhá hai, ki Masíh ne bhí ham se mahabbat kī, aur khushbú ke liye, hamáre jwaz men apne taín *Khudá ke áge*, nazr aur qurbán kiyá. Afs. 5 : 2. ‘Beshakk *Khudá Masíh ke niháyat tasdíe se khush na thá*, magar is sabab se, ki wuh hamáre ázádagí aur naját ke wáste thá ;—khush thá’—na sirf us ke dukh se lekin us dukh ke anjám aur iráde se. Aur jab kahá gayá hai, ki Masíh ká dukh aur maut *Khudá ko khushbú malúm húa*, to matlab hai, ki jis tarah badbú se ádmí ghin karte hai, usí tarah se *Khudá gunáh se* ;—aur jis tarah badbú ke bad khushbúdar ítr bahut khush malúm hotá hai, usí tarah se Masíh ká kafára *Khudá ko khush átá hai*.

III. Masíh ne yih hadiya *Khudá ke áge láke guzráná*. Palús Hawári yih kahtá hai :—“ Apne taín beabí ke sáth Rúh i abadí se *Khudá ke áge qurbání kiyá*,” Ibr. 9 : 14. Masíh zámín thahrá ; *Khudá Báp qarzkhwáh*, jis ne zámín se badlá cháhá ;—aur jab wuh hamára zámín thahrá, to Báp ne us se hamári khatáon ká intiqaám liyá. To *Khudá se aur Masíh se kám thá* ; aur is kám ká sabab hamára gunáh thá, jis se *Khudá ne niháyat naráz hoke hamáre zámín par us sáre qahr ká bojh*, jo hamen sahná thá, dálá. Isí bhasam karnewáli ág men Masíh ne apní qurbání dáli ;—yane, ap hamáre wáste us men bhasam húa.

IV. *Jo use Báp se die gae the, un ke liye* us ne apne taín *Khudá ke áge qurbání kiyá* ; yane, un sab ke liye, jo us par ímán láne ko the. Us ne apní ján apní bheron ke liye dí, Yúh. 10 : 15 ; kalísyá ke liye, Aamál 20 : 28 ; *Khudá ke farzandon ke liye*, Yúh. 11 : 50—52. Farz kiyá gayá hai, ki is qurbání men itní táqat hai, ki jis se tamám dunyá bach sake ; aur is sabab se wuh dunyá ká Naját-dihinda kahlátá hai, Yúh. 4 : 42, wg. ; lekin koí inkár nahín kar saktá hai, ki wuh sirf

ímándáron ke becháne men qádir hai : yih bát Pák Nawishton se sáf sábit hai, Afs. 5 : 23 ; Yúb. 17 : 2, 9, 19, 20 ; 10 : 26—28 ; 1 Tim. 4 : 10.

V. Is qurbán ká iráda yih thá, ki *Khudá ke insáf ko hamáre gunáhon ká purá badlá mile* : is tarah likhá hai,—“ Aur us khún ke sabab, jo salíb par bahá, sulh karke,” wg., Kal. 1 : 20 ; aur “ *Khudá ne Masíh ke sabab dunyá ko yún milá liyá*,” wg., 2 Kar. 5 : 19. Ab milá lená yih hai, yane, us judái ko, jo gunáh ke sabab húi, nest karná ; aur yih bhári kám Masíh kí qurbání se húa. Isí wáste Masíh ne apne taín *Khudá ke áge qurbán kiyá*.

HÁSIL I KALÁM.—1. Is mazmún se yih natíja nikaltá hai, ki ímándár apne gunáhon kí sazá ke khatre se kámil rihái páte hai, aur *un par phir koí ilzám nahín*, Róm. 8 : 1. Wuh qarz, jo gunáh ke sabab húa thá, hamáre zámín ke wasíle bilkull adá ho gayá. Jab Masíh hamára qurbán húa, to hamáre gunáhon ko utháyá, aur le bhí gayá. Wuh pahle us par dhare gae ; tab us ne un ká kafára kiyá : itná to in báton se murád hai, “ Masíh ek bár qurbání hokar, táki wuh bahuton ke gunáhon ko utháe,” wg., Ibr. 9 : 28. “ Uthá-ná,” is maqám men, barí bát hai, jis ká matlab hai, *uthána* aur *le jána* ; chunánchi Yúh. 1 : 29 men likhá hai, Dekho, *Khudá ká barra*, jo dunyá ke gunáh ko uthá le játá hai. Kaisí tasallí kí bát hai, ki us ke wasíle se un sab báton se, jin se Músá kí shariát men sádiq ho na sakte the, har ek, jo ímán látá hai, sádiq hotá hai, Aamál 13 : 39. Mubáarak hai wuh, jis ká gunáh bakhshá gayá, aur khatá dhámpí gai, Zab. 32 : 1. Ai dost, agar tú muáf kie huon men se ek hai, to main terí minnat kartá hún, ki us qarz ke bojh ko, jis se tú ne rihái pái hai, bárhá yád kiyá kar : sháyad terá zikr us siyáh fihrist men thá, jo 1 Kar. 6 : 9, 10 men hai : aur agar aisá húa ho, to tujhe shukrguzári

aur taríf karne ká kaisá sabab hai ! Pas, Ísá kí qadam-bosí karke apne taín us ke liye zinda qurbání guzráñ; kyúñki us ne tujhe apní ján dene se yih barí maḡhlasi bakhshí.

2. Is mazmún se ham daryáft karte haiñ, ki *Ḳhudá ká insáf kabhí nahín ba-dallá*. Agar Masíh ne apne taín pesh na kiyá hotá, to insáf hamen kabhí na chhoṛ-tá: aur jab ki wuh *Ḳhudá* ke áge hamará zámin huá, to insáf ne use kabhí na chhoṛá, balki use maut tak dabáyá. Agar kisi se rahm páne kí ummaid i qawí hotí, to beshakk *Ḳhudá* se hotí; lekin *Ḳhudá* ne use na chhoṛá. Agar koí rahm kí ummaid rakh saktá, to beshakk Masíh apne Báp se yih ummaid kar saktá; lekin Báp ne apne Beṭe ko na chhoṛá. Agarchi wuh bág men girá, aur us ká pasína labú sá ho gayá; aur us ne salíb par pukará, ki Ai mere *Ḳhudá*, tú ne mujhe kyún chhoṛ diyá? tau bhí insáf ne use kuchh fursat na dí.

Jab yih hál hai, to ai paṛhnewálo, agar is qurbání men bakhra nahín rakhte ho, to tumhárá kaisá hál hogá? Kyúñki agar hare daraḡht se (Masíh se) yih karte haiñ, to súkhe se (tum se) kyá na karenge? Lúká 23: 31. Theophilákt yún achchhí tarah se is áyat kí tafsir kartá hai:—“yane, agar *Ḳhudá* mujh se aisí saḡhtí kare, jo na faqat beilzám, par hare aur phaldár daraḡht kí máñind, pákízagí ke lazíz phalon se bhará hún—agar us ke gazab kí ág is tarah se mujh par lage; to tumháří kyá hálát hogí, jo be phal aur mazlúm ho,—sáre nek phal se ḡhálí, aur sárí badí se pur?” Socho; tum aisá gazab kyúñkar sah sakoge, jaisá Masíh ne apne logon ke liye sah liyá? Táqat i iláhí ne use sambhálá—“dekho, merá banda, jise main sambhálúngá,” Yash. 42: 1. *Ḳhudá* wáñd kí rúh kí bharpúrí ne use is ke liye taiyár kiyá, Yash. 61: 1; Yúh 3: 34. Ek firishte ne us kí madad kí, Lúká 22: 43. Us ne apne Báp se faryád kí, aur us

ne us kí suní, Ibr. 5: 7. Wuh peshtar se bakhúbí jántá thá, ki main fathmand hoúngá, Yash. 50: 8, 9;—tau bhí wuh niháyat tarsáñ aur larzáñ huá; us ká dil mom kí tarah pighal gayá. Jab Masíh is tarah se *Ḳhudá* ke gazab ke niche dab gayá, to tum, ai kíṛe makoro, kis tarah se abadí shuálon kí bardásht kar sakoge? Márṭin Lúthar ne yih ḡhayál karke puká-rá, “Main *Ḳhudá* kí niri zát se, (yane, *Ḳhudá* se, Masíh ke báhar) kuchh ummaid nahín rakhtá hún; kyúñki zinda *Ḳhudá* ke báth men giriftár honá ḡbauf-nák bát hai.” Us par wáwailá, jo bagair darmiyání ke sádiq *Ḳhudá* ká muḡábala karegá!

3. Jab Masíh ne apne taín tumháre liye qurbán kiyá hai, to *koshish karo, ki tumháre dil is bare bhed se ḡhúb wáḡif hoke imán ke wasíle se use qabúl karen*. Kásh ki hamáre dil narm hoke gunáh se pachh-táte; aur us par imán láne se har dukh aur ranj ke waqt tasallí aur zor páte!

Yahán ham *Ḳhudá* ká fazl, hamáre liye qurbání taiyár karne men aur Masíh ká piyár us qurbání ke hone men dekhte haiñ; is men *Ḳhudá* gunáh se intiqám lete hué, aur gunahḡar ko bacháte hué, nazar áta hai; yahán Masíh hamáre liye gunáh ká jism baná huá, (Gal. 3 báb,) maujúd hai. In báton ko sochná cháhiye; ham in par bharosá karke apne dilon ko mazbút karen.

Ḳhudá ká nám Ísá ke liye mubáarak ho!

XIII.

MASÍH KÍ SIFÁRISH KARNÍ.

US KÍ KAHÁNAT KÁ DÚSRÁ HISSA.

Is liye wuh unhen jo us ke wasíle *Ḳhudá* ke huzúr játe haiñ, áḡhir tak bachá saktá hai; kyúnki wuh un kí sifárish ke liye hamesha jíta hai.—Ibr. 7: 25.

Masíh kí kahánat ká pahlá kám, yane,

us kí qurbání ká zikr úpar ke wáz meñ ho chuká hai, ab ham us ká dúsrá kám, ýane, us kí shafáat par gaur karenge; aur yih kám sirf us kí qurbání ko anjám tak pahunchátá hai.

Us kí kahánat ke is dústre hisse ká pesh nishán sardár káhin ká quds-ul-aqdas meñ lahú aur k̄hushbú ke sáth dákhil honá thá: jaisá ki Ahbár ke 16 : 12—21 meñ likhá hai. Qurbán ko báhar zabh karne se Masíh ká apne taíq zamín par qurbání karná murád hai; aur sardár káhin ke quds-ul-aqdas meñ lahú aur k̄hushbú ke sáth dákhil hone se Masíh ká ásmán par shafáat karne ke liye jáná murád hai. Pas, yih Masíh kí kahánat ká ek zarúrí hissa hai, yahán tak ki agar yih na hotá, to us ká sára kám zamín par befáida aur ábas hotá. Aur agar wuh zamín par rahtá, to wuh hamáre liye kámil káhin na ho saktá; kyúнки us ke apne lahú ko zamín par bahá dene ká iráda yihí thá, ki use K̄hudá ke sámhne ásmán par guzráne. Is liye is hisse se us kí kahánat kámil hotí hai. Us ká pahlá hissa pastí aur zillat meñ huá: yih hissa jalál meñ hotá hai, ki hamárá naját kámil ho. Yih sab is qaul se murád hai, ki “Wuh intihá tak bachá saktá hai.”

Yih báten imándáron ko K̄hudá ke pás imán ke wasile se áne kí targíb detí haiñ. Ummaid Masíh kí shafáat se qawí hotí hai. Is meñ

1. Un logon kí qism mazkúr hai, jinhen targíb dí játí hai; ýane, wuh K̄hudá ke pás imán ke wasile se áte haiñ, aur apne taín bilkull náláiq jánte haiñ.

2. Imándáron kí tasallí, jo Masíh kí qudrat se hotí hai, jis ke nám se wuh Báp ke pás áte haiñ. Wuh qádir hai, ki unhen “intihá tak” bacháe, ýane, unhen púrí aur kámil naját de.

3. Us kí qudrat kí bunyád: “wuh un kí shafáat ke liye hamesha jítá hai;” ýane,

us ne na sirf qurbání kí, balki maujúd hai, táki apní qurbání ke fáide apne imándáron ko pahuncháe. Pas

Fád hamárá sardár káhin hamesha jítá hai, aur apne imándáron ke liye ásmán par shafí i qúdir hai.

Yahán daryáft karná cháhiye ki Masíh ká shafí honá kyá hai? aur wuh kis tarah se apní shafáat ásmán par kartá hai? aur kis bát meñ us kí shafáat ko qudrat aur galaba hotá hai?

I. *Masíh ká hamáre liye shafí honá kyá hai?* Shafáat karná do shakhsan meñ darmiyání honá hai, ki ek se dústre ke liye minnat kare. Jab ek dindár dústre ke liye K̄hudá se minnat kartá hai, to yih ek tarah kí shafáat hai, 1 Tim. 2 : 1; aur jab Masíh hamáre liye Báp se minnat kartá hai, to yih aur tarah kí shafáat hai. Yih do taur bahut mutafarriq haiñ. Ham K̄hudá ke yahán apne nám se kuchh nahín máng sakte haiñ; par sab kuchh Masíh ke nám se mángná cháhiye, Yúh. 16 : 23; lekin jab Masíh Báp se hamáre liye kuchh mángtá hai, to apne hí nám se aur apne hí sawáb ke sabab se mángtá hai. Hamárá shafáat karná faqat mahabbat ká kám hai; Masíh kí shafáat us ke uhde ká kám hai. Wuh K̄hudá ke darbár meñ hamárá Wakíl hai, jaisá ki Shaitán tuhmatí hai. Shaitán K̄hudá ke sámhne ham par tuhmat lagátá hai, 1 Pat. 5 : 8; aur Masíh hamáre liye minnat kartá hai, táki K̄hudá ke aur hamáre bích sulh ho, 1 Yúh. 2 : 1.

Pas shafáat karná k̄háss karke Masíh ká kám aur uhda hai, jo aur kisi ko diyá nahín játá hai: koí K̄hudá ke pás já nahín saktá hai, magar us ke nám se. Jis tarah kí phátak, Hiz. 44 : 2, 3, sardár ke liye maḡhsús kiyá gayá, usí tarah se hamárá Sardár Káhin apne hí phátak se ýane, apne nám aur sawáb se áyá jáyá kartá hai; aur aur sab log aur phátakon

se áke mazbah kí taraf, yāne, us sardār kí qurbānī kí taraf rujú láte haiy.

Agarchi Kḥudá ne yih phātak band kar diyá, tau bhí bahutere chāhte haiñ, ki use torke dākḥil hoñ; maslan, apne nám se áne chāhte haiñ;—pír, paigambar, aur muqaddason ke nám se áne chāhte haiñ;—lekin yih sab lāhásil hogá; kyúnki Kḥudá ne apne pás áne kí ráh ko band kar diyá hai, aur sirf Masīh use khol saktá hai.

II. Ab daryāft karná hai, ki Masīh kí shafāat ásmán par *kis kis bát meñ* hotí hai, yá wuh *kis kis kām se* apná yih jaláli uḥda púrá kartá hai. Pák Nawishton se maḥlúm hotá hai, ki yih tīn kāmōñ meñ taqsim ho saktá hai.

1. *Us ká hamāre nám se aur hamāre liye Kḥudá ke áge hāzír honá.* Ibr. 9 : 24 meñ likhá hai, ki “Wuh Kḥudá ke huzúr hamāre wāste hāzír ho.” Yih aisá hai, jaisá Sardār Kāhin ká apne sína par Baní Isráíl ke bárah firqōñ ke nám leke Kḥudá ke huzúr haikal ke bēch hāzír honá thá, Kḥur. 28 : 9—12, 28, 29. Jab Kḥudá Masīh ko dekhtá hai, wuh rahm ke sáth hameñ yád kartá hai; jaisá ki qaus i quza ko dekhke zamín par rahm farmátá hai, aur use pání ke tūfán se gárat nahīñ kartá, Paid. 9 : 13—17.

2. Masīh hamáří shafāat karne ke liye Kḥudá ke áge sirf hāzír nahīñ hotá, balki *apne laḥú aur tasdīq ká mazkúr karke* un kí kḥatír hamāre liye *minnat kartá hai*. Us ká kḥún goyá boltá hai. Ibr. 12 : 24 meñ likhá hai, ki us ká kḥún Hābil ke kḥún se bihtar báteñ boltá hai; yāne, Hābil ká kḥún intiqām mángtá—Masīh ká kḥún muāffí chāhtá hai. Ek naql hai, kí do bhái the; un meñ se ek ne apne mulk ke liye barí bahádurí kí thí, aur laráí meñ apne ek háth meñ zaḥm kháke ṭuñdá húa. Dústre ne koí qusúr kiyá, jis ke sabab se wuh ádálát meñ láyá gayá, aur ján ke kḥatre meñ pará. Us ká bhái áyá,

aur us ke liye minnat karne chāhá; lekin báteñ na kíñ; sirf apná ṭuñdá háth uṭháyá. Sab logōñ ne us ká bará sawáb yád karke us ke bhái ko rihái dí. Isí tarah se Masīh ká laḥú hamāre liye minnat kar saktá hai. Aur Mush. 5 : 6 meñ Masīh zabh kiye húa barre kí misál se mazkúr hai; yāne, wuh apne jalálí jism meñ apní maut ke nishán rakhtá hai; goyá wuh zaḥm, jo us ne zamín par hamāre gumāhoñ ke sabab se páe, ab hí tak laḥú luhán haiñ, aur us rahmat kí barí dalíleñ haiñ, jo wuh Báp se hamāre wāste mángtá hai.

3. Aur wuh *muqaddason kí duḥeñ Kḥudá ke áge hāzír kartá hai*, aur apní hí kḥatír se darkḥwást kartá hai, kí Kḥudá unheñ pasand kare. Is tarah se goyá kḥushbú Kḥudá ke huzúr uṭhtí rahtí hai, Mush. 8 : 3. Sardār Kāhin ká kḥushbú ke sáth maqdis meñ jáná is ká pesh-nishán thá, jaisá ki Ibr. 7 aur 9 báb meñ mazkúr hai.

III. Masīh kí yih shafāat bahut, balki *bilkull kām átí hai*.

1. Hamará shafí har tarah se *apne is kām ke qábil o qánir hai*. Jo kuchh shafí meñ darkár hai, so kḥusúsan usí meñ hai. Jo auroñ ke liye minnat o shafāat kare, us ko dáná, aur wafádár, aur narm-dil, aur jáñfushán honá zarúr hai. Hamará shafí dánish meñ kam nahīñ hai, balki wuh dánish i Ilāhí, han, akelá behadd dánishmand hai. Wuh wafádár bhí hai : chunánchi wafádár Sardār Kāhin kahlátá hai, Ibr. 2 : 17. Aur us ke barábar narm-dilí meñ koí nahīñ hai; chunánchi wuh hamáří mánnul ázmáyá gayá thá, Ibr. 4 : 15. Aur jáñfushání us kí is se maḥlúm hotí hai, ki hamáří naját us kí garaz hai; us ne is ke liye apní jáñ dí; aur jis ke wāste aisí barí qímat dí, us ke wāste zarúr jáñfushání ke sáth minnat karegá.

2. Báp ke nazdik *wuh kaisá mahbúb hai*. Masīh us ká piyára betá hai, Kal.

1 : 13 ; us kí ján ká piyará, Afs. 1 : 6. Wuh aur Báp na sirf asl meñ, balki marzi meñ bhí ek haiñ ; is wáste Báp hamesha us kí suntá hai, Yúh. 11 : 42. Hán, us ne Beṭe ko kahá hai, ki Mñjh se máng, aur main dúngá, Zab. 2 : 8.

3. Us kí shafáat kí *khássiyaṭ* par soch karo, kí wuh insáf ke muwáfiq hai, aur baṛí minnat o zári ke sáth hamesha kí játi hai. Jo wuh mángtá hai, us ká dená Kḥudá kí quddúsi o rásti ko munásib hai. Is tarah se insáf i Iláhi us kí minnat ke kḥiláf nahíñ hai, balki us kí dardkhwást kí pushtí aur kumak kartá hai. Yahan yád karná, cháhiye, ki Báp ne us kí dardkhwást púri karne ká áhd kiyá hai ; Masíh ne naját ke kám meñ apná hissa púra kiyá ; aur is sabab se jo rahmaten wuh apne logon ke liye mángtá hai, so us ká haqq hai, jaisá ki mazdúri mihnát karne-wále ká haqq hai. Jaisá ki us kí shafáat ká mazmún haqq ke mutábíq hai, waise hí wuh sargarmí aur hamesha koshish ke sáth hotí hai. Us ká taur ham Yúh. 17 báb meñ dekhte haiñ ; aur is waz kí sanad meñ marqúm hai, ki “wuh un kí shafáat ke wáste hamesha jítá hai.”

4. Yád karná cháhiye, ki *kin ke liye yih shafáat kí játi hai*. Wuh Kḥudá ke dost aur farzand haiñ, jinhen Báp áp piyár kartá hai, Yúh. 16 : 27. Sári rahmaton kí bunyáden Báp hí ke iráda i fazl haiñ. Us ne hamáre wáste apná Beṭá bhí bakhshá ; aur us ke sáth hamen sab chízen kasrat se kyún na degá ? Róm 8 : 32. So kuchh shakk nahíñ hai, ki Masíh kí shafáat bilkull kámyáb hogí.

HÁSIL I KALÁM.—1. Kyá Masíh hamesha bihisht meñ zinda rahtá hai, ki apná lahú Kḥudá ke áge guzráne imándáron ke liye shafáat kare ? To *un ká kaisá burá hál* hai, jo us meñ kuchh bakhra nahíñ rakhte haiñ ! Wuh un ke liye minnat nahíñ kartá, balki Kḥudá ko intiqám lene ke liye pukártá hai ; kyúnki wuh

use haqír jánte haiñ. Har ek beimán ádmí use haqír jánke páemál kartá hai. Jab kí ádmí ke kḥún ke liye mulzam honá haulnák bát hai ; to Masíh ke kḥún kí tahqír karná kaisá ziyáda kḥaufnák hogá ! Beshakk jab Kḥudá ke intiqám ká din áegá, to sáf záhir hogá, kí aise gunahgár se badlá liyá jáegá, aur wuh use jahannam ke sab se niche gahráo tak hánkegá. Áh ! jab insán Masíh ke fazl kí dáwat tark karte haiñ, tab kyá karte haiñ ! Afsos us par, jis ke kḥiláf ásmán par yih lahú pukártá hai !

2. Kyá Masíh hamesha zinda rahke shafáat kartá hai ? To Masíhi apne sab dar aur imtihánon ke waqt *is se tasallí hásil karen* ; kyúnki yih bát har maraz ká iláj hai.

Jab kí basabab kamzori ke gunáh meñ giriftár hote haiñ, to is bát se tasallí hásil karen. Tumháre gunáh niháyat badí to haiñ ; wuh Kḥudá kí Rúh ko ranjída, aur tumháre dilon ko udás, aur tumhári maqbúliyat kí gawáhi ko kamzor karte haiñ ; lekin jab tumhárá aisá Sardár Káhin hai, to náummedí meñ phans jáne kí zarúrat nahíñ. “Ai mere bachcho, main tumhen yih báten likhtá hún, táki tum gunáh na karo ; aur agar koí gunáh kare, to Isá Masíh, jo ádil hai, Báp ke pás hamára Shafí hai ; aur wuh hamáre gunáhon ká kafára hai ; faqat hamáre gunáhon ká nahíñ, balki tamám dunyá ke gunáhon ká, 1 Yúh. 2 : 12. Jab, larke pable pánw pánw chalne lagte haiñ, tab har ek chhoṭí chíz se thokar kháte haiñ ; aur waisá hí nae Masíhi bahut si sahal báton meñ gamgín hote haiñ. Munásib nahíñ hai, ki koí Masíh kí shafáat ke báis gunáh karne meñ himmat pakre ; lekin agar ittifáqan gunáh meñ giriftár ho, to bilkull náummed na honá cháhiye ; Masíh shafí hai, aur apne gire húon ko uṭháne jántá hai. Aur jab koí tauba karnewálá Báp kí kḥafagí se darta hai, to yád kare, ki agarchi Báp gunáh se kḥafá

hai, tau bhí us ká piyará Betá us ke áge minnat kartá hai, aur gamgín táib ke liye muáfi hásil karne ko kullí qádir hai.

Jab duá karne men sust ho, to náum-med mat ho. Tum apne dil kí bábat shikáyat karte ho, ki wuh murda, aur sun aur bhaṭaknewálá hai; lekin yád karo, ki jab tum apne haqq men ek hí bát nahín bol sakte, tab bhí Masíh ká ḡhún tumháre liye boltá hai. Masíhion kí duáen Ḳhudá ke áge gunáh ke báis najásat ke sáth játi hain, lekin Masíh unhen murr se ḡhushbúdár kar detá hai; aur us ke sabab se tumhárá áhen márná, jab tum kuchh nahín bol sakte, duá i qawí ho játá hai.

Masíh kí shafáat un ká iláj hai, jo Ḳhudá ke insáf se apne ko burá aur gulámon ká sá ḡhauf rakhte hain. Us shafáat par imán láne se adab ká ḡar baṭhtá, aur náummedí ghaṭtí hai; aur is kám ke liye aur koí chíz aisí qawí o qádir nahín. “Pas, ai bháío, jab ki ham ko ijázat milí, ki maqám i muqaddas men Ísá ke labú se daḡhl karen; is wáste ki us ne ek naí aur jítí ráh apne jism ke parda ko pháṭke taiyár kí; aur hamáre liye bará káhin hai, jo Ḳhudá ke ghar ká muḡhtár hai; to áo, ham sachche dil aur imán i kámil se apní ḡhabís tinat par ábpáshí karke nazdik áen, aur apne badanon ko sáf pání se gusl dilwáke apní ummed ke iqrár ko bejumbish thámen; kyúнки wuh, jis ne wáda kiyá, amín hai,” Íbr. 10 : 19—23.

Agar Masíhí is shafáat ko yád kartá, to kabhí dín se ṭal jáne ke ḡhatre men na partá. Ai mere dosto, yihí tumhári salámatí hai. Masíh ne isí bát se Pat-thras hawári ko tasallí dí. “Ai Shama-ún, dekh, Shaitán ne cháhá hai, ki tumhen gehún kí tarah phatke; lekin main ne tere wáste duá mángí, ki terá imán náqis na ho.” Lúká 22 : 31, 32.

Ham jánte hain, ki ham sab imán, aur mahabbat aur nek-mizájí, aur farotaní,

aur ilm men kam hain. Tau bhí agar fazl ká shurú huá, to zarúr Masíh kí shafáat se wuh baṭhegá, aur kámil ho jáegá. Wuh na sirf hamáre imán ká bání hai, balki us ká kámil karnewálá bhí hai. Íbr. 12 : 2. Wuh har waqt hamáre liye naí aur táza rahmaten mángá kartá hai; aur ḡhatm na karegá, jab tak ki hamári sári hájaten rafa na ho jáen.

3. Kyá Masíh hamesha shafáat kartá hai? To *yik farz farámosh na karo* :—

Masíh ko mat bhúlo. Wuh apne jalál men tumhen farámosh nahín kartá hai. Wuh apne sáre bháíon ko yád kartá hai. Lekin afsos hai, ki bárhá ham to ásaní ke sabab se use bhúl játe hain. Bahut Masíhí hain, ki agar unhen áram kabhí na miltá, to un ke liye bihtar hotá; kyúнки jab Masíh se gáfil ho gae, to apní ḡhushí kí bunyád se phisal gae, aur aise nuqsán men giriftár hue, ki tamán dunyá us ká iláj nahín ho saktí.

Ḳhudá kí pairaui men qáim raho. “Pas, az bas ki hamáre liye ek bará sardár káhin, jo ásmán se pár guzar gayá, yane, Ḳhudá ká Betá Ísá hai, apne iqrár ko tháme rahen,” Íbr. 4 : 14. Wuh hamárá sir hai; aur jab sir bibisht men pahunchá hai, to wuh apná badan, yane, logon ko zarúr us men láwegá. Jab ki sir pání ke sath ke úpar rahe, to badan dúbke mar na sakegá. Aur wuh hamáre liye minnat kartá hai; is wáste ham bhaṭakke paráganda nahín ho sakte hain.

Masíh kí shafáat se himmat pakro, ki *duá men hamesha mashḡúl raho.* Jab ki wuh tumháre liye minnat kartá hai, to tum apne liye kyún nahín karte? Hawári yihí natíja is bát se nikáltá hai : “Is wáste áo, ham fazl ke takht ke pás be-parwá áen, táki ham par rahmat ho, aur niámat, jo waqt par madadgar ho, páen,” Íbr. 4 : 16.

Masíh ke liye dunyá men *minnat karo*,

jaisá ki wuh tumháre liye bîhisht meñ kar-tá hai. Agar Shaitán tum par tahmat kare, to Masîh maujûd hai, ki tumháre liye minnat kare; aur agar koî zamîn par use behurmat karne cháhë, to khabardâr! tum us kí izzat ke liye koshish karo; us ke liye bolo; us ke liye gunahgáron se min-nat karo, ki wuh apní dushmaní se tauba karke us ke dost ho jáen, aur us kí sha-fâqat ke muhásil meñ sharîk hoñ.

Khudá ká nám Ísá ke liye mabáarak ho.

XIV.

MASÍH KÁ HAMARE LIYE BADLÁ DENÁ.

US KÍ KAHÁNAT KÁ PAHLÁ HÁSIL.

Masîh ne hamen mol lekar shari'at kí lanat se chhuráya, ki wuh hamáre badle meñ lanat húa.—Gal. 3: 13.

AB Masîh kí kahánat kí qism, aur zarú-rat aur us ke muta'alliqát, yane, qurbání aur shafáqat ká bayán ho chuká hai. Is maz-mún ko chhoñne se pahle munásib hai, ki us ke muhásil par gaur karen, aur wuh yih haiñ, yane, gunáh ká kámil badlá dená, aur ek abadí mirás apne logon ke liye hásil karná. Wuh kafára, jo us ke khún baháne se húa hai, záhiran hamáre sanad meñ mazkúr hai, jis meñ hawári 10 áyat meñ bayán kar karke, ki "Har ek shaḡhs, jo un báton ke karne par, jo shara ká kitáb meñ likhí haiñ, páedár na-hín rahtá, malqún hai," farmátá hai, ki kis tarah se imándár shara ká lanat se chhut játá hai; yane, Masîh ke hamáre liye wuh lanat sahne se, aur is tarah Khudá ke insáf ko badlá dene se, aur imándár ko sazá ke band se ázád karne se.

Khásas karke is áyat meñ Masíhí ká shara ká lanat se chhutkárá páná; aur us ká taur, mazkúr hai.

1. Imándár ká chhutkára: "Masîh ne hamen shara ká lanat se mol lekar chhu-ráya." Shara i Iláhí ke tîn hisse haiñ,— hukm, waḡde, aur dhamkiáñ yá lanaten. Shara ká lanat us ká ilzám dene ká fat-wá hai, jis se gunahgár jáñ aur badan kí mant ke band meñ á játá hai. Zanjir, jis se wuh use bándhtá hai, so gunáh kí náláiqí hai; jis se Masîh ke siwáe koî chhurá nahín saktá. Shara ká yih lanat haulnák bát hai; kyúñki wuh us kí ruh ko már qáltí hai; aur wuh kabhí dhímí na hogí,—hán, wuh na ánsúon, na tauba, na chál ke sudhárne ke sabab se gunahgár ko chhogegí. Masîh is lanat se imándár ko chhurátá hai; aur wuh us se abad tak aur kuchh kám nahín rakhtá.

2. Is ká taur mazkúr hai; yane, purá dám diyá gayá hai, aur gunahgár kí iwaz meñ diyá gayá, jis se kámil badlá húa. Aur jaisá kí dám purá thá, waisá hí hamá-re badle meñ diyá gayá hai;—aur hamá-rí sanad yihí kahtí hai: ki "wuh hamáre badle maurid i lan húa;" jis ká matlab nahín hai, ki Masîh ap lanatí húa. Yih hál aisá hai, jaisá ki jab kahá gayá hai, ki "Kalima mujassam húa," tab matlab nahín hai, ki Ulúhiyat jism ban guí. Ulúhiyat ne jism liyá; aur Masîh ne lanat apne úpar lí;—is wáste likhá gayá hai, ki "Us ne us ko, jo gunáh se wáqif na thá, hamáre badle gunáh thahráya." Is ká matlab yih hai, ki hamáre gunáh us ko mahsúb hue, ki wuh hamára zámín hoke un ká kafára de, aur hamáre badle meñ sazá utháe. Is se yih natíja nikal-tá hai: ki

Masîh kí mant se imándáron ke sáre gunáhon ká kámil badlá húa; aur Khudá ká insáf phir un kí bábat kuchh dawá na karegá.

"Aur ham usí meñ us ke lahu ke sa-bab se naját, yane, gunáhon kí magfirat, páte haiñ." Kal. 1: 14. Is meñ ek fáida, yane, naját, mazkúr hai; aur us kí sharh

yún kí gaí hai, yañe, gunáhon kí magfirat; aur us ke garáñ bahá hone ká bayán bhí hai, yañe, Masíh ká khún. Phir, “apne hí lahú ke sáth maqám i aqdas men ek bár dákhil húa, kí us ne hamáre wáste abadí khalási hásil kí,” Ibr. 9 : 12. Is áyat men bhí abadí khalási, yañe, naját pesh áí, kí wuh hamáre liye kharídí gaí; aur Masíh ká khún us kí qímat thahrá.

Masíh ká hamáre liye badlá dená ek záhírí, aur zarúrí aur tasallí denewálí bát hai; aur sacháí ke dushman us ke khiláf bolte aur us par shakk ká parda dálte haiñ;—is liye maig kamar bándhtá hún, táki sábit karúñ, kí us ne hamáre gunáhon ká púra badlá Kḥudá ko diyá.

I. *Masíh ká badlá dená kyá hai ?* Jawáb yih, kí badlá dená Masíh ká wuh kám hai, jo us ne, hamára zámín hoke, Kḥudá kí tábjidárí men, aur hamen piyár karne se, kiyá; yañe, Kḥudá-insán házir húa, táki sab kuchh kare, aur sab kuchh sahe, jo hamen shará ke mutábíq karná aur sahná thá; jis kám ke wasíle us ne hamen us gazab aur lanat se, jo gunáh ke sabab ham par wájib the, riháí bañh-shí.

1. Yih *Kḥudá-insán* ká kám hai; aur koí is qábil na thá, kí Kḥudá ko gunáh kí beniháyat badí ká badlá de. Basabab donon khássiyañ ke, jo ek hí ájib shakhs men báham mil gaí thín, wuh yih kám kar saktá thá, balki kiyá bhí hai. Insániyat se jo kuchh ho saktá, so húa—wuh qurbání ká maddá baná: Ulúhiyat se us kí aisí qadr húi, kí wuh kámil badlá húa. Yún wuh kám Kḥudá-insán ká kám thahrá; lekin is tarah se kí agar-chi donon khássiyañ is kám men báham mil gaín, tau bhí har ek un donon men apní judá judá sifateñ rakhtí thúñ. Agar sab firishte ján dete, aur sáre ádmion ká khún baháyá játá, to bas na hotá. Kḥudá ne apne khún se, Aamál 20 : 28 kalisyá ko molí liyá.

2. Agar wuh Kḥudá ke insáf ko hamáre liye rází kartá, to zarúr thá, kí hamára zámín hoke *Kḥudá ke áge hamáre liye házir hotá*; nahín to us kí tábjidárí se ham ko kuchh fáida na pahunchtá. Is anjám ke liye wuh shará ká malhkúm húa, Gal. 4 : 4; yañe, aise hí furáiz ká malhkúm húa, jaise kí hamen farmáe gae the—aur is men hamára zámín húa; chunánehi wuh zámín kahlátá hai, Ibr. 7 : 22. Haqíqat men aur kisí sabab se wuh tábjidár aur ranjída na ho saktá thá. Wuh apne kisí kám ke sabab se maurid i lan na húa. Us kí bábat ek peshíngói húi thí, yañe, yih, kí “Masíh munqata kiyá jáegá, aur us ká kuchh nahín;” yañe, apne wáste nahín, Dán. 9 : 26 : aur Pák Nawishte sáf sáf kahte haiñ, kí hamáre hí wáste,—“Masíh, jaisá kí nabíon kí kitábon men likhá gayá hai, hamáre gunáhon ke wáste múá,” 1 Kar. 15 : 3.

Yád karná cháhíye, kí Masíh hamára badlá húa. Baze kahte haiñ, kí Masíh hamáre fáide ke wáste múá, lekin hamáre badle men nahín. Par us ká hamára zámín aur badlá honá hamáre sádiq gíne jáne kí bunyád hai, balki us ke kone ká sirá. Agar wuh hamára badlá na húa to hamáre gunáh us par kyúnkar lúde gae? Yas. 53 : 6. Agar wuh hamáre badle men sádiq na hotá, to kyúnkar “Kḥudáwand hamári sadáqat” kahláyá já saktá? Yar. 33 : 16. Agar wuh hamára badlá na hotá, to us se hamen kyá fáida hotá?

3. Masíh *Kḥudá ká tábjidár* thá, aur *us ne hamen piyár* kiyá; isí sabab se hamáre liye insáf ko rází kiyá. Fil. 2 : 8 se sáf záhír hai, kí us ká kám tábjidárí se thá; “maut tak balki salibí maut tak farmánbardár rahá.” Farmánbardárí sirf us hí waqt hotí hai, jab kí hukm húa ho; aur Masíh áp kahtá hai, kí aisá hukm húa.—“Us ká dená, (yañe, ján ká dená) mere íkhtiyár men hai, aur us ká pher leuá mere

ikhtiyár meñ hai; yih hukm main ne apne Báp se páyá, Yúh. 10 : 18. So wuh is meñ *Khudá* ká tábjídár thá; tau bhí apní hí marzí se us ne sab kuchh kiyá; aur mihrbání aur mahabbat se kiyá; kyúñki “Masíh ne ham se mahabbat kí, aur apne taín *Khudá* ke áge nazar aur qurbán kiyá, táki use *khushbú* málúm ho,” Afs. 5 : 2. Jaisá ki us ke hamárá badlá hone ká sabab i berúní hamári shikasta-hálí thí, waisá hí sabab i batiní us kí mahabbat thí.

4. Masíh ne sahne aur karne se, insáf ko rází kiyá; yane, jo kuchh *Khudá* kí shara ke mutábiq ham ko karná aur sahná thá, so us ne kiyá aur sahá. Masíh ká yih duhrá kám ádmí ke duhre farz ke mutábiq hai; yane, us ne sab kuchh kiyá, jo *Khudá* ádmí se cháhtá hai; aur wuh sazá sahí, jo *Khudá* ne hamári náfarmán-bardári ke liye thahráí. Baze to samajhte haiñ, ki Masíh ke karne se nahín, lekin us ke sahne se hamári naját hotí hai. Farz kiyá, ki Pák Nawishton meñ us ke sahne ká tazkira bahut ziyáda húá; lekin kái ek maqám haiñ, jinheñ sochná cháhiye; chunánchi Gal. 4 : 4, 5 meñ likhá hai, ki “Wuh aurat ke peṭ se shara ká mahkúm hoke paidá húá, táki wuh ahl i shariát ko mol le.” Aur jab wuh is anjám ke liye “shara ká mahkúm” húá, to is se murád hai, ki wuh na sirf us kí lanat ke niche pará, balki use us ke ahkám ká mánná zarúr húá. Isí tarah se Rúm. 5 : 19 meñ likhá hai, ki us kí tábjídárí se bahut se sádiq thahráe gae; yane, jo un ko karná farz thá, táki sádiq thahren, so us ne kiyá. Aur agar koí púchhe, ki Jab us ne sahne se shariát ká dawá purá kiyá, to us ká karná kyá zarúr thá? to jawáb yih hai, ki bahut zarúr thá; kyúñki in do báton se wuh purí tábjídárí hotí hai, jis se *Khudá* rází hai; us ká kám hamári kábilí ká badlá húá, aur us ká dukh khatáon kí sazá ká badlá.

5. Us ke hamárá badlá hone ká hásil aur phal yih hai, ki *ham us gazab aur lanat se*, jo hamáre gunáhon ke sabab ham par wájb the, *chhút játe haiñ*. Masíh ke kafára kí qadr, aur qímat, aur kamáliyat aísí hai, ki hamári ázádagí aur kámil chhuṭkára us ká wájb phal hai; us se hamári naját sirf mumkin nahín, balki munásib húi. Agar wuh hamáre badle maurid i lan húá, to zarúr ham ne lanat se rihái pái; aur isí tarah hawári bhí dalil látá hai; yane, “*Khudá* ne us ke taín aísá záhir kiyá, ki wuh un ke liye, jo us ke lahú par ímán láen, sulh ká sabab ho, táki wuh apní sadáqat zuhúr meñ láe; is wáste ki *Khudá* pahle gunáhon se muhlat ke dinon meñ guzar gayá, so us ne yih kuchh kiyá, ki wuh is zamáne meñ apní sadáqat zuhúr meñ láe, ki wuh ap hí sádiq thahre, aur us ko, jo Ísá Masíh par ímán látá hai, sádiq thahráe,” Rúm. 3 : 25, 26. Jab *Khudá* ne Masíh se gunáh ká intiqám liyá, tab us ká matlab kyá thá? Is mazmún par gaur karná cháhiye. Us ká matlab yih thá, ki apní sadáqat ko gunáh kí baḅshish meñ záhir kare; aur yih bát aísí bhári hai; ki Hawári ne use duhráyá: wuh cháhtá thá, ki ham baḅhúbí yád karen, ki na sirf rahmat, balki insáf aur sadáqat bhí gunahgáron ke baḅshish meñ záhir hotí hai. Yih kaisí tasallí kí bát hai! *Khudá* ne Masíh ko hamáre kafára ke liye záhir kiyá hai. Kyá insáf ko záhir aur rází karná zarúr thá? Wuh Masíh kí maut se aísá záhir aur rází kiyá gayá hai, ki jaisá tumbhári halákat se kabhí nahín ho saktá. Is tarah se Masíh ká *Khudá* ke insáf ko rází karne ká muḅhtasar bayán húá.

II. Masíh ká insáf ko rází karná *haqiqat* hai; *khayálí* nahín. Is ke subút meñ jo kuchh ham kah chuke haiñ, so kám átá hai. Bazon ne samjhá hai, ki wuh misáli hai; lekin wuh sach, purá aur maqbúl hai. Us ká lahú ek zámín ká

lahú hai, Ibr. 7 : 22, jo shara ke faráiz men thá, Gal. 4 : 4; aur agarchi us ká kuchh gunáh nahín thá, tau bhí Kḥudá ke áge hamará zámín hoke hamárá bad-káráiñ us par ládí gáñ, Yas. 53 : 6; aur usí se Kḥudá ne hamáre gunáhoñ ká intiqám liyá, Róm. 8 : 32, us kí ján kí tasdíq men, Matí 27 : 46, aur badan kí, Aamál 2 : 23; aur apne Beṭe kí is tábj-dárá se wuh bilkull kḥush aur rázī hai, Afs. 5 : 2; aur is liye use murdoñ men se jiláyá, aur apne dahne háth biṭháyá, Afs. 1 : 20; aur us kí sadáqat kí kḥátir se imán-dáron ko sádiq aur ázád kiyá, yahán tak ki wuh phir kabhí mulzim na honge, Róm. 8 : 1, 34. Yih sab Pák Nawishton se sáf záhir hai : hamará imán is kafára kí bábat ádmíon kí tajwíz kí húi báton par nahín, balki Kḥudá kí muhr kí húi sachái par qáim hai; lekin insán kí tabíqat aisí nádurust hai, aur us ke dil ká aisá gurúr hai, ki wuh Kḥudá ke fazl kí, jo hamáre liye aisí maḥblasí baḥshne se áshkára húa, taríf na karke, aur sáre iṭráz, jo us ká kḥaráb dil Shaitán kí madad se nikál saktá hai, pesh láke hamesha koshish men rahtá hai, ki us bunyád i mubáarak ko, jis par Kḥudá ne apní izzat o jalál, aur apne logon kí naját muqarrar kí hai, dhá dále !

HÁSIL I KALÁM.—1. Agar Masíh kí maut wuhí hai, ki jis ke sabab Kḥudá ham se rázī húa, to *gunáh niháyat badí hai*; kyúñki us ká beniháyat intiqám liyá gayá hai. Ahmaq gunáh se ṭaṭṭhá karte haiñ; aur ádmíon men bahut thore haiñ, jo us kí badí kí tháh páte haiñ. Gunáh aisí kḥarábí hai, ki agar Kḥudá tumháre ek bad kḥayál ke badle men hamesha ká azáb detá, to gair wájib sazá na hotí. Sháyad tum gumán karte ho, ki Kḥudá ká gunáh ke badle aisí sazá dená, aur kabhí gunahgár se rázī na honá, baṛí saḥ-tí hai; lekin gaur karo, ki wuh, jis ká gunáh tum karte ho, pák aur mubáarak Kḥudá hai, jis ká haqq kámil hai, aur jis

ká insáf badaltá nahín; tab sháyad aur tarah ká gumán karoge. Afsos ! gunáh kí badí kí gahráí kaisí hai ! Agar tum us kí badí pahchánne cháhte, to Kḥudá kí sifaten socho, jis ke zidd men gunáh karte ho; yá Masíh kí tasdíq o maut se us kí gahráí nápo : tab tum sáf sáf dekhoge, ki wuh kaisí burí aur karwí chíz hai. Masíh kí maut ek áina hai, jis men insán apne gunáh kí bebayán o behadd badí dekh saktá hai.

2. *Ádmíon kí rúhen beshqímat haiñ.* Yih us dám se, jo un kí naját ke liye diyá gayá, maḥlúm hotá hai. Masíh ke kḥún se afzal kyá hai ! “ Kyúñki tum yih ján-te ho, ki tum ne jo apní maurúsí ádat i behúda se naját páí, yih kuchh fání chizon ke, yane, rúpe sone ke sabab se nahín, balki us ke, jo bedág aur beaib barre kí mánind hai, yane, Masíh ke beshqímat lahu ke sabab se hai,” 1 Pat. 1 : 18, 19. Sirf Masíh ká kḥún insán kí rúhoñ ke kafára karne kí liyáqat rakhtá hai. Sone rúpe se dunyawí ázádagí to ho saktí hai, lekin rúh ká chhuṭkára jahannamí band se nahín ho saktá. Kḥudá kí sárá kḥil-qat ek hí rúh ke barábar nahín hai, jis ne un kí naját kḥaridí, us ne yih bát baḥhúbí jání; lekin afsos, hazár afsos ! gunahgár apní rúhen kaisí sastí bechte haiñ ! Par socho; agar tum apní rúhen sastí becho, to pachhtáwá mahangá kḥaridoge.

3. Is mazmún se wuh *mahabbat, jo Ma-síh ne ham se kí, bahut afzal* maḥlúm hotí hai. Ek naql hai, ki ek bádsháh ne hukm kiyá thá, ki jo koí zinákárá men pakrá jáegá, us kí donoñ ánkhen nikálí jáengí. Kuchh dín ke bad aisá húa, ki usí ká beṭá is gunáh men pakrá, aur us ke sámh-ne láyá gayá. Bádsháh us kí ádálát karne lagá, aur bát sábit húi. Tab sab log kahne lage ki Wuh hazrat ká akelá beṭá hai : afsos kí bát hai, ki wuh andhá kiyá jáe : aur bádsháh se minnat karne lage, ki use muáf kíjiye. Ákḥir ko bád-sháh ne apní ek áñkh, aur apne beṭe kí

ek, nikálí; aur is tarah se sab logon ke áge apná hukm sábit rakhá, aur apní mahabbat bhí apne bete kí taraf záhír kí. Lekin Masíh kí mahabbat hamáří taraf is bádsháh kí mahabbat se kahín ziyáda thí: us ne na sirf ádhá bojh utháya, balki sab kuchh. Us bádsháh ne apne piyáre bete ke wáste ízá utháí: Masíh ne apne dushmanon ke liye, balki unhín dushmanon ke liye jo us ke khlíf larthe chale játe the, Róm. 5 : 8.

4. Jab ki Masíh ne hamáre liye kámil badlá diyá hai, to *Khudá ká insáf hamáre gunáhon kí muáfí ko rok nahín saktá*. Wuh ádil hai, ki hamáre gunáhon ko muáf kare, 1 Yúh. 1 : 9. Is barí tasallí kí bát se gamgín o miskín gunahgár ummed i qawí pátá hai. Wuh KHUDÁ se kámil bharose ke sáth faryád kar saktá hai; aur jab Masíh ke lahú kí qadr yád kartá, to apne gunáh se kabhí maglúb na hogá.

5. Cháhiye ki har ek apne kám aur apní neki ká bharosá chhorke Masíh ke kámil kám par ásrá rakhe. Ham ko aisá iráda kabhí na karná cháhiye, ki apne kámon se KHUDÁ ko rází kar sakenge. Ham apne gunáhon ke badle kuchh nahín kar sakte hai. Hamará pachhtáwá, hamáří udási aur gamgíní, hamáří koshish, dil ko pák karne mein, ek bhí gunáh ke bojh ko utárne aur us ke miṭáne mein kuchh nahín kar sakte hai. Masíh ká kám aisá kámil hai, ki goyá KHUDÁ har ek se, jo use us ká kafára yád dilátá hai, rází hai. Kásh ki tum sab khub íqibár karte, ki Masíh par ímán láná KHUDÁ ko aisá khush kartá hai, jaisá ki tumháří sári mihnát aur koshishen kabhí nahín kar saktí hai.

XV.

MASÍH KI QURBÁNÍ SE KHARÍDI HUI MIRÁS.

US KÍ KAHÁNAT KÁ DÚSRÁ HÁSIL.

Par jab waqt púra húa, tab KHUDÁ ne apne Bete ko bhejá, jo áurat se paidá hoke shariát ke tábj húa, táki wuh un ko jo shariát ke tábj haiñ mol le, aur ham lepálak hone ká darja paeñ.—Gal. 4 : 4, 5.

HAMÁRÁ qarz adá karná, yañe, shara kí lanat se hamáří ázádagí kharídná, gu-zashta waz mein mazkúr húa.

Masíh ká hamáre liye ek mírás kharídná is waqt ká mazmún hai. Sanad mein is ká zikr yún hai, “ki ham lepálak hone ká darja paeñ.” Lepálak kisi ko bete kí jagah lená hai. Tabanní i Iláhí wuh kám hai, ki jis se KHUDÁ, Masíh kí khatír se, hamen farzand thahráke Masíh ke sáth hayát i abadí ká wáris banátá hai.

Ham ne Ádam ke girne ke sabab apní mírás kho dí; aur úpar kí sanad ke mutábíq Masíh kí maut se use phir páte haiñ. Us kí maut se hamará nayá aur mazbúttar haqq húa hai. Is se yih natíja nikaltá hai; ki

Masíh kí maut ne na sirf hamáre qarz adá kie, balki KHUDÁ ke farzandon ke wáste us ne ek tuhfa mírás kharídi ká.

“Aur wuh isí sabab se nae áhd ká wásita hai, táki maut ke wasíle se un taqsíron ke liye, jo pahle áhd mein thín muáfí ho; aur wuh, jo buláe gae haiñ, mírás i abadí ke wáde ko hásil karen,” Ibr. 9 : 15.

Ab is mein daryáft karná hai, ki Masíh ne kyá diyá; kyá mol liyá; aur kin ke liye.

I. *Masíh ne kgá diyá?* Mufasssiron ne Masíh kí kahánat ke phal do qismon mein taqsím kie haiñ, yañe, qarz ko adá karná, aur mírás ko mol lená. Is ke

mutábíq Masíh kí tábjdárí kí do nisbaten haiñ; yañe, ek sharáí sadáqat se, aur dúsarí sawáb se, jo shara ke dawe se ziyáda hai.

Is bát men mufasssiron ne Masíh kí maut kí, aur us ke ahwál o nisbaton kí tafríq wájib taur par kí hai. Jab Masíh kí maut ko aur báton se aláhida karke sochte haiñ, to malúm hotá hai, ki wuh shara ke dawe se kuchh ziyáda na thí; kyúñki na Báp kí mahabbat, na us ká insáf Masíh ko us tasdíq se, jo insán ká badlá dene ke liye use sahní zarúr thí, aur ziyáda kubhí na detá; lekin jab us ke ahwál, aur sahnawále kí zát i pák, wg., sochte haiñ, to malúm hotá hai, ki us ká sawáb shara ke dawe se niháyat álá o bálá thá; kyúñki agarchi shara ne gunahgáron kí maut cháhí, jo kíre makore haiñ, tau bhí wuh betagsír kí maut na cháhtí thí; wuh na cháhtí thí, ki Kḥudá apná kḥún baháe; wuh kabhí nahín cháhtí thí, ki aísá beshqímat lahú, jaisá Masíh ká hai, baháyá jáe. Shara ne yih nahín cháhá; lekin Kḥudá ko achchhá lagá, ki apne insáf aur rahmat ke zuhúr ke liye yihí badlá thahráe, ki Masíh hamáre liye marne se hamará ázád karnewálá ho. Aur haqíqatan jab Kḥudá ne shara ko aísá dhímí kiyá, ki hamará badlá ho saktá, tab ham par bará fazl kiyá; kyúñki is se insáf bilkull rází húa hai, aur tau bhí ham jíte aur bachte haiñ. Agar yih má-jará haqíqat men na húa hotá, to insán us ká kḥayál na kar saktá. Ab ham ne Masíh ke us kámil badle se, jo hamáre kḥataón ke liye us ke kḥún aur tasdíq se húa, kámil ázádagí pái; balki ek jalwagar mírás, jo us ke kḥún se kḥaridí gaí hai, hamará haqq hai; kyúñki wuh betagsír ká balki Kḥudá ká kḥún hai; aur is wáste wuh shara ke dawe se kahín tuhfa aur kámgar hai. Is se ham par yih wázih hotá hai, ki Masíh men kaisí daulat ká kḥazána hai, jo us ne hamáre ázádagí kí qímat se ziyáda hamáre wáste diyá. Jitná

ki us kí ján aur badan ham se bihtar haiñ, jin ke badle wuh qurbán húa, utná hí yih kḥazána beqiyás hai; jis ká na ádmí, na firishte shumár kar sakte haiñ. Masíh ne isí behadd kḥazáne ko kḥarch kiyá, ki imándáron ke wáste sab se achchhí mírás ko mol le. Ham is tarah se kḥazáne ká kḥayál karke, ab mírás kí taraf rujú láte haiñ.

II. Yih *mírás* aísí láintihá hai, ki kḥalq us kí baráí samajh nahín saktá; kyúñki us men sab chízeñ haiñ. “Sab kuchh tumhárá hai; aur tum Masíh ke ho, aur Masíh Kḥudá ká.” 1 Kar. 3 : 22, 23. “Jo gálib hotá hai, so sab ká wáris hogá,” Mush. 21 : 7. Kḥáss karke—

1. *Is dunyá kí sári barkaten* imándáron ke liye Masíh kí maut se kḥaridí gaín. “Us ne hamen sab kuchh kasrat se diyá,” 1 Tim. 6 : 17. Yih nahín, ki sab chízeñ haqíqatan imándáron ke qabze men haiñ; lekin sab chízon se unhen tasallí o fáida miltá hai. Auron ke liye is zámáne ke mál men dānk, aur karwáhaṭ aur jál hai: magar muqáddas logon ke liye us men sirf fáida hai;—chunánchi likhá hai: ki “Thorá sá, jo sádiq ká hai, bahutere sharíron ke amwál se bihtar hai,” Zab. 37 : 16; aur yih bát goyá kunjí hai, jis se hawáarí ká yih qaul khultá hai, ki agarchi “nádlar kí mánind haiñ, par sári chízon ke málík haiñ,” 2 Kar. 6 : 10. Sirf wuh hí dunyá ko qabze men rakhte haiñ; par dunyá auron ko rakhtí aur un par gálib áttí hai. Muqáddas log dunyá ko istíamál karke us men Kḥudá se kḥushí hásil karte haiñ: aur log dunyá ke sabab se fareb kháte, aur álúda hoke halák ho játe haiñ.

2. *Rúhání barkaten* Masíh ke kḥún se un ke liye kḥaridí gaí haiñ, chunánchi *tasdíq*, yañe, sádiq giná jáná, jis men hamáre gunáhon kí muáfí aur hamáre maqbúliyat shámil haiñ: “So wuh us ke fazl ke sabab se Masíh ísá ke fidá hone

ke wasíle se muft meṇ sádiq gíne játe haiṇ,” Rúm. 3 : 24. *Taqdís* bhí un ke liye *ḵharídí* gaí hai; chunáñchi “wuh hamáre liye *Ḵhudá* se *pákízagí* hai,” 1 Kar. 1 : 30. Yih, do, yāne, hamárí tasdíq aur taqdíś, faẓl i kasrat ke *khazāne* ke sab se aচেহে pairáhan haiṇ. Jo rúh unheṇ pahintí hai, so kaisí jalwagar aur *ḵhush-numá* hai! *Hamárá Ḵhudá ke lepálak honá* us ke *ḵhún* se hamáre liye *ḵharídá* gayá hai: “Kyúñki tum sab ke sab us *ímán* ke sabab se, jo Masíh *Íśá* par hai, *Ḵhudá* ke farzand ho,” Gal. 3 : 26. Masíh ke Beṭe hone se, ham *ímán* ke wasíle se us meṇ hoke farzand ho játe haiṇ; aur jab farzand, to wáris. Wáh! yih kaisí mahabbat hai, ki ham *Ḵhudá* ke farzand kahláen! 1 Yúh. 3 : 1;—ki ham garíb o láchár wáris hon, balki Masíh ke sáth *Ḵhudá* ke wáris! Hán, wuhí *ímán*, jis se ham Masíh ke sáth paiwasta hote haiṇ, us ke *ḵhún* se *ḵharídá* gayá hai. Yih beshqímat faẓl Masíh ne hamáre wás-te mol liyá; hán, wuh sárí sulh, aur *ḵhushnúdí* aur rúhání tasallí, jo *ímán* ke phal haiṇ, *ímán* ke sáth isí lahú se *ḵharídí* gaí haiṇ, 2 Pat. 1 : 1; Rúm. 5 : 1—3. *Aláwa* is ke *Rúh-ul-Quds* áp, jo sáre faẓl aur tasallí ká bání aur chashma hai, Masíh kí maut aur jí uṭhne se ham ko miltá hai, Gal. 3 : 13, 14. Agar Masíh na muá hotá, to Rúh i Pák tumháre dilon ko na to pák kartá, aur na tasallí baḵhshtá.

3. Sárí *abadí barkateṇ* us ke lahú se *ḵharídí* gaí haiṇ. Bihisht aur us ká jalál isí qímat se *ímándáron* ke liye *ḵharídá* gayá hai. Is sabab se wuh jalál ek “mírás, jo bezawál, aur námulauwas hai, aur pazmurda nahíñ hotí, aur ásmán meṇ tumháre liye rakh chhoṛí gaí,” kahlátá hai; jis kí jítí ummaid ke liye Masíh ke jí uṭhne ke báis tum phirke paidá húe, 1 Pat. 1 : 3, 4. Na sirf abhí kí, balki áne-wálí rahmateṇ bhí usí ke *ḵhún* se hamáre liye *ḵharídí* gaí haiṇ, 1 Kar. 3 : 22.

III. Yih sab kuchh *ímándáron* ke liye

ḵharídá gayá hai; is wáste wuh “muqad-das logon kí mírás raushní meṇ” kahlátá hai, Kal. 1 : 12. “Sab kuchh tumbará hai; kyúñki tum Masíh ke ho;” haqq is tarah se ṭhahartá hai, 1 Kar. 3 : 22, 23. Aur waisá hí Rúm. 8 : 30 meṇ likhá hai, “Aur jin ke liye us ne taqdíś kí, us ne un ko talab kiyá; aur jinheṇ talab kiyá, un ko sádiq jáná; aur jinheṇ sádiq jáná, un ko jalál baḵhshá.” Sirf wuhí farzand o wáris haiṇ, Rúm. 8 : 17. Nárást us ke wáris nahíñ ho sakte, 1 Kar. 6 : 9. “Chhoṭe gol” ko “Báp kí *ḵhushí*” hai, ki “bádhsháhát dewe,” Lúká, 12 : 32.

HÁSIL 1 KALÁM.—1. Kyá Masíh ne tumheṇ ázád kiyá, balki tumháre wáste aisí abadí mírás mol lí hai? To kaisá zarúr hai, kí *ímándár* log is zindagí meṇ us hissa se, jo us kí parwardígáří meṇ un ke liye ṭhahráyá gayá hai, *qináat karen*. Kyá sirf *qináat karen*? Yih to bahut ad-ná bát hai. Un kí hálát kitní hí past kyún na ho, tau bhí cháhiye kí wuh díl-shád hon, aur ṭaríf aur shukrguzáří se mamúr. Kurṭuráná aur *Ḵhudá* kí parwardigáří par iṭtaráz karná is mírás ke muntaziron meṇ kabhí na páyá jáe! Agar tum bázár se kisi muhtáj bhíkh maṅg-newále ko leke apná lepálak aur wáris ṭhahráte, aur baḍ us ke wuh thoṛe se dukh ke sabab tum se jhagrá kartá, to tum us kí bardásht kyúñkar kar sakte? Aur tumhárá hál aisá hí thá, balki is se burá. Tum *Ḵhudá* se dúr, aur rástí aur *pákízagí* se *ḵhálí* the. Tum meṇ koí sifāt na thí jise *Ḵhudá* pasand kar saktá. Tumháří muflisí aur nácháří behadd thí. Phir, dekho, kí *Ḵhudá* ne tumheṇ kaisí sarfarází baḵhshí. Pas, agar tum us ke ghar meṇ ṭhikáná páke, aur aisí mírás ke waḍon ko hásil karke kurṭuráoge, to yih kaisí náshukrí hogí! Aur agar *Ḵhudá* aise gunáh ke sabab tumheṇ tambíh kare, to kyá taajjub? To cháhiye kí ham *qináat karen*, aur apne Báp ke díe húe hisse se rází rahen.

2. Cháhiye ki Kḥudá ke log is dunyá meṇ apná daur aisá karen, jaisá ki un kí *ḵhwáhishen* sab chízon se, jo dekhne meṇ átin, *chhuráí gaí hon*. Cháhiye ki jine se aur marne se bhí rází rahen; kyúinki agar jíte rahen, to hál kí sab chízen un kí hain; aur agar mar jáen, to áyanda kí sab chízen un kí hain. Pulús is ká zikr barí beparwái ke sáth kartá hai: “Main nahín jántá, main kyá íkhtiyár karūngá,” Fil. 1: 22. Bahutere, jo ab jalál meṇ hain, jab ki yahín jism meṇ ḍerá karte the, maut kí *ḵhwáhish* karke zindagí ko sabr ke sáth kátte the.

Aur Kḥudá kí dánáí aur hikmat is meṇ záhir hotí hai, ki wuh nae maḵhlúq ko aisá mizáj i bejumbish detá hai, jaisá ki 2 Tas. 3: 5 meṇ mazkúr hai: “Kḥudá-wand tumháre dilon ko hidáyat kare, ki tum Kḥudá ko piyár karo, aur Masíh kí ráh tako.” Mahabbat se *ḵhwáhish* paidá hotí hai; aur sabr se *ḵhwáhish* kí shiddat tham játi hai. So *ḵhwáhish* i shiddatí adab o bardásht se aur mahabbat i garán, bare sabr se mel kartí hai. Aur agar Rúh i Pák Masíhí ke mizáj meṇ aisá mel paidá na kartá, to ímándár apne taín hamesha ízá detá.

3. Is mazmún se, natíja ke taur par, maḵlúq hotá hai, ki *un kí naját, jo Masíh ko nahín pahchánte, anr us ke laḥú meṇ kuchh baḵhra nahín rakhte hain, námumkin hai*. Tamám dunyá ke liye jalál meṇ dáḵhil hone kí sirf ek hí ráh hai. “Koi bagair mere wasíle ke Báp ke pás nahín á saktá,” Yúh. 14: 6. Abirahám kí barakat ímán se gair qaumon par áti hai. Gal. 3: 14. Bagair Ísá Masíh ke koi kám Kḥudá ke nazdík nek nahín ṭhahregá: “mujh se judá tum kuchh nahín kar sakte,” Yúh. 15: 5. Aur bagair ímán ke Kḥudá ko rází karná muhál hai. Íbr. 11: 6. Pák Kalám ke mutábiq naját hamesha ḍawat se nisbat rakhtí hai, Rúm. 8: 30; aur yih ḍawat injíl kí *ḵhushḵhabarí* se, Rúm. 10: 9. Jo Ísá taqrír karte

hain, ki butparast aur *ḵharáb* Masíhí bhí naját pá sakte hain, to ham un se wuhí kah sakte hain, jo kisi shaḵhs ne Aflátún ke taríf karnewálon ko kahá, ki Jab tum koshish karte ho, ki Aflátún ko Ísá ṭhahráo, to *ḵhabardár!* aisá na ho, ki tum áp butparast aur beráh ṭhahro.

4. Kaisí barí bát hai, ki is abadí mírás meṇ *hamará haqq beshakk o shubha ho!* Bahutere nit koshish karte hain, ki is dunyá meṇ ek fání hissa páen; par us abadí mírás se bilkull gáfíl rahte hain. Yih haulnák hai. Is se maḵlúq hotá hai, ki insán kí buzurg rúh kahán tak gunáh ke sabab past o zalíl ho gaí hai, ki sirf is dunyá aur jism kí parwá kartí hai. Meri suno, ai tum, jo is dunyá ke liye aisí mihnát karte ho, ki goyá bihisht is hí meṇ hai. Jab maut áegí, aur tum un sab chízon kí, jin ke wáste mihnát o mashaqqat kar rahe ho, baḵhúbí behaqíqat pahchánoge, tab kyá karoge? Jab áge nazar ḍauráke áqibat ko dekhoge, tab kyá karoge? Maut kí hálát meṇ tum hayát i abadí kí ummaid i qawí ke wáste kyá na dete!

Pas, agar apní bechári rúh kí kuchh parwá karte ho, to abhí apne abadí sukh aur dukh se beparwá na raho. “Ziyáda jidd o jihd karo, ki tumhárá talbída aur barguzída honá sábit ho,” 2 Pat. 1: 10. “Ḍarte aur thartharáte apní naját ke kám kie jáo; kyúinki Kḥudá hí hai, jo tum meṇ íjád kartá hai, ki tum us kí marzí ke muwáfíq cháho aur kám karo,” Fil. 2: 12, 13. Yád karo, ki tum apní hí naját ke liye kám karte ho; aur naját chhoṭí aur adná chíz nahín hai. Tum apní hí láchár rúh ke wáste mihnatkash hoo; aur is rúh se bihtar tumhárá kaun chíz hai?

Yád karo, ki Kḥudá abhí madad o fazl tumhen dene cháhtá hai; Rúh-ul-Quds tumhárá hidáyat karne cháhtá hai; lekin sháyad wuh tumhen chhoṭí degá; tab kyá karoge? Kám kíjiyo! apní naját ke kám

kíjiyo ! Bibisht beshqímat hai ; us ke liye láiq kám kíjiyo !

Aur tum, jo sachchí aur qawí gawáhi páte ho, ki yih mirás tumhári hai, háth aur ánkھ uṭhake us fazl kí taraf karo, jo tumhen bihishtí mirás ká haqq detá hai ! K̤hudá ke wárison, balki Masíh ke ham-wárison ke láiq chál chalo. Jab yahán hájaten maḷúm hotín, tab bihisht kí taraf ruḷú láo. Us ko dekhne se k̤hátíjama ho. Yád karo, ki Masíh ne tumháre liye kyá mol liyá ; aur is ko sach jánke kaho, Masíh ke liye K̤hudá ká nám mubárah ho !

XVI.

MASÍH KÁ BĀDŠĀHI MANSAB.

US KÍ RÚHĀNÍ TĀSÍRĀT INSĀN KE DIL PAR.

Ki ham tasauwaron ko, aur har ek balandí ko jo K̤hudá kí pahchán ke barkhíláf ap ko ubhártí hai, girá dete haiñ, aur har ek k̤hayál ko qaid karke Masíh ká farmanbardár karte haiñ.—2 Kar. 10: 5.

Ab ham is sanad men Masíh ke bádsháhi mansab ká bayán karenge. Is ke wasíle se hamará jalálulwála Naját-dihinda hamen ázád karne ká iráda purá kartá hai. Agar wuh nabí hoke baní Ádam ko hayát i abadí kí ráh na batlátá, to wuh use kabhi pahchán na sakte ; aur agar wuh káhin hoke un ke kafára karne ke wáste apne taín qurbání na kartá, to un ko maḡhlaśí na miltí ; aur agar bádsháh na hotá, ki unhen apne lakú kí k̤harídí húi mirás de, to un ko us kí maut se koí ha-qíqí fúda na hotá. Jise ki us ne nabí hoke záhir kiyá, aur káhin hoke mol liyá, use wuh bádsháh hoke kám men látá hai. Wuh pahle apne logon ke dilon par apní ruhání hukúmat ko gálib kar detá hai : aur baḍ us ke un ká hákim o panáh hoke sári chízon ká intizám unhin ke fáide ke liye kartá hai. So Masíh kí bádsháhat goyá duhrí hai : ek to ruhání, aur bátiní, jis se wuh apne logon ke dilon ko maglúb o

mahkúm kar detá hai ; aur dúsrí intizámí aur záhirí, jis se dunyá ke sáre muamalon ká bandobast un kí naját aur mubárahbá-dí ke wáste kartá hai. Is waqt us kí ruhání aur bátiní bádsháhat ká zikr kiyá jáegá. Úpar kí sanad men :

1. *Gunahgáron ká injíl kí muḡhálafat karná* mazkúr hai. Wuh kis tarah se karte haiñ ? Tasauwaron se ; yane, taqrír, n̤zr, tadbír wagnira se, ki jin se nafsání ádmí koshish karte haiñ, ki kalám ke qáil na hon. Phir, balandí, yane, gurúr se, jis ke sabab se nádán insán nahín cháhtá hai, ki naját muft ho ; aur jis ke sabab wuh injíl se nafrat kartá hai, is wáste ki wuh ádmí kí fazílat o k̤hud-parastí nest kartí hai. Yih takrár i nafsání aur nádán balandí wuhí muḡhálafat hai, jo nafsání dil Masíh ke zidd men karte haiñ.

2. Phir is men wuh *fath* mazkúr hai, jo injíl gunahgáron par páttí hai. Wuh in burjon aur panáhgáhon ko girá detí hai. Is tarah se Masíh Shaitán ke baktar ko, jis par wuh tawakkul kartá thá, lúṭtá hai ; yane, gunahgár ko chitátá hai, ki us ke sáre tasauwarát aur balandián use K̤hudá ke gazab se panáh nahín de sakti haiñ.

3. Is fath ke *anjám o fáide* mazkúr haiñ. Masíh apne dushmanon ko na sirf lúṭke le játá hai, balki unhen apná mahkúm kar detá hai, yahán tak ki wuh k̤hushí se us kí bádsháhat ke tábi hote aur us kí k̤hidmat karte haiñ. Yih to fath se bihtar hai. Wuh na sirf Masíh kí muḡhálafat karne se báz áte haiñ, balki us ke liye laṛne lagte. Wáh ! fath i mubárah ! jis ke sabab gálib o maglúb báham shádmání karte haiñ !

Is se yih natíja nikaltá hai ki :—

Masíh bádsháhi ikhtiyár o iqtidár un sabhon ke dilon par, jinhen injíl us ke tá-bídár kar detí hai, rakhtá hai.

Jab ádmí táríki ke qabze se riháí páte

usí waqt Masíh ke tasallut men dákhlil hote hain, Kal. 1: 13. Yih tasallut ruhání aur bátiní hai, Lúká 17: 20, 21. Masíh apne logon ke dil, tamíz, aur khwáhishon par takht-nishín hai, Zab. 110: 3; aur us kí bádsháhát sadáqat, aur árám, aur Rúh-ul-Quds men khurramí hai, Róm. 14: 17.

Ab daryáft karen, kí Masíh ádmíon ke dil men apná takht kyúnkar pátá hai; aur kis tarah se wuh apná bádsháhí qhda istíqámál kartá hai; aur un ke kyá kyá haqq hain, jin par wuh bádsháhí kartá hai.

I. Masíh apná takht ádmí ke dil men *kyúnkar pátá hai?* Dil ko fath karne se. Agarchi wuh, jo bachenge, us ke hain, aur Báp ne unhen use diyá, aur wuh un ke liye muá hai, tau bhí Shaitán pable un par qábiz thá. Khudá ne Kanaán kí zamín Abirahám ko dí thí, lekin Kanaáni, aur Parizzí, aur baní Anák us par qábiz the; aur Abirahám kí aulád ko us ke liye larná pará. Isí tarah se ghar us ká hai, jis ne use tamír kiyá; lekin zoráwar ádmí hathyár leke us par qábiz hai, aur jab tak ki ek us se mazbúttar áke use na nikále, wuh rahegá, Lúká 11: 20—22. Isí tarah se Masíh ko apní ráh gunahgáron ke dil men laráí karke kholná hai. Dil us ká haqq hai; lekin use bajabr lená partá hai. Aur wuh yihí kám kartá hai. Us ke log us kí qúwat ke din íkhtiyárí qurbáníán láte hain, Zab. 110: 3. Us kí qúwat ká din wuhí hai, jab ki wuh apne kalám se dil par tásir kartá hai; kyúnki us ká Rúh us ke kalám ko leke, jo har ek do-dhári talwár se teztar hai, dil ko kholtá hai, Ibr. 4: 12. Tab tamíz us ke tíron ke sabab ghabrá uthtí hai; aur log púchhte hain, kí Ham kyá karen? Aqámál 2: 37. Dil ehíid játá. Masíh ke tír us men tez hain, jin se log us ke áge girte hain, Zab. 45: 5, 6. Wuh is tarah se gunahgáron kí sári jhúthí panálgáhon ko

dhá detá hai. Tab un ke sáre khayál, aur úzr, aur baháne sirf kágaz kí sí díwár thaharte hain. Un ke dil thartharáte, aur har ek balandí, jo Khudáwand kí mukhálafat kartí, gir játí hai.

Jis ke dil men Masíh aise paigám bhejtá, to us dil men niháyat tasdíq hotí hai; goyá Shaitán ne us men aisí shahrpanáh banái hai, kí dil pahle hí se maglúb nahín hotá; balki lartá rahtá, jab tak kí us ká sára jhúthá bharosá játá rahtá, aur wuh apne taín Masíh ká muhtáj malúm kartá. Tab wuh Masíh se rahm mángtá; aur Khudá, jis ká iráda sirf yihí thá, kí dil hí kí bihtarí ke liye us par gálib áwe, rahmat kí ummaid dikhátá; aur dil khushí se maglúb hoke apní sarkashí chhor detá, aur us kí tábjidárí kartá hai.

Kabhí kabhí dil men shakk aur dar bashiddat paidá hote hain, aur kuchh ummaid nahín rahtí. Lekin kaun us Naját-dihinda ke pás kabhí gayá hai, jis ne rahm na páyá ho? Aur ádmíon ne us ke maglúb hoke apní ummaid se bartar rahmat páí hai. Lekin sháyad koí kahe, kí Main us ká saht dushman húa hún. Bhalá; tau bhí bádsháh áp kahtá hai, kí Sharír apní ráh chhore, aur main us par rahm karúngá, aur bakasrat muáfi bakhsúngá, Yash. 55: 7. Phir sháyad kahe, kí Rahm ká mausim guzar gayá hogá: kyúnki main ne der tak mukhálafat kí hai. Lekin yih socho, kí agar aisá húa, to Masíh ne kyún intiqám nahín liyá? Kyún jahannam men nahín bhejá? Wuh abhí tak rahm dikháne ke waqt kí intizárí kartá hai; wuh baland hai, kí rahm kare.

Akhir ko malúm hotá hai, kí agar main sarkashí men rahún, to zarúr halák ho jáúngá; aur agar Masíh ke pás jáún, to merá hál kuchh badtar na hogá. Tab rahm ke paigámon se tasallí aur himmat pátá hai; chunánci is bát se Masíh kí taraf khínchá játá, kí Wuh intihá tak bachá saktá hai, Ibr. 7: 25; aur Jo mere

pás átá hai, main use hargiz nikál na dúngá, Yúh. 6 : 37 ; aur Ai sab mihnát kasho, aur bárbardáro, mere pás áo, aur main tumhen áram dúngá, Matí 11 : 28. Tab ádmí kí marzí Masíh kí maglúb ho játi, aur us kí k̄hwáhiṣen darwáza kholke Masíh ko andar áne detí haiñ. Jis tarah kí Zabúr meñ Isráel ká zamín i Kanaán meñ dákhil honá mazkúr hai, yañe, “ Ai daryá, tujhe kyá huá, jo tú bhágá? aur Ai Yardan, kyá huá, ki tú ultí bahí? aur kyá huá, ai paháro, ki tum menḍhon ke mánind chhaláñgeñ márte ho?” Zab. 114 : 5, 6; usí tarah kí misál se Masíh ká dil meñ dákhil honá bayán ho saktá hai. Tujhe kyá huá, ai gardankash marzí, jo tú Masíh kí maglúb ho gai? ai sañht dil, tujhe kyá huá, jo tú narm hoke tauba ke páníñ ko bahá detá?

Is tarah se dil Masíh ke pás k̄hushí se átá hai; aur kuchh nahín cháhtá hai, magar yih kí us kí tábídarí aur k̄hidmat meñ áyanda ko zindagí káte.

II. Ab daryáft karñge, kí Masíh un ke dil meñ jo us ke maglúb hote haiñ, *kis tarah se hukmrání kartá hai.*

1. Wuh unhen *nai shariát* detá hai; aur kámil tábídarí farmátá hai. Áge dil kisi tarah ke rok tok kí bardásht nahín kar saktá thá: us ká nafs us kí shariát thá. “Ham bhí áge bewaquf, sarkash, fareb khánewále aur gúnágún shahwatñ aur ishratñ ke bande the,” Tit. 3 : 3. Lekin ab nafs bhí us ke hukm meñ áyá. Dil ke aur Masíh ke bích yih áhd báñdhá gayá hai. Masíh ká hukm hai, kí “Merá júá apne kandhe par le, aur mujh se síkh,” Matí 11 : 29. Is meñ kharáí to hai, lekin gulámí nahín; kyúñki Masíh ke qánún sirf Pák Kalám meñ nahín, balki us ke sacheche pairaon ke dilon par likhe gae haiñ; is wáste tábídar honá sahaj aur k̄hushí kí bát bai. Masíh ká júá halká hai. Jo dil Masíh ká tábídar huá, us ká har ek k̄hayál us ke hukmon se rází hogá.

2. Masíh unhen *tambíh* detá hai. Jinhen piyár kartá hai, unhen dhamkátá, aur *tambíh* detá hai, Ibr. 12 : 6, 7. Yih *tambíh* kabhí badan se, aur kabhí mál aur rishtadaroñ se, aur kabhí dil hí se mutagaliq hai. Kabhí bímárí yá dunyáwí nuqsán se unhen chitátá hai; aur kabhí apne chihre kí tajallí un se chhipátá hai. Lekin sab un ke fáide ke liye hai, na un kí halákat ke wáste. Hamen *tambíh* kí chharí ke sáth barkat milná us se bihtar hai, kí betambíh hoke gardankashí ke sáth halákat kí ráh meñ dauren.

3. Wuh apne logon ko apne *phir jáne se bachátá hai.* Wuh isí k̄hatre meñ haiñ. Un ke dil kí aslí k̄harábí aisí hai, kí agar wuh unhen na roktá, to wuh us se pichhe hañ játe. Imtibán ke waqt wuh un ko fazl detá hai. Wuh un ke dilon meñ gunáh kí k̄hwáhiṣ kamzor kar detá hai. Har tarah se wuh unhen Shaitán kí ráh meñ phir jáne, aur us ke jál meñ phir phansne se bachátá hai. Wuh unhen apní barí qudrat se mabfúz rakhtá hai, kí koí unhen us ke háth se na chhín le. Yúh. 17 : 12; 1 Pat. 1 : 5; Yar. 32 : 40.

4. Wuh unhen *un kí tábídarí ká phal* detá hai. Agarchi wuh kámil k̄hidmat nahín kar sakte haiñ, tau bhí wuh fazl se k̄hidmat meñ tasallí bakhshtá hai. Sachche dindár us ko jánte haiñ, kí wuh kasrat se inám detá hai. Us kí k̄hidmat ká phal gunáh kí k̄hushí se bihtar hai.

5. Masíh *andarúñ kashishon aur jum-bishon* par hukúmat kartá hai. Jab dil meñ kína, aur hasad, aur gurúr fazl se larne lagte, tab wuh fazl ko fathmand kar detá hai. Jo koí apná dil us ká mahkúm kar detá hai, so gunáh kí k̄hwáhiṣon se riháí patá hai.

Us kí hukúmat *kárgar* hai. Us kí bádsáhát bát meñ nahín, balki qudrat se hai, 1 Kar. 4 : 20.

Wuh bajabr hukúmat nahín kartá hai,

balki *mahabbat kí kashish se*. Kalísyá Barra kí jurú hai, Mush. 19 : 7. Wuh ikhtiyári tábidári se khush hai, aur na us se, jo bajabr hotí hai. Wuh ham par, jaise larakon par, hukumat kartá hai; na jaise gulamon par; aur is tarah se us ká bádshahí iqtidár báp kí mahabbat se mil játá hai.

III. Ab un ke *haqq aur fáidon ká*, jo is bádsháhat ke mahkúm hai, bayán karenge.

1. Jin par Masíh hukumat kartá hai, *wuh sab shara kí lanat se bilkull chhút gae hai*. Wuh shara kí lanat se chhút gae hai; lekin shara un ke liye chál chalan ká qánún hai. Agar shara se bilkull chhút játe, tau bhí aisí ázádagí se kuchh fáida na hotá. Sachche Ísái nahín cháhte, ki gunáh karen; is wáste nahín cháhte hai, ki shara se chhút jáen. Lekin us kí gulámí o lanat se chhútkará páná barí bát hai; aur us kí khabar barí khushkhabarí hai. Wuh jo Masíh men hai, shara ke hukm men nahín; yane, unhen naját ke liye shara ko purá karná nahín hai, Gal. 5 : 18. Mubáarak hai wuh, jo is khushí kí bát ko sunte hai, Zab. 89 : 15.

2. *Wuh gunáh kí qudrat se bach játe hai*. Gunáh áge ko un par hukumat na karegá, Róm. 6 : 14. Ek hí ásmán men do áftáb nahín ho sakte hai; jis dil men Masíh hukumat kartá hai, us men gunáh kí qudrat tút játí hai. Sach to hai, ki gunáh us men baqí hai; us kí álúda karnewálí táqat baqí hai; lekin us kí hukumat shikast ho gai hai. Wáh! kaisí khushkhabarí! kaisí khushí ká din!

3. Aur ek fáida *panáh* hai. Masíh apne logon ko un ke dushmanon se, aur khatron se, rihái detá hai. Wuh apne sab imándaron ko naját tak bachátá hai, Yúh. 17 : 12.

4. Masíh apne logon ke *bojh sambháltá hai*. Wuh barron ko apne háth se fará-

ham karegá, aur apní god men utháke le chalegá, Yash. 40 : 11.

5. *Sulh aur dil-árám* unhen miltá hai. Us kí bádsháhat “rástí, aur árám, aur khushwaqtí” hai, Róm. 14 : 17. Aur jab tak us ke ásá kí panáh nahín lete, tab tak árám muhál hai. Lekin is bát men saho karná na cháhiye. Yih árám barabar bahál nahín rahtá hai; balki gunáh se bárhá bigar játá hai. Tab bhí jab Masíh ke pás tauba karke játe hai, tab hamesha use sachche aur pure árám kí bunyád páte hai. Imán ke sabab rást gine jáke Khudá se sulb páte hai, Róm. 5 : 10. Yih har roz kí barí ziyáfat hai; aur sirf wuh hí, jo gunáh se ranjída hai, is kí khúbí jánte hai.

6. *Abadí naját* un ká haqq hai. Bádsháh aur bachánewálá ek hí hai, Aámál 5 : 31. Masíh kí bádsháhat is dunyá men, aur áqibat men, ek hí hai. Jo yahán us ke mahkúm hai, wuh wahán us ke sáth bádshahí karenge.

HÁSIL I KALÁM.—1. *Un kí kaisí kharáb hálat hai, jo Shaitán kí gulámí men rahte hai, aur Masíh kí hukumat ko radd karte*. Shaitán apne pairaon par, un ke nafson aur hawáson ke wasíle se, bará zulm karke ákhir ko badle men unhen abadí halákat detá hai: Masíh, árám aur abadí jalál. Tau bhí kitne thore hai, jo Masíh kí taraf rujú láte hai! Kitne bahut hai, jo Shaitán kí abadí gulámí men rahne cháhte hai! Afsos! kab gunahgár us khabís kí khidmat se naráz hoke ázádagí ke liye áh márenge? Agar koí sunnewálá yihí cháhtá ho, to main apne bádsháh ke nám se use kahtá hún, ki Masíh kabhí dil-shikasta táib ko radd na karegá.

2. Kaun *hamará bádsháh* hai? Munásib hai, ki har ek apne dil se yih bát púchhe, ki *Merá bádsháh* kaun hai? Yih sab se barí bát hai. Kyá Masíh *hamará* hai? yá ham abhí tak Shaitán ke tasal-

lut men haiñ? Apní apní rúh kí taftísh karo. Adálat ke dín Masíh har ek ke dil kí taftísh baḡhúbí karegá. Tab wuh kalísyá men se har ek ko, jis ká dil us ká mahkúm na húa, nikál dálegá. Pas, ḡhabardár! aisá na ho ki us waqt tumhárá dil Shaitán ká mahkúm ho, aur tum Masíh kí bádsháhat men kabhí daḡhl na páo.

Tum *jis kí tábjidári* karte ho, usí ke tábj men ho, Róm. 6 : 16. Jab tak ki Shaitán kí tábjidári karoge, tab tak Masíh ko ḡhudáwand kahne se kuchh fáida na hogá. Tum use fareb na de sakoge.

Kyá tumhárá *díndári haqíqí* hai, ki sirf zábírí? Kásh ki tum baḡhúbí yád karte, ki ḡhudá har tarah kí díndári se, siwáe us ke, jo dil men paidá hoke záhir hotí hai, nafrat kartá hai.

Kyá tum Masíh ko *aisá* pahchánte ho, ki *us pahchán se naját* páo? Masíh ke sachehe mahkúm use isí tarah se jánte haiñ; aur Shaitán ke mahkúm andhiyáre men rahte haiñ. Kyá tumháre dil men Masíh raushní, aur zindagi, aur jalál ma-lúm hotá hai? Kyá wuh tumhen is sabab se azíz hai? Kyá tum us se aur miláp karne cháhte ho? Aise nishánon se tum apní hálat kí taftísh kar sakte ho.

Tum *kaun se logon kí suhbat* karne se *ḡhush* hote ho? Kaun se log tumháre barguzída dost haiñ? Tum apne ḡháss doston kí sifaten jánte ho, aur unhen beshakk pasand bhí karte ho;—to tum isí se apne taíñ jáncho. Masíh ke tábjidáron ko Shaitán ke mahkúmon ke bích kyá kám? Pardesí log apne hí mulk ke ádmíon kí suhbat cháhte haiñ; aur waise hí Masíh ke log. Wuh ek ḡháss log haiñ; aur agar tum men se kisé ko un kí suhbat se nahín, balki dunyá ke logon se ḡhushí hai, to wuh Masíhí kyúnkar ho saktá? Sach hai, ki donon bádsháhaton ke mahkúm is dunyá men míle jule rahte haiñ; lekin tau bhí ham apne jání dost chun

sakte haiñ; aur jo koí unhen dunyawí logon se chuntá, so záhir kartá hai, ki Masíh kí mahabbat us men nahín. Agar hotí to zarúr Masíhíon kí suhbat se ḡhush hotá. Muqaddason aur kámilon se ḡhushí hásil karní cháhiye; Zab. 16 : 3.

Kyá tumhárá *chál durust aur pák* hai? Us kí bádsháhat ká *asá rástí ká asá* hai; aur agar tumhárá *chál durust nahín* hai, to tum kyúnkar us *asá* ke mahkúm ma-lúm hote?

3. Ham sab ko cháhiye, ki aise Bádsháh ke mahkúm hoke *us ke láiq zindagi basar karen*. Us ke namúne par chalo, us kí lík dekhke qadam máro. Har bát men, jabáñ tak ho saktá hai, usí ke muwáfíq sab kuchh karo. Jo koí yih qasd karegá, aur us se madad mángegá, zarúr us ká sachehá mahkúm záhir hogá, aur auron ko qáíl karegá, aur áp apne dil men us kí bádsháhat kí tasallí hásil karegá.

XVII.

MASIH KÁ BĀDSHĀHI MANSAB.

US KÁ INTIZÁM O PARWADIGÁRÍ BARGUZÍDON
KE WÁSTE.

Aur sab kuchh us ke pánwon tale kar diyá, aur us ko kalísyá ke liye sab ká sir banáyá.—Afs. 1 : 22.

Is sanad ke úpar kí thorí áyaton men Pulús ne shukrguzárí ke sáth ḡhudá ke fazl kí taríf kí hai, ki jis se Afsí logon ne Masíh par ímán láne kí niámat páí. Us kí qudrat ká yih hásil ek dúsre jalál-wále hásil ke sáth, yáne, Masíh ká murdon men se jí uṡhne ke sáth, mushábih kiyá játá hai; donon ek hí sabab i muassir se haiñ. Us qudrat ne Masíh ko pastí ke gahráo se balki maut kí pastí se uṡháke, use tamám dunyá aur kalísyá par sarba-land kiyá—"us ko jamáat ke liye sab ká sir banáyá." Yahán char báton par gaur karná cháhiye:

1. Masíh kí buzurgí aur iqtidár: “sab kuchh us ke zerpá kiyá,” jis ká matlab yih hai, ki us ká iḡhtiyár o iqtidár, apne sab mahkúmon par kámil hai. Yih qudrat us ko Báp ne dí hai: kyúнки us zátí aur aslí qudrat o iqtidár ke siwáe, jo ki wuh Ḳhudá hoke rakhtá hai, dar hále ki wuh Darmiyání hai, ek iqtidár diyá gayá hai, jo us kí tasdíq ká phal yá ujr hai, Fil. 2: 6—11.

2. Jis ne yih iqtidár páyá, so sirf Masíh hai: wuh sáre iqtidár aur qudrat par auwal se qábiz hai. Maḡhlúq meṅ se jis kisí ne kuchh iqtidár páyá hai, usí se páyá. Sirf wuhí Ḳhudáwand hai, (Yahúdáh, 4), sárí qudrat ká chashma.

3. Sáre maḡhlúqát is qádir kí mahkúm hai: “sab kuchh” us ke zerpá kiyá gayá hai: us kí hukúmat samundar se samundar tak, balki álam kí hadd tak hai. “Tú ne use sab bashar par iḡhtiyár diyá hai:” sárí zírúh aur gair zírúh chízon, yāne, kíṛon makoṛon, haiwānon, firishton aur insán wg., par: us ko iḡhtiyár diyá hai.

4. Ḳháss karke yád karo, ki wuh kis wáste is tarah se kull káinát par hukúmat kartá hai; yāne, kalísyá ke wáste; us ke fáide aur tasallí, aur naját ke liye, jis ke badle meṅ wuh áp múá. Us ne kalísyá ko mol liyá; aur Ḳhudá Báp ne us ke háth meṅ sab kuchh supurd kiyá. ráki us ke lahú ká hásil zurúr ho. Is se yih natíja nikaltá hai:—

Parwardigárí aur intizám kí bádsháhat par Isá Masíh apne ḡharíde húm ke fáide aur abadí bhalái ke liye kámil iḡhtiyár o iqtidár rakhtá hai.

Chunánci tú ne use sab bashar par iḡhtiyár diyá hai, táki wuh un sab ko, jinheṅ tú ne use baḡhshá hai, bayát i abadí baḡhshe, Yúh. 17: 2. Aur ham jánte haiṅ, ki sárí chízeṅ un kí bhalái ke liye, jo Ḳhudá ke muhibb haiṅ, milke kám meṅ mashḡúl haiṅ, Róm. 8: 28.

Pák nawishton ke bayán se, aur dunyá

ke muāmalon ko dekhne se sáf záhir o rausban hai, ki Masíh sab chízon ká intizám kartá hai.

Hizqiel nabí kí kitáb ke pahle báb meṅ Ḳhudá ke intizám ká ek ḡhúb naqsha hai. Us se maḡlúm hotá hai, ki sab chakkaron kí rahnumái aur intizám, us rúh se, jo un meṅ rahtí hai, kiyá játá hai; yāne, is jahán ke sáre muāmale aur sab chízon kí gardish us Rúh i ázím ke iḡhtiyár meṅ hai. Aur 26wín áyat meṅ, jo kí gová sab kí kunjí hai, Masíh ká ek ímá miltá hai;—sab ke úpar ek. *insán ke mánind* baiṭhá hai, aur sab chízon ke intizám ke wáste hukm diyá kartá hai. Agar aisá na hotá, to kis tarah se sab chízeṅ báham milke us ke irádon ko púra kartín, aur anjám tak pahunchátín; jaisá kí Isráel kí rihái se, aur bahut aur kámon se záhir huá hai? Beshakk, agar das ádmí, mutafarriq jagahon se, be saláh kie, ek hí waqt, ek hí jagah par, aur ek hí kám kí bábat, jamá hote, to maḡlúm hotá, ki kisí poshída tásír ke sabab se yih huá. Kis tarah se aise ajíb májare aise adná wasílon se huá karte haiṅ? Amús, 5: 9; 1 Kar. 1: 27; balki jab wuh wasíle, jo maḡlúm maḡlúm hote haiṅ, bilkull ábas nikalte? Zab. 33: 16. Agar Masíh ká yih iqtidár na hotá, to kyá us ke log apne lákhon qúwatwar aur tuṅd mizáj dushmanon ke bích meṅ bheron kí máuind bheríon ke darmiyán salámat rahte? Lúká 10: 3. Kis tarah se búṭá jal karke ghaṭtá nahíṅ? Ḳhur. 3: 2.

Lekin merá iráda nahíṅ hai, ki sábit karún, ki intizám kiyá játá hai; balki yih iráda hai, ki Masíh ke intizám ke hisse aur taur ká bayán karún.

I. Wuh is tarah se intizám kartá hai, ki wuh un ko, jo us ke hukm meṅ haiṅ, sambháltá, ijázat detá, roktá, ḡhertá, panáh detá, aur sazá o jazá detá hai.

1. Wuh dunyá ko, aur jo kuchh us meṅ hai, apní qudrat se *sambháltá* hai.

“Merá Báp ab tak kám kartá hai, aur main bhí kám kartá hún,” Yúh. 5 : 17. “Us se sári chízen báham milín,” Kal. 1 : 17. Masíh ke jalál ká ek bará hissá yihí hai, ki us par sáre jahán ke makhlúqát kí hastí o zindagí har gharí mauqúf hai. Wuh is liye diyá gayá hai, táki zamín ko bahál kare, Yas. 49 : 8.

2. Wuh apní bádsháhat men badon kí bardásht karke unhen *ijázat* detá hai, ki apne behúda kám karen. “Farefta aur farebinda us ke íkhtiyár men hain,”—Aiy. 12 : 16. Hân, wuh jo Masíh aur us ke logon kí mukhálafat karte hain, us se táqat aur *ijázat* páte hain. Yih khayál mat karo, ki Quddús ul Qudsín ko munásib nahín hai, ki badí karne kí *ijázat* de, jis ko oháhe wuh rok saktá hai; kyúнки wuh faqat wuhí hone detá hai, jis se wuh apná jalál záhir karegá; aur is tarah se us ká bardásht karná aur *ijázat* dená nek aur rást hai. Masíh ká kám khilqat ke kám se kuchh munásibat nahín rakhtá hai. Súraj kí nirálí jot zamín kí nápák bhápe álúda nahín hotí hai. Masíh kí pákí ádmíon kí badión se kuchh mel nahín rakhtí hai; aur un ke gunáhon ká úzr us kí *ijázat* se nahín ho saktá. “Wuh chaṭán hai, aur us ká kám kámil; par unhon ne apne taín kharáb kiýá,” Ist. 32 : 4, 5. Tau bhí agar wuh badon ko un kí sári bad khwáhishon ke muwáfíq chalne detá, to dunyá men na áram na intizám báqí rahtá : is wáste

3. Wuh apne intizám kí lagám se unhen *roktá hai*, táki wuh apne dil kí purí khwáhishon par chalne na páen. “Tú báqí ke qahr ko rok legá,” Zab. 76 : 10. Jab usí ká nek iráda un kí badí ke wasíle se anjám i nek tak pahunchtá, tab wuh unhen roktá, aur kuchh ziyáda karne nahín detá hai. Yihí intizám ká bará bhed hai, jis se gaur karnewálá mutaajjib hotá hai. Jab ki ham gunahgár ko badí karne ke liye mustáid dekhte; jab malúm hotá hai, ki us ke liye use táqat hai; jab

roknawálá koí nazar nahín átá, aur tab bhí wuh apná maqsad purá nahín kar saktá hai; yihí ráz i azím hai. Gunahgár kí kharáb marzí kí koshishen ruktín, jaisá ki ham Lában ke báb men páte hain, Paid. 31 : 24; yá un kí ráh men ajíb tarah se inhiráf dálá játá hai, jaisá ki Sanherib roká gayá, 2 Salátín, 19 : 8; aur is tarah se wuh apne maqsad purá karne se phiráe játe. Júlian sháhansháh ke do bare iráde the : pahlá, Fárs ke bálisháh par gálib honá; aur दूसrá, Jalílión ko, jis nám se wuh hiqarat ke sáth Masíhíon ká zikr kartá thá, nest o nábúd karná. Us ne ṭhahráyá, ki Fárs wále se shurú kare; aur bad us ke Masíhíon ko apne buton ke mazbah par qurbán kare;—par Kḥudá kí hikmat se us ne apne pahle hí qasd men maglúb hoke wafát pái. Wáh ! Masíh ká intizám kaisá azím hai !

4. Masíh insán ko *ghertá hai*, aur un kí hadden bándhtá hai, ki wuh un se alag na jáen. “Un chízon men se, jinhen tú sahegá, kisí ká kḥauf na rakh. Dekh, Iblís tum men se káí ek ko qaid men dálegá, ki tum ázmáe jáo, aur tum das din tak tasdíq páoge,” Mush. 2 : 10. Dushman qabr men dálne cháhte, par sirf qaid men dál sakte; wuh sabhon par zulm karne cháhte, par sirf bazon ko háth lagá sakte; wuh abad tak unhen qaid men rakhne cháhte, par sirf das din tak rakh sakte. Chár sau tís baras Kḥudá ke logon par gulámí ke liye Misr men ṭhahráe gae; aur tab hí, balki us hí rát men, Kḥudá unhen nikál láyá; kyúнки tab hí waḍa ká waqt purá húa, Aamál 7 : 17.

5. Dunyá bhar ke khatron aur dushmanon ke bích men Kḥudáwánd Isá apne logon kí *panáh* kartá hai. Masíh thá, jo jhárí men Músá ko nazar áyá, jis ke sabab se jhárí jalne se mahfúz rahí. Us jhárí se sháyad Kḥudá ke log, jo Misr men the, murád the; aur us ke jalne se un kí niháyat musíbaten; aur ág

ke shuālon ke bích us jhāri ká mahfúz rahná K̤hudāwand ke apne logon kī k̤habargírī aur panāh karne se murād hai. Koī apne mabbúb ke liye aisā fikrmand nahīn hai, jaisā Masīh. “Jaisā pariuda phurphurātā hai, waisā hī Rabb-ul-afwāj Yarūsalam par sāya karegā,” Yas. 81: 5; yāne, jaisā ki chiriyān thartharātīn, aur apne bachchon ko k̤hatre se bachāne ke liye chillāke jald uthīn; waisā hī K̤hudāwand apne logon ko jald panāh degā, aur bachāegā. Masīh men wuh mahfúz hai.

Hamārā apne ghar men aur apne bistar par ārām karnā; hamārā kisī tarah se sukh men rahnā, sirf usī se hai. Agar sharīr ādmī apnī sārī dilī sharārat kām men lā sakte, to kaun bhalā changā rah-tā; aur kis ká ghar mahfúz rahtā; aur kis ká khūn bahāyā na jātā? Shāyad hamārī halākat ká mansūba hazāron bār kiyā gayā hai. Ham apnī zindagī, aur gharāne, aur māl asbāb, aur āzādagī, aur jo kuchh hamen āzīz hai, sab ke liye ham usī kī parwardigārī aur intizām ke qarzdār hai. Kyūnki ham kabhī kabhī Zabūr ke likhnewāle kī mānind kah sakte hai, ki “Merī jān sheron ke bích men hai,” Zab. 57: 4. Aur K̤hudā ke logon ká bachāo, aise sharīr ādmīon se, kaisī tadbīr se hotā hai? K̤hudā sheron ke dānt un ke munh men tor dāltā hai, Zab. 58: 6. Wuh bazon ko halāk kartā hai,—bazon kī tāqat nest kartā hai,—bazon se un kī sharārat ke wasīle chhīn letā hai,—bazon ko un ke tajwīz kie hūe qābū se roktā hai,—bazon ke gumān ko aur kāmōn par phirātā hai, aur bazon ko ek dūsre ke sāth larātā hai, ki wuh is tarah se apnā zor k̤harch karen. “Ai K̤hudāwand, terī sanāten kyā hī bahut hai! Tú ne un sab ko hikmat se banāyā; zamīn tere māl se pur hai,” Zab. 104: 24.

6. Wuh *badon ko sazā detā hai*, aur apne intizām se unhen unhīn ke phande men

phansātā hai. Firāūn, Sanherib, Jūlian, aur bahut aur bāre sharīr, us ke badlā lene ke gawāh hai. Sach to hai, ki bahut se sharīr is dunyā men sazā nahīn pāte; tau bhī kabhī kabhī K̤hudā sharīron ke sāth is dunyā men aisā sulūk kartā hai, ki auron ko un ke hāl se jbrat hotī hai. K̤hudā ne bārḥā apne dushmanon ko aisi mār khilāī hai, ki wuh kabhī us se change na hūe. Masīh lohe ke āsā se qaumon men hukumat kartā hai, Zab. 110: 2.

7. Wuh unhen, jo us kī k̤hidmat aur jo us ke logon kī madad karte hai, *jazā detā hai*. Wuh apne intizām men apne k̤hazāna i latīf se, kabhī kabhī apne bandon ko, isī zindagī men, un kī k̤hidmat ke badle sau gunē detā hai, Matī 19: 29. Parwardigār kī ānkh hamesha apne logon kī hājatōn, aur tangīōn, aur dukhōn par nigāh kartī hai. Wāh! agar us ke k̤hāss logon ke tajriba ká bayān likhā jātā, to kaisī jilden tasnīf kī jātīn! aur un ke parḥne se kaisī k̤hushī hotī! Us kī parwardigārī kaisī hairat-afzā, pāedār aur ajīb hai; k̤hāss karke un ke haqq men, jo apne taīn use supurd kar dete hai!

II. Ab yih daryāft karnā hai, ki *Masīh apnī bādshāhat men kis tarah se intizām kartā hai*.

Firishte aur insān donon us ke wasīle hai: firishte k̤hidmatguzār rūhen hai, jo najāt ke wārison kī k̤hidmat ke liye bheje gae, [Ibr. 1: 14. Lúthar ne kahā, ki un ke do kām hai; yāne, bihisht men grānā, aur zamīn par nigahbānī karnā. Wuh hamāre liye muhabbat ke bahut se kām karte hai, aur muqaddason se barī muhabbat rakhte hai. Wuh is zindagī men K̤hudā ke farzandon kī barī hifāzat karke ākhir ko unhen un ke Bāp ke pās le jātē hai.

Aur jaise firishte, waisehī ādmī Parwardigār ke k̤hādīm hai; hān, nek aur bad donon. K̤husrau is sabab se K̤hudā ká banda kahlātā hai. Bad ādmī apnī

nápák khwáhishon par chalte húe K̄hudá kí marzí ke wasíle haiñ. Na ásmán, na zamín, na jahannam men koi maḡhlúq hai, jise Masíh apne irádon ke púrā karne ká wasíla nahín kar saktá hai. Lekin wasíla khwáh nek ho, khwáh bad, Masíh ká kám zarúr nek hai; aur wuh apne sab kámon men dáná, aur k̄hudmuḡhtár aur ázád; aur us ke sáre kám us ke muḡaddason kí bhalái ke liye haiñ.

1. Us ke sáre kám *nek* haiñ. Agar-chi wuh badon ke wasíle se bahut kámon ko anjám detá hai, tau bhí us ke kám usí kí mánind haiñ—bilkull pák o muḡaddas. Súraj kí jot se raushní judá karná, is se sahaḡ hai, ki Masíh ke kám aur intizám se quddúsí ko judá kare.

2. Masíh ke intizám ke kám *dánish* ke *sáth* kie játe haiñ. “Chakkar ánkhoñ se bharí húi haiñ,” Hiz. 1: 18. Wuh nábiná nahín, balki dánish o k̄hirad se chalte haiñ. Masíh kí dánish k̄háss karke is men zahir hotí hai, ki wuh apne logon ke liye aise waqt o hisse chuntá hai, ki jin se un kí abadí bhalái ho. Is bát men us kí dánish hamáří samajh se báhar hai. Nuqsán se hamárá fáida nikáltá hai; aur hamáří k̄hwáhish ke dabáne se hamáří naját.

3. Masíh apne intizám karne men *k̄hudmuḡhtár* hai. Yih bát muḡaddas Kitáb ke bahut maḡámoun se záhir hotí hai. Dekho, Zab. 135: 6; Mush. 19: 16. Amsál 8: 15, 16.

4. *Koi us ká sámhná nahín kar saktá hai*, Yas. 43: 13. Wuh apne matlab ke mutábíq sab kuchh kartá hai, Afs. 1: 11. Is sabab se us ke wasílon ká yih zikr hai, ki Gáráñ pítal ke paháron ke bích men se áñ, Zak. 6: 1; yañe, paháron se us ke iráde murád haiñ. Jab kí Yahúd ne Masíh ko marwá dälá, tab sirf wuhí kám kiyá, jo K̄hudá ke pesh-iráde ke mutábíq thú, Aḡmál 4: 28.

5. Us ke sáre kám us ke *muḡaddason*

kí bhalái ke liye haiñ. Us ke kám ek dúse se nisbat rakhte haiñ; aur sab ke sab us ke logon ke liye kie játe haiñ.

HÁSI. I KALÁM.—1. Pas, maḡlúm hotá hai, ki ham apní zindagí, aur ázádagí, aur sárí tasallíon ke liye *Masíh ke qarzdár* haiñ. Masíh hamáre liye sab chízon ká bandobast kartá hai. Sach to hai, ki wuh hamáří nazar se gáib hai; tau bhí wuh hamen dekh-tá, aur sab báton men hamáří k̄habargíri kartá hai. Wuh ásmán se sabhon par, jo us se darte haiñ, nigáh kartá hai; wuh jántá hai, ki ham kab imtihán ke sabab se k̄hatre men haiñ, aur kisi tarah se us k̄hatre ko roktá hai, jab ham us se wáqif nahín haiñ. Wuh hamen udás dekhke koi k̄hushí názil kartá hai. Wuh apne logon men badí kí kasrat dekhke ranj aur taklíf bhejtá hai, táki unhen chitáe aur pák kare. Jo kuchh ham ne apní umr bhar páyá, so usí se páyá; aur munásib hai, ki ham us ke waḡdon ko, aur us kí parwardigáří ko dekhke tajwíz kareñ, ki un men kaisi muwáfíqat hai.

2. Jab Masíh tamám dunyá ká intizám kartá hai, to munásib hai, ki ham *apná hál o hissa us par chhopen, aur kuchh fikr na karen*. Us par bharosá rakhá cháhiye; kyúñki wuh har bát men ham se dánishmand aur quwatwar hai; aur zarúr hamáre liye aisi tadbír karegá ki jaisi ham kabhí nahín kar sakte.

3. Maḡhlúqát men se *kisí se na d̄irná cháhiye*. Masíh hamárá aur un ká K̄hudáwand hai; aur beshakk hamáří aisi kumak kar saktá hai, ki wuh hamárá sámhná kabhí na kar saken; yá unhen aisi tarah se rok saktá, ki wuh hamen zarar na pahunchá saken; yá un kí badí se hamáří bihtarí nikál saktá.

4. *Masíh ko takte raho*. Us ke kám aur intizám aḡúba haiñ. Us ká iḡhtiyár o qudrat, us kí dánái aur rahmat aisi hai, ki wuh har tarah se is láiq hai, ki

ham apná sab kuchh, is duniyá aur áqibat ke liye us par chhoren.

Masih ke liye K̄hudá kī taríf kī jāe.

XVIII.

MASÍH KÍ PASTHÁLI.

US KE MUJASSAM HONE MEN.

Aur ádmí kī sūrat men zābir hoke āp ko past kiyá, aur marne tak, balki saibí maut tak, farmānbardār rahá.—Fil. 2 : 8.

GUZRE hūe wāzon men ham daryāft kar chuke haiñ, kī Masīh ne nabí, aur káhin, aur bādsháh ke mansab páe, táki apná iráda i mubáarak hamárí naját kī bābat púrā kare; aur un mansabon ko istiamál karne ke liye zarúr thá, kī pahle wuh niháyat past kiyá jāe, aur phir niháyat sarfaráz ho jāe. Agar past, balki maut tak past na ho jātá, to hamárá káhin hoke apne tañ hamáre liye qurbán na guzrán saktá. Agar sab chizon se sar-buland na hotá, to hamárá bādsháh hoke qudrat ke sáth apne qurbán ká fāida hamen na pabunchá saktá. Agar insán kī past hálát men na átá, to zabiha guzránne ko us ke pás kuchh na hotá; aur na wuh aisá nabí hotá, kī hamen K̄hudá kī marzí samjháe; aur na wuh kalisyá ká aisá sar ho saktá, jaisá use darkár hai;—aur agar wuh niháyat sar-buland na hotá, to us ká qurbán parde ke bhítar K̄hudá ke sāmne na pahunchtá.

Dánáí i behadd ne in báton kī peshbíní karke ṭbahráyá, kī Masīh pahle niháyat past ho; tab usí qadr sar-balandí páe; aur yih donon hálát hamárí sanad ke sáth mazkúr haiñ.

Jab koí buland imárat tamír karne cháh-tá, to gahrí neo khodtá hai. Masīh ko zarúr hai, kī bibisht men aise darje kī fazílat páe, jo firishton aur insán kī fazílat se niháyat baland ho : aur jaisá kī un se baland honá cháhiye, waisá hí aur isí anjám ke liye, pahle un se past

honá zarúr thá : “us ká chibrá har ek bashar se ziyáda, aur us ká paikar baní Ádam se ziyáda bigar gayá,” Yas. 52 : 14. Rát agarchi tárík hai tau bhí us men ásmán kī sári shaukat nazar áti hai.

Hamárí sanad men goyá sūraj gahan se bilkul chhip gayá hai : jis kī ain shaukat aur hashmat hai, hāñ, jis ká jalál Bāp ke iklaute ká jalál thá, Yúh. 1 : 14, jo zūl jalál thá, Yaq. 2 : 1, hāñ, jo Bāp kī shaukat kī shān, aur us kī kunh ká naqsh thá, Ibr. 1 : 3, wuh yahāñ tak ḡhāmpá aur zalíl kiyá gayá, kī us kī ‘Ulúhiyat dikhái na dí; balki wuh ádmí se kam mālúm húa; jaisá kī is hál kī bābat Zab. 22 : 6 men likhá hai—“Main kírā hūñ, na insán; ádmíon ká nang hūñ, aur qaumon kī ár.” Yahāñ is pastí kī qism, aur darja, aur miād mazkúr hai.

1. Us kī qism,—“us ne āp ko haqír kiyá.” Is se murád hai, kī us kī tahqír haqíqí thí, par usí ke iḡhtiyár se; us par jabr na húa. Likhá nahīñ hai, kī wuh haqír kiyá gayá, par us ne k̄hund āp ko haqír kiyá; us ne k̄hushí se hamáre liye is pastí ko qabúl kiyá. Us kī k̄hud-muḡhtári se us kī pasthálí K̄hudá ke naz-dík bahut maqbúl hui; aur is se us kī mahabbat, jo wuh ham se rakhtá hai, k̄húb áshkár hai.

2. Is pastí ká darjá—wuh na sirf insán húa, aur shara ká mabkúm, balki “maut tak farmānbardār rahá.” Is men Masīh kī pastí kī gahrái dekho : maut tak, balki chor aur gulám kī sí maut tak.

3. Us kī miād—us kī pasthálí ká arsa us ke mujassam hone ke pahle hí din se leke us ke jī uṭhne tak thá. Is se yin natija nikaltá hai, kī

Masih kī hálát, us ke hamal men áne se jī uṭhne tak, niháyat tahqír o pastí kī hálát thá.

Is waqt us kī pasthálí ká, jahāñ tak kī wuh in báton se, yañe “tarkīb i insáni men namúd hokar,” nisbat rakhtí hai, bayán kiyá jāegá; yañe, us ke mujassam

hone ká bayán ; jis se sirf thoṛí der talak jism lená, aur phir use utárná, murád nahín hai, balki us ká haqíqat meṁ hamáří kḥássiyat, yāne, insānīyat ko, jo us kí pasthálí ká ek kḥáss hissa hai, apne meṁ shāmil karná murád hai.

1. Us ke mujassam hone meṁ us kí ājab tarah kí pasthálí hūí ; kyúnci us ke wásile se wuh, jo sab ká Kḥudáwand thá, *makhlaím aur makhluq ke darje tak* past húa. Ráz i āzím yih hai, ki Kḥudá mujassam húa, 1 Tim. 3 : 16 ; aur abadí Kḥudá *Insán Masíh* [sá kahláyá, 1 Tim. 2 : 5. Agarchi Yarúsalam kí haikal shán wálí thí, tau bhí Sulaimán ne taajjub kiyá, ki Kḥudá us meṁ sukúnat kartá hai : “Lekin kyá haqíqat meṁ Kḥudá insán ke sáth zamín par sukúnat karegá ? Dekh, ásmán aur ásmánon ke ásmán terí gunjáish nahín rakhte ; pas, yih ghar kyá hai, jo main ne banáyá” 2 Taw. 6 : 18. Aur jab ki us ne hamáre se jism meṁ sukúnat kí, to us se bhí ziyáda taajjub húa, Yúh. 1 : 14.

But-parast Kasdion ne Bábul ke bád-sháh se kahá, ki “Mabúdon kí sukúnat insán ke sáth nahín,” Dán. 2 : 11 ; par is májare meṁ ham dekhte haiṁ, ki us ne na sirf insán ke sáth, balki insán meṁ, sukúnat kí ; hán, “mujassam húa, aur hamáre darmiyán sukúnat kar rahá.”

Agar áftáb apne maqám se girke gum-shuda zarra ho játá—agar koí firishta bihisht se nikálá jáke kírā ho játá, to aisí pasthálí na hotí ; kyúnci wuh sirf makhluq haiṁ, aur har hálát meṁ makhluq rahte haiṁ. Kḥilqat kí sab se álá aur sab se past chizon ke bích farq to hai, lekin samajh se báhar nahín. Lekin jab kí sáre maujúlát ká kḥáliq áp kḥalq húa, to is ráz se sárí insáni aql hairán hūí. Kḥudá aur sab se buland makhluq ke bích niháyat fásila hai. Wuh goyá jhuktá hai, táki un kámon ko, jo bihisht meṁ kie játe haiṁ, dekhe ; pas, is dunyá ke muamalon ko daryáft karná kaisí farotani

hai—balki us meṁ paidá honá—insán banná—albatta salábiyat i sirr i gaib i āzím hai—Kḥudá jism meṁ zāhir húa ! Ek nabí ne kahá hai, (Yas. 40 : 15, 17,) “Dekh, qaumeṁ ḍol kí ek búnd kí mánind haiṁ ; aur tarázú kí dhúl kí mánind giní játin ; dekh, wuh jaziron ko ek zarra kí mánind uṭhá letá hai. Sári qaumeṁ us ke áge kuchh chíz nahín, balki us ke nazdík batálat aur náchízí se bhí hisáb meṁ kamtar haiṁ.” Agar aisá āzím aur jaláli shaḵs yahán tak farotan ho jáe, ki insán bane, to kyá ājab hai, ki wuh bhúkh aur piyás, aur sharmindagí o maut kí bardásht kare ! Us ká insán banná aisí farotani hai, ki baḍ us ke ham us kí kisí tarah kí pasthálí par mutaajjib nahín hote.

2. Wuh na sirf makhluq kí hálát meṁ áyá, balki *past shai húa*—firishta nahín. Agar firishta ho játá, to ājib farotani hotí ; tau bhí goyá wuh apne maqám ke nazdík rahtá ; kyúnci firishte umda aur pák makhluq haiṁ ; aur insán un se yahán tak ních haiṁ, ki jab ek firishta zāhir húa, agarchi insán ke bhes meṁ áyá, tau bhí ádmí us kí nigáh kí bardásht na kar saká, Qází, 13 : 22. Jab Dáúd ne ásmán kí shaukat dekhí, aur kḥiyál kiyá, kí Kḥudá ne in sabhon ko banáyá, to pukará, ki “Insán kyá hai, jo tú us kí yád kare ; aur ádamzád kyá, jo tú us par mutawajjih ho ? Lekin tú ne firishton se us ko thoṛá hí kam banáyá,” Zab. 8 : 4, 5. Jab insán apne Kḥáliq ke háth se pák niklá, tab bhí wuh firishton se kam thá. Tau bhí Masíh ne is past zát ko qabúl kiyá : “Wuh to firishton ká nahín, balki Abirahám kí nasl ká sáth detá hai,” Ibr. 2 : 16.

3. Jab Masíh insán baná, *tab insānīyat apní aslí pákizagí se ḥal gai thí*, aur us ká āin jalál bigar gayá, aur us ká husn aur kḥúbí utar gai thí ; kyúnci wuh insán ke girne se peshtar hamáří tabíat meṁ nahín, balki “jism i kḥátí kí súrat meṁ” áyá,

Rúm. 8 : 3. Matlab nahín hai, ki us ne gunáh-álúda jism liyá ; jo bákira se paidá húa, so pák thá ; Janáb i Bári kí qudrat se wuh yahán tak pák kiyá gayá, ki us men gunáh kí najásat kí bú na rahí ; lekin, agarchi us kí kuchh áin nápakí na thí, tau bhí gunáh ke ásár us par nazar áe,—insáníyat kí kamzorián—bhúkh, mánda-gí, dard, maut us par guzrí.

Agarchi wuh gunahgár na thá, tau bhí gunahgáron kí súrát men áyá ; aur jinhon ne us par gunáh ke ye ásár dekhe, so samjhe, ki wuh gunahgár hai. In sab báton men wuh gunáh ke aisá nazdík áyá, jaisá ki us kí qudsí se ho saktá thá. Wáh, yih kaisí farotání thí ! Begunáh jism kí mánind banná ájib hotá ; par jism i khátí kí súrát men áná !—yih kyá hai ! kaun us ká bayán kar saktá hai ? Aur haqíqat men, jab us ne miláp karne ke liye Miyánjí ká kám utháyá, tab aisá banná zarúr thá. Zarúr thá, ki wuh usí tabíyat ko le, jis ne gunáh kiyá thá, yane, insáníyat ; táki us men badlá de. Hán, us tabíyat ke sáth un begunáh kamzoríon ko utháná zarúr thá ; kyúnci unhen pasand karná us kí pasthálí ká, aur hamáre liye badlá dene ká ek hissa thá. Aláwa is ke, in dukhon se hamará Sardár Káhin tajriba hásil karke ham par tars kháne jántá hai. Hamáre Naját-dihinda ká aisí tabíyat lená kaisí ájib farotání hai ! us ká aisá kamína pairáhan pahinná kaisá piyár hai ! Wáh, fazl i behadd !

4. Aláwa is ke, jab tak ki wuh is dunyá men rahá, tab tak *us kí áin khássi-yat*, yane, *Ulúhiyat dhámpí gai* : mujassam hone se us ne “áp ko khálí kiyá,” Fil. 2 : 7. Is sabab us ne kuchh izzat un se, jinhon ne use dekhá, na páí. “kyá yih barháí ká betá nahín ?” Matí 13 : 55. Jab unhon ne ek garíb ádmí ko, faqír kí mánind, bárah garíb sáthíon ke sáth, jin men se ek thailí liye thá, chalte phirte dekhá ; tab kis tarah se khyál kar sake, ki Yih kull ká Kháliq, aur zamín ke bád-

sháhon ká bádsháh hai ? “Us kí tahqír kí gai, aur ham use hisáb men na láe,” Yas. 53 : 3. Tum men se kaun ádmí hoke is se pahle, ki haqír kírá ho jáe musibat sahná pasand kartá hai ? Tis par bhí Masíh ne is se ziyáda farotání aur pastí qabúl kí.

Ab tasauwar karo : kyá yih ájab tarah kí pastí na thí ? Yih ek kálí ghatá thí, jis ne barson tak us ke jalál ko yahán tak dhámpá, ki wuh dunyá par chamak na saká ; Ulúhiyat kí sirf thoří kirneñ thoře ádmíon ko aisí malúm hún, jaise ki súrāj bádalon men se thoří der tak kisi ko dikháí detá, aur phir fauran chhip játá hai. Yúhanná Hawárí kahtá hai, ki “*Ham ne us ká aisá jalál dekhá, jaisá Báb ke iklante ká jalál,*” 1 : 14 ; par *dunyá* ne use na pahcháná. Agar sháh-záda kamíne ádmí ke bhes men sair kare, to us ko sirf kamíne kí izzat mile. Yihí hamáre Khudáwand Ísá Masíh ká hál thá.

5. Jab ki Masíh mujassam hone ke sabab *Báp se dúr kiyá gayá*, to barí pastí men á gayá, kyúnci us ne wuh barí khushí, jo azal se Báp ke sáth kartá thá, chhor dí. Khyál mat karo, ki Masíh ne is dunyá men Khudá ke sáth nihávat shirín suhbat na rakhí ; tau bhí Masíh kí mánind ímán se guzrán karná aur bát hai ; aur Khudá kí god men rahná, jaisá ki wuh mujassam hone se peshtar rahtá thá. aur bát. Jab us ne pukará, aur Báp ne na suná, Zab. 22 : 2 ; jab aisá hairán húa, ki musibat se pukárne lagá, “Ai mere Khudá, ai mere Khudá, tú ne mujhe kyún chhor diyá ? Zab. 22 : 1 ; tab us ne ek hádisa, jo insán kí súrát pakarne se peshtar na pahcháná thá, malúm kiyá.

6. Jab insán baná, tab *past wálidain ko pasand karná, aur is dunyá men hiqárat ká darja qabúl karná* barí farotání thí. Wuh na kisi bádsháh ke, na kisi amír ke ghar men paidá húa. Us kí má be shakk Dáúd ke gharáne se thí, lekin garíb

aur pasthál; aur ek barhai ke sáth us kí mangní húi thí. Aur izzat kí jagah men nahín, balki sará ke astabal men paidá húa.

Garaz, wuh, jo daulatmand thá, hamá-rí khátir garíb húa, 2 Kar. 8 : 9; aur mujassam hone men garíb aur behurmat, aur har tarah se pasthál thá.

HÁSIL I KALÁM.—1. Is mazmún se yih umda natíja nikaltá hai, ki *Masíh kí fida kámil hai*. Kyá insán ne Kḥudá kí shariát torí?—Kḥudá áp insán banke use bahál kartá. Jab Kḥudá-insán Masíh ísá shariát ke ámal men áyá, aur use mánke us ká dawa qabúl kiyá, tab shariát kí aisí barí izzat húi, jaisí kabhí aur kisi kám se nahín ho saktí thí. Is se insáf aisá rázī húa, ki agar ham sabhoḡ ká khún baháyá játá, aur shariát kí izzat kí bun-yád tamám khalq kí wirání par dālí jātí, tau bhí waisá rázī na ho saktá.

Sáre sitáron ká bádál se chhip jáná aisá hādīsa nahín hai, jaisá sūraj ká purá gahan hotá hai. Jaisí Masíh kí asl barái thí, waisí hí us kí pasthálí; aur jaisí pasthálí, waisí hí fida kí kamáliyat; aur jaisí fida kí kamáliyat, waisí hí imándár kí tasallí. Agar wuh yahán tak na jhuktá, to hamári khushí aur tasallí yahán tak buland na hotí; bunyád kí gahráí imárat kí mazbútí hai.

2. Jab kí Masíh ne hamáre liye is tarah se apní aslí izzat o buzurgí utárí, to *is se hamári kḥud-garazí kaisí burí maḡlúm hotí hai!* Is namúne ke bad is gunáh ká kyá ūzr ho saktá? Ai bháío, main tum se kahtá hún, kí but-parast log kḥud-inkár ke liye aisí kisi dalíl se wáqif nahín hai, jaisí is men hai. Kyá Masíh jhuk gayá, aur tum jhuk nahín sakte? kyá Masíh ne aisí barí farotání kí, aur tum zarri sí nahín kar sakte? Kyá wuh kírá, hiqárat aur lanat hone ko rázī thá, aur tum thoḡ sí pasthálí kí bardásht nahín kar sakte? Kyá basabab thoḡ sí hiqárat ke tumhárá dil bechainí,

dáh aur gazab se bhar játá hai? To tum Masíh ke kaise námuwáfīq ho? Suno, aur sunke sharmáo, kí tumháre Kḥudá-wand ne Yúh. 13 : 14 men kyá kahá hai : “Pas, jab main ne, jo tumhárá Kḥudá-wand aur ustád hún, tumháre pánw dhoe, to tumhen bhí lázim hai, kí ek dúsre ke pánw dhoo.” Albatta is namúne ke sabab se zarúr nahín hai, kí ham thík wuhí kám karen; lekin us ká matlab yih hai, kí ham mahabbat ke kisi past kám se na sharmáen. Is se hamára farz bukhúbí maḡlúm ho játá; kyúnki yih aisá hai, jaisá kí jab koí naukár apne kám se sharmáe, tab us ká málik yih hál dekhke áp hí wuh kám kare, aur kahe, kí Kyá main terá sáhib hoke yih kám kartá hún, aur tú naukár us se sharmátá hai?

Jab kí Qádir i Mutlaq aur jaláli Kḥudá áp ko kháli karke chhotá larká ban gayá, to láchár insán men *gurúr kaisá námuná-sib* hai! Munásib hai, kí Masíh kí khas-lat gurúr ke bilkull khiláf ho;—Masíh kí khú zarúr us ke khiláf hai. Jab kí hamára Naját-dihinda narm-dil aur farotan hai; kyúnki us ne apní chízon par nigáh na kí, balki hamári chízon par, Fil. 2 : 4; to kyá hameḡ munásib hai, kí kḥud-garaz aur magrúr hon? Munásib hai, kí ham andhon ke liye ánkḥ, aur langḡon ke liye pánw banen; balki mu-qaddason ke liye lakḡi chunná aur pání bharná, már kháne, aur thuke jáne kí hiqárat sahne, aur kánton ká táj pahinne, aur mar bhí jáne kí banisbat kaisá afzal hai! Garaz, Masíh ne yih sab qabúl kiyá, balki náfarmánbardároḡ ke liye qabúl kiyá.

3. Kyá Masíh insán ko bacháne ke liye yahán tak jhuk gayá? To jo log kí injíl kí raushní men halák hote, *so beuzr haiḡ*. Kyá cháhte ho, kí Masíh aur kuchh kare? Lo, us ne to shaukat aur jalál ká pairáhan utára, aur tumhárá sá jism pahinke apne takht par se utrá, aur naját ko tumháre darwáze par láyá. Albatta,

jitná ki Masíh hamáří naját ke liye farotan búá, utná hí wuh gazab kí laharon men dúb jáenge, jo aisi naját kí tahqír karte hain. K̤hudáwand farotan búá; phir beímán use aur past karne cháhte hain, balki use páemál karte hain, Ibr. 10 : 29. Aison ke liye sirf mahkúm honá nahín, balki us se bhí ziyáda karwá hissa báqí hai. Sháyad aur log ádálát ke din kuchh na kuchh uzr kar sakenge; par záhír hai, ki aise gunahgár lájawáb hongé. Ah! láchár gunahgáro! jab Masíh Ísá áp hí tumháre darwázon par fazl látá, agar tum use baqír jánoge, to tumhári halákat wájib hogí! Ai parñewálo, K̤hudá na kare, ki yih tumhári hálát ho.

4. Is se yih bhí małúm búá, ki koí Masíh kí mánind piyár nahín kartá, balki nahín kar saktá hai : *us kí mahabbat insán kí taraf lásání hai.* Is mahabbat kí lágarazí, aur qúwat aur betabdílí use lásání jalál detí hai. Albatta wuh mahabbat barí thí, jis se us ne apná jalál utará, aur insán kí súrát pakrí. Yúnatan ká piyár Dáúđ kí taraf auraton ke piyár se bará thá; Yaqúb ne Ráhel ko yahán tak piyár kiyá, ki us kí khátir járe aur barsát kí taklíf k̤hushí se utháí; Dáúđ ne Abisálúm ko apní ján aur apní bádsháhat se ziyáda piyár kiyá; agle zamáne ke Masíhíon ne ek dúsre ko yahán tak piyár kiyá, ki ek dúsre ke liye marne ko taiyár the : lekin in men se kisi ne mahabbat ke zor se aisá k̤hud-inkár na kiyá, jaisá Masíh ne hamáre liye kiyá; aur na Masíh kí koí aisi garaz thí, jaisí in sab ke dilon men jumbish kartí thí : wuh apne azízon ko piyár karte the, Masíh apne dushmanon ko. Us ká piyár, us hí kí mánind ajíb hai.

5. Jab ki wuh hamen bacháne ke liye itná jhuk gayá, to kis qadr ziyáda munásib hai, ki ham use apne dil aur chál se *sarfaráz karke us kí hamesha izzat karen.* Cháhiye, ki jis qadr beizzatí us ne hamáre liye qabúl kí, usí qadr wuh hamáre nazdík

azíz ho. Cháhiye, ki ham sab chár taur se us kí izzat karen; yane,

Us kí bábat k̤hushí ke sáth *báten karne se.* Har waqt sabhon ke sámhne us kí taríf karo. Agar koi ádmí tum par barí mihrbání kartá, to tum sabhon ke kánon men us kí taríf sunáte. To Masíh se ziyáda kaun is tarah kí taríf ke láiq hai?

Us par bharosá rakho. Wuh tumháre liye sab waqon ko púra karegá. Us kí qudrat o mihrbání kí, un par kámil takiya karne se, izzat karo.

Us ke nám se K̤hudá ke pás áo : us kí izzat fazl ke takht ke pás karo. K̤hudá hamesha us kí suntá hai; aur sirf usí ke wasíle se ham us ke pás á sakte hain.

Har tarah ke imtihán, aur hájat, aur dukh ke waqt *us kí madad mángo;* kyúnki us ne tumhári hí madad ke liye tumhárá sá jism liyá; aur niháyat rahm-dilí se tumhári sunegá.

Garaz, har tarah se—kámon se, báton se, aur k̤hiyálon se us kí izzat karo; aur sáre dil se kaho—kí

K̤hudá ká nám Masíh ke liye mubárák ho.

XIX.

M A S I H K I P A S T H Á L I ,

U S K Í Z I N D A G Í M E N .

Aur ádmí kí súrát men záhír hoke áp ko past kiyá, aur marne tak balki salíbi maut tak farmánbardár rahá.—Fil. 2 : 8.

HAM Masíh kí pasthálí ká bayán, us ke mujassam hone kí sanad ke sáth kar chuke hain : ab wuhí bát, us kí zindagí kí hálát men bhí sábit karná zarúr hai. Yahán merá yih iráda nahín hai, ki us kí zindagí ká sára ahwál bayán karún : jáná cháhiye ki Pák Nawishte us kí k̤háss auqát basrí ká bahut thorá bayán karte hain; aur sári wáridát, jo injíl men mazkúr hain, bayán karne kí fursat nahín

hai; sirf un ehand báton ká ki jin meñ
kháss karke us kí pasthálí hai, zikr hogá.

I. Khudáwánd Ísá shír-khwár hí hoke
is meñ pasthál húa, ki *shariát ke mutábíq*
us ká khatna húa; kyúinki wuh Yahúdí
qaum meñ paidá húa; is liye lázim aur
zurúr thá, ki us qaum ke sáre faráiz adá
kare, aur us kí sárí rasmon ko púra kare,
táki unhen khatam kare; aur “sab wáji-
bát ko púra kare.” “Aur áthwen din,
jab larke ká khatna húa, us ká nám Ísá
rakhá gayá,” Lúká, 2 : 21. Is se Khudá
ká Betá bahut pasthál húa, kháss karke
in do báton meñ:—

1. Is se, agarchi wuh hákim aur shariát
ká bání thá, tau bhí *sárí shariát ko mánná*
us par farz húa: “Main har ek ádmí ko,
jo khatna karwátá hai, phir sáf kah su-
nátá hún, ki use shará ke sáre hukmon
par ámal karná wájib húa,” Gal. 5 : 3.
Hawári ká yih matlab hai, ki jab kisi ne
shariát kí koí rasm mánná zarúr samjhá,
tab use us kí sab rasmen mánná farz húa;
kyúinki shariát ek hí hai—us ke hisse
mutafarriq nahín. Aur jise sárí shariát
ko mánná farz hai, wuh sauran us ke
ilzám meñ giriftár hotá hai; kyúinki wuh
us ká koí hukm barábar aur kámil tarah
se mán nahín saktá hai. Is liye Masíh
ne hamará zámín hoke khatna karwáne
se sárí shariát ko apne úpar farz kiyá;
aur agarchi us kí farmánbardári bilkull
kámil aur betagsír thí; tau bhí, jab ha-
mári khátir us ne apne úpar shariát ká
bojh le liyá, tab use gunahgáron kí sazá
bardásht karne parí. Yihí wuh júá hai,
jis kí bardásht, siwáe Ísá Masíh ke, koí
nahín kar saká hai, Ám. 15 : 10. Aur
jab Masíh shariát ke taht meñ áyá, to
yih chhoṭí bát na húi; kyúinki wuh shariát
ká denewálá thá, aur kisi ke tábj meñ
nahín: aur is májare se Khudá kí bád-
sháhat, jo us ke táj ká kháss jawáhir hai,
us kí pasthálí meñ dhap gáí.

2. Apne khatne ke sabab se wuh dunyá

ke nazdík na sirf mahkúm, balki *gunah-
gár malúm húa*; kyúinki agarchi wuh pák
aur gunáh se mubarra thá, tau bhí khatne
se malúm húa, ki goyá us meñ gunáh kí
najásat hai, jise kát dálná cháhiye.
Khatne ká ráz i kháss yihí thá: Abirahám
aur us kí aulád is rasm se daryáft karte
the, ki un ke dil aur tabíat gunáh-álúda
aur gazab ke sazawár the, Yar. 4 : 4. Is
sabab se sarkash “dilon aur kánon ke
námahtún” kabláte haiñ, Ám. 7 : 51.
Aur jaisá ki yih rasm insán ko tabíat kí
najásat kí bábat qáil kartí thí, waise hí
us se “tamám o kamál jismí guánhon ko
dúr” murád hai, Kal. 2 : 11.

II. Masíh aisé pasthál húa, ki *saláyá*
gayá; hán, larakpan hí meñ khárij kiyá
gayá. Firishte ne Yúsuf se kahá “Uṭh,
larke aur us kí má ko leke Mísr meñ
bhág já, aur wabáñ rah, jab tak main
tujh ko khabar na dúñ; kyúinki Herod
larke kí talásh karegá, ki use halák kare,”
Matí, 2 : 13. Ai náshukr Herod! kyá
Naját-dihinda ke sáth aisé sulúk karná
rawá hai? Kyá us kí mukhálafat meñ
hullaṭ macháná, ki goyá wuh halák kar-
newálá hai, na bachánewálá, durust hai?
Tis par bhí Herod, jab apne gazab ke
mutábíq koshish kartá thá, tab hí pák
nawishton ko púra kartá thá; kyúinki is
bát kí pesh-khabarí húi thí, Yar. 31 : 15.
Aur is satáne ká ímá 22wen Zabúr meñ
miltá hai: yih Zabúr aisé sáf pesh-kha-
barí detá hai, ki goyá injíl ká ek hissá
hai.

III. Hamará Khudáwánd Ísá Masíh
basabab us garíbí aur hiquárat ke, jo us ke
hál se wabasta thí, is se ziyáda pasthál
húa: us ne tangí aur garíbí ke sáth apne
sáre dinon ko kátá. “Wuh daulatmand
thá, aur hamáre wáste mufliis húa,” 2
Kar. 8 : 9—yahán tak mufliis, ki us ká
koí ghar na thá, balki wuh auron ke
gharon meñ rahá kiyá, yá sabrá meñ apní
auqát us ne káṭí. Us ká hál parindon
aur charindon ke hál se badtar thá, jaisá

ki us ne ek kátib se kahá, Matí, 8 : 20. Kabhí kabhí us ne rúkhí rotí aur bhúní bhí machhlí kháí; kabhí kabhí fáqa kiyá, Mark. 11 : 12.

Wuh “*khidmat karáne nahín, balki khidmat karne áyá,*” Matí, 20 : 28; dunyawí mál asbáb baṭorne nahín, balki ásmání daulat dene áyá. Us ke álishán dil ne un chízon ko haqír jáná, jinhen us ke bahut pairau niháyat dil-pasand samajhke talásh karte hain. Jin chízon kí bábat ham log hazáron tasauwarát karte hain, us ne ek bhí kھیál na kiyá hogá. Garaz, wuh farotan aur garíb hone ko áyá; táki insán ko dunyá kí náchízí síkháwe, aur us ke sáre farebinda jalál kí tahqír kare: is sabab se us ne garíbí aur dukh kí hálat ko íkhtiyár kiyá.

IV. Masíh kí pasthálí men wuh haul-nák *imtihán* bhí, jo us ne Shaitán se sahe, gine játe hain. Un se us ke pák dil ko niháyat ranj húa hogá. Lúká, 4 : 1—13 men in imtihánon ká zikr hai, jis se malúm hotá hai, ki wuh khabís us ke pás jangal men áyá, chálís din rát tak us ko fáqe se rakhá, aur tab ek bare jál-wále imtihán se us ko ázmáyá, yane, “Is patthar ko kah, ki rotí ban jae.” Jab us ne dekhá, ki Masíh ne kaisí chálákí se is imtihán ko tál diyá, tab apná hathiyár badalke kufr bakne ke liye use uskáyá; balki Shaitán hí kí parastish karne kí saláh dí. Lekin hamárá Naját-dihinda ajsá pák rahá, jaisá shaffáf pání billaur ke bartan men, jo kitná hí hiláyá jae, tau bhí kasáfat se barí rahtá; tab Shaitán ne ek muddat tak use chhoṛ diyá; lekin iráda kiyá kí phir us ke pás ae. Is turah se hamárá mubáarak Kḥudáwand Shaitán se ázmáyá gayá: wuh, jo Kḥudá ke sáth rahá, ab jangal men Shaitán kí muláqát se ranjída húa,—jo Kḥudá ke sáth kḥushí kar rahá, ab us ke kán kufr kí báton se bhare játe hain. Kaisí bejzzatí is men thí! Us ke ek zalíl gulám ne us ká kḥá-wind banná cháhá! Us ke qaidkháne ke

dárogá ne usí ko qaid karná cháhá! Us zalíl o najis aur sarkash rúh ne aisí koshish us par kí! Albatta Kḥudá ke Beṭe ke liye yih barí pasthálí thí.

V. Us kí *dardmandí* us kí pasthálí ká nishán hai. Wuh har waqt bímáron aur majrúhon ke darmiyán rahá; aur us ká dil yahán tak narm thá, ki har ek áh ká márná, jo gunáh ke, yá us ke phalon ke sabab se húa, us par muassir húa; aur is wáste likhá hai, ki “us ne hamáre ázár utháe, aur hamáre álamon ká hámil húa,” Matí, 8 : 16, 17. Ye báten tab kahí gain, jab díwáne us ke pás shaffáf ke liye láe gae. Aur likhá hai, ki jab us ne Mariyam ko, aur us ke sáth auron ko rote dekhá, tab us ne áh khínchí, aur ghabráyá, Yúh. 11 : 33. Aur “*Ísá royá,*” áy. 35. Hán, un ke liye us ne ánsú baháyá, jo apne úpar na roe; maslan, Yarúsalam par royá, Lúká, 19 : 41, 42. Agarchi wuh apne khatre se na ágáh the, aur na ḍarte; tau bhí us ne use peshtar se dekhá; aur us bare shahr kí áfat dekhne se us ká dil kaisá chhid gayá! Us ne un ke liye mátam kiyá, jinhon ne apne gunáhon ke liye mátam na kiyá; is liye likhá hai, ki “Wuh un kí saḥt-dilí se bahut bezár húa,” Mark. 3 : 5. Achche tabib kí taríf is bát men hai, ki wuh goyá har ek bímár ke sáth bímár hotá, aur har ek marnewále ke sáth martá hai; aur yih kḥáss karke hamáre bare tabíb ká hál thá. Isí sabab se “wuh mard í álam aur áshná í ázár baná;” kyúnci jitná koí pák hai, utná hí wuh auron ke gunáh se ranjída aur gamzada hotá hai; aur jitná koí narm-dil hai, utná hí wuh auron ke gam ká dardmand hotá hai. Beshakk aur koí dil Masíh ke dil ke barábar pák, narm aur rahím na thá.

VI. Us kí pasthálí, balki zillat, is men húi, ki *unhon ne*, jin ke pás wuh bhejá gayá thá, *use qabúl na kiyá*. Us ne bachánewále ká sá sulúk na páyá, balki sab se náqis aur bure ádmí ká sá. Jab

ki wuh ásmán se áyá, táki “apní ján ko bahuton ke liye fidiya meṃ” de, Matí 20 : 28 ; jab ki “Kḥudá ne apne Beṭe ko is wáste dunyá meṃ nahīṃ bhejá, ki dunyá par sazá ká hukm kare, balki is liye ki dunyá us se naját páe,” Yúh. 3 : 17 ; jab wuh “itne hí liye zābir húa, ki Iblís ke āmalon ko nábūd kare,” 1 Yúh. 3 : 8 ; jab ki wuh asiron ko ribái dene áyá, Yas. 61 : 1 ;—to áyá munāsib na thá, ki sab ke sab kḥushí ke nara ke sáth use qabúl karte? Kyá munāsib na thá, ki us jagah ko, jis par wuh chaltá thá, chúmte? Lekin unhon ne us kí tahqir kí, Matí 13 : 55. Wuh “ádmion ká nang húa,” Zab. 22 : 6. Unhon ne kahá, ki Wuh Shaitán kí madad se mujizát dikhátá hai, Matí 12 : 24. Wuh ádmion ke nazdik kírā ṭhahrá. Zab. 22 : 6. Us par tamáncha aur thappaṛ kí mār paṛí, Matí 26 : 67 ; 27 : 30 ;—ahmaq kí tarah se libás ká ṭhaṭṭhá us se kiyá gáyá, áyat 28, 29 ; us ke muḡh par thúk paṛá áyat 30. Us ke shāgirdon meṃ se ek ne use bechá, dúsre ne us ká inkār kiyá, aur sab ke sab use chhorke bháge. Yih barí zillat Kḥudá ke Beṭe par paṛí—na sirf ek hí din, balki har waqt aur har jagah meṃ.

HÁSIL I KALÁM.—1. Jab Masíh aisá farotan húa, ki khatná karwáyá, aur is tarah tarah se sári shariát ko mánná apne úpar farz ṭhahráyá ; to is ká natíja yih hai, ki *ab insáf hí imándáron ke barí-náma par rázī hoke apná dastkhatt aur muhr kar saktá hai*. Is se Masíh ne apne úpar farz ṭhahráyá, kí shariát ká sára dāwa adá kare ; aur us tábjidári ká júá uṭháe, jo us se peshtar koí na uṭhá saktá thá. Aur jaise ki khatne se use sári shariát ko mánná paṛá, waise hí us ne use barí kḥabardári se máná ; aur use aisá ṭhík púrā kiyá, ki insáf i lláhí us kí farmán-bardári meṃ koí nuqs na pá saká ; balki iqrār kartá hai, ki imándár ká sára qarz

adá húa, aur wuh barí húa ; aur is tarah se Kḥudá sádiq ṭhabartá, aur us ko, jo Ísá Masíh par imán látá hai, sádiq ṭhabartá hai, Róm. 3 : 26. Agar Masíh par yih farz na húa hotá, to ham kabhí barí na hote. Agar us kí tábjidári púrí aur kámil na hotí, to hamári sadáqat nákámil hotí. Jis ke pás besh-qímat kḥazána ho, wuh use ujṛí koṭhrí meṃ kabhí na rakhegá : aur agar sab se pák ádmí apni besh-qímat naját ko apne sab se pák kám par mauqúf rakhtá, to us par wáwaila hotá. Lekin Masíh kí tábjidári aur sadáqat kámil aur mustaqil hai ; ek bunyád, jis par ham salámatí ke sáth ṭamír kar sakte haiṃ.

2. Jab Masíh ko larakpan meṃ Misr ko bhágná paṛá, to ham jánte haiṃ, ki *bequsúr aur dindár honá nuqsán o dukh se nahīṃ bachá saktá hai*. Kaun Masíh se ziyáda bequsúr thá ? aur kaun ziyáda satáyá gayá ? Dunyá hanoz dunyá hí hai. “Main ne terá kalám unheṃ diyá, aur dunyá un se dushmaní kartí hai,” Yúh. 17 : 14. Dushman us ke liye ghát meṃ rahtá hai, jo is kḥazáne ke liye chaltá hai ; par wuh, jo is se kḥálí hai, is dushman ke áge beḍar hoke gá saktá hai : dindári ke píchhe sitam aisá ho letá hai, jaisá ki jism ke sáth us ká sáya rahtá hai : “balki sab ke sab, jo Ísá Masíh meṃ saláhiyat se guzrán kiyá cháhte haiṃ, tasdiq páenge,” 2 Tim. 3 : 12. Jo koí taqaddus ke sáth guzrán karne cháhte, kabhí áram ke sáth na rahenge. Jo taqaddus kí pairawí karte, so apní zindagi kí pákízagi se bedínon ko qáil karte haiṃ ; aur wuh is sabab se ghabráte, aur kḥafa hoke dushmaní karte : aur yih dushmaní lahu ke sáth nasl dar nasl hotí játi hai : “Jaisá us waqt wuh, jis kí paidáish jismání thí, use, jis ká tawallud rúhání thá, satátá thá, waisá hí ab bhí hotá hai,” Gal. 4 : 29. Dekho, jaisá thá, waisá hai ; Qáin kí láṭhí abhí talak Hábil ke kḥún se álúda hai ; par yih hamen Masíh

ke muwáfiq kar dene kí tadbír hai; aur kásh kí hamárí tabíat us kí tabíat ke muwáfiq ho játí? Us ne farotauf se dukh páyá: kásh kí ham usí ke mánind ho játe! Hamárí bábat koí kahne na páe, kí Yih patthrí kí mánind hai, jo záhíran tñandí hai, lekin jab us par zarb lagáí jáe, to jhaṭ paṭ ág nikaltí hai—makkár ká yihí hál hai. Bhalá karná aur burá sahná, Masíh ke mánind honá hai.

3. Jo fazl aur dindárí se pur hai, *so kabhí kabhí duniyá tasallí se khálí ho sakte hai.* Masíh khúbí se kaisá labrez thá! tis par bhí us kí záhírí tasallí kabhí kabhí kaisí kam húi! Aur jaisá us ká hál thá, waisáhí bahuteron ká hál húa, jo ab jalál meñ dákhil hue hai: “Aur is dam tak bhúkhe, piyáse, nange, márkhanewále, aur áwára hai,” 1 Kar. 4: 11. Un kí rúheñ sadáqat ke libás se mulabbas thín—un ke badan nange yá chithre pahine hue the. Un kí rúheñ poshída man khátí thín—un ke badan bhúkhe rahe. To ham musibat meñ qanáat karey; wuh Khudá ke gazab ká nishán nahín hai; wuh ham par kuchh aisá bojh nahín dáltá, jo us ke Beṭe hí par na dálá gayá ho. Balki ham meñ kaun hai, jo Masíh ke barábar dukh uṭhátá hai? Agar ham bhúkhe piyáse hon, to kuchh kháne ko miltá hai; ham árám karne ká asbáb rakhte hai; par Ibn i Ádam ne apne sir rakhne kí jagah na páí. Aur yád karo, kí tum ek seráb mulk ko játe ho, jahán tumhárí sárí há-jateñ rafa kí jáengí. Khudá ne duniyá ke kangálon ko ikhtiyár kiyá, jo imán meñ ganí hai, aur us bádsháhat ke, jis ká iqrár us ne apne muhabbat karnewálon se kiyá, wáris hai, Yaq. 2: 5. Tumháre yahán kí hálát kí tangí se áyan-da kí daulat ko shán milegí.

4. Jin meñ Shaitán kuchh baḡhra nahín rakhtá hai, *wuh kabhí kabhí is duniyá meñ us se ziyáda tasdiq páte hai:* “is duniyá ká sardár átá hai, par us ká mujh

meñ kuchh nahí,” Yúh. 14: 30. Jahán kí wuh fathmand nahí ho saktá, tau bhí diqq karegá. Is burí rúh ne Masíh par hamla kiyá; albatta us par hasad kiyá, aur maqdúr bhar use rokne cháhá. Aur Masíh ne us ká hamla sahá, táki tajruba se hamára hamdard ho sake. Aur jab kí us ne Masíh ká imtihán kiyá, to kyá wuh ham se báz rahegá? kháss karke jab kabhí kabhí ham par gálib átá hai, to kyá hamen chhoregá? Kabhí wuh kufr ke kñhiyálon ke tír chalátá hai; aur in se panáh lene ke liye munásib hai, kí ham imán kí sipar lagáen, jis se ham us kñhabís ke sáre jalte tiron ko bujhá sa-ken, Afs. 6: 16. Imtihán kiye hue Bachánewále par imán láo: aur Masíh ke imtihánon ko yád karke kháss tín báton par tasauwar karo:

Imán ke sáth yád karo, kí Masíh *muḡhtalíf* imtibánon se ázmáyá gayá; aur wuh kaise bure imtihán the, kí “Tú jhukke mujhe sijda kar.” Phir, Masíh *gálib húa*, aur Shaitán ko bhagá diyá. Aláwa is ke, Masíh kí fath ke hásil tumháre hí hai; tumháre hí liye us ne Tuhmatí ko áne diyá, Ibr. 2: 18; tumháre hí liye jít liyá.

Agar tum kaho, kí Masíh merí mánind ázmáyá gayá; lekin is meñ mere liye kyá tasallí hai? kyúnki is duniyá ká sardár áyá, aur us ká us meñ kuchh na thá, Yúh. 14: 30. Us par hamla húa, par wuh álúda na húa; lekin main ázmáyá játa, aur álúda bhí hotá húa.

To jawáb yih—Sach, aisá hí hai. Par agar Masíh álúda hotá, to tum ko us kí tasdiq se kuchh fáida na hotá. Par jab wuh pák rahá, aur gálib húa, to tumháre liye ummaid hai. Us kí madad se tum bhí gálib hoge. “Khudá, jo sulh-kñhwáh hai, Shaitán ko tumháre páon tale jald kuchláwegá,” Róm. 16: 20. Is áse meñ us kí minnat karo; apní kamzorí par faryád karo; aur wuh tumhárí madad karegá.

5. Kyá Masíh ranjúron ká ham-dard húa ? To us ke mánind bano—*rahm-díl* ho. “Dil i pur dard, aur aqhláq, aur qhákásári, aur farotaní, aur hilm se zebá-ish paidá karo,” Kal. 3 : 12. “Ronewá-lou ke sáth roo,” Róm. 12 : 15. Qáin ne kahá, “Kyá main apne bháí ká nigahbán hūy ?” par Pulús ne kahá, ki “Kaun kamzor hai, ki main kamzor nahīn ?” 2 Kar. 11 : 29. Díndáron men tīn báton se ham-dardí paidá hotí hai : Qhudáwand ká un par tars kháná, Yas. 63 : 9; wuh nisbat, jo wuh ápus men rakhte hai—wuh sab ek hí jism ke ang hai, 1 Kar. 12 : 25; aur sab koí jánte hai, ki sab auron ke muhtáj hai, Gal. 6 : 1.

6. Kyá dunyá ne badsulúki se us kí pasthálí ko barháyá ? To is se síkho, ki *kuchh parwá nahīn, ki dunyá hamárá bábat kyá samajhtí hai.* Dunyá ke log bázon ko náhaqq izzat dete hai; aur bázon ko náhaqq haqír jánte hai. Hamesha unhon ne Qhudá ke sachche logon ko be-izzat aur kamtarín qhahráyá; balki jalál ke Qhudáwand kí tahqír kí. To kyá taajjub hai, ki wuh abhí hamen bad kahen ? Agar hamárá tamíz pák ho, aur Qhudá ham par apne chihre kí tajallí kare, to dunyá se hamen kyá kám ? Ek din áwegá, jab ki hamára Qhudáwand apne aslí jalál ke sáth záhir hogá, aur us ke log us ke sáth.

7. Masíh kí sári pasthálí se yih síkho, ki apní zindagí ke dukh aur taklíf ko *díl itminán aur qhátir-jumái* ke sáth saho, jaisá ki hamáre peshrau Masíh ne inhiñ báton kí bardásht kí. Wuh satáyá gayá, aur farotaní se pesh áyá; garíb thá, aur na kurkúráyá; imtihan kiyá gayá, aur gálib húa; us par dhamkí hui, par us ne phir na dhamkáyá. Pas, har tarah kí taklíf men Masíh par nigáh karo; us ke namúne ke mutábíq chalo. Dil, aur zabán, aur aqmál ke wasíle se kaho, ki—

Qhudá ká shukr Masíh ke liye ho !

XX.

MASIH KI PASTHÁLI MAUT TAK.

US KÁ APNÍ MAUT KÍ TAIYÁRÍ KE LIYE PAHLÁ KÁM.

MASIH KI DUÁ APNE LOGON KE LIYE.

Main dunyá men áge na rahúngá, par yih dunyá men hai, aur main tujh pás átá hūn. Ai quddús Báp, apne hí nám se, unhen, jinhen tú ne mujhe baqshá, hifázat se rakh, táki wuh hamárá tarah ek hojāen.—Yúh. 17 : 11.

Ab ham Masíh kí pasthálí ke bayán men sab se níche ke darje tak pahunchen hai; yāne, us ká maut tak, balki salíbí maut tak farotan honá. Is hí maut se hamárá rúhon kí zindagí hotí hai. Masíh ke lahú men ímándáron ke liye beshumár beshqímat niāmaten hai. Is hí surkh chashme ke pás ham baithke baqhúbí gaur karenge, ki Masíh kí maut kí kaisí taiyári hui; us kí maut kis tarah kí thi; Masíh marne men kaisá málúm húa; us kí tadrín; aur us kí maut ke mubáarak matálib aur jalálib anjám kaise hai.

Masíh kí maut kí taiyári men us ke tīn kám the, aur us ke dushmanon ke tīn. Us ke tīn kám yih hai, yāne, us ká apne doston ko apne Báp ke háth men supurd karná; us ká apní maut kí yádgári ke liye ek nishán muqarrar karná; aur us ká Qhudá se bág men rúhání azíyat ke waqt duá mángná.

Jo kám Masíh ne apní maut kí taiyári karne men pahle kiyá, so goyá apne ghar ká bandobast karná thá; yāne, apne logon ko nasíhat o tasallí dená, aur un ke liye duá mángná. Masíh kí muhabbat apne logon se hamesha garm aur qawí thi, aur qháss karke jab wuh unhen dunyá men chhor jáne par thá; aur us ne us muhabbat ko, un tasallíon men, jo Yuhanná ke 14, 15, 16 bábon men likhí gai hai, achchhí tarah se záhir kiyá; aur wuh 17 báb kí duá i mumtáz men qhúb áshkára

hai. Is se hamen us kí beshqímat sífárish ká taur kuchh kuchh malúm hotá hai. Us ká dil muhabbat se chhalaktá thá ; kyúнки wuh ab unhen chhoṛke Báp ke pás jáne ko thá. Jab hamará koí dost marne par ho, to us kí pichhlí báten hamen bahut qadmand malúm hotí haiñ ; to kitná ziyáda marte hús Naját-dihinda kí! Lekin is waqt merá iráda nahín hai, ki us tamám bahr i daulat-ámez kí, jo is báb men hai, sair karún ; main sirf úpar kí sanad kí bhári arz ko, aur dalílon ko, jinhen Masíhí us arz kí kumak men pesh láyá, sochúngá.

1. Is men Masíh kí darḡhwást us ke logon ke haqq men hai—na sirf un ke liye, jo usí waqt házir the, balki sabhon ke liye, jo har zamáne men us par ímán láte haiñ, aur láenge. Aur us sab ká ḡhulása jo us ne Báp se mángá, yihí hai, ki tú unhen mahfúz rakh.

Is darḡhwást se un logon ká ḡhatra áshkára hai. Aur un ke do ḡhatre haiñ ; yane, ek to gunáh karne ká, aur dúsrá halák hone ká. Donon ḡhatron se mahfúz rakhne ke liye ek hí shai qádir hai, yane,—Ḳhudá kí qudrat. Ḳhudá ká nám wuhí burj hai, jis men sádiq salámat haiñ, Ams. 18 : 10. Tum apní táqat o hikmat se na bach sakoge—sirf Ḳhudá kí táqat ke sabab bachoge. Lekin hamáří koshish bhí zarúr hai ; kyúнки likhá hai, ki ham Ḳhudá kí qudrat se, ímán ke wasíle se, naját tak mahfúz haiñ, 1 Pat. 1 : 5. Aur Ḳhudá apne logon kí hifázat kartá hai ; tau bhí unhen apne taín us kí muhabbat men mahfúz rakhná hai, Yahúdá, 21 ; aur apne dílon ko kamál ḡhabardáří se rakhná hai, Ams. 4 : 23. Yihí Masíh kí arz ká ḡhulása hai.

2. Dalílen jo wuh apní arz ke sáth pesh látá hai, kái tarah kí haiñ. “Main dunyá men aur na rahúngá;” ab main marne par hún, aur thoṛí der men un se judá húngá. “Par yih dunyá men haiñ;”

mujhe unhen ḡhatre ke bích chhoṛná hai. “Unhen jinhen tú ne mujhe baḡhshá;”—terá aur merá goyá hissa un men hai. In báton se malúm hotá hai, ki

Masíh kí duá apne logon ke liye, jo us ne unhen chhoṛne ke waqt kí, us kí muhabbat aur fikr ko achchkí tarah se áshkára kartí hai.

Isráelíon ká yih dastúr thá, ki ḡhará-ne ká báp barkat de. Jab Yaḡúb budḡhá hoke marne par thá, to us ne apne beṭon ko, ḡhásskar Yúsuf, aur Afráim, aur Manassá ko barkaten díñ. Wuh jántá thá, ki barkat denewálá sirf Ḳhudá hai ; so us ne un ke liye duá i ḡhair kí, Paid. 48 : 15 wg. Izhák ne isí tarah se apne beṭe ke wáste duá i ḡhair kí, Paid. 28 : 3 ; aur is tarah se barkaten dená sirf duá i ḡhair karná hai.

Isí tarah Masíh ne jab wuh marne par thá, to apne ḡharáne ko barkaten díñ ; aur duá ke wasíle unhen diyá. Jaisá wuh áge apne ḡhawáson ko, jo dunyá men the, piyár kartá thá, waisá hí áḡhir tak unhen piyár kartá rahá, Yúh 13 : 1.

Ab un rahmaton ká, jo Masíh ne apne logon ke liye Báp se mángín ; aur un dalílon ká, jo wuh pesh láyá, gaur karenge ; aur kyún jab marne par thá, tab us ne un ke liye is tarah se minnat kí ; aur is se Masíh kí muhabbat apne logon kí taraf, aur us ká un kí ḡhabar lená kis tarah záhir hotá hai.

I. Wuh *kaunsi rahmaten thín*, jinhen Masíh ne marne par hoke apne logon ke liye mángá ?

1. Us ne *gunáh aur ḡhatre se hamáří hifázat* mángí. “Apne hí nám se unhen, jinhen tú ne mujhe baḡhshá, mahfúz rakh;” jis kí tafsír wuh áp is tarah se kartá hai : “Main yih suwál nahín kartá hún, ki tú unhen dunyá se uṭhá le jáe ; balki yih, ki tú unhen badí se bachá rakh,” á. 15. Ham ne, aur ágle muḡad-

dason ne, apne apne zamánon meñ is duq ká phal páyá; nahín to ham kis tarah se imtihánon ke bích, kḥássa karke jab imtihán kí madad meñ hamáří hí nápak kashisheñ kám kartín, mahfúz rahte? aur kyúnkar itne dushmanon ke bích salámat rahte? Búte kí hifázat shuálon ke bích, aur Dániel kí sheron ke mánd meñ, hamáří is hifázat se bahut ajíbtar nahín haiñ. Agar Kḥudá unheñ na bachatá, to wuh nest ho játe; aur waisá hí agar Kḥudá hamáre gunáhon kí tásir ko, aur dushmanon kí adáwat ko na roktá, to gunáñ hamáří rúhání zindagí ko, aur dushman ham ko, gárat kar dete. Jis qudrat se Dániel kí hifázat kí gaí thí, us hí se ham mahfúz rahte haiñ; aur us se, jis ke háth Masíh ne is duq meñ ham ko supurd kiyá, ham sáří ruhwaaten, dunyawí o rúhání páte haiñ.

2. Anr ek rahmat, jis ke liye wuh darkḥwást kartá hai, yih hai, ki wuh ápas meñ miláp rakheñ. Yih hifázat kí rahmat se iláqa rakhtí hai; yañe, likhá hai, “táki wuh hamáří tarah ek ho jáeñ.” Aur in donon se iláqa ṭhabráná munásib hai; kyúnki miláp se hifázat hotí hai.

3. Masíh ne yih bhí cháhá, ki merí “*kḥushí* un meñ púrí ho;” á. 13. Jab ki us ke dukh kí gharí á pahunchí thí, tab bhí wuh un kí kḥushí kí tadbír kar rahá thá; hán, wuh un ke liye kámil kḥushí cháhtá thá. Yih aisá hai, ki goyá wuh kahtá hai, ki Ai mere Báp, main in ázizon ko ranj o taklif ke álam meñ chhoṛne par hún; main jántá hún, ki un ke dil gamgín honge; kásh ki main apne jáne se peshtar, un ke liye kḥushí i Rabbání hásil kar saktá. Main cháhtá hún, ki wuh na sirf jien, balki kḥushí se zindagí basar karen.

4. Aur wuh un ke liye ek chashma kholne cháhtá hai, ki jis se yih sab rahmaton jári raheñ; yañe, wuh duq kartá hai, ki “Unheñ apní sachái se *pák* kar,”

á. 17. Pákízagí aur taqaddus ká tamám dil meñ jári honá beshqímat rahmat hai. Koí chíz is se achchhí nahín. Aur un kí páedáří aur miláp, aur kḥushí ká ek bará báis yih hai.

5. Phir wuh duq kartá hai, ki “wuh, jahán main hún, *mere sáth* hon, táki wuh mere jalál ko dekheñ.” Yih aur sab rahmaton kí kamáliyat aur anjám hai. Ham is se bare darje tak nahín pahunch sakte, aur na is se bartar fáida pá sakte haiñ. Pas ma'lúm hotá hai, ki Masíh apne logon ke liye sirf chhoṭí chhoṭí barkaten nahín mángtá hai;—jab tak ki donon jahán kí sab se umeida chízeñ nahín mángtá, tab tak mángne se báz nahín áta.

II. Ab dekhná cháhiye, ki Masíh *kaisí dalílon ke sáth* Báp se yih rahmaton mángtá hai.

1. Us kí pahlí dalíl yih hai, ki *Báp aur Beṭá donon un meñ sharík haiñ*, jaise do ádmí kisí mál meñ sharík rahte haiñ. “Sab mere tere haiñ, aur tere mere,” á. 10. Goyá wuh kahtá hai, ki Ai Báp, dekh, wuh jin ke liye main duq kartá hún, jaisá ki mere haiñ, waisá hí tere haiñ. Tú ne azal se unheñ piyár kiyá, aur isí muhabbat ke sabab se unheñ mujhe diyá; is tarah se wuh goyá tere aur mere haiñ; terá aur merá un meñ bará bakhra hai. Isí wáste unheñ mahfúz rakh, tasallí de, aur bachá le; kyúnki wuh tere haiñ. Yih kaisí kḥúb dalíl hai. Ai Masíhó, kḥátirjana rakho; tumbhárá shafí apne kám meñ kámil hoshyáří rakhtá hai.

2. Us kí dúsrí dalíl pahlí se nisbat rakhtí hai; yañe, “aur main un meñ buzurgí pátá hún.” Merí buzurgí aur izzat tere nazdík mumtáz hai; tú apne Beṭe ká jalál barháne cháhtá hai. Is dunyá meñ merá kyá jalál hai, magar wuhí, jo mere logon se zábir kiyá játa hai? Aur log merá jalál nahín kar sakte

haiñ; balki wuh to mujh par roz roz tana márté haiñ. Agar mere yih log gum aur halák ho jáén, to merá jalál dunyá meñ kis se hogá? So wuh apne mál aur jalál kí khátir, jin ke liye Báp ap fikrmand hai, Báp se yih darxhwást kartá hai.

3. Aur ek dalíl yih hai, “main dunyá meñ aur nahín húngá;” ýane, bad is ke jism meñ un ke sáth aur házir na húngá. Wuh apne Báp se darxhwást kartá hai, ki wuh un kí gamgíní par rahm kí nigáh karé, aur un ko tasallí baqhshe. Masíh un ká charwáhá thá; aur jab charwáhá mára jáegá, tab bhereñ kyá karengí? So Masíh apne logon kí muflisí ko goyá ek dalíl thabratá hai.

4. Aur wuh Báp ke huzúr meñ un kí hálát ká zikr kartá hai; ýane, “yih dunyá meñ haiñ.” Dunyá bearámí kí jagah hai; gunáh se bhari: aur muflis Masíhí is meñ bahut sí báton meñ hájat-mand haiñ: so Masíh is sabab se un ke liye yih rahmaten mángtá hai; goyá wuh kahtá hai, ki yih tere farzand haiñ, jo pades meñ chhore jáenge; tere sipá-hí haiñ, jo tere dushmanon ke mulk meñ terí khidmat bajá láenge; terí bhereñ haiñ jo bheriyon ke bích sukúnat karen-gí; aur tere beshqímat mál, jo choron ke bích rakhe jáenge. So tú un kí hifázat kar.

5. Us ne hanoz apní dalíley tamam na kíñ, aur dúsrí ko pesh láyá: “aur main tere pás átá hún.” Jaisá ki us ká unheñ chhorná dalíl hai, waisá hí us ká Báp ke pás jáná dalíl i qawí hai. In báton meñ —“main tere pás átá hún”—babut mat-lab hai: Main, terá mahbúb Betá, jis se terá jí khush hai; main, jis se tú ne kabhí kisi chíz ká inkár na kiyá; ai Báp, main te-re pás átá hún. Merí ráh ká har ek qadam lahú luhán aur barí musibat ke sáth hai; aur yih sára dukh un azízon kí khátir se hai, jin ke liye main duá kartá hún; han, mere áne kí garaz unhín kí bihtari hai.

Main shalí hoke átá hún, táki un ke liye terí minnat karúñ. Main apne Báp, aur un ke Báp; apne Khudá, aur un ke Khudá ke pás átá hún. Ab is liye ki main itní musibaton meñ se átá hún; aur yih sab un kí khátir se; jab ki main apní sífá-rish ko shurú kartá hún, jis ke liye abad-ul-ábád bihisht meñ zinda rahúngá; to ai Báp, sun; ai Báp, merí minnaton qabúl kar.

6. Aur ákhir ko wuh apní farmánbar-dárf ká zikr karke minnat kartá hai: “Jab tak main un ke sáth dunyá meñ thá, main tere nám se un kí nigahbání kartá thá: jinheñ tú ne mujh ko baqhs-shá, main ne mahfúz rakhá, aur ibn ul halák ke siwá koí un meñ se halák nahín huá.” Tú ne mere háth meñ unheñ somp diyá: main ne us amánat ko qabúl kiyá, aur kahá, Agar un meñ se koí halák ho jáe, to mujh se talab kiyá jáe. Isí sabab se main zamín par jism meñ hún. Main har ek bát meñ wafádár huá. Main ne un ká kafára kiyá, (ýane, karne ke liye ab taiyár hún); main ne ab tak un kí hifázat kí; aur ab tere háth meñ somptá hún. Dekh, wuh yabán haiñ; un meñ se koí halák nahín huá, magar ibn ul halák, jo mujhe kabhí nahín diyá gayá thá. Main ne un ke liye kaisí fikr kí hai! Kásh, ki wuh ab gumráh na hon; aur un meñ se koí halák na ho! Is tarah se mañlúm hotá hai, ki Masíh kí pichhlí duá apne logon ke liye kaisí dalílon aur minnat o zárf ke sáth kí gáí.

III. Jab Masíh marne par thá, tab us ne *kyún apne logon ke liye is tarah se minnat kí?* Is wáste nahín, ki Báp unheñ rahmaten baqhshe nahín cháhtá thá; kyúnki wuh kahtá hai, ki Báp unheñ piyár kartá hai, Yúh. 16: 27; aur wuh ap se ap unheñ barkaten dene ko taiyár hai. Sabab is ká yih hogá: ki

1. Masíh jántá thá, ki un logon kí ek *barí ázmáish* nazdík hai; balki wuh

har zamáne meñ apne sáre logon kí áz-máishen aur imtihán peshbúni se jántá thá. Wuh jántá thá, ki un kí aur hamá-rí zarúrateñ kaisí hongí; aur wuh goyá zár zár roke un ke liye minnat kartá hai, ki wuh gir na jáen.

2. Aur wuh cháhtá thá, ki hamáre pás us kí *sifárish ká ek purza* rahe; táki ham use dekhke *khátirjamá* rakhen, aur yád karen, ki agarchi wuh gáib hai, tau bhí hamáre liye *sifárish* kiyá kartá hai. *Ásmán* par wuh aur tarah se *sifárish* kartá hogá; kyúunki wuh wahán apná jalál pá chuká hai; lekin mazmún us ká wuhí hai, jo is duá ká hai.

3. Us ne cháhá, ki dunyá kí intihá tak us kí *mahabbat ká súlún i yúdgári* hamáre pás rahe. Is wáste us ne logon ke sámhne yih báten kahín. Agar wuh gosha meñ yih duá kartá, to wuh *Khudá* ke nazdík aisí hí baqadr hotí; lekin us kí gawáhi, us kí mahabbat ke haqq meñ, hameñ na miltí.

IV. Yih kis tarah se us kí mahabbat kí gawáhi hai? Is meñ us kí mahabbat apne shágirdon kí taraf do báton se ma-lúm hotí hai; yane,

1. *Un rahmaton se*, jinhen us ne un ke liye iḡhtiyár kiyá. Wuh un ke liye tandu-rustí, izáat; umr kí darází aur daulat nahín cháhtá, balki gunáh se mahfúz rahná, árám i Iláhi, taqaddus aur jalál i abadí mángtá hai. Wuh *Khudá* ke *khazáne* kí sab se qunda barkateñ apne logon ke liye cháhtá hai, aur baqí un ke sáre ahwál *Khudá* hí kí marzí aur parwardigári par ehhoṛtá hai. To Masíh kí mahabbat ko dekho; apní mírás ko daryáft karo; aur use sári dunyá kí sab se baṛí aur suthrí mírás se muqábala karo; aur dekho, ki yih, tumhári mírás kí banisbat, kaisí kamtarín o hech hai. Wáh, hamáre Báp kí fikr hamáre liye kaisí aḡib hai, aur hamáre rahm-dil Naját-dihinda kí ma-habbat kaisí dil-kash!

2. *Us waqt se*, jab wuh hamáre liye yih duá kartá thá, us ká piyár bará malúm hotá hai; yane, har taraf se dukhon ne use gher liyá thá; jab *Khudá* ke gazab ká piyála us ke háth ke nazdík thá; jab ki apní ánewálí maut aur dukh se muzta-rib thá; tab hí wuh hameñ yád kartá thá. Us ká piyár aisá thá, ki maut aur ranj kí sári maujeñ use *ḡubá nahín* saktí thiñ.

HÁSIL I KALÁM.—1. Jab Masíh ne apní is hálat meñ hameñ is tarah se yád kiyá, to wuh *ákhir tak* hameñ mahfúz rakbegá. Suno; wuh apná dil hamáre liye kis tarah undeltá hai! kis tarah apná munh dalíloñ se bharke minnat kartá hai! To kyá us kí koshish láhásil hogí? Kabhí nahín! *Khatron* meñ mat ḡaro: yád karo, ki Ma-síh ne hamáre liye duá kí hai; aur Báp us ká inkár na karegá.

2. Masíh kí is duá se ham ko malúm hai, ki duá meñ *dalílen láná* durust hai, balki fáidamand hai. Baze kahte hain, ki munásib hai, ki ham sirf apní dar-ḡhwást *Khudá* ke huzúr karen, aur Masíh par bharosá rakhen, ki wuh hamáre liye dalíl láegá; lekin agarchi yih bharosá zarúr hai, tau bhí hamára dalíl láná mu-násib hai. *Khudá* ap ise cháhtá hai; aur zabúron meñ is ke bahut namúne haiñ. *Áláwa* is ke, Yaqúb ká firishte ke sáth kushtí laṛná yihí thá; aur goyá isí sabab se wuh fathmand húa, Paid. 32: 24.

Sach to hai, ki bahut bolne se hamári suní nahín játi, aur na hamári maḡúl bá-ton ke sabab; Masíh kí *sifárish* se hamári dalílen qawí ṭhahartíñ; lekin jab Rúh i Quds hameñ achchhi dalílen jatátá hai, aur táqat detá hai, ki ham unhen imán aur piyár ke sáth *Khudá* ke buzúr pahuncháen;—jab wuh, rone aur mángne meñ, hamári madad kartá hai, tab zarúr muná-sib hai, ki ham har tarah kí minnat karen. Jab ham *Khudá* ke pás áke kahte hain, ki Tú ne apne taiñ hamára Báp ṭhahráyá; aur hamáre duniyawí báp,

ham par tars kháte, aur ham ko dilása dete hain;—to tú un se bhí ziyáda ham par rahm kar! tab wuh is se khush hotá aur hamárá suntá hai.

3. Is duá meñ hamáre liye *achchhá namúna hai*. Masíh ne is se hamen sikhá-yá, ki ham umr bhar balki marte dam tak, auron ke liye, kháss karke apne larcon ke liye, duá karen. Ymándár kí duáen larcon ke liye achchhá khazúna thahartí hain. Agarohi ham marte hain, tau bhí hamárá duáen hamáre sáth nahín martín: aur jab ki ham sirf khák ho jáen, tab bhí sháyad wuh, jinhen ham píchhe chhoře játe hain, un se fáida hásil karenge.

Kásh ki ham sab is farz ko barábar adá kiyá karen! Cháhiye ki hamárá mahabbat apne rishtadaron aur doston kí taraf thandí na ho jáe; cháhiye ki ham un ke liye zindagí bhar duá mángte rahen, aur kháss karke maut ke waqt dun-yá ke fareb aur phandon se un ke liye panáh cháhen.

4. Is se malúm hotá hai, ki *Masíh ke nazdík us ke logon kí qadr barí hai*; kyúнки wuh un ke liye muá; isí wáste us ne un kí qudr barí thabráí, ki us ne aisá bará dám diyá; aur us kí yih duá i khair is bát par gawáhi detí hai. To namen kaisá munásib hai, ki us kí tazím o takrím karen! Cháhiye ki jis tarah us ne hamen maut tak piyár kiyá, usí tarah se ham bhí apne marte dam tak kahen, ki

Khudá ká nám Masíh ke liye mubáarak ho!

XXI.

MASÍH KI PASTHÁLI MAUT TAK.

US KÁ APNÍ MAUT KÍ TAIYÁRÍ KE LIYE DÚS-RÁ KÁM.

ASHÁ I RABBÁNÍ MUQARRAR KARNA.

Kyúнки main ne yih bát Khudáwand se pái, aur tumhen bhí sompí, ki Khudáwand Yisú ne, jis rát ki pakařwáyá gayá, rotí lí: aur shukr

karke torí, aur kahá, ki Lo, kháo, yih merá badan hai, jo tumháre liye torá játa hai: tum merí yádgári ke liye yih kiyá karo. Aur isí tarah us ne kháu ke bad piyála bhí liyá, aur kahá, ki Yih piyála wuh nayá áhd hai, jo mere lahú se hai; jab jab tum pio merí yádgári ke liye yún karo.—1 Qur. 11: 23—25.

JAB Masíh apne logon ko Báp ke háth meñ sipurd kar chuká, to usí waqt (jab ki us kí maut nazdík á pahunchí thí) us ne ashá i Rabbáni ko muqarrar kiyá, táki sári kalisyá meñ us ke phir áne tak us kí maut kí yádgári ká nishán baná rahe; aur yún fazl se apne logon kí ta-sallí ke liye, jab tak ki wuh un se gáib rahe, tadbír nikálí. Is दूसरे काम meñ bhí us kí aisi hí mahabbat záhir húi, jaisí pahle kám se.

Is sanad meñ Masíh ke is umda kám kí chár báten nazar áti hain; yáne, is ká *Báni*, aur *waqt*, aur *rasm* aur *matlab*.

1. Is ká *Báni*—Khudáwand Ísá Masíh hai: yih us ke ikhtiyár o iqtidár ká ek hásil hai. Us ne kahá, ki Ásmán aur zamín par sára ikhtiyár mujhe diyá gayá hai, Matí 28: 18. Hukúmat us ke kándehe par hai, Yash. 9: 5.

2. Us ke muqarrar karne ká *waqt*: “jis rát pakařwáyá gayá:” us se pahle yih nahín ho saktá thá; kyúнки id i fasah ká mánná pahle zarúr thá: aur na bad us ke ho saktá thá; kyúнки wuh usí rát pakařwáyá gayá.

3. Yih *kaisí rasm hai*? Is meñ yádgári aur talím ke liye nishán hain—rotí aur sharáb; aur yih achchhi tarah se Masíh kí maut ko záhir kartí hain; kyúнки jab tak ki anáj aur angúr tore aur píse na jáen, tab tak na rotí ban saktí hai, aur na sharáb; aur isí tarah jab tak ki Masíh hamáre liye kuchlá na játa, aur us ká khún baháyá na játa, tab tak wuh hamáre liye rúhání khurák aur áb i hayát na ho saktá, Yún yih nishán achchhi tarah se Masíh i maslúb ko

áshkára karte, aur goyá us ká áks ho játe haiñ

4. Is rasm ká *mallaḥ* Masíh kí yádgáří hai. Is ke muqarrar karne meñ baṛí hikmat hai. Masíh jántá thá, ki ham dídaní chízon kí kasrat ke sabab us ke bhúl jáne ke khatre meñ haiñ ; is wáste us ne ek nishán ṭhahráýá, ki jis se us kí yád hamen diláí jáe. Is se yih natíja nikaltá hai, ki

Yih yádgáří ká nishán, jo Masíh is áshá meñ apne logon ke pás chhoṛ gayá, us ke piyár aur khabardáří ko kḥáss karke dikhátá hai.

Wáh ! Masíh ká apne gosht ko toṛná, aur apne lahú ko baháná, ki wuh hamá-
rí rúhon kí kḥurák hon ! Yih kaisí mahabbat thí ! Ab is garaz par, ki yih mazmún haqíqatan hamáří jánon kí kḥurák ho, main use tín báton meñ taqسیم karúngá ; yañe, Masíh ko áshá i Rabbání meñ yád karná kiyá hai ? is rasm meñ use yún hamáří yád meñ láne kí kyá liyáqat hai ? aur is meñ Masíh kí mahabbat aur fikr hamáre liye kyúnkar áshkára hai ?

I. *Yád karná* do taur se hotá hai : ek to aqlí, jo sirf kisí bát ko, jis se ham áge wáqif the, zihn meñ phir láná hai ; aur dúsrí dilí, jo usí bát ko, mahabbat ke, sáth sochná hai. Aqlí taur par yád karná yih hai, ki ham sirf yád karen, ki Masíh múá ; aur dilí yih, ki mahabbat se us kí mant kí aisí yád karen, ki hamáre dil us se muláim aur tarsán hon. Jab Patras ne Masíh ká inkár kiyá thá tab dilí yád karke báhar niklá, aur zár zár royá. Jab Yúsuf ne apne bháí Binyamín ko dekhá, to agle dinon kí mahabbat o suhbat use aisí yád áí, ki ánsú bah nikle. Masíh ko is rasm meñ isí tarah yád karná cháhiye. Ek din hogá, ki jab Yahú-
dáh Iskariyútí yád karegá, ki yih wuhí hai, jise main ne makr karke pakarwáýá ; jab Pilátús yád karegá, ki yih wuhí hai,

jise main ne bequsúr jánke mant ke ha-
wála kiyá ; jab sipahí yád karenge, ki ham ne isí sir ko mára, aur isí chihre par thúká ;—lekin aisí yád se kyá fáida ?—us se un ko ranj hogá. To jo is se murád hai, so sirf aqlí yád nahín, balki dilí, mahabbat dilánewáli, aur tásir karnewáli yád hai. Masíh kí aisí yád meñ tín bát-
en haiñ ; yañe,

1. *Us kí naját denewálí pahchán.* Jis se ham kabhí wáqif na húe, use ham yád bhí nahín kar sakte haiñ ; aur jise naját ke liye na pahcháná, use naját ke liye yád bhí nahín kar sakte. Masíh ke fazl se us ke logon ko bahut sí tasallí mili hai, aur bárhá unhen us kí suhbat bahut mīthí maḷúm húi hai ; par bárhá bhúl játe haiñ, aur us kí suhbat kí tasallí kho dete ; kyúñki hamáří rúhání tasallí bahut kam páedár hai. To is dastar-
khwán ke pás hamáří suhbat o muláqát us ke sáth tází kí játí, aur us kí mihrbá-
ní o mahabbat kí yád naí tarah se hotí hai.

2. Masíh kí is yád meñ *ímán* hai. Jab ham Masíh ko us ke áshá meñ nahín pahchánte, tab haqíqatan use yád nahín karte ; aur jab ímán nahín láte, tab use pahchánte bhí nahín. Lekin jab ímán Masíh ko is ke parde tale dekhtá hai, tab dil kí sab kḥwáhishon ko buláke kahtá hai, ki *Áo, Kḥudáwand ko dekho ; dekho us ke zakḥmon ko, jo us ne hamá-
re liye páe ; jág, ai mahabbat ; qawí ho, ai ummed ; garm ho, ai kḥwáhisho ; ai merí ján kí sárí qúwato aur kashisho, andar áo, aur Kḥudáwand ko dekho.* Jab ímán Rúh ul Quds kí áwáz ko suntá hai, to jaldí Masíh ko pahchánke phirtá, aur kahtá hai, Rabboní, mere Kḥudá !

3. Masíh ko láiqána yád karne meñ *dil par tásir hotí hai.* Masíh ke dastar-
khwán ke pás us ke tarah tarah ke zuhúr hote haiñ. Kabhí kabhí wuh hikmat i bepáyán, jis se naját kí ájib tadbír húi hai, yád átí : aur is tásir se taḥjub hotá

hai. Wáh, K̄hudá kī aḡīb hikmat! Is kī tháh páne kī banisbat ásmán ko háth se nápná sahaj hai.

Kabhí kabhí is rasm ke mánne se K̄hudá kī *saḡhtí* se dil ágáh hotá hai. K̄hudá ká insáf kaisá talḡh hai! Kyá apne Beṭe par use kuchh rahim na áyá? Aise khayálon ke sabab dil meṇ gunáh se nafrat paidá hotí hai. Áh, malaṇn gunáh! tere hí sabab se hamáre áziz K̄hudáwand ne yih sab dukh sahe. Tú hí barchhí ṭhahrá, jis se wuh chhedá gayá. Mainṭ tujh se kína rakhtá hūn. Ai malaṇn gunáh, baḍ is ke mainṭ qasḍ karúngá, ki tú gharí bhar bhí áram na páe.

Báze auqát is rasm se *Masíh kī muhabbat* dil par tez tásir kartí hai. Jab is tarah kī tásir hotí hai, to dil pukártá hai, ki Yih kaisí mahabbat hai! Us ke siwáe kis ne kabhí aisá piyár kiyá, ki apne dushmanon ke liye apní ján de?

Aur báze auqát *us kī maut ke phal* na-zar áte; ṡane, insáf ko rázī karná, aur hamáre liye abadí mirás ko mol lená: aur is se dil meṇ shukrguzárá paidá hotí hai. Masíh muá thá, aur us kī maut se insáf hamáre gunáhon ke haqq meṇ rázī húa. Masíh muá thá; is wáste merí ruh na maregí. Kaun mujhe K̄hudá kī mahabbat se judá kar sakegá? Masíh kī is tarah kī yádgárá kī qism aur phal yih haiṇ. Kásh ki ham sab use tajribe se puhchánte.

II. Is rasm meṇ Masíh ko hamárá yád meṇ láne kī *kyá liyáqat* hai? Har tarah se bahut; kyúinki wuh ek nishán hai, jo isí wáste diyá gayá; aur us ke tín kám haiṇ; ṡane,

Wuh ek *yád dilánewálí* rasm hai: yih aisí hai jaisá angúṭhí, yá aur koí chíz, jo ki apní mahabbat kī nisháni ke liye marnewálá apne kisi dost ko detá hai. So áshá i Rabbání goyá sone kī angushtari hai, jo Masíh kī unglí se nikálí gaí; ki

jab jab ham use dekhén, tab tab denewá-le ko yád karen.

Wuh ek *matlab-ámez* rasm hai, jis se us kī hamáre liye karwí musíbaton, aur hamárá nisbat us ke sáth murád haiṇ. In donon báton kī yád se dil par barí tásir hotí hai. Roṭí ko toṛná, aur sharáb ko undelná us kī musíbaton ká nishán hai; aur hamárá unheṇ lená us nisbat ká yádgár.

Yih rasm *taḡlím denewálá nishán* hai. Wuh hamenṭ batlátí hai, ki Masíh wuh roṭí hai, jis se hamárá rúben zinda rahtí haiṇ. Zab. 78: 25 meṇ likhá hai, ki Insán ne firishton kī ḡhurák khái; jis se wuh man, jo ḡhimagáh ke ás pás girá, murád hai; aur wuh faqat is roṭí ká nishán thá.

Aur yih rasm hamenṭ sikhlátí hai, ki nayá áhd ab kámil tarah se járí hai, aur us meṇ kuchh tabdíl nahín ho saktí hai; kyúinki áhd karnewálá mar gayá, aur is sabab se us ká áhd qáim ṭhahrá. So abhí tak us ke sáre wáde aur barkaten imándáron ke liye qáim haiṇ. Yih aur aur latíf báten is rasm se sikhái játiṇ; aur in se hamenṭ targíb dí játi hai, ki Masíh ko dilí mahabbat se yád karen.

III. *Masíh kī mahabbat aur fikr hamáre liye is meṇ kyúnkar áshḡkára haiṇ?*

1. Yih Masíh kī mahabbat ká ek ḡhás nishán hai; kyúinki us ne is meṇ kámil tadbír kī hai, ki dunyá kī intihá tak us ke logon ká *imán qáim* rahe. Is rasm se sábit hai, ki nayá áhd járí hai; aur is par hamárá aisá ítimád hotá hai, jaise ki áhd-náme par muhr aur dastḡhatt karne se hotá hai. So jab wuh kahtá hai, ki Lo, kháo, to goyá wuh aisá hai, ki jaisá K̄hudá ísá ke sáth dastark̄hwán ke pás khará hoke apne likhe húa aur muhr kie húa wádon ko áhd kī tarah se hamáre háth meṇ detá hai.

2. Is meṇ Masíh ne apne *logon kī ḡhu-shí o tusallí* ke liye tadbír kī hai. Ai

Masíhí, agar tú dil se Ísá ko piyár kartá hai—agar bahut dinon se, sháyad barson se, is wáste ki terá bakhra us inen khub sábit nahín hai, rotá kalaptá rahtá—agar tú ne use bahut báton aur farzon men dhúndhá ho,—agar wuh is waqt parda ufhátá, aur apne chibre kí tajallí tujh par jalwagar farmátá—agar wuh Rúh i Pák ke wasíle tere dil se kahtá, ki Kyá, Masíh ke siwáe koí chíz tujhe ser nahín kar saktí? to ján, ki main terá hún: apne ímán kí god men mujhe le:—agar wuh tere dil se yih kahtá, to kyá niháyat shádmání na hotí?

3. Is se ímándáron ke dilon men *gunáh dab játá hai*. Is se us kí muhabbat ká yih nishán thahartá hai. Ek musannif is dastarkhwan ko mazbih kahtá hai, jis par hamáre gunáh zabh kiye játe; kyúнки ham kis tarah se Masíh kí maut ko gunáh ke sabab se dekhke phir us men, yane, gunáh men rah sakte hai.

4. Masíh kí mahabbat is se zahir hotí hai, ki us ne aisi rasm muqarrar kí, ki us ke marne se *us ke logon kí mahabbat uskí játí hai*. Dindár ká dil kabhí kabhí is ke manne se bahut masrúr ho játá hai, aur yih kahke goyá pighal játá hai, ki Wuh das hazár men afzal hai! Us ne hamáre liye kyá na kiyá, aur kyá na kar sakegá! us ne kaisi niyamaton átá kí, aur kaise gunáh muáf kiye! Tamám álam men koí dúsrá aisé dost nahín hai.

5. Masíh kí mahabbat is se bhí zahir hotí hai, ki is rasm se *us ke logon ke dil bakhub jore játe hai*. Harchand ham bahut se hai, par milke ek qurs aur ek tan hai; ham sab ek girde men sharík hai, 1 Kar. 10: 17. Is men KHUDÁ ke logon par ek hí mirás ke liye muhr kí játí hai; un ke judái karnewále gunáh qatl kiye játe hai; un kí mahabbat Masíh kí taraf ziyáda kí játí hai; aur is se wuh ápas men ziyáda piyár rakhte hai.

HÁSIL I KALÁM.—1. Kyá Masíh ne is rasm ko apní yádgári ke liye muqarrar kiyá? Is se malúm hotá hai, ki wuh jántá thá, ki us ke logon men us ke *kám, aur dukh, aur wadon ko bhúlne kí ragbat* maujúd hai. Agar ham us ke logon ká haqíqí hál na jánthe, to yih gumán gálib hotá, ki us ke logon ke khayál in báton se ghanṭe bhar bhí judá na hote; aur ki jahán kahiñ wuh játe, un ke khayál, aur khwábishon, aur khushí us kí taraf rujú rahtí; hán, balki wuh apne khwáb men bhí Masíh ke mazmún kí taraf daurte, aur un kí sári báton men us ká maza páyá játá. Lekin hée, hamáre dil kí kharábi! Dídaní chizeñ goyá hamáre pás se Masíh ko lúṭ le játí hai. Kásh, ki kabhí hamári aisi hálát ho saktí, ki ham us ko aisé, jaisá munásib hai, piyár kar-te! Agarchi wuh ásmán par álam i bálá men hai, tau bhí hamen nahín bhúl játá; hamáre nám us kí hathelion par khude hai; jab ham use bhúl játe, tab bhí wuh hamen yád kartá hai. Firishton ká mábud hoke wuh hamen apne khayál men barábar rakhtá hai; lekin hamári tífagi us ko hamáre har ek khayálon se khárij kar saktí hai! To is sabab se ham kyún apne se nafrat nahín rakhte? Kyá Masíh ko khayál men liye rahná bojh hai? Agar hamáre dil ruhání hote, to yih bojh aisé halká hotá, jaisá chiriyá ke liye us ke pankh hai. Kyá aur dústre khayál use hamáre dil se khárij kar sakte hai? Are o sharm! Ham aise khayálon se laṭen, aur kabhí duá se báz na áen, jab tak kí ham kah sakeñ, ki Merí ján yún ser hogí, jaise gúda aur charbí kháke note hai; aur merá munh shagufta labon se terí sitáish karegá. Jab kí main tujhe apne bistar par yád kartá hún, to rát ke pahron men terá dhiyán kartá hún, Zab. 63: 5, 6.

2. Agar koí sachchá Masíhí hotá, to jab wuh KHUDÁwand kí mez ke pás átá, tab zarúr us ká *dil narm ho játá hai*;

kyúнки Masíh ká jo zubúr wahān hotá hai, so kḥáss karke dil hí se talluq rakh-tá hai. Jis tarah ki Injíl kī áwáz se kánon tak dawát kī kḥabar pahunchtí hai, usí tarah se us ke toṛe hūe badan aur baháe hūe kḥún ke nishánon se dil hí ko asar pahunchtá hai. Kabhí kabhí wuh log, jo dil kī aisí mazbútí rakhte hain, ki aur kisí sabab se un kī ánkhoṇ se ek qatra ánsú nahín ṭapaktá, goyá is jagah par ánsúon kī nahreṇ bahtí hain. “Wuh mujh par, jise unhoṇ ne chhedá, nazar karke gamzada honge,” Zak. 12 : 10. Aur agar ánkhoṇ se ánsú na bahen, tau bhí gunáhi ke sabab se mátam zarúr hogá. Agar ham Masíh ko, us ke iráde ke muwáfíq, is rasm men pahcháneṇ, to zarúr basabab gunáhi ke ham apne se be-zár honge, aur hamáre dil men mansúbe aur kḥwáhishen paidá hongí, ki use bil-kull dabáen. Jab ki ham yád karte hain, ki wuh, jise hamáre gunáhoṇ ne chhedá, kaisá buzurg aur jaláli shakhs thá, aur wuh hamáre liye kaisá past aur goyá zalíl ho gayá, to is se ziyáda aur kaun sí bát se dil-shikastagí ho saktí hai ?

3. Jab ki ham is rasm men Masíh ko mahabbat ke sáth yád karte hain, to har tarah se fáida hotá hai. Agar tum-hará dil sakht aur ṭhandá ho gayá ho, to idhar dekho ; is se wuh pighal jáegá. Masíh ke kḥún ko dekho.

Agar gunáhi ke bahut se imtihán hoṇ, to idhar dekho ; aur yih socho, ki Main kyúnkar aise gunáhi ke karne se Masíh ko do-bára maslúb kar sakúṇ ? Jaisá ki Dáúd ne, agarchi wuh piyásá thá, Bait-laham ke kúe ká pání zamín par unḍelá, aur kahá, ki ádmí ká kḥún hai ; waisá hí agarchi gunáhi se hamári nibáyat kḥushí yá nafa ho, tau bhí ham us se báz raheṇ, aur samjheṇ, ki yih Masíh ká kḥún hai ; kyúнки sirf us ke kḥún se us ká kafára ho saktá hai.

Agar tum ḍarte ho, ki sháyad tumhá-re gunáhi bakhshe nahín gae hain, to

piyále ko dekho, aur Masíh kī báteṇ su-no, ki yih bahuton ke gunáhoṇ kī bakḥ-shish ke liye baháyá gayá hai.

Kyá tum is bát se ṭhokar kháte ho, ki is dunyá men Masíh ke liye musíbaten aur sakhtíáṇ uṭháná hai ? Kyá tabíat ghabráke pukártí hai, ki Dareg karo ! To is manzar par nigáh karke apná dil mazbút karo, aur himmat bándho. Kyá Masíh ne ádmí ke gazab aur Kḥudá ke qahr ká sámhná kiyá ? Kyá wuh be-jumbish itne bhárí bojh ke níche khará rahá, aur main ek tinke ke sabab se ghabráúṇ ? Áh ! us ne mere sáth aisá sulúk na kiyá ? Main usí ká sá mizáj rakhúngá, 1 Pat. 4 : 2.

Kyá tum waḍoṇ se ṭhokar kháte ho ? To is men tumháre liye madad hai, táki tum náummedí ke maqám men ummed se ímán láo, Róm. 4 : 18 ; kyúнки yih Kḥudá kī muhr hai, jo us ne apne aḥd par kī hai, jis se jo kuchh us ne kahá hai, so sachchá záhir aur sábit kiyá játá hai.

Kyá tum apní anqát gawáнке Masíh kī kḥidmat men káhilí karte ho ? To Masíh kī is yádgáří men aisí gafilat ká jlái hai. Socho, ki jab tum itní baṛí qímat se kharíde gae ho, to na tumháří auqát, na tumháří táqat tumháří hai, par Masíh kī ; aur yúṇ tum ko zarúr hai, ki apne tan aur mau se Kḥudá ká jalál záhir karo, 1 Kar. 6 : 20 ;—yih kḥayál sotí húi rúh ko jagá sakte hain. Garaz, yih yádgáří ne-kí ke uskáne, gunáhi ke dabáne, aur farz ko adá karne ke liye ubhárne men kám átí hai.

4. Agarchi dil aur sab chízoṇ se ser hoke un se kam kḥwáhish rakhtá hai, tau bhí sachche Masíhí ká *dil Masíh ke kḥayál se mánda na ho jáegá*. Is rasm ke mánne se us kī yádgáří dunyá kī inti-há tak kī játí hai. Is gul i Shárún kī tázagí abad tak játí na rahegí. Wuh kal, aur áj aur abad tak eksán hai. Jai-sá ki us ke badan ne gor men kuchh nuqsán na páyá, waisá hí na us kī ma-

habbat, aur na us kí koí khúbí kabhí kam ho jáegí. Aur sab khúbíon kí afzáish o zawál waqú meñ átá hai : magar Masíh abad tak eksán rahtá hai. Aksar jab ham apne doston se khúb wáqif ho játe, to unhen kam piyár karte haiñ ; lekin jitná ziyáda ham Masíh ko pahchánte, utná hí ziyáda ham use piyár karte, aur us ká jalál dekhte haiñ.

Khudá ká nám Masíh ke liye mubáarak ho.

XXII.

MASÍH KÍ PASTHALÍ MAUT TAK.

US KÁ APNÍ MAUT KÍ TAIYÁRÍ KE LIYE TÍSÉÁ KÁM.

US KÍ JANĠKANI BĠG MEN.

Aur us ne un se tír ke ek ÷appe par bañhke, ghutne ÷ekkar duá mángí, aur kahá, ki Ai Báp, agar tú cháhe, to yih piyála mujh se dúr kare ; lekin merí marzí nahín, balki terí marzí ke muwáfiq ho. Aur ásmán se ek firishta us ko dikháí diyá, jo use qúwat detá thá. Aur wuh janĠkani meñ phanske aur bahut girgiráke duá mángtá thá ; aur us ká pasína lahú kí búnd ke mánind hokar zamín par girtá thá.—Lúk. 22 : 41—44

Ab wuh għarí nazdík á pahunchí thí—wuh gam kí għarí—jis kí bábat Masíh ne bárhá kahá thá. Thorí der meñ Ibu i Ádam gunahgáron ke háthon meñ sompá jáne ko thá. Us ne mahabbat ke sáth apne farzandon ko apne Báp ke háth meñ sipurd kiyá thá. Us ne apne għar bár ká bandobast kiyá, aur apní yádgárí ke liye apne logon ke bích ek rasm muqarrar kí thí. Ab ek hí bát báqí rahí ; jab wuh ho chukeyí, tab áfat shurú hogí. Aur wuh kyá thí? Yih kí jis tarah us ne apne logon ko, usí tarah apne tañ bhí Khudá ke háth meñ sipurd kare ; aur tab us kám ke liye taiyár ho.

Wuh cháhtá thá, ki duá kartá huá pakrá jae ; wuh Khudá se apní ázmáish ke liye zor mángtá thá. Wuh bahut

minnat o zarái ke sáth mángtá thá, aur bashiddat nála karke aur ánsú baháke duáen aur minnaton kartá thá. Aur bárrí ájizí se ; kyúnci us ne apne tañ zamín par giráke fasotan kiyá. Is se ham jánte haiñ, ki

Jab dushman hamáre Khudáwánd Ísá Masíh ko pakarne áe, tab wuh shiddat kí jánkani meñ hoke apne Báp se duá kar rahá thá.

Is mazmún ke kholne ke liye us duá kí jagah, aur waqt, aur matlab, aur taur ko bayán karenge.

I. Wuh jagah, jáhán wuh duá kí gáí thí, so Gatsaman ká bág thá. Wuh bág Yarúsalam ke muttasíl thá, aur us kí púr rab taraf, koh i Zaitún thá. Us ke aur shahr ke bích Kidrún kí nahr thí, jis ke pár jáke wuh bág i mazkúr meñ pahunchá. Sháyad Zabúr ká likhnewálá is bát kí peshkhabarí detá hai, ki Wuh ráh meñ nále ká pání piégá ; is liye wuh sir buland karegá, Zab. 110 : 7.

Masíh is bág meñ chhipne ke liye nahín gayá thá. Agar us ká iráda aisá hotá, to kabhí wahán na játá ; kyúnci us ká dastúr thá, ki wahán duá kare, aur Yahúdáh Iskariyútí is se bakhúbí wáqif thá. Wuh wahán chhipne ke liye nahín gayá, par apne dushmanon ke istiqbál karne ke liye, ki apne tañ un ke háth meñ somp de. Aur wuh ek għante kí tauháí bhí cháhtá thá, ki apná dil Khudá ke huzúr unel de.

II. Wuh waqt, jab wuh us bág meñ duá mángne ko gayá, shám, yá rát ká pahlá pahar thá ; kyúnci wuh íd i fasah ká din thá ; aur fasah kháne ke bad wuh áshá i Rabbání muqarrar kar chuká thá ; aur ham jánte haiñ, ki yih dastúr nahín thá, ki íd i mazkúr ko din ke waqt kháen. So us ko do ek għante kí fursat rahí, jab tak kí dushman áen ; kyúnci wuh do pahar rát ko áe ; aur itne meñ wuh apná dil Báp ke sámhne unel tá rahá. Is se

ham daryāft karte haiṅ, ki Masīh dushman ke hamle ke waqt apne ko kis hālat meṅ rakhne chāhtā thā, aur us ne yūṅ hameṅ batlā diyā, ki ham khatre ke waqt kyā karen. Munāsib hai, ki sipāhī laṛte laṛte, aur wājz kḥushkhabarī dete dete, aur Masīhī duā māṅgte māṅgte mar jāen. Jab wuh āe, tab Masīh ko Kḥudā ke sūth duā meṅ kushtī laṛte pāyā. Us kī zindagī kā koī ek dam befāida na guzrā, aur us ne yūṅ apuā picḥhlā ghanṭā kāṭā.

III. Us kī duā kā *mazmūn* socho. “Ai Bāp, agar tū chāhe, to yih piyāla mujh se ṭal jāe; tis par bhī merī marzī nahīṅ, par terī marzī ho.”

Piyāle se wuh dukh mnrād hai, jo Bāp use dene par mustaid thā. Barī musibatē aur karṇe dukh pāk nawishton meṅ piyāle kī misāl se mazkūr haiṅ: Wuh sharīron par angāre, aur āg, aur gandhak barsāegā, aur bād i samūm un ke piyāle kā hissa hogā, Zab. 11: 6; aur Hiz. 23: 32, 33; Yash. 51: 17 meṅ gazab kā piyāla mazkūr hai. Aisā barā piyāla, jo aise gazab se bharā thā, ki koī aur maḥlūq kabhī na pī saktā, Masīh ke hāth meṅ diyā gayā thā;—aisā piyāla, jis meṅ Kḥudā kā qahr aur insān kī adāwat milāi gai thī;—aur us ke sāth mufliśī aur ghabrāhat;—yih us ke piyāle kā hissa thā.

Yih piyāla mujh se ṭal jāe! Wuh chāhtā thā, ki Kḥudā ke us haulnāk gazab se, jise us ne nazūik dekhā, chhūt jāe! Us kā maqsad is ārzū meṅ yih thā, ki agar terī marzī ho, to main is qahr se chhūt jāūṅ; merā dil us se ghabrātā hai. Kyā kisī tarah se wuh ṭal nahīṅ saktā? Kyā main mazūr nahīṅ ho saktā? Agar ho sake, to mujhe bachā!

Lekin Isā jāntā thā, ki Kḥudā ne azl se ṭaharāyā thā, ki wuh use piē; us ne najāt ke aḥd meṅ wada kiyā thā, ki

main aisā hī karūngā; wuh is dunyā meṅ isī wāste āyā, Yūh. 18: 37; us ne pesh-bīnī karke yihī waqt dekhā thā, aur us kā mushtāq thā, Lūkā, 12: 50;—to jab piyāla us ke hāth meṅ diyā gayā thā, wuh kyūṅkar aisī duā kar saktā, ki Wuh mujh se ṭal jāe, aur main dukh se chhūt jāūṅ? Kyā wuh us waqt apne wade se phir gayā? Kyā Masīh us waqt chāhtā thā, ki us ne kabhī us kām par hāth na lagāyā hotā? Nahīṅ! Masīh us wade se, jo us ne Bāp se kiyā thā, kabhī bezār na hūā,—kabhī na chāhā, ki wuh bojḥ ham par rah jāe. Is suwāl ke jawāb meṅ sirf yih kahnā chāhiye, ki do qism kī duāen haiṅ,—*dawā* aur *ārzū*. Masīh ne *ārzū* kī—*agar tū chāhe*—nahīṅ to main pūṅgā. Lekin koī kahegā, ki jab ki Masīh jāntā thā, ki Kḥudā kī marzī kyā hai; to kyūṅkar aisī ārzū kī? Is kī bābat yād karnā chāhiye, ki Masīh kī do ḥāssiyatēn thīṅ;—kabhī kabhī us ke kām Ulūhiyat se nisbat rakhte haiṅ; kabhī kabhī insāniyat se. Is meṅ insāniyat ke āsār dikhāī dete haiṅ; aise dukhon se us ne kḥauf o nafrat kī, aur is tarah se sābit kiya, ki wuh haqīqatan insān thā. Jaise us kī zāt meṅ do ḥāssiyatēn thīṅ, waise hī us kī zindagī meṅ tāqat o nāta-wānī bhī thī.—Rabbānī jalāl aur insānī kamzori ek sāth thī. Us kī paidāish ke waqt ek sitāra niklā, par wuh astabal meṅ rakhā gayā; Shaitān ne bayābān meṅ use āzmāyā, par frīshton ne us kī khidmat kī. Us ne sipāhion ko girā diya, par unḥiṅ ke hāthon se pakrā gayā. So yahāṅ wuh maut se agarchi dārtā thā, tau bhī us ko kamāl himmat o kḥushī se qabūl kiya. Us ne insān hoke ek dam tak maut se kḥauf khāyā, par Kḥudā-insān hoke us ne shitābī se apne tāiṅ Kḥudā kī marzī ke sipurd kiya.

Pas, is duā meṅ gunāb na thā;—wuh to sirf hamārī tabīyat kī ek kḥwābish thī. Balki is meṅ nekī thī; kyūṅki aisā dar, aur ghabrāhat aur kampkapī sahnā kāfā-

ra karne ká ek hissa thá; aur is se sirf ma'lúm húa, ki wuh gunáh ko chhoṛ sab chízoṇ meṇ apne bháíoṇ ke mánind thá. Aur is se Masih kí tasdiq kí shiddat ma'lúm hotá hai.

IV. Us ne *kis taur* par duá kí?

1. *Tanhái meṇ.* Is waqt us ne apne shágirdoṇ ke rúbáru duá na kí, jaise áge kí thí, balki un se dúr gayá. Wuh ab Kḥudá hí se kám rakhtá thá. Us ne ba-zoṇ ko bág ke pháṭak par, aur ba-zoṇ ko thoṛí dúr, chhoṛ diyá. Us ne un se apne liye duá karne ko na kahá; us ko kolhú akelá raundná paṛá. Aur us ne na cháhá, ki wuh us ko is ghabráhaṭ meṇ dekh-ke udás aur behimmat ho jáeṇ. Bázá waqt aisá hotá hai, ki Masihí apne jání dost ko nahíṇ batlátá, ki mere aur Kḥudá ke darmiyán kyá hotá hai.

2. Us ne *farotání se* duá mángí: yih us kí waza se ma'lúm hotá hai;—apne taín munh ke bal girá diyá—ghuṭne ṭeke—kḥák par girá; aur dil us ká badan ke barábar past húa. Beshubha wuh mu-láim aur farotan hai.

3. Us ne *dukráke* duá kí;—duá mángí aur phir apne shágirdoṇ ke pás, tasallí ke liye lauṭá. Jab Báp ne sirf use sam-bhálá, par rihái na dí, tab wuh apne shágirdoṇ ke pás áyá, aur apne gam ká bayán kiyá. Par afsos! un ko sote páyá. Is tarah se us ke áziṇoṇ ne us ká bojh halká nahíṇ, balki aur bhí bhári kiyá. Jab un se kuchh tasallí na páí, tab phir Báp ke pás jáke wuhí duá kí. Par jab yahán bhí sukh use na milá, tab Báp kí marzí ko qabúl kiyá—"Terí marzí ho!"

4. Yih duá *gam i bebayán* ke sáth húi. Us ká pasína lahú ke búnd kí mánind girtá thá. Tab jaisá koí kolhú raundtá, waisá hí us ká kaprá surkh ho gayá. Socho, ki us par kaisá ajíb bojh rakhá gayá, yane, Kḥudá ká qahr, jise koí ádmí nahíṇ sah saktá. "Us ke qahr ke áge kaun khará ho saktá hai? aur us ke

gusse kí garmí meṇ kaun ṭahar saktá hai?" Nahúm, 1 : 6.

Us gazab kí tásireṇ, jo us par bág meṇ húiṇ, Injil meṇ púrí tarah se bayán húi haiṇ. Matí kahtá hai, ki "Tab us ne unheṇ kahá, ki Merí ján maut tak niháyat gamgín hai," 26 : 38. Aslí lafz se murád hai, "gam se gherá húa;" aur yihí kḥayál Zabúr 116 : 3 meṇ maujúd hai—"Maut ke dúkhoṇ ne mujhe gherá, aur pátál ke dardoṇ ne mujhe pakrá; maiṇ dukh aur gam meṇ giriftár húa." Markas aur tarah se, jis meṇ bará matlab hai, bayán kartá hai,—“Wuh hairán aur gamgín hone lagá,” 14 : 33. Lúká kah-tá hai, "jánkaní meṇ áke." Jánkaní wuh hálat hai, jo dam i marg tabiát par dukh hotá, jab rag o resha se ján nikaltí hai, aur jo bardásht se báhar hai. Aur Yúhanná aur ek kalám pesh látá hai,—“Ab merí ján muztarib hai,” 12 : 27. Yih wuh bojh thá, jise ánsú halká nahíṇ kar sakte the; balki is ke sabab se badan ke sáre masámoṇ ne lahú ko pasína kí mánind baháyá. Tis par bhí hanoz in-sán ká háth us par na paṛá thá: yih áne-wále gam ká sirf ek síya thá. Ab wuh Kḥudá kí ádalat meṇ láyá gayá, aur Kḥudá hí ke sáth kám rakhtá thá. Aur tum jánte ho, ki "Jíte Kḥudá ke háthoṇ meṇ giriftár honá haibatnák hai," Ibr. 10 : 31.

HASIL I KALÁM.—1. Masih ke namúne se ham daryáft karte haiṇ, ki *duá dukh ke liye achchhí taiyári hai, aur use halká kar detí hai.* Jab musibateṇ ham par á játí haiṇ, agar wuh hamoṇ furz kí ráh meṇ páeṇ, to kyá kḥúb! Dukh ke sáth ghuṭnoṇ par kushtí laṛná cháhiye. Naql karte haiṇ, ki agar ádmí leṭ jáe, to sher use na pháregá. Jab Iskariyúti aur sipahí use dhúndhne játe the, tab Masih duá karne kí jagah gayá. Jab khatre hamáre nazdík áeṇ, to cháhiye ki ham Kḥudá ke pás daṛeṇ. Us par wáwailá hai, jise khatra Kḥudá se dúr páe. Kisí

dost ke pás, jo sirf ham par tars khá saktá, par madad nahín kar saktá hai, apne dukh ká bayán karne se ek tarah kí tasallí básil hotí hai;—aur kitná ziyáda árám hamáre ásmání Báp se mil saktá hai, jo tars bhí khá saktá aur madad bhí kar saktá hai. Luthar ne kahá hai, ki Duáen dukh aur ranj kí jonken hain, is liye ki wuh un kí sári karwábat khínchke nikál letí hain.

Jab ham Báp ke pás jáke kah sakte hain, ki Ai Báp, tere garíb farzand kí hálát yún aur aisí hai: main na auron ke sunne meq apná dukh bayán karúngá, aur na apne dil meq chhipá rakhúngá, par tere pás áúngá; kyúinki larakon ko kis ke pás jáná cháhiye, magar apne Báp ke pás:—to kyá is se kuchh fáida na hogá? Jab ham us kí madad aur us se tasallí mángte hain, tab kyá bárbardár dil us se sukh na pá sakegá?

2. Masíh ke apne shágirdon se alag jáne se ham daryáft karte hain, ki *baze auqát sab se khúsh aur dindár ádmí kí suhbat fáidamand nahín hai!* Ek dindár ádmí ká zikr hai, ki jab jab us kí duá ká waqt á pahunchá, to us ne apne sáthíon se kahá, ki Mujhe jáne dijiye, kyúinki ek dost mujh se kuchh kahne cháhntá hai. Dindáron kí sangat achchhí hai, magar jab ki us ke sabab se ham us achchhí sangat, yane, Kḥudá kí sangat se ruk játe hain, tab nahín.

3. Jab ham kaí bár ek hí duá karte, aur kuchh tasallí nahín páte, to *gamgin honá na cháhiye*. Masíh ne tén bár ek hí duá kí, aur Kḥudá ne inkár karke sirf use bojh ke niche sambhálá; aur wuh na kurkuráyá, na shikáyat kí, aur na gamgin húa. Par jab ham Kḥudá se jaldí tasallí nahín páte, to ham kaise sust aur ranjída ho játe, aur kaisí náummedí meq phans játe hain! Yih beímání ke bájs se hai. Agar hamára ímán Abirahám ká sá hotá, to ham ummed rakhte, jab ki ummed kí súrat na hotí, magar yih, ki Kḥudá wafádár aur sádiq ul qaul hai.

Koí duá, jo ímán ke sáth kí játi hai, kabhí radd nahín hotí;—sháyad derí hogí, —sháyad us ke badle meq aur kuchh diyá jáega;—par kabhí radd nahín hogí.

4. Masíh ne kaisí *jánfeshání* ke sáth duá kí! Aur is bát meq ham us se kitní thoří muwáfaqat rakhte hain! Kásh, ki ham us ke namúne par khwáhish ke sáth duá mángte! Ham bárhá murda qurbán Kḥudá ke áge láte hain; bárhá hamárá zabán chaltí, aur dil sust rahtá hai.

5. Jab ki Masíh sirf Kḥudá ká qabr dil meq malúm karne se aisí musíbat meq pará, to is se hameq malúm hotá hai, ki *zinda Kḥudá ke háth meq giriftár honá kḥaufnák hai*. Jab ki wuh use na sah saká, to ham meq kaun hai, jo abadí shuqalon meq rah sakegá? kaun abadí ízá kí bardásht kar sakegá? Wuh kaisá ahmaq hai, jo gunáh se, aur us ke phal se thátthá kartá hai!

6. Jab Masíh ne aise ranj ke sáth maut ko sabá, to cháhiye ki ímándár use *halkí* bát samjhe; kyúinki maut kí karwábat Masíh ke piyále meq nichoří gai hai;—us ne maut ká qank nikálá hai. Ab maut meq, siwáe jismání dukh ke, kuchh ízá báqí na rahí.

7. Ham sab ko kaisá zarúr hai, ki apne áziz Kḥudáwánd Ísá se *bakasrat mahabbat* rakhen! Ímán kí ánkḥ se Masíh ko bág meq dekho. Yád karo, ki wuh dukh tumháre hí wáste thá,—tumbárá zamíní aur nafsání kḥo kḥaslat, tumbárá beímání aur sakht-dilí se us ká bojh ziyáda kḥaufnák aur bhárá kiyá gayá thá!

XXIII.

MASIH KI MAUT KI TAIYARI KA PAH-
LA KAM,

US KE DUSHMANON KI TABAUF SE.

YAHÚDÁH KI NAMAK-HARÁMÍ.

Wuh yih kah hí rahá thá, ki dekho, Yahúdáh, jo un bárabon meq se ek thá, áyá, aur us ke sáth

ek barí bhír talwáreṅ aur láthiāṅ liye, Sardár Ká-hiṇoṅ aur qaum ke buzurgōṅ kí taraf se á pahunchí. Us ke pakarwánewále ne unheṅ yih kahke patá diyá thá, ki Jise main chúmūṅ, wuhí hai; use pakar lená. Us ne wunhín Yisú pás ákar kahá, Ai Ustád, Salám : aur chúm liyá.—Matí 26 : 47—49.

HAM daryáft kar chuke hain, ki Masíh ne kyúnkar apní maut ke liye taiyári kí : us ne apne logōṅ ko apne Báp ke háth meṅ somp diyá ; apní maut kí yádgári ke liye rasm muqarrar kí ; aur apne dil ko Báp ke sámhne bág meṅ undelá ;—aur ab wuh taiyár hoke apne dushmanōṅ kí ráh dekhtá hai. Aur kyá wuh is áse meṅ káhilí karte the ? Kabhí nahín ! Sharír aksar badí meṅ jánfishāṅ hain. Wuh dáh ke sabab se áram nahín kar sakte the. Unhōṅ ne Yahúdáh ke sáth use pakarwáne ká bandobast kiyá thá ; aur is liye us namak-harám ke sáth sipá-hiōṅ ko bhej diyá. Wuh gharí, jis kí wuh bahut dín se intizári kar rahá thá, á pahunchí ; aur “ hanoz wuh yih kahtá hí thá, dekho Yahúdáh pahunchá, aur ek bará amboh talwár aur láthí liye húe us ke sáth áyá.” In báton meṅ wuh pahlá kám, jo unhōṅ ne Masíh kí maut ke liye kiyá, mazkúr hai, yāne, use pakarwáná,—aur yih us ke ek shágird se húa. Ab wuh us tadbír ko, jo 14, 15 áyaton meṅ maz-kúr hai, kám meṅ lāe.

1. Is meṅ us jál-sáz namak-harám ká bayán hai. Injíl meṅ us ká zikr aisá sáf o saríh hai, ki koí us kí nisbat dúse Yahúdáh ká gnmán nahín kar saktá hai. Wuh Yahúdáh—Yahúdáh Iskariyúti kah-látá hai,—Yahúdáh un bárah meṅ se. Us ko ek laqab diyá gayá hai, táki ham use pahcháneṅ ; kyúinki Kḥudá nahín cháhtá hai, ki bequsúr ko badnám kare :—aur “ un bárah meṅ se” likhá hai, táki ham us ke uhde ko sochke us kí namak-harámí kí behadd badí ko málúm karen ; kyúinki us meṅ yih peshíngói púri húi, “ Mere is ján-pahcháṅ ne bhí, jis par

mujhe bharosá thá, aur jo merá ham-nawála thá, mujh par lát uṭháí,”—Zab. 41 : 9.

2. Us kí namak-harámí ká bayán :—us ne apne áqá ko pakarwáyá. Us ne ek musallih bhír ko Masíh ke pás láke, aur unheṅ ishára karke batláyá, ki use pakro, aur thámbe raho. Shaitán ne lálach se us ke dil ko ubhárá. Jab Shaitán nafsá-ní dil ko us ke margúb gunáhōṅ aur kḥwáhishōṅ ke sabab se ubhártá hai, aur Kḥudá rukáo ká fazl nahín bakhshtá, tab gunahgár sab kuchh, kitná hí bad kyúṅ na ho, kar saktá hai !

3. Is meṅ us jahannamí tadbír ke an-jám ká bayán húa hai : us meṅ zabardastí aur fareb bhí kám áyá. Wuh bhír ke sáth áyá, aur un ke pás talwáreṅ aur láthiāṅ thín, táki koí un ká sámhna na kare. Aur us ne Masíh ko bosa diyá, táki wuh saho na kareṅ. Is tarah barí taiyári húi, táki bebad Barre ko pakreṅ, jo un se nahín chhúṭá, par bedareg un ke háthōṅ meṅ sompá gayá.

4. Us waqt ko socho, jis meṅ yih tadbír zálhir húi : wuh apne shágirdōṅ ko sikhlátá, aur unheṅ nek nasíhat aur iláhi tasallí detá thá. Albatta yih sirf Kḥudá ke bandōṅ ko un ke farzōṅ meṅ dukh dene aur ghabráne kí tadbír thí.

Is se yih natíja nikaltá hai, ki—

Ek jhúṭhe dost ke wasíle se pakarwáyá jáná Masíh ke ranj ká ek borá hissa thá.

Dekho, jis tarah Yúsuf apne bháíōṅ ke háth se bechá gayá ; aur Dáúd apne qadímí dost Akhitopel se ; Samsún Dalílah se, jo us kí god meṅ sotí thí ; usí tarah Masíh, apne dost se, jo bahut dín se us ká ham-dam thá ;—jis ne háth jorke us ke sáth gaul o qarár kiyá thá, usí ne ab lát uṭháí : wuh ab sipáhiōṅ ko hukm detá, ki un háthōṅ ko bāndben, jinhōṅ ne usí ke páōṅ dhoe the.

Ab ham is shakhs kí zát aur ahwál ; us kí sarkashí ; us ke ke dil ká matlab ;

aur usí ke aur Masíh ke haqq meñ us kí sarkashí ká anjám sochen.

I. Yahúdáh, *basabab us izzat ke, jo Masíh ne use bakhshí thí, sarfaráz thá.* Bárah shágird the, jo logon meñ se nañh-sús kiye jáke Masíh se ek tarah kí kháss qarábat rakhte the;—un meñ se Yahúdáh ek thá. Aur shágird jo the, so apne apne peshon meñ rahe: sattar the, jinhen Masíh ne bashárat dene ko bhejá; aur un sab meñ se koí un bárah ke barábar Masíh ká nazdíki na thá, aur koí aísá sarfaráz na thá: wuh Masíh ká gharána the: insán ko is se baří sarfarázi aur izzat nahíñ mil saktí:—aur Yahúdáh un meñ thá; aur un meñ hoke Masíh ke sáth roz roz ham-kalám huá—aksar duá meñ us ká sharík thá—bárhá us kí latíf báteñ suníñ—aur us kí mihrbání malúm kí, yahán tak kí jab wuh use pakarwáne par thá, tab Masíh ne us ke páon apne hí háth se dhoe.

Ek bát meñ wuh un bárahon se sarfaráz thá:—us ko un ke barábar Injil kí bashárat dene ká iqtidár milá (agarchi wuh áp mardúd huá);—aur siwáe is ke wuh khazánchí yá muñhtár kiyá gayá, táki un ke liye kharch kare, aur khairát bánte. To kaisí ajíb tarah kí bát hai, kí aísá ádmí apne áqá ko rupae ke lálach se beche! us áqá ko, jis ne us ko aísí izzat dí thí!

II. Par is ádmí ne kyá kiyá? aur kis kis bát se us ká gunáh aur bhári malúm hotá hai? Us ne badmashon ke nánind *Masíh ko us ke dushmanon ke háth meñ bechá*, táki ján se mará jáe;—aur us ne yih badí tís rupae ke liye kí! Sharnáo, ai ásmáno! aur mutaajjib ho, ai zamín! Is gunáh meñ kái báteñ nazar áti haiñ, jin se wuh bahut bhári malúm hotá hai:—

Yahúdáh ne us meñ, jise us ne pakarwáyá, *Khudá kí shán dekhí thí.* Us ne

un mujizon ko dekhá, jo aur koí dikhá na saktá thá: us ne jáná, kí Masíh ne Khudá ke háth se murdon ko jiláyá, aur bímáron ko changá kiyá thá. Us ne zarúr us ke chihre meñ Khudá ke jalál kí bharpúri dekhí thí.

Bád us ke Masíh ne *use ágáh kiyá thá*, us ne yih gunáh kiyá. Masíh ne kahá thá, kí “Tum meñ se ek mujhe pakarwáegá;”—aur us par, jo use bechne par thá, baří dhamkí ke sáth wáwailá kiyá;—aur siwáe is ke, ímá se us ko batáyá thá, kí Tú wuhí hai! Jab kí wuh yih sunke na dará, aur na hañá, to us ká gunáh kaisá bhári malúm hotá hai!

Aláwa is ke, us ne andhí gairat se yih na kiyá, jaisá kí bahut karte the. Jinhon ne Masíh ko salíb par khinchwáyá, un meñ bahut the, jo agar use jánte, to Jalál ke málik ko maslúb na karte. Wuh shariát ke wáste gairatmand, aur nádán the;—par us ne kahá, “*Mujhe kyá doge?*” aur apne áqá ko sastá bechá. Tís chálís rupae us ke nazdík, Masíh se bihtar the! Jab wuh jántá thá, kí Yahúdí us se kis quadr kína rakhte haiñ, to kyúñ aur na mángá? unhon ne khushi se aur kyúñ na diyá? Yih is liye huá, táki nawishte púre kiye jáen! Dekho Zak. 11: 12, 13. Us ne us lahu ko, jo tamám álam se ziyáda beshqímat hai, ek ádhí mutthí chándí ke badle meñ bechá! Kyá us kí aísí tahqír karne se us ká gunáh bhári nahíñ malúm hotá hai?

Jab Yahúdáh báhar gayá, tab Mashíh kyá kartá thá? Wuh apní *maut aur mahabbat kí yádgári* kí rasim muqarrar kartá thá;—aur Yahúdáh yih chhorke báhar gayá, aur is gunáh meñ phansá! Is ko sochne se us ká gunáh aur bhí bhári malúm hotá hai.

Phir kisi ne use *na bakháyá thá*;—sardár káhin ne use na buláyá—use imtihan meñ na dälá;—wuh áp se áp gayá! Ah! is meñ bhí kaisí kharábi zahir hotí hai!

Phir us kí namak-harámí piyár ke bhes meñ zâhir hûí. Us ne kahá, Ai Rabbí, salám ! aur us ko chúná ! Dekho, zabân ká shahd aur dil ká pit !

III. *Is badkâri ká sabab aur garaz kyá thî ?* Us ne kâhe ko aisí behadd dagábâzí kí ? Us ke lálach ne, aur Shaitân ne is kám ko karwáyá ;—Khudá ne us ko ijâzat dí, táki kalísyá ká fáida us se nikle ; aur yih us kí behadd dánish o hikmat se húa ;—tau blí na samajhná cháhiye, ki us ne gunáh karwáyá, jaisá ki Shaitân karátá hai. Khudá ne is ká intizám aur bandobast kiyá, jaisá us ne peshtar se thahráyá, Aamál 4 : 28 ; lekin is se un gunahgároñ ká úzr kuchh nahín hotá hai ; kyúinki unhoñ ne apne lálach, aur dâh aur dilí kharábí se yih sab kiyá. Khudá apne iráde ádmíon kí badí ke wasíle púre karne jántá hai ; aur tau bhí un ke sáth shirkat nahín rakhtá.

IV. *Is kám ká anjám aur phal kyá thá ?* Masíh ke haqq meñ, is ká anjám maut thî ; kyúinki us kí gharí á pahunchí thî, aur us ne bhágne ká kхайál na kiyá, aur na apní Iláhí qudrat se apní salámatí kí kuchh tadbír kí. Haqíqatan, jab us ne ek sukhan se unheñ girá diyá, tab us kí qudrat zâhir hûí ; agar cháhtá, to firishton kí bárah faujon se ziyáda bulá saktá ; lekin agar aisá kartá, to nawishte kis tarah se púre hote ?

Aur Yahúdáh ke haqq meñ is badí ká anjám kyá thá ? Badan aur rúh kí halákat ; kyúinki fauran goyá maut ká dard us ke dil ko lagá, aur náummedí aur ghabráhat aisi bashiddat hûí, ki wuh bardásht na kar saká, aur phánsí ká jlj qabúl karke gir gayá, aur us ká peñ phañ gayá, Aamál 1 : 18 ; aur is tarah nafrat ká bújs hoke pará rahá ; aur us ká nám naslan dar naslan namak-harámí, aur lálach, aur nádání kí ek masal aur kahá-wat ban gayá hai. Us kí rúh usí kí jagah gai, á. 25 ; us jagah jo ibn i halákat ke liye taiyár kí gai, Yúh. 17 : 12.

HÁ SIL I KALÁ M.—1. Is se mañúm hotá hai, ki afzal Masíhíon ko zarúr hai, ki apne *iqrâr o imán kí bunyád ko bañhúbi parakhheñ*. Ai iqrâr karnewálo, achchhí tarah se apní bunyád ko jáncho, na ho ki ret par tamír karo, jaisá us kambakht ne kiyá. Yih achchhí nasíhat hai, ki “Jo koí apne taín qáim bújhtá hai, so khabardár rahe, aisá na ho ki gir päre.”

Khabardári karo, ki rástí ko nárástí ke sáth na ináno. Yahúdáh bahut kuchh jántá thá, par us ke mutábíq nahín chaltá thá ; kyúinki jab sab se ziyáda dindár mañúm hotá thá, tab bhí us ká dil dunyawí aur nafsání thá. Us ke díní ilm ne kabhí us ke dil par kuchh tásir na kí. Us ke pás bahut roshní thî, tau bhí wuh andhere meñ chaltá thá. Wuh apní haqíqí bhaláí dhúndhne nahín jántá thá.

Chhipe gunáhoñ se parhez karo. Yahúdáh aise gunáh kartá thá, aur wuh us kí halákat ke bájs thahre. Us ne iqrâr kiyá, aur bhalá mañúm húa ; tau bhí chor thá. Chhipe gunáh yá to phúñke zâhir ho jáenge, yá chupke se tumheñ jahannam meñ dál denge, jahán kalapte rahoge, jab ki is dunyá ke log sháyad samjhenge, ki tum zarúr bihisht meñ gae ho.

Makr se ñaro. Makr se kabhí kabhí khud-garazí anjám tak pahunchtí hai ; tau bhí us se parhez karo. Yahúdáh makr meñ bará chálák thá. Wuh cháhtá thá, ki itr ká dám apne jhole meñ rakhe ; aur kaisí chálákí ke sáth us ne kahá, ki Agar yih biktá, aur garíboñ ko diyá játá, to kyá khúb hotá ! Baze bahut bure iráde bahut hí khúb libás pahínte haiñ. Ai Masíhí, dín kí báton meñ hila-bázi aur bure irádon se parhez karo, aur sáf-dilí se chalo.

Khudí se parhez karo. Yahúdáh apne úpar takiya kartá thá : us ne sañhoñ ke piche kahá, Ai Rabbí, kyá wuh main hún ? Matí 26 : 25. Par wuh, jo shub-

he men pichhlá thá, so khatá men pahlá húa. "Jis ká apne dil par bharosá hai, so bewaqúf hai," Ams. 28 : 26. Agar apne dil par shubha kí nigáh karoge, to dānīshmand banoge; kyūnki wuh bará farebī hai.

Agar tum Yahūdāh Iskariyūtī ká an-jām nahīn cháhte ho, to fazl ke wasilon ko befáida istīāmāl mat karo. Us ne sab se achhehe wasáil i fazl istīāmāl kie; khud Masīh kí zabān se nasīhat sunī; us ke sáth duá kí; lekin kuchh fáida na húa; súkhe darakht ko sínchne se kuchh fáida nahīn hotá hai—wuh kabhí hará na ho jáegá, balki aur jaldí se sar jáegá. Pas, dil lagáke apní niāmaton ko aisí tarah se istīāmāl karo, ki Yahūdāh ke pairau na bano.

Díní ilm aur iqrār se gunāh ziyáda bhárá ho játá hai. Jab Yahūdāh kí tamíz jágí, tab wuh apná bojh na sah saká. Un kí muáfi ho saktí hai, jinhou ne beimānī se Masīh ko maslúb kiyá, Aam. 3 : 19; par us ko tauba kí jagah na mili.

3. Jhúthe iqrār karnewále *munkir ho jáenge*. Yahūdāh aur Shamaūn Samrūnī ká hál hamen tarbiyat kartá hai. Jis kí jar nahīn, wuh ákhir ko murjháegá. Suno tum sab, jo Masīh ká iqrār karte ho; agar us iqrār kí bunyád fazl ke chatān par na dālí gai ho, to tum kabhí dīn kí izzat ke báis na hoge, aur na apní áqibat kí bhalái hásil karoge. Masīh se wábasta raho; to phaldár hoge, aur qáim o mustaqīm rahoge. Jitná tum Masīh ke sáth mile rahoge, utná hí tumhári chál men árástagi, aur tumhári dīndári men istiqāmat aur husn hogá.

Ai bháío, jab wuh jo suhbat aur sangat ke liye dīndári ká iqrār kartá hai, Pulús ke mánind akelé chhorá jáegá; jab wuh jo dīndári ko rakáb banátá hai, ki jis kí madad se taraqqí aur izzat ke zín par charhe, daryáft karegá, ki Masīh ke lash-

kar men mihnat aur mashaqqat uṭháná hai, aur na ishrat men baithná; jab dekhegá, ki chároṅ taraf mushkilát hai; dīndári ke sabab se dunyawí nuqsán hotá hai; aur yahán ke nuqsānon ke badle men ímán se koí unmed nahīn; jab is naubat tak pahunchegá, tab us ke dil kí saráhat aur nápaedári záhir kí jáegí. Yahūdāh ke bahut sharík haiṅ, jo dunyá ke liye Masīh ke pás áte, aur phir us se widá hote haiṅ. Ai bháío, apní bunyád parakho.

4. *Jab imtihán aur koí gunāh balazzat báham mille haiṅ, tab bará khatra hotá hai.* Duá karo, ki Khudá tum ko un imtihānon se, jo tumhári tabíyat par ziyáda zor karte haiṅ, mahfúz rakhe. Shaitán daryáft kartá rahtá hai, ki kaun kaun gunāh hamen ziyáda pasand áte haiṅ, aur kaun kaun khwáhisheṅ hamáre dil men ziyáda josh mártí haiṅ; aur unhin ke mutábīq hamen imtihán men dālne ká qasd kartá hai. Yahūdāh ke áge rupae rakhe, aur dekho, wuh kaisí shitábí se giriftár húa.

5. Is se ham malúm karte haiṅ, ki jo koí gunāh kí ráh men chalná shurú kartá hai, to *wuh nahīn jántá hai, ki main kahún tak pahunchúngá.*

Jaisí pákí, waisí sharárat ek dam se púre zor men paidá nahīn hotí, balki rafta rafta barhke barí ho játí hai. Yahūdāh kí sharárat ká yihí hál thá. Sháyad wuh áge yaqín nahīn kartá thá, ki main kabhí aisí badí karúngá; aur agar koí us se kah detá, ki Tú naqd ke liye Masīh ko bech dálegá, to wuh Hazáel kí mánind kahtá, "Kyá terá gulám kuttá hai, jo aisí barí bát karegá?" 2 Sal. 8 : 13. Wuh pahle sháyad kuchh náráz húa; dekho Yúh. 4 : 60—70; 12 : 3—9; par dekho, ákhir ko kyá húa? Wuh chhotá gunāh, jo hanoz us badlí ke tukre kí mánind hai, ki nabí ke chákar ne dekhá, 1 Sal. 18 : 44, so aisá hí barh saktá hai, jaisá wuh barhke tamám ásmán par

chhá gáí. Nafsání imtihán ke shurú se parhez karo. Koí dānishmand ādmí thorí sí āg kí tahqír nahín kartá; kháss karke agar bárút ke nazdík ho. Khabardár! tum apne sáth—apne dil men—bárút ko liye phirte ho; imtihán kí chingárióñ se hoshyár raho!

6. Is dunyá kí chízon kí mahabbat *kaisí qawí bát hai!* Dekho Humanus, Filetus, Hanániás o Sapphirá, Demas aur Yahúdáh, aur un ke pichhe lákhon auron ko, jo us ke sabab se halákat men dúb gae, 1 Tim. 6: 9. Jo us garhe men gir játe, so phir kabhí nahín uthne ke. Ab ai tum, jo dunyá ko piyár karte ho, us ke phal aur anjám ko dekho! Socho, dāro; aur us ke fareb se bhāgo.

7. Yahúdáh dunyá se aisí khushí hásil karne kí ummed rakhtá thá, ki us kí ek mutthí bhar ke liye Masih ko bech dālā. Is se malúm hotá hai, ki *wuhí chíz*, jis se ham bahut tasallí páne ke ummedwár hain, *niháyat ranj kú bájs ho saktí hai*. Yahúdáh daurke kahne lagá, “Yih naq-dí phir leo!” Wuh us ke dil ko jaláti thí. “Wuh, jo daulatmand húa cháhte hain, so imtihán aur phande men, aur bahut sí muhmal aur ziyánkár khwáhishon men par-te hain, jo ādmíon ko halákat aur tabáhí ke daryá men garq kartí hain,” 1 Tim. 6: 9. Jo koi achchhá libás, jis men wabá kí chhút lagí ho, kitná hí sastá kyún na ho, mol leke apne ghar men láe, so achchhá nahíy kartá.

8. Kyá bárahon men se ek, aur sirf ek hí namak-harám thá? To jáno, ki dīndárá ko, aur us ke sachche muqiron ko, *badon aur makkúron ke sabab se*, kharáb samajhná námunásib hai. Kyá ek hí Yahúdáh ke sabab se gyárahon kí bad-námí ho? Hāe! unhon ne to donon sarkash aur us kí sarkashí se—makkár aur us ke makr se nafrat kí. Agarchi Yahúdáh burá thabrá, tau bhí gyárah imándár rahe: agarchi Yahúdáh náqis

niklá, tau bhí yih us ke iqrár se nahíy, balki us ke makr se húa: us ne yih badí Masih se kabhí nahín síkhí thí. Jo buráráiān Masihion men hain, so un kí dīndárá ke phal nahín hain; aur un ke sabab se dīndárá ko hech jánná baṛí nádání hai. Shaitán ká ek hila yih hai; yāne, in badíon ke wasíle se ādmíon ko samjhátá hai, ki dīndárá kuchh chíz nahín hai; par us ká maqsad yih hai, ki is tarah se tumhen halák kare. “Thokaron se dunyá par afsos hai,” Matí, 18: 7. Mubáarak hai wuh, jo Masih se thokar nahín khátá hai.

9. Kyá bárahon men se ek ne yih kám kiyá? To jáno, ki *fazl ká ek hí búnd khúlión ke ek samundar se bihtar hai* Shaṛ aur wasf men khúbi hai; par fazl men ziyáda, 1 Kar. 12: 31. Bahutere aqlmand jahannam men hain. Shaṛ aur wasf soná hai, jo haikal ko árásta kartá hai; fazl haikal hí hai, jo sone ko muqaddas kar detí hai. Ek ánsú, ek áh, sádiq dil kí ek khwáhish sáre frishton kí zabánon se bihtar hai.

Ai bechāre Masihí, kyá tujhe afsos hai, ki tú auron ke mánind fasáhat ke sáth bol aur duá nahín kar saktá? Par agar tú goshe men apne Báp ke áge apná dil unel saktá hai, to mat ghabrá. Khudá kí taraf se ek bát dil men malúm karná, is se bihtar hai, ki hazáron achche khayál sirf sir men jumbish karen.

10. Kyá Shaitán ne Yahúdáh ko bah-káyá? Kyá wuh aur kisi se nahín, magar ek hawári hí se apná kám kará saká? To jáno, ki *Shaitán kí kaisí hoshyári apne wasílon ko chunne men zakhir hotí hai*. Baqaul shakhse, ki Jití chipriyá chipriyáon ko jál men buláti hai. Ek buzurg ne apne ek tez-fahm shágird se kahá, ki “Shaitán tujhe árástagí ke liye cháhtá hai.” Us ká muqaddama burá hai; is liye wuh cháhtá hai, ki us ke wasíle aise hon, ki log kam shubha karen.

11. Kyá bárahon men se ek ne yih kám kiyá? To malúm hotá hai, ki Masíhí yaháu bazon kí izzat aur suhbat karte hain, *jinhon bishit men kabhi na dekhenge*. Aur hawáron ne bahut din is ádmí kí suhbat kí, aur us par shubha na rakhá. To sirf muqaddason ke tumhári taríf karne se khush mat ho: Khudá-wand dil ko jánehtá hai, Mush. 2: 23. Bihisht men ham bahuteron ko páenge, jiu kí bábat hamári kuchh ummed na thí; aur bahuteron ko na dekhenge, jin par hamará bará bharosá thá.

12. Kyá ek hawári ne, jise Masíh ne sarfaráz kiyá thá, yih kám kiyá? To *bahut bharosá kisi par na rakhná chahiye*. "Tum log dost par itimád na karo; ham-ráz ká bharosá na rakho; háu, apní ham-kauár jorú se apne munh ke darwáze band rakh," Mík. 7: 5. Matlab nahín hai, ki iusáu men kuchh sachái nahín hai; par us men itná fareb aur burái hai, ki ziyáda bharosá kisi par na rakhá chahiye. Dekho, Patras hamen namúna detá hai: "Silwánu, jo merí dánist men diyánatdár bhái hai," 1 Pat. 5: 12. Aur Masíh ne kahá, "Aur bhái bhái ko qatl ke liye pakařwáegá," Matí, 10: 21. Auron par bad-gumán na honá tum par farz hai; par un par be rok tok bharosá rakhná tumháre liye phandá hogá. Auron se kuchh dáro; par apne se ziyáda khauf rakho.

XXIV.

MASÍH KÍ MAUT KÍ TAIYARÍ KÁ DUS-
RÁ AUR TISRÁ KÁM,

US KE DUSHMANON KÍ TARAF SE.

US KÍ NÁRAWÁ ADÁLAT AUR ILZÁM.

Par unhon ne shor macháke, use tung kiyá, aur chahá, ki use salib di jae. Aur un kí, aur sardár kábinon kí áwazen gúlib búin. Tab Pilátús ne hukm kiyá, ki un kí khwáhish ke muwáfiq ho.—Lúká 23: 23, 24.

YAHÚDÁH ne apná qaul o qarár púra karke Masíh ko us ke dushmanon ke háth men sipurd kiyá thá; aur wuh

bhejiye Khudá ke Barre ko pakařke us kí ján ke khwáhish hús; wuh kuchh sabr na kar sake, tá aisá na ho ki log us ko un ke qabze se chhuráen. Tau bhí unhon ne na cháhá, ki be adálat kiye hús use máren, na ho ki wuh khúni kahláen; is liye unhon ne ek tarah se us kí adálat karke use mulzim thahráyá. Is men, *tuhmat*, jo us par lagí, aur *fatwá*, jo us par diyá gayá, mazkúr hai.

Unhon ne Masíh par bahut báton kí tuhmat lagái, par kuchh sábit na húa. Lekin jitní gawáhí kam thí, utná hí chilláná aur gul shor ziyáda húa. Jab na fitna, na kufr us par sábit kar sake, tab chilláe, Salib de, salib de!

Pilátús ne ján bújhke haqq ke mutá-biq nahín, lekin un kí arz ke muwáfiq fatwá diyá. Is se yih do báton sábit hotí hai:—

1. *Nárúst hákimon ne Masíh kí adálat nárawá tur par aur kine ke sáth kí.*

2. *Agarchi wuh kisi bát men na maut na band ke lúiq thahrá, tau bhí salibi maut kú fatwá us par diyá gayá.*

Ái sunnewálo, yahán ek májrá dekho—sabhon kí adálat karnewálá adálat men láyá gayá; jo rásti ke sáth dunyá kí adálat karegá, nárásti se us kí adálat kí gai; jo lákhon firishton aur muqaddason ke bich adálat ke takht par baithegá, so ádmí kí adálat men khará húa, aur us par aisá zulm húa, jo chor aur khúni par nahín hotá.

Masíh kí ázmáish nárawá thí: is ke subút men ham yih báton sochen:—

1. Jab adálat taiyár na húi, aur us kí kuchh taftish na kí gai, tab hí unhon ne báton se aur ámalon se *us ke sáth bahut burá sulúk kiyá*:—use bándhá, us se tháttthá kiyá, us ko mára, us kí ánkhen mundwáke us ke munh par tamáche máre, aur kahá, Nabúwat kar, ki kis ne tujhe mára; aur us ke khiláf kufr baká. Ádmí ko pahle márke tab us kí taftish

karní kaisí barí beinsáfi hai ! Yih Masíh ke liye gam aur afsos kí rát thí ; aur yih zulm us kí qaum ke sadr hákim hí ke ghar men húá.

2. Us kí taftísh ek majlis ke sámhne húí, *jis ká haqq na thá*, ki us kí adálat kare. Pahlé yih majlis, yane, Sanhedrin rástkár adálat aur mazlúmon kí panáh thí ; par ab wuh un ádmíon se mamúr húí, jo dáh, aur kína aur beinsáfi se pur the. Siwáe is ke, Rúmíon ne is majlis se un qusúron kí taftísh, jin kí sazá maut thí, karne kí ijázat le lí thí, aur us ká haqq na thá, ki Masíh par fatwá de. Jab us par zulm kiyá, tab Pilátús ke pás bhejá ; us ne Herúd ke pás ; aur us ne phir Pilátús ke pás.

8. Aur unhon ne Pilátús ke sámhne kahá, ki Yih fitna barpá kartá hai, aur logon ko síkhátá hai, ki Qaisar ko kshiráj dená na cháhiye. *Yih bilkull jhúth thá*. Us kí talím aisi pák thí, ki kína us men ek dág bhí daryáft na kar saká ; wuh hákimon ká tábídar thá, balki aur logon ko síkháyá, ki tábídar honá cháhiye, Matí, 22 : 21.

4. Kíne ke sabab se unhon ne *jhúthe gawáh* házir kie. Jab insán Masíh se kína karte, to sab se bure gunáh men phans játe hai.

5. Aur ek tarah us adálat ne us kí beinsáfi kí :—jab wuh na bolá tab kshafá hoke use be-adab kahá ; aur jab achchhí tarah se bolá, tab us ke kahne kí malámat karke us ke munh par mará. Us ne un ke jálsáz suwálon ká jawáb na diyá, táki jo Yashaiyáh Nabí se (53 : 7) kahá gayá, púra ho ; yane, Wuh mazlúm thá, wg. Wuh jawáb de saktá thá ; wuh lájawab na thá, lekin un ke suwál jawáb ke láiq na the. Tab wuh us kí khamoshí ko burá kahte the. Aur jab wuh bolá, aur un kí kuchh be-adabí na kí, tab unhon ne us ke munh par mará. Siwáe us ke, aur koí aise zulm kí bardásht nahín kar saktá thá.

6. Usí zabán ne, jis ne bárhá kahá, ki wuh qusúrwár nahín hai, us par maut ká fatwá diyá. Pilátús ne sab kuchh suná ; aur jab daryáft kiyá, ki tuhmat bilkull jhúthí aur kíne ke báis se hai ; to apne háth dhoke kahá, ki Is be-qusúr ká kshún mujh par na ho ; tum jáno. Is tarah se Masíh kí safáí súraj ke mánind áshkára húí ; tau bhí logon ko rázi karne ke liye wuh maut ke hawála kiyá gayá.

HÁSIL I KALÁM.—1. Is májare se ham síkhte hai, ki agarchi hamein har ek jálsáz suwál ká jawáb na dená cháhiye, tau bhí zarúr hai, ki ímándári aur wafá-dári ke sáth *sachái ká iqrár karein*. Sach hai, ki Masíh un kí aksar báten sunke chup rahá ; lekin jab unhon ne sáf púchhá, ki Tú Masíh us Mubáarak ká Beṭa hai ? tab us ne jawáb diyá, Main wuh hún !—Mar. 14 : 61, 62. Wuh jántá thá, ki is iqrár ke sabab se wuh merí ján lenge. Is sabab se hawári kahtá hai, ki us ne Pilátús ke áge achchhá iqrár kiyá, 1 Tim. 6 : 13. Is men Masíh hamará namúna húá. Jab ki chup rahne se *sachái* radl kí játi hai ; jab kshudá ká jalál hamáre iqrár se záhír hogá ; tab iqrár karná cháhiye. Masíh ne kahá hai, ki “Jo koí ádmíon ke áge merá inkár karegá, main bhí, apne Báp ke áge, jo ásmán par hai, us ká inkár karúngá,” Matí, 10 : 33. Ek buzurg ne kyá kshúb kahá hai, ki “Main kyá hí maut pasand na kartá, aur kyá hí sazá na sahtá, háin, jahannam men dálá játá, us se pahle ki apní tamíz ke kshiláf kuchh kahún.” Ham sachái ke liye kitní hí barí qímat kyún na den, tau bhí wuh sastí thahregí. Masíh ne ján ke khatre men use qabúl kiyá ; aur shahídon ke gol ke gol ne is men us kí pairawí kí hai. Áge ham záhíran gunáh kí pairawí karte the ; kyá ab Masíh ke liye wuhí na karen, jo us waqt Shaitán ke liye karte the ; Ham us waqt apní sharm ke kám men fakhír karte the ; kyá ab apní izzat se sharmáen ? Kyá ham cháhate hai, ki Masíh ham ko us bare

din qabúl kare? Agar ham us ká iqrár karen, to wuh hamára iqrár karegá. Yih farz ham par zarúr hai.

2. Admion kí gálí aur dhamkí *sabr ke sáth sunná khúh* aur Masíh ke mánind hai. Wuh un ke sámhne barre kí mánind khará rahá; jab unhoṇ ne use kosá, to us ne phir na kosá. Tum us kí bardásht aur *sabr* ke muwáfíq chalo: wuh tumheṇ yih hukm kartá hai, Matí, 11: 29. Is se tumhare dushman qáil ho jaenge; tum khátir-jamáí páoge; dindári kí izzat kí jáegi; aur Kḥudá tum-hári safáí zahir karegá.

Dúsrá mazmún wuh nárawá *fatwá* hai, jo Masíh par diyá gayá.

I. *Kis ne yih fatwá diyá?* Pilátús ne, jo Rúmion kí taraf se Yahúdiyáh par hákim thá. Tawárikḥ meṇ likhá hai, ki us par us kí sakhtí aur zulm ke sabab se nálish kí gai, aur us ko hukm milá, ki Rúm meṇ jáke jawáb-dihí kare. Us ne wahán jáke apne taín már dälá. Malúm hotá hai, ki us ne samjhá, ki sháyad yih Kḥudá ká Beṭá hai; aur us ne na cháhá, ki us par *fatwá* de; tau bhí us ke dil meṇ itní rástí na thí, ki admion kí dushmaní sahke apní tamíz aur aql ke mutábiq chale. Wuh Qaisar aur tuhmation se itná darta thá, ki us ke dil meṇ Kḥudá ke kḥauf kí jagah báqí na rahí. Is tarah se kḥudgarazí Kḥudá ke kḥauf se baří thí, aur us kí halákat ká bájs thahrí.

II. Us ne *kis par fatwá diyá?* Qusúrwár par? Nahín! Usí kí zabán ne bárhá kahá, ki Yih qusúrwár nahín. Kyá ámí shakhs par? Nahín, balki us par, jis ká nám, jis kí kḥubion kí khabar, jis ke májaron ká charchá us mulk kí hadd tak pahunchá thá. Pilátús ne beshubha suná thá. Tau bhí us ne us par dangalon ke chilláne ke sabab se *fatwá* diyá.

III. *Kann sa fatwá diyá?* Us ká kḥulása yih hai, ki Masíh ke sáth aisá kiyá jae, jaise Yahúdition ne cháhá. Aur

unhoṇ ne kyá pukará? Use salíb de! use salíb de!

1. Yih niháyat *narást aur nárawá* *fatwá* thá. Nálish kí ek bát bhí sábit na húi. Aur jab ki unhoṇ ne nálish kí, ki wuh apne taín Kḥudá ká beṭá kahtá hai, agar sábit karte, to wuh wájib ul sazá na hotá; kyúнки yih bát sach thí; aur jab us ne yih kahá, ki Main Kḥudá ká beṭá hún, to kuchh qusúr na kiyá.

2. Baří *sakhtí* is *fatwe* meṇ thí. Us ne Masíh ko us ke jání dushmanon ke háth meṇ somp diyá. Wuh jántá thá; ki Yahúdí log us ke sáth aisá burá sulúk kareṅge, jaisá kisi qusúrwár ke sáth na karná cháhiye.

3. Us meṇ *fareb aur dagá* thí. Yih to qánún ke parde meṇ kḥún karná thá. Us ne apne taín fareb diyá, jab pání mángá, aur háth dhoke kahá, ki Main us ke kḥún se sáf hún: tum jáno. Sach hai, ki unhoṇ ne qabúl kiyá, aur kahá, ki Us ká kḥún ham par aur hamári aulád par ho! par yih hila-bázi Pilátús ke kuchh kám na áegi—wuh ákhir ko us ke takht ke sámhne us ke munh se *fatwá* sunegá, jis par us ne náhaqq ká *fatwá* diyá. Yahúdition ne is gunáh ká bojḥ hásil kiyá; par us ko rihái na milí.

IV. Masíh ne *kis taur se* yih *narást* aur sakht *fatwá* suná? *Sabr* se. Apne taín apne Báp kí marzí par chhoṛá; us par bharosá kiyá, aur apne dushmanon ke liye duá mángí. Us ne na darpokne ke mánind apní ján ke liye minnat kí; na kḥafá hoke kosne lagá; na dilgír hoke ghabrá gayá. Har tarah se wuh hamáre liye kámil namúna húa.

HÁSIL I KALÁM.—1. Dekho, qánún aur shariát ke hile se kyá hí sharárat húi. To bahut munásib hai, ki ham *rástbáz aur ádil hákimon ko Kḥudá se mángen*,—aur apne mulk ke hákimon ke liye nit duá karen; aur mulk ke achebhe bando-bast aur qánún ke liye bhí duá karen. Rást qánún aur *rástbáz hákim* baří nia-

maten haiñ. Munásib hai, ki har ek shakhs hákim kí madad kare, aur bad-káron par nálsh kare, aur un kí panáh na kare. Zarúr hai, ki munájáten, aur duáen, aur shafaáten, aur shukrguzárián bádsháhon ke, aur un sab ke liye, jo ahl i iqtidár haiñ, kí jáen, táki ham púrí saláhiyat aur waqár men itmínán aur áram se zindagáni basar karen, 1 Tim. 2 : 1, 2.

2. Ham is se daryáft karte haiñ, ki *dunyawí fáida aksar tamíz ko dabátá hai*. Tamíz ne Pilátús se kahá, ki Is kám se báz rah ! fáide ne kahá, ki Kar ; so wuh Qaisar se ziyáda, aur KHUDÁ se kam, dará. Is sabab se munásib hai, ki ham khayál karke is burái se panáh len.

Yád karo, ki dunyawí fáide aur khus-hí mahang molí haiñ, kháss karke jab dilí áram un ke badle men khoyá jáe. Tamám dunyá men kuchh nahín hai, jo kalapnewálí tamíz ká iláj ho saktá hai. Jub ádmí is tarah se gunáh kartá, to us kí tamíz se jo dar, aur sharm, aur náummedí paidá hotí, so bardásht se báhar hai. Yahúdáh aur Pilátús ká ah-wál socho.

Apne kámon ká anám socho. Tum sadá kí fasl ke liye bote ho ; jo booge, so hí kátoge.

Yád karo, ki jo beímání aur bewafái abhí karte ho, so tumbári maut ke waqt ko talakh kar degí ; kháss karke agar Masíh ko dunyawí khushí kí khátir bechoge, to is kí yád tumháre bistar i marg ko kán-thon se bhar degí. Maut bizzátihi talakh hai ;—aur kaisí badtar hogí, us waqt jab ki na ummed ho, aur na tasallí, balki un ke badle men burí tamíz gunáhon ko yád diláe, aur ánewále ranj ká khayál ubháre ! Maut men burí tamíz kí táqat pahchání jáegí.

3. Masíh Pilátús kí adálat men mul-zim thahrá ; aur isí liye tum *KHUDÁ kí adálat se chhút jóoge*, agar tum us ke ho

jáo ; kyúнки wuh tumháre jwaz men mulzim húa. Agar KHUDÁ imándáron par halákat ká fatwá dene ká iráda kartá, to kabhí Masíh par maut ká fatwá dene na detá.

Kaisí ajíb bát hai, ki hamári fath us ke maglúb hone se húi ! hamári khush-waqtí us ke ranj se ! us ke mulzim hone se ham beilzám thahre ! us ke lanatí hone se ham mubáarak húa ! us ke kánthon ke táj se hamen jalál ká táj milá ! us kí maut se hamári zindagí húi !

KHUDÁ ká, us kí bebayán niámat ke liye, hazár hazár shukr ho !

XXV.

MASÍH KÁ KALAM.

JO US NE YARÚSALAM KÍ AURATON SE KAHÁ.

Aur logon kí barí bhir, aur auraten, jo us ke wáste chhúti pítti, aur ro rahí thin, us ke píche píche chaliñ. Yisú ne phirke, un se kahá ki Ai Yarúsalam kí beño, mujh par na roo, balki ap par, aur apne larhon par roo.—Lúká 23 : 27, 28.

JAB kí Masíh par maut ká fatwá húa, tab maut us ke píche shitábi se ho lí. Upar kí sanad men ek bát ká zikr hai, jo yád karne ke láiq hai ; yane, qatl-gáh kí ráh men bahut si auraten us ke píche píche chaliñ ; aur unhon ne us ke liye mátam kiya : na har ek dil sakht thá, na har ek ánkhi khushk.

Sanad men Masíh unhen Yarúsalam kí beñiñ, yane, báshinde kahtá hai ; muwátiq in qaulon ke, yane, “ Saihún kí dukhtarán ”—“ Isráel kí beñiñ. ” Wuh bahut thín—ek barí bhir—jo gam aur wáwailá ke sáth shahr se Masíh ke píche qatl-gáh kí ráh men chaliñ.

Jin jin mufasssiron ne is bát ko sochá hai, so un auraton ke gam aur afsos ke sabab kí bábat ápas men muttafiq nahín haiñ. Baze samajhte haiñ, ki un ke ánsú aur mátam sirf un kí aslí narm-dili ke ásar the, jo aise gam kí hálát ke

sabab se húa; par Kálvín aur bahut aur, unhen K̤hudáwand kí mahfúz kí húi bachti us haulnák waqt meṃ samajhke, úsár i mazkúr un ke ímán ko mahsúb karte haiṃ.

Masíh ne unhen jawáb diyá, ki “Ai Yarúsalam kí beṭio, mujh par mat roo.” Ajab tarah kí bát hai, ki Masíh ne, jab ki wuh aisi shadíd saḡhtíāṃ aur musibat-eṃ sahtá thá, to unhen rone se maṇa kiyá! Ag.r kabhí dil ká pára pára karnewálá hádisa húa ho, to yihí thá. Háe! kaun rone se báz rah saktá!

Jo jo un ká gam sirf tabíat ká samajhte haiṃ, so yaqín karte haiṃ, ki Masíh ne is jawáb se aise ánsúṃ ko maṇa karne cháhá. Jo samajhte haiṃ, ki un ká afsos ímán ká phal thá, so batláte haiṃ, ki agarchi Masíh ne maṇa kiyá, tau bhí us ká matlab thá, ki ap par ḡháes karke roná cháhiye: goyá wuh kahtá hai, ki Tum merí musibat par bará afsos kartí ho; par merá ranj jald guzar jáegá, lekin tumhárá der tak rahegá;—jis meṃ wuh apní rahm-dilí aur mihrbání záhir kartá, ki wuh auron kí tasdíṃ aur bojhoṃ ke sabab ziyáda, aur apne ranj ke sabab kam fikrmand thá. Aur haqíqatan jo musibat ke din un par áne ko the, so ḡhaufnák the. Kis ne nahín suná hai, ki un ke shahír kí halákat meṃ un par kaisí balá i shadíd áí? Aur kaun us ahwál ko sunke yá paḡhke apne ánsú rok saktá hai?

Ab agar ham samjhen, ki in báton ká pahlá bayán ṡhík hai, ki Masíh ne un ká afsos aur mátam tabáí jánke maṇa kiyá, to us se yih natíja niklegá, ki (1.) Masíh kí musibatṃ ke ḡhayál se jo gairat aur afsos paidá hotá hai, so fazl ká nishán i bezawál nahín hai. Agar dúsrá bayán ṡhík ṡhahre, ki wuh afsos un ke ímán ká phal thá, aur wuh ánsú haqíqí mahabbat se bhate the, to natíja yih hogá, ki (2.) Un musibatṃ par, jo Masíh ne hamáre wáste uṡháín, tasauwar karne

se dil par barí tásir hotí hai, yahán tak ki wuh pighaltá aur shikasta ho játá hai.

Main in donṃ báton ká faisala na karke, ki kaun durust hai, donṃ ká bayán karúngá; is liye ki donṃ se ham log fáida hásil kar sakte haiṃ. Pahlí se shurú kartá hún:

Masíh kí musibatṃ ke ḡhayál se jo gairat aur afsos paidá hote haiṃ, so fazl ke nishán i bezawál nahín haiṃ.

Is ḡhayál kí sachái in báton se wázih hogí:—

I. Ki un meṃ, har tarah kí tásirát páí játí haiṃ, jo sirf chand roza ímándár haiṃ. Sangín zamín suunewálon ne, Matí, 13: 20 áyat. kalám ko ḡhushí se qabúl kiyá; aur waisá hí Yuhanná ke suunewálon ne, jo thoṛí der tak cháhte the, ki us ke núr meṃ ḡhush hoṃ, Yuh. 5: 35. Ab, agar kalám ke sunne se ḡhushí paidá ho saktí hai, to afsos bhí kyún nahín hotá? Agar Injíl kí tasallí kí báteṃ ek ko ubháar saktín, to us kí gam kí báteṃ dúse ko kyún nahín ubháar saktín? Balki un Isrá-elíṃ ne bará mátam kiyá jin se Músá ne kahá, ki Tum dasht meṃ maroge, kyúnki tum K̤hudá se phir gae, Gintí, 14: 26—40. Ham jánte haiṃ, ki K̤hudá ne un meṃ se bahuteron ko muáf kiyá; par tau bhí us ne un kí bidáton ká intiqám liyá; aur bahuteron se náḡhush rabá, 1 Kar. 10: 5. Kitáb i Muqaddas meṃ un ke bárhá rone ká bayán hai; tau bhí un ke dil K̤hudá kí taraf mustaqil na rahe.

II. Agarchi hamárá kashishṃ aur gairat meṃ, ruhání báton kí bábat, jum-bish ho saktí; tau bhí ho saktá hai, ki hamárá *ḡhwáhishṃ aur díl ke mallab bil-kull tabáí aur nafsání hoṃ*. Jab ki main kisi ko dekhtá hún, ki kalám yá duá ko sunne se bahut ḡhabráti, yá ánsú baháta hai, tab bhí main fauran yaqín i kámil nahín kar saktá hún, ki beshubha yih fazl ká asar hai; kyúnki mumkin hai, ki yih sirf mazmún kí dilsozí yá muta-

kallim kī fasāhat, yā āwāz kī gamgīnī se hūā. Jaise ānsū imān se paidā hote, waise hī in bāton se bhī ho sakte haiṅ.

Jab buzurg aur nāmwar Āgastin Masīhī na hūā thā, tab kabhī kabhī Ambros kā waz sunā kartā thā; aur us kī bābat us ne kahā, “Us kī sunne se mujh meṅ barī harkat hūī, balki bārhā ānsū bahāe.” tis par bhī wuh harkat mazmūn kī khūbī se nahīṅ, balki sirf mutakallim ke dabdabe se hūī. Aur Hizqīel Nabī ke sunnewālon kā yihī hāl thā, Hiz. 33. 32.

III. Kashishon kī yih harkaten kabhī kabhī *dil ke ittīfāqī hāl* se hotī haiṅ. aur dil kī ain tabīāt se nahīṅ. Koī koī waqt sab se sakht dil zarā sā narm ho jātā hai: par yih us kī ain tabīāt nahīṅ hai; balki sirf tamīz yā khayāl kī nāgahān harkat hai. Mutābiq is ke Khudā un kī bābat gila kartā hai: “Ai Ifrāīm, maiṅ tujh se kyā karūṅ; ai Yahūdāh, maiṅ tujh se kyā karūṅ? ki tumhārī neki subh ke bādāl kī māuind hai, aur subh ke shabnam kī mānind jātī rahtī hai.” Hūs. 6: 4. Phir, “Aur jab ki us ne unheṅ qatl kiyā, tab unheṅ ne use qhūndhā, aur bāz āe, aur sawere Khudā ke tālib hūe, aur yād kiyā, ki Khudā un kā pahār, aur Haqq Taālā un kā najāt denewālā thā. Lekin unheṅ use apne munh se bhulāyā, aur apnī zabānon se us se jhūṭh bole,” Zab. 78: 34—36. Agar un kā is tarah se Khudā ko yād karnā un ke dilon kī tabīāt se hotā, to pāedār hotā; aur wuh shīr-garm aur beṭhikānā na hote.

HĀSIL I KALĀM.—1. Jab ki ho saktā hai, ki wuh, jin ke dil kabhī kabhī narm ho jāte, fareb khānewāle hon; to *jin ke dil patthar kī mānind sakht haiṅ*, unheṅ shiddat se ḍarnā chāhiye. Kisī bāt se un par tāsīr nahīṅ hotī hai! Kitne haiṅ, jin se ham wuhī kah sakte haiṅ, jo Masīh ne Yahūdion se kahā: “Ham ne tumhāre wāste bānslī bajāī, par tum na nāche; ham ne tumhāre liye nāla kiyā, par tum ne chhātī na pītī,”

Matī, 11: 17. Agar wuh, jinheṅ ne wāda sunke shādmānī kī, aur dhamkiāṅ sunke thartharāe, halāk ho jāeṅ; to un kā kyā hāl hogā, jo sunke bilkul be-jumbish aur befikr rahte haiṅ? jo aise sakht-dil haiṅ, ki koī bāt un par tāsīr nahīṅ kartī? Chāhiye ki aise log Ibrānion ke chhathwen bāb ko sochke chaunk uṭheṅ, aur pukāreṅ, Ai Khudāwand, mujh befikr murde kā kaisā anjām hogā? Agar wuh, jo ek bār munauwar hūe, aur āsmānī bakhshish kā maza chakh gae, aur Rūh i Quds meṅ sharīk hūe, aur Khudā kī bhalī bāt, aur ānewāle jahān kī qudraton kā maza urā gae, yahāṅ tak gir jā sakte, ki unheṅ phir tauba karāke nayā banānā mumkin na ho, Ibr. 6: 4—6 to un kī hālat kī bābat ham kyā kahēṅ, aur kaun sā gumān karen, jin par sab se barī aur qadrmand bāteṅ qissa i zaif se ziyāda tāsīr nahīṅ kartīṅ?

2. Sab ke sab *apne imān kī bunyād parkheṅ*. 1 Kar. 10: 12 se sáf wāzih hotā hai, ki bahut log, jo apne taīṅ salāmat samajhte haiṅ, haqīqatan bare khatre meṅ haiṅ. Aur agar Pāk Nawishton par lihāz kijiye to maḷūm hogā, ki ādmion meṅ bātil bharosā bahut jāri hai, aur hazāron dīn ke iqrār karnewālon ko halāk kartā hai. Gal. 6: 3, 4; Yūh. 8: 54; Rūm. 2: 18, 19, 21; Matī, 25: 11, 12; Matī, 7: 22.

Jab tak ki dil nau-paidā na ho, aur tau bhī kabhī kabhī rūhānī bāton kī bābat is tarah kī jumbish us meṅ hotī hai, to is se jhūṭhā bharosā aisā sahl paidā hogā, jaisā aur kisī bāt se nahīṅ ho saktā hai. Is hālat meṅ maḷūm hotā hai, ki wuh dil ilm aur pahchān kā phal hāsīl kar chukā hai; yāne, zāhir meṅ maḷūm hūā, ki us ke ilm se us ke dil par tāsīr hūī hai. Aisā ādmī apne dil meṅ kahtā hogā, ki Agar maiṅ bagair jumbish ke parhtā, suntā, yā duā māngtā; agar in kāmōṅ meṅ merā dil ṭhandā aur merā jī sakht

hotá; to zarúr main apne taín makkár samajhtá : lekin merá hál aisá nahín hai ; main to Masíh kí tasdíq ke bayán se má-tam kartá hún ; jab Injíl meñ bibisht ká bayán dekhtá hún, tab merá dil ajíb shádmání se bhar játá hai. Agar yih báteñ mujh meñ na pái játín, to zarúr main apne haqq meñ shakk látá ; par baráks is ke mere dil meñ jumbish, aur merí aql meñ marifat hai ; is se yaqín hotá hai, ki merá hál aचेहhá hai. Main ne bárhá suná hai, ki sirf pahcháñ par bharosá na rakhá cháhiye ; par dil meñ ásár qhúndhná munásib hai : aur main ne aisá hí kiyá hai. Main ne suná hai, ki aql meñ raushní aur dil meñ qhandak makr ká sáf nishán hai ; aur jab koí sachchá ho, tab us kí aql kí raush-ní dil par bhí tásir kartí hai : aur yihí merá hál hai ; is liye main salámat hún.

Ái dil ! nae janam ke sab jhúthe nisháñon meñ se wuh sab se qhatarnák hain, jo sachche nisháñon kí mánind hain ; kyúñki Shaitán tab hí aisí halákat, jo be iláj hai, látá hai, jab ki núrání frishte ke bhes meñ átá hai. Sháyad tumháre dil kí narmí sirf tabíqat kí harkat ho ; sháyad wuh tumhári qhush-mizájí se hotí hai, aur na dil kí sachchí tabdíli se. Yih ho saktá hai ; is wáste beqar na baitho ; par qaro, aur qhabardári se chalo. Agar tum apne dil kí taftísh karte, to sháyad malúm hotá, ki báwajúde kí bihisht kí qhabar se wuh qhush hai, tau bhí tumhári mahabbat waháñ nahín hai. Agarchi tum Masíh ke gam ke bayán se gamzada hote, tau bhí sháyad tum *gunáh* ke sahab yaháñ tak gam nahín karte, ki nafs kí ekhí qhwáhish ko salíb par khíncho, yá ek hí lazíz yá faidamand *gunáh* se, Masíh kí qhatír báz áo.

Ab, ai parñnewále, agar yih terá hál ho, to dil kí kashishon se kyá faida hogá ? Jab ki tú *gunáh* ke wasíle se Masíh ko roz roz goyá barchhí se mártá hai, to kyá wuh un áñsúñon kí qadr nahín jántá

hai, jo tú us ke gam ká bayán sunke bahátá hai ? Ah ! fareb mat kháñú ! Hán, sháyad tum apne áñsú Masíh ke lahú kí jagah meñ rakhte ho, aur un par bharosá rakhte. Is liye dil kí taftísh karo, aur sahañ se dil ká hulák karnewála bharosá mat qabúl karo.

Phir, agar ham samjhen, ki un auraton ká gam un ke imán ká phal thá, to us se yih mazmún pesh áwegá :—

Un musibatón par, jo Masíh ne hamáre wáste uqháñ, tasauwar karne se dil par barí tásir hotí hai, yaháñ tak ki wuh pi-qhaltá aur shikasta ho játá hai.

Ek wáda huá, ki “wuh mujh par, jise unhon ne chhedá hai, nazar karenge, aur wuh us ke liye mátam karenge, jaisá koí apne pahlauthe ke liye gam kartá hai,” Zak. 12 : 10. Ab sanjídagi ke sáth *asl aur sabab* ko socho : “wuh mujh par nazar karenge ; imán kí nigáh se dil pighalke shikasta ho játá hai.” Aur *asar* bhí socho : “aur us ke liye mátam karenge ;” yane, afsos kí karwáhañ aur talqhi malúm karenge. Sachchí tauba imán kí áñkh ká áñsú hai ; aur us mátam kí qadr aur darja, jo Masíh kí tasdíq par imán ke sáth nazar karne se paidá hotá hai, so do tashbíhon se bayán kiyá játá hai ; yane, báp ká mátam eklante aur ázíz beñe kí maut par ; aur Isráel ká roná Yúsíá bádasháh par Majiddo ke wadí meñ. Is ke bayán karne ke liye main chár báton ká zikr karúñgá.

I. Masíh par, aur us kí tasdíq par, imán kí ráh se nazar karná *áp hí áp dil par bahut tásir kartá hai*. Imán goyá sachchá áina hai, jis meñ us kí sári musibatón aur ranj nazar áte hain ; yih ranj us meñ haqíqí malúm hotá hai—qhayáli nahín. Imán kahtá hai, Yih kalám, ya-qín ke láiq hai, ki Masíh hamáre se jism meñ mulabbas huá—wuhí, jo sab ká Al-láh Taálá mahmúd i abadí, Róm. 9 : 5 ; akelá Qhudáwand, aur zamín ke bádasháhon ká maqhdúm hai, insán baná—

balki is jism meṇ us ne Kḥudá ke be-hadd gazab ko sah liyá, jis se wuh hairán aur pareshán húa; zindagī ká Kḥudá-wand salīb par laṭká rahá; aur yih sab mere badle meṇ! Merí kḥatír us ne áh khíncí, aur apná kḥún baháyá; mere hí gurúr, aur nafs, aur beimáni, aur saḥt-dilí ke sabab se us par yih sirá bojh pará. Agar koí bará saḥt aur sang-dil is tarah se Masíh kī tasdīq ko haqíqí jáne, to us par bhí tásír hogí. Kisí bát ko haqíqí aur yaqíní jáne meṇ, aur use qissa yá shakkí tawáriḥ samajh-ne meṇ bará farq hai.

II. Par ímán na sirf yaqín kartá hai; balki *dil par asar bhí kar saktá hai*; aur tab dil zarúr narm ho jáegá. Ai ímán-dár, kyá tú Masíh ko apní hí jagah meṇ yāne, tere liye Kḥudá ká gazab sahte húc, dekhke saḥt-dil rah saktá hai? Jab tú, Izháq ke mánind, bándhá gayá, táki insáf ke liye qurbán ho jáe; aur Masíh, menḍhe kī mánind tere badle meṇ zabh kiyá gayá;—jab tere gunáhon ke sabab se Kḥudá ke qahr ká bará tufán húa, tab tere badle meṇ Masíh, Yúnas Nabí ke mánind, gazab ke samundar meṇ dālá gayá! to, ai parḥnewále, kyá terá dil ek ghanṭe tak in kḥayálon kī bardásht kar saktá hai? Jab ki tú Masíh ko kḥún-álúda salīb par se utarte dekhtá, aur dil meṇ yaqín kartá, ki Us ne mere hí liye ye zaḥm páe; in koṛon ke dágon se mujh ko salīb húi;—to kyá yih kḥayál tere dil meṇ kánṭe kī mánind na chubhegá?

III. Ímán Masíh kī maut meṇ kái báton ko dekhtá hai, *jín ke sabab dil mahabbat se bhar jātá hai*, aur us ke huzúr meṇ shikasta hotá. Jab Masíh i maslúb ko dekhtá, to yih natíja látá, ki Kyá Masíh mere liye múá? to main shariát kī rú se murda thá, aur mujh par maut i abadí ká fatwá húa: “jab ek sab ke liye múá, to sab murda thábre,” 2 Kar. 5 : 14. Jab ki shariát ne mujh par fat-

wá diyá, to merá kaisá bad hál húa! Jab main leṭ gayá, tab dar thá, ki sháyad jab tak main na uṭhún, tab tak azáb meṇ parúngá; mere aur jahannam ke darmiyan goyá faqat ek hí dam ká fásila thá.

Phir, agar Masíh mere liye múá, to main kabhí na marúngá. Agar wuh mulzim húa, to main barí húa. “Kḥudá ke barguzidon par kaun dawá karegá? Kḥudá unheṇ sádiq jántá hai—Masíh mar gayá!” Róm. 8 : 33, 34. Merí rúh aisí bach gá, jaisí chiriyá saiyád ke phande se; main mulzim thá, aur barí ho gayá hún; main murda thá, par ab jítá hún. Ah, Masíh kī daulat i bepáyán! Ah, mahabbat daryáft se báhar!

Phir, kyá Kḥudá ne Masíh ko mere liye aisí musibaton meṇ parne diyá? to wuh kyún kisí chíz ko dareg karegá? Jis ne apne Bete ko dareg na kiyá, so al-batta us ke sáth sab chíteṇ degá, Róm. 8 : 32. Main us par muáfí, miláp, maqbúliyat aur jalál ke liye takiya kar saktá hún; aur wuh zarúr jism kī hájaton ko rafá karegá. Masíh in sab barkaton kī bunyád hai; balki wuhí áp Kḥudá kī aur sári baḥshishon se bihtar hai.

Phir, kyá Masíh mere liye in sab báton ko sabke mujhe chhoregá? Hargiz nahín: wuh aisá bojh uṭháke us ko, jis ke liye uṭháýá, tark na karegá.

IV. Ímán daryáft kartá hai, ki Masíh auron ke sáth kis tarah se pesh átá hai. aur *us kī mahabbat ko is bát ke sáth muqábla kartá hai*. Is taur par Masíh kī mahabbat ko dekhne se dil par barí tásír hotí hai: us ne jaisá ki mere sáth sulúk kiyá hai, waisá hí bahuteron ke sáth na kiyá; bahut thore hain, jinhon ne mere barábar us se rahmaten pái hain. Bahut hain, jo us ke lahú meṇ baḥbra nahín rakte hain—jo kḥud us gazab ko sahenge, jise us ne mere wáste sah liyá. Us ne mujhe dhúndhke piyár kiyá, aur lákhon kaṛoron ko chhor diyá; is liye nahín ki

maiñ un se bihtar thá—kyúñki maiñ bará gunahgár anr sadáqat se dúr thá. Gunáh meiñ jo mere sharik the, so chhor die gae haiñ, aur maiñ le liyá gayá hún!

Háñ, Masíhí, ímán kí madad se, *Masíh kí mahabbat ke sáth apní khidmat ko muqábala kartá hai.* Ai meri ján, tú ne Masín ko, us kí mahabbat ke badle meiñ, kyá diyá hai? us ke liye kyá kiyá? Kyá tú ne mahabbat ke badle mahabbat dí? Kyá tú ne use us qadr piyár kiyá, jis qadr us ne tujh par mihrbání kí hai, yá wuh áp hí khúh hai? Nahín! hargiz nahín! ham ne hazáron bār nāshukrí karke use ranjida kiyá; batálateñ kabhí kabhí us kí jagah ko hamāre dil meiñ chhín letiñ. Hāe, kambakhtí! ham ne us ká kaisá burá kiyá! Is liye ham sharimiudagí se rú-posh haiñ.

Jab ímán ke aise manzarón se dil par yih tásir hotí, to mañlúm hotá hai, ki wuh dil “sangí zamín” ke sunnewálon kí máuind nahín hai: yih insán kí niri aql se nahín ho saktá hai.

HASIL I KALÁM.—1. Jab kí Masíh kí musibatón par ímán ke sáth tasauwar karne se dil par yih tásir hotí hai, to albatta ham meiñ ímán bahut kam hai: hamáři súkhí áñkhen aur sañht dil gawáhi dete haiñ, kí ham aksar auqát ímán ke manzarón par nazar nahín pherte.

2. To beshakk aisí mahabbat ubhárne ke liye *ímán lándá cháhiye.* Afsos kí bát hai, kí dindár aksar apne murde dilon ke ubhárne ke liye koshish karte—rasmeñ aur fazl ke wasilon ko istíamál karte—farz adá karte: tis par bhí pashemán aur dilgír rante. Ai becháre, meri ek bát sun; sháyad wuh bahut tadbíron se bihtar hogí. Agar tum cháhate ho, kí tumhárá dil gunáh ke sabab shikasta, aur Masíh kí mahabbat se máñnúr, aur us kí shukrguzáři se bharpúr ho jáe; to tum

na apne dil par jabr karo, na apne taññ diqq karo, na apne sañht dil kí bábat gila karo; par ímán ke wasíle se, jis tarah kí úpar bayán húa hai, Masíh kí musibatón par gaur karke yaqín karo, aur apne piyár ke sáth use muqábala karo. Us par dekho, jise tumháre gunáhon ne chhedá; tab mátam karoge. Yih dil ko ubhárne aur narm karne kí tadbír hai.

3. Munásib hai kí wuh, jinhon ne is tarah se dil kí narmí hásil kí hai, jab tak kí zindagí barqarár rahe, tab tak *Khudá kí taríf o shukr* is kháss niāmat ke liye karen. Yih sab se achchhí niāmat hai; balki nae áhd kí auwal niāmaton meiñ shámil kí gai hai: “aur maiñ tumhen nayá dil bañshúngá, aur rúh i jadíd tumháre andar meiñ ináyat karúngá, aur tumháre gosht meiñ se sangín dil ko dúr karúngá, aur ek goshtín dil bañshúngá,” Hiz. 36: 26. Aur Khudá áp us kí qadr batlátá hai: “Khudá ke zabíhe shikasta ján haiñ; dil shikaste aur pise húa ko Khudá haqír na jánegá,” Zab. 51: 17; yāne, Khudá ímán aur miskín mizáj ke ek ánsú ko hazáron kohon ke jánwaron se ziyáda qadrmand jántá hai. Phir, “Khudáwānd yún farmátá hai, kí Ásmán merá tañht hai, aur zamín mere páon kí kursí; wuh ghar kabáñ hai, kí mere wáste banáte? aur meri áramgáh kahán hai? Kí yih sab chuzeñ to mere háth ne banáñ, aur yih sab maujúd huiñ, Khudáwānd farmátá hai. Lekin maiñ us shañhs par nigáh karúngá, jo garíb aur farotan, aur meri bát se larzáñ hai,” Yash. 66: 1, 2; yāne, mere nazdik sári umda aur tuñha imárateñ aise dil kí banisbat beqadr aur hech haiñ. To har waqt Khudáwānd ko mubárákbád kaho, jis ne tumháre liye yih sab kuchh kiyá hai!

XXVI.

MASÍH KI MAUT KI QISM.

Usí ko, jab Kḥudá ke ṭhahráe húe iráde aur peshdání se sompá gayá, tum ne pakrá, aur bedínoṅ ke háth se mekheṅ garwáke qatl kiyá.—Aamál 2 : 23.

Masíh kí maut ke liye jo kám us ne aur us ke dushmanoṅ ne kiye, so us ká ham bayán kar chuke haiṅ; aur ab us kí maut ká bayán karenge. Us kí maut se us kí pasthálí kḥáss karke húi; aur wuh hamárá ummed kí kḥáss bunyád hai. To is ke bad gaur karenge :—

1. Us kí maut kí qism yá taur.

2. Us ne kis tarah se us ko sah liyá, yaṇe, sabr se, tanháí meṅ, aur us taur se ki ham us se talím páeṅ; kyúнки us ne sabhoṅ ko, jab wuh salíb par laṭká rahá, apne picḥhle sáṭ kalámoṅ se talím i pák o latíf dí.

3. Us ke dafn ká taur.

4. Us kí maut ke bare iráde aur garazeṅ.

In sab bátoṅ meṅ Kḥudá ke Beṭe kí baṛí pasthálí ká bayán hotá jáegá.

1. Is sanad meṅ Masíh kí maut ká taur, yaṇe, us kí maut kí shiddat aur zillat ká taur, ki tum ne use qatl kiyá, aur kḥásskar us kí be-izzatí aur lanatí maut ká taur ki tum ne use maslúb kiyá, mazkúr hai.

2. Us ke sabab aur wasíle mazkúr haiṅ. Us ká sabab i kḥáss “Kḥudá kí qazá i mubram aur ilm i qadím” thá. Us kí bar ek bát Kḥudá kí pák maslahat se ṭhahráí gai thí.

Wasíle insán ke “bure háth” the. Jaisá ki Kḥudá kí peshbíní aur maslahat se un par jabr nahín húa; waisá hí wuh un ká uṛ na ṭhahrá. Kḥudá ká iráda aur, aur un ká iráda aur thá. Us ká matlab pák aur nek thá; un ká nápak aur burá. Kḥudá ke iráde meṅ Masíh kí maut insáf aur rahm thí; insán ke iráde meṅ kḥúṅ o beinsáfí; aur Masíh kí

nisbat meṅ marná tábjdárí aur farotání thí. Is se maḷúm hotá hai, ki

Hamárá Kḥudáwánd Isá Masíh sab se burí maut, balki salíbí maut se, márá gayá.

Hawárá is kí sáf gawáhí detá hai :—“marne tak, balki salíbí maut tak far-mánbardár rahá.” Is meṅ us kí pasthálí pahle mazkúr húi—wuh maut tak past kiyá gayá; aur phir wuh bát, jis se yih pasthálí goyá duhráí gai—salíbí maut tak. Isí tarah se Aamál 5 : 30 meṅ us ká zikr hai :—“jise tum ne salíb par laṭkáke qatl kiyá.”

I. *Us kí maut kí qism* :—wuh jabr kí, bahut dard kí, be-izzatí kí, lanat kí, aur salíbí aur jánkáhí kí maut thí.

1. Wuh *jabr se* húi—na bímárá se, na tabíat ke bigár se, aur na buṛháí se húi. Wuh apne álam i shabáb kí hálát meṅ thá. Zarúr thá, ki us kí maut jabr se ho; kyúнки us meṅ gunáh na thá, ki maut ká darwáza ban jáe; aur agar us kí maut jabr se na hotí, to wuh hamáre gunáhoṅ ká kafára na ho saktá. Jo áp se múá, so kabhí Kḥudá ke liye qurbán guzráná nahín gayá. Haikal, jo Masíh ke badan kí misál thí, Yúh. 2 : 19, purá-ní hoke na girí; balki jab kḥúb páedárá se kharí thí, tab jabr se giráí gai.

2. Salíbí maut baṛí *dardnák* thí. Is meṅ maut goyá duhráí aur tihraí gai thí. Aur jism ke dukhoṅ ke siwáe, us kí ján ko goyá dard i zih húa, Yash. 53 báb. Us ká jism kánil thá, aur us ke hawáss durust; aur isí sabab ziyáda dard darkár-thá, táki use ján-bahaqq taslím kare.

3. Salíbí maut *bejzzatí* kí thí; kyúнки is qism kí maut gulámoṅ aur kamtarín ajnabíoṅ ke liye ṭhahráí gai thí. Jab ázád Rúmí bare qusúrwár hote, to salíb par máre nahín játe the. Masíh ne na sirf yih zillat uṭháí, balki us ko haqír na jáná, Ibr. 12 : 2. Apne Báp kí tábjdárí se, aur hamárá naját kí kḥwáhish se, us ne kḥushí se us ko qabúl kiyá.

4. Wuh *lanatí* maut thí. Isí sabab se likhá hai, ki “Wuh hamáre liye maurid i lan húá; kyúнки likhá hai, ki Har ek jo lakṛí par laṭkáyá gayá, so maláun hai.” Yih lanat sirf rasmi lanat thí, aur us lanat kí misál thí, jo gunáh ke bojھ sahne se us par parí. Malúм hotá hai, ki Músá kí rasmi shariát meṇ lakṛí par jakṛá jáná lanatí sirf Masih kí maut kí peshkhabarí kí rú se ṭhahrá. Aur is meṇ ham Kḥudá ke intizám kí kḥubí dekhte haiṇ, ki Masih ne Rúmíon ke qánún aur dastúr ke mutábiq maut pái, aur na Yahúdíon ke qánún ke muwáfíq; kyúнки salíbi maut Rúmíon kí sazá thí, aur na Yahúdíon kí. Pák Nawishton ke kḥiláf kuchh nabíq ho saktá.

5. Salib par maut *áhista áhista á pahunchí*. Jab maut ek hí zaḥm se jald hotí, to kam dard hotá hai; lekin jab bará dard hotá, aur tau bhí zindagí bahál rahtí, aur sirf dard kí shiddat se rafta rafta kamzorí hotí, aur maut áhiste chalí áti, to bará gam hotá hai.

Masih kí maut kí bábat úpar kí báton ko kḥub sochná cháhiye.

II. *Salib dene ká taur* yih thá:—ki mulzim apne hí kandhe par salib ko qatlgáh tak le játá thá; tab us ke sab kapre utáre játe the, aur wuh salib par kíloy se laṭkáyá játá thá; kíleṇ us ke háth páon meṇ ṭhokí játi thín. Aur dastúr thá ki us ke sir ke úpar us ke qusúr ká bayán likhke laṭkaen táki sab koí us kí sazá ká insáf malúм karen.

III. Ab tin sabab bayán karenge, ki *munásib thá, ki Masih isí maut se mare*, aur na aur kisí tarah kí maut se: yaṇe,

1. Is liye, ki maut meṇ *lanat sahná zarúr thá*. Wuh is dunyá meṇ áyá, táki ham par se har tarah kí lanat uṭhá le jáe; aur jab ki us kí maut hamáre liye ek haqíqí lanat ṭhahrí, to us ká taur bhí ek rasmi lanat ṭhahrá. Is tarah se us kí maut haqíqatan aur záhiran lanat ṭhahrí, —haqíqatan, táki ham lanat se chhút já-

en;—aur záhiran, táki ham ko yaqín ho, ki yih wuhí hai, jo hamáre badle meṇ lanat ko uṭhá le gayá hai.

2. Is tarah kí maut zarúr thí, táki *us ká imá aur alámaten*, jo agle Pák Nawishton meṇ dí gai thín, *púri kí jáen*. Músá ne barinjí sámp ko zamín se uṭháyá; Gintí, 21: 9—aur zarúr thá, ki Masih usí tarah se uṭháyá jáe; kyúнки yih barinjí sámp us kí alámat thá.

3. Phir us kí maut is tarah kí thí, táki *peshingoí púri ho*. Likhá hai, “Kyúнки kutton ne mujhe gherá hai, aur shariyon ke guroh ne merá iháta kiyá hai; unhoṇ ne mere háth aur mere páou chhede. Maiṇ apní sab haḍḍíon ko gin saktá hún; wuh mujhe tákte haiṇ, aur ghúrte haiṇ. Wuh mere kapre ápas meṇ bántte haiṇ, aur mere libás par qurá dálte haiṇ, Zab. 22: 16—18. Phir Zak. 12: 10 meṇ likhá hai, “Aur wuh mujh par, jise unhoṇ ne chhedá hai, nazar karenge.” Phir hamáre Kḥudáwand ne apní maut ká taur peshtar se bayán kiyá. To zarúr hai, ki Pák Nawishte púre kiye jáen.

HÁSIL I KALÁM.—1. Kyá Masih múá? Kyá wuh dardnák, aur bejzzat aur lanatí maut se múá? To zarúr bizzarúr *Kḥuddá se muqáfi kí ummed hai*, aur sab se bare gunahgáron ke liye rihái i kasír, basharte ki wuh salib ke lahú kí panáh leṇ. Hawári kahtá hai, ki “Ham usí meṇ us ke lahú ke sabab se naját, yaṇe, gunáhoṇ kí magfirat páte haiṇ,” Kal. 1: 14. “Aur us ke Beṭe Ísá Masih ká lahú ham ko sáre gunáhoṇ se pák kartá hai,” 1 Yúh. 1: 7. Do báton se yih bát baḥbubí záhir hogí: yaṇe,

Salib ke lahú meṇ itní *qadr* hai, ki sab se bare gunáhoṇ ká kafára kare, aur unheṇ dho dále; kyúнки wuh beshqímat hai: “Tum ne jo apní maurúsi ádat i behúda se naját pái, yih kuchh fání chíz-oṇ ke, yaṇe, rúpe sone ke sabab se nahín, balki yih us ke, jo bedág aur beqib barre kí mánind hai, yaṇe, Masih ke beshqímat

lahú ke sabab se hai," 1 Pat. 1: 18, 19. Masih ká lahú is wáste aisá beshqímat hai, ki wuh us shakhs se nisbat rakhtá hai, jo "tá abad K̄hudá i mubáarak sab par mukhtár hai." Isí sabab se wuh Aamál 20: 28 men "K̄hudá ká lahú" kahlátá hai. Isí beshqímatí ke basabab wuh K̄hudá ko rázī, aur us ke aur gunahgáron ke darmiyán miláp kartá hai. So hawári kahtá hai, ki "Us ke khún ke sabab, jo salīb par bahá, sári chízon ko milá le; hān, us ke sabab sab chízon ko, kyá zamín par, kyá ásmán par, apní taraf phirá le," Kal. 1: 20. Wuhí lahú, jo zamínion ke liye kafára kartá hai, so ásmánion ke istiqámat bakhshtá hai. Is lahú ke huzúr men gunáh gáib ho játá hai, jaisá sáya jalál-afzá súrāj ke áge. Us ke har ek búnd kí áwáz dil ko tasallí detá hai, Ibr. 12: 24. Wuh ebhirká jáke ham ko beqarár aur ilzám denewálí tamíz se riháí detá hai, Ibr. 10: 22; kyúнки jab wuh K̄hudá ko rázī kar saktá hai, to kyún tamíz ko árám nahín pa-bunchá saktá?

Aur jab us men yih táqat hai, to sáf záhir hai, ki *K̄hudá ne use imándár quránon ke istiqámál ke liye tajwíz kiyá.* Beshubha aisá lahú kisí bhári anjám ke liye baháyá gayá; aur bahut maqámon se sáf záhir hai, ki kis liye baháyá gayá; kháss karke Aamál 13: 39 se yane, "Un sab báton se, jin se tum Músá kí shariát men sádiq na ho sakte the, har ek, jo imán látá hai, us ke wasíle se sádiq hotá hai."

Gunáh kí magfirat Masih ke lahú ke baháe jáne ká kháss matlab hai; aur yih un sab qurbánon se záhir hotá hai, jin se agle zamáne kí kalísyá ko is kí alámat dí gai thí. Nishánon ke lahú se muáf karne ká iráda záhir kiyá gayá thá.

Aláwa is ke, yád karná cháhiye, ki yih lahú hamáre zámín ká hai. Us ne hamári jagah ko qabúl kiyá, aur hamári iwaz sab kuchh bhar diyá; aur jab zámín adá kartá hai, tab qarzdár chhut játá hai.

Is sabab se muáfí mumkin hai; balki zarúr hai; aur purí, balki kasrat se muáfí sab imándáron ke liye hai. Kaisí shád-mání kí bát hai! Kaisí sulh-ámez báten hamáre kánon tak, salīb ke lahú se, pahunchtí haiñ!

Ai sunnewálo, jo kuchh tumhári hálát ho,—agarchi tumháre gunáhon ká rang niháyat kálá ho—tau bhí tum Masih ke lahú se sáf pák ho sakte ho. Pulús kah-tá hai, ki "Main to áge kufr baknewálá, aur ízá-dihinda, aur jabr karnewálá thá; lekin main ne rahmat páí, 1 Tim. 1: 13. Par sháyad tú kahegá, ki kyá jáne aur koi is tarah se muáf ho saktá hai, ki nahín? Is ká jawáb Pulús 16 áyat men detá hai: "Par mujh par is liye rahm kiyá gayá, ki Ísá Masih mujh bare gunahgár par rahm karke apne sabr i kámil ko jalwagar kare, táki main un ke wáste, jo us par hayát i abadí ke liye imán lá-enge, namúna banún." Siwáe beímání aur sakht-dilí ke, aur koi chíz tere dil se is lahú kí barkaten rok nahín saktí hai.

2. Jab kí Masih imándáron ke liye lanatí salīb par mar gayá, to agarchi muqaddason kí maut men áziyat ho, tau bhí *us men lanat nahín hai.* Maut ká dank báqí hai, lekin us ká zahr nest húa—sab Masih ne uthá liyá, jab wuh hamáre badle men maurid i lan húa. Ab maut men lanat nahín hai, balki barkaten haiñ. "Maut tumhári hai," 1 Kar. 3: 22. Maut se tumhára kuchh nuqsán na hogá, balki tumhári bihtari aur riháí hogí.

3. Jab kí Masih ne hamáre liye salīb kí lanatí maut sahí, to munásib hai ki ham us ke liye *kis tarah kí salīb ko utháen.* Masih ke liye apní bad-khwáishon ko dabáná—us ke liye dukh sahná—salīb utháná in se bahut hí barkaten sádir hotí haiñ. Aur wuh kaisí mahabbat hai, jo mahbúb ke liye dukh nahín sah saktí hai? Kaisá sabr hai, jo jalál ke táj ke wáste bardásht nahín kar saktá?

4. Hamáří niāmaten barí qínat se mol lí gai haiñ. Is sabab se munásib hai, ki ham un niāmaton ko áziz o mumtáz sam-jheñ.

Garaz, ham khabardáří karen, mabáda un niāmaton ko haqír jáneñ, jinheñ Masíh ne aise bare bare dard o musibat se mol liyá; aur dil o ján se kahen, ki—

Khudá ká shukr Masíh ke liye ho!

XXVII.

US KITÁBA KÁ BAYÁN,

JO MASÍH KÍ SALÍB PAR LIKHÁ GAYÁ.

Aur us ke úpar Yúnání, Rúmí, aur Ibrání men yih nawishta likhá thá, ki YIH YAHU-DION KÁ BĀDŠĀH HAI.—Lúka 23: 38.

Masíh kí maut ke taur ká bayán kar-ne se peshtar main us kitába ká zikr karúngá, jo salíb ke úpar likhá gayá thá. Us men Khudá ke intizám kí hikmat bakhúbí áshkára thí. Rúmí logon ká dastúr thá, ki jab kisi ko maslúb karte, tab us kí maut ká sabab taqhtí par likh-ke us ke sir ke úpar lagáte, táki sab log-on par apne insáf ko záhír karen: aur Masíh ke úpar bhí ek kitába likhá gayá thá, táki log samjheñ, ki yih insáf kí rál se mára játá hai. Ab ham in báton ko tasauwar karen: yāne—

1. Masíh ká bayán, jo us kitába men dákhil kiyá gayá: us ke bādsháhí man-sab se us ká bayán huá—“Yih Yahúdí-on ká bādsháh hai,”—wuh mansab, jis kí bábat unhon ne ab hí use thātthē men uráyá thá, aur ghutne tekke hansí ke sáth kabá, ki Ai Yahúdíon ke bādsháh, salám! Khudá ne aisá intizám kiya, ki usí kalám se salíb par us kí safái aur izzat kí jae—“Yih Yahúdíon ká bādsháh hai”—yá jaisá ki dúsrí Injil men likhá hai—“Yih Ísá Násarí Yahúdíon ká bādsháh hai.”

2. Wuh shakhs, jis ne Masíh ká yih

bayán kiya, Pilátus thá. Jis ne us par maut ká fatwá diya thá, wuh ab us ke jalál kí shuhrať phailátá hai; kyúnki yih kitába izzat ká hai. Par albatta Pilátus ne ap yih na kiya; kyúnki wuh Masíh ká dushman thá: lekin tá na ho ki Ma-síh barí thahránewále ká muhtáj ho, intizám i Iláhi ne us ke ek dushman ko is anjám ke liye amáda kiya.

3. Jis waqt Masíh kí yih izzat huí, us waqt wuh apní barí pstháli men thá;—bejzzatí aur hiqárat ká dher us par huá thá;—us ke sab shágird use chhorke bhág gae the;—ek bhí báqí na rahá, ki us kí safái ke liye bole, yá us kí pushtí men kuchh kare. Usí waqt Khudá ajíb tarah se, qudrat ke sáth Pilátus ke dil aur qalam ko kám men láyá. táki wuh is izzat ke kitába ko likhke salíb par lagáe. Beshubha sirf Pilátus ká khayál is men na karná cháhiye, balki Khudá ke inti-zám ko sochná cháhiye, jis se wuh dush-manon ke háthon ke wasíle se apní khid-mat karátá hai. Is se yih natíja nikaltá hai, ki—

Masíh kí baráť ek dushman ke wasíle se sáf záhír kí gai thí; balki us kí tasdíq aur bejzzatí ke waqt men.

Ab ham is kitába kí khássiyať, aur Khudá kí parwardigáří us kí bábat so-chenge; táki tum befáida Masíh ke khitáb par nigáh na karo, jis tarah kí us waqt bahutere karte the.

I. Us kitába kí khássiyať kaisí thí?

1. Wuh kitába auron kí mánind na thá, balki lagáne ke dastúr ke iráde ke khláf thá: kyúnki wuh kitába lagáte the, táki sab logon par fatwá ká insáf záhír ho; lekin yahan ek kitába hai, jis men kisi qusúr ká zikr nahin hai; aur is tarah se Masíh kí safái par gawáhi detá hai. Un men se bázon ne is bát ko malúm karke Pilátus se arz kí, ki “Badal dijiye; mat kahiye, ki Yih Yahúdíon ká bādsháh hai; par kahiye,

ki Us ne aisá dawa kiyá thá." Unhon ne samjhá, ki yih dawa us ká qusúr thá. Yih ajíb o garib hai! Par kyá kahen? Wuh din ajáib o garáib ká ek din thá. Jaisá us se peshtar aisá koí shakhs maslúb na húa, waisá hí aisá koí kitába salíb par nahí lagáya gayá thá.

2. Wuh kitába *khúb mashhúr húa*; kyúinki tín zabánon meñ likhá gayá, aur yihí tín sab zabánon se ziyáda jári thíu. Us waqt Yúnání zabán dunyá ke aksar mulkon meñ kam o besh phailí thí; Ibrání Yahúdíon kí aslí zabán thí; aur Látín Rómíon kí. Pas, jab ki wuh in tín zabánon meñ likhá gayá, tab Yahúdí bhí, aur gair qaumon ke log bhí achchhi tarah se use daryáft kar sake.

Is tarah se Kḥudá ke intizám ká iráda is kí bábat yih thá, ki sári dunyá use daryáft kare; kyúinki jo kuchh sab logon meñ mashhúr karná cháhiye thá, so isi tarah se likhá játa thá. Yúsuf muarrikh kí kitáb meñ kaí khambhe mazkúr haiñ, jin par likhá gayá thá, ki "Gairon ká quds ul qudsín meñ dákhil honá gunáh hai." Jab Gordian, Rún ká tísrá sháh-ansháh, Fárs ke nazdík mára gayá, tab us ke sipáhíon ne us ke liye ek khambhá khará karke us par, us kí yádgári ke liye, Yúnání, Látíní, Fársí, Ibrání, aur Kúfí harfon meñ kuchh likhá. Isí tarah se jo kuchh Masíh kí bábat likhá gayá, so *khúb mashhúr húa*.

Aur jaisá ki wuh kitába tín zabánon meñ likhá gayá, waisá hí ek jagah meñ, jabán ki *kháss* o ámm use dekh sakte, *záhir* kiyá gayá; aur us waqt, jab Yahúdí aur gair qaumon ke log har taraf se bakasrat Yarúsalam meñ jamá hue, *yane*, íd i fasah ke waqt. Garaz, kitába i mazkúr ne Masíh kí safáí sábit kí; aur sáre ahwál ne milke us ko mashhúr kiyá.

3. Wuh *izzat denewálá* kitába thá; us ke wasíle se Masíh mant hí kí hálat meñ bádsháhi karne lagá.

4. Wuh *haqq záhir karnewálá* kitába thá; us ne Yahúdíon aur but-paraston kí tuhmaton, aur jhúthon, aur bad-goí, aur kufr ke zidd meñ Masíh kí izzat, aur rutba aur safáí kí pushti kí. Is liye ki us ne apne taín Kḥudá ká Beṭá ṭhahráya, unhon ne use farebí aur káfir kahá thá; lekin ab use Isráel ká bádsháh kahte haiñ!

5. Us kitába meñ *peshkhabari* thí; us se yih murád thí, ki Masíh kí bádsháhat barhegí, aur us ke nám kí shuhrat sári qaumon meñ phailégí. Jaisá ki Masíh ká haqq hai, ki dunyá kí sári bádsháhaton meñ dákhil hoke apná takht muqarrar kare; us kitába se mañlúm húa, ki wuh waisá hí karegá, aur Ibráníon, aur Yúnáníon, aur Rómíon ko apne pás buláegá. Aur kuchh taajjub nahí hai, ki yih peshkhabari gunahgár Pilátus se kí gaí; kyúinki Kayafá ne, jo Pilátus ke barábar gunahgár thá, usí tarah kí pesh-khabari dí; *yane*, "us sabab se ki us baras sardár káhin thá, khabar dí, ki Ísá us ummat ke wáste maregá; aur sirf ummat ke liye nahíñ, balki is liye bhí, ki Kḥudá ke farzandon ko, jo paráganda hue, báham jamá kare," Yúh. 11 : 51, 52. Hág, bahuteron ne Masíh ke nám se nabúwat kí hai, jinhen tau bhí wuh kabhi qabúl na karegá. Matí, 7 : 22.

6. Us ká yih khitáb *betabdíl* hai. Yahúdíon ne cháhá, ki Pilátus us kitába ko badle; par un kí sári koshish láhásil rahí: us ne un ke taqáza ke zidd meñ kahá, "Main ne jo likhá hai, so likhá;" goyá Main ne us ká kitába likhá; mujhe tang mat karo; main ek harf bhí na badlúngá. Albatta Pilátus ke iráde kí istiqa'mat sirf Iláhi intizám ko mahsúb ho saktí hai. Taajjub kí bát hai! wuh, jo áge hawá se hilde hue sarkande ke mánind thá, ab pital ke khambe ke muwáfiq mazbút ho gayá. Aur is se bhí bare taajjub kí bát yih hai, ki us ne Masíh ká yihí kitába likhá, Yih Yahú-

díon ká bádsháh hai—jis ke sabab se us ne thorí der peshtar muztarib hoke us par maut ká fatwá diyá thá. Tab Qaisar se qurtá thá; aur ab Masíh ká munádfí hoke use Yahúdíon ká bádsháh pukártá hai.

II. In báton men *Khudá ká intizám, is kí bábat, jalál aur hairat-afzá thá; yane,*

1. Pilátús ke wasíle se *wuh kám karánda, jo us kí qin marzí ke khlíf thá.* Jo is men *Khudá ká iráda thá, so albatá Pilátús ke iráde se bahut dúr thá.* Wuh sharír hoke Masíh se kuchh mahabbat nahín rakhtá thá. Us ne us par maut ká fatwá diyá thá; tau bhí use Yahúdíon ká bádsháh mashhúr kiyá. *Khudá ne us ká qalam aisá chaláyá, ki us ne apne dil kí bát na likhí, balki us ke khlíf; yane, Khudá ke Beṭe ke bádsháhí man-sab kí sáf gawáhí dí.*

2. *Khudá ke intizám ká jalál is men záhir huá, ki usí waqt us hiqárat aur bejzzatí ká wájib aur thík iláj kiyá, jo Masíh par parí.*

3. Aur is men, ki jab Pilátús aisá kamína mizáj rakhtá thá, ki logon ko khush karne ke liye sab kuchh kartá, aur us ká kuchh thikáná na thá; tau bhí *Khudá ne use qáim aur mazbút rakhá, yahan tak ki us ne logon kí minnaton se kuchh na kiyá.*

4. Aur is men, ki Masíh ko mārne se jo bejzzatí hui, *so haqqí qusúrwáron par parí:* goyá Pilátús kahtá, ki Tum ne mujh par jabr karke mere wasíle se apne bádsháh ko maslúb karáyá, aur ab is kám kí sharm tum hí par áe. Wuh sádiq hai: us ká koí qusúr nahín, par tumhárá hai.

5. Aur is men, ki yih kitába Masíh kí salib par *aist barí bhír ke bích lagáyá gayá, ki aur kisí hálát men us kí ziyáda shuhrat nahín ho saktí thí.* *Khudá ke sáre kám ajíb hai! Us ke intizám ká bhed insán kí samajh se báhar hai.*

HÁSIL I KALÁM.—1. *Khudá apne intizám se sharíron ke muhásabon aur aqámál se apná jalál záhir kar saktá, balki aksar auqát aisá hí kartá hai.* Wuh Masíh kí izzat aur jalál ko, unhín ádmíon aur wasílon se jin ká iráda hai ki use khák men páemál karen, barhá saktá hai. “Yaqinan ádmí ká gazab terí sitáish karegá,” Zab. 76 : 10. Jab ki Yahúdíon ne Masíh ko kánton ká táj pahináyá, aur us ke áge ghutne tekke use thaththon men uráyá, aur Jaláta ko use le jáke maslúb kiyá, tab samjhe ki ham ne use sárí bádsháhí izzat aur hurmat se kháli kiyá hai; tau bhí wahín wuh bádsháh pukára gayá. Isi tarah se, jab Istifán mārá gayá, aur Masíhí log titar bitar ho gae, tab Injil har kahín phailí, Aqámál, 8 : 4. Isi tarah Pulús kí beríon se Injil kí taraqqí hui, Fil. 1 : 12. Jab wuhí báten, jo Injil ko gárat karne cháhtí hai, use phailáne aur mustaqil karne ke wasíle thahren, to is men hikmat i Iláhí kí kaisí gahráí nazar áti hai! Aur jab sárí chízen báham milke *Khudá ke logon kí ummed aur khushí ke khlíf* malúm hotín, tab munásib hai, ki wuh úpar ke khayál se tasallí aur himmat hásil karen: “Ai Isráel, *Khudáwand par tawakkul kar; ki rahmat Khudáwand ke pás hai, aur naját kí firáwání wahín hai,*” Zab. 130 : 7. Wuh apne irádon ko purá karne ke liye kabhí wasílon ká muhtáj na hogá.

2. Jab koí shakhs *bagair iráde ke,* Masíh kí sab se barí khidmat kare, tau bhí wuh khidmat *qabúl na kí jáegi,* na us kí kuchh jazá hogí. Pilátús ne Masíh ke liye wuh kám kiyá, jis ke karne ke liye us ke shágird himmat nahín rakhte the; tis par bhí *Khudá ne use khidmat na thahráyá; kyúнки us ne us ke jalál ke liye na kiyá.* “Kyúнки agar níyat pahle ho, to ádmí muwáfíq apní qadr i daulat ke, na muwáfíq us daulat ke, jo us kí nahín, maqbúl hogá,” 2 Kar. 8 : 12.

Khudá kī nigáh pahle marzí par partí hai; agar wuh rást ho, to thoṛí sí k̥hidmat maqbúl hogí: aur agar nárást, to barí hí mihnát makrúh ṭhahregí. Isí tarah se 1 Kar. 9: 17 meṇ likhá hai—“Agar main yih razámándí se karún, (yaṇe, injil sunáúṇ), to ajr páúngá; par agar karáhat se karún, tau bhí main us k̥háusámání se, jo mujhe amánat dí gaí hai, nikal nahín gayá;” yaṇe, agar main dil se, aur Khudá ká jalál cháhke, injil sunáúṇ, to wuh mujhe qabúl karke jazá degá; par agar Khudá kī k̥hidmat mujhe bojh maḷúm ho, to jo kuchh main apní k̥háusámání meṇ karún, so kabhí k̥hidmat na ṭhahregí, aur main tasallí aur jazá se k̥hálí rahuṅgá. Aur jaisá Khudá ká gunáh se apná jalál zāhír karáná gunáh ká ūzr kabhí nahín ṭhahartá, waisá hí Khudá ká kisi kām se apní ṭaríf karáná us kām ko jazá ke láiq nahín ṭhahrátá hai. Bāze rashk aur jhagṛe se Masíh kī manadí karte the, Fil. 1: 15; aur Púlús us bāt se k̥hush thá; par unheṇ kyá fáida milá? Isí tarah se Pilátús ne, jo na Masíh ko piyár kartá, na us ká jalál cháhtá thá, usí jalál ko zāhír kiyá; par na maqbúl huá, na jazá páí. Kásh ki tum jo kuchh Masíh ke liye karte, so dil se, us ke jalál zāhír karne ke iráde ke sáth, aur razámándí se karte; kyúṅki wuh yihí qabúl karegá.

3. Jab ki Pilátús us se, jo us ne Masíh ke liye likhá thá, na ṭalá, to kaisí sharm kī bāt hai, ki *Masíhí apne iqrár se, yá Masíh kī k̥hidmat se báz áen*. Jab us ne kahá, “Main ne jo likhá so likhá; to kyá ham na kaheṇ, ki Jo ham ímán láe, so láe; jo iqrár kiyá, so kiyá; jo áhd bāndhá, so bāndhá? Jaisá Khudá kī barguzidagí hai, waisá hí cháhiye ki tumbhárá iqrár bhí betabdí ho; jo pák huá, so pák rahe. Achchhí bunyád chun lo, aur tab usí par sárí dunyá ke k̥hiláf qáim raho. Khudá kī pairawí karke ádmíon se ḍarná na cháhiye. Kyá tum

díndár ho? to tumbhárá díndárá se kitná hí nuqsán kyúṇ na ho, us se mat pachhtáo;—gunahgár pachhtáeṇ—muqaddas log bhí apní taqsíron se pachhtáeṇ, par apne ímán se nahín; apní k̥hatáon se tauba karen, par apní sadáqat se nahín. Agar apní sadáqat se pachhtáoge, to ákhir ko apne pachhtáwe se pachhtáoge. Khudá kī ráh meṇ jo kuchh gairat, yá chalákí karte ho, to us se mat pachhtáo; mat cháho, ki Khudá ke fazl meṇ tumbhárá ek zarí sí kam taraqqí hotí, yá tumbhárá qadd ek zará sá níchá hotá. Mat cháho ki wuh na hotá, jis kī bábat Khudá kahegá, ki Achchhá huá.

Agle zamáne meṇ ek masal mashhúr thí, ki “Yih aisá hai jaisá Masíhí ko Masíh se gumráh karná; yaṇe, mumkin nahín. Jab dil Masíh ko pasand kartá hai, to yih pasand bedareg aur betanba hotí hai. Ek tarah kī saḡht-dilí hai, jo gunáh hai; lekin ímán kī bátoṇ meṇ páe-dárá hamárá jalál hai.

4. Jab tumbháre dil tasdíq aur bejzzatí ke sabab se thartharáne lagen, tab yád karo, ki *us kī salíb par izzat ká kitába lagáya gayá thá*; aur jaisá ki us kī salíb par, waisá hí tumbhárá salíb par bhí hogá, agar tum Masíh ke liye tasdíq uṭháo. Músá ne use dekhá; aur us ke sabab se Misr kī daulat ko haqír jáná, aur Masíh kī hiquárat ko us se ziyáda pasand kiyá Ibr. 11: 26. Aur shahídon ne un musibatón meṇ, jo unheṇ ne Masíh kī k̥hátír sahíṇ, kaisá fakhr kiyá; aur apní beríon ko soue kī zanjír, aur apní hathkaṛíon ko kangan kahá!

Naql hai, ki jab Lúdvíkás Mársákás náuní, ek Fránsísí amír, kuí ek ámí ádmíon ke sáth Masíhí dín ke liye shahíd huá, tab jo ámí the, so zanjíron se bāndhe gae; par wuh apní sharáfat ke sabab se na bāndhá gayá. Is hálát meṇ wuh náráz hove kahne lagá, “Kyúṇ Masíh kī ek zanjír mujhe nahín dete ho? main bhí is sharáfat ká nishán cháhtá hún.”

Hawárí kahtá hai, “Kyúнки Masíh kí bábat tumhen yih nahín baḡhshá gayá, ki faqat us par ímán láo, balki yih ki us kí ráh men dukh bhí páo,” Fil. 1: 29. Masíh kí salíb ke uṭháne men do tarah kí izzat hai; yāne, ek tasdíā hí men, aur dúsrí us ká phal. Masíh ke liye tasdíā uṭháná barí izzat hai; balki yih izzat ḡháss karke muqaddason kí hai. Firishte tábíḡdári se Masíh ká jalál karte haiṅ, par sahne se nahín—yih ḡhidmat aur izzat muqaddason ke liye maḡhsús kí gaí hai.

Aur jaisá ki Masíh ke liye tasdíā uṭháne men barí izzat hotí hai, waisá hí Masíh hisáb ke din apne muqaddason ko, jo us kí ḡhátir ranjída húe haiṅ, barí izzat degá, Matí 10: 32. Ai sáhibo, koí roz Ḳhudáwand lalkár ke sáth ásmán par se utar áegá, aur us ke sáth frishton kí faujen aur hazáron muqaddas, jo ásmán ke darbár ke amír aur ashráf haiṅ. Ásmán o zamín jal karke us ke áge pighal jáenge; us kí chároṅ taraf túfán chalegá; qabrey khul jáengí, aur zamín aur samundar apne apne murdon ko ugal denge. Tum use áḡálat ke taḡbt par charḡte dekhoge; aur us ke áge sáre bashar baṭore jáenge,—bhíron kí bhír, jise koí gin nahín saktá. Aur jab ki muqaddas log Masíh ke sámhne us barí bhír ke bích láe jáenge, aur izzat ke sáth un kí mihnát aur tasdíā ká tazkira kiyá jáegá, aur yih kalám kahá jáegá, ki Ai achchhe naukaro, shábásh! to yih kaisí shaukat hogí! Aur yih sab us ká hissa hogá, jo Masíh ke liye tasdíā sahná gunáh karne se ziyáda pasand kartá hai—jo us kí hiqárat ko Mísr kí daulat se ziyáda púnjí samajhtá hai.

Albatta agar frishton ke jism hote, to wuh ḡhushí se Masíh ke liye máre játe; par yih muqaddason ká haqq hai. Hawárí Sanhedrim se ḡhushí karte húe chale gae, is liye ki unhon ne Masíh ke liye bejjzat hone se izzat páí thí, Aamál

5: 41. Aur beshubha agar sharáfát ke koí nishán haiṅ, to Masíh kí ḡhátir baqír honá, aur sharm uṭháná yihí nishán haiṅ.

5. Kyá Pilátús bhí Masíh kí madad kartá hai? To Masíh kí *báḡsháhát kí taraqqí o iḡbálmandí* kí bábat kyá shakk hai? Us ke dushman bhí us kí ḡhidmat karte haiṅ. Jis ke nuqsánon se fáida hásil hotá hai, wuh kabhí tabáh na ho jáegá; jis ke saḡht dushman us kí wuh madad karte haiṅ, jo dost nahín kar sakte, wuh kabhí halák na ho jáegá. Dekho, butparast Pilátús Masíh kí izzat aur safáí záhír kartá hai; aur Ḳhudá ab Masíh kí izzat záhír karne ke liye kabhí wasilon ká há-jatmand na hogá.

6. Jo koí apne hál ko Ḳhudá par chhoṛ detá, *wuh zarúr us kí panáh karegá*. Masíh bahut badnám húa; bahut logon ne us ke haqq men kufr kahá; lekin us ne apne taín us ke, jo áḡálat-shíār hai, sipurd kiyá, 1 Pat. 2: 23; aur dekho, Ḳhudá ne kitní jaldí se us kí safáí záhír kí. Jab ki ham náhaqq badnám ho játe, to Pák Nawishton ke is kahe se tasallí len, yāne, “Apní ráh Ḳhudáwand par chhoṛ de, us par tawakkul kar; wuh sab baná legá. Wuh terí sadáqat ko núr kí tarah záhír karegá, aur terí áḡálat ko do pahar kí sí roshnί baḡhshégá,” Zab. 37: 5, 6. Yúsuf par zinákárí kí tuhmat húi; Dáúḡ par fasád kí; Dániel par náfar-mánbardári kí; Iliyás par Isráel ko bigáṛ-ne kí; Yarmiyáh par sarkashí kí; Amús par báḡsháh ke ḡhiláf waz kahne kí; aur hawáríon par fasád aur sarkashí kí. Aur yih sab badnámí se aise chhút gae, jaise súraj kálí ghaṭá se phút nikaltá hai. Isí dunyá men Ḳhudá ne un kí izzat záhír kí. Kisí ne kahá hai, ki “Bad-námí i náhaqq sáḡun kí mánind hai, jo agarchi thoṛí ḡer tak galíz kar detá hai, tau bhí áḡhír ko ziyáda safáí látá hai.” Hiqárat sirf chhotá abr hai, jise hawá jaldí se le jáegi. Par agar abr na játá rahe, aur tum us ke sáye men maro;

tau bhí jáno, ki K̄hudá adálat ke din tumhári safáí sábit karegá.

Is liye, ai bháío, K̄hudáwand ke áne tak sabr karo. “K̄hudáwand apne lákhon muqaddason ke sáth átá hai, táki sabhon par hukm kare, aur unhen, jo un men se munáfiq hai, un kí sári nárástí ke kámon par, jo unhon ne kie hai, aur sári sakht báton par, jo munáfiq gunahgáron ne us ke barkhíláf kahí hai, ilzám de,” Yahúdái 14, 15 áyateñ. Tab wuh apní báton ko, jo muqaddason ke k̄hiláf kahí hai, radd karenge; aur apne bad k̄hiyálon ko badal denge. Agar Masíh hamará Shafí ho, to tuhmátion se dárná na cháhiye. Agar us kí k̄hátir tumhárá nám yahán bad ho jáe, to Masíh us din use barf se ziyáda safed kar degá.

7. Pilátús ne Masíh ko márne ká qasúr Yahúdíon par dálne cháhá. Isí tarah se sab ádmí apne kámon kí *burái auron ko mahsúb karne cháhte haiñ*. Ham kabán aise khare ádmí ko pá sakte haiñ, jo apne kámon kí sharm áp ko mahsúb kartá, aur áp ko ilzám detá hai? Par nae dil kí ek k̄háss sifat yih hai, ki apne gíbon se pachhtáke un ká iqrár kare, aur K̄hudá ká jalál záhir kare.

XXVIII.

MASÍH KI TANHAI MAUT MEN.

Ai talwár, tú mere charwáhe par, us insán par, jo merá hamtá hai, bedár ho, Rabb ul afwáj farmatá hai: us charwáhe ko már, aur galla paráganda ho jae: par main apná háth chhoñon par chalaúngá.—Zak. 13: 7.

HAM Masíh kí maut kí qism daryáft kar chuke haiñ: ab us ká taur dekhen, ki us ne us ko kis tarah se sah liyá; yane, wuh doston se judá kiyá gayá, aur sabr se, aur talím detá huá muá.

Ham us ke ahwál se jánte haiñ, ki us ke sab shágird use chhoñke bhág gae; aur úpar kí sanad men is májare kí peshk̄habar thí; kyúunki Masíh ne unhen kahá (Matí 26: 31) ki Tum sab áj kí rát mujh se thokar k̄háoge; kyúunki

likhá hai, ki Main charwáhe ko márúngá, aur galle kí bheñen obhitar jáengí. Aláwa is ke, K̄hudá ne is men us ko “wuh insán, jo merá hamtá hai” kahá—aur yih kalám aisá ázim hai, ki ásmán par, na zamín par, siwá Masíh ke, aur kisi ke haqq men thík nahí ho saktá hai.

In báton men :

1. K̄hudá Táalá ká hukm talwár ko yih hai,—ki “Ai talwár, bedár ho, Rabb ul afwáj farmatá hai.” K̄hudá, jis ká iqtidár sabhon par kullí hai—jo sáre wasílon aur maut ke hathyáron ko, apne ek kalám se chalá saktá hai, yahán talwár ko ubhártá hai; na chhhañ ko, táki tambíh de; balki talwár ko, táki halák kare. Talwár kí már maut hai; aur wuh us ko márne ká hukm detá hai; goyá kahtá hai, ki Ai insáf kí talwár, apne miyán men se nikal á; tú barí der se chhipí hai; ab nikalke chamak, aur aisá k̄hún i sháhána pí, jaisá kabhí is se peshtar tujh se nahí baháyá gayá.

2. Wuh shakhs, jis kí bábat yih hukm kiyá gayá; yane, “mere charwáhe par, us insán par, jo merá hamtá hai.” Is se sirf Masíh murád ho saktá hai; kyúunki wuh bárhá Pák Nawishton men “charwáhá,” aur “bará charwáhá,” aur “sardár charwáhá” kahlátá hai. Usí ne K̄hudá ke barguzídon ke galle ko mol liyá; use charátá, aur us kí rahnumái aur hifázat kartá hai, 1 Pat. 5: 4; Yúh. 10: 11. Usí ko K̄hudá apná hamtá kahtá hai. Fil. 2: 6 is ke mutábíq hai:—“Us ne K̄hudá kí súrat hoke K̄hudá ke barábar honá bihtar na jáná.” Masíh kí nisbat, jo us ká hamtá thá, talwár ko hukm diyá gayá.

3. Talwár kí már ká anjám:—jab charwáhá márá gayá, tab bheñen paráganda ho gaín. Bheñon se us ke shágird murád haiñ, jo titar bitar ho gae, jab wuh pakrá gayá: wuh sab use chhoñke bháge! Isí tarah Masíh apne dushmanon ke darmiyán akelé chhoñá gayá. Kisi

ko himmat na thí, ki us khatre ke waqt us kí kumak kare.

4. Is parágandagí kí bábat ek mihrbání kí bát húi:—"Main apná háth chhoṭon par pherúngá." Lafz i "chhoṭon" se wuhí bhereṇ—shágird—murád haiṇ, ki wuh bahut kamzor haiṇ, aur isí sabab se Masíh ko chhoṛke bhág gae. Aur háth pherne se murád hai, ki wuh un ko mihrbání se phir baṭoregá, táki agar-chi gum húa, tau bhí halák na ho jáeṇ. Aur jab Kḥudáwand jí uthá, tab un ke áge Jalíl meṇ gayá, (Matí 28: 10;) aur mihrbání ke háth se unheṇ baṭorá, yaháṇ tak ki "halákát ke farzand" ko chhoṛ koí kharáb na húá. In báton se yih natíja nikaltá hai: ki

Masíh ke sab se bade khatre aur dukh ke waqt us ke sab dost use akelá chhoṛke bhág gae.

Ab daryáft karná cháhiye, ki yih bhereṇ kaun haiṇ, jinheṇ ne Masíh ko chhoṛ diyá, aur bhágín; is meṇ unheṇ ne kaisá gunáh kiyá; aur is ke sabab aur anjám kaise húa.

1. *Wuh bhereṇ kaun thín*, jo charwáhe ke máre jáne ke waqt titar bitar ho gaín? Wuh to wuhí áziz the, jinheṇ us ne baṭorá thá; jinheṇ ne use pyár karke bahut dinon se us kí pairawí kí; aur jinheṇ us ne pyár kiyá thá. Unheṇ ne sab kuchh chhoṛke us kí pairawí kí, aur us waqt tak kamál wafádárá ke sáth us kí sárá mushkilon meṇ us ke sáth rahe, Lúká 22: 28; aur sab ke sab us ke sáth rahne ko mustáid the, agar us ke sáth marná zarúr ho, Matí 26: 35.

Par kyá wuh wafádárá se us ke pás rahe? Nahín! sab us ko chhoṛke bháge—*yihí* bhereṇ chhin bhin húín. Yih to halák karnewáli gumráhí na thí; tau bhí barí kharáb aur afsos kí lagzish thí; kyúunki

1. Use chhoṛná un ke *ahd o paimán* ke *kḥiláf* thá. Jab wuh Masíh ke pás áe, to us ne unheṇ sáf kahá, ki Agar koí

ádmí apne má báp ko, aur sab kuchh, zindagí samet, inkár na kare, to wuh merá shágird nahín ho saktá; aur unheṇ ne use isí shart par qabúl kiyá, Lúká 14: 26, 27; Markas 10: 28; aur ab is áhd ke kḥiláf wuh Masíh ká gunáh karte haiṇ.

2. *Us farz ke kḥiláf* thá, jo un ke dilmeṇ Masíh kí taraf se maujúd thá. Wuh muqaddas the, jin meṇ Kḥudá kí mahabbat o ulfat thí. Isí sabab se wuh Masíh ke sáth rahne cháhte the; par un kí aslí buráí ne unheṇ bhagáyá. Is tarah se unheṇ ne roshní aur mahabbat ke band ke kḥiláf gunáh kiyá. Farz kiyá, ki imtihán haulnák o nágahán thá; tau bhí beshakk us áse meṇ wuh apne faráiz ko daryáft kar sakte the.

3. Yih un ke *Kḥudáwand kí izzat ke kḥiláf* thá. Un ke bhág jáne se Masíh ke dushmanon ko us kí tahqír karne ká qábú milá. Us kí pasthálí meṇ yih bát ginná cháhiye, ki us ke sáre doston meṇ se khatre ke waqt ek bhí us ke pás khará na rahá.

4. Yih un ke *wade ke sáf kḥiláf* thá; yane, agar zurúr ho, to ham tere sáth mareṅge. Is bát meṇ wuh is wade ke kḥiláf chale. Us ne koí wada na torá, jo un ke sáth kiyá. Ek Rúmi sipáhí ne apne sardár se árz kí, aur jab sardár ne us ká inkár kiyá, to sipáhí ne jawáb diyá, Sáhíib, main ne laráí ke waqt áp ke sáth aisá sulúk na kiyá, jaisá áp mere sáth karte haiṇ. Is tarah se Masíh apne shágirdon se kah saktá thá.

5. Báwajúd is ke ki Masíh ne un ko apní pairawí karne kí *dil-soz targíb* dí thí, wuh bhág gae. Jab bahutere us ko chhoṛ gae, tab us ne un se kahá, "Kyá tum bhí chale jáoge?" Yúh. 6: 67.

Us ne *unheṇ batáyá thá*, ki us ko chhoṛná kaisá burá hai. Unheṇ ne us kí báten Yahúdáh Iskaryúti ke sáth aur us kí bábat sunín; aur Yahúdáh kí buráí dekhí; tau bhí bhág gae. Sach hai, ki

un ká gunáh us ke gunáh ke barábar nahín hai; lekin jahán tak pahunchtá hai, tahán tak us kí mánind hai.

7. Un ká bhágná mahabbat ke *khiláf* thá. Munásib thá ki ek dúsre ko pyár kartá, aur sab ek hí sáth madad aur tasallí dene ke liye rahte; par jaisá sabhon ne Masíh ko chhor diyá, waisá hí har ek ne ek dúsre ko chhor diyá; aur ápas kí mahabbat ke *khiláf* gunáh kiyá.

8. Malúm hotá hai, ki unhon ne *be-ímán hoke Masíh se thokar kháí*. Jab wuh apne dushmanon ke háthon men par gayá, tab sháyad unhon ne samjhá, ki yih sachchá Masíh nahín hai. Yá jab wuh pakrá gayá, tab unhon ne malúm kiyá, ki ab yih hamárá panáh na kar sakegá; aur náummed hoke chale gae, táki har ek, jaisá ban pare, apní panáh dhúndhe. Yih shakk, aur *khudgarazí*, aur náummedí un ke gunáh ko bhári karte hain.

Ab daryáft karen;—

II. Ki un ká use *chhor dene ká sabab* kyá thá?

1. *Khudá ne ek muddat tak un se apne fazl kí kumak báz rakhí thí*.

Is ke peshtar unhon ne kabhí aisá na kiyá, na kabhí is ke bad; aur agar úpar se un ko táqat, gairatmandí aur mahabbat ke ásár diye játe, tau bhí wuh aisá na karte. Lekin agar wuh wafádárá se us ke sáth rahte, to Masíh us din ke bojh aur garmí kí shiddat ko kyúnkar sah saktá? aur kyúnkar us ká gam behadd hotá? kyúnki zarúr thá, ki us hálát men Masíh ko kuchh tasallí na mile; aur *Khudá ne apná fazl us ke shágirdon se dúr kiyá, táki wuh akelé chhorá jáe*. Jab *Khudá ne unhen na sambhálá*, tab wuh bál múnche hue Samsún ke mánind ho gae—aur ádmion ke muwáfíq kamzor.

Hawári kabtá hai, “*Khudáwand kí kumak aur us kí qudrat kí quwat se mazbút bano*.” Yihí hamárá mazbúti hai; aur

jab yih nahín hai, tab hamáre wáde, aur iráde, aur nek niyaten aise nápaedár hote, jaisá barf áftáb ke rúbarú.

2. *Imtihán bará thá*. Wuh kamzor ho gae; aur usí qadr imtihán zoráwar. Wuh andhere kí qudrat ká waqt thá, Lúká 22 : 53. Shaitán ne unhen phatke cháhá; aur agar Masíh un ke liye duá na kartá, to wuh unhen nest kar dáltá.

3. Un kí *aslí burái* un men rah gai thí, aur is waqt imtihán ke sáth kám kartí thí. Jaise wuh kamzor the, waisí hí un kí *aslí burái* zoráwar thí. Un kí beímání aur *khauif* bahut barh gayá.

Ai sunnewálo, is kamzorí ke sabab se unhen burá mat kaho; aur na apne dil men kaho, Agar main wahán hotá, to aisá na kartá. Jaisá tum, sab muqaddason kí mánind, badí karne se nafrat karte ho, waisá hí wuh karte the: aur is se ham daryáft kar sakte hain, ki sachchá dindár, jab imtihán i qawí ho, aur *Khudá apne fazl se use na roke*, to kahán tak gunáh men giriftár ho saktá hai.

III. Is hádisa i bad ká *anjám* kaisá huá? Shurú se bihtar. Agarchi wuh bheren thorí der tak gum huín, tau bhí *Khudá ne apná wáda púra kiyá*—apná háth chhoton par pherá, aur unhen phir batórá. Fajr ko badlí huí, par shán ko pbarchhá huá. Patras ne apne Masíh ká inkár karne se tauba kí, aur phir kabhí us ká inkár na kiyá. Waisá hí sab Masíh ke pás phir áe, aur bad us ke use na chhorá; balki logon, jamáton, bádsháhon ke áge us ká iqrár karke us ke nám kí *khátir* dukh ntháne men shádmán hue, Aamál 5 : 41. Agarchi unhon ne use chhor diyá thá, tau bhí use pyár kiyá; un men jar rah gai, aur wuh phir phaldár hue.

Agarchi unhon ne Masíh ko chhor diyá, tau bhí us ne unhen na chhorá. Unhen khabar dí, ki Main tumháre áge

Jalil ko jātá hūn, Markas 16 : 7 ; aur is tarah se jatáyá, ki wuh mahrúm na honge, kyúnki wuh apnoṅ ko chhoṛ na saktá thá.

HÁASIL I KALÁM.—1. Is mazmún se ham daryáft karte haiṅ, ki *apne par bharosá karná bahut hí burá aur khatarnák hai*. Tau bhí sab se achhehe dindár kabhí kabhí isí gunáh meṅ giriftár hote haiṅ. Hawárión ne yihí gunáh kiyá, aur tum ne suná hai, ki us ká phal kaisá huá. Bare bare dindár, jab apní táqat par bharosá karte haiṅ, to thokar kháte haiṅ. Jab frishte apní nekí par chhoṛe gae, to un meṅ se bahut jaldí se gire, Yahúdáh 6 á. Har ek khúbi, jab Kḥudá hí use na sambhále, hech ho játí hai. Fazl Kḥudá hí se hotá hai, aur Kḥudá par mauqúf hai. Agar sotá ruk jáe, to dhará kahán se ho saktí? Kḥudá ká fazl hamáří nijmaton kí khurák hai; aur jab wuh barábar pahunché, to nijmaten bahál rahtí haiṅ.

Aur jab itne bare bare dindár gunáh meṅ giriftár hué haiṅ, to kyá ham fakhr karke kahen, ki ham akele khare rah sakte haiṅ? Ádam pák paidá huá; tau bhí wuh lagzish khá gayá. Jab Kḥudá ne búť ko Sadúm se bacháyá thá, tab hí wuh lagzish khá gayá. Jab Núh Kḥudá kí aḗib qudrat aur gunáh kí haulnák sazá ko dekhke kishtí se utrá, tab us ne gunáh kiyá. Jab Kḥudá kí mihrbání se Dáúd kí bádsháhat qáim huí, tab wuh giriftár huá. Jab Hizziyáh mujiza se maut ke bistar se utháyá gayá thá, tab hí us ne gunáh kiyá. In sabhon ne jab hí gunáh kiyá, jab ki har kisí ke gumán meṅ gum-ráh honá goyá muhál thá; yane, baṛí barkaton ke bad. Pas, tum bhí hosbyár raho, na ho ki tum bhí giro. *Álá-mizáj na bano; balki dāro.*

2. Jab talwár Charwáhe par á paṛí, aur wuh akelá chhoṛá gayá, táki us kí muhlik már sahe; to Kḥudá ke *insáf o rahm kí*

taríf karná cháhiye. Insáf us buzurg ke khún se bilkull rází huá.

Agar Kḥudá kahtá, ki Ai talwár jág, aur mere dushmanon ko már, to hamára kyá hál hotá? Lekin is meṅ baṛá rahm huá, ki us ne Charwáhe ko márá, aur bheṛion ko sirf titar bitar kar diyá. Kḥudá kí taríf kí jáe, ki yih haulnák talwár hamáří jánon par na paṛí; hamáre khún se insáf rází nahín kiyá gayá. Kḥudá ká nám mubáarak ho, Masíh ke liye, jis ne yih már apne úpar lí, aur hamáří aisí aṛ ban gayá, ki wuh talwár kabhí imándáron tak na pahunch sakegí.

3. Jab Masíh kí yih baṛí pasthálí huí, *tab us ká jalál bahut hí nazdík thá*. Kah-te haiṅ, ki rát ká sab se ziyáda andhiyára bhor hí ke nazdík hai. Wuh baṛí muflisí meṅ paṛá, aur us ke sab sáthí bháge; lekin thoṛí der meṅ wuh us jagah pahunchá, jahán lákhon muqaddas frishte us kí taríf karne lage. Sháyad tum abhí bare dukh meṅ ho; lekin khátirjamá rakho; sháyad sukh ká waqt nazdík hai. Agar andhiyáre meṅ ho, to us par nigáh karo, jo tumháre liye aise andhiyáre meṅ muflis ho chalá; aur thoṛí der meṅ tumhároná shádmání ká gít ho jáegá.

XXIX.

MASÍH KA SABR MAUT MEṅ.

Wuh mazlúm thá, aur gamzada, tau bhí us ne apná munh na kholá; wuh jaise barra jise zabh karne le játe; aur jaise bheṛ apne bál katarnewálon ke áge bezabán hai, usí tarah wuh apná munh na kholtá.—Yas. 53 : 7.

Is báb ká mazmún, jis se yih sanad lí gaí hai, Masíh kí tasdíq ke báb meṅ hai. Sunte haiṅ, kí Ek álim Yahúdí ne iqrár kiyá, ki is ke paṛhne se main Masíhí dín ká qáil huá; aur isí báb se aisí khushí aur khátirjamái hásil kartá hūn, ki use hazáron bár mutála kar chuká hūn. Basa-bab is báb kí peshingoí kí safái ke Yashaiyáh

Nabí ne “Injilí Nabí ká khitáb páyá hai. Is sanad par maiy Masíh kí tasdíq ká, aur us tasdíq kí khash zebáish ká bayán karúngá. Us kí zebáish kyá thí? Sabr aur farotaní. Us ne apná munh na kholá: aur jaisá bheṛ farotaní ke sáth zabh hone ko játi hai, waisá hí wuh apne qátilon ke sámhne rahá. Yih Masíh ke sabr o farotaní kí khash-waza misál hai. Is se yih nátiya nikaltá hai, ki:—

Masíh ne ajab tarah ke sabr aur farotaní ke sáth apní tasdíq ká bojh ufháyá.

Sabr ká sab se afzal zubúr Masíh kí salíb par húá. Masíh kí muláimí aur sabr, zarar aur tanazaní ke bích, 1 Pat. 2: 22, 23 men achchhí tarah se mazkúr húá hai:—Ki us ne na khatá kí, aur us kí zabán men chhal bal na thá: wuh gálián khaake gáli na detá thá, aur dukh páke dhamkátá na thá, balki apne taig us ke, jo adálat-shiṛ hai, sipurd kartá thá.

Is men Masíh ke dukh aur us ká chherá jáná, jin se wuh mazlúm húá; aur us kí ajíb farotaní aur sabr; aur us kámil sabr ke sabab aur bunyád mazkúr hai.

I. Masíh ke *dukh aur us ke satáe jáne ká bojh* bahut bará thá; kyúнки us par har tarah ke dukh aur ranj, apne sab se bare darje aur zor ke sáth, ikatṭhe á pare;—wuh apne dil men hairán aurgam-gín húá, Markas 14: 33. Kḥudá i Qádir ke behadd gazab ne use zill i maut men utará. Us ke badan men niháyat dukh dard húá—us ke har azá, aur hawáss behadd ranj se mubtalá húe.

Us ká nám sab se bure kufr, aur tana, aur beizzatí ká, jo sharír o Shaitán kar sakte hai, báis húá. Us ke sab uḥde haqír kie gae. Unhon ne us par kánton ká táj aur argawáni laprá pahínáke, aur us ke áge guṭhne ṭekke, aur use Yahúdíon ká bádsháh kahke, us ke bádsháhí uḥde kí tahqír kí. Us kí ankhen band karke use mára, aur kahá,

Nabúwat kar, kis ne tujhe mára! aur is tarah se us ke nabí hone ke dawé kí tahqír kí. Us kí kahánat kí hiqárat kí, jab us ko salíb par jakarke kahá, ki Us ne auroṅ ko bacháyá, par áp ko bachá nahín saktá. Unhon ne use mára, aur munh par thúká.

Yih sab musíbateṅ, balki ziyáda, aise bequsúr aur buzurg shaḁhs par ikṭṭhá á paṛiṅ,—us par, jo sab se bará thá, jo apne sáre dushmanon ko ek hí makkhí kí mánind pís dál saktá thá,—us ne sab kuchh, bare sabr ke sáth sahá. Wáh! sabr kí fath i azím! Us ajíb din ke bare ajáibát men yihí ajíb thá!

II. Masíh ke *is behadd sabr aur bemisál farotaní* ko socho. Sabr kyá hai? Sabr kí nimat yih hai, ki *ham, Kḥudá kí marzí ke mutábíq, saḁht aur bhári tasdíq ufháen*. Wuh táqat barí hai, jis se ranjida dil dukh kí bardásh kartá hai. “Aur us kí qudrat i buzurg ke muwáfíq, kḥushí ke sáth sabr o tahammul men zoráwar ho,” Kal. 1: 11. Kḥudá apne logon par anwá aqsám ke bojh dáltá hai,—koí bhári, koí halká; koí thoṛí der, koí barí der; koí zindagí bhar ke liye; koí rúhání, koí jismání; aur baz baz waqt donon tarah ke. Masíh par har tarah ke bojh dále gae,—us ke dil men Kḥudá ke gazab kí pahchán; us ke jism men maut ke dard: tau bhí Kḥudá kí marzí ke mutábíq sahá. Us ká sabr aisá azím húá.

III. Ab is sabr ke sabab aur bunyád ko daryáft karen; aur wuh ye hai:—pákizagí, dánáí, peshbíní, imán, ásmání mijáz, aur tábídarí.

1. Masíh ká yih sabr us kí *pákizagí* ká phal thá. Us kí tabíat un kḥarábíon se kḥálí thí, jin se hamári bárbardar hai. Jab farotan Músá ázmáyá gayá, wuh “apne labon se námunásib bát bolá” Zab. 106: 33. Aiyúb sabr ke

liye námwar hai; tau bhí dukh ke sabab se us ne apne janam din par lanat kí. Hasad, kína, lálach sab men hote haiñ, aur imtihán ke waqt men apne tañg zálhir karte haiñ. Lekin Masíh aisá na thá. “Is dunyá ká sardár átá hai, par us ká mujh men kuchh nahín,” Yúh. 14 : 30; na koí kharábí, na koí imtihán ká báis. Hamará Sardár Káhin pak, betagsír, ná-mulauwas, aur gunahgáron se judá thá, Ibr. 7 : 26.

2. Masíh kí farotaní aur sabr us kí *beḥadd dānāi* se húa. Jitná jo shaḡhs ki dānā, utná hí sabr kartá hai. Yaḡ. 3 : 13 men “dānāi kí farotaní” mazkúr hai; aur Waiz, 7 : 9 men likhá hai, ki “Ahmaq ke jí men kḡafagí rahtí hai.” Dānishmand ádmí jadlí jumbish nahín khátá: “ṡhandá mizáj ádmí kḡiradmand hai,” Ams. 17 : 27. Masíh áp dānāi hai, Ams. 8. “Us men hikmat aur kḡirad ke sáre khazāne gaṡe haiñ,” Kal. 2 : 3.

3. Us ká sabr us kí *peshbīnī* se bhí húa. Wuh azl se kḡúb jántá thá, ki mujh par kyá áegá; so wuh achának nahín áyá. Us ne peshtar se apne shá-girdon ko yih sab báten sikháñ, Markas, 8 : 31. Us ne Báp se qaul o qarár kiyá thá, Yash. 50 : 6 men jaisá likhá hai,—Main ne apní píṡh mārnewálon ko dí, aur apne ruḡh-sáre bál nochnewálon ko : main ne apná muñh ruswái aur thúk se na ehhipáyá. Us ne in sab báton kí kḡhabar apne shá-girdon ko dí thí, táki wuh us se ṡhokar na kháen, Yúh. 16 : 4. Aur yih sab jánke báhar gayá, aur kamál muláimí aur sabr se apne dushmanon se púchhá, Tum kis kí talásh karte ho? Yúh. 18 : 4.

4. Us ká sabr *ímán* se húa. Wuh us tasdíq se muñh moṡke us kḡushwaqtí kí taraf ruḡj láyá, jo us ke liye taiyár thí, Ibr. 12 : 2. Wuh jántá thá, ki agarchi Pilátús ilzám detá hai, tau bhí Kḡhudá mujhe barí karegá, Yas. 50 : 4—8. Wuh jántá thá, ki Kḡhudá sambhálegá; is liye us ká dil kḡushwaqt thá, aur us kí zabán

shádmānī ká gít gátí thí, Zab. 16 : 8—11. Wuh jántá thá, ki agarchi main marúngá, tau bhí Kḡhudá jiláegá, aur apne huzúr men láegá, jahāñ abadí kḡushí haiñ, Zab. 16. Isí ímán se wuh árām se rahá.

5. Us ke *ásmānī mizáj* ke sabab se wuh har tarah ke ṡan aur nuḡsán men bejumbish rahá. Jyún jyún ásmānī mizáj kisi men baṡṡtá hai, tyún tyún wuh san-jída aur bejumbish rahtá hai. Jo dil Kḡhudá kí suḡbat se kḡúb wáqif hai, so gusse kí kaṡwáḡat se, aur intiḡám lene kí garmí se ubhárá nahín játá hai. Masíh dil se ásmán men rahá thá. Us kí wuh kḡhurák thí, jise aur koí na jántá thá. Isí sabab se wuh yahán ke dard aur nuḡsán se hiláyá na gayá.

6. Wuh Kḡhudá Báp ká *tábídár* thá, yahán tak ki kḡushí se us kí sárí marzí ko qabúl kiyá aur sah liyá; aur kabhí kisi kám se, jo Kḡhudá ne farmáyá, shiká-yat na kí. Us ká marná is tábídárí ká hissa thá: wuh har waqt apní tasdíq aur maut men Báp kí marzí ko táktá rahá, Fil. 2 : 7, 8; Yúh. 18 : 11; Zab. 40 : 6—8. Jaisá ki musibat men Kḡhudá ká háth dekhne se qínáat aur razámāndí paidá hotí hai, waisá hí isí sabab se Masíh bejumbish rahá. Wuh apne Báp ke iráde se wáqif thá; isí sabab se sabr kiyá, aur kḡushí se apná bojh uṡháyá.

HÁSIL I KALÁM.—Munásib hai, ki ham apní sárí musibaton aur dukhon men Masíh ke mánind sabr aur bardásht karen. Is men ham aksar qusúrwar haiñ, aur hamáre qusúr hameñ aur hamáre mazhab ko nuḡsán pahuncháte haiñ; is liye is waqt sírf yih nasíbat karúngá, ki Masíhí har tarah ke dukh men sabr karen, aur Kḡhudá ke Barre kí mánind bardásht karen. Ai Masíhíó, kḡhás isí liye tum buláe gae ho: kyúñki Masíh bhí hamáre wáste dukh páke ek namúna hamáre liye ehḡor gayá hai, táki tum us ke naḡsh i qadam par chale jáo. “Kí us ne kḡhatá na kí, aur us kí zabán men

chhal bal na thá. Wuh gálíán kháke gúli na detá thá, aur dukh páke dhamkátá na thá, balki apne taín us ke jo adálat shíjár hai, sipurd kartá thá,” 1 Pat. 2: 21—23. Yih tumbhárá namúna hai—kámil namúna—khúb aur latíf namúna! Kyá koí tumheñ is meñ Masíh kí mánind chalne kí targíb de saktá hai? cháhiye ki is kí bábat tum nasíhat suno—jidhar dekho, sab chízen is namúne ke mutábíq chalne kí targíb detí haiñ.

1. Jab musibatén tum par á játín, tab *úpar* dekho—us K̤hudáwánd i Qádir kí taraf dekho, jo unheñ tumháre úpar bhejtá hai. Tum jánte ho, ki tasdíq zamín se nahín ugtí hai; par K̤hudá hí dukh aur musibat ko íjád kartá hai, táki apne logon ko apne nazdík láe. Tum K̤hudá kí dánish apní musibaton kí qism, darja aur aiyám se daryáft kar sakte ho. Agar tum ranj ke waqton meñ us iqtidár-wále háth ko daryáft karte, to tumháre dil bekhatar aur bekhanf rahte; aur tum kahte, ki Main gúngá rahá, main ne apná munh na kholá; kyúunki tú hí ne yún kiyá, Zab. 39: 9. Yih K̤hudáwánd hai: jo bhalá jáne so kare, 1 Sam. 3: 18. Jab ham sirf ádmíon hí se kám rakhte, aur apne k̤hiyálát un se baland nahín karte haiñ, tab hamáre dil kaise dáh aur besabrí se bhar játe haiñ; lekin jab ham ján játe haiñ, ki wuh sirf chharí haiñ, jo hamáre ásmání Báp ke háth meñ hai, jis se wuh hamen̄ tambíh kartá hai; tab sabr paidá hotá hai, Zab. 17: 13. Jab ham apní musibaton meñ K̤hudá kí taraf nahín dekhte haiñ, tab besabrí aur ná-ummedí paidá hotí hai.

2. *Níche* dekho. Tum samajhte ho, ki koí dukh hamáre dukh ke barábar nahín hai! kabhí koí aisi burí hálát meñ na thá! Lekin níche dekho; un par, jo tum se ziyáda ranjída haiñ, nigáh karo. Kyá dunyá meñ kisé kí hálát tumbhári hálát se badtar nahín hai? Kyá tumhí duldal meñ phanse ho, aur koí tumháre

níche nahín hai? Beshakk hazáron tum se bhí ziyáda shikasta aur ranjída haiñ. Tumbhári kaisí musibat hai; Kyá tumbhárá dost muá hai? Bahut haiñ, jin ke koí nahín haiñ. Kyá garíb ho? kyá kháne ko mushkil se miltá hai? Hazáron haiñ, jo bhíkh mángte, aur bhúkhe rahte haiñ. Kyá Masíh ke sabab se lan̄ tan sahte ho? Un ká hál socho, jo “us imtíhán meñ paré, ki thātthon meñ uráe gae, koṛe kháe, aur zanjíron aur qaid meñ phanse; sangsár kie gae, áre se chíre gae, shikanje meñ khínche gae, talwár se máre gae, áwára húe, bheṛon aur bakron kí khál orhe húe tangdastí meñ, ranj meñ, ázurdagí meñ rabe,” 1 Br. 11: 36, 37. Kyá tum un se bhale ho? Tum kitne hí achhehe kyún na ho, tau bhí un se achhehe na hoge; kyúunki “dunyá un ke láiq na thí,” á. 38.

Sháyad tumbhárá ranj bátiní aur rúhání hai. Bhalá, kabhí mat kaho, ki K̤hudá ne hamen̄ ziyáda rúhání dukh diyá hai. Dáúd aur Aiyúb ke hál ko socho; tumheñ un ká sá dukh kab milá? Sháyad badan aur rúh donon ranjída haiñ. Bhalá, Aiyúb aur Pulús ke ahwál ko socho. Aur sháyad tumháre ján pahchánon meñ koí hai, jis kí hálát se tum sabr síkh sakte ho. Níche dekho, aur yaqínan tum K̤hudá kí rahmat kí taríf karoge, aur us par saḡhtí karne kí tubmat na lagáoge.

3. *Bhítar* dekho; apne dil meñ khojo; sháyad koí bát páoge, jis ke sabab se dukh ko sabr ke sáth sahoge. Apní buráíán aur apní niāmaten̄ dekho. Kyá dil ká garúr dabáná na cháhiye? kyá k̤hud-garazí ko miṭáná na cháhiye? kyá haṭne-wále dil ko K̤hudá ke pás phir láná na cháhiye? Kyá K̤hudá ne kabhí tumheñ láṭhí se nahín síkháiyá hai? Aur kyá tambíh darkár nahín hai? Beshakk K̤hudá jántá hai, ki agar tum ab már na kháte, to balák ho játe. Yih sab is liye darkár hai, táki tumbhári buráíán dabái jáen. Aur

tumhári niāmaton ko bhí yih dukh dar-kár hai. Yih niāmaten kám ke liye dí gai haiñ; agar dukh na ho, to kis tarah kám men āen? Dukh se sabr paidá hotá hai, Róm. 5: 3, 4. Ímán kí ázmáish sone se beshqímat hai, 1 Pat. 1: 7. Bhítar dekho; tab sabr karoge.

4. *Báhar* dekho, ki kaise log, pás khare hoke tumhen dekhte haiñ. Bahut to kine ke sáth dekhte haiñ. Dáúd ne duá kí, ki Ai K̄hudáwand, apní sadáqat men merá rahbar ho; mere dushmanon kí jihat se mere sámhne apní ráh sídhi kar, Zab. 5; 8. Jab sharír, dindáron ko thokar kháte dekhte haiñ, tab un ko barí k̄hushí hotí hai; wuh cháhte haiñ, ki dukh men tum unhín kí mánind chalo. Wuh kahte haiñ, ki Yih Masíhí ásmán kí k̄hushí kí ummed rakhte haiñ, par sab jhúthe haiñ; kyúinki jab dukh un par á játá hai, to ham se ziyáda sabr nahín karte haiñ. Jab ki hamári dindári sirf bát men hai, tab ham dunyá ke áge dín ko bejjzat kar dete haiñ.

5. *Píckhe* dekho; apná tajriba socho, aur auron ká tajriba daryáft karo. Kyá is se peshtar tum kabhí tangí men na pare? Agar nahín, to K̄hudá ká shukr karo, ki us ne ab tak tumhen chhor diyá; aur agar tum ág men se guzar gae ho, aur jal na gae—pání men se, aur dúb na gae, to ab himmat bándho, aur dilása lo, aur sabr karo. Kyá K̄hudá ne kabhí tumhári madad kí? wuh ab bhí karsaktá hai. Main in báton ko yád kartá hún; is liye main ummedwár hún, Nauhá, 3: 21. Áj ke din apná tajriba mutála kar-ke sabr karo.

6. *Áge* dekho; apne dukhon ká anjám socho. Un kí miád bahut thorí báqí hai; sachche Masíhíon ko abadí dukh nahín haiñ. Dukh ke bád K̄hudá hamen kámil kar degá, 1 Pat. 5: 10. Dukh ke thore din kyá haiñ? Abadí jalál men garq ho jáenge. K̄háss karke dukhon ke phal socho. Un se jalál kí kasrat ho jáegi; un

se ham K̄hudá kí taqdís men sharík hote haiñ, [br. 12. Gunáh ká dúr boná un ká phal hai. Aur kyá ham itne fáidon kí ummed rakhke besabr hon? Áh, yih kaisí náshukrí hai!

7. *Dahní taraf* dekho; aur aur Masíhíon se síkho. Un men bahut haiñ, jo niháyat ranjída haiñ; bahut nahín jánte, ki ham kal ká kháná kahán se páenge; tau bhí k̄hush rabte haiñ, aur K̄hudá kí taríf karte haiñ, aur apne chhutkäre ke waqt kí intizári sabr se khínchte haiñ; —aur sháyad tú bahutáyat ke bích k̄ur-kurátá aur shikáyat kartá hai. Agar tujh men kuchh sáf-dilí ho, to is bát se sharmá!

8. Tab *báin taraf* dekho; aur sharíron ko apne hí mánind shikáyat karte dekho. Wuh dukh páke aur gunáh karte haiñ; kyá tum un kí mánind shikáyat karne se gunáh karoge? Agar tum un kí mánind ho, to ñaro, tauba karo, aur sabr karná síkho.

Par k̄háss karke apná sab se bará namúna dekhte raho, Masíh ká kámil sabr dekho, aur usí kí mánind chalo. K̄hudá ke Barre kí chál dekho, jab tak ki dekhne se tum bhí barre ká sá mizáj hásil na karo.

XXX.

MASÍH KI UMDA BATEN SALÍB PAR.

PAHLÍ—"AI BÁP, UN KO MUÁF KAR."

Aur Yisú ne káhá, ki Ai Báp, un ko muáf kar; kyúinki wuh nahín jánte, ki kyá karte haiñ.—Lúká 23: 34.

HAM ne Masíh kí maut kí bábat us kí tanháí aur sabr ko daryáft kiyá. Ab us kí salíb kí umda báton par gaur karenge; —kyúinki ham un se bahut talím hásil kar sakenge. Pahlí bát yih hai, yane, Ai Báp, wg.

Wuh ek niāmat mángtá hai, yane,—*muáfí*. Muáfí na faqat ek rúhání niāmat

hai, balki koí us se baří niāmat nahín hai; aur bagair is ke hamāre haqq meñ koí chiz niāmat nahín ṭhahartí.

Kin ke liye yih niāmat mángí? Unhín ke liye, jo bure háthon se use salíb par khínchte the. Un kí taqřir aisí baří thí, ki us ke barábar na is dunyá meñ húi, na ho saktí hai. Wuh sab se achchhí niāmat sab se bure gunahgáron ke liye mángtá hai.

Wuh is niāmat ko hásil karne ke liye yih dalíl láyá :—"kyúnki wuh nahín jánte, ki kyá karte haiñ;"—goyá kahtá hai, ki "Yih bechāre nádānista burái karte haiñ,—na sirf dāh aur kína se." Aur mutábíq is ke ek hawáři ne kahá hai, ki "Dunyawí sardáron meñ se kisi ne us ko na jáná; kyúnki agar wuh jánte, to Kḥudáwand i hashmat ko maslúb na karte," 1 Kar. 2 : 8. Lekin yih niāmat qátilon meñ se sirf unheñ mil saktí hai, jinheñ ne nádānī se yih kiyá; jaisá likhá hai, Aām. 3 : 17; "Aur ab, ai bháío, maiñ jántá hún, ki tum ne, aur tumháre sardáron ne nádānī se yih kiyá." Is se tūn báten nikaltí haiñ :—yañe,

I. *Aksar ádmí nádānī se Masíh kí dushmaní karte haiñ.*

II. *Jo nádānī se Masíh kí dushmaní karte haiñ, un kí muáfí ho saktí hai.*

III. *Dushmanon ko muáf karná, aur un ke liye muáfí mánguá, sachchá Masíhí mizáj hai.*

I. *Aksar ádmí nádānī se Masíh kí dushmaní karte haiñ.* Ab daryáft karná chāhiye, ki un kí nádānī kaisí thí, jinheñ ne Masíh ko maslúb kiyá; wuh kahán se thí; aur kyúñ un ke dil meñ us se dushmaní paidá húi.

1. *Un kí nádānī kaisí thí?* Wuh bahut kuchh jánte the, lekin Masíh ko nahín; is meñ un kí ánkheñ band thiñ. Tabař roshní, balki Pák Nawishton kí

roshní un ke pás thí; lekin nahín jánte the, ki yih Kḥudá ká Beṭá, aur dunyá ká Na'át-dihinda hai. Lekin kyúñ? Kyá unheñ ne us ke mujizon ká charchá nahín suná thá? Kyá us kí paidáish, aur zindagí aur maut kí kaifiyat pesh-khabaríon se khúb miltí na thiñ? Jab wuh áyá, tab hí wuh Masíh kí ráh dekhte the, aur us meñ Pák Nawishton ke nishān bhí daryáft kar sakte the;—to

2. Un kí dushmaní *kahán se thí?* Haqíqatan wuh Pák Niwishton ko jánte the; aur yaqín hai, ki us ke aǵáib o garáib ká charchá un ke kánon tak pahunchá thá: tau bhí

(1.) Unheñ ne *Pák Nawishton ko ulfá samjhá.* Unheñ ne kahá, ki Jalíl se koí nabí nahín uṭhá hai, Yúh. 7 : 52. Is meñ do bhúleñ haiñ :—wuh samajhte the, ki Masíh Jalíl se hai; lekin wuh Baitlaham se thá;—aur Jalíl se, yá jahán kahín Kḥudá cháhe, nabí kyúñ na uṭhe?

Wuh yih bhí samajhte the, ki Masíh kabhí nahín maregá. Unheñ ne dekhá thá, ki Masíh aur us kí bádsháhāt kí páedáři kí bábat Puráne Ahd-náme meñ bahut áyateñ haiñ, jaisá ki Yash. 9 : 6; aur is par kahá, "Ham ne tauret se suná, ki Masíh abad tak rahegá: phir tú kyúnkar kahtá hai, ki Insán ke Beṭe ká uṭháyá jáná zarúr hai? Yih Insán ká Beṭá kaun hai?" Yúh. 12 : 34. Phir unheñ ne dekhá, Míkáh 5 : 2 meñ, "us ká nikalná qadím se, ayám ul azl se hai:" aur isí se kahá, ki "Ham jánte haiñ, ki yih kahán se hai: par jab Masíh áegá, koí na jánegá, ki wuh kahán se hai," Yúh. 7 : 27. Is tarah se Pák Nawishton kí bábat bhúl karke Masíh ko na pahchaná.

(2.) *Masíh ke zāhir hál se unheñ ne us kí bábat saho kiyá.* Wuh samajhte the, ki Masíh shān o shaukat ke sáth áke Isráel ká bádsháh hogá. Pas, jab us ko kamtar hálāt meñ aur miskín dekhá, to radd kiyá—apná munh us se chhipáyá,

Yash. 53 : 3. Aur jab ki usí ke shágirdon ne us kí bádsháhat kí bábat aise saho kíe, to auron kí nádání kyá taqjib hai? Markas, 10 : 37, 38.

(3.) Siwáe is ke, wuh apne álimon par qawí bharosá rakhte the, jinhon ne unhen is men *bakkáyá*. Púchhá, Kyá sardáron men koí us par ímán láyá hai? Wuh sardáron par takiya karke un ke píche barábar ho líe.

3. Ab daryáft karná cháhiye, ki *is nádání se un ke dil men dushmaní kyun paidá húi*.

Tamíz, jis se ádmí burái se ruk játe hain, nádání se dhámpí játi hai. To juhán Masíh kí pahchán nahín hai, aur Kḥudá kí shariát bhí nahín jáni játi, wahán tamíz apná kám nahín kar saktí hai. Is wáste kahte hain, ki bewaqufí har ek gunáh kí má hai.

Nádání dil ko nafs aur Shaitán ke qabze men láti hai: Shaitán “is dunyá kí táríkí ká sardár kahlátá hai,” Afs. 6 : 12. Koí kám aisá púch aur kharáb nahín hai, ki nádán use na kare.

Hán, agar koí ádmí Masíh aur us kí sachái aur us ke logon se náuáqif ho, to wuh unhen satáegá, balki samjhegá, ki yih farz hai, Yúh. 16 : 2. Jab ki Kḥudáwand ne Púlús kí ánkhen na kholi thín, tab wuh aisá hí samajhtá thá.

II. *Jo nádání se Masíh kí dushmaní karte hain, un kí muáfí ho saktí hai*. Agar har tarah ká gunáh aur kufr muáf ho saktá hai, Matí, 12 : 31, to wuh bure háth bhí, jinhon ne Masíh ko maslúb kiyá, muáf ho sakte hain. Dekho Aqámál 2 : 23, 38. To is kí bábat do báton ká zikr karná cháhiye:—yane, muáfí kyá hai? aur wuh un ko mil saktí hai, jo nádání se Masíh ke dushman hain.

1. *Muáfí, ímándár tauba karnewále gunahgár ko, Masíh ké khátir se Kḥudá ká sáre gunáh ke ilzám se barí kar dená hai*.

Is men *Kḥudá* chhuṭkárá detá hai : us ke siwá koí nahín de saktá hai, Mar. 2 : 7. Jo gunáh kartá hai, so kḥáss karke Kḥudá hí kí burái kartá hai, Zab. 51 : 4. Gunahgár Kḥudá ke qarzdár kahláte hain, Matí 6 : 12; aur jaisá qarz ko adá karná cháhiye, waisá hí gunáh kí sazá sahná zarúr hai;—aur qarz-kḥwáh ke siwá koí qarzdár ko chhor nahín saktá.

Fazl se yih chhuṭkárá hotá hai : tau bhí bebadlá líe Kḥudá nahín chhortá. Wuh ham se badlá nahín letá; par hamáre wáste zámín ṭhahráyá hai, jis se hamáre badle men intiqám liyá. Is tarah se us ká fazl ham tak pahunchtá hai. Dekho Afs. 1 : 7.

Kḥudá *ímándár tauba karnewále gunahgár ko* chhortá hai. Beímání aur saḥt-dilí áp gunáh hain; aur un ke sabab se gunáh aur bhári ho játe hain. Jo ímán láte hain, so sab gunáhon se barí kíe játe hain, Aqámál 10 : 43. Tauba karo, táki tumháre gunáh miṭáe jáen, Aqámál 3 : 19.

Masíh kí khátir se yih chhuṭkárá diyá játá hai. Wuh hamáre chhuṭkára ká sabab hai. Jaisá ki Afs. 4 : 32 men likhá hai, ki “Kḥudá ne, Masíh kí khátir, tumhen muáf kiyá hai.” Us ká kḥún hamári muáfí kí qímat ṭhahrá hai.

2. *Mumkin hai*, ki wuh muáf kíe jáen, jo nádání se Masíh ká sámhná karte hain : yih in báton se sáf záhir hai : yane,

(1.) Jab ki *Masíh ke kḥún kí aísí liyáqat hai*, ki us ke sabab se sab se bhári gunáh muáf ho sakte, to koí gunahgár un gunáhon ke sabab se, jo aiyám i jihálat men húe, náummedí men dúb na jáe. Tere gunáhon kí, balki sári dunyá ke gunáhon kí muáfí ke liye us lahú men qudrat hai, 1 Yúh. 2 : 2. Agar sab koí use qabúl karte, to sab ke sab muáf kíe játe.

(2.) Kḥudá ke kalám men *kahín nahín likhá hai*, ki Masíh ká sámhná nádánista

karná muáf nahín ho saktá ; balkí sáf sáf likhá hai, ki muáf ho saktá hai. Aur Matí 12 : 31 men likhá bhí hai, ki Har tarah ká gunáh aur kufr Beṭe ke haqq men muáf ho saktá hai ;—aur Yash. 55 : 7 men, ki Jo koí apní burí ráhon ko chhoregá, aur Kḥudáwand kí taraf phiregá, to Kḥudá use kasrat se muáf karegá. Pák Nawishton men aise bahut wade haiñ ; aur kahín nahín khabar hai, ki yih gunáh muáf nahín ho saktá hai.

(3.) Aur Kḥudá aise gunahgáron ko gunáh muáf kar chuká hai. Is se barí tasallí hotí hai. Pulús ko muáf kiyá. Pas ;—aise gunahgáron ko ummed hai.

(4.) Tú ne nádání se Masíh ká sámhná kiyá ; Kḥudá ne auron ko gunáh ke sabab kát dálá, par tujhe abhí tak chhor diyá. Isí se maḷúm hotá hai, ki tere muáf ho sakte haiñ. Kḥudá ke sabr se naját kí ummed paidá hotí hai.

III. *Dushmanon ko muáf karná, aur un ke liye muáfí mángná, sachchá Masíhí mizáj hai.* Masíh ne aisá hí kiyá : Stifán ne aisá hí kiyá, Aamál 7 : 59, 60. Masíh ká hukm hai, Matí 5 : 44, 45. Pas, ab daryáft karen, ki yih mizáj kyá hai ; aur Masíhion ko kaisá zeb detá hai.

1. *Yih Masíhí mizáj kyá hai ?*

(1.) *Yih to nuqsán aur burái se beparwá rahná nahín hai.* Kḥudá ne hamen patthar nahín banáyá ; balki aisá banáyá, ki nuqsán o burái ko jaldí se maḷúm karte haiñ. Pas, qusúr ko muáf karná ho saktá hai, jab ki ham us kí burái se kḥúb wáqif haiñ ;—balki us se wáqif hone se muáfí kí qadr baṭhtí hai.

(2.) *Qusúr ko muáf karná faqat apne gazab ko chhipáná nahín hai.* Sháyad koí intiqám nahín letá, is liye ki qábú nahín pátá, yá rahm ká nám cháhtá hai ; lekin yih muáfí nahín hai—*is men Masíhí mizáj kuchh nahín hai ;—balki yih áp hí burái hai.*

(3.) Har ek zálím ke níche dabke

apná haqq chhorná Masíhí mizáj nahín hai. Rawá hai, ki ham apne haqq ko sábit karen ; lekin jab ham rástí se use sábit nahín kar sakte haiñ, tab jhúṭh se yá zulm se karná na cháhiye ;—aur na intiqám lená cháhiye. Pas, Muáfí kyá hai ? *Muláimat.* Kḥudá ke fazl se dil ká gazab muláim ho játá, aur josh kharosh mīṭ játá hai. “Rúh ká phal jo hai, so mahabbat, aur surúr, aur sabr, aur muláimat hai,” Gal. 5 : 22.

Is muláimat se Masíhí log qusúron se darguzarne ko máil hote haiñ. Wuh na un ko dil men rakhte haiñ, na qábú páke intiqám lete haiñ ; balki kḥushí se muáf karte haiñ. Jaisá dunyádár dil intiqám lená izzat samajhtá hai, waisá hí wuh dil, jis men fazl rahtá hai, muáf karná apní izzat jántá hai. Tabíat kahtí hai, Main us ke barábar húngá ; fazl kahtá hai, Main us se ázím húngá ; khatá ko muáf karná merá jalál hai, Amsál 19 : 11. Aur Masíhí Kḥudá ke hukm ke sabab se yih kám kartá hai. Us kí tabíat yih nahín karne cháhtí hai. Us kí aslí tabíat intiqám lene cháhtí hai ; par Kḥudá ká kḥauf aisí tabíat ko dabátá hai. Wuh kahtá hai, ki Kḥudá ne maná kiyá hai,—Kḥudá ne mujhe muáf kiyá,—aur isí sabab se wuh bhí muáf kartá hai, jaisá ki Afs. 4 : 32 men likhá hai.

2. *Yih kḥúb, aur Masíhí iqrár ke láiq hai.* Is se tumhárá dín bahut kḥúb maḷúm hotá hai. Sab koí dekhte haiñ, ki tumhárá dindárá tásir kartí hai. Aur mazhab apne pairaon ko apní nafsání kḥwáhishen chhipáná síkhláte haiñ,—yih unhen mīṭátá hai. To tum aise muláim ho jáo, ki sab koí dekhen, ki tumháre mazhab ne tumhárá buráion ko aur tund-mizájí ko mīṭáyá hai.

Phir, badí ko na sírf muáf karná cháhiye, balki us ke badle nekí karná cháhiye. Jab Masíhí is darje tak pahunchte,

to Masíh kī sūrāt un men sáf sáf dikháí detí hai. Koí bát is se ziyáda tasallí, aur is se barí gawábí, mazhab kī sacháí ke liye, nahín de saktí hai.

HÁ SIL I KALÁ M.—1. Bahutere kahte haiñ, ki Masíhí mazhab takrár aur diqq ká bájs hotá hai; lekin *yih kaisá jhúth hai!* Is kī roshnī se nahín, lekin andhiyáre se ádmí saht-dil aur tund mizáj bante haiñ. Jahán tak yih mazhab gálíb hai; wahán tak áám aur chain hotá hai; aur agar sab use sáre dil se mánte, to goyá barra bheríye ke sáth rah saktá. Yash. 11 : 6, 9.

2. *Ján bújhke Masíh ká sámhná karná kaisá haulnák hai!* Masíh ne jab apne dushmanon ke liye muáfí mángí, to us kī yihí ek dalíl thí—*wuh nahín jánte*;—agar jánte, to main kuchh nahín kah saktá.

3. Masíh ke dushmanon par *tars khánda cháhiye*;—*wuh nádán haiñ*. Is láchári ke sabab se bahut rahm-dilí aur dardmandí ke sáth un ká fáida dñhndhná cháhiye.

4. Jab ki kisí ráh ke khiláf kuchh karne cháhen, to *ham khúb daryáft karen*. ki yih ráh kaisí hai;—nahín to sháyad haqq ká sámhná karke gunáh men phansenge. Dunyá is men gunáh kartí hai. Pas, khabardár; na ho ki ham neki ko nádání se radd karen.

5. Agar Kñudá ke dushmanon kī muáfí ho saktí hai, to *zarúr us ke doston kī khatden muáf ho saktín haiñ*. Nágahání gunáh se koí gamgíní aur náummedí men na phanse. Kñudá ke pyáre farzand bárhá niháyat ranjída hoke apní ummed ko chhoṛ dete haiñ;—kahte haiñ, Kyá aisí khatá kī muáfí ho saktí? Par agar Kñudá kī rahmat kī chauráí, aur lambáí, aur gahráí, aur muláimí jánte, to tasallí páke shádmán hote. To yád karo, ki us ke dushmanon ke liye muáfí hai;—aur us ke doston ke liye kitní ziyáda.

6. Aur jab kī sáf záhir hai, kī dushmanon ke liye Kñudá ke pás muáfí hai, to *wuh kaise beuzr haiñ, jo dushmaní men halák hote haiñ!* Ishtihár kiya gayá hai, ki agar koí apní dushmaní ko chhoṛ se phiregá, to wuh rahm páegá: par Kñudá un ko, jo gunáh karte játe haiñ, máregá, Zab. 68 : 21. Agar wuh na phiregá, to Kñudá apní talwár tez karegá, Zab. 7 : 12, 13. Pas, jo koí halák hogá, us kī halákat usí ká qusúr hai; aur hamesha tak un ke piyále men yihí karwáhat hogí, ki Main hí apní halákat ká bájs húa.

7. Kñudá apne sab se bure dushmanon ko muáf kartá hai; to *wuh Kñudá se kuchh muwáfiqat nahín rakhte haiñ, jo muáf nahín karte*. Agar Kñudá un se waisá hí kartá, jaisá wuh auron se karte haiñ, to un kī kaisí burí hálat hotí. Jinhon ne rahm payá, unhen cháhiye ki rahm karen. Jo rahm nahín kartá hai, so Kñudá ke muwáfiq nahín; aur Kñudá ke sáth na rah sakegá.

8. *Masíhí mazhab se mulk men áram o chain paidá hotá hai*. Sachchá Masíhí mizáj, dangá, fitná, fasád, ke bilkull khiláf hai. Wuh dánáí, jo úpar se hai, so khális, aur sulh-kár, aur muláim, wg., hai, Yaq. 3 : 17, 18. Jab dunyá fasád se bhar játi, tab Masíhí dunyá ko chhoṛne cháhte haiñ. Hamará qánún yih hai, ki jahán tak ho sake, sáre ádmion ke sáth sulh karke guzrún karo, wg Róm. 12 : 18, 19. Jis mulk men daryáft karen, us ke hál se malúm hogá, ki Masíhí mazhab se sulh, áram, aur ilm o hunar kī taraqqí paidá hotí hai.

9. Jab Masíhí sahaj se muáf karte haiñ, *tab bahut luche aur sharir log unhen tháṭthe men uráte, aur un ká nuqsán karte haiñ*. Yih niháyat púch hai,—aisá hai, jaisá auraton ko márná,—beḡhauf o khatar bahádurí. Lekin agar aise log sochte, to sháyad na samajhte, ki is men khatra nahín hai. Agarchi sachchá Masíhí in-

tiqám na legá, tau bhí Kḥudá intiqám lenewálá hai. Aur kyá wuh aisí púch badí ká badlá na legá? Beshubha legá. To ham sabr karen, aur kabhí apná intiqám na len; par sab kuchh Kḥudá hí par chhor den;—wuhí insáf karegá. Aur cháhíye ki satánewále daren, na ho ki Kḥudá un se nágaháy intiqám le, aur wuh faná hon, aur hamesha tak apní bad-mizájí aur luchchápan ká phal kháte rahen.

10. Pas, ham sab *Masíh ke pák aur kámil namúna par chalen*, aur nit koshish karen, ki hamará mizáj muláim ho jáe. Is se Masíh kí izzat dunyá men barh jáegí; aur tumbhárá árám o chain bhí ziyáda ho jáegá. Ai bháío, Masíh ke jalál ko dost rakho. Agar tum sher banoge, to Masíh kis tarah barra malúm hogá? Agar tum ek dúse ko tor dalo, to kalísyá kis tarah se kabútar malúm hogí? Apne árám kí fikr bhí karo;—zindagí kis kám kí hai, jab bechainí men káṭí jáṭí hai? Agar tumbháre dil gazab aur fasád se bhar jáen, to Rúh i Pák kyúnkar un men rah sakegí? aur agar wuh un men sukúnat na kare, to tum kaháy se chain hásil kar sakoge? Jo Masíh par kabútar kí mánind utrá, so sáf aur muláim dilon men rahne cháhtá hai. Pas, apne Kḥudáwand kí pairawí karo, aur muláim bano.

XXXI.

MASÍH KI DUSRI UMDA BAT SALIB PAR.

APNÍ MÁ KO DEKH.

Phir us ne us shágird ko kahá, Dekh yih terí má!—Yúh. 19 : 27.

YIH BÁT, jo Masíh ne salib par kahí, umda aur yád karne ke qábil hai. Is men wuh hamáre wáste, ápas ke farzon ko adá karne ke liye, ek achchhá namúna chhor gayá hai. Haqíqat men Injil kí pairawí karne se insán achchhe kḥasam aur jorú,

aur achchhe wálidain aur aulád bante hain,—balki sab se achchhe—aur sab se achchhe málík aur naukár chákár bhí: kyúnki us ke ahkám pák, aur us ke namúne durust hain. Aur yahán Masíh ká namúna sab larcon ke áge rakhá gayá hai, táki wuh us ke muwáfíq chalen. Wuh unhen sikhlatá hai, ki apne wálidain ke haqq men har tarah se apne farz adá karen. Masíh apne jíte jí apne má báp ká tábídar rahá; aur maut ke waqt men bhí apní fikr is ke haqq men záhír kí: ki “Apní má ko dekh.” Wuh in báton se apní ranjida má ko ek azíz shágird aur jání dost ke sipurd kartá hai.

Us ká iráda thá, ki apná adab aur fikr apní má ke liye, jo bahut ranj aur bebasí kí hálát men thí, záhír kare; kyúnki us waqt Shamaún kí peshkhabarí, jo Lúká 2 : 35 men miltí hai, us ke dil ke dukh men purí húi. Us kí ján chhid gaí thí; is liye ki wuh us kí má thí, aur us kí mutaqid bhí, aur donon sabab se us ke ranj ke sáth wuh ranjida thí. Is liye Masíh ne us ke liye ek kḥáss tadbír nikálí, aur apne pyáre shágird ko sikhá-yá, ki Ab tú use aisá, jaise apní má ko pyár kartá hai, pyár kar; aur is tarah se záhír hogá, ki tú mujhe pyár kártá hai.

Us waqt ko, jab ki Masíh ne apní má ko is tarah se yád kiyá, sochná cháhíye. Wuh marne par thá;—jab tak ki áp is dunyá men rahá, tab tak use chhorke kisi ke sipurd na kiyá; lekin maut ke waqt use yád karke muḍis na chhorne cháhá; balki mant ke dardon men us ke wáste tadbír kí,—jab wuh dukh se maglúb húa, tad bhí us ká pyár gálib thá. Pas—

Masíh kí fikr apní má ke liye sáre larcon ke wáste achchhá namúna hai;

Tin barí nisbaten yá rishte hain, jin par gharánon kí hukúmat mauqíf hai: yáne, kḥasam aur jorú kí, aur wálidain aur aulád kí, aur málík aur naukár kí;—aur

Khudá ne dil meñ un kashishon ko, jo in nisbaton ke mutábíq haiñ, paidá kiyá hai; aur apne logon ko us ne in kashishon ko achchhí tarah se kám meñ láne ke wáste fazl diyá hai; aur is fazl ko záhir karne ke wáste faráiz thahráe; aur faráiz ko adá karne ke wáste waqt muqarrar kíe; táki jaise pahíye meñ har ek árá apní pári meñ bojh sambháltá hai, waise hí Masíhí kí chál meñ har ek kashish, fazl aur farz waqt ba waqt kám áe.

Lekin fazl hanoz yahán tak gálib nahín áyá, ki hamári mahabbat meñ kabhí ziyádatí, yá kamtí, yá aisá koí nuqs na ho; balki kabhí kabhí bare díndár log is meñ qusúrwár haiñ. Par Masíh ká namúna pák aur kámil hai. Jaisá ki wuh kalísyá ke haqq meñ sab se achchhá shauhar hai, waisá hí wuh sab se achchhá beṭá thá;—isí liye wuh sab ke wáste namúna hai.

Buddhá honá sirf un mulkon meñ achchhá hai, jahán beṭe beṭián apne má báp kí tazím karte haiñ.

Munásib hai, ki sab larke sanjídagi se Masíh ká namúna sochen. Pas, ham daryáft karen, ki larakon ke kyá farz haiñ; aur Masíh ká namúna un farzon se kyá nisbat rakhtá hai.

I. Larakon ke *kyá kyá faráiz haiñ?* Aur is muqaddame meñ larke un sab ko kahte haiñ, jin ke má báp jíte hon, agarchi wuh bálíg ho gae hon.

1. Larakon ko munásib hai, ki apne má báp se *ḡaren* aur *un ká adab karen*. “Tum apne apne má báp se ḡarte raho, Ahbár 19: 3. Khudá ne má báp ko iqtidár baḡhshá hai; unheñ larakon kí rúheñ aur badan sipurd kíe; aur us kí marzí hai, ki larke har hálát meñ un kí tazím karen. Agarchi Yúsuf Misr ká málík húá, tau bhí wuh apne báp ke áge jhuká, Paid. 48: 12. Sulaimán apní má ke áge khará húá, aur jhuká, aur use apní dahní taraf biṭháyá, 1 Sal. 2: 19.

2. Má báp ko babut *pyár karná cháhiye*. Pák Nawishton meñ yih pyár us ke sáth mazkúr hai, jo sab koí apne se rakhte haiñ; táki maḡlúm ho, ki kahán tak unheñ pyár karná wájib hai, Matí 10: 37. Tabíat se larakon aur má báp ke bích ek mazbút band hai. Unhon ne tumháre liye kaisí fikr aur mihnát kí hai; is wáste unheñ pyár na karná niháyat náshukrí hai. Yih pyár áp hí ek nekí hai; aur munásib hai, ki wuh tumháre sab farzon kí bunyád ho.

3. *Un kí tábíḡdári* karná cháhiye. Khudá ká hukm hai:—“Ai farzando, tum Khudáwand ke liye apne má báp ke mahkúm ho, kyúñki yih wájib hai.” Tú apne má báp kí izzat kar: ki wuh pahlá hukm hai, jis ke sáth wáda hai, Afs. 6: 1, 2. Má báp ká mahkúm honá, Khudá ke hukm, aur tabíat ke mutábíq farz hai. Hawári kahtá hai, Yih wájib hai,—yane, har tarah se wájib hai—aslí shariát se aur Khudá kí shariát se. Tau bhí har tarah kí bát meñ yih tábíḡdári na cháhiye: Khudá ne apná iqtidár na chhorá, táki má báp ko de. Cháhiye ki tumhári tábíḡdári “Khudáwand meñ” ho; yane, munásib hai, ki tum un sab chízon meñ, jo Khudá kí marzí ke muwáfíq haiñ, un ke mahkúm ho. Hán, jab má báp bure bhí hon, tab bhí un ke wájib hukmon ko mánná cháhiye; aur agar wuh díndár hon, aur ittífaqan bejá hukm karen, to na mánná cháhiye. Un ke sab hukm, jo Khudá ke hukm ke ḡhiláf haiñ, bejá haiñ. Pas, har rást bát meñ un kí tábíḡdári karo. Yád karo, ki udúl-hukmí sirf un se nisbat nahín rakhtí, balki jo koí apne má báp ká sarkash hai, so Khudá ká sarkash hai.

4. *Má báp kí dhamkí aur tambíh gqbál* karná cháhiye, Ibr. 12: 9. Jab má báp apne iqtidár ke sabab se ziyádatí karte haiñ, to yih baṭí saḡhtí hai, aur baṭí

gunáh; tau bhí sarkashí bhí bará gunáh hai. Do hálaton se munásib hai, ki larke adab ke sáth apne má báp kí tam-bíh sah len, kháss karke jab kí wuh díndár hai;—auwal wuh tumhári rúbon kí bihtari cháhate hai. Wuh samajhte hai, ki un kí dhamkí tumháre liye is se bihtar hai, ki tum K̤hudá ke qahr kí áwáz suno. Phir, jab wuh tambíh karte hai, to ranj aur taklíf ke sáth karte hai. Un kí khushí nahín hai, ki tumhen ranj den. Agar wuh K̤hudá ko aur tumhári rúbon ko pyár na karte, to kabhí tumhen na tambíh na tádíb karte.

5. Un ke sab kámon men *wafádári* karná cháhiye. Munásib hai, ki tum maqdúr bhar un kí daulat bacháo, aur na uráo; un kí madad karo, aur na unhen fareb do. “Jo apne má báp ko lúttá hai, aur kahtá hai, ki Yih gunáh nahín, wuh gáratgar ká sáthí hai,” Ams. 28 : 24. Bagair un kí marzí ke un ká mál istímál karná, aur ap un se judá honá, aksar un ke haqq men beínsáfi hai.

6. Aur kháss karke un ke *pyár aur parwarish ká badlá dená* zarúr hai:—“Wuh báp dádon ká haqq adá karen; kyunki yih bhalá aur K̤hudá ke áge pasandída hai,” 1 Tim. 5 : 4. Yahúdíon kí masal hai, ki “Larke ko is se pahle ki un ke má báp muhtáj hon, chakkí písná cháhiye.” Yúsuf kí tasallí aur izzat is men thí, ki wuh apne báp kí hájat rafa kar saktá thá. Jo kuchh larke apne má báp ke wáste karte hai, so khairát kí qism nahín; sirf wájib badlá aur insáf hai. Sach hai, ki Hawári kahtá hai, ki Má báp ko apne larke ke liye jamá karná cháhiye, aur na larke ko apne má báp ke liye, 2 Kar. 12 : 14. Lekin agar K̤hudá kí parwardigári se tum daulatmand ho gae, yá sukh men rahte, aur wuh muhtáj hon, to zarúr hai, ki tum izzat ke sáth un kí parwarish karo. K̤hud Masih ne apní má ke liye tadbír kí.

II. Hamáre K̤hudáwand ká namúna socho, jo is zindagí men un ká tábjídár baná, Lúká, 2 : 51; aur apní maut ke waqt is kí bábat fikr kí. Is namúne se *hamáre farz bakhúbí záhir* hote hai.

1. Munásib hai, ki ham *us ke namúne ko qámún samjhen*; mahabbat hamen us ke muwáfíq chalne kí targíb detí hai. Jab Masih farotaní karke tumhárá namúna huá,—jab K̤hudá hí ne tumhári sí nisbat-en qabúl kí,—to kaisá munásib hai, ki tum us kí pairawí karo. Us ká iráda thá, ki tumháre liye namúna bane, táki tumhári ráh sahaj ho.

2. Tum ko us ke huzúr men is kí bábat *jawáb-díhl* karná hogá, ki tum ne is zindagí men us ke namúne ke muwáfíq kahán tak guzrán kí hai. Aur us din sarkash larke kyá kah sakenge? Jis ne apne ranjída má báp ká áh márná suná hai, wuhí ab sarkash larke kí adálat karegú; aur Masih ká namúna dekhke sab sarkash larke sharminnda hoke chup rahenge.

HÁSIL I KALÁM.—1. Jab kí Masih ne má báp ke haqq men tábjídári aur pyár ká aisá namúna diyá hai,—*To tund-kho aur sarkash larke men Masih ká kuchh namúna nahín ho saktá*. Náfarmánbardá-ri ke farzand K̤hudá ke farzand nahín hai. Agar K̤hudá kí parwardigári se yih báten un men se kisi ke sunne men áen, jo aise hai, to merí khwábish o duá un ke liye yih hai, ki K̤hudá un ká gunáh un par zábir kare, aur wuh yih báten sochen:—

Kyá tum ne *beadabí kí báton, yá kámon* se apne má báp kí hiqárat kí hai? Agar tum ne aisá kiyá ho, to Ams. 30 : 17 parho,—“Wuh ánk, jo apne báp ko chipháti hai, aur apní má ká kahná haqir jántí hai, janglí kauwe us ko uchak-ke níkal lenge, aur gidh use khá lenge.” Cháhiye ki yih báten tumhári nazar men aisí hon, jaisí wuh, jo Belsházar ne diwár

par dekhín, aur us kí nazar men thín. Sháyad tum jawán ho, aur tumháre má báp búrhe aur barí umr se shikasta; lekin Rúh i Pák ne kahá hai, “Apní burhiyá má ko haqír na ján,” Ams. 23 : 22. Jo badsulúkí tum un se karoge, us ká badlá Kḥudá tum se legá.

Kyá tum apne má báp ke *núfármánbar-dár* húe ho? Aise larke Biliál ke farzand tauret men kahláte hain; aur agar Kḥudá tauba na baḥshe, to aise larke gazab i Iláhí ke farzand hain. Kyá yihí butparaston kí ek ḡháss sifāt nahín hai? Rum. 1 : 30.

Sháyad jab tumháre má báp ne tumhá-rí tambíh kí, táki tumhen jahannam se bacháen, *tab tum ne un se kína rakhá*. Yih sirf Kḥudá hí ke bandobast ká sámhná karná hai, jo tumháre fáida ke liye kiyá gayá hai. Jab tum is men un se sarkashí karte, to goyá Kḥudá se sarkashí karte ho. Bhalá, agar wuh tumhen sazá na den, to Kḥudá apne hí háth men chharí legá, aur tum us ká sámhná na kar sakoge.

Sháyad tum *núshukr* húe, aur un kí madad na kí. Yih barí saḡhtí hai. Agar wuh tum par narm-dil na hote, to tum larakpan men kis tarah se jí sakte? Aur kyá munásib hai, ki tum un par saḡht-díl ho?

Ab, agar tum se yih gunáh húe hain, to *thorí aur báten díl ke kánon se suno*, táki tauba karke unhen chhor sako.

Aisi náfarmanbardá-rí ke phal tum par aur tumhá-rí nasl par pusht dar pusht *rahenge*. Agar tum farmánbardár larke ho, to ḡháss barkaton kí kasrat tumhá-rá hissa pushton tak hogá. Umr kí darází is hukm ke mánne ká phal hai. Aur Kitáb i Muqaddas men náfarmánbardár larakon par bahut sí lanaten kí gaí hain.

Agarchi bahut se aise gunáh hain, ki jin kí sazá is dunyá men nahín miltí, tau bhí

is gunáh ká *intiqám aksar isí dunyá men* liyá játa hai.

Haiwán is bát men tumhá-rí hidáyat karte hain.

Jo aise gunáh karte hain, *un men Kḥudá ká ḡhauf nahín hai*. Jo burá larke hai, so achehhá Masíhí nahín ho saktá. Agar tum apne má báp ke haqq men udúl-hukmí karte ho, to Kḥudá ke haqq men apní farmánbardá-rí ká zikr mat karo.

Judá hone ká dín chálá áta hai: aur jab tumháre má báp tumhen chhor jáenge, to in gunáhon kí yád sámp kí mánind tumhen kátegí.

2. *Masíh ká namúna qabúl karo*. Tumháre má báp nek hon, yá bad, un ke haqq men tumhá-rí chál Masíhí iqrár ke bamú-jib ho. Agar wuh dindár hon, to unhen ranjída na karo. Kyá tum Masíhí ho? To fazl se aur tabíat se munásib hai, ki tum unhen bahut pyár karo. Agar wuh dunyádár hon, to ḡhabardá-rí se chalo, aur apne sáre faráiz ko adá karo: sháyad wuh yih dekhke ímán láenge. Un kí nasíhat aur minnat, adab aur pyár ke sáth, karo: un ke liye nit duá karo. Aisi chál chalo, ki wuh kabhí tumháre sabab se ṡo-kar na kháen. Agar un kí naját tumháre wasíle se ho, to tum kaise mubá-rak hoge!

3. Munásib hai ki wuh, jin ke larke Kḥudá se ḡarte hain, *unhen Kḥudá hí kí dí húí mírás* samjhen, aur unhen neki karne men targíb den. Bahuteron ke larke nahín hain; bahuteron ke larke ranj aur niháyat dukh ke báis hain; aur agar Kḥudá ne tumhen nek larke díe, to tum kabhí is barkat ke liye us kí wájib shukrguzá-rí na kar sakoge. Kḥudá ne tumhen is men barí izzat baḡhshí hai, ki tumhen larke sompe, jinhen tum bihisht ke liye pálo. Jab báhar ranj hotá hai, to tumháre ghar men sukh hai. Jab mar jáoge, tab unhen Kḥudá par be ḡar chhor sakoge; kyúnki agar wuh us ke hain, to wuh un kí ḡhabar legá, aur tumhen un ke liye fikr karná kuchh zarúr nahín.

Pas, har bát men sab koí Masíh ke naqsh i qadam par chalen, aur har qarabat men use namúna samjhen; tab K̄hudá kī marzī ke muwáfiq chaloge, aur us kī razá-mandī hásil kar sakoge.

XXXII.

MASÍH KI UMDA BATEŃ SALIB PAR.

TÍSRI BÁT, JO US NE TÁIB CHOR SE KAHÍ.

Yisú ne use kahá, Main tujh se sach kahtá hún, ki Aj tú mere sáth firdaus men hogá.—Lúká 23:43.

Is men Masíh kī tísri umda bát, jo us ne salíb par kahí, mazkúr hai; jis se us ne apne fazl ká k̄hazána ek táib chor par záhír kiya. Yih ádmí sharír thá, aur apní sharárat ke sabab se ab wuh máre jáne par thá. Us kī chál niháyat burí thí; lekin ab us ke sabab wuh dil-shikastá búá; balki imán láke goyá salíbí k̄hún ká pahlá phal húá. Is ke úpar kī áyat men wuh apná imán záhír kartá; aur is men Masíh use qabúl karke muáf kartá hai: “Main tujh se sach,” wg. Is men daryáft karná cháhiye:—

1. *Masíh ke wada ká mal'ab.* Us ne kahá, Aj tú mere sáth firdaus men hogá.

Firdaus ke lafz se us ne bihisht ká ishára kiya, jo dilásá aur k̄hushí ká maqám hai. Jab dindáron kī rúhen badan ko chhortín, to is men dákhil hotí hain. Bazon ne samjhá hai, ki firdaus aur koí jagah hai; lekin 2 Kar. 12:2, 4 se sábit hai, ki yih bihisht hí hai; kyúнки yabán hawári ek hí jagah ko tísrá ásmán aur firdaus kahtá hai. Usí tarah se Mush. 2:7 men likhá hai: “Main us ko, jo gálib hotá hai, yih bakhshúngá, ki darakht i hayát se, jo firdaus i Iláhí ke bíchon bích hai, phal kháe;” yane, Masíh ke sáth bihisht men kámil rifáqat kare: aur yihí Masíh ke wade ká k̄hulása hai: Terí rúh mere sáth bihisht men hogí.

2. *Wuh shakhs,* jis se Masíh ne yih

jaláli wada kiya, bahut nápák aur bedín thá, aur us par haqq kī ráh se maut ká hukm húá; lekin K̄hudáwand ne use tauba aur imán bakhshá. Pichhle dam ke qaríb wuh ájab tarah se phiráyá gayá; aur phirke imán láya; aur agarchi Masíh zillat ke sáth mára játa thá, tau bhí us ne use zahiran qabúl kiya,—use pák kahá,—aur us se rahm mángke kahá, “Ai K̄hudáwand, jab tú apní bádsháhat men áe, mujhe yád kar.”

3. *Wagt i muqarrar* is wade ko púra karne ke liye *áj hí* hai—kuehh derí nahín—na qiyámat ke bád—par abhí—maut hí ke waqt se.

4. Masíh ne is latíf wade par yih kahke *muh kī*—yane, “Main tujhe sach kahtá hún.” Jab wuh k̄hud kahtá hai, to us se bihtar gawáhí nahín ho saktí.

Is men talím aur tasallí ke liye tén bát-en pái játi hain:—

1. *Ek abadí hálát hai, jis men arwáh maut ke waqt dákhil hotí hain.*

2. *Maut ke waqt sab imándár fauran abadí jalúl o k̄hushí men dákhil hote hain.*

3. *K̄hudá ádmíon ko maut ke waqt bihisht ke liye taiyár kar saktá hai; tau bhí aksar nahín kartá.*

I. *Ek abadí hálát hai, jis men arwáh maut ke waqt dákhil hotí hain.*

Yih bát hamárá k̄hushwaqtí aur ummed kī k̄háss bunyád hai; aur in dalílon se sábit hotí hai:—

1. *K̄hudá kī hastí se* sábit hai, ki is zindagí ke bád hamárá rúhon ke liye koí aisí hálát hai: kyúнки agar koí K̄hudá hai, jo dunyá par hukúmat kartá hai, to zarúr wuh rástí se sazá o jazá degá. Munásib nahín hai, ki wuh maḡhlúq banáe, jin par aḡhláqí hukúmat ho saktí hai, aur aisí hukúmat na kare. Aur un par aisí hukúmat karná, jo un kī liyáqat aur tabíyat ke láiq nahín hai, Iláhí dánish se

bajd hai. Aur un par wuh hukúmat karne ká dāwa o wāda, jo un kī tabīat ke muwāfiq hai, karnā, yañe, sazā o jazā se; aur kabhī na sazā na jazā denā, Kḥudā kī sachhī ke lāiq nahīn hai. Pas, Kḥudā aisi hukúmat kartā hai, jaisī karnī chāhiye; sazā o jazā dene ká wāda kartā hai; aur kabhī fareb na degā;—us kī sārī bāteṁ pūrī kī jāengī. Bhalā, is dunyā meṁ yih kāmīl insāf nahīn hotā hai; isī sabab se zarūr aur yaqīn hai, ki baḍ is ke ek hālat hogī, jis meṁ pūrā insāf kiyā jāegā.

2. *Pāk Nawishte sáf zāhir karte hain*, ki aisi hālat hai. Pāk Nawishte to qānūn hain, jise ḡlam ke dānishmand Hākīm ne ādmīoṁ ke liye mashhūr aur muqarrar kiyā; aur un meṁ sādīqoṁ kī tābjidārī, aur sabr aur musibatōṁ kī kāmīl jazā ká wāda miltā hai; aur sharīroṁ ke gunāh ke liye jahannam ke abadī ranj kī dhamkī bhī hai. “Aur tú sarkashī karke aur dil par qasāwat rakhke apne liye qahroṁ ko, jo qahr ke din aur Kḥudā ke zuhūr i ādālat ke din namūd honge, apne liye jamā kartā hai? Wuh har ek ko us ke kāmōṁ ke muwāfiq mukāfāt degā: unheṁ, jo nekī kī rāh meṁ pāedār hoke buzurgī aur izzat aur baqā ke tālib hain, hayāt i abadī degā; par un ke liye, jo fasādī, aur rāstī ke mukhālīf, aur nārāstī ke tābj hain, gussa aur gazab hogā. Ki har nafs i bashar ko, jo burā kartā hai, siyāsāt aur azāb hogā, pahle Yahūdī ko, phir Yúnānī ko; aur har shakhs ko, jo bhalā kartā hai, buzurgī, aur izzat aur ārām milegā, pahle Yahūdī ko, phir Yúnānī ko,” Rūm. 2 : 5—10. “Ya hān tak ki ham āp Kḥudā kī jamāatōṁ meṁ tumhāre sabab se fakhr karte hain, ki tum un dukhoṁ aur ranjoṁ meṁ, jo tum par parte hain, sābir aur imāndār ho. Kḥudā kī sachchī tajwīz ká yih izhār hai, ki tum Kḥudā kī bādschāhat ke lāiq gine jāo, jis ke liye tum dukh pāte ho. kyūnki Kḥudā ke nazdik yih insāf hai, ki jab Kḥudā wand Ḥsā āsmān se apne qawī frishtōṁ ke sāth bharaktī āg meṁ namūd ho,

tumheṁ ārām de,” 2 Tas. 1 : 4—8. Is sáf gawāhī ke siwā aur bahut sanad lā sakte, lekin zarūr nahīn. Āsmān o zamīn ṭal jāenge, par yih bāteṁ kabhī na ṭalengī.

3. Insān kī tamīz bhī unheṁ jatātī hai, ki aisi hālat hogī. Wuh ādmī kahān hai, jo kabhī āqibat kī bābat na qarā ho, aur na ummed rakhī ho? Agar koī kabe, ki yih sab ṭalīm ká phal hai; to jawāb yih hai, ki sab jauglī aur wahshī qaumeṁ kis tarah se āqibat ko māntī hain? Unheṁ ne kab aur kahān se ṭalīm pāī? Rūm. 2 : 15 meṁ likhā hai, ki butparastōṁ kī aql yā tamīz unheṁ jatātī hai. Sab log kyūn kisī tarah kī pūjā karte hain? Is liye ki un kī tamīz unheṁ jatātī hai, ki ākḥir ko kuchh hogā.

4. Agar aisi hālat na hotī, to *Masīh ká mujassam honā*, aur us kī maut befāida hotī. Agar āqibat haqīqatan nahīn hai, to wuh káhe ko is dunyā meṁ āyā? Kyā us ne bilkull ābas hamārī sūrat apne upar leke aisi haulnāk musibatōṁ qabūl kīn? Kyā imāndāroṁ kī tasallī ke liye? Un kī tasallī āqibat kī bhalāī kī ummed se wābasta hai, aur judā nahīn ho saktī; wuh samajhte hain, ki us ne apne lahū se hamāre wāste bihisht ko mol liyā, aur hamēṁ jahannam se chhurāyā;—aur agar na koī bihisht hai, na koī jahannam, to wuh sirf butlān se tasallī hāsīl karte hain, aur un ká hāl sabhoṁ ke hāl se burā hai. Agar gadā kḥwāb meṁ apne taīn bādschāh dekhe, to jab jāge, tab aise kḥwāb se kyā faida? Beshakk Masīh kī maut ká yih matlab thā, ki hamēṁ ānewāle gazab se maḥlasī de, 1 Tas. 1 : 10; kḥiyālī nahīn—haqīqī jahannam se; hamēṁ Kḥudā ke pās lāe, 1 Pat. 3 : 18; aur apne tābjidāroṁ kī abadī najāt ká hānī ho, Ibr. 5 ; 9.

HÁSIL I KALĀM.—1. Jab kī āqibat meṁ sab arwāh dākhīl hoke abad tak rahengī, to *is zindagī meṁ hamāre din kaise beshqīmat hain*; kyūnki is waqt ke hāsīl ke mutābiq wahān hamārā hāl hogā. Kḥudā ne kaisī bhārī chíz goyā bāl se bāndhke

laṭká dí hai ! hamen yahan ázmáish kí sí hálat men rakhá ; aur jaisá ham yahan ke thore ghanṭon ká istimál karen, waisá hí abad tak hásil karenge. Har roz, har gharí, balki har dam hamárá áqibat par tásir kartá hai. Kyá tum is bát ko yaqín karte ho ? to káhe ko apní beshqímat fursat, batálat men sarf karte ho ? Ek buzurg ne ek shakhs se, jo kisí dost se hafte bhar us ke sáth kbel tamásha men kátne ká wáda kartá thá, kahá, ki Kyún apní zindagí ká aisá bará hissa phenk doge ? Albatta hamáre apne waqt ke fuzúl kharch se sábit hotá hai, ki ham áqibat kí qadr nahín jánte hain.

2. *Díndárl ke farz aur khud-inkár aql ke nazdík wájib hain* ; kyúnki wuh hamárá abadí khushwaqtí se nisbat rakhte hain. Jab ki dunyá kí sab se barí khushí áqibat kí bhaláí ko roktí, to jo koí is khushí ko áqibat kí khátir na chhoregá, so kabhí dánishmand na thahregá ; kyúnki áqibat is zamáne se kitní álá hai ; aur wuh chízen, jo hanoz dekhne men nahín átín, un se bihtar hain, jo ab hí záhir hain. Pas, jo koí hál kí khushí ke liye bibisht ká abadí jalál ganwátá hai, so kabhí mahz nádání kí illat se na chhútegá. Músá kí dánáí is men záhir húi, “ ki us ne Khudá ke logon ke sáth dukh páná us se ziyáda pasand kiyá, ki gunáhwáíl ishrat men, jo fání hai, masrúf rahe,” Ibr. 11 : 25.

3. Jab ki maut ke bad arwáli fauran ek abadí hálat men dákhil hotí hain, to maut se har ek ádmí par *kaisí barí tabdíl hotí hai*. Marná barí bát hai ! Wuh is zamáne kí nahr se guzarke áqibat ke bare samundar men já gírná hai. Tum, jo ab jismání chízon se nisbat rakhte ho, tab rúháníon men mil jáoge. Tum jo ab rát aur din kí gardish dekhte ho, tab ek abadíán kátoge. Marná barí hí bát hai ! Tumhárá rúhen ab goyá tumbáre jismon men sotí hain ; lekin maut ke waqt chaunk uṭhengí, aur haqíqaton ká álam malúm karenge. To is se síkho, ki un kí madad kis tarah se-karná

cháhiye, jo maut ke nazdík hain ; aur apne liye bhí tadbír karná síkho. Sanjídagí aur wafádárl ke sáth unhen síkhláo, jo áqibat men dákhil hone ke nazdík hain ; aur waise hí roz roz apní rúhon kí taftísh karo. Ah ! áqibat ko yád karo !

II. *Maut ke waqt, sab ímándár fauran abadí jalál o khushí men dákhil hote hain.*

“ Aj tú mere sáth hogá.” Dahriya is bát ká inkár kartá hai : wuh samajhtá hai, ki main nest ho jáúngá ; is wáste haiwánon kí mánind guzrán kartá—nafs kí khwáhish par chaltá hai.

Bazon ne gumán kiyá hai, ki ákhir ko sazá o jazá kí hálat hogí ; lekin maut se qiyámat tak rúhen goyá nind men rahtí hain ; aur maut ke waqt us hálat men dákhil nahín hotín. Lekin is gumán ko Pák Nawishton se sábit nahín kar sakte hain ; balki is ke khiláf yih áyaten hain : “ Hamárá khátir-jamá hai, aur ham besh-tar cháhate hain, ki badan se ajnabí, aur Khudáwad ke ham-watan hon,” 2 Kar. 5 : 8. “ Main mushtáq hún, ki riháí páún, aur Masíh ke sáth rahún, ki yih bahut bihtar hai,” Fil. 1 : 23. Is ká matlab zarúr yih hai, ki jis waqt rúh badan ko chhor játí, usí waqt Masíh ke pás pahunchtí hai. Phir 1 Pat. 3 : 19, 20 men “ rúhen, jo nazar-band thín,” mazkúr hain ; aur Aam. 1 : 25 men likhá hai, ki Yahúdáh apní jagah ko gayá. In báton se malúm hotá hai, ki maut ke waqt sharír fauran sazá kí jagah men bheje játe hain.

Aur chár báten is kí bábat hain, jinhen sochná cháhiye :—

1. Jab ki ímándar maut ke bad *bihisht kí khushí ke qábil hain*, to kyún dákhil hone men derí ho ? Is zindagí men badan Khudá se khush hone men rúh kí madad nahín kartá, balki roktá hai. Badan ke sabab se rúh bahut imtihán men partí hai. Pas, jab rúh badan se riháí páegí, to ázadí ke sáth Khudá kí suhbat men rahegí.

2. Maut ke bad *rúh kī kuchh taiyārī nahīn kī jāī*, na us kī *āzmāish kī koī hālat* hai. *Aqibat* ke liye jo *taiyārī* hotī, so is *zindāgī* meñ hotī hai. Maut wuh rāt hai, jis meñ koī *ādmī kām nahīn* kar saktā, *Yūh. 9 : 4.* Gor meñ na *aql*, na *ilm*, na *tadbīr* hai, *Wāiz, 9 : 10.* Pas, *jālāl kī taiyārī* ke liye hamāre sarfarāz hone meñ derī nahīn hotī; muqaddas log, jo mūe haiñ, “ mukammal *sādiqon* kī rūheñ ” kahlāte haiñ, *Ibr. 12 : 23.*

3. Phir, *agar gunahgāron ke halāk hone meñ derī nahīn hotī*, to *īmāndāron* kī najāt meñ derī kyūñ hogī? Agar *Khudā* apne dushmanon ke sāth jaldī kartā, to kyūñ apne doston ke sāth derī kare? Zarūr wuh apne farzandon par mihrbanī karne ko aisā hī mustaid hai, jaisā apne dushmanon par sakhtī karne ko. Is kī bābat dekho, *Yahūdāh, 7 āyat*, “ *Usī tarah Sadūm aur Āmūrah*, aur un ke atrāf ke bilād, jinheñ ne un kī mānind zinā kiyā, aur jism i harām kā picbhā kiyā, ibrat ke wāste ātash i abadī ke azāb meñ haiñ.” *Aam. 1 : 25.* “ *Ki wuh is kḥidmat*, aur risālat kā hissa le, jis se *Yahūdāh khārij hūā*, ki apnī jagah ko jāe.” *1 Pat. 3 : 19, 20*, “ *Us ne ba wazā i rūhānī un rūhon ko jo nazarband thīñ, jāke waz kahā.* Wuh rūheñ ek muddat tak, jis waqt *Khudā* ke sabr ne muhlat dī, yāne, Nūh ke aiyām meñ, jab kishtī taiyār hotī thī, nāfarimānbardār thīñ: aur us kishtī meñ thoṛī sī jāneñ, yāne, āth *ādmī*, pānī se upar āke bachāe gae.”

4. Masīh chāhtā hai, ki jahāñ wuh hai, wahāñ us ke log *us ke sāth hon*; aur wuh us ke sāth hāzīr hone chāhte haiñ;—aur agar qiyāmat tak derī hogī, to yih khwāhish bemauqā hai. Dūlhā aur dūlhin kā pyār *Mush. 22 : 17* meñ mazkūr hai. *Kalīsyā*, jo us kī dūlhin hai us ke āne kī mushtāq hai; aur ham jānte haiñ, ki us kā shauq aur ummed pūrī hogī; *Khudā* use fareb na degā. Beshakk un

kā *jālāl* aur *khushī qiyāmat* ke bad barhegī; lekin is se sābit nahīñ hai, ki *qiyāmat* se peshtar kuchh na hogā.

HĀSIL I KALĀM—1. Kyā *īmāndār* maut ke bad fauran *Khudā* ke sāth jā rahte haiñ? To unheñ bihisht kā *jālāl* goyā achānak nazar āke taajjub kā bāis hogā. Albatta unheñ ne āge se us kā *khīyāl* kiyā aur us ke liye *taiyār hūe*; lekin wafāt ke waqt jo tabdīl hogī, so aisī barī hogī, ki us ke *khīyāl* se ham mutaajib hote haiñ. Yih kaisī barī tabdīl hai, ki ab ek *rūh* yahāñ mujassam hoke *ādmīon* ke sāth guftogū kartī, aur thoṛī der meñ *Khudā* wand ke sāth jā rahtī; ab is dunyā par nazar kartī, aur fauran lākhon firishton aur muqaddason kī jamāat meñ hāzīr hotī! Aur *Khudā* ke firishton kī mānind guzrān karne! khāne, pīne aur sone ke hājatmand na honā! bīmārī ke bistar se uthke *jālāl* ke takht par baithnā! *gunāh-ālūda* aur *fitna-angez* dunyā ko, aur ranjīda jism ko chhorke filfaur apne taīn bhalā changā aur sāre dukh aur kamzorī se āzād jāunnā! Yih tabdīl samajh se bāhar hai. Jab ki kisī dīndār dost kī lāsh hanoz hamāre sāth rahtī hai, to kaun kah saktā hai, ki itne hī ārse meñ us ne kaun se *khīyāl* kīe, aur kaun sā manzar dekhā, aur kaun sā *ilm* hāsil kiyā hai!

2. Lekin jab maut *beīmānon* kī ānkheñ band kar legī, to wuh fauran kis tarah kī hālat meñ pāe jāenge? Badan ko chhorke, aur doston aur tasallīon se judā hoke, jahannam ke tārīk gār ke bīch lāintihā ranj meñ phānsnā; kisī *khushī* ke manzar par phir kadhī nazar na karnā; kisī *khush-āwāz* ko na sunnā; aur ārām, salāmatī aur *khushwaqtī* ko na chakhnā: kaisī tabdīl! Insān kī *khushāmad* aur *taṛīf* ke badle meñ *Khudā* kī ghurkī aur gazab; reshmī poshāk aur nafsānī lazzaton ke badle meñ āg ke shuāl se mulabbas honā, aur *Khudā* ke gazab ke piyāle se pīnā! Ah! un kī hālat kī kaisī tabdīl hūī! Jab ki *Ādrian*, *Rūm* ke shāhanshāh ne jānā, ki

maut nazdik hai tab us ne kahá, “Áh, merí gum-shuda rúh ! afsos ! tú kidhar játi hai ? tú áj ráť kaháñ letegi ? Tú phir kabhí thaťthe aur khillí se khush na hogí !”

Jab ki ímándár martá hai, to goyá bihisht hí us ke istiqbál ke liye nikaltá hai; aur wuh pahunchke abadí makáñon men rahtá hai. Par jab beímán martá hai, tab “Pátál niche us ke áne se jumbish kartá hai, ki us ká istiqbál kare,” Yash. 14: 9. Wuh phir na khel tamásha se apná jí bahláegá; na kisi nafsání lazzat se apná waqt ganwá sakegá; aur jítná is zindagí men us ne in chízon se khushí hásil kí, utná burá us ká hál hogá. Jaisá ki muqaddas log wafát ke bad fauran K̤hudá ke sáth já rahte haiñ, waisá hí beímán Shaitán ke sáth.

3. Jo maut ke bad fauran K̤hudá ke pás já rahenge, *wuh kyúñ maut se daren ?* Bahut ádmí maut se darte, aur us ká nám sunte hí niháyat kámpte haiñ. Par agar tum Masíh men bakhra rakhte ho, to maut, qabr o áqibat ke alfáz khushí se sunná cháhiye; balki munásib hai, ki tum maut ke mushtáq ho, is liye ki Masíh ke sáth já rahná bahut bihtar hai.

4. Agar sáre ímándár, wafát ke bad, fauran K̤hudá ke pás jáke rahte, to *munásib hai, ki wuh apní wafát ke árzúmand howen*, aur bihisht kí taraf ummed, kí nigáh karen. Pulús ne aisá hí kiyá: “Main mushtáq hún, ki rihái páún, aur Masíh ke sáth rahún.” Is tabdíl ke fáiदे bayán se báhar haiñ; tum pítal ke badle kundan páoge—pání ke badle nithrí mai—áks ke badle haqíqat—náchízí ke badle sachchá jalál. Áh, agar sirf is dunyá kí khák tumhári ánkhoñ se ponchbí játi, yahán tak ki tum jalál i Iláhi ko dekh sakte, to tum zindagí se thak jáke maut ko cháhte ! Par dekho, ki yih mírás haqíqatan tumhári ho : aisí barí bát ko mat tál do ; kyúñki agarchi K̤hudá tumháre

liye wuh kám, jo tum ne apne liye umr bhar na kiyá, ek hí gharí men kar saktá hai, tau bhí wuh aksaron ke liye nahín kartá hai.

III. *K̤hudá ádmíon ko maut ke waqt bihisht ke liye taiyár kar saktá hai ; tau bhí aksar nahín kartá.*

Faqat ek hí tamsíl hai, jis men bazon ká zikr hai, jo pichhlí sáť men buláe gae, Matí 20 : 9, 10. Aur sirf isí sanad men ek ádmí ká bayán hai, jo is tarah se buláyá gayá. K̤hudá yihí phir kar saktá hai ; kaun us ke fazl kí hadd bándh saktá hai ? Lekin wuh aksar gunahgáron ko maut ke waqt tauba nahín bakhshíta hai. Yih is liye nahín hai, ki un ke dil aise sakht haiñ, ki us ká fazl unheñ toñ nahín saktá ; lekin wuh insáf ke sabab se fazl nahín detá hai.

Kitáb i Muqaddas buđdhe gunahgáron ko dilásá detí hai ; bihisht ká darwáza, un ke haqq men, bilkull band nahín huá ; munásib hai, ki wuh tauba karen ; aur ummed hai, ki agar tauba karen, to naját páenge. Lekin derí karnewálon ke liye kuchh dilásá nahín hai ; íbrat kí bahut báten Kitáb i Muqaddas men haiñ. Bahut ádmí derí karke apná dil sakht karte haiñ ; aur jo K̤hudá ne is chor ke liye kiyá, so aksar gunahgáron ke liye, dam i marg, na karegá ; kyúñki

1. *K̤hudá ne hamen fazl ke wasíle bakhshé haiñ—us ko na mile.* Us ne dákuón ke sáth guzrán kiyá hogá, aur mazhab kí báten na suníñ. Ham Masíh kí khush-khabarí sunte haiñ—talím par talím hamen miltí hai ;—aur agar ham ámí báton ko istíamál na karen, to kyá ummed hai, ki K̤hudá hamen kabhí fazl i kháss bakhshégá ? K̤hudá ne Isráelíon ko kab ásmán se roťí bakhshí ? Sirf jab wuh zamín se muyassar na hotí thí. Us ne kab patthar ko phárke unheñ pání piláyá ? Sirf jab we usí ke hukm se wíráne men chalte the, jahán koí chashma na milá.

2. *Aisá hál phir kabhí na hogá, aur aise anjám kí ummed na rakhná cháhiye.*

Sháyad agar Masíh phir maslúb hotá, aur tú us ke sáth mārā jātā, to isí tarah tujhe ímán diyā jātā. Wuh ek mausim i kḥáss thā; is liye Masíh ko ek kḥáss phal diyā gayā.

3. Jaisá ki yih hál phir kabhí na hogá, waisá hí ímán bakhsbne ká *aisá sabab phir kabhí na hogá*. Masíh ne apní maut ke waqt, apní Rabbání qudrat zāhir karne ke liye, is ádmí ko qabúl kiyā. Jab us ká mazhab mujizon se sābit kiyā gayā, tab mujize mauqúf hue; aur jab us ká fazl is men zāhir húa, tab aisá fazl zāhir karne kí zurúrat báqí na rahi.

4. Is ádmí men ham dekhte hai, ki fazl i behadd kyá kar saktá hai; tau bhí *kahín wáda nahín hai*, ki Kḥudá aur kisi ke haqq men aisá hí karegá. Pas, ummed na rakhá chāhiye, ki Kḥudá ham ko maut ke waqt, tamám zindagí kí sarkashí ke bad qabúl karegá. Agar ham us kí marzí jánke derí karen, to ummed bahut hí kam hai.

HÁSIL I KALÁM.—1. Munásib hai, ki jinon ne barí umr men rahmat páí, so *us ajíb fazl kí taríf karen*, jo unhen milá hai. Kaise taajjub kí bát hai, ki jab Shaitán ne tere dinon ká maidá páyá hai, tab Kḥudá ne un ká chokar qabúl kiyá! Naql hai, kiagle zamáne men Márkas Kaiyas Viktorias bare burhāpe men butparastí se phirke Masíhí ho gayā. Us ne ek kḥádim i dín ke pás áke kahá ki Main Masíhí mazhab ko dil o ján se qabúl kartá hún: lekin barí der tak na us kḥádim i dín ne, na kalísyá ne us par kuchh bharosá rakhá; kyúinki wuh samajhte the, ki aisí barí umr men phiráyá jáná goyá muhál hai. Par bad us ke jab us ne apní chál se apne ímán kí pakkí gawáhí dí, tab kḥushí ke nare mārne, aur gíton ke gáne ke sáth bar kabhín ímándár kahne lage, Márkas Kaiyas Viktorias Masíhí ho gayá! Aur unhon ne is ká zikr kiyá, ki Yih achambhe kí bát hai. Aur agar Kḥudá ne is tarah se tumhen naját bakhsbí hai,

to munásib hai, ki tum auron se us kí ziyáda kḥidmat karo. Us kí rahmat kí kaisí daulat i bepáyán tum par zāhir húi!

2. *Jo pakke bálon tak apní aslí hálát men rakhte hai, so in báton ko sochke chaunk uṭhen*. Ai tum, jo dinon se, aur gunáhon se bhí mamúr ho, jin ká waqt tamám hone par hai, aur jin ká sab se bará kám shurú nahín húa, socho! Tumhári gharí men sirf thorá sá bálú rah gayá hai; aur jab wuh giregá, tab tumbará phirná námumkin hogá. Tumhára áftáb gurúb hotá hai; tumhári rát á játí hai; tumhára ek qadam qabr men hai. Kásh ki tum sochte, ki tumhári kaisí burí hálát hai! Kḥudá sháyad ajáib kare; par har roz ajáib nazar nahín áte; nahín, to ajáib na thaharte. Jab tak ki fursat, aur wasíle aur madad tumbáre qabze men hai, tab tak mihnát karo! Jo kám hanoz na húa, us ke liye mihnát karo; use aur mat tál do; tum us kí bábat bahut bejá derí kar chuke ho. Shaitán ne tumhen bahut dinon se bahkáyá, aur qabr aur jabannam ke lab par láyá hai. Ab thahro, aur socho, ki us ne tumhen kaisí hálát men phansáyá hai. Kásh ki Kḥudá in ákhirí dinon men tumhen dekhne ke liye ánkhen, aur tasauwar karne ke liye dil de!

3. *Sab jawánon ko* munásib hai, ki jaldí se Kḥudá kí razámandí kí talásh karen. Agar tum Masíh men bakhra cháhte ho, to abhí us ko dhúndhná chāhiye. Burhāpe tak use tál na do; kyúinki—

Abhí tum goyá *sínche* men ho; tumháre dil narm hai; yih wuh mausim hai, jis men tumháre dil par ba-ásání tásir ho saktí hai.

Fajr din ká sab se achebhá waqt hai: agar kisi ká kuchh kám ho, to fajr hí se use shurú karná chāhiye; nahín, to sháyad din bhar use karne na páoge. Isí tarah se, agar tum *zindagí kí fajr* men hayát i abadí na dhúndhoge, to aglab hai, ki dhúndhne na páoge.

Zindagí nápadédár hai: sháyad tum jawání

men maroge. Qabristán men qabren hain, jo thík tumbháre hí qadd kí hain.

Agar gunáh men maroge, to K̄hudá tumbhári *kamsiní* ko tauba na karne ká *uzr* na thaharāegá.

Agar abhí Masíh kí taraf phiroge, to tumbhári *zindagí* kalísyá ke aur auron ke liye *jūdāmand* hogí. Hazáron pachhtáe hain ki ham ne K̄hudá kí pairawí jawání men na kí.

Agar abhí tauba karoge, to tumbhári *zindagí k̄hushhál* hogí. Tumbhári kitní hí tangiún aur musibaten kyúun na hon, agar tum jaldí K̄hudá kí taraf phiro, to tumbhári *zindagí* men aisá maza hogá, kí dunyá kí sári k̄hushí se nahín ho saktá.

XXXIII.

MASÍH KI UMDA BĀTEN SALIB PAR.

CHAUTHÍ BĀT—TÚ NE KYÚN MUJHE CHHOR DIYÁ.

Tísre pahar ke qaríb Yisú ne bare shor se chillúkar kahá, Elí, Elí, lamá sabaqtaní ? yane, Ai mere K̄hudá, ai mere K̄hudá, kyún mujhe akelá chhorá.—Matí 27 : 46.

JAB sab se sakht dil in báton ko sune, to cháhiye kí shikasta ho jāe : yih K̄hudá ke Beṭe ke beniháyat gam kí áwáz hai : áge us kí tasdíq barí thí, lekin kabhí is ke muwáfiq nahín, kí bek̄hud kí tarah se nála kare. Is men dekho—

1. Wuh *waqt*, jab us ne is tarah se pukará, so tísre pahar ke qaríb thá, yá din kí nawín sáat fajar se. Yahúdí log din ke ghanṭon ko fajar se ginte the. Pák Kitáb yih bāt batlāti hai, táki hamen malúm ho, kí Masíh kitní der tak badan aur ján kí tasdíq men salib par latká rahá. Qaríb chha ghanṭe ká ársa us par is hálát men guzrá : tab us ne yih gam-afzá bāten kahín.

2. Is nále ká *mazmún* na jism ke dard, na us kí hálát kí beizzatí thí? yih sab us kí bátiní tasdíq men aise garq húa,

jaise chhoṭí dhárá bare daryá men. Wuh in báton ko farámosh karke sirf apne Báp ke us se dúr hone ke sabab afsos kartá hai, Ai mere K̄hudá, tú ne kyún mujhe chhor diyá? Wuh us waqt tak K̄hudá kí nákhushí se wáqif na húa thá.

3. Us ke mátam karne ká *taur*—barí áwáz se chilláya—adhmúe kí mánind nahín, lekin mazbút ádmí kí tarah, jis men *zindagí*, táqat aur hosh púre the. Aur is nála ká zor k̄háss karke do báton se malúm hotá hai,—us ne K̄hudá ká nám duhráya; aur phir púchhá, Kyún mujhe chhor diyá? goyá kahtá, kí jab yih sab gam mujh par áya, to tú ne kyún yih sab se barí ízá pahunchái?—kyún us chihra i mubáarak kí tajallí mujh se chhipáí, jo is se peshtar kabhí nahín chhipí thí? Yih kaisí naí aur k̄haufnák bāt hai! Is se malúm hotá hai, kí

K̄hudá ne Masíh ko, us kí sab se barí ízá ke waqt, chhor diyá, táki use behadd tasdíq men díle aur is sabab se Masíh ke dil men behayán gam aur afsos húa.

Is men tén mazmún hain; yane, use chhor dená; us ká matlab yá iráda; aur us kí tásir Masíh par.

I. *Use chhor dená.* Jab kahte hain, kí K̄hudá ne kisi ko chhor diyá, to is se murád nahín, kí K̄hudá kí hastí yá k̄hássiyyat us se dúr húi; kyúunki har waqt ásmán zamín us se pur hain; lekin is ke mané yih hain, kí us ke fazl, aur mihrbání, aur shafaqat ká zuhúr us par nahín hotá; jab yih házir nahín, tab goyá K̄hudá házir nahín. K̄hudá ne isí tarah se Shaitán aur jahannamíon ko bilkull chhor diyá hai; lekin yabán tak apne azízon ko nahín chhortá; faqat thoṭí der tak apní mihrbání ká zubúr i shírín un se chhipátá. Aur Masíh ko chhorná

1. *Bare gam ká sabab thá*—aisá, jaisá aur kisi ne na malúm kiyá hai, aur na kisi ke tajribe men áegá. Us kí aur sári musibaten, is ke muqábale men, halkí

thín; wuh us ke jism se, aur yih us kí rúh se mutalliq thí; wuh insán ke háth se, aur yih us ke Báp ke háth se húi. Un sabhon ko sahke kuchh nahín kahá; yih ma'lúm karke jald pukárá, Ai mere K̤hudá! ai mere K̤hudá!

2. Yih *sazá ke taur par húa*. Jaise jahannamí chhore gae hain, waise hí hamáre gunáhon ke sabab se munásib thá, ki K̤hudá hamen chhor de; aur use chhor dená hamáre in gunáhon kí sazá ke badle men thá. Jaisá ki jahannamí do tarah kí sazá páte hain, yane, tasdíq, aur k̤hushí kí hájat; waisá hí gazab se dard húa; aur k̤hushí, jo K̤hudá kí mihr-bání aur shafaqat se hotí hai, gáib ho guí.

3. Us *ká chhorá jáná haqíqí thá*—na khayálí, aur na misálí. Ham nahín samajh sakte hain, ki wuh sirf ranjída dilon ke mánind kahtá hai. Sach much Ulúhiyát ne insániyat se sárí k̤hushí aur mahabbat kí pahchán rokí. Masíh *ká yún pukárná is bát kí káfi gawáhi hai*.

4. Masíh *apní sab se barí hájat ke waqt chhorá gayá*. Jab sab dunyawí tasallíun use chhor gaún, aur sab záhiri buráíun us par ikatthí á gai thín, tab us ke Báp ne bhí use chhor diyá thá. Jab ádmí, balki us ke dost, us se dúr rahe, aur siwáe jání dushmanon ke koí us ke pás na thá; jab dard, aur sharm, aur sárí musíbaten use dabá detí thín; tab us kí tasdíq púrí aur kámil karne ke liye, K̤hudá bhí us se dúr rahá.

5. Yih aisá sadma thá, ki us men wuh *sirf apne imán par takiya kar saktá thá*. Siwáe Báp ke wade aur áhd ke us *ká kuchh bharosá na thá*. Aur haqíqatan Masíh *ká imán inhin báton se zahir húa*; kyúнки agarchi K̤hudá kí mahabbat kí pahchán us se ruk gai, tau bhí us *ká dil K̤hudá se líptá rahá*: us ne use apná K̤hudá kahá; aur zahir kiyá, ki us ne aur *kisí par kuchh bharosá na rakhá*, aur na

aur *kisí se kuchh madad cháhi*: aur wuh is hí bharose par sábit aur mazbút rahá, jab aur sab chízen use kuchh tasallí na de sakín.

II. Masíh ke is tarah chhore *jáne ká iráda aur mallab kyá thá?* Gunáhon se badlá lená us *ká k̤hás iráda thá*; aur phir imándáron kí tasdíq karná us *ká iráda thá*. Hamáre gunáhon ke sabab se wájib thá, ki K̤hudá abad tak hamen bilkull chhor detá. Yih har ek gunáh kí wájib sazá hai; aur jahannamí ise ma'lúm karte hain, aur hamesha ma'lúm karenge. K̤hudá un se abad tak dúr hai: nahín; balki K̤hudá, intiqám lene ke liye, un ke nazdík hai; par rahmat i Iláhi hamesha un se dúr hai. Aur isí tarah se, agar Masíh ne apní hí rúh men yihí sazá na sahí hotí, to K̤hudá ham se abad tak dúr rahtá. Agar us ne na pukárá hotá, ki Ai mere K̤hudá! ai mere K̤hudá, tú ne *kyún mujhe chhor diyá?* to ham abad tak jahannam ke gahráo men se pukárte, ki Ai sádiq K̤hudá, tú ne hamen bilkull chhor diyá hai!

Jab Masíh chhorá gayá, to jis waqt K̤hudá imándáron ko chhor detá hai, *yih un ke fáide ke wáste hai*. Masíh hamáre badle men chhorá gayá thá; aur ab K̤hudá hamáre tasdíq ke wáste hamen waqt ba waqt chhor detá hai. Masíh ko chhorne men gazab thá;—hamen chhorne men K̤hudá *ká iráda hai*, ki ham jágke duá karen, Zab. 77: 2; 88: 1—9; im-tihán sahne kí táqat hásil karen; apne tajribe ko yád karen, Zab. 77: 5; aur hamen sikháe, ki K̤hudá ke chihre kí tajallí kí kaisí qudr hai, aur Masíh ke nazdík rahná kaisá zarúr hai. Yih sab fáide, K̤hudá ke alag rahne se hamen hásil hote hain; aur sab ke sab Masíh kí isí tasdíq ke phal hain.

III. Daryáft karná *cháhiye*, ki *is chhore jáne kí túsír Masíh par kyá thá*. Is hádisé ne use bilkull náummedí men na dāla;

lekin gam aur ghabráhat ke gahráo men bahut dubáyá. Chár báton ko sochne se malúm hogá, ki tárikí is ke muwáfíq kabhí na thí, aur na gam is ke barábar kabhí thá.

1. Yih Masíh ke tajribe men *naí* bát húi: us ne is se peshtar kabhí apne Báp kí mahabbat kí hájat malúm na kí. Is sabab se yih hájat us ko bahut bhári bojh malúm húi.

2. Yih us ke nazdík *bhári* bát thí;—aisí bhári ki wuh, jo maut kí tasdíq men barre kí mánind sabr kartá thá, is bojh ke niche chilláne lagá. Zab. 22 : 1.

3. Us kí sab se barí tasdíq ke waqt *yih bhí us ke shámil hál húi*: jab us ko tasallí bahut darkár thí, tab hí yih khauf-nák musibat us par parí.

4. Yih tasdíq aisí bhári thí, ki *us ke sabab se maut jald á gai*. Aksar álmí, jo maslúb húa, itní jaldí se na múe; aur wuh donon, jo usí waqt maslúb húa, us kí maut ke bad zinda rahe. Koí aisá ranjída, jaisá wuh thá, kabhí na húa; aur is sabab se yaqín hai, ki wuh jaldí múá.

HÁASIL I KALÁM.—1. Jab ki Kḥudá ne Masíh ko salib par hamáre gunáhon ke sabab se chhor diyá, *to jitne martaba ham ne gunáh kiyá, utne martaba munásib thá, ki Kḥudá hamen chhor delú*. Yih gunáh kí wájib sazá hai: aur isí bát men gunáh kí kháss badí hai, ki wuh Kḥudá ke aur hamári rúhon ke bích judái kartá hai. Gunáh karne se ham Kḥudá se dúr játe; aur Kḥudá us kí wájib sazá thahráke ham se dúr rahtá; aur ákhir ko beimánon par yih fatwá diyá jáegá, Dúr ho, ai maláúno! Matí 25 : 41. Us ke bad Kḥudá aur un ke bích bilkull judái hogí, Lúká, 19 : 20; un ke darmiyán aur kuchh dostána suhbat kabhí na hogí. Pas, ai gunahgáro, khabardár! na ho, ki jab tum Kḥudá se kahoge, ki Ham se dúr ho; kiyúнки ham terí ráhon ká ilm nahín

cháhte hain, Aiyúb, 21 : 14; tab wuh tum se kahe, Dúr ho, ai maláúno!

2. Kḥudá ká imándáron se apná chihra chhipáná *sab se barí musibat hai*, jo is dunyá men un par par saktí hai. Jab unhon ne Masíh ko kore máre, hán, jab kílon se us ko daraḥt par táng diyá, tab us ne apná munh na kholá; lekin jab us ke Báp ne apná chihra chhipáyá;—yih hazáron bár maslúb hone se badtar thá. Aur isí tarah se yihí bát sab imándáron ko sab se burí malúm hotí hai. Jaisá Abisálúm ne kahá, ki Agar main bádsháh ko na dekhún, to káhe ko Jasúr se yahán áyá? 2 Sam. 14 : 32; waisá hí wuh mátam karke kahte, ki Agar ham Kḥudá ke chihre ko na dekhén, to káhe ko hamáre liye kafára húa? aur ham kyún buláe játe hain?

Ek buzurg kí bábat naql kí gai hai, ki jis waqt wuh jilá-watan kiyá gayá thá, to jab jab us ne apne mulk kí taraf nigáh kí, tab tab ánsú baháe: aur waise hí matrúk imándár jab bihisht kí taraf dekhe, tab ranjída ho. Ai Masíhí jab tú ne Kḥudá kí taraf nigáh kí, aur us ke chihre kí tajallí na páí, to kyá ánsú na baháe? Jab ki do dost bagair rone ke judá nahín hote, to kitná ziyáda Kḥudá ke dost us se judá hoke zár zár roen! Sach to hai, ki agar wuh us kí suhbat kí shiríní na jánte, to us kí hájat se itná ranj na hotá; lekin jab us tajallí ke bad tárikí áe, to kaisí tárikí hotí hai!

Aur jab un ke dil is tarah se gamgín hain, aur un kí tasallí ká áftáb gurúb ho gayá, tab Shaitán zor se un par hamla kartá hai. Is se un kí bechainí niháyat ziyáda ho játi. Wuh un par sher ke mánind gurrátá, aur unhen imtihan men dáltá hai. Tab un kí kaisí muflisí hotí! Un par is hálát men tars khána cháhiye. Agar tum kabhí is hálát men par gae ho, to kabhí auron ke is ranj se beparwá na rahoge. Albatta Kḥudá ká iráda hai, ki ham ek dúsre par, is hálát men, mihrbání

kareñ. Par agar ádmí aison se befikr rahen, tau bhí Masíh unhen yád karegá. Us ne un ká ranj áp hí men pahchána aur kabhí na bhúlegá.

3. Masíh ke chhoṛe jáne se *imándáron ko bahut sé tasallúñ millí haiñ*. Us ke chhoṛe jáne ke sabab se *tum abad tak chhoṛe na jóge*: wuh thoṛí der tak is ranj men rahá, táki tum abad ul ábád us men na raho: aur Kḥudá ká use thoṛí der chhoṛná, tum ko hamesha ke liye chhoṛne ke bará-bar hai. Kḥudá ke azíz Beṭe ká thoṛí der tak chhoṛá jáná tumháre tañ hamesha ke liye dúr karne se barí bát hai: aur jab yih hál húa, aur wuh ranj tumháre badle men uṭháya gayá, to zurúr Kḥudá tumhen apne pás se abad ul ábád judá na karegá.

Aláwa is ke, Masíh is muflisí men hamárá *namúna* húa: aur munásib hai, ki ham ranj men us par imán kí nigáh karke in chha báton ko yád karen:—

Agarchi Kḥudá ne Masíh ko chhoṛ diyá, tau bhí us ne use usí waqt *achehí tarah se sambhálá*: agarchi us ne us se munh morá, tau bhí us ke qádir háth us ke niche the. Aur imándáron kí bálat men aisá hí hogá: Kḥudá sháyad munh more, lekin háth tum se na khínchehá.

Agarchi Kḥudá ne use chhoṛ diyá, tau bhí *us ne Kḥudá ko na chhoṛá*, lekin pukáarte hús us kí tasallíon kí ráh dekhá kiyá. Kyá tum aisá hí karte ho? Jab Kḥudá tumháre dil se dúr hai, kyá tab bhí dil us ká mushtáq hotá hai? Kásh ki tum use ánsúon ke sáth dhúndhte, aur us kí gair-házirí sab se burí musíbat jánte.

Agarchi Kḥudá ne use chhoṛ diyá, tau bhí *us ke pás phir dyá*—use abad tak na chhoṛá. Waise bí tumhen hamesha na chhoṛegá: ghaṭá bahut kálí hai: tau bhí phategí, aur áftáb i sadáqat tum par phir jalwagar hogá.

Agarchi Kḥudá ne use chhoṛ diyá, tau bhí *us ne usí waqt Kḥudá ko sádiq ṭah-ráyá*: “Ai mere Kḥudá, main din ko duá

mángtá hún, par tú nahín suntá, aur rát ko mujh ko qarár nahín. Magar tú qud-dús hai,” Zab. 22: 2, 3. Kyá tum, Masíh ke mánind, musíbat ke waqt, aur apní hí musíbaton kí bábat, Kḥudá ko rástkár kah sakte ho?

Agarchi Masíh us waqt ázurda-khátir aur pareshán i hál húa, tau bhí *imán se sambhlá*: “Ai mere Kḥudá, ai mere Kḥudá,” imán kí báten haiñ. Aur ham bhí isí chatán par khare rah sakte haiñ. Jab sab tasallíán gáib hon, tab kyá ham sust hoke náummedí men baith jáen? Masíh ká namúna dekhke kaho, Ai mere Kḥudá! balki us ká kalám suno:—“Tumháre darmiyán kaun hai, jo Kḥudáwand se ɖartá? wuh us ke khádim kí báten sune; kaun hai, jo andhere men chaltá, aur roshní nahín pátá? wuh Kḥudáwand ke nám par iátimád rakhe, aur apne Kḥudá par takiya kare,” Yash. 50: 10.

Masíh par yih andherá *jalálí pau phatne ke thoṛí sé peshtar* pará. Us ke yih chíkh márne ke thoṛí hí der bad us ne jalálí fath pái: aur sháyad tumháre haqq men waisá hí hogá; sháyad gam kí rát ke bad khushí kí fajr hogí.

Par sháyad koí kahegá, ki Kḥudá ne beshakk mujhe bilkull chhoṛ diyá hai. Main púchhtá hún, Kyún? kis tarah jánte ho? Kyá halákat ke nishán tum men páe játe haiñ? Kyá tumhen kuchh fikr nahín? kyá mátam bilkull nahín karte ho? kyá tum Kḥudá ko khushí se chhoṛ sakte ho? Agar tum fikrmand, aur mátam-dil, aur Kḥudá ke mushtáq ho, to wuh phir tumháre pás áegá, aur tumhen khush karegá. Agarchi tum is dukh men ho, tau bhí tumhári yih ummed is dunyá kí sab tulfa chizon se bihtar hai!

Phir, agar Kḥudá tumhen bilkull chhoṛ detá, to tum khushí se gunáh kar sakte. Kyá yihí tumhári hálat hai? Agar hai, to bahut hí burí hai! Lekin agar tum gunáh se ɖarte ho, to zurúr tum apne Kḥudá se radd nahín kie gae ho.

4. Jab ki Kḥudá ne apne Bete ko salīb par chhoṛ diyá, *to us ke sab se qaz log thoṛí der tak chhoṛe já sakte hain.* Jab ki Aiyúb, Dáúd aur bahut se aur muqaddas, aur kḥáss karke Ísá Masīh chhoṛe gae, to kyá taajjub hogá, agar tum par bhí rúbání musibat á jae? In do báton ko yád karo : wuh aise waqt men kám áengí :—

Ímín se Kḥudá ko pakṛe raho. Jab roshnī na ho, tab bhí Kḥudá par takiya karo, Yash. 50 : 10.

Achehlí tarah se *daryáft karo*, ki kis sabab se tum andhere men chalte ho. Duá karo, ki Kḥudá jatáe, ki is ká kyá sabab hai. Aur jab tum ne apná gunáh daryáft kiyá ho, tab farotan hoke tauba karo, aur nit muáfi mángo. Jab tak ki Masīh phir tumháre dil ko roshan na kare, tab tak isí anjám ke liye fazl ke wasílon ko istímál karo ; aur agar wuh derí kare, to sabr karo : mubáarak wuh sab, jo us ke muntazir hain.

XXXIV.

MASĪH KI PANCHWĪN BĀT SALĪB PAR.

“MAIN PYÁSÁ HÚN.”

Bād us ke Yisú ne jánke, ki ab sab báton púrí ho chukín, yih kahá, táki nawishta púra ho, ki Main pyásá hún.—Yúh. 19 : 28.

JAB Masīh apní ján dene par thá, tab us ne yih báten kahín.

1. Jo shakhs yih nálá kartá hai, so Ísá hai. Isí se malúm hotá hai, ki yih tasdíc kuchh halkí na thí : kyúunki mazbút, aur diláwar, aur sábir ádmí chhoṛí báton par mátam nahín karte.

2. Wuh dukh, jis kí wuh shikáyat kartá thá, so pyás thí. Us kí ján apne bare mushkil aur sakht kám ko táمام karne ke liye goyá pyásí thí : aur us ká jism basabab apní sakht tasdíc ke, pyás ke niháyat dard o alam sahtá thá. Jab us

ne kahá, ki Main pyásá hún, tab jismání pyás us kí murád thí. Pyás pání kí kḥwáhish hai, jo jism kí tarí ke súkh jáne se paidá hotí hai : aur jism ke sáre dardon aur aziyaton men sháyad koí nahín hai, jo is se barí aur ziyádatar bardásht se báhar ho. Is ke niche bahut bare bare bahádur dab gae haig. Shamsún, apní barí fath ke bād, “nipaṭ pyásá húa : tab us ne Kḥudáwand ko yád kiyá, aur kahá, Tú ne apne bande ke háth se aisí barí naját baḡhshí : ab kyá main pyás se marúñ, aur námaḡhtúñon ke háth men parúñ?” Qáz. 15 : 18. Aur Yash. 41 : 17 men pyás barí muḡlisí kí misál hai : “Muhtáj aur miskín pání dhúnḡhte, par wuh nahín miltá : un kí zubán pyás se kḥushk hai : main Kḥudáwand un kí sunúngá ; main Isráel ká Kḥudá unheñ na chhoṛúngá ;” yane, jab mere log barí hí zarúrat aur niháyat dukh men hon, tab main un ke sáth húngá, aur un kí madad aur riháí karúngá. Pyás men malúm hotá hai, ki tamám badan pání cháhtá, aur us ke wáste mihnát kartá hai, par nahín pátá. Yih bál der tak pání na píne se ho játá hai ; aur jab ki aziyat aur dard kí shiddat se jí mánda ho játá hai, tab bhí pyás shiddat se hotí hai.

Agarchi Masīh ne, bād us ke ki apne shágirdon ke sáth rát ko dastarkḥwán ke pás baithá, ek búnd pání na chakhá thá—(us ke bād is dunyá men us ke liye aur kuchh kḥurák na thí)—tau bhí yih us kí niháyat pyás ká sabab na thá ; lekin us ká sabab us kí barí barí musibatén thín, jo wuh apne badan aur ján men itní der se sahtá thá. Yihí use kháe játí thín ; aur in ke sabab se us ká jí ázurda rahá.

3. Jab us ne jáná, ki “Sab kuchh púra ho chuká,” yane, jab us kí maut ke wasíle se sab kuchh tamám hone par thá,—us kí maut ke thoṛí der peshtar, jab dard i marg us par bashiddat á paṛe,—tab us ne yún chíkḥ mári : aur is se malúm húa, ki maut nazdík hai ; aur us ká pyár ha-

máří taraf, jo maut se mazbúttar thá, is se zálhir húá. Is mahabbat ke sabab se us ne yahán tak nála na kiyá, na koí k̄hurarák lí, is liye ki jab tak us ká kám tamám na ho, tab tak us ne chain na liyá.

4. Us ke nála karne ká matlab yih thá, ki “kitáb púrí ho;” yāne, hamáre ímán kí taraqqí ke liye, jo kuchh áge nabíon kí marifat se kahá gayá thá, so purá ho. Pas, áge kahá gayá thá, “Unhon ne mujhe kháne kí jagah zahr diyá; aur pání ke badle tishnagí ke liye sirká píne ko diyá,” Zab. 69 : 21; aur us ke is dukh men yih bát púrí húi. Pas málum hotá hai, ki

Masíh ká gam salíb par aisá thá, ki us kí ján par gúlib húá, yahán tak ki us ne pukará, “Main pyásá hún.”

“Agar main hazár baras zinda rahtá, aur roz roz Masíh kí k̄hátir hazár bār wuhí maut sahtá, jo us ne mere liye qabúl kí, tau bhí yih sab, Masíh kí maut ke muqábale men, kuchh na hotá.” Jaisá ki us kí dulhin, yāne, kalisyá, Yaramiyáh ká Nauha, 1 : 12 men kahtí hai, waisá hí is bálát men Ísá kah saktá thá :—“Ai sáre ráh chalnewálo, kyá tumben yih kuchh nahín hai? Nazar karo, aur dekho; kyá koí ranj mere ranj ke barábar hai, jo mujh par guzar gayá hai, jis se K̄hudá-wand ne apne tez qahr ke din mujhe mára?”

Hamáre K̄hudáwand kí tasdíq do qism kí thí, ek to jismání, aur दूसरी ruhání. In ko alag alag sochenge; tab málum hogá, ki jab donon báham bashiddat us par á parín, tab us ká pyásá honá aur pukárná kuchh taajjub na thá.

I. Us ká jismání dard bahut bará thá, kyúнки wuh tez, sáre badan men, barábar, aur andarúni tasallí se k̄hálí thá.

1. Us ká dard tez thá. Jahán dard k̄háss karke málum hotá hai, yāne, háth páñw men, wahán us ká k̄háss ranj thá. Yád karná cháhiye, ki us ká badan na

gunáh se, na bímáří se, kamzor yá sun ho gayá thá; so us ne beshakk dard ko aur logon kí banisbat ziyáda málum kiyá hogá. Jitná ziyáda badan kámil, aur hawáss durust hon, utná hí ziyáda dard málum hotá hai; aur Masíh ke jism men kuchh k̄halal na húá thá; so us ká dard bahut húá hogá.

2. Us ke síre badan men dard júrí thá—na sirf do ek ang men : balki us ke sir men kánte chubhe, us kí píth par koṛe paṛe, us ke háth páñw men kílagín; aur salíb par laṭakne se sára badan niháyat bechainí men rahá.

3. Yih dard barábar rahá—ek dam na ruká. Lahar par lahar, gam par gam áyá kiyá, jab tak ki K̄hudá kí sáří maujen us par se guzar gaín. Dard kí shiddat jab barábar rahtí, tab jaldí se bare mazbút dilon ko dabá dálti hai.

4. Us ká gam betasallí thá. Agar kisi ke dil men K̄hudá kí taraf se k̄hushí aur tasallí hotí jáe, to us ke jism ke dard kam málum hote hai; aur isí se shahídton ne ág ke shuālon men shádmání se nara mára. Aur is se adní tasallíun jo hai, so bhí maglúb jism ko kuchh kuchh sambhálti hai;—lekin na us ke Báp kí taraf se, na aur kisi chashme se us par k̄hushí kí dhára bahí; balki niháyat gamgíní húi, jis se jism kí tasdíq bahut barh gaí.

II. Ham us kí batiní tasdíq sochen, ki wuh kaisí barí thí; aur basabab us ke kaisí jaldí se us kí táqat ghaṭ gaí, aur us kí tarí k̄hushk ho gaí.

1. Us ke dil ne K̄hudá ke gazab ká bojh málum kiyá. Bádsháh ká gazab sher ke garajne ke mánind hai; lekin wuh, banisbat K̄hudá ke gazab ke, kyá hai? Us ke qahr ke áge kaun khará rah saktá hai? aur us ke gusse kí garmí men kaun thahar saktá hai? Qahr us ká ág kí tarah bitá játá hai, aur chaṭānen us se dhái játí hai, Nahúm, 1 : 6. Agar Ma-

síh ká zor chatánon ke zor se ziyáda na hotá, to yih bojh us ko pís dáltá.

2. Aur is tasdíq men kuchh *tasallí ká mel na thá* : na ásmán se na zamín se; us ke pyále men sab kuchh karwá thá : Kḥudá ne apne Beṭe ko kuchh fursat na dí, aur na us ká dukh halká kiyá. Agar Masíh sárá bojh na sahtá, to ham par kyá hí sadma guzartá !

3. *IIán, Kḥudá ká sárá gazab* us par undelá gayá, yahán tak ki us ke logon ke liye ek búnd bhí na rah gayá. Masíh ká pyálá gahrá aur bará thá : us men behadd Kḥudá ká sárá gazab aur qahr bhará thá : aur wuh sab ká sab pí gayá.

III. Zúhir hai, ki jab tarah tarah kí tasdíq us par báham áin, to un ke sabab se *us ká jí hár gayá*, aur wuh bolá, ki Main pyásá hún.

1. Jab ki sirf *jism ke darl aur zakhírí tasdíq* hote hain, tab bhí jí bahut mánda ho játá hai. Is tarah Dáúd mátam kartá hai, ki “Jab tú ádmí ko us ke gunáh ke báis gusse se adab detá hai, to us ke jas ko patange kí mánind kho detá hai,” Zab. 39 : 11 ; yane, jis tarah patange ká ṭhikáná nahín, par wuh ek dam men nest ho játá hai ; usí tarah ádmí dukh ke sabab kham ho játá hai.

2. *Bátiní aur dílí musibatén* sab se mazbút jism kí táqat ko ghatáti hain. “Afsurda dil haddíon ko kḥushk kar detá hai,” Ams. 17 : 22. Jaisá ki tez chhúrí apne miyán ko kát dáltí, waisá hí ranjída dil badan ko khátá aur kharáb kartá hai.

3. Jab ki *donon tarah ká gam báham áe*, to kaisí jaldí se mazbút jism kamzor ho játá hai. Rúh aur badan ke bích ek kḥáss nisbat hai, jis ke sabab se ek dúsre kí tasdíq se afsos kartá ; aur ek dúsre kí madad kartá hai ;—lekin jab donon ranjída hain, tab kis tarah se ek dúsre ko mazbút kare ? Isí tarah se Masíh par jismání aur rúhání donon gam báham áe, aur use daryá i

mufisí men zor se ḍubáyá : isí ke sabab se us ne pukará, ki Main pyásá hún.

HÁSIL I KALÁM.—1. *Gunáh kaisá burá hai !* Jab ki us ko miṭáne ke wáste yih sab tasdíq zurúr thí, to wuh kaisá burá malúm hotá hai ! Masíh kí tasdíq, jo gunáh ke sabab se us par húi, ham ko aur sab tadbíron se ziyáda gunáh kí burái batlátí hai. To kúsh ki ham kabhí gunáh ko haqír na jánen, go ki wuh adná aur kamzor chíz hai. Agar Kḥudá tumhen is áíne men is burái ko kabhí dikháe, tab tum iqrár karoge, ki aisí koí haulnák chíz nahín hai, jaisí yih. Jáhil gunáh se ṭhaṭṭhá karte hain ; dánishmand ádmí is se thartharáte hain.

2. *Bátiní aur rúhání tasdíq* kaisí bardásht se búhar hai. Jab ki Masíh us ko sahke chilláyá, to zurúr wuh aisí halkí nahín hai, jaise ki baze samajhte hain. Kḥudáwand Ísá aur ádmíon se ziyáda bardásht kar saktá thá, balki sabr ke sáth aur sab musibatén sahín ; lekin jab yih us par áyá,—jab Kḥudá ke gazab ne us ke dil ko jalá diyá,—tab us ne pukará.

Dáúd diláwar, aur bahádur, aur jangí thá ; lekin jab Kḥudá ne gunáh ke sabab se us par rúhání musibatén pahuncháin, tab wuh us ke gam se chilláyá : “Main sust ho gayá hún, aur nipat pis gayá hún, aur dil kí ghabráhat se chillátá hún. Merá dil ghabráta hai, merá búta mujh se játá rahá, aur merí ánkhoṅ kí bínáí bhí játí rahí,” Zab. 38 : 8, 10. Bahuteron ne sáf sáf gawáhí dí hai, ki is dunyá ke sáre dukh dard Kḥudá ke gazab ke muqábale men, jo tamíz par tásír kartá hai, kuchh nahín hain. Wuh kírá, jo kabhí nahín martá, so kyá hai ? Gunáh-álúda tamíz, jo apne taṅ sazá ke láiq jántí hai. Yih kírá insún ke dil hí ko khá játá, aur jahannam kí kḥáss haibat hai. Jismání dukh dard ká kuchh iláj ho saktá hai ; par is ká iláj sirf Masíh ká kḥún hai. Jismání dardon men dil kí pædári aur mazbútí kuchh tasallí detí hai ; par yahán dil hí zakhmí huá.

Kásh ki tum kabhí is tasdíq ko haqír na jánte ; kyunki wuh bardásht se báhar hai.

3. *Jahannam*, jahán yih nála nit suná játa hai, ki Main pyásá hún, *kaisí haulnák jagah hai*. Wahán azím aur haibatnák Kḥudá ke gazab ke shuále mulzimón ko har dam lapette rahte hain, aur koí unhen kuchh sukh nahín detá. Jab ki Masíh ne thorí der tak Kḥudá ká gazab sahke yih nála kiyá, ki Main pyásá hún ! to un ká kaisá hál hogá, jo abad ul ábád us ke qabze men rahenge ? Jab lákhon baras bít jáenge, tab karorón aur shurú honge. Jahannam men abadí pyás hotí hai, aur koí use kuchh mitá nahín saktá. Yih bát tum log socho, jo filhál na sirf pyás ko bujháte, par matwálápan men bhí rahte, aur har tarah kí nafsání lazzaton par farefta hote ho. Yád karo, ki us daulatmand ne, jis ká zikr Lúká, 16 : 24 men hai, kyá kahá,—ki Lázar ko bhej, táki wuh apní ek unglí ko pání men dūboke merí zubán ko thandhá kare ; kyunki main is ág men kalaptá hún. Agar shiddat ki pyás abhí aisí bardásht se báhar hotí hai, to wuh kaisí hogí, jo is se behadd barí, aur kabhí ghaṭtí nahín hai ? Mat kaho, ki Kḥudá ká apní kḥilqat ke sáth aisá sulúk karná barí sakhtí hai : agar wuh sulúk sochoge, jo us ne apne Beṭe ke sáth kiyá, jab use hamáre gunáhon ko mahsúb kiyá, to yih bát na kahoge. Gunahgár jahannam ke láiq hai ; aur jo Masíh ko, yane, gunáh ke iláj ko, radd kartá hai, so jahannam kí sab se burí jagah ke láiq.

4. Jo tabíyat *bahut lazzat kí chízen cháh-tí hai*, so is mazmún se *tarbiyat* páe. Kḥudá ká Beṭá, sukh ke liye, ek ghúnt paní cháhntá thá, aur wuh use na milá. Kḥudá ne hamáre sukh ke liye tarah tarah kí chízen dí hain, aur ham unhen haqír jánte hain. Jab ki ham pyáse hain, to kabhí kabhí cháe, aur aur chízen pyás bujháne ke wáste miltí hain, aur tau bhí ham khush nahín hote. Agar ham Masíh ká yih nála, Main pyásá hún, wájib tarah

se sochte, to ham us ke liye shukr bhejte. jis kí ab tahqír karte hain ; aur dil men har ek adná adná rahmat ke liye qínáat paidá hotí. Jab sárí ebízon ke Kḥudáwand ne pukará, Main pyásá hún ; aur apní tangí men kuchh tasallí na páí ; to kyá tú, jis ne hazáron bár aise gunáh kie, ki kisi barakat ke láiq na rahá, kurkurátá aur ámí barakaton kí tahqír kartá hai ? Wáh ! yih kyá hai, ki tú, jo Kḥudá ke gazab ke pyále ká sazáwár hai, thande pání ke pyále ko haqír jantá hai ! Kásh ki tú dil men is ká tasauwar kartá, aur har hálát par qanáat kartá !

5. Kyá Masíh ne salíb par pukará, ki Main pyásá hún ? to ímándár *hargiz abad tak pyáse na rahenge* : un kí pyás zurúr bujhái jáegí. Yih wada húa hai, ki “Mubáarak wuh, jo sadáqat ke bhúkhe aur pyáse hain ; kyunki wuh ásúda honge,” Matí 5 : 6. Bihisht men wuh nahr se na píenge ; lekin asl chashma i labrez se. “Wuh tere ghar kí chiknái se ser honge, aur tú apní nímaton ke daryá se unhen seráb karegá. Kí zindagí ká chashma tere pás hai ; ham terí roshní se roshní dekhenge,” Zab. 36 : 8, 9. Wahán abad ul ábád wuh píte aur taríf karte rahenge ; un kí sárí kḥwáhishen púrí hongí. Is sabab se bihisht bahut hí dil-pasand jagah hai ; aur munásib hai, ki jab tak ham wahán na pahunchen, tab tak aise bechain rahen, jaise ki musáfir, jo tázagí-bakḥsh chashme ke liye áhen khínchtá hai. Yahan kí hálát pyás kí hai ; áyande kí ásúdagí kí hogí. Ímán se ham yahán kabhí kabhí us chashme se thorá sá píte hain ; lekin is se pyás sirf ziyáda malúm hotí ;—wahán pyási ján bilkull ser aur ásúda ho jáegí.

6. Kyá Masíh ne apní musíbaton kí shiddat se pukará, ki Main pyásá hún ? to *Kḥudá kí muhabbat gunahgáron kí taraf kaisí azím hai*, ki jis se us ne apne mahbúb Beṭe ko aisí musíbaton men dálá ! Wáh ! us mahabat kí unchái, lambái, gahrái, aur chaurái, jo ilm kí daryáft se báhar hai !

Khudá ne Masíh ko us se ziyádá pyár kiyá, ki ham apne bachehon ko karte haiñ : aur báwajúd is ke us ne use aisi musibat men dálná is se ziyáda pasand kiyá, ki ham abad tak halák hon.

Aur kabhí is bát ko farámosh na karná cháhiye, ki Masíh, bare gunahgáron ke liye, jo ek adná barkat ke sazáwár na the, is ranj men muhtalá húa. Yih bát, ki jab ham gunáh karte chale játe the, tab hí Masíh hamáre liye muá, Rúm. 5; 8, Kḥudá kí mahabbat ko kḥúb ásh-kára kartí hai. Isí tarah se Kḥudá kí mahabbat, jo Masíh men záhír húi, har nae manzar men buland aur bulandtar malúm hotí játi hai. Is mahabbat ke kḥayálon se mutaajjib hoke us par farefta ho.

“Ab Kḥudá ká, us kí is baḥshish ke liye, jo bayán se báhar hai, shukr ho.”

XXXV.

MASÍH KÍ CHHAṬHWÍÑ BAT SALÍB PAR.

“PÚRÁ HÚÁ.”

Pbir Yisú ne jab sirká chakhá, to kahá, Púra húa, aur sir jhukáke ján dí.—Yúh. 19: 13.

“PÚRÁ HÚÁ.” Yih Kḥudáwand Ísá Masíh ká chhaṭhwán kḥáss kalám hai, jo us ne salíb bar kahá; goyá jab us ne apní musibaton ká jalálí anjám nazdík dekhá, tab fath par lalkará.

Aslí Yúnání zabán men yih ek hí bát hai; par us hí ek bát men sári kḥushí aur Iláhí tasallí ká áin magz aur gúdá hai. Qadím Yúnání fakhr karte the, ki ham thoří sí báton men bahut kuchh kah sakte haiñ; par jo wuh sirf dhúndhte the, so is bát men páyá gayá. “Púra húa”—insán ke liye kafára pesh láne ká bará kám púra húa. Is bát ká ek kḥáss matlab yih hai; aur dúsrá, ki sab nishánián aur álamaten purí hún. Lekin

yád karná cháhiye, ki jab ham kahte haiñ, ki Masíh ne kafára ko apní maut se púra kiyá, to yih matlab nahín hai, ki wuh sirf us kí maut se púra húa;—us ká qabr men rahná, us ká jí uṭhná, aur us kí ásmán par jáná, us kí maut ke sáth is bát men wábasta hai. Pas, is ke mutábiq yih natíja nikálá játa hai—ki

Masíh ne kafára ká azím kám, jo Kḥudá Báp ne use sipurd kigá thá, púra aur kámil kiyá.

Ek hawárí ne is barí bát kí sáf gawáhí dí hai: “Us ne ek bár qurbán dene se unhen, jo muqaddas hote játe haiñ, abad ke liye kámil kiyá,” Ibr. 10: 14. Aur isí tarah se Masíh ap kahtá hai, “Main ne zamín par terá jalál záhír kiyá; jo kám tú ne mujhe karne ko diyá, us ko main tamám kar chuká,” Yúh. 17: 4. Ab daryáft karen, ki yih kám kyá thá; Masíh ne use kyúnkar tamám kiyá; aur us ke púre hone ká kyá subút hai.

I. Masíh ne apní maut se *kaun sá kám tamám kigá?*

Us ne, hamará zámín hoke, hamáre iwaz men, aur hamárí naját ke liye, Kḥudá kí sári shariát ko púra kiyá. Shariát jaláwáli hai; Kḥudá kí qudsí us ke har ek hisse par goyá chhápí aur khodí gaí hai: “Us ke dahne háth se un ke liye ek átashí shariát húi,” Ist. 33: 2. Kḥudáwand kí gairat ne us ke har ek nuqte aur shoshe par nigahbání kí; kyúnki us ká jalálí aur hairat-afzá nám us par thá; us ne bar ek ko, jo us kí har ek bát par qáim nahín rahtá hai, lanatí kiyá, Gal. 3: 10. Is liye us men, jo us ko púra kare, do báten zarúr haiñ, yane, tabíyat kí aur kám kí takmíl.

1. *Tabíyat yá sifaton kí takmíl.* Jis men yih nahín hotí, wuh kabhí nahín kah saktá, ki “Púra húa.” Kámil kám kámil shai se sádir hotá hai: aur dekho, Masíh kaisí kámil qudsí ke sáth záhír

húa, táki tábjidárí ko káml kare, aur us ke wasíle se purá kafára hamáre liye kare: "is sabab se jo Quddús tujh se paidá hogá, Kḥudá ká Beṭá kahláegá," Lúká 1 : 35. Aur albatta "aisá Sardár Kábin hamáre sháyán thá, ki wuh pák, betaqsír, námula-was, gunahgáron se judá thá," Ibr. 7 : 26. Is tarah se shariát ne us men koi áib na páyá; hán, aur kisi tarah se us ki aisi izzat nahín ho saktí, jaisi ki Masíh ke us ki farmánbardárí karne se, aur us ko badlá dene se húi.

2. Zarúr hai, ki *aamál aur tábjidárí kí takmíl* bhí ho, táki wuh kahe, ki "Purá húa." Masíh men yih takmíl thí: us ne shariát kí sab báton ko máná; sab ko, jo durust hai, purá kiyá, Matí 3 : 15. Jo kuchh karná zarúr thá, so us ne kiyá; jo kuchh sabná zarúr thá, so sahá: aur us kí tábjidárí in donon báton men yahán tak káml thí, ki insáf i Iláhi kí pák áukh ne us men koi áib na páyá; aur yún us ne wuh kám, jo Báp ne karne ko diyá, purá kiyá. Yih ek zarúrí, mushkil aur beshqímat kám thá.

Kḥudá ko yih kafára lená zarúr thá. Merá matlab yih nahín hai, ki Kḥudá ko, us kí áin kḥassiyat se, kuchh zarúr thá, ki insán ke liye kafára karáe; naját Kḥudá kí ázád marzi se húi; par jab us ne Masíh ke wasíle se láchár gunahgáron ke liye kafára karne ko tháná, tab zarúr húa, ki us kí maslahat purí kí jáe: "táki wuh, jo tere dast o qazá ne pahle musammam kiyá, ki wuqú men áe, use karen," Aam. 4 : 28.

Masíh ko kafára honá zarúr thá; kyúnki us ne Báp ke sáth áhd kiyá thá. Is liye Masíh ne kahá, "Insán ká Beṭá rawána hotá hai, jaisá muqarrar húa," Lúká 22 : 22; yane, jaise ki áhd men áge ṭhahráyá gayá thá. Wuh us áhd ko purá karne kí zarúrat men hoke is dunyá men áyá; aur á karke us se munh na morá: "zarúr hai, ki main apne Bhejne-wále ke kámon ko karún, Yúh. 9 : 4.

Aur hamáre liye zarúr thá, ki yih kám purá kiyá jáe; kyúnki agar Masíh ne yih kám tamám na kiyá hotá, to gunáh jhat ham sabhon kí zindagí, tasallí aur um-med ko tamám kar dáltá. Agar yih kám tamám na kiyá játá, to Ádam kí aulád men se ek shakhs bhí Kḥudá ke chihre ko kabhí na dekhne pátá. Is liye likhá hai, "Aur jis tarah Músá ne bayábán men sámp ko buland kiyá, usí tarah zarúr hai, ki Ibn i Ádam buland kiyá jáe; táki jo koi us par ímán láe, halák na ho, balki hayát i abadí pác," Yúh. 3 : 14, 15.

Aur jaisá ki is kám kí takmíl zarúr thí, waisá hí wuh *mushkil* thá: bahut áhon aur ánsúon ke had Masíh ne kahá, "Purá húa." Jo bojh Masíh ne apne kándhon par utháiyá, hán, le bhí gayá, use ásmán ke sáre firishte ek zarra sá nahín uthá sake. Bág men us ke alam se, aur salíb par us ke pukárne se ma'lúm húa, ki yih bojh kaisá bhárá thá.

Masíh ká yih kám *beshqímat* thá; yih kám, jo thore ghanṭon men purá kiyá gayá, abad ul ábád firishton aur muqaddason ke gít ká mazmún hogá. Áh, beshqímat kám! Is chashme se jo barkat-eñ sádir hotí, yane, tasdíq, taqdíis aur tabanní, un kí qadr bújhí nahín játí; aur siwáe is ke, áqibat kí kḥushwaqtí aur jalál bhí is se hotá hai; aur insán ke dil men is ká wájib kḥiyál nahín áyá. Jab ki firishton ne bunyád dálne ke waqt kḥushí se nara mára, to us ke muqaddason ko, "Purá húa" ká lafz sunte hí, kaisi kḥushí o kḥurramí karní cháhiye!

II. Ab daryáft karen, ki Masíh ne yih jalálwálá kám *kis tarah* tamám kiyá.

1. *Farmánbardárí se*: "marne tak, balki salíbi mánt tak farmánbardár rahá," Fil. 2 : 8. Isí tarah se jab wuh is kám men dákhil na húa thá, tab us kí bábat yih peshingoí kahí gáí, "Kḥudáwánd ne mere kán khole hain, aur main bágí na hotá thá, aur na bargashta bantá thá," Yash. 50 : 5.

2. Masíh ne is kám ko *ázádagí ke sáth* púra kiyá. *Ázádagí* aur *tábjidárí* ek दूसरे ke *khiláf* nahín hai. Músá kí má ne Firaún kí beṭí kí *tábjidárí* se apne beṭe ko dúdh piláya, lekin *ázádagí* ke sáth, aur apní *khushí* ke liye. Waisá hí Masíh ne kahá, ki “Báp mujhe is liye pyár kartá hai, ki main apní ján detá hún, táki main use phir lún. Koí use mujh se nahín letá, balki main use ap se detá hún; us ká dená mere *ikhṭiyár* mein hai, aur us ká phir lená mere *ikhṭiyár* mein hai: yih hukm main ne apne Báp se páya,” Yúh. 10 : 17, 18. Us ne us ke anjám kí *khátir* kám ko pasand kiyá. Jab us ne azal se us par nigáh kí, tab us kí *khushí* baní Ádam ke sáth thí, Ams. 8 : 31. Aur jab dunyá mein áya, tab pure dil se Báp ko jawáb diyá, “Dekh, main átá hún, ai mere *Khudá*, main terí *razámandí* bajá lane par *khush* hún,” Zab. 40 : 7, 8.

3. Us ne apná kám *sargarmí se* kiyá: kabhí kábil na rahá; nekí kartá phirá, Aamál 10 : 38. Kabhí kabhí apne kám mein aisá *marshgúl* rahá, ki apní roṭí kháne ko bhúl gayá, Yúh. 4 : 31, 32. Jaise ki bahuteron kí *zindagí* sirf khel aur tamáshon mein sarf kí játi hai, waise hí us kí *zindagí* kámon mein káti grá: wuh mihnaton se labrez húi: us kí fursat ká waqt *Khudá* ke liye is kám ko púra karne mein sarf húa.

4. Us ne use *kamáliyat ke sáth* púra kiyá. Jo kuchh *kafáre* ke liye zarúr thá, so púra húa; us ke píchhe koí us mein háth nahín lagá saktá; balki firishte us ke kám mein kuchh shámil nahín kar sakte. Masíh ká kám yún tamám kiyá gayá. Shará ká dawá adá kiyá gayá; jo kuchh *gunahgár* ko darkár hai, so mol liyá gayá; aur kuchh darkár nahín; aur kuchh ho nahín saktá; jab us ne kahá, ki “Púra húa,” to use kámil árásta kiyá.

III. *Kaun sa subút hai*, ki Masíh ne yún *kafáre* ká kám púra kiyá hai?

Jab Masíh muá, tab zarúr *kafáre* ká

kám púra húa; kyúnci us ká *khún* aur us kí *tábjidárí* donon *qadr aur túsír* mein *behudá* hai, aur is anjám ke liye káfi. Pas, jab wuh *khún* haqíqatan baháyá gayá, tab insáf rází húa; aur jin ke liye wuh baháyá gayá, wuh lanat se ázád hue.

2. Sáf zahir hai, ki Masíh ká kám púra húa; kyúnci Báp ne use *ráz-núma* diyá—use murdon mein se jiláyá, aur apne dahne biṭhláyá. Jab kí *Khudá* ne, jo qarz-khwáh hai, *gunahgár* ke zámín ko chhor diyá, to zarúr qarz bilkull adá ho chuká. Ab Masíh ne, jí uthne ke waqt, insáf ke sáre dawé se *chhutkára* páya; is liye likhá hai, ki wuh Rúh se sachchá *ṭhahráya* gayá, 1 Tim. 3 : 16. Kyúnci jab qabr khulí, aur Masíh jí uthá, to goyá yih *qaid-kháne* ká *darwáza* kholná thá, jis se zámín, jo auron ke qarz ke liye *qaid* mein parí rahí, *chhut* jáe. Isí tarah se Masíh apne ásmán par jáne kí bábat boltá hai: kí Rúh dunyá ko *sadáqat* kí bábat qáil karegi, Yúh. 16 : 10; yane, mujh mein kámil *sadáqat* hai, jo *gunahgáron* kí *tasdíc* ke liye unhein *mahsúb* kí *jáegí*. Aur kis bít ke wasíle se wuh dunyá ko is kí bábat qáil karegá? “Main apne Báp ke pás játá hún, aur tum mujhe phir na dekhoge.” In báton mein, “tum mujhe phir na dekhoge,” *bará* matlab hai; goyá “Tum jáno, ki main ne tumhári *tasdíc* purí kí, aur *Khudá* ko tumháre liye yahán tak rází kiyá, ki tum kabhí *mulzim* na hoge; kyúnci jab main ásmán par jáúngá, to main wahán jalál mein Báp ke sáth rahúngá, aur phir yahán kám kámil karne ko na bhejá jáúngá.” Aur hawári kí báten is kí bábat sáf hai—“Wuh ek hí *qurbáni* *gunáhon* ke wáste *guzránke* *Khudá* ke dahne já baithá,” Ibr. 10 : 12—14. Aur us ne in báton se yih wájib *natíja* nikálá: “us ne ek bár *qurbán* dene se unhein, jo *muqaddas* hote játe hai, abad ke liye kámil kiyá.

3. Us kí *túsír* se *ímándáron* par Masíh ká kún kámil *maḷúm* húa: kyúnci us kí

kamāliyat se un kī tamīz meṇ āram hotā hai; aur maut ke waqt wuh haqīqatan jalāl meṇ dākḥil hote haiṇ;—aur agar Masīh ne apnā kām tamām na kiyā hotā, to yih bāteṇ na ho saktīṇ. Agar Masīh ne apnā kām nākāmil chhor diyā hotā, to kabhī bārbardāron ko tasallī na de saktā, Matī 11 : 28. Agar us kā kām tamām na huā hotā, to tamīz har waqt dardī aur thartharātī, aur ham us ke jism ke parde kī rāh meṇ hoke bihisht meṇ dākḥil na ho sakte, [Ibr. 10 : 19, 20.

HĀSIL I KALĀM.—1. Jab ki imāndār apnī kḥidmat meṇ aib aur kamṭī dekhte haiṇ, to Masīh ke kāmīl kām se *kaisī umda tasallī millī hai!* Hamāre sāre kām nākāmil haiṇ—sab meṇ nuqs hai. Hamārī bihtarīn kḥidmat meṇ bahut sā gunāh hai: lekin yahūṇ hamāre sāre shakk aur dar kā ilāj hai; agarchi ham apnā koī kām tamām nahīṇ kar sakte, tau bhī Masīh ne apnā kām purā kiyā; aur yūṇ, agarchi ham āp meṇ lāchār aur nākāmil haiṇ, tau bhī us meṇ kāmīl hanc haiṇ, Kal. 2 : 9, 10. Agarchi ham shara kī kāmīl farmānbardārī nahīṇ kar sakte, tau bhī shara ke wājibāt pure hūe. Rūm. 8 : 4. Masīh kī kāmīl tābīdārī hamen Kḥudā ke āge kāmīl aur beaib kar detī hai. Munāsib hai, ki ham apne har ek aib aur kamzorī par mātām karen; lekin agarchi har ek farz meṇ bahut sī kamzorīṇ hamen gher letī haiṇ, tau bhī nāummed na honā chāhiye; agarchi hamārī kuchh sadāqat nahīṇ hai, tau bhī Masīh hamārī tasdīq banā: aur yih tasdīq hamārī sadāqat se bihtar o ālā hai: apnī sadāqat ke badle meṇ ham usī kī hāsīl karte haiṇ. Masīh kī kāmīl sadāqat ke liye Kḥudā kī ṭarīf kī jāe!

2. Kyā Masīh ne apnā kām purā kiyā? To us kī kāmīl sadāqat ke sāth hamārā kuchh milā denā, tāki ham Kḥudā ke āge sādīq ṭaharen, kaisā kḥatarnāk hai! Masīh kabhī is bāt kī bardāsht na karegā; is se us ke kām kī izzat ghaṭāī jātī hai: aur

agar ham use purī tasdīq ke liye qabūl na karen, to wuh us meṇ kuchh madad na karegā. Agar us ne apnā kām purā kiyā hai, to kyā zarūr hai, ki ham us meṇ kuchh milāen? Aur agar us ne purā na kiyā, to kyā ham se wuh ho sakegā, jo ki wuh na kar sakā? Par ādmī kī shwahish hai, ki is pure kām kī izzat meṇ us ke sharīk hon; par wuh kabhī is kī bardāsht na karegā; Masīh adhūrā Najāt-denewālā nahīṇ hai, aur Najāt dene kī izzat meṇ kabhī kisī ko sharīk na karegā. Wāh! kaisī mushkil bāt hai, ki hamāre magrūr dil sirf Masīh kī sadāqat par takiya karen! Kḥudā gunahgāron ko is meṇ farotan kar detā hai, ki unheṇ unḥīṇ kī sadāqat se bilkull judā karke tasdīq ke liye sirf Masīh kī sadāqat ke pās bhej detā hai.

3. Kyā Masīh ne hamāre liye, apnā kām tamām kiyā? to albatā hamāre *bhīṭar* bhī use tamām karegā, Fil. 1 : 6. Wuh na sirf hamāre imān kā bānī, balki tamām karnewālā bhī kahlātā hai, Ibr. 12 : 2. Agar wuh shurū kare, to albatā tamām bhī karegā: Aur haqīqatan kāfāre kā kām tamām karne se sābit huā, ki wuh hamāre bhīṭar taqdīs kā kām purā karegā: aur in donoṇ kāmōṇ meṇ aisī nishbat hai, ki agar taqdīs purī na hotī, to us kī maut lāhāsīl hotī Is liye jaise ki us ne Kḥudā ke āge kāmīl qurbānī guzrānī, aur kāfāra purā kiyā; waise hī un kī taqdīs kāmīl karegā, jin ke liye muā: wuh apnī musibat ke hāsīl ko na khoegā. Agar us kā kām purī tarah se istīāmāl na kiyā jātā, to us se kyā fāīda hotā? Is liye apne aibōṇ se nāummed mat ho: un ke sabab se farotan ho jāo, par dilgīr mat ho: Jaisā Masīh ne ek kām purā kiyā, waisā hī dūsre ko tamām karegā.

4. Kyā Masīh kā kām purā huā? to imān ke wasīle se najāt kā honā kaisī kḥūb tadbīr hai! Garīb aur lāchār gunahgār ke liye imān se bihtar aur koī rāh nahīṇ hai, ki jis se Kḥudā ke nazdīk āe; kyūnki

is tarah se ek kámil, aur púrí sadáqat pesh áti hai, jis se K̤hudá ká jalál, aur ánewále kí tasallí hotí hai. Wáh ! Masíh kí sadáqat kaisí kámil hai ! quddús aur gaiyúr K̤hudá kí tez ánk̤h us meñ koí áib nahín pá saktí hai. Jab kí K̤hudá, yá hamárá tamíz us par nazar kartí, aur har tarah se use parakhtí, tad bhí us meñ sab kuchh, jo K̤hudá ko rázī karne ke liye, aur ghabráí húi tamíz ko tasallí dene ke liye darkár hai, páyá játá hai. Pas, jo ímán se K̤hudá ke áge yih kámil aur khúb kafára látá hai, wuh zarúr use khush kartá hai. Is sabab se hamárá Masíh kí sadáqat par ímán láná, K̤hudá ká kám bajá láná kahlátá hai, Yúh. 6 : 29. Umr bhar kí sharáí tábídarí se tum use aisá khush nahín kar sakte, jaisá ímán kí ek hí harakat se. K̤hudá ká jalál, aur tumhárá tasallí is meñ hotí hai, ki tum ek hí waqt apná sárá qarz adá karo : na is meñ, ki hamesha dete jáo, aur kabhí púrá qarz adá na karo ;—aur waisá hí sirf is kámil kám se kámil áram paidá hotá hai.

5. Jab kí Masíh naját ká kám kartá gayá, jab tak kí jo kuchh K̤hudá ne karne ko use diyá, púrá kiyá, to kaisá zarúr hai, kí *Masíhí umr bhar mihnát karen*. Masíh kí zindagí mihnát se bhari thí : aur kyá wuh kám kare, aur ham sustáen ? Darte aur thartharáte apní naját ke kám kie jáo, Fil. 2 : 12.

Kyá koí kahegá, kí Jab Masíh ne apná kám púrá kiyá, to ham baiṭhe rah sakte haiñ ?

Jawáb yih hai.—Jo kám Masíh ne kiyá, us ká kuchh karne ko tum par báqí na rahá : lekin tumháre liye kám hai ; hán, kasrat se. Jaisá kí Masíh ne kám kiyá, waisá hí tumhen karná hai ; lekin usí anjám ke liye nahín. Us ne zindagí bhar tumhen K̤hudá ke áge sádiq karne ke liye mihnát kí ; aur ab tumhen Masíh kí tábídarí karná hai, jis ke k̤haríde húc mál tum ho gae ho ;

mihnát karná hai, táki Masíh kí shukr-guzarí karo, us kám ke wáste, jise us ne tumháre liye kiyá ; mihnát karná hai, táki apní tábídarí se K̤hudá ká jalál karo. In báton ke liye munásib hai, kí tumhárá zindagí mihnát kí ho. K̤hudá apne logon ko un kí bidát se jo fazl kí taríf tábídarí kí hiqárat ke sáth karte haiñ bacháe !

Ai parñnewale, tú Masíh kí pairawí kar ; hán, kháss karke, agar tú apná bukhra us meñ sábit karne cháhtá hai, to in báton meñ us ke namúna par chal :

Masíh ne *jalí se kám ká shurú kiyá* : jab bárah baras ká húa, to kahá, “ Kyún tum mujhe dhúndhte the ? Kyá tum nahín jánte, kí mujhe zarúr hai, kí us meñ, jo mere Báp ká hai, rahún ? ” Lúká 2 : 49. Pas, agar tú apní umr kí fajr meñ hai, to use Masíh ke mánind K̤hudá ke liye maḥsús kar ; aur agar wuh bít gai, to phurtí se apní umr kí shám us kí k̤hidmat meñ kaṭ.

Masíh *baróbar apná kám kartá gayá*. Wuh aisá gairatmand thá, kí us ke dost use págal samajhne lage, Mar. 3 : 21.

Masíh ne *apní umr kí kotáhi ko yád karke* mihnát kí : “ zarúr hai, kí main apne bhejnewále ke kámon ko, jab tak kí din hai, karúñ ; rát áti hai, jab koí kám kar nahín saktá,” Yúh. 9 : 4. Is meñ Masíh ke mánind bano : apne dilon ko ubháro, kí sargarm hon.

Masíh ne *chup cháp* K̤hudá ke liye bahut kám kiyá ; aur apne kám ko gurúr se na bigará. Jab apní mahabbat ko záhir kiyá, to farotaní kí in báton se goyá us par muhr karne cháhá, kí “ K̤habardár, kisí se mat kah,” Matí 8 : 4. Pas, apne namúne ke mutábiq chalo : K̤hudá ke liye barí mihnát karke gurúr ko us ke pas áne na do. Jab kí koí ádmí bahut kuchh kartá hai, to apne taín us ke sabab se bará qadrmand na samajhna bahut mushkil hai.

Masíh ne *páedarí ke sáth* apná kám

kiyá: koi mukhálif use rok na saká. Barábar us ke kám kí mukhálifat kí gai; Kátib, Faris, Yahúdí, Gair-qaumen, hán, Shaitán bhí us par hamla kartá, aur satá-ke, dhamkáke, aur hoshyári ke sáth us ká imitihán karke, zor se use roktá rahá: par wuh apne Báp ke kám se nahín ruká; ná-ummedí kí báton kí taraf bahirá kún pherá. Is bát kí peshingoí húi thí: “Wuh na gha-ṭegá, aur na thakegá,” Yash. 42 : 4. Kásh ki Masíh ká yih mizáj us ke logon men ziyáda páyá játá! Kásh ki tum Masíh se mahabbat rakhte, aur Kḥudá ke jalál ke liye gairatmand hoke, apne sáre dil ko us kí kḥidmat men lagáke, sáre rok ṭok ko aisá, jaisí daryá kí manjen, haṭá dete!

Jab tak kí zindagí rahí, tab tak wuh kám kartá rahá: *us kí mihnaton aur zindagí ek hí sáth tamám hūn*: hán, us ká pichhlá kám sab se bará thá. Pas, tum is men us ke mánind bano: nekí karne men mat thako: jab tak háth yá zabán chale, tab tak Kḥudá ká kám mat chho-ṛo: aur koshish karo ki tumháre pichhle kám aglon se bihtar hon. Jitná Kḥudá ke nazdík pahunchte ho, utná ziyáda jal-dí se chalo. Jab tak kí Kḥudá ke liye aur kuchh kar sako, tab tak na kaho, ki Bas hai.

In sab báton men, ai Masíhio, apne Munjí ke mánind bano.

6. Kyá Masíh ne apná kám tamám kiyá? to kḥabardár, ai Masíhio, ki *jo kúm Kḥudá ne tumhen púra karne ko diyá, so púra kiyá jae*; táki jab maut á pahunche, tau tum Masíh ke mánind kah sako, “Jo kám tú ne mujhe karne ko diyá, us ko main tamám kar chuká,” Yúh. 17 : 4. Tum ko ek kám sipurd kiyá gayá hai; kḥabardár, ki jab tak tumháre waqt tamám na ho jáen, tab tak wuh kám púra ho jae. Darte aur thartharáte apní naját ká kám kiye jáo. Aur tumhen is kám ke karne ke liye main in baton kí targíb detá hún:

Agar maut se peshtar tumhárá kám na

kiyá jae, to kabhí nahín kiyá jáegá. “Pátál men, jahán tú játá hai, na kám, na banáwat, na dánái, na hikmat hai,” Wájiz, 9 : 5, 10. “Wuh, jo gor men utre hain, terí sadáqat ke ummedwár nahín,” Yash. 38 : 18. Maut báth ko bándhtí aur zabán ko kḥámosh kar detí hai. Badan, jo rúh ká wasíla hai, torke phenká játá; aur rúh, apne kámon ká hisáb dene ko, Kḥudáwand ke huzúr pahunchtí. Rát chalí átí hai: jaldí karke apná apná kám tamám karo.

Jaisá kí kám karne ká waqt waisá hí *rahm ká mausim* maut ke waqt tamám hotá hai. Ai tum, jo abhí tak Masíh ká inkár karte áe, aur pák mihnat kí chál se ghin karte áe ho, mat samjho, ki jab tumhárá mausim guzar jáegá, tab Kḥudá tumhári minnaton ke sabab se tum par rahm karegá. Tab rahm kí jagah na pái jáegi; jaisá daraḡht giregá, waisáhi pará rahegá; tab jo muqaddas hogá, so muqaddas rahegá; jo najis hogá so najis rahegá. Áh lácháro! tum derí karke áe ho; ghar ká málík uṭhá, aur us ne darwáze ko band kiyá hai, Lúká 13 : 25.

Jab maut á jáegi, tab agar tumhárá kám tamám na ho, to *tumhári umr ke tamám hone men kuchh tasallí na hogí*. Jis ne apná kúm kḥabardári se na kiyá ho, so apná *daur kḥushí* se tamám na karegá. Jis par maut achának á játí, aur use taiyár nahín pátí, us kí kaisí gamnák hálát hai! Thartharáte húe gor ke lab par pare rahná! yih kahná, ki Ai Kḥudáwand, mere liye kyá hogá? Áh! main mar nahín saktá! Áh! sab se burí hálát maut se bihtar hai! Main adálat ke haul-nák takht ke áge nahín já saktá hún! Agar main Masíh men hissa pátá, to kḥushí se mar saktá! Ai Kḥudáwand, main kyá karún? Ai parḥnewále, yih hálát tujhe kaisí maḡlúm hotí hai? Kyá yih anjám kḥush hogá? Jab kisí ne ek dindár se púchhá, ki Tum kyún roz roz goshe men chha ghanṭe duá karte ho?

'Tab us ne jawáb diyá, "Mujhe marná hai, mujhe marná hai!" Bhalá, khabardári se chalo, aur Masíh ke mánind apná kám tamám karo.

XXXVI.

MASÍH KI SATWIY BAT SALIB PAR.

MAIN APNÍ RÚH TERE HÁTH MEN SOMPTÁ HÚN.

Aur Yisú ne barí áwáz se pukárke kahá, ki Ai Báp, main apní rúh tere háthoñ men somptá hún : yih kahke ján dí.—Lúká 23 : 46.

YIH hamáre Kḥudáwand Ísá Masíh kí pichhlí báteñ hain, jin ke sáth us kí ján nikal gai. Dáúd ne us se pahle, Zab. 31 : 5, áyat men in bátoñ ká zikr kiyá; aur Stifán ne bhí Aamál 7 : 59 men aisí hí báteñ istímál kíñ. Yih báteñ imán aur tasallí se labrez hain; aur har ek dindár shaḥs ke ákhirí dam ke láiq hain.

1. Jo shaḥs is men fájl hai, so Kḥudáwand Ísá Masíh hai, jis ne is men, aur aur bátoñ men bhí, Kalísyá ká Sar hoke kám kiyá. Is bát ko baḥhúbí yád karná cháhiye; kyúñki is men imándár kí tasallí ká ek bará hissa hai. Jab Masíh ne apní rúh ko apne Báp ke háth men somp diyá, tab us ke sáth hamári rúhoñ ko bhí use sipurd kiyá táki wuh unhen qabúl kare. Masíh ne na apne liye zindagí káti, na apne liye muá, par imándároñ ke liye : jo us ne is kám men kiyá, so un se nisbat rakhtá hai : is liye samajhná cháhiye, ki us ne is pichhle kám men goyá sáre barguzidoñ kí rúhoñ ko ikatṭhá karke Báp ke háth men somp diyá.

2. Wuh jis ke háth men us ne yih anmol ḥazána somp diyá, so usí ká Báp hai—"Ai Báp, main apní rúh tere háth men somptá hún." Báp ek tasallí dene-wálá kḥitáb hai : beṭá koí garaz, kitní hí azíz kyún na ho, apne báp ke háth men somp saktá hai; ḥáss karke aisá Beṭá aise Báp ke háth men.

3. Jo chíz us ne somp dí, so us kí rúh thí, ki wuh us waqt jism se judá hone par thí. Rúh sab ḥazáñoñ se ziyáda besh-qímat hai : ek hí rúh kí banisbat tamám dunyá hech aur beqadr hai, Matí 16 : 26. Masíh ne yih beshqímat ḥazána apne Báp ke háth men somp diyá.

4. Yih sompná imán ká kám hai; aur us ke sáre logoñ ke liye ek ḥáss o ḥhúb namúna hai.

5. Us ne barí áwáz se yih báteñ kahín, táki sab koí, jo use Kḥudá ká mardúd samajhte the, sunen, aur qáil ho jáen, ki wuh hanoz us ke Báp ká mahbúb thá, aur apní rúh us ke háth men somp saktá thá. Garaz, ham in bátoñ ko is tarah se samajhte hain; yañe, us ne imándároñ ká sar hoke apní rúh ke sáth un kí rúhoñ ko Báp ke háth men somp diyá; aur unhen sikhláne ke liye, ki maut ke waqt kyá karná cháhiye, namúna dikhláyá; aur in bátoñ se yih natíja níkalá hai, ki

Marne ke waqt imándár, Masíh ke namúna ke mutábíq, bharose ke sáth apní besh-qímat rúhoñ ko Kḥudá ke háth men somp sakte hain.

Isí tarah ek hawári un se kahtá hai, jo shahíd hote yá satáe játe hain : "Jo Kḥudá kí marzí se dukh páte hain, so us ko Kḥalíq i amín jánke nekokári karte húe apní jánoñ ko us ke sipurd karen," 1 Pat. 4 : 19. Ab ham daryáft karen, ki is tarah rúh ko Kḥudá ke hath men sompne se kyá murád hai; aur kis sabab se aisá karná imándároñ ká haqq hai.

I. Maut ke waqt imándár ke apní rúh ko Kḥudá ke háth men sipurd karne se *kyá murád hai?*

1. Is se ek álamát miltí hai, ki rúh jism ko chhoñe ke bad *jítí rakhtí hai*; wuh maḥlúm kartí, ki us ká maskan girá játa hai, aur Kḥudá ke pás nayá ghar hásil karne kí ummed rakhtí hai : "Ai Báp main apní rúh ko tere háth men somptá

hūn." Rūh apne taīn jism se bihtar jān-tī hai, aur use khāk meṇ chhoṛ detī hai : wuh us nisbat ko, jo ki wuh rūhon ke Bāp ke sāth rakhtī hai, samajhke abādī panāh aur hifāzat ke liye usī par bharosā kartī hai ; aur is liye apne taīn usī ke hāth meṇ somptī hai. Agar gāib hoke jism ke bad na jītī ; agar maut ke waqt nest ho jātī ; to yih kahnā, ki " Ai Bāp, main apnī rūh ko tere hāth meṇ somptā hūn," sirf Khudā se thaṭṭhā karnā hotā.

2. Is se murād hai, ki *rūh kā sach-chā ārām Khudā meṇ hai.* Dekho, ki zindagī meṇ, aur maut meṇ bhī us kī kashishen kis taraf jhuktī haiṇ : " Ai Bāp, tere hāth meṇ." Khudā sārī dīndār rūhon kā markaz hai. Jab tak ki wuh yahān derā karte haiṇ, tab tak us ke bharose ke siwāe unheṇ ārām nahīn mil-tā ; aur jab yahān se chālī jātīṇ, tab un kī ummed aur khwāhishen us ke sāth jā rahne ke liye hotīṇ. Dīndār rūh yahān Khudā ko chāhke us kī taraf māil hotī, aur bahut sī nigāhen āge kī taraf kartī hai ; par jab us ke nazdik pahunchtī, (yāne, maut ke waqt), tab usī kī god meṇ aisi girtī jaisā ki daryā, bare chakkar aur ghumāo ke bad bare bahr meṇ girtā hai. Wuh is dunyā meṇ, siwāe Khudā ke, kisī se khush nahīn hotī ; aur jab yahān se chālī jātī, tab aur kuchh use ser nahīn kar saktā hai. " Āsmān par merā kaun hai, magar tū ? aur zamīn par koī nahīn, jis kā main mushtāq hūn, magar tū," Zab. 73 : 25.

3. Is se yih bhī murād hai, ki imāndār apnī rūhon ko *bahut qīmatī* jānte haiṇ ; aur un kī barī khwāhish aur fikr use mahfūz rakhne kī hai : " Ai Bāp, main apnī rūh ko tere hāth meṇ somptā hūn." In bāton se imāndār kī fikr apnī rūh ke liye ki wuh mahfūz rahe, murād hai. Jab wuh maut ke nazdik pahunchtā hai, to wuh badan ke wāste thorā khīyāl kartā hai, ki wuh kahān gārā jāegā, aur us kā kyā hāl

hogā ; wuh use apne doston par chhoṛ detā hai ; par jaisā ki us kī barī fikr tab tak us kī rūh kī bābat thī, waisā hī apne picchle dam se wuh use Khudā ke hāth meṇ somptā hai. Wuh nahīn kahtā hai, ki Ai Khudāwand Īsā, mere jism ko le—merī khāk ko mahfūz rakh—balki, Merī rūh ko le ; ai Khudāwand, jab ḍibbā ṭūte, tab jawāhir ko mahfūz rakh.

In bāton se murād hai, ki jab imāndār marne par hote haiṇ, tab *jānte haiṇ, ki ham par barī hī tabdilī guzartī hai.* Jab sārī chīzen, jo dekhne meṇ ātīṇ, un se gāib ho jātīṇ ; tab wuh jānte haiṇ, ki dunyā aur us kī sārī tasallīyā hamāre kām nahīn ā saktīṇ ; aur is hālat meṇ rūh goyā Khudā ko ziyāda lipaṭke kahtī hai, ki Main apne taīn tere hāth meṇ somptī hūn. Yih matlab nahīn hai, ki rūh us waqt Khudā kī panāh sirf is liye letī hai, ki aur koī panāh nahīn hai. Nahīn ; jab wuh khushwaqtī meṇ rahī, tab us ne Khudā ko pasand karke use apnā baḥra kiyā. Farz kiyā, ki agarchi dīndāron ne Khudā ko apnā baḥra kiyā, aur use apnī aur sārī tasallīyon se ziyāda pasand karte haiṇ ; tau bhī is nākāmil hāl meṇ, wuh Khudā par barābar sab kuchh nahīn chhoṛ dete ; par imān se bhī, aur hawāss se bhī chalte haiṇ. Dunyawī chīzen un ke dil meṇ paith jātīṇ ; afsos ! kabhī kabhī bahut ; par maut ke waqt sab gūib ho jātīṇ ; aur rūh Khudā kī taraf nigāh karke us ke sāth, firishton ke mānind, abad ul ābād rahne kī ummed raktī hai.

5. In bāton se murād hai, ki imāndār yaqīn karte haiṇ, ki *gunāh ke liye kāfāra hūā hai, aur Khudā gunahgāron se rāzī hūā ;* nahīn to wuh kabhī apnī rūhon ko us ke hāth meṇ sompne kī himmat na pāte ; kyūnki " Zinda Khudā ke hāthon meṇ parnā haulnāk hai," Ībr. 10 : 31 ; yāne, jab Khudā Masīh ke qurbān ke sabab se rāzī nahīn hotā, to us ke hāth meṇ giriftār honā haulnāk hai. Bagair us kāfāre kī qurbānī ke apne taīn Khudā

ke háth men sompná aisá hai, jaisá apne taín bhasam karnewáli ág men dálná. Aur haqíqatan, jaisá ki K̤hudá ká Masíh ke wasíle se rázī honá sári maqbúliyat kí bunyád hai; waisá hí har ek ímándár apne taín us ke háth men usí namúne par us ko somp saktá hai : wuh pahle apne taín Masíh ke háth men aur tab us ke wasíle se apne ko K̤hudá ke háth men somptá hai; maslan, Stifán ne marte dam pukará, “Ai K̤hudáwand Ísá, merí rúh ko qabúl kar.”

6. Is se ímán kí *tásír aur khúbí* áshkárá hotí hai; kyúнки jab aur koí chíz díl ko sambhál nahín saktí, tab wuh use sambháltá aur tasallí detá hai. Jab wuh ghabráta, tab ímán us ká rahnumá hotá hai; jab wuh kamzor hoke thak játá, tab ímán use abadí chaṭán par le játá hai; aur wuh rúh ke nazdík rahke Shaitán kí sári sarhaddon men se use salámat le játá, aur jalál ke shahr men pahunchátá hai; aur tab ímán ko us kí huzúrí maḍúm kar-detí hai.

Jab tak kí rúh jism men rahtí hai, tab tak ímán se use bahut fáide milte hain. Jab kí rúh Masíh se biyáhi gáí, tab ímán kí barí khidmat kám áí: wuh us biyáh ká band hai, jis se rúh aur Masíh ke darmiyan ek mubáarak rishta baná rahtá hai. Aur us waqt ke bad us ne rúh ko bahut se khush manzar, aur bahut sí shírín tasallíyan dílaí hain; lekin, haqíqatan, us ká pahlá aur picchlá kám sab se aqlá aur jaláli hai. Ímán ke wasíle se rúh apne taín bahut hí burá aur náláiq ján gáí; aur jab kí hawáss, aql aur imtihánon kí barí bhír use hairán kar detí thí, tab us ne apne taín Masíh ke háth men dálá; aur ákhir ko, jab áqibat ke behadd zamánon men dákhil honewáli hai, tab phir apne taín us kí god men somptí hai. Yih donon ímán ke bare kám hain; lekin pahlá dúsre se bará aur mushkil hai; kyúнки jab rúh ne Masíh ko qabúl kiyá, to apne taín us ke háth men sompná sahal hai.

Larká musibat ke waqt apne báp ke háth men apne taín ásání se somp saktá hai; lekin jab koí kisi se náwáqif, yá us ká dushman ho, tab us par bharosá rakhná mushkil hai. Par,

II. Díndáron ke apne taín, maut ke waqt, K̤hudá ke háth men sompne ká *haqq kaisá hai?* Har tarah se yih un ká haqq thahartá hai: kyúнки,

1. Jis ke háth men díndár, maut ke waqt, apní rúh ko somptá hai, so us ká K̤hálíq—*us kí hastí ká Báp hai*: us ne use banáyá, jíláyá; aur yúñ wuh maḥhlúq hai; hán, musibatwálá maḥhlúq, ek rahím K̤hálíq ká: “Jo K̤hudá kí marzí se dukh páte hain, so us ko K̤hálíq í amín jánke nekokári karte húe apní jánon ko us ke sipurd karen,” 1 Pat. 4 : 19. Farz kiyá, kí yih nisbat akeli use, jis ne gunáh kiyá hai, kuchh dílasá nahín de saktí hai: “Wuh ek guroh hai, jo dánish se k̤hálí hai; is liye un ká K̤hálíq un par rahm na karegá, aur un ká Banánewálá un par tars na k̤háegá,” Yash. 27 : 11. Par ab fazl se wuh nisbat goyá yád men phir átí; lekin sirf ímándár us par kuchh dawá kar sakte hain.

2. Jaisá kí díndár us ká maḥhlúq hai, waisá lí wuh us ká *kharída huá bhí* hai; barí qímat se kharída huá, balki Masíh ke beshqímat lahú se, 1 Pat. 1 : 18, 19. Is bát se marnewálá himmat hásil kartá hai, kí K̤hudá ke báthon men apní rúh ko sompe: “Main apní rúh ko tere háth men somptá hún, ai K̤hudáwand sadáqat ke K̤hudá; tú ne mujhe maḥhlási dí hai,” Zab. 31 : 5. Ai K̤hudáwand, main na sirf terá maḥhlúq hún, balki terá kharída huá hún; jise tú ne barí qímat se mol liyá: merí k̤hátir Masíh ne terí god se áke apne qímatí khún se mere liye kafára kiyá: aur kyá tú mujhe mardúd karegá? Kyá merí rúh kí paidáish aur kafáre ká maqsad purá na kiyá jáegá? Kyá K̤hudá ek rúh ko paidá karke, jis men us ke K̤hálíq kí dánish aur qudrat ke bahut ajáibát hain, aur jab gunáh ne us ke jalál

ko utará, aur us ne phir apne mahbúb Beṭe kí maut ke wasíle se use bahál kiyá, tab use radd karegá? Ai Báp, main apní rúh ko tere háth men somptá hún : main jántá hún, ki tú apne háth ke kám par tars kháegá; kháss karke apne kharí-de húa maḥhlúq par, jis se tú ne itní barí mahabbat rakhí hai.

3. Balki aur ek bát hai : dindár us ká nau-paidá maḥhlúq hai. Yih bát ímán-dár ke bharose aur maqbúliyat kí pakki bunyád hai; yih nahín, ki yih us kí maqbúliyat ká aín sabab hai; par yih kámil gawáhi hai, ki Kḥudá ne use qabúl kiyá hai, aur kabhí tark na karegá: kyúunki aisí rúh men Kḥudá ke do kám húa hai, donon jaláli; aur picḥhle men jalál ziyáda. Rúh kí paidáish Kḥudá ká ek aẓim kám hai; aur us par fazl kí kárigarí húi—purání paidáish par naí; jalál par jalál. “Ham Masíh Ísá men hoke maḥhlúq húa hai,”—Afs. 2 : 10. Rúh-ul-Quds sirf isí wáste ásmán par se utrá, ki yih naí paidáish kare, yih nayá maḥhlúq khalq kare; aur yih Kḥudá ke un sáre aẓib kámon men, jo is dunyá men záhir hote hai, afzal hai; aur is se ímándár ko barí khátirjamáí hotí hai, ki apne taín Kḥudá ke háth men sompe. Isí ke wasíle se ham is láiq kiye játe hai, ki roshní men muqaddas logon ke sáth mírás ká hissa len, Kal. 1 : 12. Yih is kám ke karnewále ká iráda hai: “Aur jis ne ham ko us ke liye árasta kiyá, us ne, yane, Kḥudá ne, ham ko rúh peshagí dí,” 2 Kar. 5 : 5. Agar us ne terí rúh ko jalál ke liye maḥsús na kiyá hotá, to kabhí Rúh-ul-Quds ko use taqdís bakhshne ke liye na bhejtá: alhatta jab ki wuh is maskan se nikálí jáegí, tab jalál se mardúd na hogí: aisí kárigarí kabhí abas na húi, na kabhí kharáb kí jáegí. Taqdís rúh men jaṛ pakartí hai, yahán tak ki jahán kahín rúh játí, wahán wuh bhí us ke sáth játí: sáirí ámí khúbí aur husn maut ke waqt gaib ho játí, Aiyúb 4 : 21; lekin

fazl rúh ke sáth rahtá. Aur jab ki wuh rúh is tarah se jalál ke liye taiyár húi, to kyá Kḥudá use nikál degá? Hargiz nahín.

4. Wuh na sirf nau-paidá húi, balki *us par muhr kí gat hai*; Kḥudá ne isí dunyá men us par us jalál ke liye, jis men maut ke waqt dákhil hogí, muhr kí hai. Jinhon ne fazl páyá hai, un par wuh nishán páe játe hai, jin se un ká haqq jalál men záhir hotá hai; aur Rúh-ul-Quds bahuteron kí madad kartá hai, ki wuh Masíh men, aur waḍon men, apná bakhra dekhen. Is muhr se ásmání mírás mahfúz rahtí hai; aur is se jo be-bayán khushí aur tasallíán dil men paidá hotín, so jalál ká baiána hai: “Us ne ham par muhr bhí kí, aur Rúh ko hamá-re dilon men baiána diyá,” 2 Kar. 1 : 22. Jis dil ne yih sab kuchh páyá hai, wuh maut ke waqt mardúd hone se kyún ḍare? Albatta agar Kḥudá ne tum par muhr kí ho, to wuh radd na karegá; agar baiána diyá ho, to tumhen báhar na nikál degá.

5. Aláwa is ke, *ahd ke sabab se* har ek ímándár apní rúh ko Kḥudá ke háth men maut ke waqt somp saktá hai; kyúunki Kḥudá ne, apne ahd aur waḍe ke wasíle se, apne úpar farz thahráya hai, ki jab wuh us ke pás áen, tab unhen na nikále. Jab tú, naí paidáish ke wasíle se us ká ho gavá, tab yih waḍa terá ho gayá, ki “Main tujhe hargiz na chhorúngá, aur tujhe mutlaq tark na karúngá,” 1br. 13 : 5. Kháss karke, jab tumhári sab se barí hájat hogí, tab wuh tumhen na chhoregá. Har ek dindár ke liye yih waḍa maujúd hai, ki “Main phir áúngá, aur tumhen apne sáth lúngá,” Yúh. 14 : 3; aur kyá wuh hájat hí ke waqt, yane, maut ke waqt, apne waḍe ko jhuthláegá? Hargiz nahín. Jab wuh use, jise us ne paidá kiyá, aur us ke wáste kafára karke taqdís bakhshí, aur us par muhr karke waḍa kiyá, ki Main qabúl karúngá; jab wuh use apne pás maut ke waqt áte dekhe; jab

wuh shaḥṣ us ke aḥd ká zikr kartá áe; to kyá Ḳhudá use radd karegá? Hargiz nahín.

6. Díndár Ḳhudá ke sáth *káí ek qaríbí rishta* rakhtá hai. Us kí rúh Ḳhudá ke sáth goyá biyáhí gai hai; us ke jism ká ek azú, Afs. 5 : 30; wuh us ká farzand, aur Ḳhudá us ká ab i abadiyat, Yash. 9 : 6; aur us ká dost hai, Yúh. 15 : 15. In báton se kaisí kámil tasallí paidá hotí hai! Kaun ḵhasam apní mahbúba jorú ko, kaun báp apne pyáre beté ko radd karegá, jab ki wuh áke kahe, ki “Ai Báp, main apní rúh ko tere háth men somptá hún?”

7. Jo mahabbat Ḳhudá apne logon se rakhtá hai, *so belabdí hai*; aur isí se ham jánte hai, ki wuh kabhí nahín níkále jáenge. Masíh jaisá shurú men, waisá hí áḵhir men, apne logon ke sáth pesh átá hai; jaisá zindagí men, waisá maut ke dardon men: “jaisá wuh áge apne ḵhasson ko pyár kartá thá, waisá hí áḵhir tak unhen pyár kartá rahá,” Yúh. 13 : 1. Wuh aisá, jaisá dunyá faqat kámyábí hí men pyár kartí, pyár nahín kartá; balki us ke log us ke nazdík, jab ki un ká husn aur qudrat zaíf ho gai, aise hí pyáre hai, jaise álam i shabáb men the. “Agar ham jíte, to Ḳhudá-wand ke wáste jíte; aur agar marte, to Ḳhudá-wand ke wáste marte: is liye ham jíte marte Ḳhudá-wand hí ke hai,” Rúm. 14 : 8.

Ab in sab báton ko socho: kyá wuh kámil subút nahín hai, ki maut ke waqt imándár apní rúhon ko Ḳhudá ke háth men sompne ká haqq rakhte hai? Kyá har ek Púlús ke mánind nahín kah saktá hai? ki “Main use, jis par imán láyá hún, jántá hún, aur muṭataqid hún, ki wuh merí amánat ko us din tak mahfúz rakh saktá hai,” 2 Tim. 1 : 12.

HÁSIL I KALÁM.—1. Kyá sirf imándár hí maut ke waqt apní rúhon ko Ḳhudá ke háth men somp sakte hai? To be-

imánon kí kaisí burí hálát hogí! Wuh Ḳhudá ke háth men paṛenge: par yih un kí halákat ká bájs hai, na fáide ká: wuh rahm ke háth men sompe nahín játe, par insáf ke háth men paṛ játe hai: Ḳhudá nahín, balki Shaitán un ká báp hai, Yúh. 8 : 44; aur larhá kabán jáe, magar apne báp ke pás? Úpar kí báton men se koi unhen kuchh ummed nahín de saktí, magar yih, ki wuh Ḳhudá ke maḵhlúq hai; aur jab ki wuh us se nau-paidá nahín húa, to is paidáish se kuchh fáida nahín hotá hai. Agar wuh naját ke liye sirf yih dawá kar sakte, to Shaitán bhí aisá hí kar saktá hai. Náí paidáish se paidáish ká aslí haqq bahál kiya játá hai.

Áh ḵhaufnák aur hairat-afzá hálát! Ek láchár rúh apne maskan se níkalí játí, aur nahín jántí, ki Main kahán jáún; wuh rawána hoke fauran insáf ke háth men paṛ játí hai. Jab ki aise shaḥṣ ke dost achhehe kafn dafn se us kí izzat karte hai, to sháyad ḵhiyál nahín karte, ki us kí rúh kaisí tangí aur muflisí men hai! Sháyad wuh pukáre, ki Ai Ḳhudá-wand, ai Ḳhudá-wand, mere liye khol, Matí 7 : 22; par kyá hásil! Kyá Ḳhudá us kí sunegá? Aiyúb 27 : 9.

2. Kyá Ḳhudá apne muqaddason kí amánat qabúl karke mahfúz rakhegá? To cháhiye, ki wuh *us amánat ko, jo us ne un ke háth men sompí hai, barí ḵhabardári se rakheṅ*. Marne ke waqt tum Ḳhudá ke háth men barí amánat ko sompne cháhoge; aur jab tak ki zinda rahte ho, tab tak Ḳhudá kí barí amánat tumháre pás hai: tum ummed rakhte ho, ki wuh wafádárá se tumhárá amánat ko rakhegá; aur wuh tum se aisí hí wafádárá talab kartá hai. Agar tum us kí sachái ko mahfúz rakhoge, to wuh tumhárá rúh ko salámat rakhegá. Us se wafádárá karo; to wuh tum se wafádárá karegá, Mush. 3 : 10. Koi tumhen us ke háth se chhín na sakegá; hoshyár raho, ki koi us kí sachái ko tumháre háth se na chhín le. Agar ham

us ká inkár karen, to wuh hamará bhí inkár karegá, 2 Tím. 2 : 12. Khabardár, ki wuh barkaton, jo Injíl ke mánne se tumhen milí hain, Injíl se gáfil rahne ká imtíhán tumháre liye na ho jáen. Kisi ne kahá hai, ki Dindárí daulat ko jantí hai; par beṭí má ko khá játí hai. Agar tum Kḥudá ke sáth bewafáí karo, to kis tarah se maqbúliyat kí ráh dekh sakoge ?

3. Jab ki imándár apní rúhon ko Kḥudá ke háth men somp sakte hain, to *kitnū ziyáda apní sárí chhoṭí aur dunyawí garazon ko*. Kyá ham apní rúhon ko us ke sipurd karen, aur apní zindagí aur áram ke liye us par bharosá na rakhen ? Haqíqatan, agar ham hayát i abadí ke liye us par takiya kar sakte, to rozíne kí roṭí ke liye kyún nahín ? Agar tum dunyawí barkaton ko nek iráde se mángte ho; yáne, Kḥudá ke jalál ke liye, aur na apne nafs ke pálne ke liye; agar tum behadd dánish ke ṭhahráe húe hisse par qanáat karte ho; agar unhen hásil karne men, yá apní hájat rafa karne men tum gunáh se ɗarte ho; aur barí tangí men sabr ke sáth Kḥudá kí baḅshish kí ráh dekh sakte ho; to tum zarúr páoge: jo tumhá- rí rúh ko yád kartá hai, so jism ko hargiz farámosh na karegá. Par afsos ! ham hawáss se chalte hain, imán se nahín; hál kí chízen qadrmand, aur áyanda kí chízen hech málúm hotí hain. Kḥudá hamen is bát se pachhtáne ká fazl baḅ- she !

4. *Imán qímatí niámat hai.* Jab tak ki ham is dunyá men raftár o guftár kar- te hain, tab tak yih niámat bare kám kí hai; kyunki us ke wasíle se ham Masíh se juṭe rah- te hain, jo sá- rí rahmaton aur barkaton ká sotá hai: “ Aur Masíh tum- háre dilon men imán ke wasíle se base,” Afs. 3 : 17. Hamará Masíh ke sáth suh- bat rakhná us ke wasíle se hai: “ Jo Kḥudá kí samt átá hai, yih wájib hai, ki yaqín kare,” Ibr. 11 : 6. Rúh kí zin- dagí Kḥudá kí suhbat rakhne men hotí

hai, aur yih suhbat imán ke wasíle se hotí hai. Jo tasallí, khushí aur táqat Masíh se miltí hai, jo kuchh fazl kí zin- dagí ko bahál rakhtá hai, so imán ke band ke wasíle se miltá hai: “ imán láke khushí karte hain,” 1 Pat. 1 : 8. Jab ki ham andekhí chízon par nigáh kiyá karte hain, 2 Kar. 4 : 18, tab maṇawí insániyat zoráwar ho játí hai, Afs. 3 : 16. Aur jaise ki zindagí men tasallí aur táqat imán par mauqúf hai, waise hí maut ke waqt salámatí aur ummed, jo imán nahín látá, so apní rúh ko Kḥudá ke háth men nahín somp saktá hai; balki wuh Kḥudá kí taraf se haṭ játá hai. Maut ke bistar par imán hamá- rí barí achchhí khidmat kar saktá hai: jab ki is dunyá kí roshní ghaṭ játí, tab wuh áqibat kí andekhí chízon ko roshan kar saktá hai; aur yih manzar, maut ke dardon men, goyá rúh ko ná zindagí baḅshhegá.

Ai paṛhnewále, soch, ki jab maut ke dardon se terí ánkhen phaṭ jáen, tab Kḥudá ká aur naját kí khushí ká kaisá manzar dikháí degá: sirf imán qabr ke us pár wuh chíz, jo tasallí de saktí hai, dekh saktá hai; sirf wuhí Kḥudá aur Masíh ko waḍon men dekhke hál kí chí- zon ke gáib hone se beparwá rah saktá hai; sirf wuhí kah saktá hai, ki “ Merá jism aur merá dil ghaṭá játá hai; par Kḥudá mere dil ká búta, aur merá abadí hissa hai,” Zab. 73 : 26. Aur jab ki rúh yahán na rah sakegí, tab wuh isí abadí hisse par bharosá karke kah sakegí, ki Ai Báp, main apne taín tere háth men somp- tá hún. Ah, beshqímat imán !

5. *Marhúm ke rishtadár kyún aisá má- tam karen,* jaise wuh, jin kí kuchh um- med nahín ? Sháyad khasam, jorú, lar- ká maut ke wasíle tumhá- rí god se chhín liyá játá hai: bhalá, socho, wuh kis kí god men sompe játe hain. Kyá Kḥudá kí god un ke liye tumhá- rí god se bihtar na- hín ? Agar wuh ghaṭí bhar tumhá- re pás phir á sakte, to kyá na kahte, ki Hamá- re

wáste nahín, balki apne wáste roo? Main to salámat hún; sáre dukh se mahfúz. Agar tum hamárá hálát jánte, to hamárá bábat kámil tasallí páte.

6. Garaz, achchhí tarah se daryáft karo, ki *tumhúrí rúh aisí hai, ki tum use Kḥudá ke háth men somp sakte ho*, ki nahín. Kḥudá quddús hai: dekho, ki tumhárá dil muqaddas hai, ki nahín; kyúнки agar tumbárá taqḍís na kí jáe, to wuh kabhí tumhen qabúl na karegá; bagair us ke koí Kḥudá ko na dekhegá, Ibr. 12: 14. “Aur jo koí yih ummed rakhtá hai,” yane, Kḥudá ko dekhne kí ummed, “wuh apne taín jaisá wuh hai, pák kartá hai,” 1 Yúh. 3: 3. Abadí khushwaqtí kí wájib ummed hamesha muqaddas ho jáne kí koshish ke sáth hotí hai. Kyá tum ek gandí, najis chíz Kḥudá ke pák háth men sompoge? Khabardárá karo, ki tumbárá rúh pák, aur Mahbúb men maqbúl ho; nahín, to jab wuh is maskan se rawána ho, tab us par wá-wailá! Díndár kah sakte bain, ki Ai Kḥudáwand Ísá, main apní rúh ko tere háth men somptá hún: aur jo koí maut ke waqt yih kah sakenge, so ab kahen, ki

Ísá Masíh ke liye Kḥudá ká shukr kiya jáe!

XXXVII.

MASÍH KÍ TADFIN.

Phir unhon ne Yisú kí lách leke, súti kapre men khushbúíon ke sáth, jis tarah se kí dafn karne men Yahúdíon ká dastúr hai, kafnáya. Aur wahán, jis jagah ki use salíb dí gai thí, ek bág thá, aur us bág men ek naí qabr thí, jis men kabhí koí na dhará gayá thá. So unhon ne Yisú ko Yahúdíon kí taiyárá ke din ke báis wahín rakhá, kyúнки yih qabr nazdík thí.—Yúh. 19: 40—42.

TUM ne marnewále Ísá kí báten sunín, jin se us ne apní rúh ko apne Báp ke háth men sompá: aur ab dunyá kí zindagí ek darakht par murda laṭaktí hai; dunyá ká

núr tárík abr men chhipáyá gayá; Sadáqat ká Áftáb zill i maut men gurúb huá hai. Kḥudáwand muá hai: jis ne maut ko fath kiyá, so ab qabr men qaid ho gayá. Aur ab us ke sáre dost us kí tadfín ke liye buláe játe hain: “Áo, us jagah ko, jabán Kḥudáwand leṭá thá, dekho.” Socho,

1. Kí us ke liye kaisí taiyárá kí gai; kháss karke us ke badan ko mángná, aur use khushbúíon ke sáth lapeṭná. Jab tak kí us ke doston ne us ká badan hákim se na máng liyá, tab tak wuh gará na já saká: us kí lách Pilátús ke ikhtiyár men rahí. Jab unhon ne use Pilátús se páyá, tab use mihín súti kapre se, khushbúíon ke sáth, kafnáya. Lekin khushbúíon kyá zurúr thín? Us ká pyár káfi thá, kí us ke log abad tak us kí yád karen: par is tarah unhon ne maqdúr bhar us kí tazím karke apní mahabbat záhir kí.

2. Us ke do chhipe shágird, Yúsuf Aramatíyá aur Nikúdímus, us kí lách ko qabr par le gae: donon máldár aur izzat-dár ádmí the. Koí khíyál nahín kar saktá thá, kí yih do ádmí, aise khatre ke waqt aisí himmat ke sáth, Masíh kí taraf se zúlúr ho sakte; aur wuh jo áge darke máre zúhíran us ke pás nahín á sakte the, par rát ko áe, ab jab kí wuh mar gayá, apní mahabbat dikhlá sakte. Par is hálát men, jab wuh, jinhon ne Masíh ká sáf iqrár kiyá thá, use chhor diyá hai, tab yih donon gairat aur himmat se mamúr hue.

3. Síríf wuh auraten, jinhon ne Jalíl se áke us kí khidmat kí thí, us ke janáza ke pás gain: un men se sirf donon Mariyam aur Zabdí ke beṭon kí má ká zikr huá hai.

4. Unhon ne use Yúsuf kí naí qabr men rakhá, jise us ne ek bág men Galgatá ke nazdík, jabán hamárá Kḥudáwand muá, taiyár kiyá thá. Is qabr kí bábat do báten yád karní cháhiye: wuh dúsre shakhs kí thí; aur naí thí. Wuh dúsre kí thí; kyúнки jaisá us ká ghar sukúnat karne ke

liye na thá, waisá hí us kí koí qabr na thí, jis meṇ us kí lāsh rakhí jáe. Aur wuh qabr, jis meṇ wuh rakhá gayá, naí thí. Is meṇ Ḳhudá ká intizám zāhir húa; kyúnki agar aur koí lāsh us se pahle us meṇ rakhí jātí, to sháyad us ke jí ũṭhne par shakk dālne ká báis hotá; kyúnki us hálát meṇ us ke dushman kab sakte the, ki Ḳhudáwānd Ísá nahín jí ũṭhá, balki aur koí shaḵhs. Aur yih bát us pesh-ḵhabarí se bhí, jo Yash. 53 : 9 meṇ likhí hai, nisbat rakhtí hai : “ Aur us kí qabr sharíron ke sáth ṭhahráí gaí, aur us kí maut daulatmand ke sáth húi.” Yih bát us kí tadfín meṇ púrí húi.

5. Us mátam ká zikr nahín hai, jis ke sáth unhoṇ ne use qabr meṇ rakhá; tau bhí yaqín hai, ki wuh us par gam karte the; kyúnki jaisá ki unhoṇ ne, us kí maut ke waqt chhátí píṭí, Lúká 23 : 48, waisá hí mátam o zarái ke sáth use qabr meṇ bhí rakhá hogá.

6. Us kí tadfín ká taur us kí pasthálí ke mutábíq thá. Unhoṇ ne use us izzat ke sáth gár diyá, jo us hálát meṇ ho saktí thí; lekin zāhirí shán o shaukat kuchh nahín thí. Yún wuh qabr meṇ rakhá gayá, jahán wuh tín nákámil din rát maut ke ámal meṇ, aur andhere aur farámoshí ke maqám meṇ rahá. Is meṇ wuh apne pesh-nishán Yúnas Nabí ke mánind húa; aur is se us kí maut kí haqíqat duniyá par zāhir húi. Pas, *Hamáre Ḳhudáwānd Ísá Masíh kí lāsh, us ke do chár shágirdoṇ ke wasíle se, madfún húi; aur wuh murdoṇ kí hálát meṇ ek ársē tak rahá.*

Yih wáridát Injilōṇ meṇ aचेहí tarah se bayán húi; aur ab sirf do bátoṇ ká zikr karná cháhiye : Jab ki Masíh jaldí se jí ũṭhne ko thá, to us kí tadfín kyún húi? aur us kí tadfín kis tarah kí thí?

I. Jab ki Masíh us ársē ke andar, ki lāshēṇ rakhí rahtí haiṇ, jí ũṭhne ko thá; aur jab ki us ká badan, gunáh se pák ho-ke, agarchi gárá na játá, tau bhí sar na saktá, to *us kí tadfín káhe ko húi?*

1. Zarúr thá, ki Masíh kí tadfín ho, *táki us kí maut ká subút zāhir ho*; aur tá na ho, ki us ke dushman use farebí kahēṇ. Aur jab ki unhoṇ ne us ke bád kahá, ki us ke shágirdoṇ ne rát ko áke us kí lāsh ko churáyá; to, agar us kí tadfín na hotí, to wuh zurúr kahte, ki na wuh muá, na jí ũṭhá. Lekin us ke kafnáe jáne, aur itní muddat tak qabr meṇ rahne se us kí maut aचेहí tarah se sábit húi. Chunánchi hamárá abadí zindagí us kí maut se wábasta hai; is liye is bát ká subút bahut zurúr hai. Is sabab se Ḳhudá ne yih intizám kiyá, ki us kí tadfín ke taur se us kí maut kí haqíqat ḵhúb zāhir o áshkára ho.

2. Us kí tadfín zarúr thí, *táki alámatēṇ aur peshḵhabarlāṇ púrí hoṇ*. Yúnas Nabí ká tín din rát machhlí ke peṭ meṇ rahná us ke qabr meṇ rahne ká nishán thá : “ waisá hí Insán ká Beṭá tín rát din zamín ke andar hogá,” Matí 12 : 40. Balki ek nabí ne Masíh ke zuhúr se barí der peshtar us kí tadfín ká taur aur qabr kí qism kí pesh-ḵhabarí kí : “ Aur us kí qabr sharíron ke sáth ṭhahráí gaí, aur us kí maut daulatmand ke sáth húi,” Yash. 53 : 9. Is meṇ Yúsuf Aramatíyá kí qabr kí alámat húi, kyúnki wuh daulatmand shaḵhs thá; aur Pák Nawishtoṇ ke ḵhiláf koí bát wáqí nahín ho saktí hai.

3. Us ká qabr meṇ utarná zarúr thá. *táki us kí pasthálí kámil ho*; is se níche wuh nahín já saká. Wuh maut kí ḵhák meṇ utrá;—ziyáda pastí kis tarah se ho saktí?

4. Par us kí tadfín ká ḵháss iráda yih thá, ki *wuh maut par, us ke qín qmal aur mulk meṇ, gálib ho*. Is fath ke sabab se muqaddason kí ribháí ká yih gít.gáyá játá hai—“ Ai maut, terá nesh kahán? ai gor, terá galaba kahán rahá?” 1 Kar. 15 : 55. Agar Masíh ham se pahle gor meṇ na leṭ gayá hotá, to hamárá qabreṇ hamáre liye tasallí-pizír na hotíṇ. Maut azdahá hai, aur qabr us ká gár—hairat o haibat kí

jagah—lekin Masíh ne us gár men jáke azdahe par hamla kiyá, aur abadí fath pái; us ko na sirf láchár kiyá, balki imándáron ke liye use barí barakat banáyá; aur us ke gár ko un ke liye khush-búdár aur narm palang banáyá: jo marte hain, so sirf usí palang par letke so játe, jis par Masíh let gayá.

II. Ab daryáft karen, ki *Masíh kí tadfín kaisí* thí.

1. Wuh *náhufta* thí: us ke sáth kuchh dhúm dhám na húi: Masíh apní zindagí men use nahín cháhá thá, aur wuh us ke maut ke taur aur iráde ke láiq na thí. Pasthálí us kí maut ká ek maqsad thá; aur aise maqsad ke liye shaukat názebá hai. Aláwa is ke, wuh salíb par muá; aur aise marnewále shándár tadfín nahín páte the. Khudáwand kí lách usí ke ghar se nahín láí gáí, jaisá dastúr hai; balki salíb se: unhon ne use hákim se mángá. Agar wuh use na mángte, to wuh Galgatá men gáí játí. Us ke janáze ke píchhe bahut thore log, balki faqat do chár gamgín auraten gáin. Aur ádmíon kí qabron par nátedár aur dost ikatthe hote hain; par us ke shágird titar bitar ho gae, aur us ke iqrár karne se darté the. Aur jab ki in thoron ne cháhá, ki us kí tadfín karen, tab waqt kí tangí ke sabab se barí jaldí karná zarúr húa; kyúnci id i fasah kí taiyáí ká waqt nazdik thá. Is tarah se Khudáwand kí kamqadr tadfín húi: is tarah se wuh, jis ke pás maut aur pátál kí kunjáin hain, apní qabr men rakhá gayá.

2. Baráks is ke, agarchi insán us kí tadfín men us kí izzat nahín kar sakte the, tau bhí *ásmán kí taraf se us par jalál ke ásár dikhúí* die: bare muajizát ne us kí tadfín ko sapwára, aur us kí bejzzatí mitáí. Yih muajizát us kí tadfín se peshtar, aur us ke sáth húa.

Áftáb ájab tarah se tárík ho gayá: ámí gahan na húa; par aisi táíí thí, jaisí

aur kisi waqt na húi: áftáb ne goyá dar ke máre is haulnák mauzar se apní raush-ní ko judá kiyá, aur ásmán ko siyáh kar diyá. Záhír hai, ki yih ámí gahan na thá; kyúnci us waqt máhtáb purá thá, aur is hálát men áftáb ká gahan nahín hotá hai; tau bhí din ká dúsrá aur tísrá pahr bil-kull tárík rahá.

Aláwa is ke, us waqt patthar tút gae; haikal ká parda úpar se niche tak phat gayá; qabren khulín, aur báze muqaddason kí láchhen uthke shahr men gáin, aur bahuton par záhír hui. Pattharon ká tút jáná Khudá ke qahr i shadíd ká nishán thá, Nahúm 1: 6; aur is se us kí barí qudrat ká zuhúr húa. Is se malúm húa, ki un kí kaisi sazá wájib hai, jinhon ne wuh niháyat burá fil kiyá;—tis par Khudá ko us waqt pasand áyá, ki is qahr ke ásár beján pattharon men dikhlái den, na sang-dil gunahgáron men. Par is nishán ká kháss iráda yih thá, ki dekhnewále yaqín karen, ki Ísá beshakk Khudá ká Betá thá.

Haikal ke parde ká phatná bará mujiza thá, jis se khúb záhír aur áshkára húa, ki ab sári shariát purí kí gáí hai, aur koí parda báqí nahín hai; balki imándáron ke liye bihisht hí men pahunchne kí ráh khulí hai. Jis waqt parda phat gayá, us waqt sardár káhin quds ul aqdás men ho ke apná kám kartá thá; aur us ke khul jáne ke sabab log use dekh sakte the. Isí tarah se ham bhí imán ke wasile Masíh ko bihisht men dekhte hain, jáhan wuh apná kháss kám, yane, hamáí sífá-rish kartá hai.

Qabron ke khul jáne se sáf záhír húa, ki Masíh kis wáste qabr men gayá; yane, us ke ámal aur iqtidár ko, muqaddason ke haqq men, nest karne ke wáste; táki wuh, Masíh kí maglúb hoke, us ke sáre kharíde hoon ko chhor de: aur un muqaddason ká jí uthná, aur shahr men záhír honá, is tasallí-pizir bát ká baiána hai.

Ab ham ne ĩsá ko qabr meñ dekhá ; wuh, jis ke pás jahannam aur maut kí kunján hain, áp hí qabr ke band meñ rahá. Aur ham us kí bábat, jise unhoñ ne qabr meñ rakhá, kyá kaheñ ? Kyá us kí zát, kám, tasdíq aur liyáqat ká bayán kareñ ? Wáh ! is ke bayán karne meñ firishton kí zabán láchár hogí. Wuh Áftáb i Sadáqat aur *Chashma i Zindagí* hai. Ham kah sakte hain, Yahán ĩsá i mahmúd pará hai, jis meñ wuh khazána hai, kí Khudá ke sáre qahr ko, aur insán kí sárí hájat ko, miťá saktá hai. Ek ne kahá hai, kí “ Agar har ek pattá, aur ghás, aur sitára, aur ret, aur zarra rúheñ aur firishte hote, jin ke dilon meñ dam ba dam abad ul ábád mahabbat duhráí játí, tau bhí wuh mahabbat us kí khúbí aur liyáqat ke barábar na hotí. Agar kisí maḡhlúq meñ sáre ádmíon aur firishton kí khúbíán jamá hotín, tau bhí wuh is be-misl ĩsá ke maind na hotá.”

Áo, dekho, ímándáro ; ímán ke wasíle se ĩsá par kafn meñ nigáh karo. Yih wuhí hai, jis kí bábat kalísyá ne kahá, “ Merá mahbúb surkh sufed hai, lákhon meñ núrpaikar,” *Gazal-ul-Gazalát* 5 : 10 : par us kí surkhí ab játí rahí hai ; maut ká zardí us ke badan par chaḡhí hai : tau bhí wuh hanoz núrpaikar hai. Jab kí Dáúd ne Sáúl aur Yúnatan par is tarah se mátam kiyá, kí “ Isráel kí beṡío, Sáúl par roo, jis ne tum ko argawání libás se árasta kiyá, jis ne tumhárí poshák ko zewaron se zínat bakhshí ;” to kitná ziyáda main kahún, kí Ai Saihún ke farzando, ĩsá par roo, jis ne sadáqat ke libás se tumheñ árasta kiyá hai !

Yih wuhí hai, jis ne jalál ke takht ko chhoṛ diyá ; niháyat khushwaqtí kí god se alag huá ; kámil pákízagí ke sáth mu-jassam huá ; aur tujhe pyár karne ke sabab se sárí mushkilon par gálib huá, táki naját tujhí ko pahuncháe. Jo koi ímán ke sáth is bát par tassauwar kare, zarúr wuh us mahabbat par, jis ke sabab

se hamará Khudáwand maut kí khák meñ leṭ gayá, taajjub karegá, aur dil-shikasta hoke pukáregá, kí Merá Khudáwand maslúb huá.

HÁSIL I KALÁM.—1. Kyá Masíh kí tadfín is tarah se húi ? *To mauqa ke sáth tadfín kí rasm mánná munásib hai.* Sháyad marhúmon kí rúheñ badan kí bábat fikr nahín kartí hain ; tau bhí lásh kí kuchh izzat karná cháhiye ; kyúnki wuh maskan hai, jis meñ rúh Khudá kí khidmat kartí thí ; aur badan Masíh se ek nisbat rakhtá hai, aur us meñ, jab Masíh use apne jaláli badan ke muwáfiq kar degá, tab bará jalál záhir hogá. Mihrbání se bhí sab ádmíon kí láshon ko yih izzat dená cháhiye. Tadfín ká na páná, Pák Nawishton meñ, barí muflisí gini játí hai ; aur kai maqámon meñ tadfín ká zikr hai, kí Khudá ke logon ne is tarah marhúm kí izzat kí, aur apne nuqsán par gam kháyá.

2. Is ahwál se jáno, kí mazbút aur dil-áwar Masíhíon ko munásib nahín hai, kí kamzoron aur ḡarnewálon ko haqír jáneñ. Wahán do kamzor aur ḡarnewále ádmí khauf ke máre Masíh ke sáth záhir nahín ho sakte the ; aur hawárí dilerí ke sáth kahte the, kí Ham tere sáth marne ko taiyár hain : tau bhí wuh bhág gae ; aur wuh kamzor, mushkil ke waqt, Masíh kí taraf záhir hue. Agar Khudá mazbút ko chhoṛe, aur kamzor kí madad kare, to miskín Dáúd bahádur ke mánind hogá, aur zoráwar san kí mánind. Merá matlab nahín hai, kí koi fazl ko kám meñ na láe, aur zoráwar ho jáne kí koshish na kare ; kyúnki tajriba se maḡlúm hotá hai, kí jitná fazl ímándár kám meñ láte, utná milá kartá hai, balki merá iráda hai, kí tumheñ ek gunáh se ágáh karún, jis ke khatre meñ mazbút Masíhí rahte hain, yañe, apne kamzor bháíon kí tahqír karní. Khudá ne muamala i mazkúr se hamen chitáyá hai.

3. Ham is meñ Masíh kí pasthálí ká darja dekhte hain ; yañe, *wuh apní ma-*

habbat ke sabab kahún se, aur kahún tak utrú. Wuh, jo K̄hudá kī sūrat meñ thá, maḡhlúq ban gayá; aur yih niháyat pasthálí thí; balki ádmí ban gayá, jo past shai hai; hán, ních ke darje meñ, táki apne dinon ko biqárat aur garibí meñ káte; balki qabr meñ hamárí k̄hátir utrú. Yih kaisí mahabbat hai! Ab yih bát sochní cháhiye, ki jitrná ziyáda K̄hudá ke Beṭe kī pasthálí húi, utní hí ziyáda hamáří tassallí hotí hai; kyúñki us se na sirf gunáh kī badí maḡlúm hotí hai, balki Masíh ke kafára kī takmíl, jis se wuh us wíráne ko buhál kartá hai, záhír kī játí hai. Afsos! us kī kaisí pasthálí húi! Wuh is hálát meñ apní haqíqat ke kaise k̄hiláf maḡlúm hotá hai! Kyá wuh qabr meñ K̄hudá ká Beṭá maḡlúm hotá hai? Kyá K̄hudá ká Beṭá, jis ke áge firishte jhukte haiñ, so do chár ádmíon se, ghabráhat aur jaldí ke sáth, qabr meñ rakhá jae! Kyá wuhí ek árise tak maut ke band meñ rahe! Aur kisé kī hálát meñ aisí tabdíl kabhí na húi; aur na kabhí aisí pasthálí.

4. Jab kī Masíh qabr meñ gayá, to *ímándár kyún maut aur qabr se daren?* Is bát meñ baří tassallí aur k̄hátirjamái hai. Qabr kī bábat main tum se waisá hí kah saktá hún, jaisá kī K̄hudá ne Yaqúb se kahá, ki “Misr meñ játe húe mat dar; kyúñki main tere sáth jáúngá, aur tujhe phir láúngá,” Paid. 46: 3. Ai ímándáro, qabr se mat daro; kyúñki K̄hudá wahán tumháre sáth rahegá, aur tumheñ wahán se phir láegá. Is bát se K̄hudá ke logon ko kái ek tassallí meñ miltí haiñ:—

Qabr ne Masíh ko liyá, par halák na kiyá; aur waisá hí wuh *us ke logon ko abad tak thámb na sakegí.* Masíh ká jí uthná hamáre jí uthne kī ummed kī bunyád hai. “Ab Masíh to murdon meñ se uthá hai, aur un meñ se, jo so gae haiñ, pablá phal húa,” 1 Kar. 15: 20.

Jab Masíh gárá gayá, tab us kī insániyat ulúhiyat se judá nahín ho gaí; aur

waisá hí maut aur qabr *Masíh ke logon ko us se judá nahín kar saktí haiñ.* Sach hai, ki ek árise tak badan aur rúh judá ho játe haiñ; lekin ek dam tak un kī ápas kī nisbat torí nahín játí; wuh phir jore jáenge; jab wuh jism qabr meñ rahá, tab bhí wuh K̄hudá ke Beṭe ká jism thá. Isí tarah se badan aur rúh judá kiye játe haiñ; lekin hamárá aur Masíh ká rishta kabhí mauqúf nahín ho já saktá hai.

Masíh ne kahá, ki “Merá jism tawakkul meñ chain karegá,” Zab. 16: 9; aur jab muqaddas qabr meñ leṭ játe, tab usí tarah se *ummed ke sáth so játe haiñ*: “sádiq marne par bhí ummedwár hai,” Ams. 14: 32. Aur jaisá kī Masíh kī ummed ábas na thí, waisá hí un kī púrí kī jáegí.

Jab kī Masíh qabr meñ rahá, tab se *qabr kī k̄hásiyat bilkul badal gaí*; aur jaisí wuh áge thí, waisí ab nahín hai. Jo lanat gunáh ke sabab se húi, us meñ yih bát mundarj hai, “Tú k̄hák hai, aur k̄hák meñ phiregá.” Tab qabr qaid-k̄hána ṭahrí, jis meñ adálat ke din tak gunahgár nazar-band raheñ; lekin ab wuh qaid-k̄hána nahín, balki árám ká bistar hai, jis meñ Masíh ham se peshtar leṭ gayá; aur yih haqíqatan, tassallí-pizír k̄hiyál hai: “Wuh salámatí meñ dáḡhil honge; wuh apne bichhaunon par chain karenge,” Yash. 57: 2. Pas, ai ímándáro, qabr se mat daro: jo ek qadam bihisht meñ rakhtá ho, so jab dúsre ko qabr meñ rakhe, tab káhe ko dare? “Agarchi main maut ke sáye ke wádí meñ phirún, mujhe kuchh k̄hanf o k̄hatar nahín; kyúñki tú mere sáth hai,” Zab. 23: 4.

Albatta jo Masíh meñ baḡhra nahín rakhte, un ke liye qabr k̄haufnák jagah hai: maut, unheñ pakarne ke liye, K̄hudá ká piyáda hai; aur qabr adálat tak un ká qaid-k̄hána hai. Jab maut unheñ qabr meñ ghasiṭ le játí hai, tab wuh unheñ sher ke mánind nigal játí hai, Zab. 49: 14. Wahán wuh un par púrá tassal-

lut kartí hai, Rúm. 5 : 14. Aur agarehi wuh unhen phir ugal degí, tau bhí un ke liye wahán hamesha pará rahná is se bihtar hotá, ki bure anjám ke liye jí uthen; kyunki jaisá qaidí qaid-ḡháne se nikalke qatl-ḡáh ko játá hai, waisá hí wuh qabr se nikalke abadí halákat men parte hain. Par yih muqaddason ká hál nahín hai: un ke liye (Ḳhudáwánd Ísá Masíh ká shukr ho!) qabr panáh-ḡáh hai, jis men wuh sote hain; aur jab jáenge, tab ḡhu-shí ke gít ke sáth uthenge, aur Masíh ke mánind hoke ser honge, Zab. 17 : 15.

5. Jab ki Masíh qabr men gayá, aur us ke log us se aise bare fáide hasil karte hain, to *abhi Masíh ke sáth jore jáo*; nahín, to qabr men tumháre liye na árám na salámatí hogí. Sháyad tumhári aisí daulat nahín hai, ki tumhári tadfín aur qabr bahut shándár ho; lekin agar Masíh tumhárá ho, to yih sári dunyá kí chándí aur sone se barí daulat hai. Agar tumhárá kafn kamḡháb se bane, aur híron se árasta kiyá jáe, to tumhen kyá fáida hogá? Lekin agar tum Ḳhudáwánd men maro, to tumhári tasallí ke liye *chha báten hain*, jo sári fání dhan daulat se bihtar hain:—

Pahlí yih hai, ki *Ḳhudá ne goyá imán-dáron kí ḡhák ke sáth ḡhd bándhá hai*; aur jab tak ki wuh qabr men rahenge, tab tak wuh ḡhd qáim rahegá. Masíh ne ham se yih bát kahí hai, Matí 22 : 31, 32:—“Main Abirahám ká Ḳhudá, aur Izhák ká Ḳhudá, aur Yaqúb ká Ḳhudá hún: Ḳhudá murdon ká Ḳhudá nahín, balki zindon ká hai.” Abirahám, Izhák aur Yaqúb mar gae hain; lekin jab ki Ḳhudá ne, un kí maut ke bahut dinon bad, apne taín unhin ká Ḳhudá kahá, to sábit huá, ki wuh zinda hain, aur hanoz un ke aur Ḳhudá ke bích ḡhd hai. Hawári kahtá hai, ki “Ham jíte marte Ḳhudáwánd hí ke hain,” Rúm. 14 : 7, 9. Ab is men kaisá dilása hai! Jaise ham zinda hoke Ḳhudáwánd ke hain, waise hí

maut men ham us ke hain: maut aur nisbaton aur rishton ko tor detí hai, par ḡhd ká band qabr men bhi páedár rahtá hai: hamárá ḡhák Ḳhudáwánd ká mál hai.

Jaisá Ḳhudá ká ḡhd, waisá hí us ká *pyár* hai. Maut bhí hamen Ḳhudá kí mahabbat se judá nahín kar saktí hai, Rúm. 8 : 38, 39. Husn o ḡhúbí ke sabab se us ne hamen pasand nahín kiyá; aur jab ki ham sarke sáre álmíon ke nazdik nafratí ho jáenge, tab bhí us ká *pyár mauqúf* na hogá. Jab ki mard apní jorú se, aur aurat apne ḡhasam se nafrat karke kahe, ki mere murde ko merí nazar se chhipá, tab bhí Ḳhudá us lách ko azíz jántá hai.

Ḳhudá tumháre *marne ká waqt* bhí ṡhahráegá, aur tumhen achhe waqt men wahán láegá; “tú umr-ásúda hoke gor men utregá, jaisá anáj ká púlá apne waqt men uthtá hai,” Aiyúb 5 : 26; yáne, tú taiyár hoke gor men utregá. Ḳhudá kí dáuish is bát men barí hai; aur munásib hai, ki hamárá marzí us kí marzí men garq ho jáe.

Agar tum Masíh men ho, to Ḳhudá ne muáfí ke wasíle tum ko gunáh ke sáre bandon se chhutkára baḡhshá hai: tum *apne gunáh ke sáth qabr men na utroge*. Jab Masíh ne Yahúdíon se kahá, ki “Tum apne gunáhon men maroge.” Yúh. 8 : 24; to barí ḡhaufnák bát kahí: azhdahon aur sámpon ke gár men dálá jáná is se bihtar hai, ki gunáh ke sáth qabr men utre. Aur yih bhí kaisí haulnák bát hai, ki “Us kí haḡdíán pinhání gunáh se bharí thín, aur wuh us ke sáth ḡhák par lettá hai,” Aiyúb. 20 : 11. Par qabr men sáre muqaddas log gunáh kí sangat se chhútte hain: Ḳhudá ne unhen kámil tarah se muáf karke un kí qabr se sazá kí liyáqat ko dúr kiyá hai.

Masíh ne *qabr kí dushmaní ko miṡá diyá hai*: wuh ab dushman nahín hai:

balki árámgáh hai. Jo Masíh men hoke marte, so qabr ko aisá, jaisá palang thake mánde ke liye ho, páenge. Is liye likhá hai, “Maut tumhári hai,” 1 Kar. 3 : 22 : tumhári maut nijmat aur dost hai : tum apní qabr men jáke Masíh men achchhá áram karoge : aur phir na ghabráhat, na dukh, na afsos hogá.

Hamará Khudáwand *maut kí kunj rakhtá hai* ; aur jaisá ki wuh tumháre andar jáne ke liye qabr ke darwáze ko kholtá hai, waisá hí wuh use tumháre nikalne ke liye phir kholegá ; aur jab tak tum wahán lete rahoge, tab tak wuhí tumhári nigahbáni karegá.

Pas, agar tum qabr men áram cháhte ho, to Masíh ke sáth jute raho : tab qabr árámgáh hogí.

XXXVIII.

MASÍH KÍ PASTHÁLI KE CHAR MAQSAD I GARAN.

Wuh apní ján ke dardon ká hásil dekhke ser hogá.—Yash. 53 : 11.

AB Masíh kí pasthálí ke maqásid i mubáarak ká bayán karná hai. Jab ki koi wájib garaz na ho, tab hoshyár ádmí mihnát karke, aur naqd khoke waqt ko nahín gawánte ; aur mutábiq is ke, kھیál se báhar hai, ki jab Masíh ká koi nek aur jalálí iráda na thá, tab wuh past ho gayá, aur báp kí god ehhorke murdon kí hálát ko ikhtiyár kiyá. Us ká aisá iráda thá : aur yih bát úpar kí sanad se sáf wázih hotí hai. Is sanad men—

1. Masíh ke *niháyat ranj* ká zikr hai. Us kí ján aur badan kí aziyat dard i zih kahlátí hai ; kyúнки wuh bahut tez aur bhárí thí ; aur siwáe is ke, wuh us janam se peshtar húi, jo us kí kámil tasallí ká báis hai.

2. In donon ke zarúrí *phal aur hásil*

yih hain, ki “Wuh apní ján ke dardon ká hásil dekhegá.” Dekhne se murád, hásil karná hai. Wuh zarúr apná lahú bázi men na baháegá ; us ká iráda faut na hogá ; lekin wuh zarúr apná maqsad púra karke us ká phal páegá.

3. Is anjám se wuh *bahut khush hogá* ; jaisá ki jab aurat larhá jantí, to us khushí se, ki ek ádmí dunyá men paidá húa, apne dard ko yád nahín kartí, Yúh. 16 : 21 ; —waisá hí wuh “ser hogá.” Jaisá ki Khudá ne paidáish ká kám tamám karke us par khushí kí ; waisá hí hamáre fidiya denewále ne apne dardon ke nek anjám par tarannum kiyá. Jab bare bare iráde aur koshishen púrí kí játin, tab ádmí khush hote hain ; aur jab Masíh behadd dánish aur mahabbat kí takmíl dekhtá hai, to us kí khushí kitní ziyáda hogí. Is se yih natíja nikaltá hai : ki

Masíh kí pasthálí ke sáre mubáarak iráde púre kie jáenge.

Merá iráda nahín hai, ki is waqt is bát ko sábit karún, aur na Masíh kí khushí ká, jo us kí maut ke muhásil se húi, bayán karún ; lekin us kí pasthálí ke bare kháss irádon ko daryáft karúngá. Aur malúm hotá hai, ki jaise shariát men khún ke chhirkáo ke chár bare iráde the, waisá hí Nae Áhd ke Bání aur Zámin ká khún chár bare irádon ke liye baháyá gayá.

1. Wuh khún i alámat *khatre se bachne ke liye* baháyá aur lagáyá gayá thá : “Aur wuh khún tumháre liye un gharon par, jahán jahán tum ho, nishán hogá : aur main wuh lahú dekhke tum se dar guz-rúngá ; aur jab main Misr kí zamín ke rahnewálon ko márúngá, to wabá tum par na áegí, ki tumhen halák kare,” K̄hur. 12 : 13.

2. Wuh khún Khudá ke aur logon ke bích *kafúra karne ke liye* baháyá gayá thá : “Aur jo khatiyat ke bachhre se kiyá thá, waise hí us bachhre se kare ;

aur káhin un ke liye kafára de, táki wuh bakhshhe jáen,” Ahb. 4 : 20.

3. Wuh khún sharáí nápákí se sáf kar-ne ke liye istiamál kiyá játa thá : “ Aur us jítí chiriyá ko sant kí lakrí, aur qirmiz aur zúfá samet leke us chiriyá ke lahú men, jo bahte pání par zabh kí gáf thí, gota de : aur us par, jo bars se pák kiyá játa hai, sát martaba chhirke, aur use pák thahráe, aur jítí chiriyá ko maidán kí taraf urá de,” Ahb. 14 : 6, 7.

4. Wuh khún us áhd ko, jo KHUDÁ aur logon ke bích bándhá gayá, mazbút karne ke liye istiamál kiyá gayá thá : “ Músá ne us lahú ko leke logon par chhirká, aur kahá, ki Yih lahú us áhd ká hai, ki KHUDÁwand ne un báton kí bábat tumháre sáth kiyá hai,” Kḥur. 24 : 8.

Yihí us khún i álamát ke chhirkáo ke chár iráde the ; aur is ke mutábíq Masíh ke khún ke baháe aur lagáe jáne ke chár iráde haiñ. Jaisá wuh khatre se bacháne ke liye baháyá gayá, waisá hí yih gazab, yane, áyanda ke gazab se riháí dene ke liye baháyá gayá. Us se kafára kiyá gayá ; aur is se bhí. Us se nápákí dúr kí játi thí ; aur is se bhí. Us se áhd mazbút kiyá gayá ; aur is se bhí.

I. Us ke logon ko khatre se bachánu Masíh ke khún ke baháe jáne ká ek kháss iráda thá : kaun sá khatra ? Us gazab ká, jo jahannam tak jaltá hai. Yún 1 This. 1 : 10 men likhá hai, ki “ Wuh Ísá hai, jo ham ko gazab i áyanda se riháí bakhsh-tá hai.” Yabán hamárí khwárí gazab ke lafz se mazkúr húi ; aur is bát ke bhárí aur khaufnák mane haiñ : kyúunki mardúd sab se ziyáda us ko samajhte haiñ, jo ki gazab i Iláhí ke tale dab játe haiñ. Siwáe is ke, wuh gazab i áyanda kahlátá hai, jis se murád hai, ki wuh ánewálá aur abadí hai. Yih wuh gazab hai, jo gunahgáron par zarúr aur lá-iláj áegá. Jaisá ki rát din ke píchhe átí, aur sardí garmí ke bad hotí, waisá

hí gazab gunáh aur us kí khushí ke píchhe ho letá hai. Hán, wuh na sirf ánewálá hai, balki jab áegá, to hamesha rahegá—hamesha kuchh báqí rahegá. Jab karoron baras bít jáenge, tab bhí gazab báqí rahegá ; jaisá daryá bahtá játa hai, waisá hí gazab hotá jáegá.

Is gazab se Masíh ne, apní maut ke wasíle, apne logon ko chhuráyá hai. Us kí maut “ zoráwar aur haulnák KḤUDÁ” ke gazab se riháí dene kí qímat hai : pas, azbas ki us ke lahú ke baháne se sádiq thahre, to ab “ kitná ziyáda us ke sabab qahr se bach rahenge,” Rúm. 5 : 9. Ísá ká khún wuh qímat hai, jis ne insán ko is gazab se riháí bakhshí. Aur,

1. Us ne apní khushí se apne logon ko riháí bakhshí ; us ne apní khushí se un ke muqaddame men dakhil diyá, aur darmiyání ká mansab útháyá ; kyúunki us ne un kí musibat par tars kháyá. Us ke muqaddas áge bigre hue the ; unhon ne apne taín, aur apní mírás ko bhí bechá thá ; aur un ke pás kuchh na thá, jis se apne taín chhurá sakeñ, yá apní mírás phir páen : lekin ek thá, jo un ká nazdík rishtadár baná ; aur chhuráne ká haqq usí ká thá ; sab chízon ká wáris hoke un ká KḤUDÁ húa ; aur apne mál i daulat se unhen aur un kí mírás ko chhuráyá : unhen, táki wuh usí kí mírás hon, Afs. 1 : 11 ; aur bibisht, táki wuh un kí ho, 1 Pat. 4 : 1. Yih sab kuchh us ne apní khushí se kiyá—jab kisi ne us kí minnat bhí na kí. Asíron kí sánsen us ke áge nahín áin ; jab ki ham paidá nahín hue, tab us ne hamáरी yih bakhshish thahráí ; aur jab waqt purá húa, tab apní khushí se apne khún kí niháyat daulat ko kharch kiyá, táki gazab se hamáरी riháí mol le.

2. Masíh ne apní maut ke wasíle se apne logon ko, purá chhutkára bakhshá hai. Wuh miqd men aur darje men purá hai : faqat muhlat nahín, balki riháí ; is liye wuh “ naját i abadí ká báis” kahlátá

hai, [Ibr. 5 : 9. Aur wuh faqat is liye nahín, ki gazab ko dhímá kare, balki use bilkull miṭáne ke liye, aur apne logon ko sarásar us se chhuráne ke liye, muá : aur yún un par koí ilzám nahín hai, jo [sá Masíh men hain, Róm. 8 : 1.

3. Jo rihái Masíh kí maut se hamen mili hai, so *kháss* hai : sabhon ke liye nahín, balki *bazon* ke liye *kháss* ; aur wuh log un se bihtar nahín hain, jo gazab men chhore gae hain. Hán, aslí tabíyat, aur aḡhláq aur záhirí raunaq men, wuh kabhí kabhí mardúdon se kamtar hain, 1 Kar. 1 : 26.

4. Yih naját *ajíb* hai : agar koí firishta is kí *khúbíán* likhtá, to us ká báth mánda ho játá. *Aqibat* bhar káfi nahín hogí, ki ham is ke *ajáib* o *garáib* ko daryáft karke un ke liye *taríf* karen. Yih *ajáib* kyá hain ? Naját ká *iráda* karná—*Khudá* ne apne dil men un ke liye, jinhen *halákat* men *chhorná* insáf ke *mutábíq* thá, *fazl* ká yih *iráda* kiyá—insán ke liye kiyá, na firishton ke liye, jo asl men ham se bihtar hain—Masíh ká is *jalálí* *iráde* ko qabúl karná—aur us ká hamári *khássiyat* ko lená, aur hamáre badle men *hukm-udúli* kí sazá *utháná*—jab *bachánewálá* aur us kí *tadbír* donon nest o *nábúd* búc, tab us ká *púra* aur *kámil* kiyá *jáná*—yih, aur aisí bahut báten, wuh *ajáib* hain.

HÁSIL I KALÁM.—1. Jab ki Masíh ne apne logon ko gazab i áyanda se *chhuráya*, to kaisá *námunasib* hai, ki wuh *un halkí musibaton par, jo Masíh ke liye utháte hain, kurkuraen* ! Afsos ! yih *musibat*on kyá hain, ki ham un par *kurkuraen* ? Kyá wuh un ke *muwáfiq* hain, jo hamáre *chhuránewále* ne hamáre *wáste utháin* ? Kyá ham men se *kisí* ne us ke *wáste* *aisá kuchh sah liyá*, jaisá us ne hamáre *wáste sahá* ? Kyá *koí musibat* is *dunyá* men us *gazab* ke *barábar* ho *saktí* hai, jis se us ne *tumhen chhuráya* hai ; aur jis men *tum zarúr* *pare* *rahte*, agar us ne *tumhen* na *chhuráya* hotá ?

Khudá ke aur *insán* ke *gazab* ká *muqá-*

bala karo. Aur is *zindagí* aur *aqibat* ke *zamáne* ká *muqábala* karo. Pas, *yahán* ke *kiśi dukh* par *mat kurkuraó*, jo *tum Masíh* ke liye *utháte* ho.

2. Jab tak ki *kisí* ke *dil* men *shakk* ho, ki *Main* *gazab* i *áyanda* se *chhut* *gayá* *hún*, ki *nahín*, tab tak wuh *árám kyúnkar kar saktá hai* ? Sháyad *abhí* us kí *hálát* *achehhi* hai ; par *kyá* *hamesha* *aisí* *hí* *rahe-gí* ? *Insán* *áyanda* ke *khíyál* *kar* *sakte* *hain* ; aur *jab* *tak* *ki* *áyanda* ke *liye* *ummed* *na* *ho*, *tab* *tak* *hál* *kí* *khushí* *men* *bará* *khalal* *hotá* *hai*. *Yahán* *kí* *lazzaton* *se* *kyá* *fáida*, *jab* *ki* *tamíz* *roz* *roz* *use* *áyanda* *ke* *gazab* *kí* *bábat* *jatáti* *aur* *chheṛti* *rahti* *hai* ? *Munásib* *hai*, *ki* *yih* *khíyál*, *ki* *sháyad* *abadí* *gazab* *merá* *hissa* *hogá*, *use* *aisá* *daráe*, *jaisá* *ki* *unglón* *ne* *díwár* *par* *likhte* *húe* *Belshásar* *ko* *daráyá*. *Ai* *parhnewále*, *jab* *tak* *ki* *tujhe* *baḡhúbí* *maḡlúm* *na* *ho*, *ki* *Main* *gazab* *i* *áyanda* *se* *bachúngá*, *tab* *tak* *árám* *na* *kar*. *Tín* *báton* *se* *tujhe* *maḡlúm* *hogá*, *ki* *us* *ne* *tujhe* *gazab* *se* *chhuráya* *hai*, *ki* *nahín* :—

Agar *[sá* *ne* *tujhe* *gunáh* *se* *ázád* *kiyá* *hai*, *tó* *maḡlúm* *hotá* *hai*, *ki* *tú* *gazab* *se* *chhutegá* ; *kyúnki* *wuh* *gunáh* *ká* *phal* *aur* *anjám* *hai*.

Agar *tú* *Masíh* *kí* *qadr* *barí* *samajhtá*, *aur* *use* *dil* *se* *bahut* *pyár* *kartá* *hai*, *to* *is* *se* *maḡlúm* *hotá* *hai*, *ki* *terá* *baḡhra* *us* *men* *hai*.

Agar *tú* *Masíh* *kí* *khátir* *mihnat* *kar* *saktá*, *aur* *musibat* *uthá* *saktá* *hai*, *to* *maḡlúm* *hotá* *hai*, *ki* *tú* *gazab* *i* *áyanda* *se* *chhutegá*.

Pas, *sanjídagí* *aur* *nít* *koshish* *ke* *sáth* *is* *tarah* *ká* *subút* *dhúndh* : *us* *se* *kaisí* *tasallí* *paidá* *hogí* !

II. *Khún* *i* *álámat* *kafúra* *karne* *ke* *liye* *baháyá* *aur* *chhirká* *gayá* : “ *aur* *káhin* *un* *ke* *liye* *kafúra* *de*, *táki* *wuh* *baḡh-she* *jáen*, ” *Abb.* 4 : 20. *Matlab* *hai*, *ki* *bachhrú* *ke* *khún* *se*, *jis* *kí* *sárá* *qadr* *is* *bát* *men* *thí*, *ki* *wuh* *Masíh* *ke* *khún* *kí*

alámat thá, wuh log, jin ke wáste wuh baháyá gayá thá, apne gunáh kī baḡh-shish se Ḳhudá ke maqbúl ho gae; aur jis kám ká nishán is men thá, wuh kám haqíqatan Ísá Masīh ne apne ḡhún ko baháne se purá kiyá.

Pas, Ḳhudá ko ham se rázī karná Masīh ke dardon ká ek jalwagar hásil hai. Is ke mutábīq Rúm. 5 : 10 men likhá hai, ki “Jab Ḳhudá ne ham se, jis waqt ki ham dushman the, apne Beṭe kī maut ke sabab mel kiyá.”—Aur phir sáf likhá hai, ki “us ke ḡhún ke sabab, jo salīb par bahá, sulh karke sári chízon ko milá le,”—Kal. 1 : 20. Aur yih Báp aur Beṭe ká Masīh kī pasthálī men ain iráda thá, jaisá ki 2 Kar. 5 : 19 se sáf wázih huá, ki “Ḳhudá ne Masīh men hoke dunyá ko yún milá liyá.”—Ḳhudá ne us kī insánīyat ko fazl aur iqtidár se mamúr kiyá. Ḳhudá kī Rúh us men rahí, táki us ko is kám ke liye taiyár kare. Wuh iqtidár use diyá gayá thá, táki us ke sáre kám ko qáim kare. Ḳhudá ká fazl aur mahabbat insán kī taraf us men rahí, aur us ká ek ḡháss asar yih hai, ki wuh is iráde se áyá, yāne, dunyá ko Ḳhudá ke sáth milá lene ke liye. Is sabab se wuh “hamáre gunáhon ká kafára” kahlátá hai, 1 Yúh. 2 : 2. Kafára karná, us aslí dostí ko, jo Ḳhudá aur insán ke bích áge thí, aur jo gunáh ke sabab nest ho guí, bahál karná hai; aur is tarah se wuh dushmanon men shírín miláp aur dostí paidá kartá hai. Yih neḡ anjám Masīh kī maut ke wasíle se huá. Ḳhudá ke aur un firishton ke bích, jinhon ne gunáh kiyá, barí dushmaní huí; par yih kabhí na mīṭegí; kyúnci Masīh ne un ká sáth na diyá—un ke aur Ḳhudá ke bích darmiyání hone ká kám na utháyá. Par jo Masīh ne apní maut ká maqsad ṭhahráyá, so insán ko Ḳhudá ke sáth milá lená thá—sabhon ko nahín, lekin unhen, jo use die gae the, aur us par ímán láenge.

HÁSIL : KALÁM.—1. Jab Masīh Ḳhudá ko insán se rázī karne ke liye muá, to *gunáh kaisí hawlák burál hai!* Aur kaisí barí judái Ḳhudá aur insán ke bích huí, ki sirf Ḳhudá ke Beṭe kī maut se miláp ho saká!

2. Aur un kī kaisí burí hálát hai, jinhon ne Ḳhudá ke sáth, us ke Beṭe ke ḡhún ke wasíle se, miláp nahín kiyá hai. Ḳhudá beímánon se rázī nahín hai; aur jab wuh un ká dushman hai, to auron kī dostí se kyá fáida! Alqádir un ká dushman hai, jis kī ḡhurkí hí halákat ká bájs hai: “Main apná háth ásmán tak uthátá hún, aur kahtá hún, ki Main hamesha zinda hún: agar main apní daraḡhshán teg tez karún, aur merá háth ádálát kare, to main apne dushmanon se intiqám lúngá. aur un ko, jo merá kína rakhte hai, sazá dúngá. Main apne tíron ko ḡhún se tez karúngá, aur merí talwár gosht khácgí, lahu se maqtúlon ke, aur asíron ke, aur dushmanon ke amíron ke síron se,” Ist. 32 : 40—42.

Balki Ḳhudá se us ke dushman na bhág sakenge, Zab. 139 : 10. Aur wuh sadá jīegá, aur sadá intiqám legá. Aur jab tú us kī ádálát ke taḡht ke sámhne khará hogá, aur us par apne bare aur qádir dushman ko hákim dekhegá, tab tú kyá karegá?

3. Nit koshish karo, ki us razámandí men, jo Masīh ne ḡharidí hai, *tumhárá baḡhra ho*. Jab ki Masīh ne samjhá, ki wuh mere ḡhún baháne ke láiq hai, to wuh zarúr is láiq hai, ki tum use hásil karne men barí saí o koshish karo. Aur gunáh se ḡarná is bát kī gawáhí hai, ki tum us men hissa pá gae ho. Agar tum ne us ke sáth Masīh ke wasíle miláp kiyá ho, to tum Ázrá Nabí ke mániud kahoge, ki “sári áfaton ke bad, jo hamáre bure kámon aur bare gunáhon ke sabab ham par parí hai, (ki tú ne, ai hamáre Ḳhudá, gunáh ke mutábīq sazá na dí, balki aisí naját ham ko baḡhshí hai,) kyá ham phir

tere hukmon se báhar jáenge ?” 9 : 13, 14. Agar tumhárá miláp húa ho, to K̤hudá ke dost tumháre dost, aur us ke dushman tumháre dushman honge. Agar K̤hudá tumhárá dost ho, to tum use k̤hush karne ke liye koshish karoge, Yúh. 15 : 10, 14. Jo koí K̤hudá ke sáth miláp nahín kartá hai, so apní salámatí ká dushman hai ; aur jo koí miláp karke us ká k̤húb subút nahín dhúndhtá hai, so apní tasallí ko k̤haráb kartá hai.

III. Masíh kí maut ká tísrá maqsad yih hai, yāne, *apne logon ko pák karná*. Qurbānon ke lahú se sharáí nāpūkí dafá kí jātí thí ; aur waisá hí Masíh ká lahú us ke logon ke gunáhon ke miṭāne ke liye baháyá gayá ; aur us ká apne taín kalísyá ke liye dená abhí kalísyá ke gít ká mazmún hai, aur áyanda ko bihisht men gáyá jáegá : “Wuh, jis ne ham ko pyár kiya, aur apne lahú se hamáre gunáh dho dále, shaukat aur hukúmat abad ul ábád usí ke liye ho,” Mush. 1 : 6. Gunáh kí buráí do báton men hotí hai, yāne, us kí sazá, aur us kí nāpūkí men. Tasdíq pahlí ko dafá kartí hai, aur taqdís दूसरी को : aur yih donon nīmaten imāndáron ko Masíh kí maut se miltí hai. Aur agarchi sach hai, ki Rúh ul Quds taqaddus baḥshatá hai, tau bhí Masíh ke k̤hún kí badaulat Rúh kí hidáyat un ke liye mol lí gaí hai. Agar Masíh hamáre wáste muá na hotá, to Rúh i Pák is kám ke liye kabhí na átá. Is liye likhá hai, ki Rúh us ke nám se áti hai. Ab Masíh kí maut ká yih hásil, yāne, taqdís, niháyat barí nīmat hai. Us kí k̤húbíán socho :—

1. Taqaddus K̤hudá kí sūrat aur jalál hai, Kal. 3 : 10 ; K̤hur. 15 : 11. Jab gunáh ká ilzám aur nāpūkí dhoí jātí, aur rúh i insán taqdís ke wasíle K̤hudá ke husn se mulabbas hotí, tab wuh barí, k̤husbnumá maḥblúq ho jātí : goyá K̤hudá ká jalál us par chamaktá hai.

2. Wuh goyá bihisht ká baiāna hai :

“Mubáarak wuh, jo dil se pák sáf hai ; kyúnki wuh K̤hudá ko dekhenge,” Matí 5 : 8. “Bagair taqaddus ke koí K̤hudá-wand ko na dekhegá,” Ibr. 12 : 14. Na zátí k̤húbíán, na mihnāt bihisht ká dawá kar saktí hai ; lekin jis ká zarra sá sachchá taqaddus hai, wuh zarúr bihisht páegá.

3. Pákízagí hamárá musáfirat men *k̤hushwaqtí ká sab se achchhá solá hai*. Yabán kí sab se achchhí k̤hushí taqaddus ke muhásil hai. Jab tak ki hamárá chál pák na ho, tab tak ham k̤hushí ke sáth guzrán nahín kar sakte. Taqaddus bihisht kí khán hai.

4. Aur yih wuh *k̤háss nishán hai*, jis se K̤hudá ne apne logon ko maḥsús kiya hai : “K̤hudá-wand ne apne liye dīndār ko chun liya hai,” Zab. 4 : 3. Ai taqaddus, tú jalál kí jot hai !

HÁSIL I KALÁM.—1. Jab ki siwáe Masíh ke lahú ke aur koí chiz gunáh kí álúdagí ko miṭá nahín saktí hai, to *wuh kaisí barí álúdagí hai !* Agar koí tauba karke samundar ke barábar ánsú baháe, tau bhí wuh gunáh ke ek dág ko dho nahín saktá hai : agar abad tak jahannam kí ág men jalá kare, tau bhí wuh áneh tamíz aur dil se ek hí gunáh kí badí ko miṭá nahín saktí.

2. Masíh kí mahabbat dekho : “Us ne ham ko pyár kiya, aur apne lahú se hamáre gunáh dho dále :”—na haiwānon ke, balki apne lahú se, Ibr. 9 : 12 ; “qímatí lahú” se, 1 Pat. 1 : 19 ; us lahú se, jis ká ek hí bünd insán ke sáre lahú se bihtar hai. Aur is kám men us ká thorá sá lahú nahín, balki sab ká sab k̤harch kiya gayá. Aur jab ham us ke dushman the, tab us ne ham par yih saḥáwat kí. Yih kaisí mahabbat hai !

IV. Masíh apne muqaddason ke liye *ahl mazbút karne ko muá*. Jaisá sharáí álamāt men thá, K̤hur. 24 : 8, waisá hí Masíh men hai, Matí 26 : 28, “Yih Nae

“Ahd ká merá lahú hai;” yane, nae ahd par mere lahú se muhr kí játi hai. “Kyúinki jahán ahd hai, wahán us kí maut, jo ahd kartá hai, zarúr hai,” Ibr. 9 : 16. Pas, jo niámaten Masíh ne apne logon ko diin, so us kí maut ke sabab se zarúr milengí; hán, us kí maut se us ká ahd kám men áyá. Jab ádmí ahd karte hain, tab aksar apní jorú, aur laṛkon aur doston ko apná mál de dete hain; aur waisá hí Masíh ne apná sab kuchh apní jorú ko, yane kalísyá ko, aur apne laṛkon ko, yane, imándáron ko, diyá. Masíh ne unhen kyá diyá?

1. *Sári dunyawí khúbbán*, 1 Tim 6 : 6; Matí 6 : 33; yane, wuh sári chízon ká fáida unhen baḥshtá hai, lekin unhen bahut chízon par qábiz nahín kartá: “Nádár kí mánind hain, par sári chízon ke málík hain,” 2 Kar. 6 : 10.

2. *Sári rúhání khúbbán*; maslan gunáh kí muáfi, aur Ḳhudá ke maqbúl honá, jo tasdíq men shámil hain, Rúm. 3 : 24—26; taqaddus, 1 Kar. 1 : 30; tabanní, Gal. 3 : 26; firishton kí madad, Ibr. 1 : 14; aur waḍon men haqq, 2 Pat. 1 : 4.

3. *Sári abadí barkaton*.—bihisht, jalál aur abadí zindagí, Rúm. 8 : 16, 17. Sab kuchh, jo insán apne wárison ko de sakte hain, un chízon kí banisbat, jo Masíh apne logon ko is ahd men detá hai, hech aur beqadr hai.

Aur jaisá kí ádmí murdon ke ahdon ko nahín torte hain; waisá hí Ḳhudá Masíh ká ahd na toréga. Aur log marke apne ahdon ko muḫtáron par ehḥor dete hain; par Masíh zinda hai, aur apne ahd ko áp kám men láega.

HÁSIL I KALÁM.—1. Baṛí bát hai, kí sab imándár apne hisson ko is ahd men sábit karen.

Tum Masíh se kaisí nisbaten rakhte ho? Kyá tum us kí jorú kí mánind ho? tum ne us kí ḡhátir sab kuchh ehḥor diyá hai? Zab. 45 : 10, 11. Kyá tum dukh

men aur sukh men us ke píchhe barábar já sakte ho? Yar. 2 : 2. Kyá tum usí ke hoke dústre se kuchh wásta nahín rakhte ho? Hús. 3 : 3. Kyá tum jorú kí tarah us kí tábjídári karte ho? Afs. 5 : 23. Agar yih tumhárá hál ho, to tasallí lo : wuh ahd karne men apní jorú ko farámosh na karega; wuh ahd karke mírás ká inkár na karega.

Phir, kyá tum Rúh se nau-paidá húc? Yúh. 3 báb. Kyá tum Masíh ke mánind ho játe ho? 1 Pat. 1 : 15, 16. Kyá tum adab ke sabab se us kí tábjídári sab báton men karte ho? Mal. 1 : 6. Kyá tum Ḳhudá kí Rúh se hidáyat páte ho? Rúm. 8 : 14. Kyá tum use Báp kah sakte ho? Gal. 4 : 4—6. Agar yih tumhárá hál ho, to tum beṭe ho, aur Masíh ke ahd men tumháre liye achchhí se achchhí mírás hai.

Phir, agar tum rúhání raushní páte ho, Yar. 31 : 34; agar tumbárá dil narm ho, Hiz. 11 : 19; agar tum adab ke sáth Ḳhudá se ḡarte ho, Yar. 32 : 43; agar us kí shariáat tumháre dil par likhí ho, Yar. 31 : 33; to tum in báton se daryáft kar sakte ho, kí tum ahd ke farzand ho, jin ke wuh baṛe baṛe huqúq hain.

2. Pas Masíh kí mahabbat kí taríf karke us men chalo. Jab us ne tumháre liye aisí mírás taiyár kí hai, to tumhen kis qadr pyár kiya! Iqrár karo, kí jo kuchh tum ho, aur jo ummed rakhte ho, sab kuchh is pyár se páte ho. Aur ḡhabardári ke sáth in baṛí barkaton ke láiq chalo. Dukh men apní rúhání niámaton aur ummed se tasallí hásil karo, Yaḡ. 2 : 5; aur Masíh men nit ḡhurramí karo.

Jo kuchh merá iráda thá, kí Masíh kí pasthálí kí bábat kahún, so tamám karke, ab us kí sarfarází ká zikr karúnga. Pasthálí aur sarfarází donon náját ke kám se nisbat rakhtí hain.

Wuh kám pasthálí men púra nahín ho saktá thá: ek hawári sikhlatá hai, kí sarfarází us kí kahánat ká ek zarúrí hissa

hai, jis ke bagair wuh káhin nahín ho saktá hai—"Agar wuh zamín par hotá, to káhin na hotá," Ibr. 8 : 4 ; yane, agar wuh yahán hamesha rahtá, aur murdon men se jí na uthá, aur jalál men na liyá játá, to wuh kámil káhin nahín ho saktá. Jab jánwar mára játá hai, tab agar báhar pará rahtá hai, to qurbán na thahartá ; kyúнки sarfarázi pá saktí hai ; kyúнки Ulúhiyat kí nisbat men wuh har waqt Alqádir thá ; aur is tarah se us ne imándáron ká sardár thaharke yih sarfarázi pái. Pas, Kḥudá is tarah se záhir kartá hai, ki imándáron ko kyá milegá ; kyúнки jo kuchh hamáre sárdár [sá ko milá, aisá kuchh ham ko milegá. Aur jo kuchh Kḥudá ká iráda hai, ki imándáron ke sáth kare, us ne wuhí hamáre Peshwá ke sáth kiya. Pák Nawishte yih bát Masíh kí sarfarázi ke har ek hisse kí bábat záhir karte hai ; yane, us ke jí uthne, urúj farmáne, Kḥudá ke dahne baiṭhne, aur dunyá kí ádálát karne ke liye phir áne kí bábat ; aur merá iráda hai, ki ánewále wázon men in báton ká zikr karún.

Siwáe is ke, Kḥudá Báp ne us ke sáth áhd bándhá, ki is pasthálí ke ajr men use barí aur jaláli sarfarázi baḥshhe, Yash. 49 : 5—7. Aur hawári, Fil. 2 : 9 men, záhir kartá hai, ki Kḥudá ne kis tarah se is áhd ko purá kiya. Jab wuh qarz, jis ke sabab se hamára zámín qabr ke qaid-ḥáne men rahá, adá kiya gayá, yahán tak ki Kḥudá kí shariát aur insáf rázi hue, tab wuh ziyádatar wahán rah na saká. Is liye us ká jí uthná qarz ke dawá se rihái thahrá hai, jis ká inkár, insáf ke mutábiq nahín ho saktá.

Aur, haqíqatan, Kḥudá ká jaisá jaláli zuhúr is kám se dunyá men húa, waisá aur kabhí nahín húa : "Táki har zabán iqrár kare, ki [sá Masíh Kḥudáwánd hai, táki Kḥudá Báp kí sitáish kí jae," Fil. 2 : 11. Masíh kí sarfarázi men Kḥudá kí wuh mahabbat, jo wuh gunahgáron se rakhtá hai, kaise ajíb taur par áshkára húi ! Wuh hamári rihái se ḥhush húa ; aur yih ḥhushí záhir karne ke liye us ne Masíh ko us pasthálí ke ajr men barí sarfarázi dí : "Is liye Kḥudá ne bhí use sarfarázi se baland kiya," Fil. 2 : 9. Is kalám men matlab bakasrat hai—sarfarázi se baland kiya ; yane, bahut hí baland ! Báp kí ḥhushí, jo gunahgáron kí rihái se hotí hai, is bát se ḥhúb záhir húi. Is liye abad tak Báp ko jalál o taríf mahsúb kí jaeگی.

Par sirf Masíh kí insániyat is tarah se

sarfarázi pá saktí hai ; kyúнки Ulúhiyat kí nisbat men wuh har waqt Alqádir thá ; aur is tarah se us ne imándáron ká sardár thaharke yih sarfarázi pái. Pas, Kḥudá is tarah se záhir kartá hai, ki imándáron ko kyá milegá ; kyúнки jo kuchh hamáre sárdár [sá ko milá, aisá kuchh ham ko milegá. Aur jo kuchh Kḥudá ká iráda hai, ki imándáron ke sáth kare, us ne wuhí hamáre Peshwá ke sáth kiya. Pák Nawishte yih bát Masíh kí sarfarázi ke har ek hisse kí bábat záhir karte hai ; yane, us ke jí uthne, urúj farmáne, Kḥudá ke dahne baiṭhne, aur dunyá kí ádálát karne ke liye phir áne kí bábat ; aur merá iráda hai, ki ánewále wázon men in báton ká zikr karún.

Masíh imándáron ká sar hoke jí uthá : "Agar tum Masíh ke sáth jí uthhe ho" to hawári tumhári nisbat yih kahtá hai, ki (Kal. 3 : 1), muqaddas Masíh ke sáth jí uthne men shirkat rakhte hai.

Us ne muqaddason ká sar hoke urúj farmáya ; kyúнки yih likhá hai Afs. 2 : 6—"Us ne ham ko us ke sáth utháya, aur Masíh [sá ke sabab ásmání maqámon par us ke sáth biṭháya." Ham apne Sar ke wasíle se wahán baiṭhte hai.

Aur jab wuh dunyá kí ádálát karne ko áegá, to us ke muqaddas us ke sáth áenge. Is bát kí pesh-ḥhabarí húi, Zak. 14 : 5. Aur Injíl men bhí is ká zikr hai, 1 Kar. 6 : 2.

Aur yih barí bát hai, ki Masíh hamára Sar hoke yih sab izzat aur sarfarázi pátá hai ; aur is se Kḥudá ke logon ko barí tasallí miltí hai ; kyúнки jab wuh bibisht men hai, to us ke logon kí naját zarúr hogí.

Aur Masíh sarfarázi páke apne garíb logon ko farámosh nahín kartá hai. Wuh hamesha eksán rahtá hai : us ke hilm aur wafádári par shubha na karná cháhiye. Jaisá ki wuh insán par dunyá men rahm kartá thá, waisá hí ab bhí kartá hai ;

balki hamāre hī wāste wahān rahatā hai,
[br. 7 : 25 ; 1 Yūh. 2 : 1, 2.

Ai imāndār, jab bīmārī tere badan ko ghatāe, aur us kā husn utar jāe, aur tū khāk i marg meṅ leṭ jāne par ho, tab Masīh kī sarfarāzī par taāmmul karne se tū kaisī tasallī hāsīl kar sakegā ! Tab gaur kar, ki wuh tere “kasīf badan kī shakl ko tabdīl karke apne jism i latīf ke mánind banāeagā,” Fil. 3 : 21. Jaisā ki Kḥudā ne apne Beṭe ko, “jis kā paikar banī Ādam se zāid bigar gayā thā,” sarfarāz kiyā hai, waisā hī tujhe baland karegā : Masīh ke barābar nahīn ; kyūnki wuh apne logon ke bīch sabhon se jalwa-gar hogā, jaisā ki sūraj sitāron meṅ afzal hai : lekin ham apnī qadr ke mutābiq us ke mánind hongē. Us din imāndār kī mahabbat kahān tak josh karegī !

Is tarah se main ne koshish kī, ki tumhāre kḥiyālon ko Masīh kī sarfarāzī ke bare mazmūn par lagāūn ; aur bad is ke main us sarfarāzī ke hisson kā, yāne, us ke jī uṭhne, aur urūj farmāne, aur Bāp ke dahne baiṭhne, aur dunyā kī ādālat ke liye āne kā mukhtasar bayān karūn.

XXXIX.

MASIH KA JI UṬHNĀ.

Wuh yahān nahīn hai ; kyūnki jaisā us ne kahā thā, wuh uṭhā hai. Āo, yih jagah, jahān Kḥudāwand parā thā, dekho.—Matī 28 : 6.

HAM Masīh kī pasthālī kā, jis meṅ go-yā Āftāb i Sadāqat gurūb hoke chhip gayā, bayān kar chuke haiṅ. Lekin jaisā ki āftāb jab yahān gurūb hotā hai, tab dunyā kī aur atrāf meṅ din hotā hai ; waisā hī Masīh is dunyā meṅ apnā daur tamām karke phir baland huā, balki ālam i balā meṅ apne kām kā sab se ālā hissa purā kartā hai. Maut meṅ us kā goyā purā gahan lagā ; aur jī uṭhne meṅ us kā jalāl sar i nau zāhir huā. Ek firishte ne ās-

mān par se utarke us kī qabr se patthar ko dhulkāyā, aur us kī maut kī beizzatī ko dūr kiyā ; aur donon Mariyam ko, jo mahabbat kī sozish se sawere qabr ke pās āi thīn, us ke jī uṭhne kī kḥabar dī.

Aur usī waqt, jab Kḥudāwand jī uṭhā thā, tab pahrewāle kāmpte aur murdon kī mánind ho rahe the ; kyūnki us kā jī uṭhnā bahut jalālī aur kḥaufnāk thā. Lekin un dīndāron ko tasallī देने ke liye firishte ne fauran un se kahā, ki “Wuh yahān nahīn hai ; balki apne kahne ke mutābiq jī uṭhā hai. Āo, us jagah ko, jahān Kḥudāwand leṭā thā, dekho :” yāne, Tum mat ghabrāo ; agarchi tum us ko nahīn pātī ho, yāne, apne āzīz Īsā kī lāsh ko, jis ke liye yahān āi ho, tau bhī tum-hārī mihuat lāhāsīl na hūī ; kyūnki tum-hārī abadī kḥushwaqtī aur tasallī ke liye main kahtā hūn, ki Wuh jī uṭhā hai. Idhar āke us jagah ko, jahān Kḥudāwand parā thā, dekho. In bāton meṅ Masīh kā jī uṭhnā farmāyā gayā ; aur us kā subūt huā hai.

1. “Wuh yahān nahīn hai.” Albatta tum ne use yahān rakhke chhor diyā thā ; aur samjhā thā, ki wuh yahān phir pāyā jāegā ; par tumhārā yih gumān galat thā, kyūnki dekho, wuh yahān nahīn hai ; wuh jī uṭhā hai. Aslī jḥarat se murād hai, ki wuh āp se āp jī uṭhā hai : us kī Ulūbiyat ne us kī insāniyat ko jilāyā hai.

2. Us ke jī uṭhne kā subūt is meṅ hai ; auwal, usī kī peshkḥaburī se : “Apne kahe ke mutābiq jī uṭhā hai.” Jo knechh ab wāqī huā, us kī peshkḥaburī usī ne dī ; is liye use nāmumkin mat samjho. Doyam, un ke dekhne se : “Āo, us jagah ko, jahān Kḥudāwand parā thā, dekho.” Qabr khālī ho gai ; maut ne apne shikār ko chhor diyā hai : us ne use nigal liyā, par thāmbh na sakī. Pas,

Hamārā Kḥudāwand Īsā Masīh, apnī

Ulúhiyat kī behadd qulrat ke sabab, murdon men se jī uṭhā; aur us ke sáre dushman hairán ho gae, aur us ke logon ne lásúni tasallí pát.

Bahuterí qawí dalílon se sábit kiyá gayá hai, Aamál 1 : 3, ki hamará Kḥudá-wand qabr men pará nahín rahá, balki tísre din jī uṭhā. Ásmán se frishton ne áke gawáhi dí; aur muqaddas ádmíon ne, jinhon ne apní ánkhon se use dekhá, aur jin par wuh bárhá chálís din tak záhir huá kiyá, is bát kī gawáhi dí hai. Ek dafa pánch sau se ziyáda ádmíon ne use dekhá, 1 Kar. 15 : 6. Yih log dindár the, jo fareb nahín de sakte the; aur jin men se bahuton ne bad us ke apní gawáhi par apne lahú se muhr kī. Kisí mazhab men koí bát is se qawítar dalílon se sábit nahín kī gai.

Aur Kḥudá kī taríf kī jáe, ki yih bát sach hai; kyúinki agar wuh jī na uṭhtá, to kḥushkhabarí abas hotí, 1 Kar. 15 : 14, is liye ki hamárá sárá ummed zinda Masíh par mauqúf hai. Agar Masíh jī na uṭhā hotá, to ímándár hanoz apne gunáhi men rahite, 1 Kar. 15 : 17. Wuh “hamárá tasdíq ke liye phirke jiláyá gayá,” Rúm. 4 : 25. Jab Masíh muá, aur qabr men rahá, tab hamáre chhutkáre kī qímat dí gai thí; aur jab tak ki wuh na jī uṭhā, tab tak yih qímat púrí na hui. Is tarah se hamárá tasdíq bilkull us ke jī uṭhne par mauqúf hai. Balki agar Masíh jī na uṭhtá, to jo us men hoke so gae, so faná ho játe, 1 Kar. 15 : 18.

Aláwa is ke, agar wuh murdon men se jī na uṭhā hotá, to jo nishán is bát kī pesh-khabarí dete the, aur us ke jī uṭhne kī aur pesh-khabaríán, so kyúinkar púrí ho saktín? Dekho Matí 12 : 40; Lúká 24 : 46; Zab. 16 : 10; 1 Kar. 15 : 4. Agar wuh jī na uṭhā hotá, to ab bilhisht men us jalál ko kyúinkar pátá, jis ká wada, us kī maut aur tasdiq ke sabab, azl se kiyá gayá thá? “Aur Masíh is liye muá,

aur uṭhā, aur jiyá, ki murdon aur zindon ká Kḥudáwand ho,” Rúm. 14 : 9; táki apní sarfarázi men iqtidár ke sáth apne lahú ká fáida hamen pahuncháe. Garaz, Masíh ke jī uṭhne kī bábat shakk báqi nahín hai; aur main us ke subút karne men aur koshish na karúngá, balki us kī kḥássiyyat aur taur ká bayán karúngá.

1. Masíh *khaufnák shán o shaukat ke sáth* murdon men se jī uṭhā. “Aur dekho, bará zalzala huá; kyúinki Kḥudáwand ká frishta ásmán se utrá, aur patthar ko qabr ke munh par se dhulkákar us par baithá. Us ká chihra bijlí kī mánind, aur us ká libás barf kī mánind sufed thá; aur us kī haibat se rakhwále kámp gae, aur aise húc jaise mar gae,” Matí 28 : 2—4. Insáni kamzorí us fajr ke májaron kī bardásht na kar sakí. Ek musannif us zalzale ko fath ká nishán kahtá hai, jo Masíh ne diyá, táki rakhwále, aur shahr i qarib, balki sárá dunyá jáne, ki us ne maut ko maglúb kiyá, aur apne sáre dushmanon par sarfaráz huá thá.

2. Aur us ke muqaddason men se *bahutere us ke sáth jī uṭhe*, táki us ká jī uṭhná ziyáda shándár ho. “Aur qabren khul gai, aur sote húc muqaddason kī bahut lásben uṭhi, aur us ke jī uṭhne ke bad qabron se báhar áke shahr i muqaddas men gai, aur bahuton ko nazar áin,” Matí 27 : 52, 53. Is májare men do matlab the :—Masíh ke jī uṭhne ko shán dene ká; aur hamáre jī uṭhne ká baiána hone ká. Yih sirf báze muqaddason ká jī uṭhná thá, jis se ma'lúm hotá hai, ki ákhir ko Kḥudá apne sab muqaddason ke wáste kyá karegá; aur jo Masíh ke jī uṭhne kī gawáhi hai. Shahr men bahuteron ne unhen dekhá aur pahchána, jinhon ne kabhí kḥiyál na kiyá thá, ki ham unhen is dunyá men phir dekhenge. Báze púchhte hain, ki us waqt kaun kaun ádmí jī uṭhe, aur kyá kahá, aur phir kahán gae; par aisí tajwíz se kuchh fáida

nahín hotá hai. Kḥudá ne in báton par parda dālā hai, táki ham us ke kalām se qanáat karen; kyúunki agar koí Músá aur nabíon ko yaqín nahín kartá, to báwajúde ki koí murdon men se jī uṭhe, tau bhí wuh imán na láta.

3. Masíh ne *apní Ulúhiyat kī qudrat se* apne taín jiláyá; aur us ke jī uṭhne kī tásir se wuh log bhí jī uṭhe. Us frishte ne, jis ne patthar ko qabr ke munh par se dḥulkáyá, use na jiláyá, balki us ne ap apní zindagí phir lí; kyúunki wuh Yúh. 10: 17, 18 men aisá hí kahtá hai: ki “Main apní ján detá hún, táki main use phir lún. Us ká phir lená mere ikhtiyár men hai.” Is tarah se 1 Pat. 3: 18 men likhá hai, ki “Wuh to jism men mára gayá, lekin rúh men zinda kiyá gayá;” yane, apní Ulúhiyat men, jis ká muqábla us kī insániyat ke sáth is maqám men kiyá gayá hai. Us ne apne taín rúh i abadí se Kḥudá ke áge qurbán kiyá, Ibr. 9: 14; yane, apní Ulúhiyat se—Ulúhiyat ke tísre fard i mubáarak se nahín—kyúunki agar aisá hotá, to us ká qurbán usí ká amal na ṭhahartá. Usí rúh se, yane, apní Ulúhiyat se, wuh jī uṭhá; aur is liye hawári achchhí tarah se kahtá hai, ki wuh “murdon kī qiyámat se Kḥudá ká Betá baqudrat súbit húa,” Rúm. 1: 4. Ab, agar wuh faqat Báp kī, yá Rúh-ul-Quds kī qudrat se jī uṭhá hotá, to us ke jī uṭhne se kyúunkar sábit hotá, ki wuh Kḥudá ká Betá hai? Kyá baze aur bhí Kḥudá kī qudrat se na jī uṭhe? Pas, is bát men bhí us ká jī uṭhná ajíb thá. Masíh az khud jī uṭhá. Baze muqaddas az khud nahín, balki us ke jī uṭhne ke sabab se jī uṭhe; jaisá ki usí ne kahá, jab Lázar ko jiláyá, “Qiyámat aur hayát main hún,” Yúh. 11: 25.

4. Pas, agarchi baze us se pahle jī uṭhe, tau bhí sach much “sab murdon men se wuhí pahle jiyá.”—Kal. 1: 18; kyúunki wuh ap se ap nahín jī uṭhe, balki Masíh ne unhen jiláyá: aur agarchi zinda húa,

tau bhí phirke mare; par Masíh par maut phir tasallut na kar sakegí. Wuh murdon men se pahle jiyá, táki sab ke darmiyan auwaliyat us men ho.

5. Masíh *apne logon ká sar hoke* jī uṭhá: wuh “un men se, jo so gae hain, pahlá phal húa,” 1 Kar. 15: 20. Main chálhtá hún, ki tum yih bát achchhí tarah se samjho; kyúunki isí sabab se hamári qiyámat us ke jī uṭhne se hogí; aur na sirf qiyámat us se hogí, par us kī khushwaqtí; kyúunki us pahle phal ke sabab wuh tamám fasl zarúr aur pák hogí.

Afs. 2: 6 se sáf wázih hotá hai, ki Masíh sáre barguzidon ká sar hai, aur un ke liye jī uṭhá; aur basabab is ke wuh qiyámat ke farzand kahláte hain; kyúunki wuh us men hoke us ke wasíle se uṭhenge. Pas, jaisá ki jar ke sáth sab dālían mar játi hain, waise hí ham Ádam ke sáth mue; aur usí tarah se ham Masíh ke sáth jo apní sári rúhání aulád ká sar aur jar hai, jī uṭhenge. Aur wuh un kī banisbat jo murdon men se jī uṭhenge, “Pahlá” kyúun kahlátá hai? Faqat is liye, ki jaisá tamám fasl pahle phal ke bád hotí hai, waisí hí sáre muqaddason kī qiyámat us ke jī uṭhne ke bád hogí; aur na sirf us ke bád, balki us ke sabab se. Is kī bábat tūn báten sochná cháhiye:—

Muqaddason kī qiyámat Masíh ke jī uṭhne kī *jazá* hai; kyúunki us ke jī uṭhne se naját kī tadbír purí húi; aur is liye hamári tasdíq us ke jī uṭhne ko mahsúb húi, Rúm. 4: 25.

Masíh ká jī uṭhná qiyámat ká *sabab i muassir* bhí hai; kyúunki Masíh un ká sar—un kī zindagí kī asl hai:—muqaddason kī zindagí Masíh ke sáth Kḥudá men chhipí hai, Kal. 3: 3. “Aur agar Masíh tum men hai, to badan gunáh ke sabab murda hai, par rúh sadáqat ke sabab zinda hai,” Rúm. 8: 10; yane, agarchi tum Rúh ke wasíle se Masíh ke sáth joṛe gae, tau bhí misl aur ádmion ke tumháre jism

marenge; lekin tumbhári rúhen fauran abadí zindagí men dákhlil hongí. Aur phir 11 áyat men likhá hai, ki “Agar us kí Rúh, jis ne Ísá ko murdon men se jiláyá, tum men base, to Masíh ká jiláne-wálá tumbháre fání jismon ko apní us Rúh ke wasíle se, jo tum men bastí hai, jiláegá.” Is ká matlab yih hai, ki muqaddas, auron kí mánind, sirf qudrat ke kalima se nahín jiláe jáenge; balki zindagí kí Rúh se, jo hamáre sar, Masíh men bastí hai;—aur yih haqqítan ek khashs nimat hai.

Masíh ká jí uthná muqaddason kí qiyámat ká namúna hai; is liye ki wuh auwal aur sab se khúub hai: “Wuh hamáre kasíf badan kí shakl ko tabdíl karke apne jism i latíf kí mánind banáegá,” Fil. 3: 21. *Hamáre qiyámat kaí báton men Masíh ke jí uthne ke muwáfíq hogí:—*

Masíh ká *haqíqí jism* utháyá gayá; aur aisá hí hamáre bhí yihí jism utháe jáenge. “Yih fásid baqá ko pahnegá,” 1 Kar. 15: 53. Hamára badan yihí badan hogá, dúsrá nahín. Agar kHUDá hamáre liye dústre jismon ko taiyár kartá, to wuh qiyámat na thahartí, balki paidáish.

Masíh ká jism, jí uthne se, *bahut tuhfa aur aʒʒal ho gayá*; aur aise hí hamáre ho jáenge. Wuh kamzor hoke girá; par quwatwar uthá, aur phir gam, dard aur beizzatí ke qábil nahín hai. Isí tarah se hamáre jism “behurmatí se boe játe hain, aur jalál se uthte hain; kamzorí men boe játe hain, tawánáí men uthte hain; haiwání badan boe játe hain, aur rúhání badan uthte hain,” 1 Kar. 15: 43, 44. Jalálí ajsám men koí kamzorí na páí jáegí, aur na wuh ámí zarúriyát, jin se wuh abhí goyá gulámí men hain. Qiyámat ke farzandon men koí áib aur dúg na hogá. Jo ázá ab náqis yá bedaul hain, so tab husn kí kamáliyat men zábir hongé; kyúunki agar sáre jism kí maut qiyámat se nest kí jáegí, to kitná ziyáda ek ázú kí kharábí durust kí jáegí. Us

waqt se wuh maut kí saltanat se ázád hongé; “wuh phir mar nahín sakte,” Lúká 20: 35, 36. Is qadr kí fazílat jí uthne se paidá hogí.

Phir, Masíh ká jism jiláyá gayá, táki *izzat ká táj pahíne*. Wuh us ke liye khusbí ká din thá; aur waisá hí muqaddason ke liye qiyámat nagma-pardázi ká din hogí. Us waqt un se kahá jáegá. “Tum, jo khák men já base ho, jágo aur gáo;” Yash. 26: 19. Jab kí jalálí rúh aur hál ká jiláyá húá badan ikatthe ho jáenge, tab kaisí khusbí hogí!

Rúh kí yih *khwábish*, ki *apne badan ke sáth mil jáe, purí kí jáegí*; aur is se khusbí paidá hogí. Yaqín hai, ki bihisht men rúhen yihí khwábish rakhtí hain. Yahán ham jánte hain, kí rúh badan se mahabbat rakhtí, aur use chhorne nahín cháhtí hai; aur yih mahabbat bihisht men qáim rahegí; aur jab tak rúh apne sáthí se phir na mil jáe, tab tak kámil khusshwaqtí na hogí.

Wuh donon *achchhí se achchhí hálát men* bábam milenge; kyúunki jaisá jism har tarah kí fazílat ke sáth, jis kí khwábish ho saktí hai, jiláyá jáegá; waisá hí rúh kHUDá kí taraf se, aur jalál aur qudúsí se shándár hoke, bihisht se utregí; aur yún badan men dákhlil hoke use istimál karegí.

Lekin us *anjám* men, jis ke liye jalálí rúh utarke, aur jism men áke use istimál karegí, is miláp kí sab se barí khusbí hogí; aur yih anjám kHUDáwand ká istiqbál karná, aur us ke sáth abad ul ábád rahná hai; aur us waqt wuh apní sab khidmat kí jazá páegí. Wuh khusbí aur sarfarázi ká din hogá. Wuh qabr men se aisá niklegá, jaisá Yúsuf qaid-kháne men se niklá táki barí sarfarázi aur izzat páe. Khiyál karo, kí kaisí khusbí ke sáth ján apná badan phir páegí, aur goyá us se kahegí, kí “Á, mere áziz aur qadím dost; tú ne dunyá men merí khidmat kí,

aur mere sáth dukh uṭháyá; ab áke mere sáth us Kḥudáwand ká istiqlál kar, jis ke sáth tab hí se main rahí hún, aur jis ne ab tujhe yád farmáyá hai. Ab tere jalál ká din áyá hai.” Yih barí kḥushí kí muláqát hogí. Jab áziz dost, bahut dinon kí judáí ke bad, muláqát karte, tab kaisí kḥushí karte haiñ!—un ká pyár gale lagáne, chúmne, aur ánsú baháne se kaisá záhir hotá hai! Aur yád karo, ki us waqt jism bilkull durust, aur chalák hogá; aur wuh niháyat kḥushí se apní bádsháhat men dákhil hoke táj páegá. Wuh kaisá roshan din hogá! Tab maut ká sard pasína aur áh márná phir yád men na áegá.

HÁSIL I KALÁM.—1. Jab ki Masíh mardon men se jí uṭhá hai, *to maut maglúb hui*, aur fath se niglí gai hai; nahín, *to* wuh kabhí Masíh ko qabr men se nikalne na detí. Maut sakht aur zoráwar dushman hai, jo sáre baní Ádam par gálib hotí hai. Siwáe Masíh ke koí us ká sámhná na kar saká; par us ne us ko usí kí saltanat men jít liyá: maut us par qábiz na rah sakí, Aamál 2 : 24. Masíh hamáre liye us ko fath karke hamárá íwaz men jí uṭhá; aur ab har ek ímándár us par fath ká gít gátá hai—“Ai maut, terá nesh kabáñ hai? aur ai gor, terá galaba kabáñ rahá? Shukr Kḥudá ká, jis ne hamen hamáre Kḥudáwand Ísá Masíh ke wasíle galaba bakḥshá,” 1 Kar. 15 : 55, 57. Is tarah se wuh apne páwn ko haibaton ke bádsháh kí gardan par rakhte haiñ, Yasúá 10 : 24.

2. Kyá Masíh aur us ká jí uṭhná muqaddason ke jí uṭhne se aisí nisbat rakhtá hai? To Kḥudá ke logon par farz hai, ki us taur par apne jismon ká *inlízám aur islímál* karen, jis se wuh us jalál i mazkúr i balá ke liye taiyár hon : aur is men dánish hai.

Unhen bahut na posná cháhiye, balki *Kḥudá ke liye unhen islímál karná cháhiye*. Badan ko pálne ke sabab se bahutere farz

adá nahín kie játe haiñ. Afsos ! aksar ádmí umr kí darází phaldár zindagí se bihtar samajhte haiñ ! Bahut ádmí mazbút aur chalák jism rakhte haiñ, par Kḥudá kí kḥidmat bahut kam karte haiñ. Par badan ko is tarah se rakhná aisá hai, jaisá koí tumhen achchhá ghoṛá detá, basharte ki tum kabhí us se kuchh mihnát na lo. Agar tum apne badan ke wasíle se Kḥudá kí kḥidmat nahín karte, to use kis liye rakhte ho ? Kyá Kḥudá ákhir ko us ke sáre dardon aur mándagí ká ajr na degá ?

Jism ko *taqaddus aur hurmat se rakhá cháhiye*, 1 This. 4 : 4. Wuh ánkhen gunáh se álúda na hon, jin se tum Kḥudá ko dekhoge; wuh kán batálat ko dákhil hone na den, jin se tum marhúmon ke gít sunoge. Baze apne badan ká gunáh karte haiñ, 1 Kar. 6 : 18. Tum apne badanon ko is najásat se mahfúz rakho; kyúñki wuh “Kḥudá kí haikal” haiñ; aur “agar koí Kḥudá kí haikal ko ujáre, to Kḥudá us ko ujáregá,” 1 Kar. 3 : 16, 17.

Narmí ke sáth badan ko pálná use imtíhán ke bas men látá hai. Kitní besh-qímat rúhen kasíf badan kí kḥushí kí kḥatír halák hotí haiñ. Buzurgon kí bábat Ibr. 11 : 32—35 men likhá hai, ki unhon ne “riháí qabúl na kí, táki hashar i afzal tak pahunchen.” Wuh maut ke badle men zindagí, hiqárat ke badle men jzzat, tangdastí ke badle men daulat, dukh ke badle men sukh pá sakte the; par unhon ne in chizon kí hiqárat karke apne badan ke árám ke liye apní rúhon kí halákát qabúl na kí. Wuh aur ádmíon ke mánind hiss o hawás rakhte the; aur un ko dukh aisá hí karwá malúm hotá thá, jaisá ham ko hotá hai; tau bhí unhon ne apní rúhon ke liye fikr karke, aur afzal hashar kí ummed rakhke, badan ká kurkúraná na máná. Kásh ki ham sab men yih mazbúti pái játi !

Apní hájaton ká bahána karke *apne*

garīb bhāūṇ ko kuchh dene kā inkār mat karo. Apne jism par babut mihrbān, aur auron par sakht mat ho. Albatta khairāt kā ajr, jo hashar men milegā, kāfī hai, ki tumhen targīb de. “Jab tū ziyāfat kare, to muhtājūn, lunjūn, langrūn, andhūn ko bulā : aur tū mubārak hogā ; ki wuh terā badlā nahīn de sakte ; kyūnki sādīqūn kī qiyāmat men tujh ko badlā diyā jāegā,” Lūkā 14 : 13, 14. Ek buzurg ne gumān kiyā, ki kōī ādmī achchhī tarah se is āyat kā purā matlab daryāft nahīn kar saktā hai, yāne, “Jo kuchh tum ne mere in chhoṭe bhāūṇ men se ek ke sāth kiyā, so tum ne mere sāth kiyā,” Matī 25 : 40. Agar yih āyat wājib tarah se samjhī jāti, to kitne kam dīndār hājatmand rahte !

3. Jab Masīh imāndārūn ke liye jī uṭhā hai, to kaisā zarūr hai, ki *sab ke sab us men*, aur us ke wasīle se sādīqūn kī qiyāmat i mubārak men, *baḥkra hāsīl karen* ! Agar qiyāmat kī ummed na hotī, to kis tarah se tasallī ho saktī ? Isī se jānkanī men tāqat miltī hai. Pas, saī o koshish karo, ki tumhārī qiyāmat mubārak ho. Aur agar tum apne dil kī taftīsh karke us men yih āsār pā sakte, to tumhārī ummed ho sakegī :—

Agar tum ne *nayā janam pāyā ho*—kyūnki ham rahmat i wāfir se Isā Masīh ke jī uṭhne ke bāis jīti ummed ke liye phirke paidā hote hain, 1 Pat. 1 : 3. Masīh kā jī uṭhnā hamārī ummed kī bunyād hai ; aur nayā janam gawāhī hai, ki us men hamārā haqq aur hissa hai. Pas, jab tak ki ham gunāh kī maut se rūhānī qiyāmat hāsīl na karen, tab tak ham nahīn jān sakte hain, ki ham us qiyāmat i mubārak men sharīk honge. “Mubārak aur muqaddas wuh, jo pahlī qiyāmat men sharīk hai : aison par dūsri maut kā tasallut nahīn,” Mush. 26 : 6. Jinhon ne nayā janam nahīn pāyā, chāhiye ki wuh is qiyāmat kī ummed na rakhen. Albatta wuh jī uṭhenge—jab turhī ke wasīle se Khudā kā khaufnāk paigām

pahunchegā, tab wuh uṭhenge ; par us anjām ke liye nahīn, jis ke liye muqaddas uṭhenge. Sirf wuh, jo Rūh se muqaddas kie gae hain, qiyāmat men mubārak hon-ge.

Agar tum *Masīh ke sāth mūe ho*, to yaqīn hai, ki us ke sāth jīoge. “Kyūnki jab ham us kī maut se mushābahat paidā karke us ke sāth boe gae, to ham us kī qiyāmat men bhī us ke mánind honge,” Róm. 6 : 5, 8. Bāze samajhte hain, ki yih maqām Yahūdīon aur gair-qaumon se nisbat rakhtā hai, ki goyā wuh milke Masīh men aise ek hī sāth hain, jaise ki kāī dālīān ek hī jar par hotīn ; par mere nazdīk wuh sangat, jo yahān mazkūr hai, Masīh aur imāndārūn se nisbat rakhtī hai, kyūnki aur maqāmūn se wāzih hai, ki wuh ek hī sāth dukh, aur ek hī sāth jalāl, pāte hain ; ek hī sāth marte, aur ek hī sāth jīte hain ; ek hī sāth maslūb hue, aur ek hī sāth gāre gae ;—aur in sab bāton se wuh shirkat, jo wuh Masīh ke sāth, us kī zindagī aur us kī maut men, rakhte hain, zāhir kī jāti hai. Ab agar Masīh kī maut kī tāsīr hamāre dilon par hūī hai, aur un kī shahwatan us se muī hain, to us kī zindagī, yāne, jī uṭhne kī tāsīr hamārī murda galī hūī lāshon par āke unhen jilāegī, tāki Masīh ke sāth jalāl men zindagānī basar karen.

Agar tumhāre *dil ab Masīh ke sāth āsmān par hain*, to tumhāre badan bhī wahān jāke us ke jalālī badan ke mutābiq ho jāenge, Fil. 3 : 20, 21. Hamārā jism ab kasīf kahlātā hai ; lekin Khudā ne use aisā nahīn banāyā, balki gunāh ne use kasīf kar diyā. Wuh kis tarah se kasīf hai ? Banisbat us hālat ke, jis men qiyāmat ke waqt wuh nazar āegā. Us waqt yih torī aur ebhithrāī hūī hadqīān aur bithrāī hūī khāk baṭorī jāegī, aur ebāndī ke purāne tukron kī mánind phirke nae wazā men banāī jāegī, misl Masīh ke jism i latīf ke. Aur agar hamārī muāsh ab āsmānī ho, to yih gawāhī hai, ki yihī hamārī hālat hogī.

Agar tum abhí *is qiyámat ko húsíl kar-ne kí koshish karte ho*, to albatta páoge. Pulús ká yihí bará maqsad thá, Fil. 3 : 11. Us ká matlab sirf jí uṭhná nahín hai; kyúinki sab ke sab jí uṭhenge; balki wuh sádiqon kí qiyámat, aur us pákízagí aur takmíl ko, jo us ke sáth hotí hai, dhúndhtá thá. Pas, agar Kḥudá ne tum-háre dil men kḥwábish paidá karáí hai, ki tum gunáh se ázád ho, aur Masíh ke muwáfíq ho jáo,—to yih takmíl kí kḥwábish is bát kí gawáhí hai, ki tum páoge.

Agar tum *bhalá karte ho*; agar tum se dunyá ko haqíqí fáida miltá hai, to tum *is qiyámat i mubáarak men sharík hoge*: “Aur wuh nikal áenge; jo nekokár the, hayát kí qiyámat men; aur jo bad-kár the, ádálát kí qiyámat men,” Yúh. 5 : 29. Har ek kám jo dunyá ke nazdík bhalá hai, yahán murádl nahín hai: balki ímán, dín-dárá. Aur ab jaisá Pulús qiyámat ká zikr khatam kartá hai, waisá hí main kahtá hún, “Pas, mere ázíz bháío, tum sábit qadam, aur pácdár, aur Kḥudá ke kám men hamesha masrúf raho; ki tum jante ho, ki tumbárá mihnát Kḥudá-wand ke nazdík ábas na hogí.”

Ab Kḥudá ká, us kí us bakḥshish ke liye, jo bayán se báhar hai, shukr ho !

XL.

MASÍH KÁ URÚJ KARNA.

Yisú ne kahá, Mujh ko mat chhú; kyúinki main hanoz úpar apne Báp ke pás nahín gayá; par mere bháíoñ pás já, aur unhen kah, ki Main úpar apne Báp, aur tumbáre Báp pás, aur apne Kḥudá aur tumbáre Kḥudá pás jútá hún.—Yúh. 20 : 17.

HAM ne us waqt tak Masíh kí ráh kí taftísh kí hai, jab se ki us ne Báp ke sína i mubáarak ko chhoṛ diyá: aur ab, ki wuh zamín par apní tábjidárá tamám kar-ke jí uṭhá hai; to munásib hai, ki ham daryáft karen, ki wuh kis tarah se us

mahabbat aur lúsání kḥushí kí god men phir gayá, jise us ne hamárá kḥátir se chhoṛ diyá thá. Wuh yahán kí kamína zindágí kátne ke liye phir nahín jí uṭhá; balki ek álá aur jalálí zindágí ke liye—ásmán men bádsháhí karne ke liye. Jab jí uṭhá, tab us hálát men dákhil hone ke liye taiyár huá; jaisá ki wuh Mariyam se is áyat men, kahtá hai—“Mere bháíoñ pás já, aur unhen kah, ki Main úpar apne Báp,” wg., Is hukm men do báten hai:—

1. Wuh ádmí, jin ke pás us ne paigám bhejá—“Mere bhái,”—yane, us ke sbá-gird the. Is bát men barí mahabbat záhír huí. Yih bát us ke muwáfíq hai, jo Yúsuf ne apne bháíoñ se kahí, Paid. 45 : 4—“Main tumbárá bhái Yúsuf hún;” magar Masíh ke kalám men ziyáda narmí záhír hotí hai; kyúinki Yúsuf ne usí dam unhen un kí buráí jatáí—“jis ko tum ne Misr men bechá thá:” lekin Masíh un ke darne aur bhágne ká zikr nahín kartá hai.

2. Paigám—“Unhen kah, ki Main úpar,” wg. Hál kí bát hai—wuh aisá kahtá, jaisá usí dam chaḥtá; lekin ha-qíqatan kái dinon ke bad chaḥhá. Is ká matlab yih hai, ki jí uṭhne ke bad ásmán ke úpar jáná cháhiye. Pas,

Hamárá Kḥudá-wand ísá Masíh ne sirf murdon men se jí uṭhá, balki us ne ásmán par urúj farmáyá; táki wahán jo kuchh kí naját ke kám men bátyé rahá, so púra kare.

Hawárá is kí sáf gawáhí detá hai:—“Wuh jo utrá hai, so sáre ásmánon par chaḥhá,” Afs. 4 : 10. Is bát ká púra zikr, Mark. 16 : 19. aur Lúká 24 : 51 men hai. Yih us ká jáná kahlátá hai, Yúh. 16 : 7; aur us ká baland honá, Aamál 2 : 33; aur us ká ásmánon se balá honá, Ibr. 7 : 26; aur us ká parde ke andar dákhil honá, Ibr. 6 : 19, 20. To ham yih báten daryáft karenge:—Kaun úpar gayá? Kahán se? Kidhar? Kab? Kis tarah se? Kis liye?

I. *Kann* úpar gayá? Hawárí is ká jawáb detá hai, “Wuh, jo pahle zamín ke níche utrá;” yane, Masíh. Aur wuh áp kahtá hai, “Main úpar játá hún.” Agar-chi likhá hai, ki Masíh úpar gayá, tau bhí haqíqatan us kí Ulúhiyat kí bábat ham yih bát sirf misál ke taur par kah sakte hain : yih us kí insániyat kí bábat kahá gayá hai, jis ne apná maqám badal diyá. Isí tarah se us ne kahá, “Main Báp se niklá hún, aur dunyá men áyá hún; phir main dunyá se widá hotá hún, aur Báp ke pás játá hún,” Yúh. 16 : 28. Wuh chala gayá hai, aur ham use nahín dekhte. Wuh Kḥudá hoke hanoz hamá-re sáth hai, aur hamesha yún hí rahegá; lekin jab ki insán hai, to “us ká ásmán par rahná zarúr hai, jab tak ki sab báton ke bahál karne ke aiyám guzar na jáen,” Aamál 3 : 21.

II. *Kahán* se Masíh úpar gayá? Umú-mam, is dunyá se úpar charḥ gayá, taki dunyá ko, yane, apní pasthálí ke maqám ko, chhoṛ de, Yúh. 16 : 28; aur kḥáss karke Zaitún ke pahár se, Yarúsalam ke nazdík,—usí jagah se, jahán us kí pichhlí musibatén shurú hún. Isí pahár par wuh jánkaní men pará, aur usí par se us ne urúj farmáyá! In do hálaton men kaisí tabdil hui!

III. *Kidhar* charḥ gayá? Záhir o ayán hai, ki tíse ásmán par—Kḥudá ke takht ke pás—mubáarakon ke maqám par, jahán muqaddas us ke sáth abad ul ábád rahenge. Likhá hai, ki wuh sáre ásmánon par charḥá, Afs. 4 : 10; yane, us ásmán se dúr, jo dekhne men átá hai; kyúнки wuh goyá faqat takht i azím ká farsh hai. Phir, likhá hai, ki wuh parde ke andar gayá hai, Ibr. 6 : 19, 20; yane, maqám i aqdas men. Wuh apne Báp ke ghar men dákhil húa, Yúh. 14 : 2; jahán wuh áge thá, Yúh. 6 : 62; aur jahán se wuh mujassam hone ko áyá thá.

IV. *Kab* charḥ gayá? Jab murdon

men se jí uthá, tab hí charḥ gayá? Nahín; bad apne marne ke wuh chális din tak unhen nazar áyá kiyá, aur Kḥudá kí bádshábat kí báton kahtá rahá, Aamál 1 : 3. Aur albatta Masíh ne apní mahabbat aur fikr, apne logon ke liye, un ke sáth is tarah rahne se kḥúb áshkára kiyá. Us ke liye ásmán par lásání jalál taiyár húa thá; par jab tak ki wuh yabán apni kalísyá ke liye sab chizon ká intizám na kar chuká, tab tak us jalál par qábiz na húa. Kyúнки is áse men us ne apná jí uthná sábit kiyá, aur apne hawáron ko kalísyá ke bandobast kí bábat ahkám farmáe. Jab sab kuchh durust kiyá, tab aur derí na kí; kyúнки use hamáre liye dúse jahán men bará kám karná thá. Wuh nahín cháhtá thá, kí yabán rahe, magar jab tak ki Kḥudá aur insán kí rúhon ke liye kám karne ko thá; aur is men wuh muqaddason ke liye achchhá namúna húa.

V. *Kis* liye ásmán par charḥ gayá?

1. Wuh *hamára peshrau* hoke wahán dákhil húa, Ibr. 6 : 19, 20; aur jab ki is tarah se dákhil húa, to is se murád hai, ki wuh apne liye nahín, *bulki gairon ke liye*,—hamáre kám ke liye,—ásmán par gayá. “Main tumháre liye jagah taiyár karne ko játá hún,” Yúh. 14 : 2; yane, us par tumháre námon se qábiz hone ko. Wuh har pusht ke muqaddason ká peshrau húa; aur un ke liye makánon ko, jo un ke áne tak un ke liye námzad kie játe hain, taiyár kiyá. Is se us kí *sarfarází* bhí záhir hotí hai; wuh hamára peshrau húa, par us ká koí peshrau na húa. Us se pahle koí ásmán par nahín gayá, magar jo us ke nám aur kám se dákhil hue. Wuhí auwal hai, jo apne nám se ásmán par gayá; sáre buzurgon ne, jo us se pahle múe, usí ke nám se múnás pái.

2. Wuh *shunkat* ke sáth ásmán men dákhil húa. “Kḥudá lalkár ke sáth charḥ gayá, Kḥudáwand turhí kí áwáz ke sath.

Khudá kí hamd men nagma-sarái karo, nagma-sarái karo; hamáre bádsháh kí hamd men nagma-sarái karo,” Zab. 47: 5, 6. Ek bádál us ke liye bádsháhí rath baná, Aamál 1: 9; aur ázím firish-ton ke gol ne use gher liyá, táki Khudáwand ke urúj. farmáne kí shán o shaukat ziyáda ho. Us waqt firish-ton ke kaise gít ásmán par sune gae hongé! Khudá ke sáre shahr men us ke áne par kaisí dhúm dhám húi hogí! Kyúнки jaisá jab pablaúthe ko dunyá men láyá, tab kahá, ki Khudá ke sáre firishte us kí parastish karen, Ibr. 1: 6; waisá hí jab wuh insán ká fidya tamám karke wahán lautá, tab un ázím firish-ton ne kam khushí na kí hogí. Ásmán bhí us khushí ke shor se gúnj gayá; aur wuh gít na tamám húa, na kabhí tamám hogá.

Likhá hai, “Main ne rát kí rúyaton men musháhada kiyá; aur kyá dekhtá hún, ki insán ká betá sá ásmán ke bádalon men áyá, aur Qadím-ul-Aiyám tak pahunchá: wuh use us ke áge lée. Aur saltanat, aur ázamat, aur mamlukat use dí gai, ki sab qaumen, aur ummaten, aur zabánen us kí íbádat karen; us kí saltanat abadí saltanat hai, jo játí na rahegi; aur us kí mamlukat ká zawál na hogá,” Dán. 7: 13, 14. Yih bát Masíh ke ásmán par charhne se purí húi, jab ki *wuh*, yane, firishte use Qadím-ul-Aiyám—Khudá Báp—ke pás lée, aur us ne use bádsháhat dí. Is liye kahá gayá hai, ki wuh “jalál se úpar útháyá gayá,” 1 Tim. 3: 16. Wuh úpar gayá, aur Báp ne use aise jalál ke sáth qabúl kiyá, jaisá na us se peshtar kisi ko qabúl kiyá, na us ke bad karegá.

3. Wuh *sakhawat* ke sáth charh gayá—apní kalísyá ko bahut sí niámaten bakhshín. “Is wáste wuh kahtá hai, ki us ne únche par charhke asíri ko asír kiyá, aur logon ko inám diye,” Afs. 4: 8. Is áyat men hawári ne Zab. 68: 17, 18 ká ishára kiyá, jis men Masíh kí fath aur

shaukat mazkúr húi. In báton ke wasíle se Dáúd ne, (2 Sam. 8 báb,) Khudá ke dushmanon par shádmání kí, jab wuh us ke pás nazren lée, jinhen us ne Khudáwand ke liye makhsús kiyá. Isí tarah se hamáre Khudáwand Ísá Masíh ne, jab apní salíbi maut ke wasíle se fathmand húa, aur apne charh jáne par khushí kí, tab apne dushmanon ko apní mirás aur ganímat kar liyá, aur unhen, nae janam ke wasíle se, kalísyá ke fáide ke liye diyá: is tarah se us ne sabhon ko hán, fitna-angez logon ko bhí inám díe; yane, unhen, jo áge us ke logon se kína rakhte the, tabdíl karke un ke ilm aur khúbíon ko apne logon ke kám men láyá. Mutábíq is ke kahá gayá hai, ki Tartallian, Orijan, Ágastin, aur Jerom Misr ke kundan se lade húa Kanaán men áe; yane, kalísyá men bahut sí aql aur ilm ke sáth dákhil húa. Pulús Hawári, jab tak ki Masíh ne use tabdíl karke kalísyá men shámil na kiyá, tab tak wuh us ká niháyat sakht dushman thá; aur bad us ke kisi ne Khudáwand aur us ke logon kí us ke banishat ziyáda khidmat na kí. Har tarah ke ádmí—bare aur chhote núr—kalísyá ko díe gae hain. Har tarah ke úhdadár díe gae hain;—kháss aur chand-roza, yane, hawári aur nabí;—ámí aur qáim, yane, mubashshir, pásbán, aur muállim, Afs. 4: 11, jo áj ke din tak rahte hain.

4. Hamará Khudáwand *barkat dete húc* úpar charh gayá, Lúká 24: 50, 51. Is tarah se jo Yúh. 13: 1 men us kí bábat likhá hai, so sábit húa, ki “Jaisá wuh áge apne khásson ko pyár kartá thá, waisá hí ákhir tak unhen pyár kartá rahá.” Masíh ke is pichhle kám men, jo us ne zamín par kiyá, bahut pyár zúhir húa. Jab unhon ne use pichhli dáfa dekhá, tab unhen barí tasallí milí. Jab tak ki wuh apne sháhána rath par charhke un kí nazar se gáib ho gayá, tab tak unhon ne us kí zabán se kuchh na suná, aur na us ke chihre men siwáe mahabbat

ke, kuchh dekhá. Albatta judá hone par yih barkateñ mīthī aur besh-qīmat thīn : rahmateñ, jinheñ us ne un ke liye apne khūn ke wasīle se kharīdā. Aur wuh faqat un ke liye nahīn hain, jinheñ ne use us waqt dekhá; balki hamāre liye bhī hain; aur pichele imāndār tak—Masīh ke phir āne tak—pahunchengī. Jab us ne unheñ barkat dī, Matī 28 : 20, tab ham ko bhī dī.

5. Wuh *apnī qudrat se* úpar charḥ gayá : na sirf baland kiyá gayá, balki ap hī charḥ gayá—ásmān par gayá, Aamál 1 : 10, apnī Ilāhī qudrat se. Is se sábit hai, ki wuh Kḥudá hai; kyúnci koī nirá maḥlúq apnī qudrat se sáre ásmānon ke úpar nahīn charḥ saktá hai.

VI. Masīh *kis liye* ásmān par charḥ gayá?

1. Agar wuh ásmān par na jātá, to *hamāre liye wahān sifārish na kar saktá*; aur agar Masīh kī sifārish na hotí, to muqaddason kī ummed nest hotí. Jab ki gunāh roz roz ham par hamla kartá hai, to sirf yih kalām hamen sambháltá hai, ki “Agar koī gunāh kare, to Ísá Masīh Báp ke pás hamará shafiá hai,” 1 Yúh. 2 : 1. Yih kalām socho : “*Báp ke pás*,” darbār hī men hamará dost hai; wabáñ rahtá hai; aur wabáñ hamāre wáste sab kuchh kartá hai, aur Kḥudá aur hamāre bích sulh karátá hai.

2. Agar Masīh ne urúj na farmáyá hotá, to *tum bhī ásmān par já nahīn sakte*; kyúnci wuh tumháre liye jagah taiyār karne ko gayá hai, Yúh. 14 : 2. Wuh pahle apne nám se charḥá; nahīn, to ham us ke nám se nahīn charḥ sakte. Aur qiyámat ke bad sirf usí ke wasīle se hamāre jism úpar já sakege.

3. Agar wuh na charḥtá, to *apne jalál men dákhil na ho saktá*. Yih dunyá kámil kḥushí aur jalál kī jagah nahīn hai. Pas, agar wuh na charḥtá, to Báp

ká waḍa kis tarah se púrā hotá? Aur hamará jalál, jo us ke sáth rahne aur us ke muwáfīq ho jáne se hotá hai, kahāñ hotá? “Kyá zarúr na thá, ki Masīh dukh uṭhāe, aur apne jalál men dákhil ho?” Lúká 24 : 26.

4. Agar Masīh na charḥtá, to ham kis tarah se baḥhúbí jánte, ki *us kí salīb ne Kḥudá ko rázī kiyá hai*? Rúh-ul-Quds dunyá ko sadáqat se qáil kartá hai, is bát ke wasīle se, ki Masīh Báp ke pás gayá, aur phir yahāñ nahīn átá, Yúh. 16 : 8, 10. Is se maḥlúm hotá hai, ki Kḥudá Báp rázī hai, aur hamarī sadáqat kámil.

5. Us ke charḥne ke sabab se *ham ko Rúh-ul-Quds aur kalísyá ke zawábit kí nīmateñ millí hain*. Us ke jáne se Tasallí-dihanda átá hai, Yúh. 16 : 7; jahāñ Masīh ne kám ko chhoṛá, wahāñ us ne shurú kiyá. Wuh Masīh kī báton ko letá hai, aur hamen batátá hai, Yúh. 16 : 14. Is wáste Yúh. 7 : 39 men likhá hai, ki Rúh-ul-Quds hanoz nahīn diyá gayá, kyúnci Ísá hanoz apne jalál ko nahīn pahunchá thá. Us waqt wuh imāndáron ko muqaddas karne ke liye diyá gayá thá; par aisí kasrat se nahīn, jaise bad us ke diyá gayá táki logon ko kḥáss kḥidmat ke wáste kḥáss nīmateñ de. Balki Masīh ke charḥne ke bad nīmateñ baḥhshne ke wáste, aur apne logon kī taqdís ke wáste bhī, us ne aur kasrat se Rúh ko undelá; aur jo jo khúbí-āñ ham phirāe jáne se, tamír se, sambhále jáne se, aur rúhání zawábit se páte hain, so usí ne baḥhshīñ;—wuh us ke úpar charḥne ke phal hain.

6. Agar wuh úpar na charḥtá, to *nisháníāñ aur peshkhabaríāñ púrī na ho saktín*. “Aur mumkin nahīn, ki kitáb bátīl ho,” Yúh. 10 : 35. Pas, in sab báton ke sabab se zarúr thá, ki wuh jūe : us ke jáne se usí ká jalál aur hamará fáida sádir húa. Agarchi ham us ke dídār kī tasallí nahīn páte hain, tau bhī agar

ham use pyár karen, to us ke jáne se khush honge, Yúh. 14 : 28. Agar us kí sarfarází se hamára nuqsán hotá, tau bhí us se khush honá munásib thá; lekin jab us se hamára fáida aur us ká jalál hotá hai, to har tarah se khushí ká báis hai, ki wuh apne Báp aur hamáre Báp, aur apne Kḥudá aur hamáre Kḥudá ke pás chaḥṭ gayá hai. Us ne nīmaten dene ká iráda karke apne shágirdon se kahá, Tumhárá dil na ghabráe, Yúh. 14 : 1.

HÁSIL I KALÁM.—1. Hamára Ísá—hamára khazáua—ásmán par hai! To munásib hai, ki *imándáron ke dil wahán hon*, jahán un ká Kḥudáwand, un kí zindagí maujúd hai. Munásib nahín hai, ki tumhárá Kḥudáwand aur tumhárá pyár aur aur jagahon men ho. Uṭhke us ke píchhe jaldí se ho lo; táki us ke sáth rahne páo. Ai Masíhío, jab wuh úpar gayá, tab tum goyá us ke sáth úpar gae; aur tum haqíqatan us ke bad chahoge;—to kásh ki tum rúh men, ímán, pyár, aur khwábish ke wasíle, chaḥṭke us ke sáth rahte! Kásh ki ham sab kah sakte, ki “Hamárá muásh ásmán ke báshindon kí sí hai, aur riháí bakhshnewále Kḥudáwand Ísá Masíh kí ráh takte hain, ki wahán se áe,” Fil. 3 : 20.

2. Masíh hamára peshrau hoke ásmán par gayá: munásib hai, ki *ham jaldí karke us ke píchhe chalen*. Áo, bháío, “ham har ek bojh aur uljhánewále gunáh ko phenkke us dauṛ men, jo hamáre liye muqarrar kí gaí hai, istiqlál se dauṛen, aur Ísá ko tákte rahen,” Ibr. 12 : 1, 2. Hamárá naját ká peshwá naí Yarúsalam ke pháṭak men dákhil húa, aur hamen bulátá hai, ki Mere píchhe áo; jo gálib hotá hai, main use apne takht par apne sáth baiṭhne dúngá, Mush. 3 : 21. Munásib hai, ki us se dúr rahná hamen tasdíq maḷúm ho.

3. Kyá Masíh ne hashmat ke sáth úpar chaḥṭke asíri ko asír kiyá? To imándár-

on ko kyá zarúr hai, ki *apne maghlúb dushmanon se daren?* Gunáh, Shaitán, aur sáre dushman asír kíe gae, aur goyá us ke sháhána rath ke píchhe zanjíron men chale. Un dushmanon kí gardanon ko hamáre Ísá ke páon ke níche dekhna baṛí khushí kí bát hai! Yashúa 10 : 24. Us ne unhen angushtnumá kiyá, Kal. 2 : 15. Un ká zor abad tak tūt gayá. Us ne Shaitán ko latár dálá, aur thoṛí der ke bad hamáre páon ke níche dabáegá, Rúm. 16 : 20. Sháyad hamáre dushman men kuchh táqat báqí hai—wuh hamárá erí ko káṭ saktá hai—lekin Masíh ne us ke sir ko kuchlá.

4. Jo nīmaten Masíh ne úpar chaḥṭke bakhshín, un ká bad-istímál mat karo; balki unhen kháss rahmaten samajhke kám men láo. Jo nīmaten us ne us waqt bakhshín, so kalísyá ke zawábit aur uḥdádár, aur Rúh-ul-Quds kí hidáyat hain.

Masíh ke zawábit aur uḥdádáron ká bad-istímál na karo. Yih gunáh kasrat se hotá hai. Jo koí unhen kám men nahín látá, yá un par námunásib bharosá rakhtá, yá un kí tahqír kartá hai, so un ká qusúrwár hai.

Dekho ki tum Rúh ká qusúr na karo, jise Kḥudá ne Masíh ká qáim-maqám kiyá, aur jo Masíh kí mahabbat ká baiána hai. Use náfarmánbardárá se ranjída na karo; us kí áwáz suno; us kí rahnumái ke mutábiq chalo. Jab koí Rúh kí mahabbat ká wásta deke iltimás kartá hai, (Rúm. 15 : 30,) to munásib hai, ki dalíl i qawí ṭhahre. Ab Rúh ko ranjída na karne kí targíb dene ke wáste, chand báten sochen :

Wuh *pahlí nīmat* hai, jise Masíh ne ásmán par jáke Kḥudá Báp se mángá, Yúh. 14 : 16. Pas, cháhiye ki tum aur sab nīmaton se ziyáda us kí tazím karo.

Agar wuh apne nám se átá, to cháhiye ki ham use kámil khushí se qabúl karte; tau kitná ziyáda, jab ki wuh *Báp aur*

Bete ke nām se, aur un kī mahabbat ke sabab se, atā hai, Yūhan. 14 : 26 ; 15 : 26.

Us kī *khāssiyyat* aur *qhda* ke sabab se use ranjīda na karnā chāhiye.

Us kī *khāssiyyat* Rabbānī hai : “*Khudā-wand kī Rūh mujh meṃ bolī, aur us kā sukhān merī zabān par thā : Isrāel ke Khudā ne kahā, Isrāel kī chaṭān ne mujhe kahā,*” 2 Sam. 23 : 2, 3. Wuh *Khudā* hai, Isrāel kā pahār ; *Khudā* i Qādir, Paid. 1 : 2 ; *Khudā* hāzīr o nāzīr, Zab. 139 : 7 ; *Khudā* hamadān, dil kā jānchne-wālā, Rūm. 8 : 27. Pas, use jab ranjīda karoge, to *Khudā* ko ranjīda karoge.

Us kā *qhda*, aur un barkaton ko, jo ham us se pāte hain, socho. Shukrguzārī kī rāh se munāsib hai, ki ham us kī tābīdārī karen ; kyūnki wuh bhejā gayā hai, tāki duā meṃ hamārī madad kare, Rūm. 8 : 26 ; lāsūnī tasallī-dihanda hai, Yūhan. 14 : 16 ; wuh Masīh kī bāteṃ leke hamen dikhātā hai ; yāne, us kī maut, jī uṭhnā, upar chāhṇā, aur sifārish karnā. Usī ne Masīh ke jism ko rihm meṃ paidā kiya, aur is tarah se use hamāre qurbān ke liye taiyār karāyā. Us ne Masīh kī insāniyat ko apnī bharpūrī se mamūr kiya, Lūkā 1 : 35 ; Yash. 61 : 1 ; Kal. 1 : 19 ; aur yūn us ke qhde ko bajālāne ke liye taiyār kiya. Wuhī zawābit ko tāsīr baḥshtā hai ; bagair us ke wuh murda harf hote hain, 2 Kar. 9 : 6 ; Yūhan. 16 : 9 ; 1 Pat. 1 : 12 ; 1 Yūhan. 3 : 24 ; Rūm. 8 : 9, 26 ; Yūhan. 14 : 26 ; Hiz. 36 : 25—27. Usī ne kamzorī meṃ tumhārī madad kī hai ; pareshānī meṃ tumhen tasallī dī ; tumhen gunāh aur ḥalākat se hazāron bār bachāyā hai. Usī kī dī hūī taqdīs se tumhārī taiyārī bihisht ke liye hotī hai. Mumkin nahīn hai, ki us kī rahmaton kā shumār batāūn. Aur ab, ai paṛhnewālo, jab tum, jo sulūk tum ne us ke sāth kiya hai, sochte ho, to kyā nahīn sharmāte ho ? Ah, jo tum par itnī mihrbānīān kartā hai, use ranjīda mat karo !

5. Kyā Masīh hamārā Peshwā Bāp ke pās chāḥ gayā hai ? To *najāt kā darwāza sāre imāndāron ke wāste khulā hai*, aur wuh us ke sāth “*sāre āsmānon ke upar*” chāḥ jāenge. Ai dosto, tumhāre liye Masīh ne kaisī jagah taiyār kī hai ! *Khudā* tum se hijāb nahīn kartā, ki tumhārā *Khudā* kahlāe, ki us ne tumhāre liye ek shahr taiyār kiya hai, Ibr. 11 : 16. Us shahr meṃ Masīh ne tumhāre abadī āram ke liye makānon ko taiyār kiya hai, Yūhan. 14 : 2. Kaisā azīm maqām ! jahān āstāb o sitāre, jitne ab tumhāre sir ke upar chalte hain, utne tumhāre pāon ke nīche chalenge ! *Khudā* ham sab ko wahān khushī ke sāth pahunchne aur rahne de ! aur jab tak ki ham apnī musāfirat meṃ rahen, tab tak imān ke wasīle se us kī shīrīnī ham ko chakhāyā kare ! Aur ham sab, us najāt denewāle ko pyār karke, jab jab us maqām i mubārak kī taraf nigāh karen, tab kahen,

Masīh ke liye *Khudā* kā shukr ho !

XLI.

MASIH KA KHUDA KE DAHNI TARAF BAITHNA.

Wuh āp se hamāre gunāhon ko pāk karke, baland āsmān par, Janāb i Allī ke dahne jā baithā.—Ibr. 1 : 3.

Masīh apnā sārā kām zamīn par tamām karke, aur apne Bāp ke pās lautke, us jagah par qābiz hūā, jo Bāp kī dahnī taraf us ke wāste taiyār hūī thī. Thorē dinon ke ārse meṃ us kī ḥalāt kī kaisī tabdīl hūī ! Yahān us ne āheṃ khīnchīn, royā, mihnāt kī, tasdīq uṭhāī, aur āram mutlaq na pāyā : wahān āram meṃ dākhil hūā, aur us baland taḥt par, jise Bāp ne us ke liye taiyār kiya thā, abad tak ke liye baith gayā.

Ibrānion ke Khatt kā matlab yih hai, ki Masīh meṃ shariyat kī sārī nishānon

aur rasmon ká purá honá zāhir kare; aur jo roshnī un ke wasīle se dunyā par chamaktī thī, so goyā sūraj kī roshnī kī banisbat sirf Zuhra kī roshnī hai. Us Khatt ke pahle bāb men Masīh ke urūj ká bayán huá, aur kháss karke is tísrí áyat men

1. Us ke zátí aur azlí jalál aur baráí se us ká bayán kiyá gayá—wuh Báp kī shaukat kī shán hai,—Jalál ke áftáb kī áin chamak. Jaisá sūraj apní kiron ke wasīle se ham par tásir kartá hai, waisá hí Kḥudá Báp Masīh ke wasīle se ham ko apní mihrbání dikhlatá, aur apne taín zāhir kartá hai.

2. Us ke zamíní kám se us ká bayán kiyá gayá hai,—“wuh áp se hamáre gunáhon ko pák karke,” ek jalálí kám, jo ásmán ke sáre firishte na kar sake, karke, baland ásmán par Janáb i Álí ke dahne já baiṭhá.

3. Us jalál se, jo us ne is kám kī jazá men páyá, us ká bayán kiyá gayá hai—“bald ásmán par Janáb i Álí ke dahne já baiṭhá.” Kḥudá ne use ásmán hí kī sab se barí qudrat aur hashmat bakḥshí. Pas,

Jab hamará Kḥudáwánd Ísá Masīh apní kám zamín par kar chuká thá, tab biḥisht men Kḥudá kī dahní taraf sab se bare jalál aur iqtidár ke takht par biṭháyá gayá.

Yih bát jalál se mamúr hai. Jab ki us ne fidiya ká kám nahín uṭháyá thá, tab is barí sarfarází kī peshkhabarí aur wāda kiyá gayá thá: “Kḥudáwánd ne mere Kḥudáwánd ko farmáyá, Tú mere dahne háth baiṭh, jab tak ki main tere dushmanon ko tere páon tale kī chaukí karún,” Zab. 110: 1. Aur us ke urūj ke bad, jab ki us ne sáre maḥlúqon ke úpar, khwáh ásmán par, khwáh zamín par hon, sarfarází páí, tab yih wāda purá huá, Afs. 1: 20—22. Ab daryáft karenge, ki Kḥudá ke dahne háth se kyá mu-

rád hai; aur Masīh ke wahán baiṭhne ká, jab tak ki us ke dushman us ke páon tale kī chaukí na kīe jāen, matlab kyá hai.

I. Yahán “*Kḥudá kī dahní taraf*” se kyá murád hai? Zāhir hai, ki yih báten misálí haiñ: Kḥudá ká na dahná na báyan háth hai; lekin in báton men Kḥudá goyá hamáre aql ke darje tak, hamen samjháne ke wáste, jhuktá hai; aur un ká matlab sirf izzat, qudrat aur nazdíkí hai.

1. Dahní taraf izzat kī jagah hai, jabán unhen baiṭháte haiñ, jin kī tazím karne cháhte haiñ. Sulaimán ne apní má ko is tarah se baiṭháyá, 1 Sal. 2: 19. Pas, izzat ke liye Kḥudá ne Masīh ko apne dahne baiṭháyá, jo sanad men “Janáb i Álí kī dahní taraf” kahlátá hai. Is men Kḥudá ne Masīh kī aisí izzat kī, jaisí kisi maḥlúq kī kabhí na kī, Ibr. 1: 13.

2. Dahná háth quwat ká háth hai: aur Masīh ke wahán baiṭhne se yih murád hai, ki use sára iqtidár aur hukumat dí gai hai. Is ká matlab yih nahín hai, ki Kḥudá Báp ne apná iqtidár chhor diyá, yá Masīh ko apne úpar sarfaráz kiyá: balki “zāhir hai, ki ek, wuhí, jis ne sab kuchh us ke zerpá kar diyá, báqí rahá,” 1 Kar. 15: 27. Tis par bhí wuh iqtidár aur sárí qudrat kī jagah hai, jis tarah ki Masīh ne kabá: ki “Main tum se kahtá hún, ki bad is ke tum Insán ke Beṭe ko Alqádir ke dahne háth baiṭhe, aur ásmán ke bádlon par áte hue dekhoge,” Matí 26: 64.

3. Us se nazdíkí bhí murád hai; aur yih bát Zab. 110: 5 men bhí hai: “Kḥudáwánd tere dahne háth apne qahr ke diu bádsháhon ko máregá;” yāne, Kḥudáwánd, jo tere nazdík, tere sáth hai, tere dushmanon ko maglúb karegá.

II. Ab daryáft karen, ki Masīh ke Kḥudá ke dahne háth baiṭhne ká, jab tak ki us ke dushman us ke páon tale kī chaukí na kīe jāen, kyá matlab hai.

1. Us se zāhir hotā hai, ki *wuh kām, jis ke liye wuh dunyā meṇ āyā, pūrā hūā*. Jab wuh kām ho gayā, tab us ne baiṭhke āram kiyā. “Aur har kāhin har roz kharā rahke k̄hidmat i Ilāhī kartā hai, aur ek hī nau kī qurbānīān, jo gunāh ko dūr nahīn kar saktī haiṇ, aksar guzrāntā rahtā hai: lekin wuh ek hī qurbānī gunāhon ke wāste guzrānke K̄hudā ke dahne abad tak baiṭh rahā,” Ībr. 10 : 11, 12. Yahān Masīh ke aur Lāwion ke darmiyān do tarah kī tafirīq zāhir kī gai haiṇ:—wuh k̄hādīm kī tarah se kharē rahte, aur wuh k̄hāwind ke mānind baiṭhtā hai; wuh roz roz guzrānte, aur tau bhī un kī qurbānīān gunāhon ko dūr nahīn kar saktī thīn,—us ne ek hī qurbānī se apnā kām pūrā kiyā, aur abad ke liye āsmān par baiṭh rahā.

2. Is se wāzih hotā hai, ki *Bāp us se, aur us ke kām se, bilkull rāzī hai*. “K̄hudāwand ne mere K̄hudāwand ko farmāyā, Tū mere dahne hāth baiṭh.” Yih bāteṇ peshkhabarī ke taur par kahī gaiṇ, tāki zāhir karen, ki jab Masīh apnā kām tamām karke āsmān par laut jāegā, tab K̄hudā us se kaisā k̄hush hogā. Us ne us se zamīn par k̄hush hoke, barē jāh o jalāl ke sāth kabā, ki “Yih merā pyārā Betā hai, jis se maiṇ rāzī hūṇ,” 2 Pat. 1 : 17. Masīh āp kahtā hai, ki “Bāp mujhe is liye pyār kartā hai, ki maiṇ apnī jān detā hūṇ,” Yūh. 10 : 17. Yih kām azl se K̄hudā ke nazdik dil-kash thā; us kī k̄hushī us meṇ benihāyat thī.

3. Us ke wahān baiṭhne se zāhir hotā hai, ki *Masīh kī insānīyat ne barī sarfarāzī pī; kyūnki k̄hāss us kī insānīyat sarfarāz hūi—Ulūhiyat na kam na ziyāda ho saktī hai*.

4. Us se zāhir hotā hai, ki *Masīh sab ke ūpar bādshāh aur sarbaland hai*. Jab Bāp ne us se kahā, ki mere dahne baiṭh, tab us ne use bādshāhat baḥshī. “Jab tak wuh sāre dushmanon ko pāon ke tale

na lāe, zarūr hai, ki bādshāhat kare,” 1 Kar. 15 : 25. Aur isī tarah se Pulūs ek Zabūr kī bāteṇ Masīh se mansūb kartā hai,—ki “Tū ne firishton se us ko thorā hī kam banāyā;” yaṇe, us kī pasthālī meṇ; “aur shān o shaukat kā tāj us ke sir par rakhā, aur us ko apne hāth ke kāmōn par hukūmat baḥshī: tū ne sārī chīzeṇ us ke zerpā kīn,” Ībr. 2 : 7, 8; Zab. 8 : 5, 6. Wuh rūhānī bādshāhat par, yaṇe, kalisyā par maḥdūm hai, Matī 28 : 18—20. Wuh parwardigārī kī bādshāhat kā, yaṇe, tamām dunyā kā hākim hai, Zab. 110 : 2; aur jab kī parwardigārī kī bādshāhat us rūhānī bādshāhat se kam-qadr hai, to wuh apnī rūhānī bādshāhat ke fāide ke liye sārī chīzeṇ kā intizām kartā hai, Afs. 1 : 22.

5. Is sarfarāzī se Masīh *apne sāre dushmanon par fathmand zāhir hūā*. Jab kī us ke dushman us ke pāon ke nīche haiṇ, to us kī fath kāmīl hai. Unhon ne Masīh ke nām ko aur muqaddason ko apne pāon ke nīche pāmāl kiyā, aur wuh unheṇ usī tarah latāregā. Albatta yih fath hanoz nākāmīl hai; kyūnki “ab hī ham nahīn dekhte, kī sārī chīzeṇ us ke nīche rakhī gai haiṇ; magar ham dekhte haiṇ, kī Isā ne izzat ke jalāl kā tāj pāyā.” Yih kāfī hai; kī us ke dushmanon kī qudrat shikasta hūi; agarchi wuh hanoz us kā kuchh sāmhnā karen, tau bhī un kī koshish lāhāsīl hai; wuh un se nihāyat baland hai, aur wuh us ke sāmhnē gir jāenge; K̄hudā kī sārī qudrat taiyār hai, kī unheṇ māre, Zab. 110 : 5.

6. Masīh ke āsmān par baiṭhne se *wuh azīm tabdīl*, jo us kī hālat meṇ hūi, zāhir hotī hai. Us kī yih hālat us kī pasthālī se, jo zamīn par hūi, barī dūr hai. Agar ham us kī pasthālī aur sarfarāzī kā muqābala karen, to is manzar se barā hī fāida hāsīl kar sakenge. Wuh astabal meṇ paidā hūā; aur ab bādshāhī takht par baiṭhā hai. Tab wuh charnī meṇ letā; aur ab izzat kī kursī par baiṭhā hai. Tab

hiqárat se unhon ne use barálí ká betá kahá; ab wuh firishton se ziyáda azím nám pátá hai. Tab wuh bayábán men bhejá gayá, táki Shaitán se ázmáyá jáe; ab hukm hai, ki Kḥudá ke sáre firishte us kí sitáish karen. Tab us ne sir rakhne kí jagah na pái; ab sab chizon ká wáris huá. Tab us ne gunahgáron kí thaṭṭhe-bázi sahí; ab sáre muqaddas aur firishte us kí tazím o takrím karte haiñ. Tab us men na kuchh kḥúbí thí, na kuchh bahár, ki ham us par nigáh karen, Yash. 53 : 2; ab wuh behadd jamálwálá aur mahbúb hai.

7. Us ke wahán baiṭhne se *ímándáron* kí *niháyat sarfarází* hotí hai; kyúнки Masíh un ká sir hoke wahán baiṭhá hai; aur is tarah se ham us men hoke ásmán ke baland makánon men baiṭhe haiñ, Afs. 2 : 6. Hamárá salámatí kámil hai; kyúнки Masíh, hamára sir, bádsháhat par qábiz huá! Barí kḥushí ká báis hai, ki hamára jism aur kḥún, Masíh men, Báp ke dahne jalál i kámil men rahtá hai!

HÁSIL I KALÁM.—1. Jab ki Masíh ko yih izzat milí, to ásmán par un ke liye, jo zamín par us ke wafádár haiñ, *kaisí izzat taiyár hól hogí!* Masíh ne duá mángí, ki ham us ká jalál dekhen; aur us kí duá maqbúl huí, Yúhan. 17 : 24. Kaun is manzar kí kḥúbí batlá saktá hai? “Terí ánkhen sháh ko us ke jalál men tákengí,” Yash. 33 : 17. Par yihí sab nahín hai: ham na sirf use takht par dekhenge, balki us ke sáth baiṭhenge. Masíh ko wahán dekhne se ham usí ke mánind ho jáenge, 1 Yúhan. 3 : 2. Wáda yún hai: ki “Jo gálib hotá hai, main use apne takht par apne sáth baiṭhne dúngá; chunáuchi main bhí gálib huá, aur apne Báp ke sáth us ke takht par baiṭhá,” Mush. 3 : 21. “Agar ham us ke sáth dukh uṭháen, to ham us ke sáth saltanat karenge,” 2 Tim. 2 : 11. Jaise Báp ne Masíh ko apne dahne biṭháyá, waisá hí Masíh ímándáron ko apne dahne

biṭhágá. Waisá hí bheren firishton ke pás kharí kí jáengí, Matí 25 : aur waisá hí kalisyá, Misr kí betí ke misál, Ofír ke sone se árasta hoke bádsháh ke dahne kharí hai, Zab. 45. Us ke muqaddason kí yih izzat hai! Yih kis nau kí mahabbat hai! Is se murád nahín hai, ki ímándár Masíh ke barábar hongé; kyúнки har tarah se wuh auwal rahegá: lekin in báton se wuh barí izzat, jo Masíh unhen degá, záhir hotí hai. Jaisá ki kḥasam kí izzat jorú kí bhí giní játí hai, waisá hí Masíh ká jalál ímándáron ká bhí giná jáegá. Taajjub kí bát hai, ki kḥákí insán, yahín tak baland huá! aur us azím sháh i Ísá ke kaisá nazdík kiyá gayá hai! Aur fazl ke wuh iráde, jo hanoz púre nahín húe haiñ, in se kitne baland haiñ! Ham abhí unhen samajh nahín sakte haiñ: “Ab ham Kḥudá ke farzand haiñ, aur yih hanoz záhir nahín hotá, ki ham kyá hongé,” 1 Yúhan. 3 : 2. Pas, jab Masíh hamáre liye ásmán par yih izzat taiyár kartá hai; to kaisá munásib hai, ki ham zamín par us ká jalál záhir karen!

2. Kyá Masíh ásmán ke takht par baiṭhá hai? To zarúr *zamín par us kí bádsháhat kalhí maglúb na hogí*. Kalisyá ke bahut hoshyár aur qúwatwar dushman haiñ; lekin jaisá ki Ástar ne Yahúdión ko Háman ke háth se bacháyá; waisá hí jab tak ki Masíh hamáre liye Báp se sífárish kare, tab tak Báp hamen apní ánkḥ kí putlí kí mánind mahfúz rakhegá, Zak. 2 : 8. “Jab tak wuh sáre dushmanon ko páon tale na láe, zarúr hai, ki bádsháhat kare,” 1 Kar. 15 : 25; aur jo dushman páon ke niche haiñ, so larḥon ko us kí god men halák na kar sakenge. Kyá hamáre dushman qúwatwar haiñ? Hamára bádsháh qúwat ke dahne baiṭhá hai. Kyá wuh hoshyár haiñ? Wuh un ke sáre bhed samajhtá hai. Wuh, jo ásmán par takht-nashín hai, unhen thaṭṭhon men urátá hai, Zab. 2 : 4. Sháyad wuh dushmanon ko ek

jagah men gálib hone de; lekin is se dúsrí jagah men kalísyá kí bahítí hogí, Aamál 8 : 5.

3. *Masíh kí bandagí barí tazím o takrím ke sáth* karní cháhiye. Us kí bábat halke aur haqír kھیال dūr kie jāen ! Na ho, ki ham faqat rasm ke taur par, yá be-adabí aur befkrí ke sáth duá karen, yá kalám sunen. Na ho, ki ham faráiz ko adá karne men sust hon ; kyúunki wuh, jis se ham kám rakhte hain, bará Bádsháh hai, jis kí banishbat zamín ke bádsháh goyá mittí hain : frishte us ke huzúr men apne munh chhipáte hain.

Jab Yuhanná ne is Bádsháh ká mu-sháhada kiyá, tab us ká jalál yahán tak muhíba thá, ki wuh murda sá gir pará, jab tak ki Masíh ne us par háth rakhke na kahá, ki mat dar ! Mush. 1 : 17, 18. Jab wuh Dimishq kí ráh men Sáúl ko nazar áyá, tab us ke jalál ne use murde ke mánind zamín par girá diyá.

Albatta ham us ke áge himmat kar sakte hain, Afs. 3 : 12 ; par beadbí kí jagah nahín hai. Ham us ke áge aise, jaise bádsháh ke larke apne báp ke huzúr, á sakte hain—barí tazím aur pyár ke sáth. Agarchi wuh hamará Báp, Bhái, aur Dost hai, tau bhí ham us se niháyat kam hain.

4. Jab ki Masíh kí yih sarfarází hai, to *sab se burí musáhaten us ke liye sahne se kist kí beizzatí nahín hotí*. Masíh kí zanjíron aur dukhon men jalál hai. Músá ne unhen Misr kí sárí daulat se bihtar samjhá, Ibr. 11 : 26. Jab beizzatí Masíh ke liye utháí játí hai, to wuh izzat ho játí hai.

5. Jab tak ki Masíh ne apná kám zamín par tamám na kiyá, tab tak árám karne ke liye ásmán par na baiṭhá : pas, *jab tak ki ham log apne kún tamám na karen, tab tak árám ká kھیال na karen*. Ham log yahán árám ke kaise khwábhan hain ! Na Masíh ne, na aur kisi ne use zamín par kabhí páyá. Jab tak ki ham

gunáh karte rahen, tab tak árám kis tarah páen ? Hamárí zindagí aur hamárí mihnát ek hí sáth tamám hongí. “Wuh murde, jo Khudáwand men marte hain, ab se mubáarak hain ; Rúh kahtí hai, ki hán, *wuh* apní mihnaton se árám páte hain,” Mush. 14 : 13. Bihisht men kháss karke thake mánde árám páenge. Maut ke daryá ke is pár árám ká kھیال mat karo !

Fazl tumhen yahán árám karne nahín degá. Wuh zarúr ummed i mubáarak ko taktá rahégá. Jis ne fazl páyá, so apne taín musáfir jánke har jagah aur har hál men khatre ká shubh kartá hai. Fazl dil ko har waqt ubhárke kahtá hai, ki “Uṭho, aur chalo ; kyúunki yih tumhárí árámgháh nahín,” Mík. 2 : 10.

Tumhárí *kharrábí* tumhen árám na karne degí. Muqaddason ke dilí taqáze ke sabab se un ke háth mihnát se pur hain ; wuh kabhí gunáh ko rokhte, kabhí us se pachhtáte hain ; aur har waqt us se ḍarte aur use mára cháhte hain. Gunáh tumhen barí der tak árám na karne degá, Róm. 7 : 21—23. Aur agar burá dil tumhárá árám na bigáre, to

Shaitán zarúr use bigáregá. Imtihán sabne men tumhen bahut mihnát hogí ; aur agar tum, sharír kí mánind, Shaitán kí god men so nahín sakte, to kuchh árám nahín ho saktá. “Tumhárá mud-dáí, yane, Iblís, babar i garrán kí mánind qhúndhtá phirtá hai, ki kis ko khá jác : par tum us ká muqábala karo,” 1 Pat. 5 : 8, 9.

Aur *sharír dámi* tum ko yahán árám men rahne na denge. Jis nám se Pák Nawishton men un kí shabíh lí játí hai, us se un ká mizáj i fásid záhir kiyá játá hai : “Merí ján sheron ke bích men hai ; main un ke darmiyán letá hún, jo átashí hain, jin ke dánt barchhíán aur paikán hain, aur jin kí zabán teg i burráu hai,” Zab. 57 : 4. Pas, cháliye ki ham apne

arám men aise dákhil hon, jaisá Masih us men dákhil huá; yane, jab ki us ne wuh kám, jo use karne ko diyá gayá thá, tamám kiyá.

XLII.

MASIH KÁ ADÁLAT KARNE KO ANA.

Aur us ne hameñ hukm diyá, ki logon men manádí karo, aur gawáhi do, ki yih wuhí hai, jo Kḥudá kí taraf se muqarrar huá, ki zindon aur murdon ká insáf karnewálá ho.—Aqmál 10 : 42.

Masih ásmán ke takht par baiṭhā rahegá, aur dunyá aur kalisyá kí hukúmat karegá, yahán tak ki sab, jo pesh az biná i álam use díe gae, aur salib ke kḥún se kharide gae, baṭore jáen; aur tab adálat ká azim din hogá, jo bhalon ko buron se judá karegá, aur imándaron ko us ke kḥún kí kharidí hui mirás men dákhil karegá; aur bad us ke wuh bádsháhat ko Kḥudá Báp ke sipurd karegá.

Masih ká pichhlá kám, yane, dunyá kí adálat karná, us sarfarází aur izzat ká, jo use dí gai thí is wáste ki wuh ibn i Ádam hai, ek kḥáss hissa hai, Yuhan. 5 : 27. Us din wuh Kḥudáwand aur Bádsháh hoke aisá jalwagar hogá, jaisá áftáb apní púrí qúwat men. Jab ki “insán Masih ísá,” jo Pilátus ke áge mulzim aur qusúrwar ṭhadráyá gayá, hazáron aur lákḥon firishton se ghirá huá, aur insánon aur shaitánon par fatwá detá huá bare safed takht par baiṭhegá, to yih kaisí izzat hogí! Is men us ká iqtidár aur sarfarází baḥhúbí záhir hogí. Aur yihí wuh barí bít hai, jis kí manádí karne ká hukm us ne kiyá, ki yih wuhí hai, jise Kḥudá ne muqarrar kiyá, ki zindon aur murdon kí adálat kare.

Adálat karná Taslís i mubáarak ke tinoñ aqánim ká haqq hai; lekin us ká záhirí intizám Masih ke ikhtiyár men diyá gayá hai.

Jin kí adálat kí jáegí, so zinda aur murde haiñ,—jo koi kabhí jíte the, aur jo koi us ke áne ke waqt jíte honge,—jo koi Ádam se paidá hue; aur siwáe in ke wuh rúhen, jo bargashta huín, aur us din kí barí adálat ke liye zanjíron se bándhí gai haiñ. Aur un ke sáre kámon kí, kḥwáh záhir hon, kḥwáh pinhán, taftísh kí jáegí, 2 Kar. 5 : 10; Róm. 2 : 16.

Yih iqtidár Masih ko Kḥudá Báp se diyá gayá hai; kyúñki usí ne use Munsif ṭhadráyá hai: wuh “ibn i Ádam” kí súrat men is darje par muqarrar kiyá gayá hai. Lafz i “muqarrar” se murád hai, ki us ká iqtidár qáim hai: wuh, fidya dene ke sabab, Kḥudáwand aur Bádsháh hai; aur qánún ṭhadráke áegá, aur insán kí farmánbardári aur náfarmánbardári kí adálat karegá. Pas, *Humará Kḥudáwand ísá Masih Kḥudá Báp se muqarrar kiyá gayá hai, táki zindon aur murdon kí adálat kare.*

Pák Nawishte is bát kí pakkí bunyád haiñ. Usí ne kabá, ki “Báp kisí kí adálat nahín kartá, balki sárí adálat Beṭe ko somp dí hai,” Yuhan. 5 : 22. Aur hawá-rí kahtá hai, ki “Us ne ek din muqarrar kiyá hai, ki ek mard kí wasátat se, jise us ne muqarrar kiyá hai, álam kí sachchí adálat karegá,” Aqmál 17 : 31. “Jis din Kḥudá ísá Masih kí marifat se ádmion ke rúhání ámalon ká insáf karegá,” Róm. 2 : 16. Ab ham sábit karenge, ki adálat zarúr hogí; us ká taur; aur yih, ki Masih ká us ká hákim muqarrar kiyá janá, us kí sarfarází ká ek kḥáss hissa hai.

I. *Yih adálat zarúr hogí.* Is bát kí sachchí ásmán o zamín se ziyáda qáim hai: yih sirf dunyá ko qaráne ke liye dhamkí nahín hai, par kḥaufnák aur haqíqí hai. Upar kí likhí hui áyaton ke siwáe dekho 2 Karint. 5 : 10; Wáiz, 12 : 14; Matí 12 : 36 wagaira, jin men us kí sáf gawá-hí páí játí hai. Aur aláwa is ke,

1. *Kḥudá ke insáf aur rástí se yih adá-*

lat zarúr hai; kyúнки tamám dunyá ká insáf karnewálá insáf karegá, Paid. 18: 25. Insáf cháh tá hai, ki nekoṇ aur bad-ṇ kí tafríq kí jáe: “Bolo, Jo nekokár, so mubárák; ki wuh apne kámoṇ ká phal kháegá. Aur badkár par wáwailá hai, ki nabs hai; aur us ke háthoṇ kí kamái use milegí,” Yash. 3: 10, 11. Lekin is dunyá meṇ aksar auqát yih tafríq nahín kí játi hai; hán, kabhí kabhí badkár kámyáb hote, aur rástkár halák hote haiṇ: “Nekokár hai, jo apní nekokári meṇ martá hai; aur badkár hai, jo apní badkári meṇ umr-daráz hotá hai,” Wáiz 7: 15. Jaisá ki samundar meṇ barí machh-lián chhoṭioṇ ko nigal játi haiṇ, waisá hí sharír rástkár ko nigaltá hai. Hab. 1: 13. Yahán kí ádalatoṇ meṇ, jo rástí kí kumak ke wáste muqarrar kí gaí haiṇ, kabhí kabhí bequsúroṇ par bará zulm hotá hai. Pas, wájib tarah se Sulaimán ne ísí bát se daryáft kiyá, ki ákhir ko ádalát hogí: “Phir main ne súraj ke niche ádalát ke maqám ká mulábhiza kiyá, wahán sharárat thí; aur sadáqat ke maqám ká liház kiyá, wahán sharárat thí. Tab main ne apne dil meṇ kahá, ki Kḥudá sálh aur tálih ká insáf karegá; kyúнки ek waqt har chíz ke liye aur har kám ke liye mutaaiyan hai,” Wáiz 3: 16, 17; goyá faqat us ádalát ke kḥiyál se miskín mazlúm tasallí pá sakte haiṇ, ki “Tum ne sádiq ko mujrim thahráyá, aur qatl kiyá, aur us ne tumhárá muqábala na kiyá: so ab, ai bháío, Kḥudá-wand ke áne tak sustáo,” Yaq. 5: 6, 7. Albatta kabhí kabhí Kḥudá apní parwardigári ko zábir kartá hai, aur sharíroṇ ko dántá hai; par yih aksar auqát nahín hotá hai. Agar kisi gunáh kí sazá yahán na hotí, to koí Kḥudá kí parwardigári ko yaqín na kartá; aur agar sáre gunáhoṇ kí sazá yahán zahíran hotí, to koí picḥhlí ádalát kí ráh na dekhtá.

2. Phir, insán aql rakhtá hai, aur *har ek aqlmand jawáb-dih hai*. Insán aqlháqí bukúmat ke qábil hai; us ke aamál shariát

se nisbat rakhte haiṇ; wuh sazá o jazá kí qadr jántá hai; wuh iráde se kám kartá hai, aur is liye jawáb-dihí karní hogí: “Pas, har ek ham meṇ se Kḥudá ko apná apná hisab degá,” Rúm. 14: 12. Jism aur aql kí táqat, daulat aur fursat—sab ke sab Kḥudá se hamen díe gae haiṇ; har ek ko kuchh milá hai; aur sabhoṇ ke hisáb ke liye ek waqt hogá, Matí 25: 14, 15.” Ham kḥánsámán haiṇ; kḥánsámán hisáb dete haiṇ; aur is hisáb ke liye ádalát ká din zarúr hogá.

Hamári tamíz is bát kí gawáhi detí hai. Lo, yih har ek lauh i dil par naqsh kí gaí hai. Har ek kí tamíz yá to barí thahrátí, yá ilzám detí hai; lekin agar wuh ádalát kí ráh na dekhtí, to wuh ap is tarah se ádalát nahín kar saktí. Koí na kahe, ki yih sirf tarbiyat ká phal hai—ham ne aisi báteṇ sunín, aur besabab dar gae. Agar aisá hai, to yih kḥiyál tamám dunyá meṇ kyún phailá hai? Aise bare fareb ká bání kaun hogá? Lekin ab gaur karen, ki

II. *Yih ádalát kis tur kí hogí?*

1. Wuh bará aur kḥaufnák din hogá. Wuh roz i ázim kí ádalát kahlátí hai, Yahúdáh 6 áyat.

Masíh ke áne ká taur niháyat haulnák hogá: “Kyúнки Kḥudáwand ap dhúm se muqarrar firishte ke ihtimám ke sáth Kḥudá ká narsingá phúnkte hue ásmán par se utregá; aur jo Masíh meṇ hoke mue haiṇ, wuh pahle uthenge: bad us ke ham meṇ se wuh, jo jíte chhútenge, un samet badlíoṇ par nágáh charháe jáenge, táki hawá meṇ Kḥudáwand se muláqát karen,” 1 This. 4: 16, 17. Masíh ásmán par se firishton ke lalkár ke sáth áegá; aur bad us ke Kḥudá ká narsingá phúnká jáegá; murde jí uthke us takht ke áge, jis par Masíh baithegá, baṭore jáenge; aur firishte unheṇ us kí dahní aur báyiṇ taraf taqsim karenge. Wahán ádmíoṇ kí sab se barí jamáat hogí! Ádam apní nasl ko, samundar kí ret kí mánind, jise koí nahín gin saktá hai,

dekhegá. Aur kabhí aisí kámil tafríq nahín kí gai hai, jaisí us waqt kí jáegí : is dunyá meñ nekoñ aur badon kí kuchh tafríq húi, par is ke muwáfiq koí nahín. Muqaddas log hawá meñ K̲hudáwand se muláqát kareñge ; Munsif, muqaddason se gherá huá, takht par baithegá ; aur sharír khare rahenge, táki apná abadí fatwá sunen !

Is taiyári ke sabab wuh din k̲haufnák hogá ; aur k̲háss karke wuh kám, jo Masíh karegá, k̲haufnák hogá. Wuh “ádmíon ke niháni ámalon ká insáf karegá,” Rúm, 2 : 16 ; bhúsi ko gehún se judá karegá, Matí 13 : 29 ; har ek ádmí kí haqíqí sifateñ záhir karegá ; aur jaisí us kí ázmáish thahre, waisí hí us kí abadí hálát hogí. Ah ! yih kaisá k̲haufnák din hogá !

Aur un *fatwon* ke *jári karne* se wuh din bará ázim thahregá. Yih hamáre k̲hiyál meñ nahín á saktá hai, ki Masíh kí zabán ímándáron aur sharíron ke dilon par kaisí tásir karegí.

Ab k̲hiyál meñ Masíh ko us ke jaláli takht par dekho—hazáron aur lákhon físh-ton se, jo us ke sháhána pahrá hote haiñ, gherá huá hai ; us ke áge ek láchár beímán shaḡhs kámpťá huá ; us shaḡhs ke dil aur chál kí púri taftísh ; us ká haulnák fatwa ; aur jab wuh Iláhí gazab ke k̲hádímon ke háth meñ sipurd kiyá játá, tab us kí zári suno !

Phir, k̲hiyál karo, ki Masíh, sipah-sálár ke mánind, ásmán o zamín kí fauj ke áge jzzat ke sáth, apne muqaddason kí k̲hidmat ká zikr karegá ; tab unheñ záhíran barí karegá ; aur bad us ke wuh us ke sáth tísre ásmán ke úpar charhenge, aur K̲hudá ke shahr ke darwáze meñ dákhil hoke hamesha K̲hudáwand ke sáth rahenge ! Yih kaisá bará din hogá !

2. Yih adálat *thík aur taftísh karnewálí* hogí. Munsif ká nám “Dil ká jánehue-wálá” hai : us kí ánkheñ ág ke shuálon kí mánind haiñ, aur dilon aur gurdon ko parakhti haiñ. “Log har ek behúda bát jo kahte haiñ, adálat ke din us ká hisáb

denge,” Matí 12 : 36. Har ek kí sifateñ k̲húb záhir ho jáengí : koí makkár nahín chhipegá : insáf tarázú ko barábar thámbhegá.

3. Yih adálat *ámí* hogí : “Ham sab ko zarúr hai, ki Masíh kí masnad i adálat ke áge házir hon,” 2 Kar. 5 : 10. “Har ek ham meñ se K̲hudá ko apná apná hisáb degá,” Rúm. 14 : 12. Shariátwále, aur wuh, jo shariát na rakhke áp hí apní shariát haiñ, Rúm. 2 : 14 ; wuh jinheñ bahut púnjí mili ; aur wuh, jo kam rakhte the ;—sab ke sab is masnad i adálat ke áge áenge,—jo god se qabr meñ dákhil huá, aur jo budḡhá hoke muá ; garíb o ganí ; báp aur beṡá ; k̲háwind aur naukár : ímándár o beímán, sab áenge : “Maiñ ne dekhá, ki murde, kyá chhoṡe, kyá bare, K̲hudá ke huzúr khare haiñ, aur kitábeñ kholí gañ,” Mush. 20 : 12.

4. Yih adálat *qáil karnewálí* hogí. Sab báteñ aisí sáf záhir kí jáengí, ki Masíh ke sáre fatwe rást maḡlúm hongé : “Ai K̲hudáwand, tú sádiq hai, aur terí adálat-eñ wájibí haiñ,” Zab. 119 : 137. “Ai K̲hudáwand, jo hai, aur thá, aur hogá, tú ádil hai, ki tú ne yún adálat kí,” Mush. 16 : 5. Is tarah se wuh sharír, jin par halákat ká fatwá diyá jáegá, pahle apne taín mulzim thahráenge. Un kí tamíz unheñ jatáegí, ki us gazab ke samundar meñ, jis meñ wuh dále jáenge, ek hí búnd kí beinsáfí aur zulm nahíñ hai.

5. Yih *úkhiri* adálat hogí : is se koí muráfá i sáuí na ho sakegí : wuh baland aur wáhid K̲hudáwand ká fatwá hai : aur jab yih fatwá diyá jáe, to zarúr púrá kiyá jáegá. Is tarah ká bayán Matí ke 25weñ báb meñ hai, ki jab Masíh fatwá degá, tab hí “yih azáb i abadí meñ jáenge, par sádiq hayát i abadí meñ.” Us bare din kí barí adálat yún hogí !

III. K̲hudá ne, Masíh ko munsif thahráne se, *use bahut baland kiyá*. Is meñ us ká bádsháhí q̲hda bakhúbí záhir kiyá jáegá : wuh apne jalál meñ áegá.

1. Adálat meñ wuh *apne bádsháhí q̲hile*

se aisá jalál pdégá, jaisá aur uhdon se pá chuká hai. Jab tak wuh is dunyá men rahá, tab tak us ká bádsháhí uhdá faqat kabhí kabhí thorá sá dikháí diyá : maslan, jab sawár hoke Yarúsalam men dákhlil húa ; unhen, jo haikal men kharíd farokht karte the. nikál diyá ; aur salíb par bádsháhí kitába páyá. Yih sab faqat bhor kí rosh-ní kí mánind thá ; par ákhir ko yih uhdá do pahar ke súrāj ke mánind chamkegá. Aur banisbat lákhon firishton aur muqaddason kí taríf ke, Yarúsalam ke larikon kí sadá kyá hai ? Aur banisbat sharíron ko jahannam men hánkne, aur firishton ko apní bádsháhat men se sári burí chizon ko nikálne ke wáste bhejne ke, us ká un logon ko haikal men se hánuá kyá hai ? Aur banisbat us nám ke, jo ákhir ko us ke libás aur rán par dikháí degá, yane, Bádsháhon ká Bádsháh, aur Kхудáwandon ká Kхудáwand, us ká salíbí kitába kyá hai ?

2. Us ká jalál *tamám dunyá par* záhir hogá. Waháñ ásmán, zamín aur jahan-nam ke báshinde ikatthe hongé : firishte us kí khydmat ke liye házir hongé : insán aur Shaitán házir hongé, táki un kí adálat kí jae : aur is barí majlis men Masíh bádsháhí hashmat ke sáth házir hogá. “Us waqt wuh ákar apne muqaddas logon men jalál se muzaiyan, aur sáre imándáron men taajjub ká báis hogá,” 2 This. 1 : 10.

3. Us waqt *us kí maut kí bejjzatí bilkull nest ho jaege* : kyúinki Pilátus, aur sardár kábin, jinhon ne use mulzim thahráyá, us ke áge thartharáte húc khare rahenge ; aur Herod, jis ne us kí tahqír kí, aur sipáhi aur afsar, jinhon ne us kí bejjzatí kí, sab házir hongé : wuh, jinhon ne use salíb par, sir hilá hiláke, malámat kí, us ke áge ánkhi níchi kíc húc, ghuñhne hilte, khare rahenge. “Har ek kí nazar us par paregi, aur jinhon ne use ebhedá, use dekhenge ; aur zamín par ke sáre firqe us ke liye ohhátí pítenge,” Mush. 1 : 7.

HÁSIL I KALÁM.—1. Jab Masíh zindon aur murdon ká munsif hai, to imándár us

din zarúr mulzim na thahrege. Agar wuh mulzim thahren, to Masíh fatwá degá ; kyúinki adálat karná usí ká kám hai. Aur albatta wuh un kí halákat ká hukm na karegá ; kyúinki unhen bacháne ke liye wuhí muá ; aur wuh kabhí apní hí maut ká khashs iráda nahín ulat degá. Háu, wuh abhí barí thahráe gae hain. Aur jab kí fatwá i Iláhi se muáf kíc gae, to bad us ke ilám kabhí nahín ho saktá ; kyúinki ek Iláhi fatwá dúse ke barkhiláf nahín ho saktá hai. Us ne is dunyá men unhen imán se sádiq thahráyá, aur apne Kalám men, jis ke bamújib adálat kí jaege, Róm. 2 : 16, záhir kiyá, kí “Jo log Isá Masíh men hain, un par kí ilám nahín,” Róm. 8 : 1. Aur zarúr wuh na apní báton ko radd karegá, na apne áin qánún ke barkhiláf chalegá.

Aláwa is ke, sabhon kí, magar un kí, jo us waqt zamín par ziinda hongé, adálat us se peshtar kí jaege ; yane, har ek kí khashs adálat us kí maut ke waqt kí jaege ; aur sádiq ásmán men dákhlil hoke phir dunyá ke sáth mulzim na thahar sakenge.

Háu, jo un kí adálat kartá hai, so un ká Sar, Khasam, Dost, aur bhái hai ; aur us ne unhen pyár karke apne taín un ke liye diyá. To ham bharose ke sáth us ke takht ke pás júke Aiyúb ke mánind kah sakenge, Agarchi wuh hamen ág se jánche, tis par bhí ham kundan kí mánind niklengi, aur zarúr sádiq kíc jaege. Siwáe is ke wuh áp Masíh ke sáth baithke adálat karenge. Pas, us din ká kám unhen mulzim thahráná nahín, balki muáf karke sádiq thahráná hai. Tum, jo ab imán láte ho, goyá adálat men nahín jáoge, Yúhan. 5 : 24 ; 1 Kar. 11 : 31, 32.

2. Jo us waqt Masíh men bakhra na rakhte hon, *un kí hálal kaisí burí hogí !* Un kí kuchh ummed na hogí. Un ke háth sust, ghuñne dhíle, chihre khusk, dil-ázurda, aur tamíz satánewáli hogí. Ah, afsos ká din ! Ah, khaufnák man-zar ! dunyá jaltí, sitáre girte, adálat

taiyár hotí, aur qaidí khare rahte ! Un ke siwáe, jo Masíh men panáh lete hain, kaun us din ki bardásht kar sakegá !

Main un se, jo Masíh men nahín hain, aur jin par aglab hai ki wuh din achának á jáegá, púchhtá hún, Kyá mumkin hai, ki jab K̤hudá ká narsingá tumhen buláegá, tab tum ehhipe rahoge ? Kyá wuh, jo tumhári k̤hák ko jiláegá, tumhen ádúlat men na lá sakegá ? Tum ko házir honá zarúr hogá : ham sab ko zarúr hogá, 2 Kar. 5 : 10. Is men tumhárá kuchh ikhtiyár nahín hai.

Aur jab tum házir kie jáoge, tab kyá koí muddái aur gawáh na honge ? Shaitán, jo yahán tumhen imtihán men dáltá hai, wahán tum par nálísh karegá. Yihí us ká tumhen imtihán men dálné ká iráda hai. Aur tumhári tamíz—wuh bhí tumháre pinháu gunáh se wáqif hai : ab hí wuh kabhí kabhí goyá kán men báten kartí hai, jin ke sunne se tum muztarib hote ho : aur agar wuh ab hí phusphusáti hai, to us waqt garjegi, Róm. 2 : 15, 16. Rúh-ul-Quds tum par nálísh karegá, ki tum ne us kí hidáyat ká sámhná kiyá. Jo tumháre sáthí gunáh men the, so nálísh karenge. Jinhon ne tumhári tálím kí, aur tumhári saht-dilí ke sabab se ranjída hue, kyá wuh bhí gawáhí na denge ? Kyá sab ke sab, jin ká nuqsán tum ne kiyá, tum par nálísh na karenge ?

Aur jab Masíh ke áge tum par nálísh kí jáegi, tab kyá karoge ? kyá mánoge, yá inkár karoge ? Agar máno, to aur kyá darkár hogá ? Masíh kahtá hai, ki Main tere hí munh se terá insáf karúngá, Lúká 19 : 22. Agar inkár karoge, tau bhí Munsif dil ká jáuchnewálá hai ; is sabab se jhúth kí panáh na le sakoge : is se tumhári sharárat na ehhipegí, balki barhegi.

Jab ki tumhári na koí panáh, na koí uzr ho, to tum par fatwá kyún na ho ? Masíh apná k̤haufnák kám kyún na kare ? “ Kyá tamám dunyá ká insáf karnewálá insáf na karegá ? ” Paid. 18 : 25. Kyá

wuh har ek ko, us ke aamál ke mutábíq, na degá ? 2 Kar. 5 : 10. Albatta, wuh fatwá tumhen kitná hí haulnák aur nága-wár kyún na malúm ho, tum use sunoge !

Aur jab ki wuh bát us ke munh se niklegí, to wuh use zarúr púrá karegá, Zab. 89 : 34. Kyá tumhári ummed hai, ki wuh tab rahím aur dardnák hogá ? Us kí rahmat aur kisí tarah se zálíh nahín kí jáegi, magar us ráh se, jise usí ne muqarrar kiyá hai. Us waqt hazárhá us kí rahmat se k̤hush honge ; lekin sirf wuh, jo ímán lác, aur us se yaháu mile rahe, yih k̤hushí karne páenge. Beímánon par rahm karná Masíh ke qánún aur Injíl ke ain iráde ke k̤hiláf hai. Par sháyad tum samajhte ho, ki tumháre ánsú aur minnaten kám áengi. Agar abhí tum minnat karte, to wuh fáidamand hotí ; par Pák Nawishton men likhá hai, ki wuh us waqt kis tarah kám áegi : “ Badkár kí ummed kyá ? Kyá K̤hudá us ká roná sunegá, jab tangí us par názil hotí hai ? ” Aiyúb. 27 : 8, 9. “ Bahutere mujh se us din kahenge, ki ai K̤hudáwand, ai K̤hudáwand, kyá ham ne tere nám se nabúwat na kí, aur tere nám se deon ko na nikálá, aur tere nám se bahut karámaten zálíh nahín kien ? Tab main un se kahúngá, ki main tum ko kabhí nahín jáutá : ai badkáro, mujh se dúr ho ! ” Matí 7 : 22, 23. Kyá yih tumhárá burá anjám na hogá ? K̤hudá na kare ! Pas

3. Sab koí, us ke afú karnewále k̤hún par ímán láne se, *us men hissa hásil karen*, táki hamesha kí k̤hushwaqtí un kí ho. Dunyá ke sáre kámon men se koí is ke barábar bhári aur zarúrí nahín hai. Munásib hai, ki is kám ká anjám aur phal sochne se barí sanjídagi paidá ho.

To, ai parhnewále, apná hosh faráham karke, aur goshe men jáke, is barí aur niháyat qadrmand bát ko soch. Apní ján ká hál parakh. Pahle Pák Nawishton men, phir apne dil men, aur phir ásmán kí taraf dekhke kah, ki Ai K̤hudáwand,

is bhárá bát meṃ mujhe fareb kháne mat de! Baḡhsh de, ki dunyá kí batálaten mere dil se maut, aur aḡálat aur áqibat ko na bhułáen! Kásh ki ÁQIBAT ká lafz din o ráť tere kán meṃ sunáí de! Yád kar, ki jún hí maut tujhe chho-regí, wún hí aḡálat tujhe pak-regí.

4. Kyá ísá Masíh zindon aur murdon ká aḡálat karnewálá muqarrar kiyá gayá hai? To agar tum us meṃ panáh lene cháhate ho, ḡhabardárá ke sáth *gunáh se parhez karo, aur un sab farzon ko alá karo*, jinhen karne ko us din ká ḡhiyál tumhen targíb detá hai. Kyá tum haḡqíqatan us din kí ráb dekhte ho? To—

Jo saḡhtíán aur gálíán tum Masíh ke sabab se uḡháte ho, *sabr se un kí bariúshť karo*. Intiqám mat lo; balki use ḡhudá-wand par chhoḡ do;—wuhí legá: tum ḡhudá ká kám usí par chhoḡo. “Sabr karo; is liye ki ḡhudáwand ká zuhúr nazdík hai,” Yáq. 5 : 7; 8.

Saḡháwat karo; Masíh ke ranjídón ke liye tasallí ḡhúndho; aur tum us din purá ajr páoge, Matí 25 : 34—36.

Bedúr aur hoshyár raho; nafs ke ḡhoḡe ke munh meṃ iatídál ká lagám lagáo; aur dekho, ki is zindagí ká pyár aur fikr tumhen na phansáe, Lúká 21 : 34, 35. Kyá tum cháhate ho, ki tumhárá ḡhudáwand tumhen isí tarah se páe? To “tumháre mizáj ká iatídál sáre ádmíon par jalwagar ho: ḡhudáwand nazdík hai,” Fil. 4 : 5. Jo kuchh tumháre Málik ne tumhen diyá hai, so us ke jalál ke liye istíamál karo; tum ko us sab ke liye hisáb dená hogá.

ḡháss karke tumhárá *díní iḡrár ḡhális ho*: tumhárá dil ḡhudá kí shariát meṃ mustaqíl ho, táki tum sharminḡa na ho; kyúinki wuh din sárá pinhán chizon ko záhir karegá: koí bát chhipí na rahe-gí: “makr se parhez karo; kyúinki kuchh poshída nahín hai, jo záhir na hogá; aur kuchh chhipá nahín, jo jáná na jáegá,” Lúká 12 : 1, 2.

TATIMMA, NATÍJA KE TAUR PAR.

MASÍH KE LIYE ZINDAGÍ BASAR KARNÁ.

ḡHUDÁ kí madad se main Masíh ke kafára ká purá bayán kar chuká hún: aur ab main un sabhon ko, jin ke liye ḡhudá ke azíz Beḡe ne Báp ke sína i mu-báarak ko chhoḡke un kí rúhon ke liye apní ján ko qurbán kiyá—jin kí ḡhátir paidá huá, múá, jí uḡhá, ásmán par chaḡḡ gayá, aur sífárish karne ko hamesha jítá hai, targíb dene cháhata hún, ki *sirf Masíh ke liye zindagí basar karen*.

Ai bháo, but-parast dunyá aisí dalílen, gunáh se parhez karne, aur taqaddus kí pairawí karne ke liye, jaisí main tum par záhir kartá hún, kabhí nahín jántí. Merí arz hai, ki tum dil aur chál se Báp, Beḡe aur Rúh-ul-Quds ká jalál záhir karo; kyúinki tum ḡhudá ke ho: kyúinki wuh apní buzurgí banisbat auron ke tum se ziyáda talab kartá hai. Yih ḡhiyál mat karo, ki jab Masíh ne tumháre wáste itná baḡá kám kiyá hai, to is sabab se tumhen kuchh karná zarúr nahín hai: ḡháss karke gunáh na karo, is liye ki Masíh ne us ká kafára diyá hai. Agar-chi Masíh gunáh ke liye lanatí hone áyá, tau bhí wuh us ká parda hone ke liye nahín áyá. Tumhárá zindagí aur chál pák sáf ho, 2 Kar. 5 : 14, 15; Gal. 5 : 25; yane, Rúh-ul-Quds kí hidáyat ke mutábiq chalo; kyúinki wuh pákízagí ke aamál pesh láne ke wáste diyá játá hai. Jo fazl dil meṃ hai, so tumháre sáre aamál meṃ záhir ho; yane, dilí ímán, duá meṃ; dilí tábjidárá, sunne meṃ; dil kí farotání, dukh sahne meṃ; rahm-dilí, ḡhairát karne meṃ; dil kí rástí, sáre len den meṃ; dil ká iatídál, jismání ḡhu-hí meṃ. Yih hí Masíh ke tasdíq ke míḡhe phal haiṃ. Fazl tumháre sab kámon ko árásta kare, táki tum kah sako, ki Hamárá raftár o

guftár ásmání hai. Munásib hai, ki fazl ke ásár tumháre sáre kámon men dikhái den : na bazon men farotaní, aur bazon men gurúr ; na bazon men sanjidagí aur bazon men subkí. Din bhar k̄hudá ke k̄hauf se chalo : har bát men Masíh ke k̄hádim bano, 2 Kar. 6 : 6, 7. Hoshyári se chalo, taki wuh jo malámat karne ká qábú dhúndhte hai, na páen. K̄hudá par bharo-sá rakho ; aur dunyá ko is tarah targib do, ki dindári ko pasand kare.

Yih sab bare faráiz is wáste adá karná cháhiye, ki *K̄hudá wand ke k̄haríde h̄on ko muqaddas honá bahut hí munásib hai ; taqaddus ke sáth chalne men wuh madad páte hai ; aur auron ko qáil karne ke liye K̄hudá un kí chál ko istiqmál karne cháhtá hai.*

I. *K̄hudá wand ke k̄haríde h̄on ko muqaddas honá niháyat munásib hai.* Albatta sab ádmion ko munásib hai : jo Masíh kí rassíán apne se tor phenkte hai, so bhí nahín kah sakte hai, ki is tarah kí chál kí ijázat unhen milí hai : hán, kabhí kabhí, jab nafs ke zor se gunáh men phans játe, tab bhí tamíz se jánte hai, ki yih lázim nahín hai. Par tum ko k̄háss karke zarúr hai, ki auron se ziyáda muqaddas ho. Un nisbaton ke sabab, jo tum K̄hudá se, apne se, apne bháion se, aur apne dushmanon se rakhte ho, yih lázim hotá hai.

1. Us nisbat ke sabab, jo tum *K̄hudá se* rakhte ho, munásib hai, ki tum taqaddus ke sáth chalo. Ulúhiyat ke har ek aqnum ne apní rassí tumháre dilon par dáli hai, taki tum dil o ján se tábidári karo.

K̄hudá Báp tum par paidáish ká haqq rakhtá hai : aur kyá munásib hai, ki K̄hudá kámil kárigari se ek shai ko paidá kare, aur wuh shai k̄hálíq ke barkhíláf chale ? Aur jo tadbír i azim us ne tumhári naját ke liye nikáli hai, wuh bhí tum par dāwa kartí hai. Usí ne apne háth se tumhári naját kí bunyád dáli : us ká pahlá iráda usí kí marzí se huá. Agar

wuh kafára denewále ko na thahrátá, to dunyá kabhí use na dekhne páti. K̄hudá Báp ne tumhen Bete ke háth sipurd kiyá, taki tum k̄haríde jáo ; aur phir Bete ko, tumhen k̄harídne ke wáste de diyá : aur yih donon fazl ke azim zuhúr the : K̄hudá ko yih kám karná kuchh zarúr na thá. Ham log is men us ke bare qarzdár hai.

K̄hudá Báp *tumhári tábidári kí barí jazú dene se* tum par bará dāwa kartá hai. Tum ne us ke wáste kyá kiyá hai, jis kí hazaron bár jazá us ne na dí ? Kyá tum ne kabhí bakhúbí us kí talásh kí, aur use sakhí jazá denewálá na páyá ? Kyá tum ne kabhí shágird ke nám par ek pyálá thandá paní piláyá, aur apne sawáb se mahrúm rahe ? Matí 10 : 42. Kyá har waqt tábidári se tumháre dil men tasallí nahín paidá hotí hai ? Muqaddas log kaise khúb Málík kí k̄hidmat karte hai ! Jab ki tum tábidári men chúkte, aur k̄hidmat men bedil ho játe ho, to K̄hudá kí yih báten socho : “ Kyá main Isráel ke liye bayábán huá, yá tárikí kí zamín ? ” Yar. 2 : 31. Kyá main tum par sakht Málík huá ? Kyá mujh par koí nálísh kar saktá hai ? Kyá gunáh ke phal tábidári ke phal kí mánind hai ? Kyá mujh se koí Málík bihtar hai ? To kyún merí k̄hidmat men beparwáh aur sust hote ho ? Albatta K̄hudá apne wadon ko purá karne men sust nahín hai : aur ham Dáúd ke mánind kah sakte hai, “ Yih mujh ko is liye hai, ki main ne terí shahádaton par amal kiyá, ” Zab. 119 : 56. Pakízagí ke phal tau zahir hai. Agarchi ham tankhwáh aur sawáb ke liye k̄hidmat nahín karte hai, tau bhí K̄hudá k̄hidmat kí jazá barábar detá hai.

Hamáre Báp ne zahir kiyá, ki *wuh hamári zindagí kí pakízagí se khush hai* : sádiq se wuh khush hai, Ams. 11 : 20. “ K̄hairát aur ihsán karná mat bhúliyo ; is liye ki aisí qurbánion se K̄hudá khush hotá hai, ” Ibr. 13 : 16. In baton ke sabab muqaddas chál bahut munásib thahartí hai ! Kyá tum apne Ásmání Báp ko nákhush karne

se khush ho sakte ho ? Agar tum farzand ká sá dil rakhte ho, to albatta yih nahín ho saktá hai. K̄hudá ne tumhen bárhá khush kar diyá, aur tum se faqat yih cháhntá hai : ki “sirf Masih kī khush-khabarī ke muwáfiq guzrān karo,” Fil. 1 : 27. Wuh tum se is dunyá men kháss yihí kám cháhntá hai ; aur kyá tum na karoge ? Agar tum befikr o gáfil hoke use naráz karo, to kyá wuh tumhen khush karegá ? Garaz, agar tum K̄hudá kī marzī jānte ho, aur tis par bhī us ke mutábiq na chalo, balki nafs ko pálo ; to kásh ki tum apná iqrār badalte, aur apní haqīqat zāhir karte !

Us ke *latīf waqān ke sabab* se ham ko munásib hai, ki pák chál chaleñ. Agar tum apní bol chál durust rakho, Zab. 50 : 23, to wuh barī báton ká wāda kartá hai. “Logon se, jo bahut rástkār hain, nekí dareg na karegá,” Zab. 84 : 11. Aur jo kuchh wuh tum se wāda kartá hai ; so auron ke haqq men us ne púrā kiyá hai. Agar tum waḍon ká fáida cháhte ho, to apní chál sudháro : yih waḍon aur ummed ká wájib phal hai, 2 Kar. 7 : 1.

Munásib hai, ki tum pák guzrān karo, is liye ki *K̄hudá tum par goyá bharosá rakhtá hai*, ki tum us ke jalál ke wáste fikr karoge. Jab koí tum par ítimád rakhtá hai, to tum ko waḥdār honá bahut munásib hai. Jab ki K̄hudá ne Abirahám kī bábat kabá, ki “Main us ko jāntá hún, ki wuh apne beton aur apne bad apne gharāne ko hukm karegá, aur wuh K̄hudāwand kī ráh kī nigahbānī karke aḍl o insáf karenge,” Paid. 18 : 19 ; to use kaisá lázim huá, ki usí tarah se chale.

Jo Betē ne tumháre liye kiyá, us se tumhen muqaddas honá bahut munásib hai : yih us kī maut ká aín iráda hai. Us ne apná lahú bahayá, táki tumhen tumbárá ádat i behúda se naját de, 1 Pat. 1 : 18. Masih ne tumhen aur tumhári k̄hidmat ko mol liyá hai : tumhári fursat ká har ek

dam usí ká hai. Tum apní báton aur ghanṭon ká kaisá fuzúl kharch karte ho, goyá ki Masih ne unhen nahín kharidá ! Jab tum náláiq bát chít, aur kám karne cháhte ho, to in báton ko socho :—Kyá Masih is anjám ke wáste Báp kī god se áyá ? kyá salib par us ne is wáste ján dí ? Agar yih báten tumhen pák hone ko na ubháren, to kaun báten tum par tásir karenge ?

Lekin hanoz targīb kī báten tamám nahín hūñ : Rúh-ul-Quds bhī duá karne men tumhári madad kartá hai ; tumhen goyá zinda karke tasallí detá hai : aur kyá tum use nápák raftár o guftár se ranjida karoge ? Agar wuh tum se dúr ho jáwe, to tumhárá kaun tasallí dihinda hogá ? “K̄hudá ke Rúh-ul-Quds ko jis se tum par khalásí ke dīn tak muhr kī gaí hai, gamgín na karo,” Afs. 4 : 30. Nápák chál sab báton se use ziyáda gamgín kartá hai : jaisá pání ág ko, waisá hí gunáh Rúh-ul-Quds ko bujhá detá hai, 1 This. 5 : 19. Agar tum un khwáhishon ko jinhen us ne tumháre dil men paidá kiyá hai, bujhá doge, to sháyad unhen maut tak phir na pá sakoge. Wuh tumhen khínechtá hai, táki tum farz kī ráh men chalo ; aur tumhen bilkull pák sáf karne cháhntá hai : aur agar tum use gamgín karo, to sháyad wuh tumhen láchári men chhoregá ; aur bad us ke tum tasallí na pá sakoge, aur, Samsún ke mánind, apní aglí táqat se mahrúm hoge.

2. Tum ko lázim hai, ki *apní apní ján-on kī k̄hátir* apní chál ko pák karo.

Tum ne *roshnī paí* : us roshnī ke mutábiq chalo, Afs. 5 : 8. Tum nádání ká uzr nahín kar sakte ho : tum beshubha jānte ho, ki yih tum par farz hai. Aur báton kī bábat dīndáron men mubáhasa hotá hai ; par is kī bábat kámil muwáfiqat hai. K̄hudá ke fazl ne tumhen is bát ko baḥhúbí sikhlayá hai, Tít. 2 : 11, 12 ;

1 Tas. 4 : 1. Pas, agar tum aur logon kī mánind chalo, to apní tamíz ke barkhiláf chaloge; aur yih bará hī gunáh hai, Yaq. 4 : 17. Albatta tumháre gunáhon ká koī parda nahīn hai. Aur us se tum kaun sí khushí hásil karte ho? Jin kī tamíz bilkull sun ho gai hai, sháyad wuh kuchh thoṛí sí khushí gunáh se hásil kar sakege; par jab ki roshní tumháre dil men hai, aur tumhen waqt ba waqt jatáti aur daráti hai, to tum gunáh men kyúnkar khush ho sakoge?

Phir, tum ne *muqaddas hone ká iqrār kiyá*; tum ne Masíh kī shágirdí qabúl kī; aur is sabab se gunáh se parhez karná cháhíye, 2 Tim. 2 : 19. Masíh ká muazzaz nám tum par rakhá gayá hai, Yaq. 2 : 7. Agar tum us nám ko pák chál se hurmat na do, to tumháre wasíle se us kī bejzzatí hogí. Agar tum us ke jalál ke liye zindagí basar nahīn karte, to us ke nám ká iqrār na karná bihtar thá. Agar tumhári bábat kahá jáe, ki “Qaumon ke bích tumháre sabab Khudá ke nám kī takfír hotí hai,” Róm. 2 : 24; to yih kaisí bhári nálish hogí! Dunyá sharíron ke aibon ko nahīn sochtí; par Masíh ke iqrār karnewálon ke aib sabhon par áshkára hote hain. Pas, us ke nám ke láiq chalná kaisá zarúr hai!

Tumhári *duʻaon ke sabab* munásib ʻthabartá hai, ki tum pák chál chalo. Tum ne bárhá háth uṭháke kahá hogá, “Kásh ki merí ráhen durust hon, táki tere farzon ko nigáh rakhún. Apne sukhan se merí raftár ko durust kar,” Zab. 119 : 5, 133. “Ai mere Khudá, main terí taraf apná munh uṭháne se sharmatá hún,” Azrá 9 : 6. Kyá tum ne aisí báten dil se kahín? To kyá inhín báton ke sabab se tum par bahut lázim na húa, ki gunáh se parhez karo?

Tum ne *auron ko*, un kī galatíon aur gafilaton ke sabab se, bahut dafa *malámat kī hogí*; aur isí liye khabardári ke sáth chalná cháhíye. Jab ki tum ne auron

ko qusúrwár ʻthahráyá, to kyá tum jáke wuhí qusúr karoge? “Tú, jo dústre ko sikhlatá hai, apne taín nahīn sikhlatá?” Róm. 2 : 21. Jab ki tum auron ko dántte aur malámat karte ho, to tum ko gafilat aur nádurust chál ke liye koī uzr na hogá. Kyá tum Khudá kī kḥafagí se nahīn ʻdarte ho? Kyá apní kḥátir-jamáí kī qadr nahīn jánte ho? Agar tum sachche Masíhí ho, to albatta yih báten tumháre nazdík halkí na hogí.

3. *Tumháre bhálon ke sabab se* tum ko taqaddus ke sáth chalná lázim hai. Agar tum apne dilon se gáfil boke nápák chál chaloge, to us se bahut ranjída aur bejzzat kīe jáoge. Dáúd ne is kī bábat duá kī—“Ai Khudá, tú merí jihálat se wáqif hai, aur mere gunáh tujh se chhipe nahīn. Ai Khudáwand, lashkaron ke Khudá, un ko, jo tere ummedwár hain, mere liye mahrúm na kar; un ko, jo tere joyán hain, ai Isráel ke Khudá, mere liye ná-ummed mat kar,” Zab. 69 : 5, 6. Goyá wuh kahtá hai, ki Ai Khudáwand, tú jántá hai, main kaisá jáhil aur kamzor hún; agar main nádání se náláiq chál chalún, to is se tere logon kī kaisí gam-gíní aur sharmindagí hogí! Ek dindár ká girná sabhon kī sharmindagí ká báis hotá hai. Agar tumhári chál nápák ho, to wuh tum se sharmáke tumhen qabúl karne na cháhenge. Aur kyá tumhárá dil is bát kī bardásht kar sakegá?

Naql hai, ki ek jzzatdár aur bará ádmí, bádsháh kī mihrbání hásil karne ke liye, butparastí men sharík ho gayá, aur darbár men barí jzzat aur hurmat pái. Ek roz, jab wuh shakhs mahall ke phátak ke pás baiṭhá thá, to aisá húa ki log ek buzurg aur buddhe pádrí ko liye játe the, ki use Masíh ke dín ke sabab se már ʻdalen. Wuh shakhs pádrí sáhib ko jánke, ki wuh bará dindár hai, uṭhá aur nazdík jáke salám karne cháhá : lekin shahíd ne us kī bewafái se wáqif hoke munh morá, aur na us se báten kín, na us ká salám qabúl kiyá. Tab

us bechāre gumshuda ne dil meñ kahā, ki Yih dīndār ādmī, merī bargashtagī ke sabab se mujh se nafrat rakhtā hai—na mujh par nigāh kartā, na mujh se boltā;—main ne dīn kā inkār karke sab dīndāroñ ko sharmāyā, aur ab wuh mujh se sharmāte haiñ. Pas, Masīh mujh se kaisī nafrat kartā hogā! Kyā Kḥudā mujh se na sharmāegā? Tab qāil hoke us ne apnā darbārī libās utārā, aur gam kā libās pahinā : aur phir Masīh kā nām qabūl karke us ke liye shahīd hūā. Kḥudā se aur us ke logon se radd kiyā jānā dil ebhednewālī bāt hai : aur agar tum is tarah se dīn kī beizzatī ke hājs ho, to na Kḥudā, na us ke log, tum par shafaqat kī nigāh kar sakenge.

4. *Apne dushmanon ke sabab se tum kō munāsib hai, ki barābar haqq kī rāh meñ chalo ; kyūñki wuh bagaur dekhnewāle aur bare ilzām denewāle hote haiñ.* Wuh tum ko makkār kahte haiñ ; aur kyā tum unheñ aisā kahne kā qābū doge? Wuh kahte haiñ, ki sirf tumhārī zabāneñ auron kī zabānon se muqaddastar haiñ ; aur kyā wuh tumhāre aamāl se yih tuhmat tum par sābit karne pāen? Wuh tumhārī galatīon se kḥush hote haiñ : un se Kḥudā ke dost sharmāte, lekin us ke sāre dushman shādmān hote haiñ ; kyūñki wuh na sirf Masīhīon kī beizzatī chāhte haiñ, balki samajhte haiñ, ki tumbāre qusūr un ke liye ūz ṭhahrege. Jaisā ki tumhārī pākīzagi unheñ ilzām detī hai, waise hī tumhāre qusūr un ke parde ban jāte haiñ. Wuh kahte haiñ, ki Yih ādmī, agarchi bhalī bāteñ karte haiñ, tau bhī ham se bihtar nahīñ haiñ : wuh fāide ke liye sab kuchh kar sakte haiñ : un kī tamīz hech hai. Yih afsos kī bāt hai ! Is tarah se tum rūhon ke kḥunī ṭhaharte ho. Agar wuh tumhārī chāl se ṭhokar na khāte, to shāyad tauba karte : shāyad wuh tumbāre sabab se Kḥudā kī rāh kī tahqīr karte haiñ. Is tarah se sūf zāhir hotā hai, ki tumbheñ, apne dushmanon kī kḥatīr, muqaddas honā lāzim hai.

Aur ab is kī bābat tumhārī rāe kyā hai? Kyā pāk chāl chalnā tumbheñ lāzim hai, ki nahīñ? Kyā tum is farz se chhūt sakte ho? Agar yih bāteñ tum par kuchh tāsīr nahīñ kartīñ, to bāwajūde ki tum dīndārī kā iqrār karte ho, tau bhī yaqīn hai, ki tum meñ na Kḥudā kā kḥauf, na Masīh kā pyār hai.

II. Phir, yād karo, ki jaisā tum ko, auron se ziyāda, pāk chāl chalnā munāsib hai, waisā hī Kḥudā ne tumbheñ, auron se ziyāda, *madad aur faḥl bakhshā hai.* Albatta butparast jo Injīl ko nahīñ jānte haiñ, Kḥudā ke āge beuzr honge ; aur agar tum, jo tabaī roshnī ke siwāe Injīl kī roshnī pāte, hidāyat pāte, nek namūna dekhte, barā madadgar rakhte, aur bahut ṭalīm aur tambīh pāte ho, nādurstī se guzrān karoge, to kitnā un se ziyāda qusūrwar ṭhahrae jāoge !

1. Kyā tum, jin ke *itne madadgar haiñ*, aur ādmīon ke mánind chaloge? Kyā ham tumhāre liye aisā mātām karen, jaisā Dāūd ne Sāūl ke liye kiyā? “Wahāñ bahādaron kī sipar phenkī gaī, Sāūl kī sipar, goyā us par tel na malā gayā thā :” wahāñ dīndār kī izzat phenkī gaī, goyā wuh Rūh-ul-Quds se masah na kiyā gayā thā. “Kḥudā se tumhārā masah hūā hai,” jis se tum sab kuchh daryāft kar sakte ho : aur is ke barābar aur kōī ādmī munauwar nahīñ hotā hai. “Ham us kī sanaat haiñ, aur Isā Masīh meñ hoke achche kāmion ke liye makhluq hūe haiñ,” Afs. 2 : 10. Yih pāk madad jo dil meñ paidā hūī hai, pākīzagi ke sāth chalne ke liye aisī targīb detī hai, ki agar tum us ke jatāne ke mutābiq na chaloge, to tum us par, aur apnī naī tabīat par zabardastī karoge.

Yih madad i Ilāhī do tarah se tumhārī madad kartī hai : wuh gunāh se rokti hai—“Main aisī barī badzātī kyūñ karūñ, aur Kḥudā kā gunahgār houñ?”

Aur wuh tábidárí karne kí targíb detí hai: goyá gunáh par lagám, aur pákízagí ke liye kántá hai. Auron ko rúhání taur par chalná muhál hai; kyúнки un kí naí tabíyat nahín húi hai; aur munásib hai ki tum ko, naí tabíyat ke sabab se, nafsání aur dunyawí chál chalná muhál ho. Jab kí Rúh-ul-Quds tumhen jagáke aur ubháрке kahtá hai, kí “Mere wasl ke tálib ho,”—jab kí tum andarúní hájat malúm karte ho, tab tum duá se dast bardár kyúнкаr ho sakte ho? Námumkin hai, kí patthar áp se áp hawá men laṭak rahe; sárí chízen apne markaz kí taraf mailán rakhtí hain. Koí bándh daryá ko rok nahín saktá hai, balki jab wuh thoří der ruk játá, to bad us ke ziyáda josh o kharosh se apní ráh ko tai kartá hai: aur waisá hí nae dil kí kashish hai: “wuh us men jíte pání ká sotá hogá, jo hayát i abadí tak járí rahégá,” Yúh. 4 : 14. Agar tum pák chál na chalo, to tum apní naí tabíyat ke kíláf chaloge. Jab tak tum ne báz-gasht na kí tab tak shahwaten gálib rahín, aur rúhání taur par chalná muhál thá; kyúнки har shai apní asl ke mutábiq barkat kartí hai. Pas, kyá ab rúhání zindagí zarúr nahín hai? Agar t̤huda kí shariát tumháre dil par likhí hai, to kyá lázim nahín hai, kí tumhári chál men zahir ho?

2. Siwáe is ke tumháre liye *khul n namune* hain. Masíh aur us ke logon ne pákízagí kí ráh tumháre áge tai kí hai. Masíh kí chál tumháre liye bedág namúna hai. Yih kaisí k̤húb bát hai, kí tum apne sáre kámon ko us ke pák namúne kí madad se sudhár sakte ho. Pák Nawishte is jalálí namúne kí taraf dekhne kí targíb dete hain: “Ísá ko dekh rahen,” Ibr. 12 : 2. “Masíh hamáre liye ek namúna ehhor gayá hai, táki tum us ke naqsh i qadam par chale jáo,” 1 Pat. 2 : 21.

Aur Masíh ke namúne ke siwáe, gawáhon ká bará abr hai,—insán, jo tumhári mánind imtihán men parte the,—aur

jo taqaddus men tumháre áge chale hain. Rúh-ul-Quds ne tumháre fáide ke liye un ká ahwál likháya hai, aur hukm kiyá, kí tum unhen namúna samjho, Yaq. 5 : 10. Is se tumhári k̤húb madad ho saktí hai. Jahán tak kí wuh Masíh kí ráh par qáim rahe, tahán tak tumháre liye namúna hain; aur jahán us ráh se muṛe, wahán nishán muqarrar kiyá gaya hai, kí tum hoshyár aur bedár raho. Agar koí bará dukh tum par á jáe, to tum apne bháíon men wuhí dekh sakte ho, 1 Pat. 5 : 2. Agar dunyá aur Shaitán tumhen satáe, to tum Ísá kí taraf nigáh kar sakte ho, jis ne hiquárat ko qabúl kiyá; aur us ke shágirdon kí taraf, jinhon ne Masíh ke liye bejzzat honá izzat samjhá, Aamál 5 : 41. Kyá Abirahám, Músá aur Dáúd ke sharík giná jáná tumhen zillat malúm hotá hai? Agar kisi waqt tum dilgír ho jáo, to unhen dekho: un kí sí pák himmat tumháre dil men zarúr paidá hogí. Un ko dekinne se wázih hotá hai, kí aise hí ádmíon ne, jaise tum ho, barí mushkilon aur imtihánon ko fath kiyá. Pas, tum kis tarah se kah sakte ho, kí Main t̤hahar na sakúngá—main ákhir ko zarúr halák houngá? Kyúń is tarah se kahte ho? Kyá un ke mánind tum bhí jít na sakoge? Kyá tumháre mánind un ká imtihán aur ázmáish na húi? Kyá bure dil, phansánewálí dunyá, aur gairatmand Shaitán unhen, tumháre barábar, dukh na detá thá? Afsos! jab unhon ne rúhání mizáj pahin liyá, tab insániyat ko nahín utará: balki jaise tum, waise hí wuh shikáyat karte, aur darte chale gae; tis par bhí sab se riháí páí.

Albatta ham log, in picchle dinon men. muqaddas hone ke liye barí madad páte hain; kyúнки ham aglon ke tajribe se wáqif hain. Aglon ne aisi madad kam páí. To kyá ham pákízagí ke sáth na chalen? Tum ne muqaddason men se kis se magrúr honá síkhá? Kyá Masíh se, yá us ke kisi shágird se? Un men se

kis se lálach, yá k̄hafagí, yá aibgírí, yá dunyawí hikmat síkhí? Agar tum ne un ke aise gunáh karne ká bayán parhá ho, to kyá usí ke sáth un kí sharmindagí, aur tauba, aur sudhar jáne ká bayán nahín parhá?

3. Phir, tumhárá *madadgár Qádir i Mutlaq* hai. Kyá tum kamzor ho? Kyá har ek imtibán tumhen ghabráta hai? Lo, K̄hudá ne apní Rúh ko, tumhárí madad ke liye bhejá hai, Rúm. 8 : 26. To tumhárí kamzorí kitní barí kyún na ho, kyá parwá! Qádir i Mutlaq tumhárí pushtí kartá hai.

Jab tum, imtibán ke sabab se, gunáh karne ke k̄hatre men ho, to jyún Shaitán báhar se phuslátá, tyún Rúh-ul-Quds tumhárí *tamíz ko jatátá hai*. Bárhá us ne Pák Nawishton kí báten tumhen yád diláke gunáh se bacháyá. Agar tum us kí áwáz sunoge, to wuh tumháre andar kahegá, ki “Wuh nafratí kám mat karo, jis se main nafrat rakhtá hún,” Yar. 44 : 4. “Terí ánkhen tere talím denewálon ko dekhengí, aur tere kán tere píchhe se yih áwáz sunenge, ki Ráh yihí hai, us par chalo, jab ki tum dahne yá báyen muṛo,” Yash. 30 : 20, 21. Is men kalám kí talím mazkúr hai, áyat 20 ; aur Rúh kí hidáyat, áyat. 21.

Jab tum wafádár hote ho, tab wuh *tum ko barí tasallí detá hai*, táki tum dilérí se áge ráh tai karte chale jáo.

Jab tumháre dil thande hote hai, to wuh har waqt tumhen *uskéne ko taigár hai*.

Pas pák chál ke wáste tumhen kaisí madad miltí hai! Auron ko muqaddas honá cháhiye ; aur tumhen, jin kí aisi madad hotí hai, k̄háss karke cháhiye.

4. Tum *musíbaton se taqdís ko hásil* kar sakte ho. Is mazmún kí bábat tín báten sochen :—

Tasdiq ke wasíle K̄hudá tumhen *gumráh hone se bachátá* hai. Aur log ja-

hannam tak bhaṭakne páte hain ; aur K̄hudá kahtá hai, ki “Unhen chhoṛ do,” Hús. 4 : 17 ; lekin jab tum gumráh hote ho, tab wuh koí musíbat tumháre pás bhejtá hai, táki tum hadd se báhar na jáo, 2 Kar. 12 : 7 : Zab. 119 : 67. Kásht-kár kánte aur k̄hár díwaron ke rak̄hnon ko band karne ke wáste istiámál karte hain ; aur waisá hí K̄hudá tum ko musíbaton se ghertá hai, táki tum iháte se na niklo, Hús. 2 : 6. Sháyad tum apní musíbaton ká natija nahín jánte ; lekin albatta taqaddus hásil karne men tumhen un se madad miltí hai.

Musíbaton se K̄hudá *gunáh ke us soṭe ko jo tumhen nápák kartá hai, sukhá detá hai*, Yash. 27 : 9 ; Dán. 11 : 33—35. Aur log musíbaton men mubtilá aur pák nahín ho játe hain ; par wuh tumháre liye aisi hain, jaisí ág aur pání, sáf karne ke liye. To kyá tumhárí ehál pák na ho ? Sach hai, ki sirf Masíh ká lahú gunáhon se sáf kartá hai ; par us lahú kí tásír se musíbaton bhí sáf karne ke wasíle ho jatí hai. Salíb, jo Masíh se k̄hálí hai, kuchh fūida nahín pahunchátí hai ; par jab Masíh salíb ke sáth hai, tab us ká boj̄h dindáron ke liye fáidamand hai.

K̄hudá, musíbaton ke wasíle se *tumhárí mahabbat ko is dunyá se judá kartá*, aur is se umda zindagí aur hálát kí taraf khínchtá hai. Is zindagí ke gum se us zindagí ká jalál bartar malúm hotá hai. Albatta wuh tumhen yahún kabhí áram na degá, táki tum áyanda ke áram ke liye áh khíncho. Aur kyá tum nahín cháhte ho, ki dunyá kí k̄hwaḥishon, aur rasmon, anr gunáhon se chhúto?

Ab in sab báton ko socho : kyá tum ko taqaddus hásil karná bahut lázim nahín hai? K̄hudá ne nayá dil diyá, tumháre sám̄hne k̄húb namúna rakhá, Ruh-ul-Quds kí madad pahúnchái, aur tumhárí tambíh kí ; aur kyá tau bhí tum gumráh ho jáoge ? Kyá tum in báton ká sám̄hná karke aise fazl ke zidd men gunáh karoge ?

III. *Khudá tumhári nekí aur taqaddus ko bare bare kámon men istimál karegá*; aur is liye pák honá cháhiye.

1. Us ke wasíle se wuh *ádmion ko Masíh kí taraf khinchá hai*. Aamálí taqdis, hasín o dilrubá hai. Jahán tak *Khudá insán men zahir hotá hai*, wahán tak un men taqat hai, ki auron ko us kí taraf khinchen. Zahirí taqaddus ádmion ke dil par barí tásir kartá hai.

Jab ki *Khudá ádmion ko apná kalám bakhshtá hai*, tab *us ke logon kí taqdis us ko*, yane, kalám ko, *dil par qawí kartá hai*. Jo bát ki Injíl ádmion ke kán men sunáti hai, so dindáron kí chál un kí ánkhon ko dikhláti hai; aur jab ki talím aur namúna donon durust hon, tab Injíl logon par tásir kartí hai; tab Masíh roz roz apní tasdíq ke phal dekhtá hai.

Balki agar kalám sunáyá na jae, lekin tumhári chál se Injíl kí khúbí wázih ho, to *sháyad Khudá us chál ke wasíle se ádmion ko phiráegá*. Jab ki log tum men pákizagí ká husn dekhén, to daryáft karenge, ki is ká sabab kyá hai? Aur is tarah se sháyad tumhári nekí auron kí hayát i abadí ká bájs thahregí. Pas, kyá tum un par rahm karke aisi chál na chaloge, ki us se un ko yih fáida ho? Sháyad tum ne auron kí wafádári se fáida páyá; aur kyá tum auron kí khátir waisá hí na karoge? Kyá apní roshní un se chhipáoge? Munásib hai, ki tum un kórhiyon ke má-nind kaho, (2 Sal. 7 : 9) ki “Ham achchhá nahín karte; áj ká din bashárat ká din hai; pas áo, ham jáke sháh ke ghar men khabar karen.” Agarchi khádim i dín kí zabán khámosh rahe, tau bhí cháhiye ki dindáron kí chál khámosh na rahe. Rahm-dil bano : rúhon ko nálaíq chál se mat halák karo. Dindár to zamín ke namak hain; lekin agar tumhári chál durust na ho, to tum goyá shahr ke kúe men zahr dálte ho, ki jis se log mar jáen.

2. Jab kí bahut makkáron aur gáfil

Masíhion se dindári behurmat ho játi hai, tab *Khudá us kí izzat ko bahál karne ke liye* apne farzandon kí nek chál ko istimál kartá hai. Jab ki dunyá makkáron ko dekháti hai, to zarúr hai, ki wuh tumhári chál bhí daryáft kare, ki sab ke sab aise nahín hain;—agarchi báze Masíh kí bejzzatí ke bájs hote hain, tau bhí aur log us ke jalál ke bájs hote. Khrúsostom buzurg bayán kartá hai, ki satánawálon ne do shahídon se kahá, ki Tum káhe ko aisi nuqta-chíní hote ho? Kyá nahín dekhte ho, ki bare bare Masíhion ne yihí kám kiyá hai, jo ham tum se cháhte hain? Tis par unhon ne yih jalál-afzá jawáb diyá, ki “Isí sabab se ham mardúmí karke is gunáh se muglúb na honge.” Jab ki aur ádmí *Khudá kí shariyat ko bátíl thahráte hain*, tab isí sabab se Dáúd use kundan se ziyáda pasand kartá hai, Zab. 119 : 127.

3. *Khudá tumhári pákizagí ko apne khálím i dín kí tasallí ke bájs ke liye istimál kartá hai*: aur albatta wuh us se barí tasallí páte hain: “ab to ham jíte hain, agar tum *Khudáwand men qáim raho*,” 1 Tas. 3 : 8. Hamári ján goyá tumháre iktihyár men hai; kyúнки tumhári durustí se hamári tasallí hotí hai. Suno, ek pádrí sáhib ne kyá kahá hai—“Agar wájzon kí barí mihnát kámyáb hotí, to wuh itní jaldí se mar na játe; lekin yih dil-chhednewálí bát hai, ki agarchi ham barí hí mihnát karte hain, tis par bhí phal nahín dekhte. Hamará kám mar játá hai—is liye ham bhí marte;—is liye nahín ki ham mihnát karte hain, par is liye ki ábas mihnát karte hain.”

Ai Masíhio, tum hamará hál jánte ho, aur hamári mihnát dekhte ho. Ab hamári mashaqqaton aur fikron men hamen tasallí do. *Khudá hamen tumháre pás bhejtá hai*, táki ham tumhári nekí, durustí, mahabbat aur miláp dekhn ke khátir-jamái hásil karen.

4. *Khudá tumhári pákizagí ke wasíle se*

apne dushmanon ko ghabráti, aur un kí tamíz ko jagátá hai. Herod Yuhanná Istibági kí pákízagi ke sabab us se dará. Fráns ke ek bádasháh ne ek garíb darzí ko, jo shahíd húa, dekhá; aur us men taqaddus ká jalál yahán tak dekhá, ki niháyat dar gayá. Pas, jitní tumbhári pákízagi ho, utní hí tum dushmanon kí tamíz ko goyá apne ikhtiyár men láoge : par agar ise chhóroge, to wuh fauran tumbhári tahqír karenge.

5. K̤hudá, tumbhári pák chál ke wasíle se, *adálát ke din dunyá ko qáíl karegá*. K̤hudá tumbhári zindagi ke wasíle se un ko sikhláwegá, ki kaisí chál chalná munásib thá. Aglab hai, ki yih is sanad ká matlab hai, yane, "Ahl i taqaddus dunyá ká faisala karenge—ham firishton ká faisala karenge," 1 Kar. 6 : 2, 3. Díndáron kí pák chál se bedínon kí náfarmánbardári beuzr thahregí. Goyá K̤hudá gunahgáron se kahegá, ki Tum ne mere logon kí duá, aur sabr, aur farotaní, aur gairat dekhí: to áyá munásib na thá, ki tum bhí hoshyár ho játe, aur samajhte, ki hamári bhí rúhen haín, jin kí salámatí ke liye tadbír karní cháhiye? Tab wuh kaise beuzr honge? Balki báze firishte bhí isí tarah se mulzim thahrenge : garíb, láchár muqaddason ne bare bare imtihán sahe haín ; par Shaitán aur us ke sáthi áp hí áp bargashta húa ! Pas, aisí chál chalo, ki tum unhen mulzim thahrá sako ; nahín to un ke sáth mulzim thahroge.

Is tarah tum dekhte ho, ki tumbhári guz-

rán aur aamál se kitne fáide ho sakte haín : aur jab tum ko pákízagi se guzrán karná itná munásib hai ; aur K̤hudá ne tumbhári itní madad kí ; aur tumbhári pákízagi ko itná istímál kartá hai ; to dekho, ki tum is ke mutábiq chalo. Agar tum bad is ke muqaddas na hoge, to jo kuchh main ne Masíh kí bábat sikhláya, aur tum ne suná, us se kyá fáida hogá? Is kitáb kí sári talím ká iráda aur maqsad yihí hai, ki tum taqdís ke sáth guzrán karo.

Aur ab ai parhnewále, tú Masíh ke is bayán ke pichhle safhe tak pahunchá hai ; aur thoří der ke bad tú apní zindagi ke pichhle din tak, balki us din ke pichhle dam tak pahunchegá. Agar tab is mubá-rak Naját-denewále men terá kuchh bakhra na ho, to tujh par abad ul ábád wáwailá ! Is dunyá men aisá aur koí afsos ká manzar dikhlái nahín detá hai, jaisá wuh shakhs, jo Masíh se báhar hoke áqibat ke karáre par thartharátá aur kamptá hai. Wuh goyá abhí bare daráz k̤hwáb se chaunk uthke áqibat kí haqíqaton par pahlí nazar kartá hai ; aur rúh unhen dekhke goyá phir badan men paithke kahti hai, ki Ah ! main kyúnkar marún? Merá kyá hál hogá? Ah, abad ul ábád merí kaisí burái hogí! Is kitáb kí báton par gaur kar, táki yih terá hál na ho : un kí madad se apne taín jáneh : Rúh kí hidáyat ko, jo un men hai, mán. Dil o ján se in báton kí bábat fikrmand ho. Aur sab chízon ko hech ján, *taki tú Masíh ko húsíl kare !*

T A M Á M S H U D .

HECKMAN
BINDERY, INC.
Bound-to-Please®
OCT 01

MAT

UNIVERSITY OF CHICAGO

58 790 697